

ဖို့က်မှောက်နေရသည့်ဘဝများ

မြန်မာနိုင်ငံရှိအတင်းအကျပ်နှင့်အကျင့်ပျက်ခြစားနေသည့်အခွန်ကောက်ယူမှုစနစ်၏မမြင်သာသည့်ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများ

မူပိုင်ခွင့် © – လူ့အခွင့်အရေးမှတ်တမ်းကွန်ရက်(မြန်မာနိုင်ငံ)
ISBN : 978-616-90664-0-8
ပုံနှိပ် – လူ့အခွင့်အရေးမှတ်တမ်းကွန်ရက်(မြန်မာနိုင်ငံ)
PO Box 67, CMU Post Office, Chiang Mai 50202, Thailand.

ရက်စွဲ – မေလ ၂၀၁၀ ခုနှစ်။

အင်တာနက်လိပ်စာ – <http://www.nd-burma.org>

စာအုပ်အပြင်အဆင် – မောင်မောင်မြင့်လွင် (mmmlwin)

ခတ်ပုံ မူပိုင်ခွင့် – HREIB, HURFOM and Yoma3 News Services.

ရှေ့မျက်နှာဖုံး –

© HURFOM, “ပျင်းရိလို့ဆင်းရဲတာမဟုတ်ဘူး၊ အလုပ်အကိုင်နည်းလို့၊ ရတဲ့ဝင်ငွေကလည်း တစ်နေ့တာစားစရိတ်ကို ဘယ်လိုမှမကုန်မိပဲ ဆင်းရဲကြရတယ်” လို့ဆိုတဲ့ ဦးဝင်းနိုင်မိသားစု။
(ရေးအနောက်ခြမ်း၊ မွန်ပြည်နယ်)

နောက်မျက်နှာဖုံး –

ပျံ့ကျနေသည့်တိမ်မြောက်စည်းတံများကို လိုက်လံစုစည်းကောက်ယူနေသည့် အသက် ၇၇ အရွယ်အဖွားအို တစ်ဦး (မွန်ပြည်နယ်၊ ရေးမြို့နယ်ဇာတိ)

National Endowment for Democracy and Open Society Institute.
တို့မှ ကူညီထောက်ပံ့သည်။

ကျေးဇူးတင်လွှာ

မိမိတို့က ဤအစီရင်ခံစာတွင် အချက်အလက်မှန်များကို တင်ပြနိုင်ရေးအတွက် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများကို သတ္တိပြောင်မြောက်စွာ ဖြေကြားပေးသူများ၊ လူ့အခွင့်အရေးမှတ်တမ်းကွန်ရက်(မြန်မာနိုင်ငံ) (ND-Burma)၏ အဖွဲ့ဝင် အဖွဲ့အစည်းများ၊ သူတို့၏ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအန္တရာယ်ကို အလေးမထားဘဲ ကွင်းဆင်းစစ်တမ်းကောက်ယူပေးခဲ့ကြသူ၎င်းအဖွဲ့အစည်းများ၏အဖွဲ့ဝင်များကိုအထူးကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်းဖော်ပြလိုပါသည်။ ထိုသူများ၏ သံန္နိဋ္ဌာန်ချမှတ် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့မှုများကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် မြန်မာပြည်သူလူထုများတွင် နိုင်ငံတော်အစိုးရကကျူးလွန်နေသည့် မတရား မမျှတမှုများ၊ အာဏာအလွဲသုံးစားမှုများကို ဖော်ထုတ်ရန် ယုံကြည်မှုနှင့် သတ္တိအပြည့်ဝရှိနေသေးကြောင်း ပြသနေပါသည်။

ဤအစီရင်ခံစာကို ဩစတြေးလျနိုင်ငံ၊ ဆစ်ဒနီမြို့ရှိ မက်ကျိုးယားတက္ကသိုလ် မြန်မာနိုင်ငံစီးပွားရေးလေ့လာစောင့်ကြည့်ရေးအဖွဲ့ (Burma Economic Watch)မှ ဒေါက်တာ အယ်လီဆင် ဗစ်ကရေး (Dr. Alison Vicary)က သုတေသနပြုစု၍ ရေးသားခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် အခန်း ၁ နှင့် ၂တို့ကိုပြုစုရေးသားခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင် ကွင်းဆင်း စစ်တမ်းကောက်ယူသူများအတွက်လည်း အခွန်စနစ်နှင့် ပတ်သက်သည့် သင်တန်းပို့ချပေးခဲ့ပါသေးသည်။ ဤအစီရင်ခံစာ၏ အထူးသဖြင့်အခန်း ၃ ကို (Voluntary Services Overseas) အဖွဲ့မှ အစီအစဉ်ကျွမ်းကျင်သူ (Program specialist) ထရီဇာဝါလန်တီနာ (Teresa Walentyna)က ရေးသားခဲ့ပါသည်။ သူကလည်းသုတေသနပြုခြင်း၊ မေးမြန်းခံရသူ၏သဘောတူညီချက်ကို ရယူခြင်းကိစ္စများ သင်တန်းပို့ချခဲ့သည့်အပြင် အစီရင်ခံစာတည်းဖြတ်ခြင်းလုပ်ငန်းများတွင်လည်း ကူညီပံ့ပိုးခဲ့ပါသည်။ ဤ အစီရင်ခံစာကို ပြန်လည်ဝေဖန်သုံးသပ်ခြင်းကိစ္စများကို အသွင်ကူးပြောင်းရေးဆိုင်ရာတရားမျှတမှုအတွက် နိုင်ငံတကာဗဟိုဌာန (International Center for Transitional Justice-ICTJ) မှ ပက်ထရစ် ပီယာ့စ် (Patrick Pierce) နှင့် (ND-Burma) အဖွဲ့၏ အတင်းအကျပ်အခွန်ကောက်ခံခြင်းဆိုင်ရာအလုပ်အဖွဲ့က ဆောင်ရွက်ကြီးကြပ်ခဲ့ကြပါသည်။ ကိုအောင်သူငြိမ်းနှင့် အင်းဝဘာသာပြန်အဖွဲ့သားများက မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုပေးခြင်းလုပ်ငန်းများကိုကူညီပေးခဲ့ပါသည်။ စာမူများအား အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်ဆိုမှုကို အာနော်(Ah Noh)က ဆောင်ရွက်ကူညီ ပေးခဲ့ပါသည်။ မောင်မောင်မြင့်လွင် (MMLwin)က ဤ အစီရင်ခံစာ ဒီဇိုင်းချဖွဲ့စည်းမှုကို ကူညီလုပ်ဆောင်ပေးခဲ့ပါသည်။

ဤအစီရင်ခံစာအတွက် ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့ပေးခဲ့သည့် ဒီမိုကရေစီ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုဆိုင်ရာ အမျိုးသားအဖွဲ့ (National Endowment for Democracy) နှင့် လွတ်လပ်ပွင့်လင်းသော လူ့ဘောင်အဖွဲ့ (Open Society Institute) တို့ကို ကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း ဖော်ပြလိုပါသည်။

မာတိကာ

လူ့အခွင့်အရေးမှတ်တမ်းပြုကွန်ရက်အဖွဲ့(မြန်မာနိုင်ငံ) အမှာစာ	၇
သုသေတနပြုရာတွင် အခြေခံသည့်နည်းနာ	၁၀
မြေပုံ	၁၂
အစီရင်ခံစာအကျဉ်းချုပ်	၁၃
အဓိကကျသည့် အကြံပြုချက်များ	၂၀
၁။ အခွန်ကောက်ခံရေးစနစ်တစ်ရပ်၏ အခြေခံလက္ခဏာများ	၂၃
အုပ်ချုပ်ရေးကုန်ကျစရိတ်	၂၃
ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်ရှိမှု	၂၃
နိုင်ငံရေးအရတာဝန်ခံနိုင်မှု	၂၄
တရားမျှတမှု	၂၅
စီးပွားရေးအရ ထိရောက်ထက်မြက် စွမ်းဆောင်နိုင်မှု	၂၆
၂။ မြန်မာနိုင်ငံ အခွန်ကောက်ခံမှုစနစ်၏ စီးပွားရေးအရ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ	၂၉
အိမ်ထောင်စုများအပေါ်အခွန်ကောက်ခြင်း	၂၉
အခြေခံအဆောက်အဦများဆောက်လုပ်ရေးအတွက် ကောက်ခံသောအခွန်များ	၄၄
အသေးစားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းအပေါ်တွင် အခွန်ကောက်ခံခြင်း	၄၉
ပုဂ္ဂလိက လယ်ယာကဏ္ဍတွင် အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း	၆၀
စစ်တပ်နှင့်(မအဖ)(ရအဖ)မြို့နယ်၊ ရပ်ကွက် အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များ၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ	၆၆
စစ်ဆေးရေးဂိတ်စခန်းမှာ ကောက်ယူသောအခွန်များ	၇၅
မော်တော်ယာဉ်လိုင်စင်ကြေးနှင့် အခြားကြေးများ	၈၇
အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုလုပ်ငန်းများအပေါ် စီးပွားရေးအရသက်ရောက်မှု	၉၅
၃။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အခွန်ကောက်ခံမှုစနစ်၏ လူ့အခွင့်အရေးအပေါ် စီးပွားရေးအရသက်ရောက်မှုများ	၉၇
မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကတိကဝတ်နှင့် တာဝန်ရှိနေမှုများ	၉၈
နအဖစစ်အစိုးရ အခွန်ကောက်ခံရေးစနစ်အတွင်း အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများ	၁၀၀

ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်မှုကို မတော်မတရားနှောင့်ယှက်ခြင်းနှင့် လွတ်လပ်မှုဆုံးရှုံးစေခြင်း ၁၀၄

အတင်းအဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေမှု ၁၀၇

ဖူလုံသောလူနေမှုအဆင့်အတန်း ၁၀၉

နိဂုံး ၁၁၇

အတိုကောက် ဝေါဟာရများနှင့် မြန်မာအခေါ်အဝေါ်များ ၁၂၁

အခွန်စနစ်အခြေခံပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးမူများ ၁၂၃

ND-Burma အဖွဲ့ဝင် အဖွဲ့အစည်းများ၏ အချက်အလက်များ ၁၃၀

လူ့အခွင့်အရေးမှတ်တမ်းကွန်ရက်(မြန်မာနိုင်ငံ)၏ အမှာစာ

“မိမိတို့ လှုပ်ရှားမှုကြီး၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုမှာ မိမိတို့နိုင်ငံ ဆင်းရဲမွဲတေနေရခြင်းမှာ သဘာဝ ရင်းမြစ်နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ရှားပါးနေခြင်းကြောင့်မဟုတ်ဘဲ၊ အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေး စနစ်ကောင်း တစ်ခု ဖြစ်စေရန် လိုအပ်သည့် အခြေခံ ဖွဲ့စည်းမှုများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ချို့တဲ့အားနည်း နေခြင်းကြောင့်သာ ဖြစ်ကြောင်း နိုင်ငံတကာ မိသားစုအနေနှင့် သိရှိနားလည်လာအောင်ပြုရေး ဖြစ်ပါသည်။”

ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်

“မြေယာသိမ်းဆည်းမှု၊ အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေမှုနှင့် အခွန် အတင်းအကျပ် ကောက်ယူခြင်းတို့ အဏ်ကို ပေါင်းစည်းခံစားရသည့် အတွက်ကြောင့် ဝဲဝန်းနှင့် ဝဲတော်ကျေးရွာလူထုများအနေနှင့် ဘဝ ပိုမိုကျပ်တည်း ဆိုးရွားလာစေပါသည်။ ထိုသူတို့အနေနှင့် စိုက်ပျိုးမြေ ရှားပါးလာခြင်းအပြင် စစ်တပ်ရင်းပိုင် စိုက်ခင်းများတွင် မဖြစ်မနေ အလုပ်လုပ်ပေးနေရသည့်အတွက်ကြောင့် မိမိ လယ် မြေကို မထွန်ယက် မပြုစုနိုင်ဖြစ်လာရသည်။ ရပ်ရွာအာဏာပိုင်များ၊ သို့မဟုတ် စစ်တပ်က ကောက်ခံနေသည့် အဓမ္မအခွန်အတုတ်များကိုလည်း ပေးဆောင်နိုင်စွမ်း မရှိတော့ပေ။ ဤ ပြဿနာများ ကြီးထွားလာသည့်အခါ ကျေးရွာသားအများစုက မွေးရပ်မြေကို စွန့်ခွာ၍ အခြား ဒေသများသို့ ပြောင်းရွှေ့ထွက်ပြေးကြရသည်။”^၁

လူ့အခွင့်အရေးမှတ်တမ်းကွန်ရက်(မြန်မာနိုင်ငံ) (ND-Burma) သည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးပေါင်းစုံ ပါဝင်သည့် ကွန်ရက် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ဖြစ်ပြီး၊ ၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူ့အခွင့်အရေးကိစ္စ ဆောင်ရွက်နေကြသော အဖွဲ့အစည်းများအနေနှင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ မှတ်တမ်းတင်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်ကြရန် နည်းလမ်းတစ်ခုအဖြစ်ဖွဲ့စည်းခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါ သည်။ လူ့အခွင့်အရေးမှတ်တမ်းကွန်ရက် (မြန်မာနိုင်ငံ) ၏ အဖွဲ့ဝင် ၁၃-ဖွဲ့သည် မြန်မာ နိုင်ငံ၏ ဒေသအနှံ့ အပြားကို လွှမ်းမိုးမှုရှိပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံမှ ပြည်သူများ တွေ့ကြုံခံစားနေရသည့် အဖြစ် အပျက် အမှန်တရားကို အသုံးပြု၍ စစ်အစိုးရ၏ အာဏာကို စုပေါင်းဆန့်ကျင်နိုင်ကြစေရန် ရည်ရွယ်ဆောင်ရွက်နေပါသည်။ ဤ သို့ဆောင်ရွက်ရာ၌ ယနေ့ကာလများ၌ တိုက်တွန်းစည်းရုံးပြောဆိုမှုများ ပြုနေသည့်အပြင်၊ အကယ်၍ အသွင်ကူးပြောင်းမှု ဖြစ်ပေါ်လာပါကလည်း တရားမျှတမှုနှင့် တာဝန်ယူ/တာဝန်ခံမှုများ ရှိလာစေရန်ရည် ရွယ်ပါသည်။

လူ့အခွင့်အရေးမှတ်တမ်းကွန်ရက် (မြန်မာနိုင်ငံ)၏ စုပေါင်းကြိုးပမ်းမှုဖြင့် ဒေတာဘေ့စ် (အချက် အလက် သိုလှောင်မှုစနစ်)တွင် အမှုပေါင်း (၂,၀၀၀)ကျော် မှတ်တမ်းတင် သိမ်းဆည်းထားပြီး၊ လူ့အခွင့် အရေးနှင့်ပတ်သက်၍ သတင်းအချက်အလက် စုဆောင်းသူများကို ကောင်းစွာလေ့ကျင့် သင်တန်းပေးမှု များဖြင့်ဆက်လက်တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်နေပါသည်။ မိမိတို့ကွန်ရက်အဖွဲ့က အတင်းအကျပ်အခွန် ကောက်ယူနေခြင်းကိစ္စအပေါ် ပထမဦးဆုံး အစီရင်ခံစာအဖြစ် စုဆောင်းထုတ်ဝေရန်ရွေးချယ်ခဲ့ကြပါ

^၁ HURFOM (2009) “သံဖြူဇရပ်မြို့နယ် တောင်ပိုင်းမှ အခွန်ကောက်ခံ၍ နှစ်နာရသုတစ်ဦးကို နယ်စပ်တွင် တွေ့ဆုံခြင်း”။ မှန်ပြည်နယ်။ Martus bul-
letin.

သည်။ ဤသို့ ရွေးချယ်မှုမှာ ပုံမှန်မဟုတ်သည့် ရွေးချယ်မှုဟုထင်မြင်ဖွယ် အကြောင်းရှိနေပါ သည်။ အကြောင်းမှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပွားနေသည့် ပြင်းထန်ဆိုးရွားသော နိုင်ငံရေး၊ အခြားလူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများသည်လည်း အလားတူအာရုံစိုက်မှု ရသင့်သည့်ကိစ္စများဖြစ်နေ သောကြောင့်ပင်ဖြစ်ပါ သည်။ အမှန်တကယ်ပင် လူ့အခွင့်အရေး မှတ်တမ်းပြုကွန်ရက်အဖွဲ့၏ မှတ်တမ်းဒေတာဘေ့စ်တွင်အတင်း အဓမ္မဖမ်းဆီးမှု၊ ထိန်းသိမ်းချုပ်နှောင်မှုများ၊ သတ်ဖြတ်မှုများ၊ စစ်သားအဖြစ်စုဆောင်းခံရမှုများ၊ ကလေး စစ်သားကိစ္စနှင့် အထွေထွေသော လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံရမှု ခေါင်းစဉ်များကိုလည်း မှတ်တမ်းတင် စုဆောင်းထားပါသည်။ မည်သည့်အတွက်ကြောင့် အခွန်ကောက်ခံမှုအရေးကိုမှ ရွေးချယ်ခဲ့ရသနည်းဟု မေးခွန်းရှိနိုင်ပါသည်။

၂၀၀၇ ခုနှစ်၊ နှစ်ဆန်းပိုင်းတွင် မိမိတို့လူမှုအဖွဲ့အစည်းအားလုံးတွင်၊ ကျေးလက်ဖြစ်စေ- မြို့ပြ ဖြစ်စေ၊ လူများစုဒေသဖြစ်စေ၊ လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများ နေထိုင်နေသည့်ဒေသဖြစ်စေ၊ ကျားမ မရွေး အကျယ်အပြန့် ထိခိုက်သက်ရောက်ခံစားနေရသော မည်သည့်ပြဿနာမျိုးရှိနေသနည်းဟု မိမိတို့ဘာ သာ မေးခွန်းထုတ်ခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင် မိမိတို့ လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းတွင် ထိခိုက်သက်ရောက်မှု အကြီးဆုံး ရှိနေသည့် ပြဿနာ၊ သို့သော်လည်း မိမိတို့အပါအဝင် အခြားသော လူ့အခွင့်အရေး အဖွဲ့များက တင်ပြ ဆောင်ရွက်နေကြသော မှတ်တမ်းများတွင် ကောင်းမွန်စွာ ဖော်ပြခံရခြင်းမရှိသေးသည့် ပြဿနာကို မိမိ တို့ဘာသာ မေးခွန်းထုတ်ခဲ့ပါသေးသည်။ ဤသို့ မေးခွန်းကို ပြန်လည်ဖြေဆိုကြည့်သည့် လေ့ကျင့်ခန်း တွင်ယခုလို အခွန်အတုတ် ပြဿနာနှင့် အကျင့်ပျက်ခြစားနေမှုပြဿနာများ ရှေ့တန်းသို့တက်လာပြီး အဖြေထွက်လာမည်ဟု မိမိတို့တစ်ဦးကမျှ ကနဦးတွင် မျှော်လင့်မထားမိခဲ့ကြပါ။

တချိန်တည်းလောက်တွင်ပင် ၈၈ မျိုးဆက် ကျောင်းသားများ အင်အားစုကလည်း “ရင်ဖွင့်သံ လှုပ်ရှားမှု” အနေနှင့် ပြည်သူများကသူတို့နေ့စဉ် ခံစားနေရသည့် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးပြဿနာ များအပေါ် စာများရေးသားတင်ပြ တောင်းဆိုရန် တိုက်တွန်းမှုကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါသည်။ ဤအဖွဲ့က စာပေါင်း (၂,၅၀၀)ကျော်လက်ခံရရှိခဲ့ပြီး၊ စာများ၏၅၀ရာခိုင်နှုန်းကျော်ကသူတို့၏ “လူနေမှုစရိတ်၊ စီးပွား လုပ်ငန်း၊ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး”ဆိုင်ရာနစ်နာခံစားချက်များကို ရေးသားထားခဲ့ကြသည်။^၂ လူ့အခွင့် အရေးမှတ်တမ်းကွန်ရက် (မြန်မာနိုင်ငံ)၏ သုတေသနလုပ်ငန်းများကလည်း အလားတူနိဂုံးချုပ်သုံးသပ် ချက်ကိုပင်ရရှိခဲ့ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်သူများသည် သူတို့ဝင်ငွေ၏ အများစုသောအစိတ်အပိုင်း များနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုများကို အာဏာပိုင်များထံနှင့် တရားမဝင်အခွန်အတုတ်များအတွက်လွှဲပြောင်းပေး ဆောင်နေကြရပါသည်။ ဤဖြစ်ရပ်မျိုးမှာမိသားစုတစ်ခုအတွက်ပင် အကြိမ်ကြိမ်ကြုံတွေ့နေရပြီး၊ အခြေခံ ရပ်တည်ရှင်သန်နိုင်ရေးအတွက်ပင် အလွန်အမင်းခက်ခဲလာစေပါသည်။ အတင်းအကျပ်ကောက်ယူနေ ပြီး၊ ဖိနှိပ်အုပ်ချုပ်မှုအသွင် ဖြစ်နေသည့် ဤသို့သောအခွန်အတုတ်မျိုးကြောင့် ပြည်သူများစွာ၏နေ့စဉ် ဘဝကို မည်မျှခက်ခဲပင်ပန်းစေကြောင်း မိမိတို့ကမီးမောင်းထိုး တင်ပြလိုခြင်းလည်းဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာ နိုင်ငံတွင် ဤသို့အခွန်ကောက်ခံနေမှုစနစ်ကြောင့် ပြည်သူများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများနှင့် လူမှုဘဝ မြင့်မားရေးကို ထိခိုက်ကျဆင်းလာစေပါသည်။ ထိုမျှမက အရာအားလုံးကို စုပ်ယူဝါးမြို့နေသကဲ့ သို့ ရှိစေပါသည်။ မိသားစုများက ဤအခွန်အတုတ်များ ပေးဆောင်နိုင်ရေးအတွက် ငွေကြေးနှင့်အခြား အရင်းအမြစ်များကို ခက်ခဲပင်ပန်းစွာ ရှာဖွေရနေကြရပြီး၊ ဤသို့ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ချို့တဲ့လှသည့် မဖြစ်စေလောက်ဝင်ငွေဖြင့် ဖြေရှင်းရင်ဆိုင်နိုင်ရန် ကြိုးပမ်းနေကြရပါသည်။ ဤအခွန်စနစ် အောက်တွင်နေ့စဉ်နှင့်အမျှ ရှင်သန်ရေးအတွက် အလေးထားကြိုးပမ်းနေကြရသည့်အလျောက် လူအများ ကသူတို့၏ အခွင့်အရေးများအတွက်လည်း အလေးမထားနိုင်ဖြစ်လာရပါသည်။

၂ ၈၈- မျိုးဆက် ကျောင်းသားများအဖွဲ့။ “၂၀၀၇ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ရင်ဖွင့်သံ စာရေးလှုပ်ရှားမှု ကမိမိန်းမှ တွေ့ရှိချက်များ Available at: <http://www.burmalibrary.org/docs6/OpenHeart-Publication.pdf>

၈၈-မျိုးဆက် ကျောင်းသားများအဖွဲ့၏ တွေ့ရှိချက်နှင့် ၂၀၀၇ ခုနှစ်တွင် လူ့အခွင့်အရေးမှတ်တမ်း ကွန်ရက်(မြန်မာနိုင်ငံ)(ND-Burma) အဖွဲ့၏ သိရှိလာချက်များတွင် စီးပွားရေးအရ ဖိအားများသည် အဓိက ကြုံတွေ့နေရသည့် ဒုက္ခပြဿနာဖြစ်ကြောင်း၊ အတိအကျသိရှိလာကြပါသည်။ ဤနှစ် နောက်ပိုင်းတွင် လောင်စာဆီဈေးနှုန်းများ မြင့်တင်လိုက်မှုကြောင့် စီးပွားရေးစနစ်တွင် ရိုက်ခတ်မှုများဖြစ်ပေါ်လာပြီး၊ နေ့စားအလုပ်သမားများအနေနှင့် သူတို့ရရှိသည့်လုပ်ခဖြင့် လုပ်ငန်းခွင်သို့ သွားရောက်ရန် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးစရိတ် ပေးနိုင်စွမ်း မရှိတော့သည်အထိ ဖြစ်ခဲ့ရပါသည်။ ဆန္ဒပြပွဲများ ဦးဆောင်စီ စဉ်မှုဖြင့် ၈၈-မျိုးဆက် ကျောင်းသားခေါင်းဆောင်များကို ထောင်သွင်းအကျဉ်းချခဲ့သည့်အခါ ဗုဒ္ဓဘာသာရဟန်းတော်များက ဦးဆောင်သည့်အခန်းကဏ္ဍမှ နေရာယူလှုပ်ရှားခဲ့ကြပါသည်။ သူတို့က စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ လုပ်ဆောင်ရေးနှင့် အခုယိုယွင်းကျဆင်းနေသည့် စီးပွားရေးအခြေအနေကို ပြန်လည်တည်မတ်နိုင်ရန်နှင့် ရေးအရ အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေး လုပ်ဆောင်ရန်တိုက်တွန်း ခဲ့ကြပါသည်။

၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် ကျင်းပရန် စီစဉ်ထားသည့် ရွေးကောက်ပွဲပြီးလျှင် ပြည်သူတို့၏ ဘဝအခြေအနေ တိုးတက်လာမည်ဟု မိမိတို့က မျှော်လင့်ထားပါ။ စစ်အစိုးရက နိုင်ငံရေးစနစ်ကို ဆက်လက်ထိန်းချုပ် ထားနိုင်ရန် စီစဉ်ထားခြင်းမျှသာဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရက တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်တပ်များကို နယ်ခြားစောင့်တပ်နှင့် အမျိုးမျိုးသော ပြည်သူ့စစ်လက်နက်ကိုင်တပ်များအဖြစ် အသွင်ပြောင်းရေးအတွက်စီစဉ် ထားပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူမှုအဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်လုံးကို စစ်ပုံစံအသွင်ပြောင်းရန် ဆက်လက်ကြိုးပမ်းနေ ကြသည်။ ဤသို့ စနစ်တည်ဆောက်နိုင်ရေးအတွက် ယခုအစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း၊ အဓမ္မအခွန်အတုတ်များဖြင့် သုံးစွဲအကောင်အထည်ဖော်နေကြပါသည်။ အမှန်တကယ် နိုင်ငံရေးပြုပြင် ပြောင်းလဲမှု ဖြစ်ပေါ်လာသည့်အခါမှသာ၊ ဒီမိုကရေစီ စနစ် ဖွံ့ဖြိုးလာမှသာ၊ ပြည်သူများထံမှ မတရားရယူ ထားကြသော ပြည်သူတို့ ပိုင်ဆိုင်သည့် ပစ္စည်းဥစ္စာများကို အမှန်တကယ်ပြန်လည် အပ်နှင်းမှသာ၊ အဓမ္မ ငွေညစ်နေမှုများကို ထိန်းချုပ်နိုင်မှသာ၊ ပြည်သူများ၏ ကိုယ်စားလှယ်များကို လွတ်လပ်မျှတစွာရွေးချယ်၍ ထိုသူများက သူတို့၏ လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများကို တာဝန်ခံဖြေကြားမှုရှိသည့် အခါမှသာ ပြည်သူတို့၏ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများ တိုးတက်လာစေမည် ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာပြည်သူတို့အပေါ် နစ်နာသက်ရောက်နေသော အခွန်ကောက်ခံမှုစနစ်နှင့် အဓမ္မငွေညစ် ခြင်းသည် ပြည်သူတို့၏ အခြေခံလူ့အခွင့်အရေးများကို ချိုးဖောက်နေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ လူများ၏ လုံ လောက်သင့်လျော်သည့် နေထိုင်မှုအဆင့်အတန်း၊ ဖွံ့ဖြိုးမှုဆိုင်ရာအခွင့်အရေး၊ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ဆိုင်ခွင့်အခွင့် အရေး၊ ပညာရေးဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများကို ငြင်းပယ်နေခြင်းနှင့် သူတို့မခံစားအပ်သည့် အဓမ္မလုပ်အား အသုံးချနေခြင်းဖြင့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်နေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာဖြင့် စစ်အစိုးရက ချိုး ဖောက်ကျူးလွန်နေသည့်လုပ်ရပ်များကို နိုင်ငံတကာမီသားစုကသိရှိလာစေရန်၊ မြန်မာပြည်သူများအပေါ် မည်မျှဆိုးကျိုးကြီးစွာ သက်ရောက်နေရပုံကို သိရှိနိုင်စေရန် တင်ပြလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် ဤ အစီရင်ခံစာအားဖြင့် တာဝန်ခံမှုနှင့် အပြောင်းအလဲများဖြစ်ပေါ်လာစေရန်လည်း တောင်းဆိုအပ်ပါ သည်။

စီမံခန့်ခွဲမှု ဘုတ်အဖွဲ့
၂၀၁၀၊ မေလ
လူ့အခွင့်အရေးမှတ်တမ်းကွန်ရက်(မြန်မာနိုင်ငံ)

သုတေသနပြုရာတွင် အခြေခံသည့်နည်းနာ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် တရားဝင်နှင့် တရားမဝင်သည့် နည်းများဖြင့် အခွန်ကောက်ယူနေခြင်းကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများနှင့် အစိုးရအာဏာပိုင်များ၏ အမူအကျင့်များကို သတင်းအချက်အလက်များ စုဆောင်းရာ၌ များစွာအခက်အခဲပြဿနာများ ကြုံတွေ့ရပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အစိုးရက ဖိနှိပ်နေခြင်း၊ လူအများအပေါ် စောင့်ကြည့်နေသည့် သဘောသဘာဝနှင့် အခွန်အတုတ်အများစုမှာ အတင်းအကျပ်ကောက်ခံနေသည့် သဘောဖြစ်ခြင်းကြောင့် အခွန်စနစ်တစ်စုံလုံးအပေါ် ဖက်စုံထောင့်စုံ လေ့လာသုံးသပ်ခြင်းမပြုနိုင်ပါ။ လူ့အခွင့်အရေးမှတ်တမ်းကွန်ရက် (မြန်မာနိုင်ငံ) ၏ အချက်အလက်စုဆောင်းသူများက မမြင်သာအောင် လျှို့ဝှက်ကွင်းဆင်းကောက်ယူ၍ သက်ဆိုင်ရာဒေသများတွင် စုဆောင်းခဲ့ကြပါသည်။ သတင်းစုဆောင်းပေးသည့် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများကို ဖြေကြားပေးသူများက အန္တရာယ်များလွန်းသည့်ကြားမှ အရဲကိုးဆောင်ရွက်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

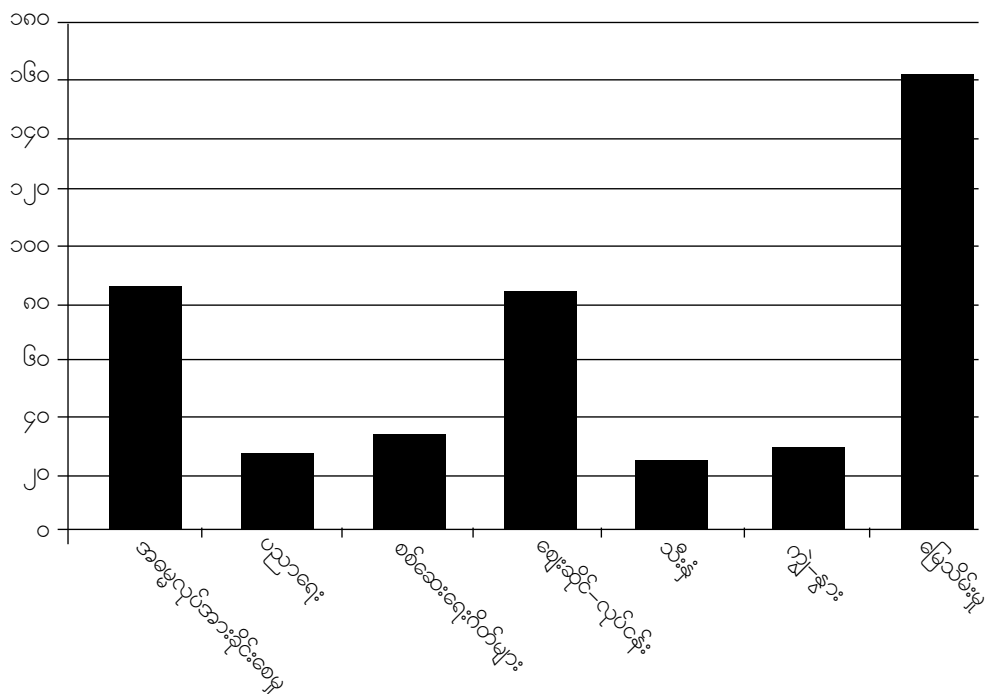
ယခု အစီရင်ခံစာအတွက် အဓိက သုတေသနပြုမှုအဖြစ် ကွင်းဆင်းအချက်အလက် ကောက်ယူသူများ၏ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု မှတ်တမ်း (၃၄၂) ခုကို အခြေခံထားပြီး၊ စာရေးသူကိုယ်၌က တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု (၉) ခုကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ မှတ်တမ်းများ ၏ ၈၅ ရာခိုင်နှုန်းမှာ (၂၀၀၈) ခုနှစ်မှ (၂၀၁၀) ခုနှစ်အကြားဖြစ်ရပ်များဖြစ်ပါသည်။ ဤဖြစ်ရပ်များအနက်မှ အချို့ကို (www.martus.ceu.hu) အင်တာမျက်စာမျက်နှာတွင် ရရှိနိုင်ပါသည်။ လူ့အခွင့်အရေးမှတ်တမ်းကွန်ရက် (မြန်မာနိုင်ငံ) ၏ အဖွဲ့ဝင် အဖွဲ့အစည်းများကိုလည်း မှတ်တမ်းတင်ခြင်းဆိုင်ရာကိစ္စနှင့် လူအများ၏ သဘောတူညီချက် မည်သို့မည်ပုံရယူမည်ဟူသည့် သင်တန်းများလည်း ပို့ချခဲ့ကြပါသည်။ ယခု အစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြထားသည့်သတင်းအချက်အလက်များ၌ နာမည်အစစ်များကို အသုံးမပြုဘဲ အခြားနာမည်များဖြင့် ပြောင်းလဲသုံး စွဲထားပါသည်။ သူတို့၏လုံခြုံရေးအတွက် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကိုလည်း ချန်လှပ်ထားခဲ့ပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာတွင် သုံးသပ်ရာ၌ အခြားသတင်း အချက်အလက်များအဖြစ် (ND-Burma) အဖွဲ့၏ အဖွဲ့ဝင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အခြားမြန်မာအရပ်ဖက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများက ယခင်က ထုတ်ဝေဖြန့်ချိခဲ့ကြသည့် အစီရင်ခံစာများ၊ မြန်မာသတင်းမီဒီယာများ၊ စီးပွားရေးသုံးသပ်ချက်များနှင့် ဆောင်းပါးများထဲမှလည်းရယူခဲ့ပါသည်။

တရားဝင် ငွေလဲလှယ်နှုန်းမှာ အမေရိကန် ၁ ဒေါ်လာလျှင် ၆ ကျပ် ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း တရားမဝင် ငွေလဲလှယ်နှုန်းမှာ ၉၇၅ မှာ ၁,၀၀၀ ကျပ် အထိရှိနေပါသည်။ ဤနှုန်းထားအတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်တွေ့ အသုံးပြုနေကြပြီး၊ ယခုအစီရင်ခံစာတွင်လည်း ဤနှုန်းအတိုင်းဖော်ပြထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ လစာနှုန်းထားများသည် အရှေ့တောင်အာရှတွင် လက်ရှိ၌အနိမ့်ဆုံးဖြစ်နေသည်။ ဥပမာအားဖြင့်- အစိုးရဝန်ထမ်းများသည် ပုံမှန်အားဖြင့် တစ်လလျှင် ကျပ် (၁၅,၀၀၀) (အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၅) မှ (၂၀၀,၀၀၀) (အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂၀၀) အကြားရှိပြီး၊ အစိုးရလခစား ကျောင်းဆရာ တစ်ဦးသည် တစ်လ လျှင် (၄၅,၀၀၀) ကျပ် (အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၄၅) ရရှိပါသည်။

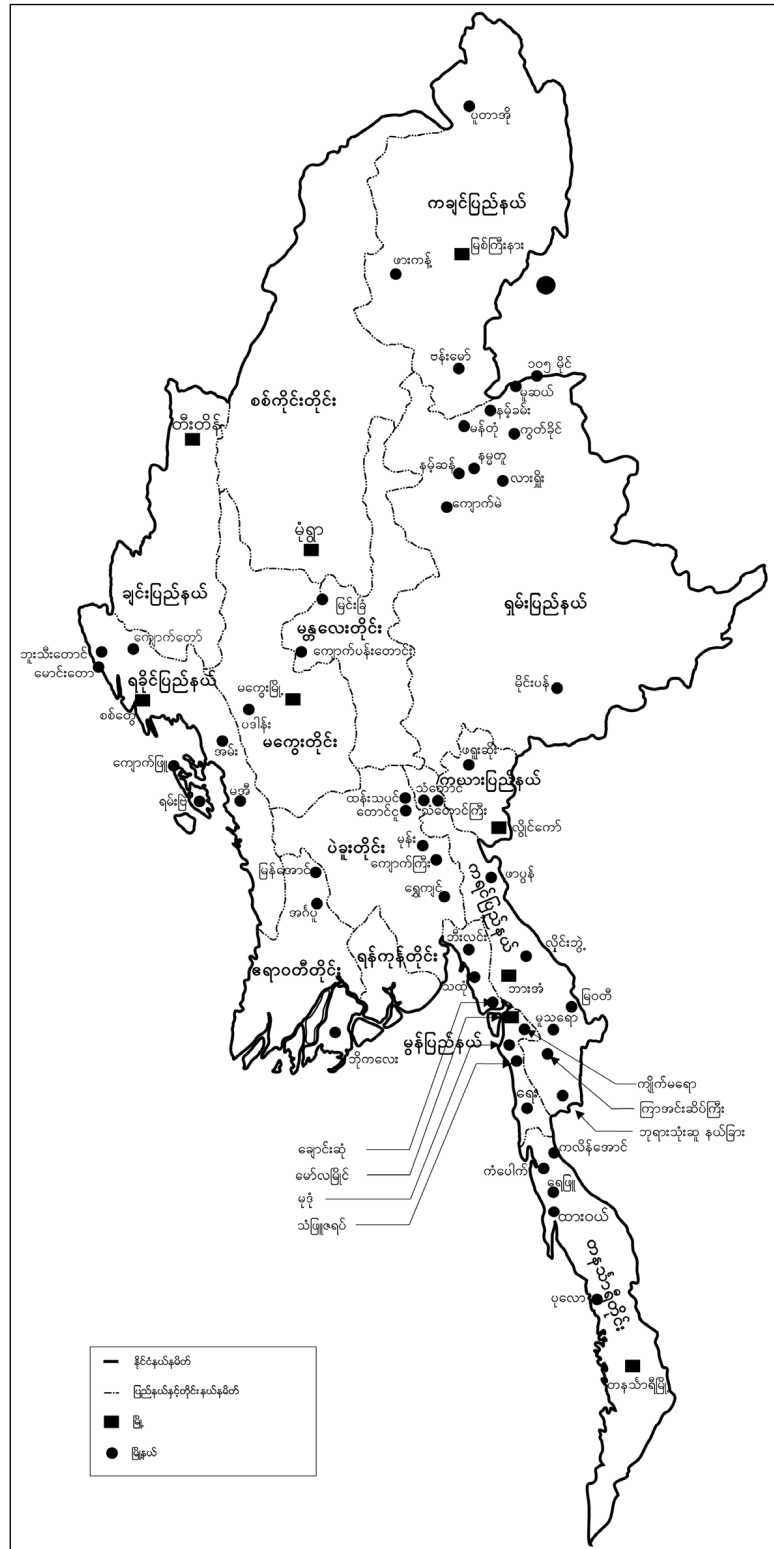
ယခု အစီရင်ခံစာတွင် အခွန်အတုတ် ကောက်ခံသည်ဟု အမည်ခံ၍ (နအဖ) စစ်အစိုးရနှင့် ပြည်ထောင်စု ကြံ့ခိုင်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအသင်း (USDA) ကဲ့သို့သော စစ်အစိုးရက ကျောထောက်နောက်ခံ ပြုပေးထားသည့် အဖွဲ့အစည်းများက အတင်းအကျပ်သဘောနှင့် အကျင့်ပျက်ခြစားမှုဖြင့် ငွေကြေးကောက်ခံခြင်း၊ မြေနှင့်ပစ္စည်းများသိမ်းပိုက်ခြင်း၊ လုပ်အားတောင်းဆိုခြင်း ကိစ္စများကိုသာအလေးထား လေ့လာသုံးသပ် ထားပါသည်။ လက်နက်ကိုင် အတိုက်အခံ အဖွဲ့များကဲ့သို့သော အစိုးရမဟုတ်သည့် လုပ်ဆောင်

သူများ (non-state actors) ကလည်း သူတို့ရပ်တည်ရေးအတွက်ငွေကြေး၊ စားနပ်ရိက္ခာနှင့်လုပ်အား တောင်း ဆိုခြင်းကဲ့သို့ အခွန်အတုတ်ကောက်ခံခြင်းကိစ္စများ လုပ်ဆောင်တတ်ကြပါသည်။ သို့သော် လည်း အစိုးရမဟုတ်သည့် လုပ် ဆောင်သူများက ဆောင်ရွက်ကြသည့် အတိုင်းအဆမှာ၊ အစိုးရက ကျော ထောက်နောက်ခံပြုထားသည့် အနေအထားနှင့် များစွာကွာခြားလှပါသည်။ သို့အတွက်ကြောင့် ယခုအစီ ရင်ခံတင်ပြမှု၏ ပြင်ပတွင် ကျရောက်နေပြီး၊ ဖယ်ချန်ထားခဲ့ပါသည်။ ယခု အစီရင်ခံစာတွင် အစိတ်အပိုင်း (၂)ခု ပါဝင်ပါသည်။ ပထမပိုင်းတွင် အခွန်အတုတ် ကောက်ခံမှုဟုအမည်ခံ၍ (နအဖ) စစ်အစိုးရကအရင်း အမြစ် ပစ္စည်းများရယူနေမှုကြောင့် စီးပွားရေးအရ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှု ဖြစ်ပေါ်နေရပုံကို တင်ပြထားပါ သည်။ ဒုတိယအချက်မှာ ဤသို့ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်ရပုံနှင့် ပေါင်းစပ်၍ ကောက်ယူပုံနည်းနာ၊ (နအဖ) စစ်အစိုးရကပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးကိစ္စများတွင် စိုးစဉ်းမှုသာ ပြန်လည်အသုံးချနေမှုကြောင့် လူ့အခွင့် အရေးချိုးဖောက်မှု ကျူးလွန်နေပုံကို သုံးသပ်တင်ပြထားပါသည်။

ယခုအစီရင်ခံစာ၏ ရည်ရွယ်ချက်ဖြစ်သောအတင်းအကျပ် အခွန်ကောက်ခံမှုကိစ္စအတွက် သတင်း အချက်အလက်များ ကောက်ယူခဲ့ရာတွင် အကျင့်ပျက်ခြစားမှုလုပ်ရပ်မျိုးစုံလည်းပါဝင်ပြီး၊ ပြည်သူ များထံမှ အရင်းအမြစ်များကို မည်သို့မည်ပုံ ညှစ်ထုတ်ရယူနေကြပုံများလည်းပါဝင်ပါသည်။ တွေ့ဆုံ မေးမြန်း မှုတိုင်းတွင် အကျင့်ပျက်ခြစားမှုနှင့် မည်သို့ အတင်းအကျပ် အခွန် ကောက်ယူပုံများ ပါဝင်နေနိုင် ပါသည်။ သို့အတွက်ကြောင့် (ND-Burma) အဖွဲ့က အခွန်ကောက်ယူမှုကိစ္စများအတွက် ကွင်းဆင်းဝန် ထမ်းများက တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများ လုပ်ဆောင်ခဲ့ရာ အရေအတွက်(၃၄၂) ခုမျှသာရှိသော်လည်း၊ အကျင့် ပျက်ခြစားမှုနှင့် အတင်းအကျပ်ကောက်ယူမှု လုပ်နည်းပုံစံများက အရေအတွက် ဤမျှမက ပို၍ရှိနေနိုင် ပါသည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခန်းများတွင် ဖော်ပြခဲ့ကြသည့် အတင်းအကျပ် အခွန်ကောက်ယူပုံ နည်းနာများ ကို အောက်ပါဇယားတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ ဤသို့ အမျိုးအစား ခွဲခြားထားမှုသည် (ND-Burma) အဖွဲ့က ကောက်ယူခဲ့သည့် အချက်အလက် ဒေတာများအပေါ် အခြေခံထားခြင်းဖြစ်ပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံတဝှမ်း နှစ်နာခံစားနေရသည့် အခြေအနေများကို ကိုယ်စားပြုထားခြင်းမဟုတ်ပါ။

သတင်းအချက်အလက်များကို အောက်ဖော်ပြပါ နေရာများမှကောက်ယူခဲ့သည်။

အစီရင်ခံစာ အကျဉ်း

“စီးပွားရေး အခြေအနေကို စဉ်းစားကြည့်မယ်ဆိုရင် ကျမတို့က ငွေကြေး စီးဆင်းလည်ပတ်နေမှု နှင့် စဉ်းစားကြတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ကျမတို့က ပြည်သူတွေရဲ့ နေ့စဉ်နေထိုင်မှုဘဝအပေါ် ဘယ်လို သက်ရောက်နေတာလဲ ဆိုတာနဲ့ စဉ်းစားကြတာပါ။”

ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်

“အခုအခွန်အတုတ်တွေ လျော့သွားအောင် ကျနော်တို့က ဘယ်လိုမှ မလုပ်နိုင်ကြပါဘူး။ သူတို့ ရောက်လာပြီး အတင်းအကျပ် ကောက်ယူကြတာပါ။ သူတို့ မကြာခဏ ဆိုသလိုလာတောင်း နေတော့ ကျနော်တို့လည်း အခက်အခဲနဲ့ကြုံကြရတယ်။ ကျနော်တို့က ကျပန်းအလုပ်လုပ်စား နေကြတော့ သူတို့တောင်းတဲ့အခွန်ကို ဘယ်လိုလုပ်ပေးနိုင်ကြမှာလဲ။ အခု အဲဒီရွာပဲ သူတို့ အိမ်အသစ်ဆောက်တဲ့ကိစ္စနဲ့ပတ်သက်လို့ အခွန်ပေးရမယ်ဆိုတာမသိကြဘူး။ အရင်တုန်းက ကျနော်တို့က အိမ်အသစ်ဆောက်ရင် ကျနော်တို့က အခွန်ပေးစရာလိုတာ မဟုတ်ဘူး။ ကျနော် တို့ဆီကငွေလာတောင်းတာ ရဲတွေဆိုတာ ကျနော်သိပါတယ်။ ဒါပေမယ့် သူတို့ နာမည်တွေကို တော့ မသိပါဘူး။ အဲဒီငွေတွေကိုလည်း သူတို့ကိုယ်ကျိုးအတွက်ပဲ သုံးစွဲကြမှာပါ။”^၃

အစိုးရက ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု၊ ပညာရေး၊ လမ်း၊ တံတား၊ လျှပ်စစ်မီး၊ ရေပေးဝေရေး၊ ပတ်ဝန်းကျင်သန့်ရှင်းရေးစနစ် စသည်ကဲ့သို့သော အများကောင်းကျိုးနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ပံ့ပိုးပေးရန် အရင်းအမြစ်များ လိုအပ်ပါသည်။ အစိုးရ၏ အခွန်ဘဏ္ဍာဝင်ငွေ (revenue) အများစုသည် အများပြည် သူ တို့နှင့် ၎င်းတို့၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို အခွန် ကောက်ခံခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အစိုးရက ပေးနေသည့် ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် အဖိုးအခကြေးကို ကောက်ခံခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အကူ အညီရရှိသည့် ရန်ပုံငွေများနှင့် တိုင်းပြည်၏ သဘာဝသယံဇာတမှရသည့် ဘဏ္ဍာဝင်ငွေများအားဖြင့် လည်းကောင်း စုဆောင်းရရှိပါသည်။ ကမ္ဘာတဝှမ်းရှိ ပြည်သူများသည် သူတို့တာဝန်အရ ပေးဆောင်နေ ကြရသည့် အခွန်များနှင့်ပတ်သက်၍ ကျေနပ်မှုမရှိဘဲ စောဒကတက် ပြောဆိုလေ့ရှိကြပါသည်။ သို့သော် လည်း ဤအစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင်ဖြစ်ပွားနေသည့် အခွန် ကောက်ခံမှု မှာမူ အတင်းအကျပ် ကောက်ခံနေခြင်းဖြစ်ပြီး၊ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများနှင့်လည်း ပတ်သက်နေရာ မြန်မာနိုင်ငံ၏စီးပွားရေးနှင့် ပြည်သူအများ၏ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများကို ထိခိုက်နစ်နာစေပါသည်။ ဤ သို့အနေအထားတွင် သူတို့၏ လူ့အခွင့်အရေးများကို အကျယ်အပြန့်နှင့် စနစ်တကျ ချိုးဖောက်နေခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ စစ်အစိုးရက မြန်မာနိုင်ငံရှိ အခွန်စနစ်ကို ပုံမှန်နှင့် တရားဝင်ဆောင်ရွက်နေသည့် အစိုးရ၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာမှနေ၍၊ အဓမ္မငွေညှစ်သည့်ပုံစံ၊ ဖိနှိပ်ရေး ကိရိယာတစ်ခုအဖြစ် ပုံစံပြောင်းပစ်ခဲ့ပါသည်။ ဤသို့ပျက်စီးစေသည့် အာနိသင်ရှိသော အခွန်ကောက်ခံမှုစနစ်ကြောင့်နှင့် အခြေခံပြည်သူ့ရပိုင်ခွင့် ပြဌာန်းချက်များ ကင်းမဲ့နေခြင်းကြောင့် မြန်မာပြည်သူများသည် အစိုးရကိုအံ့တုဆန့်ကျင်ရန်မစွမ်းသာ သည့်အခြေအနေရှိနေသည်။ သူတို့နေ့စဉ်နှင့်အမျှ အသက်ရှင်သန်ရပ်တည်နိုင်ရေးကိုသာ အဓိကလုံးပမ်း နေကြရသည်။

၃ PWO (2009) “ဇီဝနိကောက် ကျေးရွာတွင် သစ်တောပြုန်းတီးမှုနှင့် မမျှမတ အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း”၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ Martus Bulletin.

ဆင်းရဲစွာ ရုန်းကန်နေရသည့် မိသားစုတစ်စု

မြန်မာနိုင်ငံ အခွန်စနစ်ရှိ အကျင့်ပျက်ခြစားနေမှု

“သူတို့က အခွန်ကောက်တဲ့နေရာမှာ ဘာဥပဒေမှရှိတာမဟုတ်ဘူး။ သူတို့ကအဖွဲ့တွေကြားထဲမှာ ဂိတ်တွေဖြန့်ချိခွင့်ပေး ပေးတောင်းတာပဲ။ ပိုဆိုးတာက တောင်းတဲ့ပမာဏက အတင်းအကျပ်မပေးမနေရတောင်းပြီး များသောအားဖြင့်ငွေလက်ခံရရှိကြောင်း ဖြတ်ပိုင်းလည်းပြန်ပေးတာမဟုတ်ဘူး။ တကယ်လို့ ကျနော်တို့မှာဖြတ်ပိုင်းရှိရင် ကျနော်တို့အခွန်ပေးပြီးပြီဆိုတာပြောလို့ရတယ်။ တခါတလေမှာ ကျနော်တို့မှာ ငွေလက်ခံဖြတ်ပိုင်းရှိတာတောင် သူတို့က အဲဒီအဖွဲ့က အတူတူမဟုတ်ဘူးဆိုပြီး ငြင်းကြပြန်တယ်။ အဲဒါကြောင့် ကျနော်တို့ ကုန်သွယ်ရောင်းဝယ်ရတာလည်း လွယ်တာမဟုတ်ဘူး။ ကျနော်ကပြောတယ်။ လူတွေမှာသူတို့အသက်ရှင်သန်ဖို့ ငွေအလုံအလောက်မရှိကြလို့ အခက်အခဲတွေနေကြတယ်လို့ပြောပြတယ်။ အကြောင်းက နယ်စပ် ဒေသမှာထားတဲ့ ရဲတွေက ထော်လာဂျီကား ဒရိုင်ဘာတွေ၊ ဒေသခံတိုင်းရင်းသားတွေကို မတန်တဆ အခွန်တောင်းနေကြတယ်။”^၄

ဤအစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြထားသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အခွန်ကောက်ခံမှုစနစ်သည် အသိအမှတ်ပြုထားသည့် မည်သည့်စံနှုန်းနှင့်မျှမကိုက်ညီခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤစနစ်သည် တရားမျှတမှုကင်းမဲ့နေသလို၊ ထိရောက် ထက်မြက်မှုမရှိ၊ ပျော့ပြောင်းမှု (ပြုလွယ် ပြင်လွယ်ဖြစ်မှု) လည်းမရှိပါ။ မကြာသေးမီနှစ်များအတွင်းက မြင့်တက်လာနေခဲ့သည့်၊ ကောက်ခံသော အခွန်များစွာ၏ပမာဏနှင့် ကောက်ခံမည့်အချိန်ကိုလည်း ကြိုတင်မှန်းဆထားနိုင်ခြင်းမရှိပါ။ သို့အတွက်ကြောင့် ဝင်ငွေ-ထွက်ငွေ ကြိုတင်ရေးဆွဲထားရန်နှင့် အစီအစဉ်များ ချထားရန်လည်း မဖြစ်နိုင်ပါ။ အခွန်အများစုသည် လူတို့၏ ဝင်ငွေ၊ မိသားစုတစ်ခုက သို့မဟုတ် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုက ပေးဆောင်နိုင်စွမ်းနှင့်လည်း ဆက်စပ်မှု ရှိမနေပါ။ ဒေသများစွာတွင် မိသားစုများအပေါ် ချမှတ်သောအခွန်များသည် အိမ်ထောင်စုများ၏ဝင်ငွေ၊ အမြတ်နှင့်နှိုင်း

^၄ PWO (2009) “နမ့်ခမ်းမြို့နယ်တွင် ထော်လာဂျီယာဥ်များထံမှ အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း”၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ Martus Bulletin.

ယှဉ်ပါက များစွာမြင့်မားလွန်းနေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရကရရှိနေသော အခွန်ဘဏ္ဍာများနှင့် အရင်းအမြစ်များကို အများပြည်သူ တို့ လိုအပ်သည့် ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် ပြန်လည်ခွဲဝေချထားသုံးစွဲစေခြင်းမရှိပါ။ ထို့အပြင် ကာလကြာရှည် လျစ်လျူရှုထားပြီး၊ ပြည်သူ့ကောင်းကျိုးဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများတွင်လည်း ညံ့ဖျင်းသောမူဝါဒများ၊ စီမံခန့် ခွဲမှုများရှိနေပြန်သည်။ လူအများက အခွန်ငွေအမြောက်အများ ပေးနေကြရသော်လည်း၊ ပြန်လည်ရ ရှိသော ဝန်ဆောင်မှုမှာ အနည်းအကျဉ်းမျှသာရှိနေသည်။ အချို့သောဒေသများတွင် ကျန်းမာရေးဝန် ဆောင်မှု၊ လျှပ်စစ်မီးနှင့် ရေရရှိမှုများအတွက် အလွန်အမင်းဆိုးရွားသည့် မဖြစ်စလောက်မျှသာ ပြန်လည် ရရှိသည်။ ခန့်မှန်းချက်များအရ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရ-သုံးငွေစာရင်း (ဘတ်ဂျက်) ၏ ၅ ရာခိုင်နှုန်းအောက် ကိုသာ ကျန်းမာရေးနှင့် လူမှုဖူလုံရေး လုပ်ငန်းများအတွက် အသုံးချနေသည်။

လူ့အခွင့်အရေးမှတ်တမ်းကွန်ရက် (မြန်မာနိုင်ငံ) (ND-Burma) ၏ ဒေတာ အချက်အလက်များ အရ နောက်ထပ်ပြဆိုနေသည်မှာ မြန်မာအစိုးရဌာနများနှင့် စစ်တပ်ကဆောင်ရွက်နေကြသည့် အကျင့် ပျက်ခြစားမှုနှင့် ငွေညစ်တောင်းခံမှုများသည် မြင့်မားလွန်းနေရုံမျှသာမက၊ မိသားစုများသည် သူတို့ ပေးဆောင်ရန် တောင်းဆိုထားသည့် အခွန်သာမက၊ အခြား အတင်းအကျပ်တောင်းဆိုမှုပမာဏများ ကြောင့် ဘဝပျက်မည့် အရေးရင်ဆိုင်နေကြရသည်။ ငွေညစ်တောင်းခံမှုများသည် တစ်ဦးပုဂ္ဂလ လူပုဂ္ဂိုလ် များနှင့် အစိုးရဌာနများက ဘဏ္ဍာဝင်ငွေရရှိစေရန် အများအားဖြင့် တောင်းဆိုအသုံးပြုနေသည့်နည်း ဖြစ်ပြီး၊ ပြည်သူများသည် ပိုမို များပြားသည့် အခွန်များ-အခကြေးငွေများကို ထိုသူများထံ ပေးဆောင် နေကြရသည်။ သို့အတွက်ကြောင့် ယခုအစီရင်ခံစာတွင် မိမိတို့က အခွန်ကောက်ခံမှုဟူသည့် ခေါင်းစဉ် အောက်တွင် ဖြစ်ပေါ်နေပြီး အောက်ပါအချက်များပါဝင်သည့် အကျင့်ပျက်ခြစားမှု လုပ်ရပ်ပေါင်းစုံကိုလည်း လေ့လာထားပါသည်။

- မြေ၊ ကျွဲနွားတိရိစ္ဆာန်များနှင့် အခြားပိုင်ဆိုင်မှုများကို သိမ်းယူခြင်း။
- ပစ္စည်းများကို သိမ်းယူပြီး၊ ငွေတစ်စုံတရာ မပေးမချင်း ပြန်ပေးဘဲထားခြင်း။
- တပ်မတော်နှင့် အစိုးရအရာရှိများက စစ်ဆေးရေးဂိတ်များတွင် ပြည်သူများကို မတန်မဆမြင့်မား သည့် ငွေကြေးကို အတင်းအကျပ်ပေးစေခြင်း။
- ပြက္ခဒိန်ရောင်းချခြင်း၊ ပွဲလမ်းများ၊ ကျောင်း အဆောက်အဦများ၊ ကျောင်းဝင်ခွင့်နှင့် ကျောင်းသုံး ကိရိယာများအတွက် အခမဲ့ “အလှူငွေ” ထည့်ဝင်စေခြင်း။
- အခမဲ့ အလုပ်ခိုင်းစေခြင်းနှင့် ကလေးစစ်သားအဖြစ် ဝန်ထမ်းရမည့်အရေးမှ ရှောင်လွှဲနိုင်ရန် မိမိတို့ဝင်ငွေ ဆုံးရှုံးရခြင်း၊ ကျန်းမာရေးထိခိုက်ရခြင်းနှင့် အခကြေးငွေများကုန်ကျရခြင်း။
- စစ်သားများက ဈေးဆိုင်များမှ ပစ္စည်းများကို လည်းကောင်းတို့အတွက် အလကားရယူခြင်း။
- လယ်သမားများကို အချို့သော သီးနှံများ စိုက်ပျိုးရန် အတင်းအကျပ် ခိုင်းစေခြင်းနှင့် စစ်တပ်သို့ ဈေးကွက်ပေါက်ဈေး ထက်နည်းသောနှုန်းဖြင့် ရောင်းချပေးရန် ခိုင်းစေခြင်း။
- အခွန်နှင့်အခကြေးငွေများကို ပိုမိုများပြားစွာ မတူသောနှုန်းထားဖြင့်တောင်းခံ၍ တစ်သီးပုဂ္ဂလ နှင့်အစိုးရအရာရှိများက အိပ်ကပ်တွင်းထည့်သွင်းနေကြခြင်းတို့လည်း ရှိနေပြန်သည်။

“၂၀၀၆ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာ ပထမပတ်တုန်းက မြန်မာစစ်သားတွေက မွန်သူပုန်တွေနဲ့တိုက်ပွဲ ဖြစ်ပွားပြီးတဲ့နောက်ပိုင်းမှာ ရွာသား ၁၀၀ လောက်ကိုဖမ်းဆီးခဲ့ပြီး လျှပ်စစ်နဲ့ ဓာတ်ရိုက်အပြစ်ပေးတယ်။ နောက်ထပ်အပြစ်ပေးတာကတော့ သူတို့ဥယျာဉ်ခြံတွေကို အလုပ်သွားလုပ်ဖို့ပိတ်ပင်တားမြစ်တာပဲ။ သူတို့ဥယျာဉ်ခြံတွေက တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားတဲ့နေရာနဲ့နီးတော့ သူပုန် ထောက်ခံသူလို့သင်္ကာမကင်းဖြစ်ရတဲ့ လူ ၂၅-ဦးကို လူတစ်ဦးဆိုရင် ကျပ်သိန်း ၃၀ ဒဏ်ငွေချတယ်။”^၅

ထို့အပြင် အခွန်ကောက်ခံနေသော ဌာနအများအပြားရှိနေပြီး၊ ၎င်းတို့အချင်းချင်းလည်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အားနည်းလှသည်။ အုပ်ချုပ်စီမံခန့်ခွဲမှု အရည်အသွေးမပြည့်မီနှင့် မရိုးသားအကျင့်ပျက်မှုဒဏ်ကိုလည်း ခံစားနေကြရသည်။ အစိုးရနှင့် အခွန်ကောက်ခံရေးဌာနများက ငွေကြေးရယူရုံတင်မကဘဲ၊ ကျေးလက်ဒေသများတွင် ငွေကြေးရှားပါးသည့်အတွက်ကြောင့် ကျွဲ နွား၊ အိမ်မွေးတိရစ္ဆာန်များ၊ ပိုင်ဆိုင်မှုများကိုလည်း သိမ်းယူတတ်ကြသည်။ ကျေးရွာလူထုအများစုအဖို့ သူတို့၏သီးနှံများသည်ပင်မသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု ဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ ၎င်းတို့ကိုသိမ်းယူပြီး၊ ပြန်လည်ရရှိရန်အတွက်ငွေကြေးအမြောက်အများ ပေးဆောင်ကြရသည်။ ကျေးရွာလူထုများအဖို့ ဆက်လက်ရပ်တည် ရှင်သန်နိုင်မည့်နည်းမှာ သူတို့ပိုင်ကျွဲ၊ နွားများရောင်းချခြင်း၊ သို့မဟုတ် အခြားကျေးရွာသားများ၊ မိသားစုဝင်များထံမှ ငွေချေးငှား၍ ပေးဆောင်နေကြရသည်။ ဤအခြေအနေမှာ မပြီးဆုံးနိုင်ဘဲ ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေသည့်အတွက်ကြောင့် အကြွေးသံသရာလည်နေပြီး၊ ရေရှည်တည်တံ့သည့် သက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု ထူထောင်ရန်လည်း မဖြစ်နိုင်ဘဲရှိနေရသည်။

မြန်မာအစိုးရ၏စာရင်းဇယားများသည်မပြည့်စုံလှသောကြောင့်အခွန်မှရရှိသောဘဏ္ဍာဝင်ငွေကို အတိအကျသိရှိရန်မဖြစ်နိုင်သလောက်ရှိသည်။ နိုင်ငံ၏တရားဝင်အခွန်ကောက်ခံရေးစနစ်မှ ကောက်ခံရရှိသောအခွန်ပမာဏကိုပင် သိရှိရန်မဖြစ်နိုင်သလောက်ရှိနေသည်။ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံ၏တရားဝင်အခွန်ကောက်ခံရေးစနစ်မှာလည်း မည်သည့်ပစ္စည်းများအပေါ် အခွန်ကောက်ယူခြင်းဖြစ်ကြောင်းနှင့် ပတ်သက်ပြီး ဖော်ပြထားချက်နှင့် အမှန်တကယ် ကောက်ယူနေမှုမှာလည်း ဆက်စပ်မှုမရှိသလောက် ဖြစ်နေသည်။ သို့အတွက်ကြောင့်မြန်မာနိုင်ငံအုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားများအတွင်းသို့ဝင်ရောက်လာသည့်အခွန်ဘဏ္ဍာဝင်ငွေမှာ အမှန်အတိုင်းကိုယ်စားပြု ဖော်ပြထားခြင်းမဟုတ်သလို၊ မည်သည့်အရင်းမြစ်မှ အခွန်ရရှိလာသည်ကိုလည်း မသိနိုင်ပေ။

ဤအခွန်ငွေများကို မည်သို့သုံးစွဲမည်၊ မည်သို့ခွဲဝေနေရာချထားမည်ကို ဆုံးဖြတ်ရာ၌လည်း ရွေးချယ်နိုင်ရန် ကိုယ်စားပြုခွင့်အတွက် ဆွေးနွေးနိုင်သည့်နေရာများမရှိပေ။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် နှစ်-၂၀ ကျော်ရွေးကောက်ပွဲမရှိဘဲ ဖြစ်နေခဲ့သကဲ့သို့ နောက်ဆုံးကျင်းပခဲ့သည့် ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်ကိုလည်းငြင်းပယ်ထားခဲ့သည်။ စစ်အစိုးရက ဆက်လက်အာဏာချုပ်ကိုင်ထားဆဲရှိနေသည်။ အတင်းအကျပ်နှင့်အပြစ်ဒဏ်ပေးသကဲ့သို့သော အခွန်စနစ်တည်ရှိနေသည့်အတွက်ကြောင့်နှင့် အကျင့်ပျက်ခြစားမှု၊ ဝန်ဆောင်မှုများ ပံ့ပိုးပေးမှု အနည်းငယ်မျှသာ ရှိနေသည့်အတွက်ကြောင့် လူထုအများစုက အခွန်ပေးဆောင်ရန်ဆန္ဒမရှိဘဲဖြစ်နေကြရသည်။ သို့အတွက်ကြောင့် ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲပြီးနောက်ပိုင်းတွင် အစိုးရသစ်ကမျှတသည်ဖြစ်စေ၊ အခြားတစ်နည်းတစ်ပုံဖြစ်စေ အခွန်စနစ်ကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်မည်ဆိုပါကလည်း ပြဿနာများ ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေနိုင်သည်။ ထို့အပြင် ရွေးကောက်ပွဲပြီးနောက်ပိုင်း ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအရ စစ်တပ်က လွှတ်တော်နေရာများတွင် ၂၅ ရာခိုင်နှုန်း ကိုယ်စားလှယ် ရယူထားဦးမည်ဖြစ်ရာ၊ အမှန်တကယ် ဒီမိုကရေစီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို အကြီးအကျယ်ဟန့်တားပိတ်ဆို့ နေဦးမည် ဖြစ်သည်။

^၅ HURFOM (2007) “မြန်မာစစ်တပ် တပ်ရင်းက မွန်ပြည်နယ်တောင်ပိုင်းရှိ လူထုကိုနှိပ်စက်ညှဉ်းပမ်းမှု ဆက်လက်ကျူးလွန်နေခြင်း”။ မွန်ပြည်နယ်။

စစ်တပ်ကအခွန်ကောက်ယူရာတွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေခြင်း

“ပုံမှန်အားဖြင့်၊ ကျေးရွာလူထုတွေက စစ်အစိုးရ အဖွဲ့အစည်းတွေအတွက် တစ်လကို ၁၀,၀၀၀ ကျပ် ထည့်ဝင်နေရတယ်။ ရွာသားတွေက သူတို့စားစရာ မရှိတဲ့တိုင်အောင် ပေးဖို့တော့ ရှိနေရသေးတယ်။ (နအဖ) လက်ထက်မှာ ကျေးရွာလူထုတွေက အလုပ်ပိုလုပ်နေရပေမယ့်၊ သူတို့ မိသားစုစားဖို့ အလုံအလောက် ရကြတာ မဟုတ်ဘူး။”^၆

စစ်သားများတည်ရှိနေရာချထားမှုနှင့်အခွန်ကောက်ခံမှုအတိုင်းအတာအကြားဆက်စပ်မှုရှိနေသည်ကိုတွေ့ရပြီး၊ စစ်သားများလာသည်နှင့်အမျှ ပြည်သူလူထုများထံမှ ရယူသည့် အရင်းအမြစ်တိုးများလာသည်ကိုတွေ့ရသည်။ လူမှုအဖွဲ့အစည်းအတွင်း စစ်တပ်က နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်းနေရာယူထားသည့်အခြေအနေရှိနေပြီး၊ အထူးသဖြင့်ကျေးလက်ဒေသများတွင် တရားဥပဒေအရ အုပ်ချုပ်ခြင်းမရှိတော့ဘဲ၊ စစ်တပ်ကသာ အာဏာစိုးမိုးနေတော့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံနှင့်စာလျှင် မတန်တဆ အတိုင်းအတာကြီးမားနေသော စစ်တပ်ကြောင့် အခွန်ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး ပိုမိုသက်ရောက်စေပြီး၊ ၎င်းကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးစနစ်ကပင် မပံ့ပိုးနိုင်တော့သည့် အနေအထားဖြစ်လာသည်။ (နအဖ) စစ်အစိုးရ၏ ထိပ်ပိုင်း ခေါင်းဆောင်များနှင့် ၎င်းတို့နှင့် နီးစပ်သူများကလည်း သဘာဝဓာတ်ငွေ၊ သတ္တု၊ ကျောက်မျက်နှာနှင့် ကျွန်း သစ်စသဖြင့် နိုင်ငံ၏ ငွေဝင်ငွေလမ်း အများဆုံးသော ဘဏ္ဍာရင်းမြစ်များကို ၎င်းတို့အိပ်တွင်းသို့ လွှဲပြောင်းရယူနေကြသည်။ သို့အတွက်ကြောင့် အစိုးရ၏မူဝါဒများကို အကောင်အထည်ဖော်နေကြသည့် အစိုးရ၏အုပ်ချုပ်ရေး လက်တံနှင့် တပ်မတော်(မြန်မာအစိုးရစစ်တပ်)တို့တွင် ဘဏ္ဍာငွေပြတ်လပ်နေပြီး၊ အခွန်တိုးမြှင့်ကောက်ခံခြင်းနှင့် အရင်းအမြစ်များရယူခြင်းလုပ်ငန်းများ တိုး၍လုပ်ဆောင်လာရတော့သည်။ ထိုမျှမကစစ်တပ်၏ တစ်သီးပုဂ္ဂလ လူပုဂ္ဂိုလ်များကအရင်းအမြစ်များကို ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍမှ သူတို့ကိုယ်ကျိုး စီးပွားအတွက် အပြစ်ပေးအရေးယူခံရခြင်းမရှိဘဲရယူနေကြသည်။ စစ်တပ်နှင့် အခြားသောလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များက ဤသို့ကောက်ယူမှုများတွင် အဓိကနေရာယူထားကြပြီး၊ ဤဌာနများက ကောက်ယူသည့်ငွေကြေး၊ အရင်းအမြစ်များကိုဖြန့်တီးပစ်နေကြသည်။စစ်တပ်(တပ်မတော်)နှင့်အခြားသောလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ အခွန်ကောက်ယူသည့်ကိစ္စ၊ ဘဏ္ဍာရှာဖွေရယူသည့်ကိစ္စတွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေမှုကြောင့် စစ်အစိုးရ၏ ထိန်းချုပ်မှုကိုပိုမိုများပြားလာစေပြီး၊ လူထုကိုပိုမိုဖိနှိပ်သည့် အသွင်ဖြစ်စေသည်။

အမျိုးသား ရ-သုံးငွေ ဘတ်ဂျက်၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော်ကို စစ်တပ်အတွက် အသုံးပြုနေပြီး၊ မဖြစ်စေလောက်သာ ထောက်ပံ့ထားသည့် ကျန်းမာရေးနှင့် လူမှုဖူလုံရေးကိစ္စများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်နိုင်သည်။ ထို့အပြင် ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိဖြင့် (နအဖ)စစ်အစိုးရအနေနှင့် ဗဟိုအစိုးရ ဘတ်ဂျက်မှနေ၍ စစ်တပ်ဆိုင်ရာလူပုဂ္ဂိုလ်များကို ကန့်သတ်၍သာ ထောက်ပံ့ပေးထားသော်လည်း၊ စစ်သား ၃ သိန်း- ၄ သိန်းခန့်ကို ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍနှင့် ပြည်သူများထံမှ အရင်းအမြစ်အမြောက်အမြားကိုရယူရန် ခွင့်ပြုချက်ပေးထားသည်။ အချို့သောနေရာများတွင် အစိုးရမဟုတ်သည့် အဖွဲ့အစည်း၊ လူပုဂ္ဂိုလ်များကလည်း သူတို့ ရိက္ခာ၊ လစာ၊ လုပ်အားခများအတွက် ကျေးရွာလူထုများထံမှ ထောက်ပံ့ပေးမှုကို အပိုတောင်းခံနေကြသေးသည်။ ဤသို့ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍမှ စစ်တပ်နှင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရထံသို့ အတင်းအကျပ် အခြေခံဖြင့်တောင်းဆိုနေမှု ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေရာ၊ လူထုများ၏ လူနေမှု အဆင့်အတန်းအပေါ် များစွာဆိုးကျိုးသက်ရောက်စေသည်။

၆ HURFOM (2009) “ဘီးလင်းမြို့နယ်မှ စစ်အစိုးရအာဏာပိုင်များက မတရားငွေညှစ်တောင်းခံရသည့် နစ်နာရသူနှင့်တွေ့ဆုံခြင်း”၊ မွန်ပြည်နယ်။
Martus Bulletin.

လူ့အခွင့်အရေးများ

“ကျနော်တို့ပိုင် လက်ဖက်ခင်းတွေကို ခြေမြန်တပ်ရင်း (ခမရ) က အခွန်လာကောက်မယ်ဆိုတာ မသိဘူး။ ကျနော်တို့ကလည်း ဘာဖြစ်လို့အခွန်ကောက်တာလည်းလို့ မေးပိုင်ခွင့်ရှိတာ မဟုတ်ဘူး။ ကျနော်တို့ စိုက်ခင်းတွေက အမြတ်နည်းနည်းပဲ နှစ်စဉ်ကျန်တော့တယ်။ စားဖို့ လောက်ရုံပဲ ကျန်တော့တယ်။ ကျနော်တို့ လက်ဖက်စိုက်ခင်းတွေကနေ တခြားကိစ္စတွေပေးဖို့ ငွေစုမိ ဖို့ဆိုတာ မဖြစ်နိုင်တော့ဘူး။ ကျနော်တို့က တစ်ကေကို ငွေ ၂၀,၀၀၀ ပေးလိုက်ရတဲ့အခါ တစ်နှစ်မှာ ငွေကျပ် ၁၄၀, ၀၀၀ စုစု ပေါင်း ကုန်သွားပြီ။ အဲသည်ငွေပမာဏကို စုဆောင်းပေးဖို့ ဆိုတာ သိပ်ခက်ခဲတယ်။ သူတို့က ကျနော်တို့ကို ခြိမ်းခြောက်တယ်။ ပြောတာက ကျနော်တို့ မပေးရင် ခမရတပ်ရင်းက စိုက်ခင်းတွေကို သိမ်းမယ်လို့ ပြောတယ်။”^၇

ကုလသမဂ္ဂနှင့် အာဆီယံအသင်း၏ အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးဖြစ်နေသည်နှင့်အညီ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လိုက် နာစောင့်ထိန်းရမည့် တာဝန်ဝတ္တရားများရှိနေသော်လည်း ဖြည့်ဆည်းခြင်းမပြုပါ။ နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့် အရေးသဘောတူညီချက်များကို လက်မှတ်ရေးထိုးအသိအမှတ်ပြုထားကြသည့် နိုင်ငံများပင်လျှင်လူ့ အခွင့်အရေးမူဝါဒများကို လေးစားလိုက်နာရန်တာဝန်ရှိပါသည်။ အကြောင်းမှာ၎င်းတို့သည်ကမ္ဘာကြီး တစ်ခု လုံးကလက်ခံထားသည့်၊ နိုင်ငံတကာမိသားစုကလေးစားသည့် “ခလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေ”၏တစ် စိတ်တစ်ပိုင်း ဖြစ်နေသောကြောင့်ပင်ဖြစ်သည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်းကို ခလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် အကျယ်အပြန့်လက်ခံအသိ အမှတ်ပြုထားကြပြီး၊ သို့ အတွက်ကြောင့်ပင် နိုင်ငံတိုင်းကနောက်ဆက်တွဲပါ နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေး သဘောတူညီချက်များ ကို လက်မှတ်ရေးထိုး အသိအမှတ်ပြုထားသည်ဖြစ်စေ၊ မရေးထိုးထားသည်ဖြစ်စေ၊ လိုက်နာရန်တာဝန် ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံကအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်းကိုထောက်ခံထားပါသည်။ သို့သော်လည်း လူ့အခွင့်အရေးမှတ်တမ်းကွန်ရက် (မြန်မာနိုင်ငံ) (ND-Burma) က ယခု အစီရင်ခံစာတွင် တွေ့ရှိသည့် အထောက်အထားများအရ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေများတိုး တက်အောင်ဆောင်ရွက်မှုများ ပျက်ကွက်နေပြီး၊ အထူးသဖြင့် ပုဒ်မ ၁၂၊ ၁၇၊ ၂၁၊ ၂၅၊ ၂၉ တို့ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် ပျက်ကွက်နေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကုလသမဂ္ဂ၏ အကျင့်ပျက်ခြစားမှု ဆိုင်ရာနိုင်ငံတကာ သဘောတူညီချက်ကိုလည်း လက်မှတ်ရေးထိုး သဘောတူညီထားပြီး၊ (ND-Burma) အဖွဲ့၏မှတ်တမ်းများအရ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၏ လုပ်ဆောင်နေချက်များသည် ယခုနိုင်ငံတကာသဘော တူညီချက်အရ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုဟု ဖွင့်ဆိုနိုင်သည့် အခြေအနေရှိပါသည်။

ယခုအစီရင်ခံစာက ဤသို့ အကျင့်ပျက် ခြစားမှုများမှနေ၍ မည်သို့မည်ပုံ လူ့အခွင့်အရေးချိုး ဖောက်မှုများဖြစ်ပေါ်လာစေသည်ကို လေ့လာထားပါသည်။ (နအဖ) စစ်အစိုးရ၏ အခွန်ကောက်ခံမစနစ် နှင့် ၎င်း၏ဘဏ္ဍာငွေ ကောက်ခံရေးဌာနများနှင့် စစ်သားများ၏ ငွေညစ်တောင်းဆိုမှုလုပ်ရပ်များကြောင့် လူအများအပြား၏ ဖူလုံသောလူနေမှုအဆင့်အတန်း ရရှိပိုင်ခွင့်အခွင့်အရေးကို ငြင်းပယ်ရာကျပြီး၊ သူတို့၏ ကျန်းမာရေး၊ အိုးအိမ်ရရှိရေး၊ စားရေရရှိမှုနှင့် ပညာရေးအခွင့်အလမ်းများကိုလည်း ဆုံးရှုံးနစ် နာစေပါသည်။ အစိုးရများက ၎င်းတို့၏နိုင်ငံသား ပြည်သူများအနေဖြင့် စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးအခွင့်အရေး များအပါအဝင်၊ အကျယ်အပြန့်သော လူ့အခွင့်အရေးများကို ခံစားကျင့်သုံးနိုင်စေရန် အခြေအနေများ ကိုဖန်တီးပေးရန်တာဝန်ရှိပါသည်။ သို့အတွက်ကြောင့် အကျင့်ပျက်ခြစားနေသည့်အခွန်စနစ်ကို ကျင့်သုံး နေခြင်းကြောင့် ဤတာဝန်ရှိမှုကို ချိုးဖောက်ရာရောက်နေသည်။ လူ့အခွင့်အရေးများဆိုသည်မှာ

^၇ TSYO (2009) “လက်ဖက်ခင်းပိုင်ရှင်များထံမှ တရားမဝင် အခွန်ကောက်ယူနေခြင်း”၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ Martus Bulletin.

အစိုးရ၏လုပ်ဆောင်မှုများနှင့် (လုပ်ဆောင်ရန်ပျက်ကွက်မှုများ)အပေါ် ချင့်ချိန်တိုင်းတာရန် အနိမ့်ဆုံး စံသတ်မှတ်ချက်များလည်းဖြစ်ပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာတွင် မြန်မာစစ်အစိုးရအနေနှင့်အကျင့်ပျက်ခြစားနေသည့် အခွန်စနစ်ကို အကောင်အထည်ဖော် အသုံးပြုနေပြီး၊ သို့အတွက်ကြောင့် လူအများလက်ခံထားကြသည့် တန်ဖိုးထားချက်များနှင့်မလျော်ညီ ပျက်ယွင်းနေသည်။ အစိုးရဘဏ္ဍာဝင်ငွေများကိုပုဂ္ဂလိက လူတစ်ဦးချင်း၏အိပ်တွင်းသို့ လွှဲပြောင်းထည့်နေကြသည့်ကိစ္စကို တားမြစ်ရန်ပျက်ကွက်နေသည်။ ဖူလုံသောလူနေမှုအဆင့်အတန်းအတွက် အနိမ့်ဆုံးအခြေအနေ လူထုဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများကိုပံ့ပိုးပေးရန် ပျက်ကွက်နေသည်။ နိုင်ငံတကာရှိ ဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေများအတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန်ပျက်ကွက်နေသည် စသဖြင့် မီးမောင်းထိုးဖော်ပြထားပါ သည်။

ကုလသမဂ္ဂ၏လူ့အခွင့်အရေးကိစ္စအထူးစုံစမ်းစစ်ဆေးတင်ပြသူ သံအရာရှိတောမတ်စ်အိုဟေးကွင်တာနာ (Thomas Ojea Quintana) က မကြာသေးမီက ထုတ်ဖော်ပြောဆိုရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အကျယ်အပြန့်နှင့် စနစ်တကျ ချိုးဖောက်နေသည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများသည် (နအဖ) စစ်အစိုးရ၏ မူဝါဒများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်နေကြောင်း၊ ဤဖြစ်ရပ်များမှာ လူသားမျိုးနွယ်တစ်ရပ်လုံးအပေါ် ချိုးဖောက်သည့် ရာဇဝတ်ပြစ်မှုများနှင့် စစ်ရာဇဝတ်မှုများ အထိတိုင်ဖြစ်ပေါ်နေဖွယ်ရှိကြောင်း သုံးသပ်ပြောဆိုခဲ့သည်။ သို့အတွက်ကြောင့် သူက ကုလသမဂ္ဂ စုံစမ်းစစ်ဆေးရေး ကော်မရှင်တစ်ခု ဖွဲ့စည်းသင့်ကြောင်း ထောက်ခံတင်ပြခဲ့ပြီး၊ လူ့အခွင့်အရေးမှတ်တမ်းကွန်ရက် (မြန်မာနိုင်ငံ) (ND-Burma) ၏ ဒေတာအချက်အလက်များအရလည်း ထောက်ခံဖော်ပြနေသည်။ (နအဖ) စစ်အစိုးရက အသုံးပြုနေသောအဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေခြင်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတဝှမ်းရှိ ပြည်သူလူထုများထံမှ အရင်းအမြစ်များ ညှစ်ထုတ်ရယူနေသည့် ကိစ္စများအပါအဝင်၊ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများက အခိုင်အမာ ဖော်ပြနေပါသည်။

အတင်းအကျပ် အခွန်ကောက်ခံမှု အပါအဝင် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများကြောင့် တနင်္သာရီတိုင်း၊ ရေဖြူမြို့နယ်မှ ထွက် ပြေးနေကြသည့် မိသားစုများ။ (HURFOM)

အဓိကကျသည့်အကြံပြုချက်များ

နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ (နအဖ) စစ်အစိုးရထံသို့

- အတင်းအကျပ် အခွန်ကောက်ခံနေမှုကြောင့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများဖြစ်ပေါ်စေသည်ကို အသိအမှတ်ပြုပါရန်နှင့် ဤလုပ်ရပ်များကို ကျူးလွန်ချိုးဖောက်နေသူများကို အရေးယူအပြစ်ပေးခြင်း မရှိဘဲလွှတ်ပေးထားသည့် အခြေအနေကို ၂၀၀၈ ခုနှစ်၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါပုဒ်မ ၄၄၅ကိုဖျက် သိမ်းဖယ်ရှားခြင်းအားဖြင့်အဆုံးသတ်ပါရန်။ ဤပုဒ်မအရ တာဝန်အရဆောင်ရွက်သူ နိုင်ငံတော်အာဏာပိုင်များကို အပြစ်ပေးအရေးယူပိုင်ခွင့်မရှိဟု ဖော်ပြထားပါသည်။ ဤကိစ္စများကို ခွင့်ပြုထားပေး သည့်မူဝါဒများကို အဆုံးသတ်ပါရန်။
- ဘဏ္ဍာဝင်ငွေများကို လူထုပါဝင်မှုဖြင့် မည်သို့ခွဲဝေချမှတ်သုံးစွဲမည့်ကိစ္စအပါအဝင်၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခွန်စနစ်ကို အာဆီယံအသင်းတွင် “ပဋိညာဉ်” နှင့် အာဆီယံအသင်း၏လုံခြုံရေး၊ လူမှုရေး-ယဉ်ကျေး မှု၊ စီးပွားရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး ထောက် တိုင်များ၌ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကတိကဝတ်ပြုထားချက်များ နှင့်အညီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲပါရန်။^၇
- စစ်တပ်နှင့်အစိုးရ၏ ကျောထောက်နောက်ခံပြုထားသည့် အဖွဲ့အစည်းများက တရားမဝင်အခွန် ကောက်ခံနေမှုများကို ရပ်ဆိုင်းပါရန်။ “မြေယာအပေါ်မှငွေကြေးထုတ်ယူနေသည့်မူဝါဒ” များကိုရပ် ဆိုင်းပါရန်။ စစ်အသုံးစရိတ် လျှော့ချပါရန်။
- တရားမဝင် အခွန်ကောက်ခံမှုများနှင့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ ဖြစ်ပွားစေသည့် နိုင်ငံတော် ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းကြီးများကို ရပ်ဆိုင်းပါရန်။
- အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေမှုနှင့် ကလေးစစ်သားအသုံးချမှုကိုရပ်ဆိုင်းပါရန်နှင့် အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေမှု ဆိုင်ရာ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အလုပ်သမားအဖွဲ့ချုပ်(အိုင်အယ်လ်အို)သဘောတူညီချက်၊ ကုလသမဂ္ဂ ကလေးများဆိုင်ရာအခွင့်အရေး နိုင်ငံတကာသဘောတူညီချက်ပါ တာဝန်ဝတ္တရားများကို အပြည့် အဝ ဖြည့်ဆည်းလိုက်နာပါရန်။

နိုင်ငံတကာမိသားစုထံသို့

- ဖြစ်ပွားနေသော စီးပွားရေးကျပ်တည်းမှုများနှင့် ဆက်စပ်၍ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ ဖြစ်ပွားနေကြောင်းလူသိရှင်ကြားအသိအမှတ်ပြုပါရန်နှင့် ကုလသမဂ္ဂ၏စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးကော်မရှင် အတွက် လူသိရှင်ကြားထောက်ခံမှု ဖော်ပြကြပါရန်။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့ (အိုင်အမ်အက်မ်)၊ အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်နှင့် အခြားသောငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းများထံသို့

- ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ တာဝန်ခံမှု၊ ကောင်းမွန်သည့် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်နှင့် လူ့အခွင့်အရေးများစံနှုန်း

၇ နိဂုံး နှင့် နောက်ဆက်တွဲများတွင် အခွန်စနစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးနှင့်ပတ်သက်၍ အကြံပြုချက် အပြည့်အစုံကို ကြည့်ပါရန်။

အတိုင်း ကျင့်သုံးမှသာလျှင် အထောက်အပံ့များ ပေးအပ်မှုပြုပါရန်။

- လူထုအများအတွက် ဝန်ဆောင်ပေးမှုအသုံးစရိတ် အနိမ့်ဆုံးဖြစ်နေသည်ကို တရားဝင်အသိ အမှတ်ပြုရန်နှင့် (နအဖ) စစ်အစိုးရက အတင်းအကျပ်နှင့် အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများ ရောပြွမ်းနေသော အခွန်ကောက်ခံနေမှု ချမှတ်ကျင့်သုံးနေကြောင်း တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုပါရန်။
- အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်က မြန်မာစစ်အစိုးရ ပါဝင်ပတ်သက်နေသော မဲခေါင်မြစ်ဝှမ်းရပ်ဝန်းဒေသ ဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်အောက်တွင် ချေးငွေဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ဂရန့်ထောက်ပံ့ငွေဖြင့်ဖြစ်စေ၊ နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ ကူညီထောက်ပံ့မှုများ ပေးနေသည်ကို ရပ်ဆိုင်းသင့်ပါသည်။ မြန်မာစစ်အစိုးရ စစ်ဗိုလ်ချုပ်များထံသို့ ခွဲဝေ ချမှတ်ထားပေးသည့် ရန်ပုံငွေများကိုလည်း လူသိရှင်ကြားထုတ်ဖော်ပေးပါရန်။

နိုင်ငံတကာကော်ပိုရေးရှင်းကြီးများ၊ နိုင်ငံရပ်ခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၊ အလှူရှင်များနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့အစည်းများသို့

- ဘဏ္ဍာဝင်ငွေပွင့်လင်းမြင်သာမှုကျင့်သုံးပါရန်နှင့်သူတို့ပေးဆောင်နေသည့်အခွန်များသည်စစ်တပ်ကို တိုက်ရိုက်ဘဏ္ဍာ ဖြည့်တင်းပေးရာရောက်နေကြောင်း၊ လူထုဝန်ဆောင်မှုကိစ္စများအတွက်ရန်ပုံငွေ အဖြစ် အသုံးမပြုကြောင်း လူသိရှင်ကြားအသိအမှတ်ပြုပါရန်။
- သူတို့၏ လုပ်ငန်းစီမံချက်များတွင် ထိရောက်သည့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိစေရေးနှင့် တာဝန်ခံမှုရှိစေရေး လုပ်ငန်းစဉ်များ ကျင့်သုံးကြောင်းအာမခံရန်။ စစ်အစိုးရက အသုံးချနေသည့် အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေမှု နှင့် အတင်းအကျပ်အခွန်ကောက်ခံမှုများတွင် ပါဝင်ပတ်သက်မှု ကင်းရှင်းစေရန်။

အာဆီယံအသင်းသို့

- (နအဖ)စစ်အစိုးရအပေါ် တင်းအကျပ်နှင့် အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများ ရောပြွမ်းနေသော အခွန်ကောက်ခံနေမှု လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ရပ်ဆိုင်းစေရေးအတွက်နှင့် ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် တောင်းဆိုပါရန်။
- လူအများ စောဒကတက်မှုများကို တိုင်ကြားနိုင်သောစနစ်နှင့် သီးခြားလွတ်လပ်သည့်အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုထူထောင်၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပွားနေသည့် အတင်းအကျပ် အခွန်ကောက်ယူနေမှုများကို စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးပါရန်။
- (အာဆီယံ)အသင်း၏ ပဋိညာဉ်ပါဖော်ပြချက်များ၊ တာဝန်ဝတ္တရားများနှင့်အညီ လွတ်လပ်၍ တရားမျှတသော ရွေးကောက်ပွဲများမှတစ်ဆင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် ပြည်သူများပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ခွင့် ရှိစေရေးအတွက် (နအဖ) စစ်အစိုးရအပေါ် တောင်းဆိုပါရန်။

တရုတ်နိုင်ငံ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံသို့

- အတင်းအကျပ် အခွန်ကောက်ယူနေမှုသည် လူများပြောင်းရွှေ့အခြေချခြင်း၏ အဓိကအကြောင်းအရင်းတစ်ခုဖြစ်ကြောင်း တရားဝင် အသိအမှတ်ပြု၍ (နအဖ) စစ်အစိုးရအပေါ်အခွန်စနစ် ပြုပြင်

ပြောင်းလဲရန်နှင့် ဒီမိုကရေစီ အခွင့်အရေးများရရှိနိုင်စေရန်အတွက် ဖိအားပေးပါရန်။

မြန်မာပြည်သူများထံသို့

- သတင်းမီဒီယာနှင့် စာရွက်စာတမ်းများမှနေ၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အခွန်ကောက်ခံမှုနှင့် ခွဲဝေသုံးစွဲမှုတွင် ဖြစ်ပေါ်နေသည့် အကျင့်ပျက်ခြစားမှုအတိုင်းအဆ၊ ၎င်းကြောင့်ဖြစ်သည့် ထိခိုက်နစ်နာမှုများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို အသိပညာပေးကြပါရန်။
- အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများနှင့် အတင်းအကျပ်အခွန်ကောက်ခံမှုများကို မည်သို့မည်ပုံမှတ်တမ်းတင်ရမည်၊ မည်သို့မည်ပုံ တိုင်ကြားရမည်ကို အချင်းချင်း သတင်းအချက်အလက်များ ဖလှယ်ကြပါရန်။
- အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများနှင့် အတင်းအကျပ် အခွန်ကောက်ခံမှုများ၊ အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေမှုများကို တရားဝင်စောဒကတက်တိုင်ကြားရန်ဖြစ်နိုင်သည့် အခြေအနေတိုင်း၌ ကျေးရွာအေးချမ်းသာယာရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအလုပ်သမားအဖွဲ့ချုပ်(အိုင်အယ်လ်အို)ထံသို့တိုင်ကြားကြပါရန် တောင်းဆိုအပ်ပါသည်။

(၁) အခွန်ကောက်ခံရေးစနစ်တစ်ရပ်၏ အခြေခံ စံလက္ခဏာများ

အုပ်ချုပ်ရေး ကုန်ကျစရိတ်

အခွန်ကောက်ခံရေးစနစ်တစ်ရပ်သည် ရိုးရှင်းပြီး၊ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်း၊ အိမ်ထောင်စုများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များနှင့် အခွန်ကောက်ခံရေးဌာနများက စီမံအုပ်ချုပ်ရာ၌လည်း ကုန်ကျစရိတ်အတန် သက်သာစေသင့်သည်။ စီမံအုပ်ချုပ်ရာ၌ ရိုးရှင်းလွယ်ကူခြင်းဟုဆိုရာတွင် အခွန်ကောက်ခံရေးဌာနများ အနေနှင့် ပေးဆောင်ရမည့်အခွန်ကိုတွက်ချက်ရာနှင့် အခွန်ကောက်ခံရာတွင် စီမံခန့်ခွဲမှုစရိတ်နည်းပါးခြင်း လည်းအပါအဝင်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ ကောက်ခံနေသော အခွန်အများစုသည် ‘တရားမဝင်’ နှင့် အတင်းအကျပ်သဘော ဆောင်နေပြီး၊ အခွန်များကောက်ခံကြရာဌာနများကလည်း မှတ်တမ်းမှတ်ရာများ မရှိသလောက်ပင်ဖြစ် နေသောကြောင့်၊ ကုန်ကျစရိတ်အားဖြင့် သက်သာသည်ဟုဆိုနိုင်သည်။ ထို့အပြင် ကောက်ခံနေကြသော အခွန်အများစုသည် အစုလိုက်ပုတ်ပြတ်ကောက်ခံနေသော အခွန်များဖြစ်ပြီး၊ ပေးဆောင်နိုင်စွမ်းကိုထည့် သွင်းစဉ်းစားမှုမရှိဘဲ ကောက်ခံနေကြသည်။ သို့အတွက်ကြောင့် ကောက်ခံသူများအနေနှင့် အကဲဖြတ်မှု ကုန်ကျစရိတ်များသက်သာပါသည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင်အဖွဲ့အစည်း၊ ဌာနအများစုက အခွန်ကိုကောက်ခံနေကြခြင်းကြောင့်ထုတ်ကုန်ထွက်ရှိစေသည့်ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းမျိုးတွင်အသုံးချနေ ကြခြင်းမျိုးမဟုတ်ဘဲ၊ အခွန်ကိုတိုက်ရိုက်နည်းဖြင့် ကောက်ခံနေကြခြင်းကြောင့်လည်း အရင်းအမြစ်အတန် များပြားစွာသည် အခွန်ကောက်ခံမှုအတွင်းရောက်ရှိသွားသည်ဟု ယူဆနိုင်သည်။ လူတစ်ဦးချင်း၊ အိမ်ထောင်စုများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် ဤသို့ ‘တရားမဝင်’ အဖွဲ့အစည်း၊ ဌာနအများစုက အခွန် ကောက်ခံမှုတွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေကြသောကြောင့် တစ်သီးပုဂ္ဂလလူများ၊ အိမ်ထောင်စုများနှင့် စီးပွား ရေးလုပ်ငန်းများက သူတို့ကျသင့်ပေးဆောင်ရမည့် အခွန်ပမာဏနှင့်အချိန်ကို ကောင်းစွာခန့်မှန်း သိရှိနိုင် ခြင်းမရှိဖြစ်ကြရသည်။ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍအတွက်မူ အခွန်စနစ်ကြောင့် ကုန်ကျစရိတ်ကြီးမြင့်လာရသည်။

ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်ရှိမှု

ကျိုးကြောင်းဆီလျော်စွာ ပုံစံထုတ်ထားသည့် မည်သည့်အခွန်ကောက်ခံရေးစနစ်မျိုးမဆို ပြုပြင် ပြောင်းလဲနေသည့် စီးပွားရေး အခြေအနေနှင့်အညီ အလွယ်တကူလိုက်ပါ (အချို့နေရာများ၌ အလိုအ လျောက်)၍ တုံ့ပြန်ပြောင်းလဲနိုင်စွမ်း ရှိသင့်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ ကောက်ခံသော အခွန်ငွေများ၏ ပမာဏသည် စီးပွားရေး အခြေအနေပြောင်းလဲမှု များနှင့် အထူးသဖြင့် အများ ပြည်သူတို့နှင့် အိမ်ထောင်စုများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ဝင်ငွေပမာဏနှင့် လိုက်လျောညီထွေ မရှိတတ်ချေ။^၉ အဓိက အကြောင်းရင်းမှာ အခွန်ကို တစ်လုံးတည်း ပုတ်ပြတ်ကောက် ခံနေပြီး၊ ဝင်ငွေအပေါ် အခြေခံတွက်ချက်မှုလည်းမဟုတ်ပေ။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူအများစုသည်လယ်ယာ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍမှ ဝင်ငွေရရှိကြသော်လည်း၊ အခွန်များသည် လယ်ယာထွက်ကုန်ပစ္စည်းများ၏ အစိုးမ

^၉ HURFOM (2009) “တွေ့ဆုံမေးမြန်းခန်း။ သဘာဝဓာတ်ငွေပိုက်လိုင်း၊ ကျေးရွာလုံခြုံရေးနှင့် အစိုးရကဆောင်ရွက်နေသည့် နွေရာသီစပါးစီမံကိန်းများ အပါအဝင် အခကြေးငွေအမျိုးမျိုး ပေးဆောင်နေမှု၊ မုန့်မြွေနယ်၊ မွန်ပြည်နယ်။” MARTUS Bulletin, 1 October; HURFOM (၂၀၀၉) “ကရင်ကျေးရွာ လူထုများထံမှ (ဒီကောဘီအေ) အဖွဲ့က ငွေကြေးနှင့်အစားအသောက်များ အတင်းအကျပ်တောင်းခံနေခြင်း”၊ ကြာအင်းဆိပ်ကြီးမြို့နယ်၊ ကော့ကရိတ် မြို့နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်၊ MARTUS Bulletin, 9 September.

ရမှုကြောင့် အထွက်နှုန်းပြောင်းလဲမှုကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းမရှိချေ။ ဤသို့ဆိုခြင်းမှာ များသောအားဖြင့် အခွန်များသည် အထွက်နှုန်းနှင့်ပေါက်ဈေးအပေါ်မှာ အခြေခံခြင်းမပြုဘဲ၊ အစုလိုက်ကောက်ခံနေသောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။^{၁၀} ထို့အပြင် အခွန်ကောက်ခံရသည့် စိုက်ပျိုးရေးသီးနှံကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစား ခြင်းမပြုချေ။ အိမ်ထောင်စုများအဖို့ လယ်ယာလုပ်ငန်းမှဝင်ငွေတပြားတချပ်မျှမရသော အချိန်တွင်အခွန်နှုန်းကြီးမြင့်စွာကောက်ခံခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။^{၁၁} (ဘဏ္ဍာရေးအဖွဲ့အစည်းများ မဖွံ့ဖြိုးမကြီးထွားသေးသော မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့တိုင်းပြည်များ၌) အခွန်ကောက်ခံရေးစနစ်သည် ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်ရှိသောအားဖြင့် စိုက်ပျိုးရေးသီးနှံ (မိုးလေဝသအခြေအနေနှင့် အထွက်ပစ္စည်းဈေးနှုန်း ပြောင်းလဲမှုတို့ကြောင့်ဖြစ်ပွားတတ်သော) လယ်ယာထွက်ကုန်များ၏ အထွက်နှုန်းပြောင်းလဲမှုသဘောကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်။

နိုင်ငံရေးအရ တာဝန်ခံနိုင်မှု

မည်သည့် သဘောသဘာဝရှိသော အစိုးရများဖြစ်စေ၊ အခွန်ကောက်ခံရေးမူဝါဒနှင့်ပတ်သက်၍ မိမိတို့၏လုပ်ဆောင်ချက် / ဆုံးဖြတ်ချက်များ၏ အကျိုးဆက်များ မည်သို့ဖြစ်လာမည်ကိုအပြည့်အစုံဂဏနာမသိရှိကြချေ။ အများပြည်သူတို့၏ အလိုဆန္ဒကိုထည့်သွင်းစဉ်းစားသော အခွန်ကောက်ခံရေးစနစ်တစ်ရပ်ရေးဆွဲလိုသော အစိုးရများသည်ပင်လျှင် အခွန်ကောက်ခံရေးစနစ်တစ်ရပ်ကို သေချာရေးဆွဲရန် ခက်ခဲတတ်သည်။ အကြောင်းမှာ အစိုးရမှန်သမျှသည် အခွန်ကောက်ခံခြင်း၏ အကျိုးဆက်များနှင့်ပတ်သက်သောနောက်ဆက်တွဲဖြစ်ပေါ်လာမည့် အကျိုးဆက်၊ သတင်းအချက်အလက်များကို ကောင်းစွာမသိနိုင်ကြသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် အစိုးရများသည်ကောက်ခံသောအခွန်တစ်ခုနှင့်ပတ်သက်၍ အိမ်ထောင်စုများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ တုံ့ပြန်မှုများကို နိုင်ငံခြားနှင့်ထိန်းချုပ်နိုင်ရန်များစွာ အကန့်အသတ်ရှိပါသည်။ မည်သည့်စနစ်တွင်မဆို အခွန်ကောက်ခံရေးနှင့်ပတ်သက်သောဆုံးဖြတ်ချက်များကို လူနည်းစုကလေးတစ်စုက ဆုံးဖြတ်ကြခြင်းဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်သည့်တိုင်၊ အခွန်ပေးဆောင်သူများ၏ လိုအပ်ဆန္ဒများကို ကောက်ယူရေးနည်းလမ်းတစ်ရပ်အဖြစ် ဒီမိုကရေစီကိုကျင့်သုံးကာ၊ အခွန်ကောက်ခံရေးစနစ်တစ်ရပ်သည် အခွန်ထမ်းလူတစ်ဦးချင်း၏ လိုအပ်ဆန္ဒများကို ထင်ဟပ်ပေါ်လွင်စေသင့်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာအခွန်စနစ်ကိုစနစ်တကျပုံစံထုတ်ထား၍ ပေးဆောင်ရမည့်လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်း၊ အိမ်ထောင်စုများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက မည်သူ့ကိုပေးဆောင်ရမည်၊ မည်သည့်အချိန်နှင့်မည်သည့်ပမာဏ ပေးဆောင်ရမည်နှင့်အတူ၊ မည်သည့်အတွက်အသုံးပြုမည်ကိုပါ သိရှိစေရမည်ဖြစ်သည်။ (ဤစနစ်တွင်ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ယူတာဝန်ခံမှုရှိရမည် ဖြစ်သည်။)

မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ ဤသို့မဟုတ်ချေ။ မြန်မာနိုင်ငံသူ၊ နိုင်ငံသားများ၏ လိုအပ်ဆန္ဒများနှင့် အခွန်ကောက်ခံရေးစနစ်သည် တခြားစီဖြစ်ပါသည်။ အမှန်တွင် အခွန်ပေးဆောင်သူများ၏ အခွန်အများစုကိုဖိနှိပ်ရေးနှင့်ပြည်သူများ၊ ၎င်းတို့၏ ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းများကို ထိန်းချုပ်ရန်ကိစ္စအတွက်အသုံးပြုနေကြပါ

၁၀ HURFOM (2009) “တွေ့ဆုံမေးမြန်းခန်း။ သဘာဝ ဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်း၊ ကျေးရွာလုံခြုံရေးနှင့် အစိုးရကဆောင်ရွက်နေသည့် နွေရာသီဝမ်း စီမံကိန်းများ အပါအဝင် အခကြေးငွေမျိုးမျိုး ပေးဆောင်နေရမှု၊ မုန့်ပြည်နယ်၊ မွန်ပြည်နယ်။” MARTUS Bulletin, 1 October; Independent Mon News Agency (2010) “သီးနှံပျက်ပြီးနောက်တွင် အခွန်အတုတ်များကြောင့် ကျေးရွာလူထုများမှာ အမြတ်ငွေများ ဆုံးရှုံးနေရခြင်း။” Burma News International, 16 February - <http://www.bnionline.net/news/imna/7913-villagers-strain-under-taxes-after-profit-loss-from-bad-harvest.html> - accessed 25 February 2010; IMNA (2010) “အကောက်ခွန်ဌာန၏ မြေခွန်အသစ် ကြောင့် မြေပိုင်သူများမှာ ဧကပိုင်ဆိုင်မှုအလိုက် နှစ်နာနေကြခြင်း” မုန့်နှင့် သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်များ၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်၊ Independent Mon News Agency, 1 March - <http://www.bnionline.net/news/imna/7996-new-customs-department-land-tax-overburdens-owners-with-acreage.html> - accessed 2 March 2010.

၁၁ HURFOM (2007) “မြေမြန်တပ်ရင်း အမှတ် -၃၀ မှ ကောက်ခံသည့် အတင်းအကျပ်တောင်းခံငွေများကြောင့် ကျေးရွာလူထုများ ဒုက္ခကြုံနေရခြင်း”၊ ရေးမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်၊ MARTUS Bulletin, 7 September. KHRG (2009) “သထုံခရိုင်တွင် ခေါင်းပုံဖြတ်သော လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများနှင့် ကျေးရွာလူထုများ၏ တုံ့ပြန်မှုများ”၊ သထုံခရိုင်၊ Karen Human Rights Group, 25 November, p.10 - <http://www.khrgh.org/khrgh2009/khrgh09f20.pdf> - accessed 23 March 2010.

သည်။ လူတစ်ဦးချင်း၊ အိမ်ထောင်စုများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက မည်သူ့ကိုအခွန်ပေးဆောင်ရမည်၊ မည်သည့်အချိန်တွင် ပေးဆောင်ရမည်၊ မည်မျှပေးဆောင်ရမည်ကို သိရှိခြင်းမရှိကြပေ။ ထို့အပြင် အခွန် ကောက်ခံရေးအဖွဲ့များမှာ တာဝန်ခံနိုင်မှုနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိရေးအတွက် တိုးမြှင့်စေသောလုပ်ထုံးလုပ် နည်းများလည်းမရှိချေ။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အချို့သောနေရာများတွင် သင်ကဒေသဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များ ကိုရင်ဆိုင်ရန် သတ္တိတစ်စုံတရာရှိပါက အခွန်ကိုလျော့နည်းစေရေးအတွက် ညှိနှိုင်းဈေးဆစ်နိုင်ပါသည်။^{၁၂} သို့သော်လည်း အများစုဖြစ်တတ်သည်မှာ အာဏာပိုင်များကို စောဒကတက်ပါက ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာခြိမ်းခြောက်ခံရခြင်းနှင့်အပြစ်ဒဏ်ပေးခံရခြင်းများ ကြုံတွေ့ရတတ်သည်။^{၁၃} နေရာဒေသအများစုတွင် မည်သူက မျှ ဒေသခံအာဏာပိုင်များကို အခွန်ကောက်ခံနေမှုနှင့်ပတ်သက်၍ စောဒကတက်ခြင်းမရှိကြပေ။ အကြောင်းမှာ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာအပြစ်ပေးမှုများ ကြုံတွေ့ရမည်ဖြစ်ပြီး၊ ငွေကောက်ခံနေကြသူများမှာ ဒေသ တွင်းရှိ အစိုးရစစ်တပ်နှင့် ပြည်သူ့စစ်လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်ပင်ဖြစ်သည်။ ထိုသူများ ကပင် အခွန်မပေးသူ ပြည်သူများအပေါ် အပြစ်ပေးနေကြသောကြောင့် ဖြစ်သည်။^{၁၄}

တရားမျှတမှု

အခွန်ကောက်ခံရေးစနစ်သည် မတူကွဲပြားသော လူအမျိုးမျိုး၊ အိမ်ထောင်စု အမျိုးမျိုးအလိုက် ယေဘုယျအားဖြင့် တရားမျှတစွာရှိသင့်သည်။ ဤနေရာ၌ အခြေခံကျသော တရားမျှတမှု မူ (၂) ရပ်ရှိရန် လိုပါသည်။

ပထမမူမှာ ရေပြင်ညီမျှတမှု (horizontal equity) ဖြစ်ပြီး၊ သက်ဆိုင်ရာ နယ်ပယ်မှန်သမျှတွင် အလားတူဖြစ်နေသော တစ်ဦးချင်းပုဂ္ဂိုလ်များကို တန်းတူညီမျှဆက်ဆံခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ၎င်းသည်လူမျိုး စု၊ ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ၊ ယောက်ျား- မိန်းမ၊ အိမ်ထောင်ရှိ- မရှိ၊ အသက်အရွယ်တို့အပေါ်မူတည် ၍ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းမပြုသောအခွန်ကောက်ခံရေးစနစ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ရေပြင်ညီမျှတမှု (horizontal equity) ချိုးဖောက်မှုများကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ ‘တရားဝင်’ နှင့် ‘တရားမဝင်’ အခွန် ကောက်ခံရေးစနစ်များတွင် အနှံ့ အပြား မတွေ့ရချေ။ ချွင်းချက်အနေနှင့် ရိုဟင်ဂျာလူမျိုးများကို ခွဲခြားဆက်ဆံ၍ အခွန်ကောက်ခံမှုများ ရှိသည်။ သို့ရာတွင် နေရာဒေသအပေါ်မူတည်၍လည်းကောင်း၊ နယ်မြေဒေသတွင်းတွင်ချထားသော စစ်သားဦးရေအနည်းအများအပေါ် မူတည်၍လည်းကောင်း မတူကွဲပြားသော လူမျိုးစုများအပေါ်တွင် မတူကွဲပြားသော ဆက်ဆံကောက်ခံမှုများရှိနေနိုင်သည်။ ဗမာလူမျိုးစုအများဆုံးနေထိုင်ကြသည့် နေရာ များနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ရှုနိုင်သည်။ ဒုတိယမူမှာ အနိမ့်အမြင့်အလိုက် (ထောင်လိုက်) မျှတမှု (vertical equity) ဖြစ်ပြီး၊ အခွန်ကိုပို၍များများပေးနိုင်ခြေ ရှိသူများကများများပေးရခြင်းဖြစ်သည်။ မတူကွဲပြား သော ဝင်ငွေပမာဏများနှင့်ပတ်သက်၍ သက်ရောက်သော အခွန်နှုန်းကိုနှိုင်းယှဉ်ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် အ နိမ့်အမြင့်အလိုက် (ထောင်လိုက်) မျှတမှု မူကိုကျင့်သုံးနိုင် ပါသည်။

- ၁၂ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု-၇၊ အမျိုးသမီး၊ ဘီလူးကျွန်း၊ ချောင်းဆုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ (၂၀၀၉ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၂၈ ရက်)၊ မဲဆောက်၊ မျက်မြင်သက်သေ။
- ၁၃ Khatter Non (2010) “မြန်မာစစ်တပ်က မတရားသတ်ဖြတ်မှု ကျူးလွန်ပြီးနောက် ကျေးရွာလူထုများက အကြောက်တရားဖြင့် ကျိုးခွံနေခြင်း”၊ ရေဖြူမြို့နယ်၊ တနင်္သာရီတိုင်း၊ Independent Mon News Agency, 25 February - <http://www.bnionline.net/news/imna/7987-villagers-cowed-in-fear-after-arbitrary-killing-by-burmese-army.html> - accessed 7 April 2010; KHRG (2009) “သထုံခရိုင်တွင် ခေါင်းပုံဖြတ်သော လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု များနှင့် ကျေးရွာလူထုများ၏ တုံ့ပြန်မှုများ”၊ သထုံခရိုင်၊ Karen Human Rights Group, 25 November - <http://www.khrg.org/khrg2009/khrg09f20.pdf> - accessed 23 March 2010; KHRG (2009) “(နအဖ) နှင့် ဒီကော့ဘီအေ တပ်ဖွဲ့တို့၏ အဓိဋ္ဌာန်စာများ (၂၀၀၈ ဩဂုတ်မှ ၂၀၀၉ ဇွန်လအထိ)” Karen Human Rights Group, August - <http://www.khrg.org/khrg2009/khrg0904.pdf> - accessed 23 March 2010.
- ၁၄ HURFOM (2007) “ခါးခွေးမြို့နယ်ခွဲမှ အဓမ္မအလုပ်ခိုင်းစေခံရသူနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း”၊ MARTUS Bulletin, 10 April; HURFOM (2009) “တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း။ သဘာဝဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်း၊ ကျေးရွာလုံခြုံရေး၊ အစိုးရကစီမံသည့် နွေစပါးစီမံချက် စသည့်ခေါင်းစဉ်အမျိုးမျိုးအောက်တွင် အတင်းအကျပ် ငွေကောက်ယူနေခြင်း”၊ မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 October.

သက်ရောက်သော အခွန်နှုန်း = T/I

T = လူတစ်ဦးချင်း သို့မဟုတ် အိမ်ထောင်စုအလိုက် ပေးဆောင်ရသော အခွန်ပမာဏ

I = လူတစ်ဦးချင်း သို့မဟုတ် အိမ်ထောင်စုတစ်ခု၏ ဝင်ငွေစုစုပေါင်း

အခွန်ကောက်ခံရေးစနစ်တစ်ရပ်သည် တိုးတက်သလော၊ သို့မဟုတ် အချိုးကျဖြစ်သလော၊ ဆုတ်ယုတ်သည့်သဘော ဆောင်နေသလောဆိုသည်ကို စိစစ်ကြည့်မည်ဆိုလျှင် လူတစ်ဦးချင်း၊ သို့မဟုတ် အိမ်ထောင်စုအလိုက် မတူကွဲပြားသော ဝင်ငွေပမာဏအလိုက် ပေးဆောင်ရသည့် မတူကွဲပြားသော အခွန် ပမာဏကို စိစစ်ကြည့်ရပါမည်။ ဝင်ငွေပိုများသူ၏ အခွန်နှုန်း (T/I) သည် ဝင်ငွေပိုနည်းသူ၏ အခွန်နှုန်းထက် ပိုများနေပါက အခွန်ကောက်ခံမှုသည် တိုးတက်သည် (progressive) ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ဝင်ငွေချင်းမတူ သော်လည်း အခွန်နှုန်းချင်းတူနေလျှင် ထိုအခွန်နှုန်းသည် ဝင်ငွေအချိုးအစားအလိုက် ကောက်သော အခွန် နှုန်းဖြစ်သည်။ ဝင်ငွေနည်းသူများကို ဝင်ငွေပိုများသူများထက် ပို၍ အခွန်နှုန်းမြင့်မြင့်ကောက်လျှင် ထိုအခွန် နှုန်းသည် ဆုတ်ယုတ်သည့်သဘောဆောင်သည် (regressive) ဟု ဆိုနိုင်သည်။ (ဆင်းရဲသူအပေါ် အခွန်ပို စည်းကျပ်သည့် သဘောဖြစ်သည်။)

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကောက်ခံနေသော အခွန်အများစုမှာ ‘တရားမဝင်’ ကောက်ခံနေခြင်းဖြစ်ရာ၊ (သုတေသနပြုရန်ခက်ခဲသည်နှင့်အညီ) လူတစ်ဦးချင်း၊ အိမ်ထောင်စုတစ်ခုအပေါ်နှင့် (စီးပွားရေးလုပ်ငန်း များ)၏ ဝင်ငွေအပေါ် အခွန်ကောက်ခံမှုနှုန်းထားကို ဖက်စုံထောင့်စုံ သုံးသပ်ဆန်းစစ်ရန်မဖြစ်နိုင်ပါ။ လက် လှမ်းမှီသမျှ အထောက်အထားများအရ တွေ့ရှိရသည်မှာ အခွန်ကောက်ခံရေးအဖွဲ့ဌာနများသည် အခွန် များနိုင်သမျှများများရရှိအောင် ကောက်ခံသည်ကလွဲ၍ အိမ်ထောင်စုများ၏ ဝင်ငွေပမာဏကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားခြင်းမရှိကြခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ တစ်လုံးတည်း ပုတ်ပြတ်ကောက်ခံကြသည်ကသာများသည်။ သို့ အတွက်ကြောင့် တရားမဝင်ဆောင်ရွက်နေသည့် အခွန်ကောက်ခံရေးစနစ်သည် ဆုတ်ယုတ်သည့် သဘော (ဝင်ငွေနည်းဆင်းရဲသူများက ဝင်ငွေများသည့်အုပ်စုများထက် အခွန်ပိုစည်းကျပ်ခံနေရသည့် သဘော) ဆောင်နေသည်။ ဆုတ်ယုတ်သည့်သဘောဆောင်စေသည့် အခွန်စနစ်အပြင်၊ နိုင်ငံတော်အစိုးရ နှင့်ဌာနအဖွဲ့အသီးသီးကချမှတ်သည့် အရင်းအမြစ်အသုံးပြုရာတွင် တင်းကျပ်လွန်းသော စည်းမျဉ်းစည်း ကမ်းများလည်း ရှိနေသေးသည်။ ဤသို့ တင်းကျပ်ထိန်းချုပ်မှုများနှင့် ပုံမှန်ဆိုသလို (သို့သော်လည်း အတိအကျခန့်မှန်းရန်ခက်တတ်သေးသည့်) နိုင်ငံတော်အစိုးရက ပုဂ္ဂလိကပိုင် အရင်းအမြစ်များကို အခြား နေရာများသို့ ချထားခွဲဝေသုံးစွဲနေမှုများကြောင့်၊ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍမှာ လည်ပတ်လုပ်ဆောင်ရခက်ခဲစေ သည်။ အစိုးရကပံ့ပိုးပေးထားသည့် အခြားလုပ်ငန်းများနှင့် ယှဉ်ပြိုင်ရန်မဖြစ်နိုင်ဖြစ်ကြရသည်။

စီးပွားရေးအရ ထိရောက်ထက်မြက်စွမ်းဆောင်နိုင်မှု

ကောင်းမွန်သည့် အခွန်ကောက်ခံရေးစနစ်၏ နောက်ထပ် ကြန်အင်လက္ခဏာတစ်ခုမှာ အရင်း မြစ်များထိရောက်စွာ ခွဲဝေနေရာချထားရေးအပေါ် အနှောက်အယှက်မဖြစ်စေသင့်ပေ။ အကြောင်းမှာ အခွန်ကောက်ခံမှုကြောင့် စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များအပေါ်မှာ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ ဖြစ်စေပြီး၊ လူတစ်ဦးချင်း၊ အိမ်ထောင်စုများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များအနေနှင့်လည်း အခွန်အမျိုးမျိုးကို အကြောင်း ပြုလျက် တုံ့ပြန်ရွေးချယ်မှုများပြုကြရသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ အခွန်ကောက်ခံမှု၏ စီးပွားရေးအပေါ်အကျိုး သက်ရောက်မှုများကို အကဲဖြတ်ရာ၌ အခွန်ကြောင့် ပုံပျက်ယွင်းစေမှု (non-distortionary) အခွန်လား၊

ပုံပျက်ယွင်းစေမှုရှိသော (distortionary) အခွန်လားဟူ၍ ကြည့်ရပါသည်။ လူတစ်ဦးချင်း၊ အိမ်ထောင်စုများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များက အခွန်နှင့်ပတ်သက်၍ တစ်စုံတရာတုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိပါက (တစ်နည်းအားဖြင့်) မိမိတို့ပေးရန်ရှိသော အခွန်ပမာဏကို ပြောင်းလဲအောင် လုပ်ဆောင်ခြင်းမရှိပါကထို အခွန်သည် ပုံပျက်ယွင်းစေမှုမရှိသောအခွန်ဖြစ်ပါသည်။ အစုလိုက်ပုတ်ပြတ်ကောက်ခံသော အခွန်များ (lump-sum taxes)သည် ပုံပျက်ယွင်းစေမှု မရှိသောအခွန်များဖြစ်သည်။ အကြောင်းမှာဝင်ငွေသို့မဟုတ် ချမ်းသာကြွယ်ဝမှုပမာဏမည်သို့ပင်ရှိစေကာမူ တစ်ပြေးညီပေးဆောင်ကြရသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ သို့ အတွက်ကြောင့် အစုလိုက်ပုတ်ပြတ်ကောက်ခံသည့်အခွန်များသည် အခြားအမျိုးအစားများထက်စာလျှင် အခွန်ရှောင်နိုင်ရန် သူတို့၏အမှုအကျင့်များကိုပြောင်းလဲရန်လည်း မဖြစ်နိုင်ကြချေ။ အစုလိုက်ပုတ်ပြတ်ကောက်ခံသောအခွန်များသည် ပုံပျက်ယွင်းစေမှုမရှိသော အခွန်များဖြစ်ရာအစိုးရအဖို့ အခွန်ဘဏ္ဍာငွေပိုမိုရရှိနိုင်ပါသည်။ သို့သော်လည်း လူတစ်ဦးချင်း ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် အိမ်ထောင်စုများအပေါ် အစုလိုက်ကောက်ခံသော အခွန်များ၏အဓိကအကျိုးသက်ရောက်မှုမှာ ၎င်းတို့၏ဝင်ငွေနည်းသွားခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဤအခွန်မျိုးသည် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှ လုပ်ငန်းများအပေါ်ကြီးစွာဆိုးကျိုးသက်ရောက်စေပြီး၊ အိမ်ထောင်စုများက ဝင်ငွေနည်းသည့် အခြေအနေတွင်တစ်လုံးတည်း ပုတ်ပြတ်အခွန်ပေးဆောင်ကြရသည့်အခါလုပ်ငန်းငယ်ကလေးများအနေနှင့်အမြတ်အစွန်းနည်းလွန်းသည့်အခါရောမပြဿနာကြီးတစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။ လူတစ်ဦးချင်းပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် အိမ်ထောင်စုများအပေါ် အစုလိုက်ပုတ်ပြတ်ကောက်ခံသော အခွန်များသည် ပုံပျက်ယွင်းစေမှုမရှိသောအခွန်များဖြစ်ပြီး၊ ဤသို့ကောက်ခံခြင်းသည် အနိမ့်အမြင့်အလိုက်တရားမျှတမှုကို ချိုးဖောက်ရာရောက်ပါသည်။ အကြောင်းမှာ ဆင်းရဲသားများသည် ပို၍မြင့်သောအခွန်နှုန်းဖြင့် ပေးဆောင်ကြရသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အစုလိုက်ပုတ်ပြတ် အခွန်ကောက်ခံနေမှု အမျိုးမျိုးကြောင့်နဂိုကမှ နည်းပါးလှသော ဝင်ငွေပမာဏသည် မည်သည့်အတိုင်းအတာ အထိ ဆုတ်ယုတ်သွားခဲ့သနည်းဆိုလျှင်၊ အိမ်ထောင်စုများသည် အခြေခံစားသုံးကုန်ပစ္စည်းများကိုပင် မဝယ်နိုင်တော့သည့် အဖြစ်သို့ရောက်ခဲ့ကြရသည်။ ဤအခွန်သည် အလွန်ကြီးလေးလွန်းလှသောကြောင့် အချို့သောသူများသည် အခွန်တစ်လျှောက်ကိုထမ်းဆောင်နိုင်ရေးအတွက် မိမိတို့၏လက်ငုတ်လက်ရင်းပစ္စည်းများကို မတတ်သာဘဲရောင်းချကြရကြောင်း အစီရင်ခံစာအများအပြားမှာ ဖော်ပြထားပါသည်။^{၁၅} အချို့နယ်မြေများ၌မူ အခွန်အကောက်များလွန်းသောကြောင့်အိမ်သားတစ်ဦးဦးကို ထိုင်းနိုင်ငံထဲသို့စေလွှတ်ပြီး၊ အလုပ်လုပ်ခိုင်းရသည့်အဖြစ်သို့ ရောက်စေခဲ့သည်။^{၁၆} ထိခိုက်နစ်နာသော အိမ်ထောင်စုများ၏အချိုးအစားကို စုဆောင်းရရှိသမျှ သတင်းအချက်များဖြင့်ခန့်မှန်းတွက်ချက်၍ မရနိုင်သော်လည်း၊ ရရှိထားသောအထောက်အထားများအရ တွေ့ရှိရသည်မှာ အနည်းဆုံးအားဖြင့် ရခိုင်၊ ကရင်၊ မွန်ပြည်နယ်တို့နှင့် တနင်္သာရီတိုင်းတို့တွင် ဤ ပြဿနာသည် နေရာအတော်များများတွင်ဖြစ်ပေါ်နေပါသည်။ အခွန်ကောက်ခံခြင်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှု(ထိရောက်ကောင်းမွန်သောအကျိုးသက်ရောက်မှု)သည် ရှုပ်ထွေးနက်နဲပြီး၊ အကဲဖြတ်ရခက်ခဲပါသည်။ မည်သည့်အခွန်မဆို စီးပွားရေးအကျိုးဆက်များ ဖြစ်ပေါ်စေတတ်ပါသည်။ ရေတိုအကျိုးသက်ရောက်မှုများသာမက ရေရှည်အကျိုး သက်ရောက်မှုများကိုပါ ဖြစ်ပေါ်စေတတ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ကောက်ခံ

၁၅ HURFOM (2009) “ဘီးလင်းမြို့နယ်တွင် စစ်အစိုးရအရာရှိများက အတင်းအကျပ် ငွေတောင်းခံရသူတစ်ဦးနှင့်တွေ့ဆုံခြင်း”၊ ဘီးလင်းမြို့နယ်၊ သထုံခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 June-- 16 October; PWO (2009) “ပန်းဆွေကျေးရွာတွင် ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် အိမ်ထောင်စု များအလိုက်အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း” မိုင်းတုံမြို့နယ်၊ မိုင်းဆတ် ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 10 July;

၁၆ HURFOM (2007) “မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသမီးရေးရာအဖွဲ့က ငွေတောင်းခံ၍အဖွဲ့ဝင်ရန် အမျိုးသမီးငယ်များကိုအတင်းအကျပ်တောင်းဆိုနေခြင်း”၊ ကော့ကရိတ်ခရိုင်၊ ဖားအံခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ 4 April; HURFOM (2009) “ဟံင်ကျေးရွာတွင် လမ်းပြင်ရန်အတွက် အတင်းအကျပ်အခွန်ကောက်ခံနေခြင်းနှင့် အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများ”၊ ရေးတောင်ပိုင်းမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ The Mon Forum, 15 July-- <http://rehmonnya.org/archives/979#more-979> - accessed 26 February 2010.

သည့် အတိုးအလျှော့လုပ်၍ရသော (ပုံပျက်ယွင်းစေသော)အခွန်များ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုအား လုံးကိုအကဲဖြတ်ရန်မဖြစ်နိုင်ချေ။သို့ရာတွင်ယေဘုယျနှင့်အနွဲ့အပြားတွင်ဖြစ်ခဲ့သောအကျိုးသက်ရောက် မှုကား ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍ၏ထုတ်လုပ်ရေးစွမ်းအားကို ကျဆင်းစေပြီး၊ အကျိုးဖြစ်ထွန်းမည့် စီးပွားရေးအသွင် ပြောင်းလဲမှုများအဖြစ် နည်းစေခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ကိုလည်း ကျဆင်းစေ သည်။ ဤအချက်များကိုပေါင်းလိုက်လျှင် စီးပွားရေးကြီးထွားမှု တစုံလုံးကိုယုတ် လျော့ကျဆင်းသွားစေပါ သည်။

(၂) မြန်မာနိုင်ငံတွင် အခွန်ကောက်ခံမှုစနစ်၏ စီးပွားရေးအရအကျိုးသက်ရောက်မှုများ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အခွန်ကောက်ခံနိုင်သည်ဟု ယေဘုယျယူဆထားသည့် ဝင်ငွေရင်းမြစ်များနှင့် ဓနကြွယ်ဝမှုများ ရှိပါသည်။ ဤကိစ္စများတွင် ဝင်ငွေအပေါ်အခွန်ကောက်ယူခြင်း၊ ကော်ပိုရေးရှင်းများနှင့် ကုမ္ပဏီများ၏အမြတ်ငွေမှ အခွန်ကောက်ယူခြင်း၊ ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းဥစ္စာအပေါ်အခွန်ကောက်ယူခြင်း၊ ကုန်ပစ္စည်းနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများအပေါ်တွင် အခွန်ကောက်ယူခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ဤအရာကိစ္စများအပေါ် အခွန်ကောက်ခံခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ပြဌာန်းထားသော ဥပဒေများအမှန်ရှိပါသည်။ သို့ရာတွင် ဤဥပဒေများသည် အမှန်တကယ်ကောက်ခံရမည့် အရာကိစ္စများနှင့် ‘အခွန်စနစ်’ တို့ကို ပြဆိုထားခြင်းမရှိချေ။ ဤသို့ပြဆိုထားခြင်းမရှိသည့် အခွန်ကောက်ခံရေးကိစ္စများတွင် အဓမ္မအလုပ်ခိုင်းစေမှုများ၊ အစိုးရထံမှ မလိုလားအပ်သည့်ပစ္စည်းများကို မဝယ်မနေရအတင်းအကျပ် ပစ္စည်းဝယ်ယူစေခြင်းများ၊ မြေယာကျွန်းကမ်းတိရိစ္ဆာန်နှင့် အခြားပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းများ လုယက်ခိုးယူမှုများအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ဤအစီရင်ခံစာထဲတွင်အလားတူ ‘အခွန်ကောက်ခံနေမှုများ’ အကြောင်းကို အဓိကထား၍တင်ပြထားပါသည်။ ဤအကြောင်းများကို လျစ်လျူရှုထား၍ မထည့်သွင်းဘဲထားပါက (အစိုးရက တရားဝင်အခွန်ကောက်ခံနေမှုနှင့်အခွန်ရင်းမြစ်များကိုသာဖော်ပြမည်ဆိုပါက) နိုင်ငံတော်အစိုးရအနေနှင့် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍမှဝင်ငွေဘဏ္ဍာနှင့်အရင်းအမြစ်များရယူနေခြင်းကိုအကြီးအကျယ်မှားယွင်းစွာဖော်ပြရာရောက်မည်အပြင်၊ လူတို့၏သက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုလုပ်ငန်းများနှင့် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍအပေါ် သက်ရောက်စေသည့် ဤစနစ်အကျိုးဆက်များကို လွဲမှားစွာဖော်ပြရာလည်းရောက်မည်ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အိမ်ထောင်စုများစု၏ ဆင်းရဲကျပ်တည်းလှသော စီးပွားရေးအခြေအနေမှာ ဤအခွန်စနစ်ကြောင့် (အိမ်ထောင်စုများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ)ကို ဆုံးရှုံးစေပြီး၊ သူတို့၏ပိုင်ဆိုင်မှုများဆုံးရှုံးရခြင်း၊ ကလေးများကျောင်းမထားနိုင်ခြင်းနှင့် လူများလည်း အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများသို့ ရွှေ့ပြောင်းအခြေချရခြင်းများ ဖြစ်ပေါ်စေသည်။^{၁၇}

အိမ်ထောင်စုများအပေါ် အခွန်ကောက်ခံခြင်း

အခွန်ကို မည်သူတို့က ကောက်ခံပါသနည်း။

အိမ်ထောင်စုများအပေါ် အခွန်ကောက်ခံမှုအများစုကို (ကောက်ခံမှုရာခိုင်နှုန်း မသိရသော်လည်း)(မအဖ)/(ရအဖ)အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များနှင့်နယ်မြေအခြေစိုက်စစ်တပ်တို့ကလုပ်ဆောင်ပါသည်။^{၁၈} အချို့သောနယ်မြေဒေသများ၌ (မအဖ)/(ရအဖ)တို့က နယ်မြေခံစစ်တပ်များအတွက် အခွန်ကောက်ပေးကြပါသည်။^{၁၉} အချို့နယ်မြေဒေသများ၌မူ မိမိတို့စစ်သားများနှင့် ၎င်းတို့မိသားစုများ၏ရိက္ခာနှင့်ဝင်ငွေ

၁၇ HURFOM (2009) “တွေ့ဆုံမေးမြန်းခန်း။ ။ ဘာဝဓာတ်ငွေပိုက်လိုင်း၊ ကျေးရွာလုံခြုံရေးနှင့် အစိုးရကဦးဆောင်သည့် နွေစပါးစီမံချက်များ အပါအဝင် ခေါင်းစဉ်အမျိုးမျိုးအပေါ် အတင်းအကျပ်ငွေပေးဆောင်စေခြင်း”။ မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 October. “တွေ့ဆုံမေးမြန်းခန်း။ ။ အမျိုးသမီး ၃-ဦး၊ မဲဆောက်မြို့။ ၂၀၀၉ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၂၅ ရက်။ မျက်မြင်သက်သေ။

၁၈ Burma Issues (2008) “တောင်ငူခရိုင်တွင် အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေနေခြင်း” တောင်ငူခရိုင်၊ ပဲခူးတိုင်း၊ MARTUS Bulletin, 3 July. Burma Issues (2008) “ညောင်လေးပင်ခရိုင်တွင် အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေနေခြင်း” ကျောက်ကြီးမြို့နယ်၊ တောင်ငူခရိုင်၊ ပဲခူးတိုင်း၊ MARTUS Bulletin, 3 July; HURFOM (2009) “တွေ့ဆုံမေးမြန်းခန်း။ ။ ဘာဝဓာတ်ငွေပိုက်လိုင်း၊ ကျေးရွာလုံခြုံရေးနှင့် အစိုးရကဆောင်ရွက်နေသည့် နွေရာသီစပါးစီမံကိန်းများ အပါအဝင်အကြောင်းအမျိုးမျိုးပေးဆောင်နေရမှု”။ မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 October; PWO (2009) “ဦးတုန်ဟုန်းကျေးရွာတွင် အခွန်အမျိုးမျိုးကောက်ခံနေခြင်း” MARTUS Bulletin, May;

၁၉ HURFOM (2009) “မုဒုံမြို့နယ်တွင် အတင်းအကျပ်ကောက်ခံနေသည့် အခွန်များတိုးများလာခြင်း”။ မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 5 September.

အတွက် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးအဖွဲ့များက အိမ်ထောင်စုများအပေါ် အခွန်ကောက်ခံပါသည်။^{၂၀} ကျေးရွာ လူထုအပေါ်စစ်တပ်နှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးအဖွဲ့များက အခွန်တစ်ခုတည်းကောက်ခံကြသည်မှာ ပုံမှန် သဖွယ်ရှိနေပြီး၊ ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ (ရအဖ)အဖွဲ့က ရရှိမည့်အခွန်ရင်းမြစ် တစ်စုံတရားခွဲဝေချထား ရာ၌ပြောင်းလဲသွားမှုဖြစ်စေပါသည်။^{၂၁} အိမ်ထောင်စုများအပေါ်အခွန်ကောက်ခံရာ၌ပါဝင်ကြသည့်အစိုးရ နှင့်ပတ်သက်ရာပတ်သက်ကြောင်း အဖွဲ့အစည်းများလည်းအများအပြားရှိပါသည်။ ၎င်းတို့တွင်ရဲတပ်ဖွဲ့၊ မီးသတ်တပ်ဖွဲ့၊ မိခင်နှင့်ကလေးစောင့်ရှောက်ရေးအသင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသမီးရေးရာအဖွဲ့ချုပ်တို့ အပါအဝင်ဖြစ်သည်။^{၂၂} ဤအဖွဲ့အစည်းများသည် အစိုးရ၏တရားဝင်နီးပါး လက်တံအဖွဲ့အစည်းများဖြစ် ကြပြီး၊ (နအဖ)စစ်အစိုးရကဖွဲ့စည်းပေးထားကာ၊ အစိုးရမဟုတ်သည့်အဖွဲ့အစည်း(အန်ဂီအိုများ)သဖွယ် ထင်ရအောင်၊ အပြင်ပန်းမှကြည့်လျှင် ဒီမိုကရေစီကျသည့် နိုင်ငံတစ်ခုသဖွယ်ထင်ရအောင် စီစဉ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။^{၂၃} ဤသို့ အစိုးရနှင့်ဆက်စပ်နေကြသည့် အဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုးတို့သည် အချင်းချင်းညှိနှိုင်းပြီး၊ အခွန်ကောက်ခံနေကြခြင်းမဟုတ်ရာ၊အိမ်ထောင်စုများအဖို့အစိုးရနှင့်ပတ်သက်သောအဖွဲ့အစည်းအမျိုး မျိုးကိုအခွန်ငွေတစ်လျှောက် ပေးဆောင်နေကြရလေသည်။^{၂၄} အခွန်ကောက်ခံသောအဖွဲ့အစည်းများ အချင်းချင်း ဤသို့ ညှိနှိုင်းမှုမရှိခြင်းကြောင့် အိမ်ထောင်စုများ အခွန်ပေး ဆောင်ရမည့်အချိန်နှင့် ပေးဆောင် ရမည့်ပမာဏတို့သည် အလွန်မရေမရာဖြစ်နေကြပါသည်။ ဤမရေမရာမှုကြောင့် အိမ်ထောင်စုများ သည် အခွန်ပေးရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ကြိုတင်ပြင်ဆင် စီမံထားခြင်းမပြုနိုင်ကြချေ။ အမှန်တကယ်ကျိုး ကြောင်း ဆီလျော်သည့် အခွန်စနစ်ဆိုလျှင် ဤသို့ကြိုတင်ခန့်မှန်းထားနိုင်မှုမှာ အခြေခံလိုအပ်ချက်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

အခွန်ငွေများကို မည်သည့်အတွက် သုံးပါသနည်း။

အိမ်ထောင်စုများဆီမှ ကောက်ခံရရှိသောအခွန်ငွေများကို မည်သို့ခွဲဝေချထားသတ်မှတ်ပေး သနည်းဆိုသည်နှင့်ပတ်သက်၍ အစိုးရကတရားဝင်ဖော်ပြသည့် စာရင်းဇယားများမရှိချေ။ သို့ရာတွင် ရရှိထားသော အထောက်အထားများအရသိရသည်မှာ ကောက်ခံရရှိသော အခွန်ငွေများကိုအများ ပြည်သူတို့ အလိုရှိနေသော ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် ခွဲဝေချထားသတ်မှတ် ပေးမှုမရှိဟူ၍ပင်ဖြစ်ပါသည်။ အစီရင်ခံစာများတွင် ဖော်ပြထားချက်အရဆိုလျှင် အိမ်ထောင်စုများဆီမှ ကောက်ခံသောအခွန်ငွေများကို

- ၂၀ HURFOM (2009) “ဘီးလင်းမြို့နယ်မှ အတင်းအကျပ် ငွေတောင်းခံရသူနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခန်း”၊ ဘီးလင်းမြို့နယ်၊ သထုံ ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်၊ MARTUS Bulletin, 1 October – 14 November; HURFOM (2009) “မြဝတီမြို့နယ်လူထုများ ဆန်အလှူပေးရမှုကြောင့် ဒုက္ခကြုံနေရခြင်း”၊ မြဝတီမြို့နယ်၊ ကော့ကရိတ်ခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်၊ MARTUS Bulletin, 10 October; HURFOM (2009) “ကရင်ပြည်နယ်ရှိ ကျေးရွာလူထုများထံမှ ဒီကော့ဘီအေအဖွဲ့က စားနပ်ရိက္ခာနှင့်ငွေများ အတင်းအကျပ်တောင်းယူနေခြင်း”၊ ကြာအင်းဆိပ်ကြီးမြို့နယ်၊ ကော့ကရိတ်မြို့နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်၊ MARTUS Bulletin, 9 September; HURFOM (2009) “ကျေးရွာလူထုများက သူပုန်တပ်ဖွဲ့များနှင့် (နအဖ)စစ်အစိုးရစစ်သားများကို အဓမ္မငွေပေးဆောင်နေကြခြင်း”၊ ရေဖြူမြို့နယ်၊ တနင်္သာရီတိုင်း၊ 7 August, ဒီကော့ဘီအေအဖွဲ့က ဆင်ပိုင်ရှင်များကိုပစ်မှတ်ထား၍ အခွန်ကြီးလေးစွာကောက်ခံနေခြင်း။ ဒီဇင်ဘာ ၁ ရက်။ ၂၀၀၉ ခုနှစ်။ www.rehmonnya.org/archives/1221
- ၂၁ HURFOM (2010) “ဒီကော့ဘီအေအဖွဲ့၏အတင်းအကျပ် ငွေတောင်းခံမှုများကြောင့် ကော့ကရိတ်မြို့နယ်တွင် ဒုက္ခရောက်နေကြရခြင်း”၊ ကော့ကရိတ် မြို့နယ်၊ ကော့ကရိတ်ခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ 18 February - <http://rehmonnya.org/archives/979#more-979> - accessed 26 February 2010.
- ၂၂ HURFOM (2007) “မြန်မာအမျိုးသမီးရေးရာအဖွဲ့ချုပ်က အတင်းအကျပ်ငွေကောက်ခံနေခြင်းနှင့် အမျိုးသမီးငယ်များကို အတင်းအကျပ်အဖွဲ့ဝင်ရန် တောင်းဆိုနေခြင်း”၊ ကော့ကရိတ်ခရိုင်၊ ဖားအံခရိုင်၊ မြဝတီခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်၊ 4 April; HURFOM (2009) “ဘီးလင်းမြို့နယ်မှ အတင်းအကျပ်ငွေ တောင်းခံရသူနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခန်း”၊ ဘီးလင်းမြို့နယ်၊ သထုံခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်၊ MARTUS Bulletin, 1 October – 14 November; KWAT (2007) “မန်ဂလာကျေးရွာတွင် ဘုန်းကြီးများအတွက် ငွေကောက်ခံနေခြင်း”၊ မူဆယ်မြို့နယ်၊ မူဆယ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, May.
- ၂၃ Naim, Moisés: Democracy’s Dangerous Impostors, The Washington Post, 21 April 2007, Network for democracy and Development Documentation and Research Department, The White Shirts, How the USDA will become the new face of Burma’s Dictatorship 2006
- ၂၄ KHRG (2007) “ကရင်ပြည်နယ်တောင်ပိုင်းတွင် အစိုးရ၏ ဖိနှိပ်မှုများနှင့် ဆင်းရဲခွဲတေမှုဖြစ်စေရန် ဖန်တီးနေမှု”၊ ကော့ကရိတ်ခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ 23 February - <http://www.khrg.org/khrg07f2.html> - accessed 22 February 2010.

(မအဖ)/ (ရအဖ)တို့၏ အုပ်ချုပ်ရေး ကုန်ကျစရိတ်များအတွက်နှင့်ဝင်ငွေအတွက် သုံးနေကြခြင်းဖြစ်သည်။^{၁၂} (ရအဖ)နှင့်/သို့မဟုတ် နယ်မြေခံစစ်တပ်တို့ကရရှိသော အခွန်ငွေများကို ကိုယ်ကျိုးအတွက် သုံးနေကြကြောင်း သာကေဖြစ်ရပ်များအတော်များများရှိပါသည်။^{၁၃} ထို့အပြင် နယ်မြေဒေသအတော်များများ၌ အခွန်ငွေများကိုစစ်သားများအတွက် ဝင်ငွေနှင့်ရိက္ခာဖြည့်ဆည်းပေးရန်အတွက် သုံးနေကြသည်။^{၁၄} အချို့အခွန်ငွေများကိုမူ စစ်အရာရှိကြီးများ ခရီးလှည့်လည်ရာတွင် ‘တန်ဆာဆင်ခြင်း’ နှင့်အခမ်းအနားများအတွက်ဖြုန်းတီးပစ်နေပါသည်။^{၁၅} နယ်မြေဒေသသို့ခရီးလှည့်လည်လာသော ထိပ်တန်းစစ်အရာရှိကြီးများ၏ ခရီးသွားစရိတ်အတွက်လည်း အခွန်ကောက်တတ်ပါသည်။^{၁၆} အခွန်ကောက်ခြင်းအတွက်တရားမျှတသော အကြောင်းပြချက်ရှိသောအခါမျိုးမှာပင်လျှင်၊ ဝန်ဆောင်မှုအတွက်ငွေပေးရကျိုးနပ်-မနပ်ဆိုသည်နှင့်ပတ်သက်၍ မေးခွန်းထုတ်စရာများလည်းရှိနေပါသည်။^{၁၇} သာကေအားဖြင့် (၂၀၀၈)ခုနှစ်အတွင်းက၊ ဂဏန်း (၂၅)နှင့်စသော ပုန်းနံပါတ်ရှိသူများအပို့ ပုန်းဆက်ရာ၌ပြဿနာများရှိခဲ့ရာ၊ ပုန်းနံပါတ်ပြောင်းပေးရေးအတွက် ငွေကျပ် (၅၅၀,၀၀၀)ပေးကြရသည်။ ပုန်းသုံးစွဲသူများအနေနှင့် အဘယ့်ကြောင့်ပြဿနာဖြစ်၍ အဘယ်ကြောင့်ဤငွေပမာဏအထိပေးရသနည်း၊ ကုန်ကျစရိတ်ကိုမည်သည့် နည်းဖြင့်ဆုံးဖြတ်သနည်းဆိုသည်တို့နှင့် ပတ်သက်၍မသိခဲ့ရချေ။^{၁၈} အိမ်ထောင်စုများဆီမှ ကောက်ခံသောအခွန်များသည် မည်သည့်အကြောင်းကြောင့် အခွန်ကောက်သနည်းဆိုသည်ကိုပြည်သူတို့သိရှိနား လည်နိုင်ခြင်းမရှိတတ်ကြချေ။^{၁၉}

- ၁၂ HURFOM (2006) “ကျေးရွာပြည်သူစစ်၊ ကျေးရွာလုံခြုံရေးနှင့် မီးဘေးကြိုတင် ကာကွယ်ရေးအတွက် လစဉ်အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း”၊ သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 January; HURFOM (2006) “ကျေးရွာလုံခြုံရေးနှင့် မီးဘေးကြိုတင် ကာကွယ်ရေးအတွက် လစဉ်အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း”၊ သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင် (နှစ်ခုထပ်နေ)။ MARTUS Bulletin, 1 January; HURFOM (2009) “ရေဖြူမြို့ခံလူထုများထံမှ မော်တော်ဆိုင်ကယ်နှင့် ငွေကြေးများရယူနေခြင်း”၊ ရေဖြူမြို့နယ်၊ ထားဝယ်ခရိုင်၊ တနင်္သာရီတိုင်း။ MARTUS Bulletin, 1 January – 1 June.
- ၁၃ HURFOM (2006) “ကျေးရွာပြည်သူစစ်၊ ကျေးရွာလုံခြုံရေးနှင့် မီးဘေးကြိုတင်ကာကွယ်ရေးအတွက် လစဉ်အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း”၊ သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 January; HURFOM (2009) “ရေဖြူမြို့ခံလူထုများထံမှ မော်တော်ဆိုင်ကယ်နှင့် ငွေကြေးများရယူနေခြင်း”၊ ရေဖြူမြို့နယ်၊ ထားဝယ်ခရိုင်၊ တနင်္သာရီတိုင်း။ MARTUS Bulletin, 1 January – 1 June. KHRG (2005) “ဒူးပလာယာခရိုင်တွင် အပစ်အခတ်ရပ်စဲပြီးသော်လည်း တိုက်ခိုက်မှုများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ ဆက်လက်ရှိနေခြင်း”၊ Karen Human Rights Group, 18 February - <http://www.khrgh.org/khrgh2005/khrgh05f1.html> - accessed 19 February 2010; SHAN (2008) “စစ်အစိုးရက အိမ်တွင်းယှဉ်ပြေးရသူများအပေါ် အခွန်ငွေကောက်ခံနေခြင်း”၊ မိုင်းတုံမြို့နယ်၊ မိုင်းဆတ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ Shan Herald Agency for News, 21 February - http://www.shanland.org/index.php?option=com_content&view=article&id=1518%3AJunta-collects-taxes-on-home-entertainment&Itemid=301 - accessed 17 February 2010; PWO (2009) “အောင်ချမ်းသာကျေးရွာတွင် မီးကင်းနှင့် ရပ်ရွာအခွန်များကောက်ခံနေခြင်း”၊ နမ့်ဆမ်မြို့နယ်၊ မူဆယ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 24 December.
- ၁၄ HURFOM (2007) “မွန်ပြည်နယ်ရှိ ကျေးရွာလူထုများမှာ ခြေမြန်တပ်ရင်း အမှတ် (၃၀) က ငွေညှစ်တောင်းခံမှုများကြောင့် ခုက္ခရောက်နေခြင်း”၊ ရေးမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 7 September; HURFOM (2009) “တွေ့ဆုံမေးမြန်းခန်း”၊ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များသို့ ငွေပေးရန် အတင်းအကျပ် ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1-31 October; Peacerunning (2009) “ရေးမြို့နယ်တွင် စစ်တပ်အင်အား တိုးများလာခြင်း”၊ ရေးမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ Democracyfor Burma, 7 October -<http://democracyforburma.wordpress.com/2009/10/07/military-increasing-in-ye-township/> - accessed 15 February 2009.
- ၁၅ Burma Issues (2009) “(နအဖ) စစ်အစိုးရက ကျေးရွာလူထုများငွေသုံး၍ ပွဲတော်ကျင်းပခြင်း”၊ ဖားအံမြို့နယ်၊ ဖားအံခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 10 October; KWAT (2009) “ကျေးရွာလူထုများကို အခမဲ့ငွေပေးခိုင်းနေခြင်း”၊ ပူတာအိုမြို့နယ်၊ ပူတာအိုခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 6 January; KWAT (2008) “ကျောင်းသားများကို အတင်းအကျပ်ငွေပေးခိုင်းခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်၊ မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 November. TSYO (2009) “အခမဲ့လုပ်အားစေခိုင်းမှုများ”၊ နမ့်ဆမ်မြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 20 May;
- ၁၆ PWO (2009) “နမ့်ဆမ်မြို့နယ်တွင်အခွန်အမျိုးမျိုးကောက်ခံနေခြင်း”၊ နမ့်ဆမ်မြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 28 August.
- ၁၇ KNG (2008) “ကချင်ပြည်နယ်အတွင်း ဖိအားများစွာအောက်၌ နေထိုင်နေကြရခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်၊ မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ 30 September - <http://www.kachinnews.com/Commentary/Living-under-duress-in-Kachin-State.html> - accessed 23 February 2010; TSYO (2009) “အာဏာပိုင်များကလူငယ်များကို မီးသတ်သင်တန်းအတင်းအကျပ်တက်ခိုင်းနေခြင်း”၊ နမ့်ဆမ်မြို့နယ်၊ မူဆယ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 2 October.
- ၁၈ KNG (2008) “ကချင်ပြည်နယ်အတွင်း ဖိအားများစွာအောက်၌ နေထိုင်နေကြရခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်၊ မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ 30 September - <http://www.kachinnews.com/Commentary/Living-under-duress-in-Kachin-State.html> - accessed 23 February 2010.
- ၁၉ PWO (2009) “မီးတုန်ဟုန်းကျေးရွာတွင် အခွန်အမျိုးမျိုးကောက်ခံနေခြင်း”၊ နမ့်ဆမ်မြို့နယ်၊ ကျောက်မဲခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, May.

အိမ်ထောင်စုဝင်ငွေအပေါ် ကောက်ခံသောအခွန်

(၁၉၇၄) ခုနှစ်၊ ဝင်ငွေခွန်ဥပဒေအရ မြန်မာနိုင်ငံမှာ အစိုးရအနေနှင့် လူပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝင်ငွေခွန်ကို ကောက်ယူခွင့်ရှိသည်ဟု ဆိုထားသည်။ ဤဥပဒေအရ စာရွက်ပေါ်တွင်ဖော်ပြထားရာ၌ ဝင်ငွေခွန်ကို ဝင်ငွေတိုးလျှင် တိုးသွားသည့်အလိုက် ၃% မှ စတင်ကောက်ယူမည်ဖြစ်ပြီး၊ ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိတိုး၍ ကောက်ယူသွားမည်ဟုဆိုသည်။^{၃၄} (၂၀၀၄-၀၅) ခုနှစ်မှ (၂၀၀၈-၀၉) ခုနှစ်များအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံမှာ ကောက်ယူရရှိခဲ့သော (စာရင်းဝင်) ဘတ်ဂျက်ပါဝင်ငွေခွန်သည် စုစုပေါင်းရရှိသော အခွန်ဘဏ္ဍာဝင်ငွေ၏ ၄၃% မှ ၅၃% မျှသာဖြစ်သည်။ ၎င်းအချိုးအစားသည် ဆင်းရဲသောအခြားနိုင်ငံများနှင့်နှိုင်းစာလျှင်အလွန် မြင့်နေပါသည်။^{၃၅} သို့ရာတွင် ဤဥပဒေသည် ဝင်ငွေအပေါ်မှာ အခွန်ပမာဏများများ စည်းကြပ်သော ရိုးသားမှန်ကန်သည့် အစိုးရတစ်ရပ်သဖွယ် ဟန်ဆောင်ဖော်ပြခြင်းမျှသာဖြစ်ပြီး၊ ဝင်ငွေများလျှင် အခွန်တိုး၍ ကောက်ယူကြောင်း ပေါ်လွင်နေစေရုံမျှသာဖြစ်ပါသည်။ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနအောက်ရှိ ပြည်တွင်း အခွန်ဦးစီးဌာနအား ဝင်ငွေခွန်ကောက်ယူရေးအတွက် ဥပဒေပြဌာန်းချက်ပါတာဝန်ကို တရားဝင်ပေးအပ် ထားသည်။ သို့ရာတွင် အိမ်ထောင်စုဝင်ငွေအပေါ်မှာ စည်းကြပ်သော အခွန်အတော်များများသည် ဤ သို့အစိုးရ တာဝန်ပေးထားသည့်ဌာနက စည်းကြပ်ထားသော အခွန်များမဟုတ်ချေ။ အစိုးရနှင့်ပတ်သက် ရာပတ်သက်ကြောင်း အခြားအဖွဲ့အစည်းအများစုက အိမ်ထောင်စုဝင်ငွေအပေါ်မှာ အခွန်ကိုအလှ အယက်အပြိုင်အဆိုင်ကောက်ယူနေကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အချို့သောနေရာများတွင်(နအဖ)စစ်အစိုး ရကအိမ်ထောင်စုများ၏ ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းများကို အသေးစိတ်၊ (ဥပမာ- မြေပိုင်ဆိုင်မှု၊ ကျွဲနွား၊ လှည်း၊ မော်တော်ဆိုင်ကယ်၊ တယ်လီဖုန်းကအစ)အခွန်ရငွေကို ချဲ့ထွင်နိုင်ရန်အတွက် စာရင်းကောက်ခံနေမှုများ ကိုလည်း တွေ့ရှိနေရသည်။^{၃၆}

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အစိုးရလက်အောက်ခံအဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုးက ကောက်ယူသော အခွန်အမျိုး အစားမှန်သမျှသည် အိမ်ထောင်စု၏ ဝင်ငွေပမာဏအပေါ်မှာအခြေခံပြီး၊ ကောက်ခံသည်တော့မဟုတ် ချေ။^{၃၇} ဝင်ငွေအပေါ်အခြေခံသည်ဟုဆိုရာ၌လည်း ဝင်ငွေကို အကြမ်းဖျင်းသာ ခန့်မှန်းကြသည်။ အခွန်ကို တပြေးညီ သတ်မှတ်လေ့ရှိပြီး၊ အစိုးရသတ်မှတ်သော တရားဝင်နှုန်းထားနှင့်လည်း ကိုက်ညီခြင်းမရှိကြပေ။ ထို့အပြင် အခွန်အတော်များများသည် အခွန်ပေးဆောင်ရသူမှန်သမျှ၏ ဝင်ငွေကိုလျော့နည်းသွားစေသည့် အစုလိုက် ပုတ်ပြတ်ကောက်ခံသော အခွန်များဖြစ်သည်။^{၃၈} ဤအခွန်ငွေများကို လစဉ်နီးပါးကောက်ခံနေ၍ လူထုများကပေးဆောင်နေကြရသည်။

၃၃ မြန်မာနိုင်ငံသားများ (နိုင်ငံတွင်း နေထိုင်သူမဟုတ်သူများ အပါအဝင်သည်)နှင့် နိုင်ငံခြားငွေဖြင့် ဝင်ငွေရရှိနေသည့် နိုင်ငံခြားသားများကိုအခွန်ကောက် ယူရန်နှင့် မြင်မားသော အခွန်နှုန်းထား ၃၅-၄၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ကောက်ယူရန် ပြဌာန်းထားသည်။ အကယ်၍ ကလေးရှိပါက၊ အလုပ်လုပ်ကိုင် မနေ သော ဇနီးမယားရှိပါက တနှစ်လျှင် ကျပ် ၁၂၀၀၀ အထိ အခွန်ငွေလျှော့ပေါ့ပေးရန်လည်း စာရွက်ပေါ်တွင် ရေးသားပြဌာန်းထားမှုရှိသည်။ - KPMG (1995) Investment in Myanmar, KPMG, Singapore, October, p.39.

၃၄ <http://www.csostatat.gov.mm> - accessed 17 September 2009; ဝင်ငွေခွန်ပေါ်မှရရှိသော အခွန်ဘဏ္ဍာဝင်ငွေသည် ဆင်းရဲသောနိုင်ငံများ၌ အခွန်ဘဏ္ဍာဝင် ငွေ၏ ရာခိုင်နှုန်းအနည်းငယ်မျှသာရှိပြီး၊ ချမ်းသာသော နိုင်ငံများနှင့် (ပုံမှန်အားဖြင့်) ပိုများသည်။ အကြောင်းမှာ ဤသို့အခွန်ကောက်ခံခြင်းစနစ်သည် ငွေကုန်ကြေးကျများသကဲ့သို့၊ ဆင်းရဲသော ပြည်သူများအပေါ်တွင် ကောက်ခံရန်ခက်ခဲသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် အစိုးရအများက အလွန် ချမ်းသာသောသူများထံမှ အခွန်ကောက်ယူရန် အရင်းအမြစ်များကိုလည်း အနည်းငယ်မျှသာ အသုံးပြုလေ့ရှိကြသည်။

၃၅ KHRG (2007) “ကရင်ပြည်နယ် တောင်ပိုင်းဒေသတွင် နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ ဖိနှိပ်မှုများနှင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှုဖြစ်စေရန် ဖန်တီးနေမှု”၊ ကော့ကရိတ်ခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်၊ 23 February - <http://www.khrsg.org/khrsg2007/khrsg07f2.html> - accessed 22 February 2010; PWO (2009) “ပန်းဆွေကျေးရွာတွင် ပိုင် ဆိုင်မှုများနှင့် အိမ်ထောင်စုများထံမှ အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း”၊ မိုင်းတုံမြို့နယ်၊ ကျောက်မဲခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ MARTUS Bulletin, 10 July.

၃၆ PWO (2009) “ပန်းဆွေကျေးရွာတွင် ပိုင်ဆိုင်မှုများနှင့် အိမ်ထောင်စုများထံမှ အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း”၊ မိုင်းတုံမြို့နယ်၊ ကျောက်မဲခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ MARTUS Bulletin, 10 July; PWO (2009) “ဇီးတန်ဟုန်းကျေးရွာတွင် အခွန်အမျိုးမျိုးကောက်ခံနေခြင်း”၊ နမ့်ဆမ်မြို့နယ်၊ ကျောက်မဲခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ MARTUS Bulletin, May.

၃၇ KWAT (2009) “နောင်းခိုင်တွင် အစိုးရထံသို့ စပါးကိုဈေးလျှော့၍ ရောင်းချခိုင်းနေခြင်းနှင့် ပညာရေးစရိတ်များ”၊ ပုတာအိုမြို့နယ်၊ ပုတာအိုခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin.

လစဉ်ကောက်ခံသော အခွန်ငွေပမာဏသည် အဓိကအားဖြင့် ဝင်ငွေကွဲပြားမှုအပေါ် မူမတည်ဘဲ နယ်မြေဒေသကွဲပြားမှုအပေါ်မူတည်နေသည်။ ပြည်နယ်တပြည်နယ်တည်း၊ တိုင်းတိုင်းတည်းမှာပင်လျှင်၊ သိသိသာသာ ကွဲပြားခြားနားမှုရှိသည်။ အိမ်ထောင်စု၏ဝင်ငွေအပေါ် အခွန်ကောက်ခံသည့်သတင်း အချက်အလက်များကိုအများအားဖြင့် မွန်ပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်၊ တနင်္သာရီတိုင်းတို့မှရရှိပြီး၊ ဤဒေသ များတွင် တပ်မတော်နှင့် အခြားသောလက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များက အိမ်ထောင်စုများအပေါ် ဝင်ငွေခန့်မှန် ကောက်ခံလေ့ရှိကြသည်။ သာဓကအားဖြင့် မွန်ပြည်နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်ရှိ အချို့နယ် မြေများ၌ (၂၀၀၆) ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလမှ (၂၀၀၇)ခုနှစ်၊ မေလအတွင်းက အိမ်ထောင်စုများကို ဝင်ငွေခန့်မှန်း ချက်အလိုက် လစဉ်အခွန် ကျပ်(၄၅၀) မှ (၅၀၀)အထိ ခန့်မှန်းဝင်ငွေကွဲပြားမှုအပေါ်မူတည်၍ ကောက်ခံ ခဲ့သည်။^{၃၈} ဤကာလအတွင်း ဤမြို့နယ်ထဲမှာပင် အခြားနယ်မြေတစ်ခု၌လစဉ် အခွန်ငွေကျပ် (၅၀၀) မှ (၁,၀၀၀)အထိ ကောက်ခံခဲ့သည်။^{၃၉} (၂၀၀၉) ခုနှစ် အတွင်း မွန်ပြည်နယ်တဝှမ်းလုံးရှိ အိမ်ထောင်စုများ ကို လစဉ်ကောက်ခံသောအခွန်သည် ကျပ်(၁,၂၀၀) မှ (၁၀,၀၀၀)အထိ၊ အမျိုးမျိုးဖြစ်သည်။^{၄၀} မြို့နယ် တစ်နယ်တည်း (တစ်နှစ်တည်း) မှာပင်လျှင်၊ အိမ်ထောင်စုများအပေါ် ကောက်ခံသောအခွန်ပမာဏ သည် သိသိသာသာကွာခြားပါသည်။ သာဓကအားဖြင့်၊ (၂၀၀၉) ခုနှစ်တွင်၊ ရေးမြို့နယ်၏ အချို့နယ်မြေရှိ အိမ်ထောင်စုများက အခွန် လစဉ်အခွန်ကျပ် (၁,၂၀၀)မှ (၁,၅၀၀) အထိ ပေးရကြောင်း ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။^{၄၁} ထို ရေးမြို့နယ်ရှိ၊ အခြားနယ်မြေတစ်ခု၌မူ အိမ်ထောင်စုများအပေါ် ကောက်ခံသော အခွန်ပမာဏသည် သည့်ထက်များစွာပိုပြီး၊ လစဉ် (၁၀,၀၀၀) ကျပ်အထိပေးရပါသည်။^{၄၂}

ထို့အပြင် အိမ်ထောင်စုများအပေါ်မှာ ကောက်ခံသော အလွန်ကြီးလေးသည့် အခွန်ပမာဏများ သည် အနည်းဆုံးမွန်ပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်၊ တနင်္သာရီတိုင်းတို့တွင် (၂၀၀၄) ခုနှစ်ကစ၍တိုးလာနေ လျက်ရှိပါသည်။^{၄၃} သာဓကအားဖြင့်၊ (၂၀၀၆) ခုနှစ်ကမွန်ပြည်နယ်၊ သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်ရှိ အချို့နယ်မြေများ တွင် အိမ်ထောင်စုများအပေါ် ကောက်ခံသောအခွန်သည် ကျပ် (၅၀၀) မှ (၁,၀၀၀)အထိ ဖြစ်ခဲ့ပြီး၊ (၂၀၀၉)ခုနှစ်၌မူ ကျပ် (၃,၅၀၀)နှင့် (၄,၅၀၀)အကြားအထိ တိုးမြင့်သွားခဲ့သည်။^{၄၄} မုဒုံမြို့နယ်၌အိမ်ထောင် စုအတွက် အခွန်သည် ၂၀၀၄ ခုနှစ်တွင် ကျပ်(၁,၅၀၀) နှင့် (၄,၅၀၀)အကြားမှနေ၍ (၂၀၀၉) ခုနှစ် ဩဂုတ် လအရောက်တွင် ဤအိမ်ထောင်စု အချို့သည် ကျပ်(၁၀,၀၀၀)ပတ်ဝန်းကျင်အထိပေးခဲ့ရသည်။^{၄၅}

နယ်မြေအတွင်း ဤသို့အခွန်တိုးမြှင့်သွားရခြင်း၏ အကြောင်းရင်းတစ်ခုမှာ နယ်မြေအတွင်းရှိ ဓာတ်ငွေပိုက်လိုင်းကို စောင့်နေရသော နယ်မြေစစ်တပ်က အရင်းအမြစ်ကို ပို၍ထုတ်ယူလာခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၀၉ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လမတိုင်မီက သဘာဝဓာတ်ငွေပိုက်လိုင်းကို စောင့်ကြပ်စေရန် လုပ်

၃၈ HURFOM (2006) “ကျေးရွာပြည်သူစစ်၊ ကျေးရွာလုံခြုံရေးနှင့် မီးဘေးကြိုတင်ကာကွယ်ရေး လစဉ်အခွန်များကောက်ခံနေခြင်း”၊ သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 January.

၃၉ Ibid.

၄၀ HURFOM (2009) “မွန်ပြည်နယ်တွင် အစိုးရဝန်ထမ်းများက အတင်းအကျပ်အခွန်များ မြှင့်တင်ကောက်ခံနေကြခြင်း”၊ 11 August – <http://rehmonnya.org/archives/1003> - accessed 5/09/2009; HURFOM (2009) “ဟံင်ကျေးရွာတွင် လမ်းပြင်ရေးအတွက် အတင်းအကျပ်ငွေကောက်ခံနေခြင်းနှင့် ခြစားမှု များ”၊ ရေးတောင်ပိုင်းမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ The Mon Forum, 15 July – <http://rehmonnya.org/archives/979#more-979> – accessed 26 February 2010. Peacerunning (2009) “ရေးမြို့နယ်တွင် စစ်တပ်များတိုးများလာခြင်း” Democracy for Burma, 7 October –<http://democracyforburma.wordpress.com/2009/10/07/military-increasing-in-ye-township/> - accessed 15 February 2009;

၄၁ Peacerunning (2009) “ရေးမြို့နယ်တွင် စစ်တပ်များတိုးများလာခြင်း” Democracy for Burma, 7 October –<http://democracyforburma.wordpress.com/2009/10/07/military-increasing-in-ye-township/> - accessed 15 February 2009.

၄၂ HURFOM (2009) “ဟံင်ကျေးရွာတွင် လမ်းပြင်ရေးအတွက် အတင်းအကျပ်ငွေကောက်ခံနေခြင်းနှင့် ခြစားမှုများ”၊ ရေးတောင်ပိုင်းမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင် ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ The Mon Forum, 15 July – <http://rehmonnya.org/archives/979#more-979> – accessed 26 February 2010.

၄၃ KNG (2008) “ကချင်ပြည်နယ်တွင် ဒီအားပေါင်းစုံအောက်၌ နေထိုင်နေရခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်၊ မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်၊ 30 September - <http://www.kachinnews.com/Commentary/Living-under-duress-in-Kachin-State.html> - accessed 23 February 2010.

၄၄ HURFOM (2009) “မွန်ပြည်နယ်တွင် မြန်မာစစ်အစိုးရ ဝန်ထမ်းများက အတင်းအကျပ်အခွန်ငွေများ မြှင့်တင်ကောက်ခံနေခြင်း” 11 August – <http://rehmonnya.org/archives/1003> - accessed 5/09/2009;

၄၅ Ibid.

အားခမပေးဘဲ ရပ်ရွာလူထုများကို အဓမ္မစေခိုင်းပါသည်။ (၂၀၀၉)ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လနောက်ပိုင်းတွင် စစ်တပ်က ပိုက်လိုင်းကို ၎င်းတို့ဘာသာစောင့်ကြပ်ကာ ပြည်သူအများစုမှ အခွန်ကောက်ခံသည်။ တစ်ချိန်ထဲမှာပင် မုဒုံမြို့နယ်ရှိ အချို့နယ်မြေများတွင် အိမ်ထောင်စုအသီးသီးထံမှ ကောက်ယူသောလစဉ်ကြေးကို ကျပ် (၁၁,၀၀၀)နှင့် (၁၂,၀၀၀)အကြားသို့တိုးမြှင့်ခဲ့သည်။ ၎င်းကောက်ခံငွေအနက်မှ ကျပ်(၂,၅၀၀)မှ (၃,၀၀၀)ကိုမူ သဘာဝဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းလုံခြုံရေးအတွက် စောင့်ကြပ်ရန်ဟု အထက်ကအတိုင်းအကြောင်းပြ၍ ကောက်ခံသည်။ ကျန် (၃,၀၀၀)ကျပ်မှာ ကျေးရွာပြည်သူ့စစ်တပ်ဖွဲ့အတွက် ပေးရခြင်း ဖြစ်ပြီး၊ ကျပ် (၅,၅၀၀)မှ (၆,၀၀၀)အထိမှာမူ အစိုးရဖွဲ့စည်းထားသော အသင်းအဖွဲ့အမျိုးမျိုး၏ ဝင်ငွေအတွက်ကောက်ခံကြခြင်းဖြစ်သည်။^{၄၆} စားသောက်ကုန်ဈေးနှုန်းများ အဆမတန်ကြီးမြင့်သွားသည့်အခြေ အနေမျိုး၌လူတို့၏ နေ့စဉ်ဝင်ငွေနှင့် မကာမိတော့သည့်အခါ ဤသို့အခြေအနေမျိုးဆိုက်ရခြင်းဖြစ်သည်။ ဒေသအတွင်း အမြင့်ဆုံးနေ့စားလုပ်ခမှာ ကျပ်(၃,၅၀၀)သာရှိသည်။ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းနှင့် အထက်ပိုင်းမှ လူများဤနေရာသို့ အလုပ်အကိုင်ရှာဖွေရန် ပြောင်းရွှေ့ဝင်ရောက်လာသည့်အတွက်ကြောင့် အလုပ်အကိုင်ရှားပါးမှု အခြေအနေကိုလည်း ထပ်ဆင့်ခံစားနေကြရသည်။^{၄၇}

အလားတူပင်၊ မွန်ပြည်နယ်၊ ရေးမြို့နယ်ရှိ အချို့နယ်မြေများတွင် အိမ်ထောင်စုများအပေါ်လစဉ် ကောက်ခံသော အခွန်သည် (၂၀၀၇)ခုနှစ်တွင် ကျပ် (၂,၀၀၀) ရှိခဲ့ရာမှ (၂၀၀၉)ခုနှစ်တွင် ကျပ် (၁၀,၀၀၀) သို့တိုးသွားခဲ့ကြောင်း သိရသည်။^{၄၈} ရေး မြို့နယ်၏ နယ်မြေအချို့တွင် ရာဘာခြံနှင့်ကွမ်းသီးခြံများရှိသော အိမ်ထောင်စုများသည် ထုတ်လုပ်ရေးစရိတ်နှင့် အခြေခံစားဝတ်နေရေးစရိတ်များကို လုံလောက်စွာရရှိနိုင်ကြသော်လည်း ကောက်ခံသောအခွန်ပမာဏ ကြီးလေးလွန်းသောကြောင့် ကျေးရွာမှအိမ်ထောင်စုအတော်များများသည် အနည်းဆုံး သား/သမီးတစ်ဦးကို ထိုင်းနိုင်ငံသို့ သွားရောက်စေပြီး အပိုဝင်ငွေရှာခိုင်းရသည့် အခြေအနေကိုခံခဲ့ရသည်။^{၄၉} အစိုးရနှင့် ပတ်သက်ရာပတ်သက်ကြောင်း အဖွဲ့အစည်းများက ၂၀၁၀ ခုနှစ်၊ ရွေးကောက်ပွဲအတွက် ပြင်ဆင်နေကြသဖြင့် အိမ်ထောင်စုများအပေါ် ကောက်ခံသောအခွန်အမျိုးအစားများ ပို၍များလာနေကြောင်း သတင်းပေးပို့ချက်အမြောက်အများရရှိထားပါသည်။^{၅၀} ဤအခွန်များအနက် အချို့သည်စစ်အစိုးရ၏ရွေးကောက်ပွဲ မဲဆွယ်ရေးကုန်ကျစရိတ်အတွက်ဖြစ်ဟန်ရှိပြီး၊ အချို့အခွန်ငွေများမှာ အချို့သောအဖွဲ့အစည်းများက ရွေးကောက်ပွဲပြီးလျှင် ငွေရှာ၍ရချင်မှတော့မည်ဟု စိုးရိမ်ပြီး ကောက်ခံနေခြင်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ထို့အပြင် အခွန်များကို အစိုးရဖွဲ့စည်းထားသည့် မိခင်နှင့်ကလေး စောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့ (MM CWA)နှင့် ကြံ့ခိုင်ဖွံ့ဖြိုးရေးအသင်း (USDA)တို့ကဲ့သို့သော အသင်းအဖွဲ့များ၏ဝင်ငွေအတွက်လည်းကောက်ခံနေကြသည်။^{၅၁} ဤအခွန်အများစုကို အစုလိုက် ပုတ်ပြတ်ကောက်ခံနေပြီး၊ နယ်မြေပထဝီကွာခြားမှု

၄၆ HURFOM (2009) “တွေ့ဆုံမေးမြန်းခန်း။ သဘာဝဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်း၊ ကျေးရွာလုံခြုံရေးနှင့် အစိုးရကဆောင်ရွက်နေသည့် နွေရာသီစပါးစီမံကိန်းများအပါအဝင် အခကြေးငွေအမျိုးမျိုး ပေးဆောင်နေရမှု”၊ မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 October;

၄၇ Ibid.

၄၈ HURFOM (2007) “မွန်ပြည်နယ်ရှိ ကျေးရွာလူထုများအနေနှင့် ခြေမြန်တပ်ရင်း အမှတ် -(၃၁) က အတင်းအကျပ်တောင်းခံနေသော ငွေများကြောင့် အကျပ်အတည်း ဆိုက်နေရခြင်း”၊ ရေးမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 7 September.

၄၉ HURFOM (2009) “ဟံင်ကျေးရွာတွင် လမ်းပြင်ရေးအတွက် အတင်းအကျပ်ကောက်ခံနေခြင်းနှင့် ခြစားမှုများ”၊ ရေးတောင်ပိုင်းမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ The Mon Forum, 15 July – <http://rehmonnya.org/archives/979#more-979> – accessed 26 February 2010.

၅၀ Independent Mon News Agency, “အကောက်ခွန်ဌာနသစ်မှ ခြေမြန်ကောက်ခံမှုနှင့်ပတ်သက်၍ မြေပိုင်ဆိုင်သူများမှာ ပိုင်ဆိုင်ကြသည့်ဧကအလိုက် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးဖြစ် ဒုက္ခတွေ့နေရခြင်း”၊ မုဒုံနှင့်သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်များ၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ 1 March - <http://www.bnionline.net/news/imna/7996-new-customs-department-land-tax-overburdens-owners-with-acreage.html> - accessed 2 March 2010;

၅၁ HURFOM (2009) “တွေ့ဆုံမေးမြန်းခန်း။ သဘာဝဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်း၊ ကျေးရွာလုံခြုံရေးနှင့် အစိုးရကဆောင်ရွက်နေသည့် နွေရာသီစပါးစီမံကိန်းများအပါအဝင် အခကြေးငွေအမျိုးမျိုး ပေးဆောင်နေရမှု”၊ မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 October; မဲဆောက်ပြီးတွင် အမျိုးသမီး ၃-ဦးနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခန်း။ ၂၅၊ ဩဂုတ်၊ ၂၀၀၉ ခုနှစ်၊ မျက်မြင်သက်သေ။ KHRG (2009) “(နအဖ) နှင့် (ဒီကော့အီအေ) အမိန့်အထောက်အထားများ (၂၀၀၈ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်မှ ၂၀၀၉ ခုနှစ်၊ ဇွန်လအထိ)” Karen Human Rights Group, August - <http://www.khrgh.org/khrgh2009/khrgh0904.pdf> - accessed 23 March 2010.

အလိုက်အခွန်ကွာခြားမှုရှိပါသည်။ မုဒုံမြို့နယ်၏ အချို့ဒေသများ၌ ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် ကျပ် (၅,၅၀၀) မှ (၆,၀၀၀)အတွင်း တစ်လလျှင်အစိုးရဖွဲ့စည်းပေးထားသည့် ဤအဖွဲ့အစည်းများသို့ ပေးခဲ့ကြရပြီး၊ ဆင်းရဲသည့် အိမ်ထောင်စုများအတွက် အထူးအကျပ်အတည်းတွေ့စေခဲ့သည်။^{၂၂} ကရင်ပြည်နယ်အတွင်း၌မူအိမ်ထောင်စုများအပေါ်အခွန်ကောက်ခံရာ၌ မွန်ပြည်နယ်ကဲ့သို့ စနစ်ကျနမူမရှိလှကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ (သို့ရာတွင် ပေးရသည့်ငွေကတော့နည်းပါးခြင်းမရှိပါ)။ ဤအစီရင်ခံစာအရ တွေ့ရှိရသည်မှာတစ်မတော်နှင့်(ဒီကောဘီအေ)အဖွဲ့တို့က ကျေးရွာများအလိုက် အခွန်ကောက်ခံနေခြင်းဖြစ်ပြီး၊ အိမ်ထောင်စုအလိုက် ကောက်ခံကြခြင်းမဟုတ်ပါ။ ဆိုလိုသည်မှာကျေးရွာလူကြီးက အိမ်ထောင်စုအလိုက် ကျသင့်ငွေကိုထပ်မံခွဲဝေဆုံးဖြတ်ရခြင်းဖြစ်ပါသည်။^{၂၃} ကရင်ပြည်နယ်ရှိကျေးရွာများတွင်လည်းအစိုးရဖွဲ့စည်းသည့် လူမှုရေးအသင်းအဖွဲ့များအတွက်လည်း အခွန်ပေးဆောင်နေကြရသည်။ ဥပမာအားဖြင့်- မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသမီးရေးရာအဖွဲ့ချုပ်(MWAF)က ကရင်ပြည်နယ်၌ (၂၀၀၇)ခုနှစ် ဆန်းကာလမှစ၍ အခွန်ကောက်ခံခဲ့ရာ အိမ်ထောင်စုများရှိ အမျိုးသမီးတစ်ဦးအတွက် ကျပ် (၁,၀၀၀) ပေးဆောင်နေကြရသည်။^{၂၄}

ပိုင်ဆိုင်သော ပစ္စည်းဥစ္စာအပေါ်မှာ ကောက်ခံသောအခွန်များ

မြန်မာနိုင်ငံမှာ အစိုးရအနေနှင့် ပိုင်ဆိုင်သည့်ပစ္စည်းဥစ္စာအပေါ်တွင် အခွန်ကောက်ယူခွင့်ပြဌာန်းထားသော ဥပဒေများလည်းရှိပါသည်။ (၁၉၃၇ ခုနှစ် တရားရုံးစရိတ်အက်ဥပဒေနှင့် မြန်မာ (အိန္ဒိယ) ၁၉၃၅ ခုနှစ် တံဆိပ်ခေါင်းဥပဒေ) (Court Fee Act 1937 & Myanmar Stamp Act 1935). ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းဥစ္စာအပေါ် အခွန်ကောက်ခံခြင်းကို ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနအောက်ရှိ ပြည်တွင်းအခွန်များ ဦးစီးဌာနက တရားဝင်ကောက်ခံပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဆင်းရဲသော တိုင်းပြည်အတော်များများမှာကဲ့သို့ပင်၊ ဥစ္စာဓန (ပိုင်ဆိုင်ပစ္စည်းနှင့် အခြားအရင်းအနှီးပစ္စည်းများ)သည် လူနည်းစုလက်ထဲတွင်သာ စုစည်းနေပြီး၊ ဝင်ငွေမညီမျှမှုကို ဖြစ်ပွားစေသော အဓိကအချက်ဖြစ်နေသည်။ ပိုင်ဆိုင်ပစ္စည်းဥစ္စာအပေါ် အခွန်ကောက်ခံရခြင်းသည် လူပုဂ္ဂိုလ်ဝင်ငွေအပေါ် အခွန်ကောက်ခံရခြင်းထက် ကုန်ကျစရိတ်ပို၍သက်သာပြီး၊ စီမံအုပ်ချုပ်ရန်လည်း ပို၍လွယ်ကူသည် (မည်သူက ပစ္စည်းဥစ္စာ ချမ်းသာကြွယ်ဝသည်ကို ပို၍အလွယ်တကူမြင်နိုင်သောကြောင့်ဖြစ်သည်)။ သို့ရာတွင် ဆင်းရဲသောနိုင်ငံများ၌ ပိုင်ဆိုင်ပစ္စည်းဥစ္စာအပေါ် ကောက်ခံသော အခွန်များသည် အခွန်ဘဏ္ဍာဝင်ငွေ၏ သေးငယ်သောအချိုးအစားသာ ဖြစ်နေတတ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ တရားဝင်စာရင်းဇယားများမှာလည်း ဤအတိုင်းဖြစ်နေပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတံဆိပ်ခေါင်းခွန် (၁၉၃၅)အရ ပိုင်ဆိုင်ပစ္စည်းခွန်ကိုပြဌာန်းထားသောဥပဒေ၌ပိုင်ဆိုင်ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းမှုအပေါ်မှာအခွန်ကောက်ခံရမည် ဟုပါရှိသည်။ သို့သော်လည်း နိုင်ငံသားတစ်ဦးချင်း ပုဂ္ဂိုလ်အချင်းချင်း မြေယာလွှဲပြောင်းမှုများသည် အများအားဖြင့် တရားမဝင်ဘဲရှိနေတတ်ပြီး၊ အစိုးရသို့ မြေယာလွှဲပြောင်းပေးမှုများကို အများအားဖြင့် လူယက်မှုသဖွယ် ဆောင်ရွက်နေကြသော နိုင်ငံတစ်ခု၌ ဤအခွန်သည် အရာရောက်ခြင်း မရှိသလောက် ဖြစ်နေပါသည်။ သို့ရာတွင် အစိုးရထုတ်ပြန်သော တရားဝင်စာရင်းဇယားများ၌ ဖော်ပြထားသည်မှာ မြေယာလွှဲပြောင်းမှုမှရရှိသော အခွန်သည် (လွန်ခဲ့သော ၅ နှစ်အတွင်းမှာ)အခွန်ငွေစုစုပေါင်း၏ ၁ရာခိုင်နှုန်း ထက်နည်း၍ရှိနေပြီး၊ အလွန်ဆုံးရှိလှ ၁.၅ ရာခိုင်နှုန်းထက် မပိုဟူ၍ဖြစ်သည်။ (ပြီးခဲ့သည့် ၅-နှစ်တာ

၂၂ HURFOM (2009) “တွေ့ဆုံမေးမြန်းခန်း။ သဘာဝ ဓာတ်ငွေပိုက်လိုင်း၊ ကျေးရွာလုံခြုံရေးနှင့် အစိုးရက ဆောင်ရွက်နေသည့် နွေရာသီစပါး စီမံကိန်းများ အပါအဝင် အခကြေးငွေအမျိုးမျိုး ပေးဆောင်နေရမှု”၊ မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 October;

၂၃ KHRG (2009) “(ဒီကောဘီအေ) အမိန့် အထောက်အထားများ (၂၀၀၈ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်မှ ၂၀၀၉ ခုနှစ်၊ ဇွန်လအထိ” Karen Human Rights Group, August - <http://www.khrg.org/khrg2009/khrg0904.pdf> - accessed 23 March 2010.

၂၄ HURFOM (2007) “မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသမီးရေးရာ အဖွဲ့ချုပ်က အတင်းအကျပ်ငွေကောက်ခံနေခြင်းနှင့်အမျိုးသမီးငယ်များ ကို အဖွဲ့ဝင်ရန် တောင်းဆိုနေခြင်း”၊ ကော့ကရိတ်ခရိုင်၊ ဖားအံခရိုင်၊ မြဝတီခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်၊ MARTUS Bulletin, 4 April.

မြန်မာနိုင်ငံရှိ နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ သဘောသဘာဝစရိုက်ကို ကြည့်၍ပြောရပါလျှင်ပိုင်ဆိုင်ပစ္စည်းအပေါ်မှာအများဆုံး “အခွန်ကောက်ခံမှု”သည် အစိုးရက ၎င်းပစ္စည်းများကို လူယက်ခါးပြတိုက်ယူလိုက်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဤပစ္စည်းများကိုလွှဲပြောင်းသိမ်းယူရမည်ဟုပြဌာန်းထားသည့်ဥပဒေစည်းမျဉ်းမရှိဘဲ ရယူလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ မတော်မတရားအတင်းအကျပ်သဘော ကောက်ယူသည်ဟုဆိုခြင်းမှာ ဤလူယက်မှုသည်အများပြည်သူတို့၏ကောင်းကျိုးချမ်းသာအတွက်ရည်ရွယ်သောမည်သည့်မူဝါဒနှင့်မျှလမ်းညွှန်ထားခြင်း မရှိသောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ဤလူယက်မှုသည် (နအဖ) စစ်တပ်နှင့်အဖွဲ့အစည်းများ၏ နယ်မြေကိုယ်စားလှယ်များ ကောင်းစားရေးအတွက် ရည်ရွယ်ထားသည်ဟုဆိုပါက (စစ်အစိုးရ၏ရည်ရွယ်ချက်သည် သူတို့မူလရည်မှန်းချက်အတွက်) မတော်မတရား လုပ်သည်ဟုပြော၍ မရနိုင်ပါချေ။ ဤအစီရင်ခံစာပါပိုင်ဆိုင်ပစ္စည်းများတွင်အခြေခံအကျဆုံးသောစားသုံးကုန်ပစ္စည်းများပင်ပါဝင်နေလျက်ရှိသည်။ အကြောင်းမှာ ဤပစ္စည်းများကိုပင်လျှင် ကျေးလက်တောရွာများမှာ မင်းမူလှည့်လည်နေပြီး၊ အများပြည်သူတို့၏ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပစ္စည်း၊ မြေယာ၊ ဝက်၊ ကြက်၊ သစ်သီးဝလံနှင့် အိုးခွက်ပါမကျန်ပိုက်စိပ်တိုက် ခိုးဝှက်လုယူနေသောတရားမဝင်သည့် အခွန်ကောက်ခံရေးအဖွဲ့များက ကဲ့ယူနေကြသောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရ၏ဤကဲ့သို့သော အရင်းအမြစ်ကောက်ယူ စုဆောင်းမှုများသည် အိမ်ထောင်စုများ၏ဝင်ငွေကို ယုတ်လျော့သွားစေသည်သာမက နောက်နောင်အဖို့ ၎င်းတို့၏ဝင်ငွေရှာနိုင်စွမ်းအပြင်၊ အချို့မှာ မျိုးဆက်နှင့်ချီ၍တည်ဆောက်ထားခဲ့ရသော လက်ငုပ်လက်ရင်း ပစ္စည်းများကိုပါပျက်စီးဆုံးပါးသွားစေခဲ့သည်။ ပွားများနိုင်သော ပိုင်ဆိုင်ပစ္စည်းများကို ဤသို့ ဆက်လက်သိမ်းယူနေခြင်းကြောင့် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် မြန်မာနိုင်ငံစီးပွားရေးကြီးထွားမှုကို ယုတ်လျော့သွားစေကာ၊ ထိုမှနေ၍လက်ရှိနှင့် အနာဂတ်မျိုးဆက်များအဖို့ ဆင်းရဲမွဲတေမှုဒဏ်ကို ဆက်၍ခံစားကြရဦးမည် ဖြစ်ပါသည်။

၈၇၀ ၀၀၇၇၇၂
၈၇၀ ၀၀၇၇၇၂

ပြေစာ

ဝေါင်မြို့နယ်စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့

စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့

ဤပြေစာတွင် ပြင်ဆင်ရမည့်အခင်းများ၊ အကျဉ်းချုပ်အား
 ၁။ နှိုင်းစဉ်းပြေစာအမည်အောက်တွင် ဖော်ပြရမည်
 ၂။ ၂၀၁၉-၂၀၂၀ ခု ဘဏ္ဍာရေးနှစ် ၂၁-၂၂ (၆)လအတွက်
 ဆန္ဒရှိသူ၏အမည်နှင့်
 ဆန္ဒရှိသူ၏အမည်
 အနီးအနားအိမ်ထောင်စု (၅၀၀၀ နီးအနားအိမ်ထောင်စု)
 ရပ်ကွက်အမည် (၂၀၀၀)

ဆန္ဒစာ

ဝေါင်မြို့နယ်စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့

စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့

၁၉၉၉ ခုနှစ် ၊ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့၊ မြို့အုပ်စု
 ပုဒ်မ ၁၂-ပုဒ်မ ၁၈ နှင့် ဆိုင်ရာ (၆)လအတွက်
 ဆန္ဒရှိသူ တစ်စုံတစ်ယောက် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့
 ဆန္ဒရှိသူတစ်ယောက်နှင့်
 အနီးအနားအိမ်ထောင်စု
 အနီးအနားအိမ်ထောင်စု
 ရပ်ကွက်အမည်

၁။ အဆောက်အအုံအမည်

၂။ လမ်းအမည်

၃။ မြို့နယ်

၄။ အနီးအနားအိမ်ထောင်စု

၅။ အနီးအနားအိမ်ထောင်စု

၁။ အဆောက်အအုံအမည်

၂။ လမ်းအမည်

၃။ မြို့နယ်

၄။ အနီးအနားအိမ်ထောင်စု

၅။ အနီးအနားအိမ်ထောင်စု

ထပ်ဆောင်းရန်အတွက် ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရမည့်

၁။ ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရမည့်

၂။ ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရမည့်

ထပ်ဆောင်းရန်အတွက် ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရမည့်

၁။ ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရမည့်

၂။ ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရမည့်

၅၅ <http://www.csostatat.gov.mm> – accessed 17 September 2009.

နေအိမ်ပိုင်ဆိုင်မှုအပေါ်မှာ ကောက်ခံသောအခွန်

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အချို့နယ်မြေများမှာ အသစ်အဆန်းသဖွယ်ဖြစ်နေသော အခွန်တမျိုးမှာနေအိမ်ပိုင်ဆိုင်မှုအပေါ် ကောက်ခံသောအခွန်ဖြစ်သည်။ တစ်နေရာနှင့် တစ်နေရာမှာ စတင်ကောက်ခံသောနှစ်ကာလချင်းမတူညီကြသော်လည်း ဤအခွန်ကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ နယ်မြေဒေသအတော်များမှာကောက်ခံနေကြောင်းတွေ့ရှိရပါသည်။ သာဓကအားဖြင့်၊ မုဒုံမြို့နယ်၌ (၂၀၀၇)နှစ်တွင် စတင်၍ကောက်ခံခဲ့သည်။ တစ်ပြည်နယ်တည်းမှာရှိသော ရေးမြို့နယ်၌မူ နေအိမ်ပိုင်ဆိုင်မှုအပေါ်မှာ လစဉ်အခွန်ကောက်ခံခြင်းကိုနှုန်းထားအတူတူဖြင့် (၂၀၀၃) ခုနှစ် ပတ်ဝန်းကျင်မှာ စတင်ခဲ့သည်။ နေအိမ်တန်ဖိုးကိုလိုက်၍ ရေးမြို့နယ်မှာ ကောက်ခံသော အိမ်ခွန်မျိုးသည် ယခင်ကမရှိခဲ့ဟုမဆိုလိုပါ။ အစီရင်ခံစာတစ်ခုအရ ရေးမြို့နယ်တွင် ၁၉၉၆ ခုနှစ်ကစ၍ အိမ်ခွန်ကောက်ခံခဲ့ဖူးကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။^{၅၆} အခြားအစီရင်ခံစာတစ်ခုအရ လက်ရှိနေထိုင်နေသောအိမ်နှင့်ပတ်သက်၍ နှစ်စဉ်အခွန်ကောက်ခံခြင်းကို ရှမ်းပြည်နယ်၊ မိုင်းပန်မြို့နယ်တွင် (၂၀၀၈) ခုနှစ်ကစတင်ခဲ့သည်ဟု သတင်းရရှိသည်။^{၅၇}

သို့သော် ယခုအခါတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ နေအိမ်အပေါ်အခွန်ကောက်ခံမှုမှာ သာမန်သဖွယ်ဖြစ်နေပြီဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း အခွန်ကောက်ခံမှုသည် နေအိမ်တစ်မျိုးတစ်စားတည်းအပေါ်မှာ ကောက်ခံသောအခွန်နှုန်းချင်း မတူညီကြချေ။ နေအိမ်အပေါ်ကောက်ခံသောအခွန်များသည် များသောအားဖြင့် နေအိမ်နှင့်မြေယာတန်ဖိုးအကြမ်းဖျင်းခန့်မှန်းချက်အပေါ်တွင်အခြေခံပါသည်။ ရန်ကုန်တိုင်းရှိမြို့နယ်များ၌ လူနေအိမ်ခြံမြေများအတွက် အခွန်ပေးဆောင်ကြရသော်လည်း ပေးဆောင်ရသော အခွန်မှာလည်းသိပ်မများလှကြောင်းသိရသည်။^{၅၈} အိမ်ခွန်ကောက်ရာတွင် နေအိမ်တန်ဖိုးကို ခန့်မှန်းရာ၌ အိမ်ဆောက်ပစ္စည်းနှင့် အထပ်မံမရှိသည်ကို အခြေခံ၍ခန့်မှန်းလေ့ရှိသည်။ ၂၀၀၉ ခုနှစ်မှစ၍ ရှမ်းပြည်နယ်၊ နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၌ နေအိမ်အပေါ်နှစ်စဉ်ကောက်ခံသောအခွန်သည် နေအိမ်အမျိုးအစားကိုလိုက်၍ကျပ် (၁,၃၀၀)မှ (၄,၀၀၀) အထိအမျိုးမျိုးဖြစ်သည်။^{၅၉} နှိုင်းယှဉ်ချက်အရ မွန်ပြည်နယ်၊ ရေးမြို့နယ်၌မူ၂၀၀၃ခု နှစ်စ၍ ၂၀၀၉ ခုနှစ် နှစ်လယ်ပိုင်းအထိ လစဉ်သဘောမျိုးကောက်ခံခဲ့သည်။ ပျဉ်ထောင်သက်ကယ်မိုး အိမ်ဆိုလျှင်လစဉ်ကျပ် (၆၀၀)ကောက်ခံပြီး၊ ပျဉ်ထောင်သွပ်မိုးဆိုလျှင် တစ်လကို (၁,၅၀၀)အထိအခွန်ကောက်ခံခဲ့သည်။^{၆၀} သို့သော်လည်း ၂၀၀၉ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လတွင်ရေးမြို့နယ်၌ နေအိမ်အပေါ်အခွန်ကောက်ခံမှုပုံစံပြောင်းလဲသွားခဲ့သည်။ အိမ်ထောင်စုများကို အိမ်ခွန်ကိုနှစ်စဉ်ပေးဆောင်စေရန် အတင်းအကျပ်ခိုင်းစေခဲ့သည်။^{၆၁} နှစ်စဉ် အိမ်အမျိုးအစားကိုလိုက်၍ ကောက်ခံသောအခွန်များတွင် (နှစ်ထပ်အိမ်)ကို အမျိုးအစားသစ်တစ်ခုအဖြစ်ထည့်သွင်း၍ အခွန်စည်းကြပ်လာခဲ့သည်။ အခွန်ပမာဏများမှာ သက်ကယ်မိုးပျဉ်ထောင်အိမ်တစ်အိမ်အတွက် တစ်လလျှင်(၂,၈၀၀)ကျပ်၊ သွပ်မိုးထားသော ပျဉ်ထောင်အိမ်အတွက်တစ်လလျှင် (၃,၅၀၀)ကျပ်၊ နှစ်ထပ်အိမ်အတွက် တစ်လလျှင် (၇,၀၀၀)ကျပ်နှင့် တိုက်ခံအိမ်အတွက် တစ်လလျှင်ကျပ် (၁၅,၀၀၀)ဖြစ်သည်။ ဤအချက်ကိုကြည့်လျှင်၊ နေအိမ်ခွန်စုစုပေါင်းသည် ယခင်ကောက်ခံပုံနှင့်စာလျှင်အထူးသဖြင့်အမြင်အရ (အထူးသဖြင့်အရည်အသွေးညံ့သော အိမ်များအတွက်)နှုန်းထား သိသိသာသာ လျော့သွားခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် အခွန်ကိုတစ်လုံးတည်း ပုတ်ပြတ်ပေးဆောင်စေခြင်းကြောင့် ငွေပို၊ ငွေလျှံ

၅၆ KHRG (1996) “မွန်ဒေသအတွင်း အဓမ္မအလုပ် ခိုင်းစေမှုများ”၊ ရေးမြို့နယ်၊ တနင်္သာရီတိုင်း၊ Karen Human Rights Group, 22 May - <http://www.khrgh.org/khrgh96/khrgh9620.html> - accessed 21 February 2010.

၅၇ SHAN (2008) “အာဏာပိုင်များက ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းတွင် အိမ်ခွန်ကောက်ယူနေခြင်း”၊ Shan Herald Agency for News, 23 February - http://www.shanland.org/index.php?option=com_content&view=article&id=1528%3Aauthorities-levy-house-tax-in-southern-shan-state&Itemid=301 - accessed 17 February 2010.

၅၈ “တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း။ အမျိုးသမီး၃-ဦး၊ မဲဆောက်၊ ဩဂုတ်၂၅၊ ၂၀၀၉။ မျက်မြင်သက်သေ။ ရန်ကုန်မြို့တွင်မူ အိမ်ခွန်ကို ၃-လ တကြိမ်ကောက်ခံသည်။

၅၉ PWO (2009/2010) “အောင်ချမ်းသာကျေးရွာတွင် အိမ်ခွန်ကောက်ယူခြင်း”၊ နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၊ မူဆယ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ MARTUS Bulletin.

၆၀ HURFOM (2009) “ရေးမြို့နယ်ရှိနေအိမ်များ နှစ်စဉ်အခွန်ကို တလုံးတည်း ကြိုတင် ပေးဆောင်နေကြခြင်း”၊ ရေးမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ 22 August <http://rehmonya.org/archives/1025> - accessed 4 September 2009.

၆၁ Ibid.

မရှိသူများအဖို့ ငွေကိုချေးငှားယူကြရရာ၊ အကြွေးထူပြောလာခဲ့သည်။ အခွန်မပေးနိုင်သူများသည် ပိုင်ဆိုင်ပစ္စည်းများ အသိမ်းခံရမည်ဟု ခြိမ်းခြောက်ခံကြရသည်။ (၂၀၀၈) ခုနှစ်က၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ လင်းခေးခရိုင်၊ မိုင်းပန်မြို့နယ်၌ နှစ်စဉ်အခွန်ကို ခရိုင်ယစ်မျိုးဌာနကိုယ်စားလှယ်များက ကြိုတင်ကြေညာထားခြင်းမရှိဘဲ အိမ်ခွန်ကောက်ခံခဲ့သည်။^{၆၂} အိမ်ခွန်နှုန်းထားတွက်ချက်မှုမှာ အိမ်တန်ဖိုးအကြမ်းဖျင်းခန့်မှန်းချက်အပေါ် အခြေခံကာတွက်ချက်ခြင်းဖြစ်သည်။ အခွန်ပေးဆောင်ရေးအတွက် အိမ်ထောင်စုများကို (၆) ရက်ကြို၍ သတိပေးခဲ့သည်။^{၆၃} ကချင်ပြည်နယ်၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်၌လည်း နေအိမ်အမျိုးအစားအပေါ် မူတည်၍ အခွန်ကောက်သည်။ ရရှိသောသတင်းအချက် အလက်များအရဆိုလျှင်၊ နှစ်စဉ်အခွန်သည် ကျပ် (၅,၀၀၀) နှင့် (၁၀,၀၀၀) အကြားဖြစ်သည်။^{၆၄}

အိမ်သစ်ဆောက်လုပ်မှုအပေါ် ကောက်ခံသောအခွန်များ

(၂၀၀၇) ခုနှစ်ကစ၍ အသစ်ဆောက်လုပ်သော အိမ်များအပေါ် အခွန်ကောက်ခံကြောင်း (၂၀၀၉) ခုနှစ်တွင် သတင်းရရှိခဲ့ပါသည်။^{၆၅} (၂၀၀၉) ခုနှစ်တွင် စတင်၍ အိမ်သစ်ဆောက်လုပ်မှု အခွန်ကို (မအဖ) မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့နှင့် (ရအဖ) ရပ်ကွက်-ကျေးရွာ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များက ကောက်ခံကြသည်။ အခွန်ငွေပမာဏကို အိမ်မှာပါသော အထပ်အရေအတွက်၊ ဆောက်လုပ်ရာ၌ အသုံးပြုသော ပစ္စည်းတို့ဖြင့် သတ်မှတ်လေ့ရှိသည်။ ဤသို့ဖြင့် ဆောက်လုပ်ရာ၌ ကုန်ကျသောတန်ဖိုးနှင့် ထိုမှတဆင့်ပေးနိုင်သော အခွန်ကို ခန့်မှန်းတွက်ချက်နိုင်ပါသည်။ မှန်ပြည်နယ်၊ မုဒုံမြို့နယ်ကျေးရွာအချို့၌ (၂၀၀၉) ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် လူထုအစည်းအဝေးများခေါ်ယူပြီး၊ (မအဖ) မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့မှ ကိုယ်စားလှယ်များက (၂၀၀၇) ခုနှစ်က စတင်အသစ်ဆောက်လုပ်သော အိမ်ပိုင်ရှင်များကို အခွန်အသစ်ကောက်ခံမည်ဖြစ်ကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။^{၆၆}

(၂၀၁၀) ခုနှစ်၊ မတ်လ ၂၅ ရက်နေ့တွင် (မအဖ) မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့မှ ကိုယ်စားလှယ်များက မုဒုံမြို့နယ်ရှိ ကျေးရွာအားလုံးတွင် အသစ်ဆောက်လုပ်ထားသော အိမ်များအားလုံးကို အခွန်ကောက်မည် ကြေညာ၍ အိမ်ပိုင်ရှင်များကို အခွန်ကောက်ခံခဲ့သည်။^{၆၇} လူအများစုက မပေးဆောင်နိုင်ခြင်းနှင့် နှစ်ထပ်ကွမ်း အခွန်ကောက်ခံမှုအပေါ် အနံ့အပြားစောဒကတက်ကြသောကြောင့် အခွန်ကောက်ခံမှုကို ပြေလအထိ ဆိုင်းငံ့ထားခဲ့သည်။^{၆၈} အိမ်အပေါ် အခွန်ကောက်ခံမှုပမာဏသည် အိမ်ဆောက်လုပ်ရာတွင် အသုံးပြုသည့် ပစ္စည်းအပေါ်မူတည်သည်။ ပျဉ်ထောင်အိမ်အသစ် တလုံးအတွက် ကောက်ခံသော အခွန်သည် ကျပ် (၂၀၀,၀၀၀) ဖြစ်သည်။ တိုက်ခံနှစ်ထပ်အိမ် ဆောက်လုပ်သူများကမူ ကျပ် (၃၀၀,၀၀၀) မှ (၄၅၀,၀၀၀) အထိ အသီးသီးပေးဆောင်ကြရသည်။^{၆၉} (၂၀၀၉) ခုနှစ်တွင် ဤပြည်နယ်အတွင်းရှိ ချောင်းဆုံမြို့နယ်၌မူ အသစ်ဆောက်လုပ်သော အိမ်တစ်လုံးအတွက် အနည်းဆုံးသတ်မှတ်ထားသော အခွန်သည် သည့်ထက်

၆၂ SHAN (2008) “အာဏာပိုင်များက ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းတွင် အိမ်ခွန်ကောက်ခံနေခြင်း”၊ Shan Herald Agency for News, 23 February - http://www.shanland.org/index.php?option=com_content&view=article&id=1528%3Aauthorities-levy-house-tax-in-southern-shan-state&Itemid=301 - accessed 17 February 2010.

၆၃ Ibid.

၆၄ KWAT (2008) “ဦးမဲယားတွင် အိမ်ခွန်ကောက်ခံနေခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, December.

၆၅ HURFOM (2009) “မုဒုံမြို့နယ်တွင် မြို့နေလူထုများထံမှ အခွန်အတုတ်အမြောက်အများ တောင်းခံနေခြင်း”၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မှန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 September.

၆၆ HURFOM (2009) “မုဒုံမြို့နယ်တွင် မြို့နေလူထုများထံမှ အခွန်အတုတ် အမြောက်အများတောင်းခံနေခြင်း”၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မှန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 September.

၆၇ IMNA (2010) “မုဒုံမြို့နယ် (မအဖ) က ကာလကြာရှည်ကပင် ခြိမ်းခြောက်ထားသော အိမ်ခွန်များကောက်ခံနေခြင်း”၊ Independent Mon News Agency, 29 March - <http://www.bnionline.net/news/imna/8225-mudon-tpdc-finally-collects-long-threatened-housing-tax.html> - accessed 7 April 2010.

၆၈ Ibid.

၆၉ Ibid.

များစွာပို၍နည်းပြီး၊ အခွန်ကျပ် (၆၀,၀၀၀) ဖြစ်သည်။^{၇၀}

ကရင်ပြည်နယ်၊ ဖားအံမြို့နယ်၏ နယ်မြေတစ်ခု (၂၀၀၇) ခုနှစ်က စ၍ အသစ်ဆောက်လုပ်သော အိမ်များအပေါ်ကောက်ခံသော အခွန်နှုန်းသည် သည့်ထက်ပို၍များပြားကာ၊ ကျပ် (၁၀၀) သန်းမှ (၁၀၄) သန်းအထိအမျိုးမျိုးဖြစ်သည်။^{၇၁} အထူးသဖြင့် တန်ဖိုးကြီးသောအိမ်များကိုသာ အခွန်ကောက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဖားအံမြို့နယ်၏ အခြားနယ်တစ်ခု၌မူ အိမ်ကောင်း-မကောင်း ခွဲခြားခြင်းမရှိဘဲ၊ အိမ်တလုံးလျှင် တပြေးညီ ကျပ် (၂၀၀,၀၀၀) နှုန်းကောက်ခံသည်။^{၇၂} အိမ်သစ်ဆောက်လုပ် အခွန်ကောက်ခံရမည်မှန်း အိမ်ထောင်စုများကမသိရှိခဲ့ကြရ။ အခွန်အတွက်ငွေကို ထည့်သွင်းတွက်ချက်ထားခြင်း မရှိခဲ့ကြချေ။ အခွန်ပေးရန်အတွက် တစ်လမျှသာအချိန်ပေးကြောင်းသိရှိရသည်။ ဤအတွက်ကြောင့်ပင် အချို့အိမ်ထောင်စုများသည် ငွေချေးငှားယူရခြင်း၊ လယ်ရောင်းချခြင်းပြုကြရသည်။^{၇၃}

လက်ရှိအိမ်ကို ပြုပြင်မွမ်းမံခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍လည်းအခွန်ကောက်ခံနိုင်ပါသည်။^{၇၄} လက်ရှိသတင်းပေးပို့ချက်များအရဆိုလျှင်၊ အိမ်ပိုင်ရှင်တို့သည် မိမိတို့၏အိမ်များကို ပြင်ဆင်မွမ်းမံ၍မပြီးသေးခင် အထိ အခွန်ပေးရမည်မှန်း မသိခဲ့ကြချေ။ ထို့အပြင် အိမ်ထောင်စုများက မိမိတို့ပေးရသောငွေသည်အခွန်လား၊ မိမိတို့မသိရှိနားမလည်သော ‘စည်းမျဉ်းဥပဒေများ’ ကိုမလိုက်နာမိခဲ့မှုအတွက်ဒဏ်ကြေးလားဟူ၍ ကွဲကွဲပြားပြား မသိကြချေ။

(မြေမဟုတ်သော) ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းများအပေါ်ကောက်ခံသော အခွန်များ

အိမ်သုံးပစ္စည်းများအပေါ်မှာလည်း အခွန်ကောက်ခံနိုင်ပါသည်။ သာဓကအားဖြင့်ရှမ်းပြည်နယ်၊ မိုင်းတုံမြို့နယ်၌ နယ်မြေစစ်တပ်၏တပ်မှူးက ရပ်မြင်သံကြားစက်၊ အောက်စက်နှင့် ဂြိုဟ်တုစလောင်းများအတွက် အိမ်ထောင်စုများကိုအခွန်ကောက်သည်။^{၇၅} မြို့ကြီးများ၌ ဂြိုဟ်တုစလောင်းများကိုလည်း အခွန်ကောက်ရ။ တရားဝင်အခွန်နှုန်းသည် လစဉ်ကျပ် (၁၅,၀၀၀) ဖြစ်သည်။^{၇၆}

နွားလှည်း၊ မော်တော်ဆိုင်ကယ်နှင့် ကားပိုင်ရှင်များသည် နယ်မြေစစ်တပ်နှင့် တစ်တရံမြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာပိုင် (မအဖ)တို့ အသုံးပြုရန်အတွက် ပစ္စည်းများယာယီ အသိမ်းဆည်းခံကြရသည်။^{၇၇} ယာယီအားဖြင့် ယာဉ်များသိမ်းယူခံကြရရာတွင် ယာဉ်ပိုင်ရှင်များက ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းစရိတ်များ

၇၀ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း-၇။ အမျိုးသမီး၊ ဘီလူးကျွန်း၊ ချောင်းဆုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ - 28/08/09 Mae Sot, Witnesses.

၇၁ HURFOM (2009) “မုဒုံမြို့နယ်တွင် မြို့နေလူထုများထံမှ အခွန်အတုတ်အမြောက်အများ တောင်းခံနေခြင်း”၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်၊ MARTUS Bulletin, 1 September; တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း-၇။ အမျိုးသမီး၊ ဘီလူးကျွန်း၊ ချောင်းဆုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ - 28/08/09 Mae Sot, Witnesses.

၇၂ HURFOM (2009) “မုဒုံမြို့နယ်တွင်မြို့နေလူထုများထံမှအခွန်အတုတ် အမြောက်အများတောင်းခံနေခြင်း”၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်၊ MARTUS Bulletin, 1 September.

၇၃ Ibid.

၇၄ AASYC (2009) “စနစ်မြို့နယ်ခွဲတွင်လယ်ယာပေါ်၌ အိမ်များဆောက်လုပ်ခြင်းအတွက် အခကြေးငွေတောင်းခံနေခြင်း”၊ ကျောက်ဖြူမြို့နယ်၊ ကျောက်ဖြူခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 24 April; PWO (2009) “ပုတ်တင်မကျေးရွာတွင် အိမ်ပြုပြင်မှုအတွက် အခွန် ကောက်ခံနေခြင်း”၊ နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၊ မူဆယ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 28 December.

၇၅ SHAN (2008) “စစ်အစိုးရက အိမ်တွင်းပျော်ဖြေရေးကိစ္စများကို အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း”၊ Shan Herald Agency for News, 21 February- http://www.shanland.org/index.php?option=com_content&view=article&id=1518%3Aajunta-collects-taxes-on-home-entertainment&Itemid=301 - accessed 17 February 2010;

၇၆ Mizzima (2009) “မြန်မာစစ်အစိုးရက ဂြိုဟ်တုစလောင်း တိရစ္ဆာန်အစဉ်များသည် ပြည်သူများအတွက် မကောင်းဟု ပြောဆိုနေခြင်း”၊ Mizzima, 29 April - <http://www.bionline.net/media-alert/6188-burmese-juntas-mouthpiece-says-satellite-tv-qbad-for-peopleq.html> - accessed 2 March 2010.

၇၇ Burma Issues (2008) “မုန့်မြို့နယ်တွင် (နအဖ) စစ်တပ်အတွက် ရိက္ခာသယ်ယူရန် ကား ၃၀၀ ကျော်ကို ဆင့်ခေါ်အသုံးပြုခြင်း”၊ ညောင်လေးပင်ခရိုင်၊ ပဲခူးခရိုင်၊ MARTUS Bulletin, 16 December; HREIB (2006) “ဇရပ်ကြီး ကျေးရွာလူထုများက ၈ကခ(၃)အတွက် ဆန်များ အခမဲ့တောင်းယူရာ၌သူတို့၏ လှည်းများဖြင့်ပို့ပေးရခြင်း”၊ တောင်ငူမြို့နယ်၊ တောင်ငူခရိုင်၊ ပဲခူးတိုင်း။ MARTUS Bulletin, 3 March; PWO (2006) “(နအဖ) စစ်အစိုးရကနမ့်ခမ်းမြို့နယ်တွင် ကြက်ဆူပင်များသယ်ယူရန်ကားများ အတင်းအဓမ္မတောင်းဆိုဆင့်ခေါ်နေခြင်း”၊ နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၊ မူဆယ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bul-

ကို ကျခံကြရသည်။^{၇၀}

တစ်ခါတရံ အစိုးရနှင့် ပတ်သက်ရာပတ်သက်ကြောင်း အဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုးအတွက် ဝင်ငွေရှာ နည်းတစ်ခုအဖြစ် (နအဖ) စစ်အစိုးရကထုတ်ဝေသော သတင်းစာ၊ ပြက္ခဒိန်၊ ပုံစတာစသည်တို့ကို အိမ် ထောင်စုများက မတန်တဆဈေးဖြင့် မဝယ်မနေရဝယ်ရသည်များလည်း ရှိတတ်ပါသည်။^{၇၁} သည့်ထက်ပို၍ ယေဘုယျကျကျဖော်ပြရပါလျှင် အိမ်ထောင်စုများနှင့် လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းစီထံမှ အစိုးရလက်အောက်ခံ အဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုးက ငွေနှင့်အခြားသော ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းများကို အနိုင်ကျင့်တောင်းယူခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ နေရာအနှံ့အပြားတွင် ဖြစ်ပွားနေသည့် ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်ကိစ္စတခု သဖွယ်ဖြစ်နေသည်။^{၇၂}

အိမ်သုံးဝန်ဆောင်မှုများနှင့် ပတ်သက်ကောက်ခံသော အခွန်နှင့်အများ

ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းအကြောင်းနှင့် အခွန်ကောက်ခံမှုတို့၏ ဆက်သွယ်ပုံအကြောင်းတို့ကို ပိုင်းခြားလေ့လာသုံးသပ်မှုများ မဆောင်ရွက်ရသေးသည်ကိုတွေ့ရှိရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းအတွက် ကုန်ကျစရိတ်နှင့်ကောက်ခံသော အစိုးရအတို့၏ ဆက်သွယ်ပုံအကြောင်း သတင်းအချက်အလက်များအနည်းငယ်မျှသာ ရရှိနိုင်ခြင်းသည်လည်း အံ့သြစရာမဟုတ်ပေ။^{၇၃} မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ၊ အိမ်

letin, 14 July; HURFOM (2009) “ရေဖြူမြို့နေလူထုများထံမှ မော်တော်ဆိုင်ကယ်နှင့် ငွေများယူဆောင်သွားခြင်း”၊ ရေဖြူမြို့နယ်၊ ထားဝယ်ခရိုင်၊ တနင်္သာရီတိုင်း။ MARTUS Bulletin, 1 January – 1 June; PYNG (2007) “စစ်တပ်ထောက်ပံ့ရေးပစ္စည်းများ သယ်ယူရန်ကုန်တင်ကားအများကို ဆင့်ခေါ်ခြင်း”၊ မိုင်းတုံမြို့နယ်၊ ကျောက်မဲခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 22 May; PYNG (2008) “ရွှေလီရေအားလျှင် စစ်စီမံကိန်းအတွက် ဒေသခံလူထုများကို ကျွန်ုပ်တို့ခိုင်းစေခြင်း”၊ မိုင်းတုံမြို့နယ်၊ ကျောက်မဲခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 15 February; PYNG (2008) “စစ်တပ် ထောက်ပံ့ရေးပစ္စည်းများကို သယ်ယူပေးရန် ကုန်တင်ကားပိုင်ရှင်များကို အတင်းအကျပ်ခိုင်းစေခြင်း”၊ မိုင်းတုံမြို့နယ်၊ ကျောက်မဲခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 June; PYNG (2008) “အစိုးရပေးပို့စည်းရုံးရေး လုပ်ငန်းများအတွက် ဒေသခံများ၏ မော်တော်ဆိုင်ကယ်များကို အတင်း အကျပ်အသုံးပြု စေခြင်း”၊ နမ့်ဆမ်မြို့နယ်နှင့် မိုင်းတုံမြို့နယ်၊ ကျောက်မဲခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 4 April. PYNG (2008) “စစ်- သား များကခြိမ်းခြောက်၍ ငွေသိမ်းယူခြင်း”၊ နမ့်ဆမ်မြို့နယ်နှင့် မိုင်းတုံမြို့နယ်၊ ကျောက်မဲခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 18 February; PYNG (2008) “မော်တော်ဆိုင်ကယ်များကို ပေါ်တာဆွဲခြင်း”၊ မိုင်းတုံမြို့နယ်၊ ကျောက်မဲခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 10 January; KWAT (2009) “မူဆယ်မြို့နယ်တွင် ထော်လာဂျီ ကားမောင်းသမားများထံမှ ငွေညှစ်တောင်းခံနေခြင်း”၊ မူဆယ်မြို့နယ်၊ မူဆယ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, March.

၇၈ PYNG (2008) “ရွှေလီရေအားလျှင်စစ်စီမံကိန်းအတွက် ဒေသခံလူထုများကို ကျွန်ုပ်တို့ခိုင်းစေခြင်း”၊ မိုင်းတုံမြို့နယ်၊ ကျောက်မဲခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 15 February.

၇၉ KHRG (2007) “အစိုးရ၏ ဖိနှိပ်မှုများနှင့် ကရင်ပြည်နယ် တောင်ပိုင်းဒေသများတွင် ဆင်းရဲမွဲတေမှု ဖန်တီးနေခြင်း”၊ 23 February - <http://www.khrgh.org/khrgh2007/khrgh07f2.html> - accessed 22 February 2010. KHRG (2009) (နအဖ) နှင့် ဒီကော့ဘီအေအဖွဲ့တို့၏ အမိန့်စာများ၊ ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဩဂုတ်လမှ ၂၀၀၉ ခုနှစ်၊ ဇွန်လအထိ။ Karen Human Rights Group, August- <http://www.khrgh.org/khrgh2009/khrgh0904.pdf> - accessed 23 March 2010.

၈၀ Kaladan Press (2008) “ရဲများနှင့်လုပ်သားများပဋိပက္ခဖြစ်ပွား၊ စစ်တွေတွင်တစ်ဦးသေဆုံး၊ ၃- ဦး ဒဏ်ရာရရှိ”၊ စစ်တွေမြို့နယ်၊ စစ်တွေခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ 14 July - <http://www.bnionline.net/news/kaladan/4479-police-and-laborers-clash-one-dead-three-injured-in-sittwe.html> - accessed 4 March 2010; Kaladan Press (2010) “ရခိုင်ပြည်နယ်၊ မောင်းတောတွင် အတင်းအကျပ်အခွန်များနှင့် အခကြေးငွေများကောက်ခံနေခြင်း”၊ မောင်းတောမြို့နယ်၊ မောင်းတောခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ Kaladan Press, 27 January - <http://www.bnionline.net/news/kaladan/7776-arbitrary-tax-and-toll-imposed-in-maungdaw-arakan.html> - accessed 1 March; Tin Soe (2010) “စစ်တပ်၏ အင်ဂျင်နီယာတပ်ဖွဲ့က ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် လူပိုက်ဂိုဏ်းများသဖွယ် ပြုမူနေခြင်း”၊ မောင်းတောမြို့နယ်၊ မောင်းတောခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ Kaladan Press, 12 January - <http://www.bnionline.net/news/kaladan/7658-army-engineering-unit-operate-like-gangsters-in-northern-arakan.html> - accessed 1 March 2010.

၈၁ Burma Issues (2009) “(နအဖ) တပ်မှူးသင်းမောင်ဆင်က ဒေသခံပြည်သူများကို နှိပ်စက်နေခြင်း”၊ သံတောင်မြို့နယ်၊ တောင်ငူခရိုင်၊ ပဲခူးတိုင်း။ MARTUS Bulletin, 1 August; Burma Issues (2009) “(နအဖ) စစ်တပ်ကပစ်ခတ်၍ ကျေးရွာလူထုများထံမှ ရိက္ခာများလုယူသွားခြင်း”၊ ထန်းတပင်မြို့နယ်၊ တောင်ငူခရိုင်၊ ပဲခူးတိုင်း။ 16 January; HURFOM (2009-10) “ပလောမြို့နယ်အတွင်းတွင် ကေအန်ယူ လှုပ်ရှားမှုများကို အကြောင်းပြု၍ ခမရ (၅၅၆) က လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ ကျူးလွန်နေခြင်း”၊ ပလောမြို့နယ်၊ ဗြိတိန်ခရိုင်၊ တနင်္သာရီတိုင်း။ MARTUS Bulletin, 17 October 2009 – 20 October 2010; Burma Issues (2009) “(နအဖ) စစ်သားများက ကျေးရွာလူထုပိုင်ပစ္စည်းများလုယက်သွားခြင်း”၊ ထန်းတပင်မြို့နယ်၊ တောင်ငူခရိုင်၊ ပဲခူးတိုင်း။ MARTUS Bulletin, 15 October; HURFOM (2009) “သထုံခရိုင်တွင် ဒီကော့ဘီအေစစ်သားများက ကျေးရွာလူထုကိုရိုက်နှက်၍ ပစ္စည်းများ လုယူသွားခြင်း”၊ သထုံခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 13 September; HURFOM (2009) “သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်တွင် မြန်မာစစ်တပ် တပ်ရင်း များက ဒေသခံကျေးရွာအများကို ရုပ်ပိုင်း၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ခြိမ်းခြောက်မှုများပြု၍ ငွေညှစ်တောင်းခံနေခြင်း”၊ သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 September; KHRG (2009) “ဗားအံခရိုင်တွင် ဒီကော့ဘီအေအဖွဲ့က ခေါင်းပုံဖြတ် အမြတ်ထုတ်နေမှုများနှင့် လူစု ဆောင်းနေမှုများ”၊ ဗားအံခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ Karen Human Rights Group, 29 June, - www.khrgh.org/khrgh09f11.pdf - accessed 21 February 2010.

၈၂ ဗဟိုအစိုးရ၏ နောက်ထပ်ဘဏ္ဍာဝင်ငွေ အရင်းအမြစ်အဖြစ် ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် ပေါ်ပေါက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ဝင်ငွေခွန်အပေါ် အခွန်ကောက်ခံခြင်းနှင့်အတူ

ထောင်စုများအဖို့ အခွန်သာပေးရပြီး၊ မိမိတို့အလိုရှိသောဝန်ဆောင်မှုများကို အစိုးရထံမှရရှိကြသည် မဟုတ်ချေ။ ဝန်ဆောင်မှုများပေးရန်အတွက် အခွန်ကောက်ခံပါသည်ဟု ပြောနေသည့်ကြားကပင် ဤသို့ မည်သည့်ဝန်ဆောင်မှုမှမရရှိဘဲ ငွေပေးနေကြရသောအဖြစ်သို့ ရောက်နေရခြင်းဖြစ်သည်။ သာဓကအဖြစ် ဖော်ပြရပါလျှင်၊ မီးသတ်တပ်ဖွဲ့ဟူသောအမည်နှင့်လိုက်အောင် ဝန်ဆောင်မှုမပေးပါဘဲလျက်၊ မီးသတ်တပ်ဖွဲ့ အတွက်အခွန်ကောက်ခံနေခြင်းဖြစ်သည်။^{၈၄} (၂၀၀၉)ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာနှင့် ဒီဇင်ဘာလများတွင် မီးသတ်တပ် ဖွဲ့ဝင်များအတွက် သင်တန်းကြေးဟုဆိုကာ အခွန်ကောက်ခံခဲ့သည်။ အမှန်တွင်သင်တန်းသည် မီးသတ် နည်းသင်တန်းမဟုတ်ဘဲ၊ စစ်သင်တန်းသာဖြစ်သည်။^{၈၅} မီးသတ်ကားကဲ့သို့သော ပစ္စည်းများဝယ်ရန်ဟုဆို ကာအခွန်ကောက်ခံခဲ့ပြီး၊ မီးသတ်ကားကို မြင်ရခြင်းမရှိခဲ့ချေ။^{၈၆} နောက်သာဓကတစ်ခုမှာ ကချင်ပြည် နယ်၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်၌ အမှိုက်သိမ်းစရိတ် လုံလောက်ရေးအတွက်ဟုဆိုကာ အခွန်တိုး၍ကောက်ပြီး၊ အမှိုက်သိမ်းခြင်းကိုမူ စစ်တပ်၏မြောက်ပိုင်းတိုင်း၊ စစ်ဌာနချုပ်တည်ရှိရာနယ်မြေ၌သာ လုပ်ဆောင်ပေးနေ ခြင်းဖြစ်သည်။^{၈၆ ၈၇}

ဝန်ဆောင်မှုပေးရသည့်လည်း ဝန်ဆောင်မှုတိုးတက်စေရေးအတွက် ကုန်ကျစရိတ်ကို သုံးစွဲသူများ ထံမှကြိုတင်ငွေအဖြစ် ကောက်ခံလေ့ရှိသည်။ သာဓကအားဖြင့်၊ ရန်ကုန်မြို့၏ မြို့သစ်ရပ်ကွက်တစ်ခု၌ ရေပိုက်များချရန်အတွက် အစုလိုက်ပုတ်ပြတ်ငွေကောက်ခံသည်။ မြေအကျယ်အဝန်းကိုလိုက်၍ကောက် ခံငွေကိုသတ်မှတ်သည်။ ရပ်ကွက်နေ အိမ်ထောင်စုအများစုက ယခင်ရေစည်ကို ဝယ်သုံးရသည်ထက်ပို၍ လည်းအဆင်ပြေ၊ ယူနစ်ဖြင့်သုံးရသဖြင့်လည်း ပို၍အကုန်အကျသက်သာသည်ဖြစ်ရာ ဤစနစ်သစ်ကို ပိုကြိုက်နှစ်သက်ကြသည်။ သို့ရာတွင် ကြိုတင်ငွေပေးရသဖြင့် အိမ်ထောင်စုများအဖို့ချေးငွေယူ၍ပေး ဆောင်ကြရကောင်းအတွက် အတိုးဒဏ်ခံကြရသည်။ နေ့စဉ်ရေကိုဝယ်သုံးရသော ယခင်နည်းလမ်းနှင့် ကွာခြားသည်မှာ အိမ်ထောင်စုများက ဝန်ဆောင်မှုအတွက် ဘတ်ဂျက်ငွေထုတ်ပေးရခြင်းဖြစ်သည်။ ရပ် ကွက်ရှိရေပိုက်က မိုးရာသီမှာပင် တစ်ရက်လျှင် နှစ်ကြိမ်သာရေလာသည်။ နွေရာသီ၌တစ်ခါတရံရေလုံးဝ မလာတတ်ချေ။^{၈၈} ရေသွယ်ခပမာဏကြောင့် အချို့အိမ်ထောင်စုများမှာ ဒေသခံငွေချေးငှားစားသူများ ထံမှချေးယူကြရပြီး၊ အတိုးတက်၍ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးဖြစ်ကြရသည်။^{၈၉} ရေသွယ်ခမတတ်နိုင်သူများကဒေသခံ ကြံ့ခိုင်ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင်၏ ဇနီးထံမှချေးငှားရပြီး၊ သူကဒေသတွင်းတွင် ငွေချေးငှားစား၍အသက် မွေးသည်။ အချို့နေရာများမှာမူ ဝန်ဆောင်မှုတိုးတက်ရေးအတွက်ဆောင်ရွက်ရာ၌ ဆောက်လုပ်မှုများ

မှတ်ပုံတင်သက်သေခံလက်မှတ်များထုတ်ပေးပြီး၊ ထိုင်းနိုင်ငံတွင်တနှစ် အလုပ်လုပ်ကိုင်ရန်ခွင့်ပြုခဲ့သည်။ သက်သေခံကဒ်ပြားကိုင်ဆောင်သူများက ထိုင်းနိုင်ငံတွင် အလုပ်လုပ်၍ရသောဝင်ငွေကို အစီရင်ခံတင်ပြရန်လိုအပ်ပြီး အခွန်ကောက်ခံနိုင်သည်။ သို့ရာတွင်အခွန်ကောက်ခံမည့်နှုန်းထားကို ကြေညာဖော်ပြထားခြင်းမရှိပါ။ - Lawi Weng (2009) “မြန်မာအာဏာပိုင်များက ရွှေပြောင်းလုပ်သားများသို့ နိုင်ငံကူးလက်မှတ်များ ထုတ်ပေးခြင်း” Irrawaddy, 16 June - www.irrawaddy.org/article.php?art_id=16020 - accessed 16 February 2010.

၈၃ TSYO (2009), “အာဏာပိုင်များက လူငယ်များကို အတင်းအကျပ် မီးသတ်သင်တန်း တက်ခိုင်းနေခြင်း”၊ နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၊ မူဆယ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 2 October.

၈၄ IMNA (2010) “မီးသတ်ကားအတွက် အခွန်ကြောင့် ကျေးရွာလူထုများ စိတ်ရှုပ်နေကြရခြင်း”၊ မုဒုံမြို့နယ်၊ မှန်ပြည်နယ်။ Burma News International, 10 February - <http://www.bnionline.net/news/imna/7871-fire-truck-tax-baffles-villagers.html> - accessed 25 February 2010.

၈၅ IMNA (2010) “မီးသတ်ကားအတွက် အခွန်ကြောင့် ကျေးရွာလူထုများ စိတ်ရှုပ်နေကြရခြင်း”၊ မုဒုံမြို့နယ်၊ မှန်ပြည်နယ်။ Burma News International, 10 February - <http://www.bnionline.net/news/imna/7871-fire-truck-tax-baffles-villagers.html> - accessed 25 February 2010.

၈၆ KNG (2008) “မြစ်ကြီးနားတွင်စစ်အစိုးရက မြူနီစပယ်ခွန် ကောက်ခံနေသော်လည်း ဝန်ဆောင်မှုပြန်ပေးခြင်းလုံးဝမရှိခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်။ မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ Kachin News Group, 12 September - <http://www.kachinnews.com/News/Junta-collects-municipal-taxes-but-provides-no-service-for-civilians-in-Miyitkyina.html> - accessed 23 February 2010; KNG (2008) “ကချင်ပြည်နယ်တွင် ဖိအားပေါင်းစုံအောက်၌ နေထိုင်နေရခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်။ မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ 30 September - <http://www.kachinnews.com/Commentary/Living-under-duress-in-Kachin-State.html> - accessed 23 February 2010.

၈၇ KNG (2008) “ကချင်ပြည်နယ်တွင် ဖိအားပေါင်းစုံအောက်၌ နေထိုင်နေရခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်။ မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ Kachin News Group, 30 September - <http://www.kachinnews.com/Commentary/Living-under-duress-in-Kachin-State.html> - accessed 23 February 2010.

၈၈ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခန်း (၃)။ အမျိုးသမီး၊ မဲဆောက်မြို့။ 25/08/09, ရန်ကုန်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်တိုင်း။

၈၉ ဤအချက်တွင်တွေ့ရသည်မှာ ရေဖိုယူနစ်အလိုက် ကောက်ခံငွေမဟုတ်ဘဲ ဆက်သွယ်ခဖြစ်နေသည်။ သို့အတွက်ကြောင့် ဆင်းရဲသူများအနေဖြင့် သောက်သုံးရသန့် ရရှိနိုင်မည့်အရေးကို ဟန့်တားထားရာ ရောက်စေသည်။ မူဝါဒအရ ဖြစ်သင့်သည်မှာ ဆင်းရဲသည် အိမ်ထောင်စုများထောက်ပံ့ငွေ ပံ့ပိုးပေးသင့်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ သို့မှသာ ဆက်သွယ်စရိတ်ကို သူတို့မပေးဆောင်ရဘဲ ရရှိစေမည် ဖြစ်သည်။ See for example M.Basini, J. Isham and B. Reilly (2008) “The Determinants of Water Connection and Water Consumption: Empirical Evidence from a Cambodian Household Survey,” World Development, 36(5), 953-968.

ပြီးစီးသောအခါတွင် အခကြေးငွေကောက်ခံသည်။ သာဓကအားဖြင့်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ စစ်တွေမြို့၌(၂၀၀၉) ခုနှစ်တွင် မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့(မအဖ)က ဗြိတိသျှတို့ ကိုလိုနီခေတ်အုပ်ချုပ်စဉ်က ဆောက်လုပ်ထားခဲ့သောရေပိုက်မကြီးကို အသစ်ပြန်လည်ဆောက်လုပ်ခဲ့ရာ၊ ရေများပိုကောင်းလာခဲ့သည်။^{၉၀} ပိုက်သွယ်သော အိမ်ထောင်စုများသည် လျှောက်လွှာအတွက် ငွေ(၃,၀၀၀) ကျပ်ပေးရပြီး၊ ပိုက်သွယ်ခအတွက် ကျပ် (၅၂,၀၀၀) ပေးရသည်။ ရေပိုက်အသစ်၏ လမ်းကြောင်းတွင် မကျသည့်အိမ်ထောင်စုများအဖို့ပိုက်များကိုထပ်၍ဆက်ရသဖြင့် နောက်ထပ်ငွေထပ်ကုန်သေးသည်။ ပိုက်သွယ်ခမပေးနိုင်သော အိမ်ထောင်စုများအဖို့မူ အိမ်တွင်ရေပိုက်မရှိသဖြင့် အများသုံးရေပိုက်ခေါင်းတွင် တိုးဝှေ့ပြီးရေခံ သုံးစွဲကြရသည်။

ဝန်ဆောင်မှုအတွက် အခကြေးငွေ အမြောက်အများ ပေးရသော နောက်ဖြစ်ရပ်တစ်ခုမှာကချင်ပြည်နယ်၊ မြစ်ကြီးနားမြို့တွင်ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ (၂၄)နာရီ လျှပ်စစ်မီးရရှိရေးအတွက်ဖြစ်ပြီး၊ (၂၀၀၈)ခုနှစ် ဧပြီလတွင် စတင်ရရှိခဲ့သည်။ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေး ကုမ္ပဏီကို ကချင်ပြည်လွတ်လပ်ရေးအဖွဲ့ (KIO) က ထိန်းချုပ်ပိုင်ဆိုင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြားနယ်မြေဒေသများနှင့်မတူဘဲ၊ လျှပ်စစ်မီးကို(၂၄) နာရီ ရသော်လည်း မီးသွယ်တန်းခသည် ကျပ်သိန်းဂဏန်းအထိရှိသည်။^{၉၁} မီးသွယ်တန်းခကြီးမြင့်သည့်ကြားထဲ၊ ထုံးစံအတိုင်းစစ်တပ်က အကြမ်းဖက်မည်တကဲက ခြိမ်းခြောက်ကာ ၎င်းတို့အတွက်လျှပ်စစ်ဓာတ်အားနှင့်ပတ်သက်သောကုန်ကျစရိတ်ကို အိမ်ထောင်စုများအားကျခံခိုင်းခဲ့သည်။ ဤအဖြစ်သည်(၂၀၁၀) ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလက မြစ်ကြီးနားမြို့တွင်ဖြစ်ပွားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ နယ်မြေခံစစ်တပ်က မြောက်ပိုင်းတိုင်းစစ်ဌာနချုပ်သို့ သွားရာလမ်းမကြီးတလျှောက်တွင် လျှပ်စစ်မီးပေးရေးအတွက် ငွေကောက်ခံခဲ့သည်။^{၉၂} အိမ်ထောင်စုများက မီးသီးများကိုပင် ဝယ်ယူတပ်ဆင်ခိုင်းသည့်အပြင်၊ လမ်းမီးလျှပ်စစ်မီးဖို အတွက်လည်း လစဉ်ငွေကောက်ခံသည်။

ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ် ဖြစ်နေသည်မှာ ဝန်ဆောင်မှုပေးရာ၌ လာဘ်စားမှုကြောင့် အိမ်ထောင်စုများအဖို့ ဝန်ဆောင်ခကို ကျသင့်သည်ထက်ပို၍ ပေးနေကြရခြင်းဖြစ်သည်။^{၉၃} သာဓကအားဖြင့် ဖော်ပြရလျှင်၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်ကိုင်ဖုန်းများကို ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းက ထုတ်ပေးသည်မဟုတ်ဘဲ၊ အစိုးရကထုတ်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ (၂၀၁၀) ခုနှစ်၊ နှစ်ဆန်းပိုင်းတွင် အစိုးရ၏ မြန်မာနိုင်ငံ စာတိုက်နှင့်ကြေးနန်း ဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနက ပြည်နယ်နှင့်တိုင်း (၉)ခုတွင် လက်ကိုင်ဖုန်းများ နောက်ထပ်တိုး၍ ချပေးခဲ့သည်။ (ကချင်ပြည်နယ်၊ ချင်းပြည်နယ်၊ မွန်ပြည်နယ်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းနှင့် စစ်ကိုင်းတိုင်း၊ မကွေးတိုင်း၊ ပဲခူးတိုင်းနှင့် ဧရာဝတီတိုင်းတို့တွင်ဖြစ်သည်။)^{၉၄} ဖုန်းသုံးစွဲမှုအတွက် တရားဝင်ဈေးနှုန်းသည် (တစ်လလျှင်) ကျပ်(၅၀၀,၀၀၀)ဖြစ်ကြောင်းသိရသည်။ နဂိုရက်တည်းကဈေးနှုန်းကြီးမြင့်နေပြီးဖြစ်ပါလျက်၊ မွန်ပြည်နယ်တွင် ဖုန်းသုံးစွဲမှုအတွက် ဈေးနှုန်းသည်သည့်ထက်များစွာပိုမြင့်နေကာ၊ ကျပ်(၇၀၀,၀၀၀)အထိ ပေးကြရကြောင်းသိရသည်။^{၉၅}

- ၉၀ Narinjara News (2009) “စစ်တွေမြို့လူထုများ ရေခွန်ကြီးမြင့်မှုကြောင့် နှစ်နှစ်စားနေရခြင်း”၊ စစ်တွေမြို့နယ်၊ စစ်တွေခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ Narinjara News, 14 December - <http://www.bnionline.net/news/narinjara/7554-sittwe-residents-suffer-from-high-taxes-on-water.html> - accessed 1 March 2010.
- ၉၁ KNG (2009) “ပြည်သူများ နှစ်နှစ်နေရသည့် အခွန်၌ စစ်အစိုးရက ငွေစုဆောင်းနေခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်၊ မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ ကချင် ပြည်နယ်။ 23 March - <http://www.bnionline.net/news/kng/6028-junta-amasses-money-while-civilians-suffer.html> - accessed 2 March 2010.
- ၉၂ KNG (2008) “စစ်အစိုးရက လမ်းဘေးမီးထွန်းရန် ပြည်သူများထံမှ ငွေပေးရန်အမိန့်ပေးခိုင်းစေခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ Kachin News Group, 30 September - <http://www.kachinnews.com/News/Junta-orders-civilians-to-pay-electricity-charges-for-roadside-lighting.html> - accessed 23 February 2010.
- ၉၃ Kyaw Kha (2010) “ကြံ့ခိုင်ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့က တယ်လီကွန်မြူနီကေးရှင်း ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းကို ဝင်ရောက်နေခြင်း”၊ မွန်ပြည်နယ်။ Mizzima News, 5 March - <http://www.bnionline.net/news/mizzima/8043-usda-dabbles-in-telecommunication-business.html> - accessed 8 March 2010.
- ၉၄ Kyaw Zin Htun (2010) ကချင်ပြည်နယ်၊ ချင်းပြည်နယ်၊ မွန်ပြည်နယ်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းနှင့် စစ်ကိုင်း၊ မကွေး၊ ပဲခူး၊ ဧရာဝတီတိုင်းများ “မြန်မာဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်း MPT က ၄၅၀ MHz ဖုန်းများကို ချဲ့ထွင် တပ်ဆင်နေခြင်း”၊ Myanmar Times, 4 March.
- ၉၅ Kyaw Kha (2010) “ကြံ့ခိုင်ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့က တယ်လီကွန်မြူနီကေးရှင်း ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းကို ဝင်ရောက်နေခြင်း”၊ မွန်ပြည်နယ်။ Mizzima News, 5 March - <http://www.bnionline.net/news/mizzima/8043-usda-dabbles-in-telecommunication-business.html> - accessed 8 March 2010; ဤသို့ လစဉ်ဖုန်းငှားဆက်သွယ်ခ မြင့်တားရခြင်း၏ အကြောင်းရင်းသည် ဗဟိုအစိုးရက အခွန်ကောက်ခံငွေ တိုးမြှင့်ယူလိုသောကြောင့် ဖြစ်နိုင်သည်။ ယခင်က ဖုန်းငှားခ (လိုင်စင်ကြေး)မှာ လက်ကိုင်ဖုန်းများအတွက် မူလက ကျပ် (၁၅၀,၀၀၀)သာ သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ၎င်းအပြင်ဖုန်းဖိုးကိုပါ

ဒဏ်ငွေများ

ဒဏ်ငွေများသည် တကယ်တမ်းအားဖြင့် အခွန်မဟုတ်သော်လည်း နိုင်ငံအတော်များများ၌ အစိုးရ၏ အခွန်ဘဏ္ဍာဝင်ငွေရရှိရေးအတွက် ချမှတ်လေ့ရှိကြသည်။ ဒဏ်ငွေရိုက်သောပြစ်မှုများကို ဥပဒေထဲတွင် အထင်အရှား ပေါ်ပြထားသင့်သည့်အပြင်၊ အများပြည်သူတို့အားလည်း အသိပေးထားသင့်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဒဏ်ငွေရိုက်နေခြင်းသည် အစိုးရ၏အဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုးတို့ အခွန်ဘဏ္ဍာဝင်ငွေရှာရာ၌ အသုံးများသော နည်းလမ်းတစ်ခုလည်းဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင်ရရှိသော အခွန်ဘဏ္ဍာဝင်ငွေအများစုကို ကိုယ်ပိုင်ဝင်ငွေအဖြစ်သို့ ခွဲဝေသတ်မှတ်လိုက်ကြသည်သာဖြစ်သည်။ ထို့အပြင်ပြစ်မှုများကို ဥပဒေထဲတွင် အထင်အရှားပြဆိုထားသည့်တိုင် ဒဏ်ငွေရိုက်ခြင်းကို ကြိုတင်မသိနိုင်အောင်လုပ်တတ်ကြသည့်အပြင်၊ အဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုးကလည်း လုပ်နေကြခြင်းဖြစ်သည်။ တစ်ခါတရံ၌အိမ်ထောင်စုများ/တစ်ဦးချင်းပုဂ္ဂိုလ်များသည် ‘ပြစ်မှု’ အမျိုးမျိုးနှင့်ပတ်သက်၍ ဥပဒေလိုက်နာခြင်းမရှိဟူသော အကြောင်းပြချက်ဖြင့် အစိုးရလက်အောက်ခံအဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုးတို့၏ ဒဏ်ငွေရိုက်ခြင်းကိုခံကြရသည်။ ဤပြစ်မှုအတော်များများ၏အကြောင်းကိုလည်း ကြိုတင်မသိရချေ။^{၉၆} ဒဏ်ငွေအချို့ကိုနိုင်ငံရေးအကြောင်းကြောင့် ရိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ သာဓကအားဖြင့်၊ အစိုးရကျင်းပသော လူထုစည်းဝေးပွဲများသို့မတက်ရောက်ခြင်း၊ နယ်မြေအာဏာပိုင်များထံသို့ ဧည့်စာရင်းတိုင်ကြားရန် ပျက်ကွက်ခြင်းတို့ကြောင့် ဒဏ်ရိုက်ခံရခြင်းဖြစ်သည်။^{၉၇} ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်တို့သည် ဧည့်စာရင်းအတွက် အစိုးရအာဏာကိုသုံးပြီး၊ မတော်မတရားသဖြင့် ဒဏ်ရိုက်ရာ၌ (အလွန်ကြီးလေးသောဒဏ်ငွေများရိုက်သည်လည်း ရှိတတ်သည်) အကြီးအကျယ်ပါဝင်နေကြောင်းတွေ့ရသည်။ စစ်တပ်အတွက် ကင်းစောင့်ပေးရသောအခါ၌ အိပ်ပျော်မိခြင်းကြောင့် ဒဏ်ငွေရိုက်ခံရသည်လည်းရှိသည်။^{၉၈} တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုမရှိခြင်းနှင့် စနစ်တကျလာဘ်စားနေမှုတို့ကြောင့် ရဲများအပို့အစိုးရ၏ ဖမ်းချုပ်နိုင်ခွင့်အာဏာကို လက်ကိုင်ပြုကာနေရာတကာတွင် အနိုင်ကျင့်ငွေတောင်းသည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များရနေသည်။ မွန်ပြည်နယ်၊ မုဒုံမြို့နယ်၌ ဥပဒေဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ပြီး၊ လူခွန်ကျပ်(၂၀,၀၀၀) တောင်းသည်ဟူသော သတင်းပေးပို့ချက်များ အများအပြားပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။^{၉၉} ဒဏ်ငွေရိုက်မှုသည် ချောင်လည်နေခဲ့သော အိမ်ထောင်စုများအပါအဝင် အိမ်ထောင်စုများ ခြေမဲ့လက်မဲ့ ဖြစ်သွားလောက်အောင် ပြင်းထန်သည်များရှိတတ်သည်။^{၁၀၀}

ပေါင်း၍ကောက်ခံခဲ့သည်။ ဤဖုန်းများမှာ တနိုင်ငံလုံးတွင်ဆက်သွယ်၍ရသော်လည်း၊ ချပေးသည့် ဖုန်းအသစ်များမှာမူ ထုတ်ပေးသည့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းအတွင်း၌သာ ပြောဆိုနိုင်သည်။

၉၆ KWAT (2007) “ခလန်ရပ်ကွက်တွင် စီးသတ်တပ်ဖွဲ့ထဲ အလုပ်လုပ်ကိုင်ပေးသည့်အတွက် ဒဏ်ရိုက်နေခြင်း”၊ ကချင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin; HURFOM (2009) “ပဲခူးမြို့တွင် စစ်တပ်ကလူငယ်များကို စစ်တပ်တွင်းဝင်ရန် အတင်းအကျပ်ခိုင်းစေခြင်းနှင့် ကျေးရွာလူထုများက အခကြေးငွေမရဘဲ အလုပ်လုပ်ကိုင်ပေးနေခြင်း”၊ ကျောက်ကြီးမြို့နယ်၊ ညောင်လေးပင်ခရိုင်၊ ပဲခူးတိုင်း။ 7 November; KWAT (2008) “မြစ်ကြီးနား တက္ကသိုလ်အတွင်း ကျေးရွာလူထုများကို အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 November; KWAT (2008) “ရဲများက အမျိုးသမီးများကို အတင်းအကျပ်ငွေတောင်းနေခြင်း”၊ ပူတာအိုမြို့နယ်၊ ပူတာအိုခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 10 September; PYNG (2008) “ကုန်တင်ကားများကို စစ်တပ်အတွက် ပစ္စည်းများတင်ဆောင်စေရန် အတင်းအကျပ်ခိုင်းစေခြင်း”၊ မန်တိုမြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 June; PYNG (2008) “ရွှေလီ ဓာတ်အားလိုင်းအတွက် အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေခြင်း”၊ နမ့်မတူနှင့် နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 June; HURFOM (2007) “မွန်ကျေးရွာတွင် ရဲကလူငယ်များကိုဖမ်းဆီး၍ ဧည့်စာရင်းခံရခြင်း”၊ မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 14 August.

၉၇ HURFOM (2007) “ရေမြို့နယ်တွင် လူထုစုဝေးပွဲ မတက်ရောက်သူများကို အာဏာပိုင်များက ဒဏ်ငွေရိုက်ခြင်း”၊ ရေမြို့နယ်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 24 October; HURFOM (2007) “မုဒုံမြို့နယ်တွင် လူထုစုဝေးပွဲနောက်ကွယ်မှ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ”၊ မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 22 October; HURFOM (2007) “ရေမြို့နယ်တွင် လူထုစုဝေးပွဲနောက်ကွယ်မှ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ”၊ ရေမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 21 October; HURFOM (2007) “မွန်ပြည်နယ်တွင် လူထုစုဝေးပွဲ နောက်ကွယ်မှ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ”၊ ရာမည၊ မော်လမြိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 October; PWO (2009) “ဇန်နဝါရီလကွက်တွင် သန်းခေါင်စာရင်းသတင်းမပို့သောကြောင့် မတရား ‘ဏ်ရိုက်ခံရခြင်း’၊ နမ့်ခမ်း မြို့နယ်၊ မူဆယ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။

၉၈ HURFOM (2007) “ခါဇာမြို့နယ်၌မှ အဓမ္မလုပ်အား ခိုင်းစေခံရသူနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခန်း”၊ MARTUS Bulletin, 10 April

၉၉ HURFOM (2006) “ရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် ရဲတပ်တို့မှ မြန်မာနိုင်ငံတောင်ပိုင်းရှိ ကျေးရွာလူထုများထံမှ ဧည့်စာရင်းခံရခြင်း”၊ MARTUS Bulletin, March.

၁၀၀ HURFOM (2009) “တွေ့ဆုံမေးမြန်းခန်း၊ သဘာဝ ဓာတ်ငွေပိုက်လိုင်း၊ ကျေးရွာလုံခြုံရေးနှင့် အစိုးရက ဆောင်ရွက်နေသည့် နွေရာသီဝါဇာမင်္ဂလာများအပါအဝင် အခကြေးငွေအမျိုးမျိုး ပေးဆောင်နေမှု”၊ မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 October.

အခြေခံအဆောက်အဦများ ဆောက်လုပ်ရေးအတွက် ကောက်ခံသောအခွန်များ

အခြေခံအဆောက်အဦများ ဆောက်လုပ်ရေးစီမံချက်များအတွက် မည်သူတို့က အခွန်ကောက်ခံခြင်းနှင့် လုပ်အားဆင့်ဆိုခြင်းပြုပါသနည်း။

အခြေခံအဆောက်အဦများဆောက်လုပ်ခြင်းနှင့် ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းခြင်းအတွက် နိုင်ငံတော်အစိုးရနှင့်ပတ်သက်နေသည့်အဖွဲ့အစည်းဌာနများသည် အစိုးရနှင့်မသက်ဆိုင်သည့် အရင်းအမြစ်များကိုရယူအသုံးပြု၍ အစိုးရ၏လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းနေကြပါသည်။ အခြေခံအဆောက်အဦကိစ္စများအတွက်လိုအပ်သည့် အရင်းအမြစ်များကို ရန်ပုံငွေအတွက်ရယူအသုံးပြုနေကြရာ၌ အိမ်ထောင်စုများကို အခွန်ကောက်ခံသကဲ့သို့ပင် ဗဟိုမှလက်ခွဲဖြန့် တာဝန်ချထားပေးပြီး၊ ဥပဒေပြဌာန်းချက်များ၏ဘောင် ပြင်ပတွင်ဆောင်ရွက်နေကြခြင်းဖြစ်သည်။ လမ်း၊ တံတား၊ ကျောင်း၊ စစ်တပ်အဆောက်အဦနှင့် အဆင့်အမျိုးမျိုးရှိသော စစ်အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များ၏ အဆောက်အဦများ ဆောက်လုပ်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍(နအဖ)စစ်အစိုးရသည် ၎င်း၏လက်အောက်ခံအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ဌာနများထံ အခြေခံအဆောက်အဦဆောက်လုပ်ရေးစီမံချက်အဖြစ်အမိန့်ဒီကရီများထုတ်ပြန်နေဆဲပင်ရှိသည်။အချို့သောအခြေခံအဆောက်အဦဆောက်လုပ်ခြင်းကိစ္စများကို စစ်တပ်၏နယ်မြေတပ်မှူးများက ဆုံးဖြတ်သတ်မှတ်သည်။^{၁၀၀} အချို့သောအခြေခံအဆောက်အဦများကို နယ်မြေအလိုက်ရှိနေသော အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးအဖွဲ့များက မိမိတို့အတွက် မိမိတို့ကိုယ်တိုင် ပြည်သူကိုအမိန့်ပေး၍ တည်ဆောက်ခိုင်းတတ်ပါသည်။^{၁၀၁} များသောအားဖြင့်အခြေခံအဆောက်အဦဆောက်လုပ်ရေးအတွက် အရင်းအမြစ်များထုတ်ယူရာ၌ငွေထောက် ပံ့ပေးရသည့်အခွန်ထမ်းပြည်သူများထက်စာလျှင်၊ ငွေကြေးကောက်ခံသူများက ပို၍အကျိုးအမြတ်ရရှိကြပါသည်။^{၁၀၂} တစ်ခါတရံ အခြေခံအဆောက်အဦဆောက်လုပ်ရန် အကြောင်းပြုမှုသက်သက်သာဖြစ်၍၊ အမှန်တကယ်အခွန်ကောက်ခံခြင်းသည် ယေဘုယျအားဖြင့်ခြစားမှုများ၊ လာဘ်စားမှုများအတွက်ဖြစ်နေတတ်ပါသည်။^{၁၀၃} တစ်ခါတရံ အခြေခံအဆောက်အဦဆောက်လုပ်ရေးအတွက် (မအဖ)မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် စစ်တပ်ကရရှိသည့်ရန်ပုံငွေများကို မိမိတို့ပုဂ္ဂလိကအိတ်ကပ်ထဲသို့ထည့်၍ ၎င်းလုပ်ငန်းများအတွက် အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေခြင်းကို အစားထိုးသုံးကြပါသည်။^{၁၀၄} သို့သော်လည်း အရင်းအမြစ်ထည့်ဝင်ရသူများကို ဤလုပ်ငန်းစဉ်များအတွင်း ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ငြင်းပယ်ထားပြီး၊ ဆောက်လုပ်ရေးနှင့်ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ထိုသူများ၏ ဆန္ဒသဘောထားကိုလည်း ဖော်ပြခွင့်မရကြပေ။

- ၁၀၀ HURFOM (2006) “မွန်ပြည်နယ်တွင် အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေမှု ဆက်ဖြစ်ပေါ်နေခြင်း”၊ MARTUS Bulletin, 1 -31 March; HURFOM (2006) “မွန်ပြည်နယ်တွင် အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေမှု ဆက်ဖြစ်ပေါ်နေခြင်း-(၂)” MARTUS Bulletin, 4-20 April.
- ၁၀၁ Burma Issues (2007) “ဒေသခံပြည်သူများကို စစ်စခန်းဆောက်လုပ်ပေးရန် အတင်းအကျပ်ခိုင်းစေခြင်း”၊ မော်ဒိုမြို့နယ်၊ ကရင်နီပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 11 June; Burma Issues (2008) “ဒီကော့ဘီအေအဖွဲ့က စစ်စခန်းများဆောက်လုပ်ပေးရန် အတင်းအကျပ်ခိုင်းစေခြင်း”၊ ကော့ကရိတ်မြို့နယ်၊ ဇူးပလာယာခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 12 November; Burma Issues (2008) “ကျေးရွာလူထုပိုင် ပစ္စည်းများကိုသိမ်းယူခြင်း”၊ မိုင်မေတ္တာကျေးရွာအုပ်စု၊ မူးထရော်ခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ 19 September.
- ၁၀၂ HURFOM (2009) “တနင်္သာရီတိုင်းတွင် ဒေသခံပြည်သူများကို လမ်းပြင်ရန်အတင်းအကျပ်ခိုင်းစေခြင်း”၊ ထားဝယ်မြို့နယ်၊ ထားဝယ်ခရိုင်၊ တနင်္သာရီတိုင်း၊ 29 August. <http://rehmonnya.org/archives/1003> - accessed 10 September 2009; KHRG (2009) “သထုံခရိုင်တွင် ခေါင်းပုံဖြတ်သည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများနှင့် ပြည်သူများ၏ တုံ့ပြန်မှုများ”၊ သထုံခရိုင်၊ Karen Human Rights Group, 25 November, p.8 - <http://www.khrgh.org/khrgh2009/khrgh09f20.pdf> - accessed 23 March 2010.
- ၁၀၄ HURFOM (2009) “ဟင်္သာတကျွန်းတွင်လမ်းပြင်ရန် အတင်းအကျပ် အခွန်ကောက်ခံခြင်းနှင့်ခြစားမှုများ”၊ ရေးမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ The Mon Forum, 15 July - <http://rehmonnya.org/archives/979#more-979> - accessed 26 February 2010; KHRG (2009) “သထုံခရိုင်တွင် ခေါင်းပုံဖြတ်သည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများနှင့် ပြည်သူများ၏တုံ့ပြန်မှုများ”၊ သထုံခရိုင်၊ Karen Human Rights Group, 25 November, p.9 - <http://www.khrgh.org/khrgh2009/khrgh09f20.pdf> - accessed 23 March 2010.
- ၁၀၅ PYNG (2003) “(နအဖ)က ကျေးရွာလူထုများကို အကြောင်းငွေပေးဘဲ သစ်ခုတ်စေခြင်း”၊ နမ္မတူမြို့နယ်၊ ကျောက်မဲခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 8 February.

အခြေခံအဆောက်အအုံများ ဆောက်လုပ်ရေးအတွက် မည်သည့်အရာအပေါ်တွင်အခွန်ကောက်ပါသနည်း။

အခြေခံအဆောက်အအုံများဆောက်လုပ်ရန် အိမ်ထောင်စုများအပေါ်တွင် အခွန်ကောက်ခံခြင်း။

အချို့သောနေရာများတွင် အခြေခံအဆောက်အအုံများ ဆောက်လုပ်ရေးအတွက် အခွန်ကောက်ခံမှုဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေဆဲပင်ရှိပါသည်။ဤအခွန်ကောက်ခံမှုပမာဏမှာလည်းပြဿနာကြီးတစ်ခုအဖြစ် ရှိနေပါသည်။ တဖန် အခြေခံအဆောက်အအုံများ ဆောက်လုပ်ရေးအတွက် (ငွေသား)အခွန်ကောက်ခံမှု မှာလည်း အချိန်နှင့်ပမာဏကို ကြိုတင်မှန်းဆထားရန်မဖြစ်နိုင်ပါ။ ယေဘုယျအားဖြင့် အိမ်ထောင်စုများ ကို အချိန်အနည်းငယ်မျှသာပေးပြီး၊ ရက်သတ္တပတ် ၂- ပတ်ထက် မကျော်လွန်စေဘဲ ဤအခွန်များကို ပေးဆောင်စေရန် တောင်းဆိုလေ့ရှိပါသည်။^{၁၀၆}

တစ်ခါတရံ တစ်အိမ်ထောင်စုချင်းကို တစ်လုံးတည်းပုတ်ပြတ် ကောက်ခံပါသည်။ သို့သော်လည်း အချို့သော အခြေအနေများတွင် အိမ်ထောင်စု၏ အကြမ်းဖျင်းဝင်ငွေကို တွက်ချက်၍ အခွန်ပမာဏကို ဆုံးဖြတ်မှုပြုပါသည်။^{၁၀၇} တစ်ခါတရံအခွန်ကောက်ခံသည့်အဖွဲ့အစည်း၊ဌာနများကရွာအလိုက်ကောက်ခံ၍ ကျေးရွာလူကြီးက တစ်အိမ်ထောင်လျှင် မည်မျှပေးဆောင်ရမည်ကို ပြန်၍ဆုံးဖြတ်ပါသည်။^{၁၀၈} တစ်ခါတရံ အခွန်ငွေကို ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းစီမံချက်၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအတွက်ကို ကျခံပေးဆောင်ရန် ကောက် ယူတတ်ပါသည်။^{၁၀၉} အိမ်ထောင်စုများအပေါ် အခြားငွေသားဖြင့် အခွန်ကောက်ခံမှုများလည်းရှိနေရာ၊ ဤသို့ အခြေခံအဆောက်အအုံအတွက် အခွန်ကောက်ခံမှုမှာ ပထဝီဒေသအနေအထားနှင့်လိုက်၍သိသိ သာသာ ကွဲပြားခြားနားမှုရှိနေပါသည်။ သာကေအားဖြင့်- (၂၀၀၆) ခုနှစ်တွင် ရေးမြို့နယ်၌ အချို့သော အိမ်ထောင်စုများမှာ လမ်းဖောက်လုပ်ရန်အတွက် တစ်လုံးတည်းပုတ်ပြတ် ကျပ် ၂,၀၀၀ ကောက်ခံပါ သည်။^{၁၁၀} လမ်းနှင့်နီးသောအိမ်များအတွက် ပို၍ကောက်ခံသည်လည်းရှိပြီး တစ်အိမ်လျှင် ၃,၀၀၀ ကျပ် ကောက်ခံပါသည်။^{၁၁၁} မွန်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ (၂၀၀၆) ခုနှစ်တွင် သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်၌ လမ်းပြင်ဆင်ရန် အတွက် အချိန်နှင့်အမျှ အိမ်ထောင်စုဝင်ငွေအပေါ် အကြမ်းဖျင်းတွက်ချက်၍ ကျပ် ၁,၅၀၀ မှ ၅,၀၀၀ အထိ အခွန်ကောက်ခံခဲ့ပါသည်။^{၁၁၂} (၂၀၀၇) ခုနှစ်တွင် ရေးမြို့နယ်၌ အိမ်ထောင်စုပေါင်း ၆၀၀ ကို စစ်တပ် က ကျပ် ၂,၀၀၀ မှ ၈,၀၀၀ အထိ အခွန်ကောက်ယူခဲ့သည်။^{၁၁၃}

၁၀၆ HURFOM (2006) “ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းအတွက် အခွန်ကောက်ခံမှုများ”။ သံဖြူဇရပ်နှင့် ရေးမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်၊ MARTUS Bulletin, 25 May.

၁၀၇ Ibid.

၁၀၈ KHRG (2007) “ကရင်ပြည်နယ်တောင်ပိုင်းတွင် အစိုးရ၏ဖိနှိပ်မှုများနှင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှုဖြစ်ပေါ်စေရန်ဖန်တီးနေခြင်း”။ ကော့ကရိတ်ခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ 23 February - <http://www.khrgh.org/khrgh2007/khrgh07f2.html> - accessed 22 February 2010; KHRG (2009) “ဖားအံခရိုင်တွင် ဒီကော့ဘီအေအဖွဲ့က ခေါင်းပုံဖြတ် အမြတ်ထုတ်မှုများနှင့် အတင်းအကျပ် စစ်သားစုဆောင်ရွက်မှုများ”။ ဖားအံခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ Karen Human Rights Group, 29 June, p.3 - www.khrgh.org/khrgh2009/khrgh09f11.pdf - accessed 21 February 2010; KHRG (2009) “သထုံခရိုင်တွင် ခေါင်းပုံဖြတ် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု များနှင့် ကျေးရွာလူထုများ၏ တုံ့ပြန်မှုများ”။ သထုံခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ Karen Human Rights Group, 25 November, p.9 - <http://www.khrgh.org/khrgh2009/khrgh09f20.pdf> - accessed 23 March 2010.

၁၀၉ HURFOM (2006) “(နအဖ) က အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေမှုများ ဆက်လက်ကျင့်သုံးနေခြင်း”။ ရေးမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်နှင့် ရေဖြူမြို့နယ်၊ ထားဝယ်ခရိုင်၊ တနင်္သာရီတိုင်း။ MARTUS Bulletin, 5 May.

၁၁၀ HURFOM (2006) “(နအဖ)တပ်ရင်းများကပေါ်တာခွဲခြင်းနှင့် အဓမ္မလုပ်အားပေးကြေးများ ကောက်ခံနေခြင်း”။ ရေးမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည် နယ်နှင့် ရေဖြူမြို့နယ်၊ ထားဝယ်ခရိုင်၊ တနင်္သာရီတိုင်း။ MARTUS Bulletin, 3 May.

၁၁၁ Ibid.

၁၁၂ HURFOM (2006) “ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများအတွက်အခွန်များ”။ သံဖြူဇရပ်နှင့် ရေးမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 25 May.

၁၁၃ HURFOM (2007) “မွန်ပြည်နယ်တွင် အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေမှုများ ဆက်ရှိနေခြင်း”။ ခေါင်စွယ်မြို့နယ်၊ ရေးမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MAR- TUS Bulletin, 1 January.

အဓမ္မ လုပ်ငန်းခွင်ခြင်း

ဤစာတန်း၏ရည်ရွယ်ချက်မှာ အဓမ္မလုပ်ငန်းခွင်ခိုင်းစေမှုနှင့် ပတ်သက်၍ မှတ်တမ်းတင်ဖော်ပြရန် မဟုတ်ပါ။ သို့သော်လည်း ဤနည်းကို ကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် အခြေခံအဆောက်အအုံများ ဆောက်လုပ်နေခြင်း၊ ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းခြင်း တို့အတွက် စီးပွားရေးအရ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် အကျိုးဆက်များကိုသာ အကဲဖြတ်ရန် ဖြစ်ပါသည်။ အဓမ္မလုပ်ငန်းခွင်ခြင်းဆိုသည်မှာ နည်းစနစ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အခွန်ကောက်ခံခြင်း မဟုတ်သော် လည်း၊ မြန်မာအစိုးရက ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍမှနေ၍ အရင်းအမြစ်များထုတ်ယူနိုင်ရန် အသုံးပြုနေသည့် နည်းနာ တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ လူများကိုအဓမ္မလုပ်ငန်းခွင်ခိုင်းစေပြီး၊ အခကြေးငွေမပေးဘဲ စစ်အခြေခံစခန်းများ၊ (မအဖ) နှင့် (ရအဖ) အုပ်ချုပ်ရေးအဆောက်အအုံများ၊ ကျောင်းများ၊ လမ်းများ၊ တံတားများနှင့်အခြား သော အခြေခံအဆောက်အအုံများ ဆောက်လုပ်ရေးအတွက် စေခိုင်းခြင်းခံနေကြရသည်။^{၁၁၄} ဤ ကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ အစိုးရ၏အဓမ္မလုပ်ငန်းခွင်ခိုင်းစေမှုများကို မျက်ကွယ်ပြုထားပါက အစိုးရ၏စီမံ ကိန်းများ အတွက်ရန်ပုံငွေရအောင် အရင်းအမြစ်ထုတ်ယူသောနည်းကို မရေမရာဖော်ပြရာရောက်သွားပါလိမ့် မည်။ အဓမ္မလုပ်ငန်းခွင်ခိုင်းစေမှုသည် အလုပ်လုပ်ပေးရသူ၏ အခကြေးငွေမရဘဲ ပေးလိုက်ရသည့် လုပ်ငန်း အပေါ် ၁၀၀ ရာခိုင်နှုန်း အခွန်ကောက်ခံလိုက်ရကျပြီး၊ နောက်ဆက်တွဲ အကျိုးဆက်များအနေနှင့်ဝင်ငွေ ဆုံးရှုံးရခြင်း ရှိသလို၊ နောက်ဆက်တွဲ အာဏာအလွဲသုံးမှု၊ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများလည်းဖြစ်ပေါ် စေသည်။^{၁၁၅}

အဓမ္မလုပ်ငန်းခွင်ခိုင်းစေခြင်းအားဖြင့် အခြေခံအဆောက်အအုံ ဆောက်လုပ်ရေး ရန်ပုံငွေရှာသော အခြားနည်း တစ်နည်းမှာ လုပ်ငန်းခွင်ခိုင်းစေမှုအတွက် ဒဏ်ငွေရိုက်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ တဖန်လုပ် ခန်းပေးပျက်ကွက်မှုအတွက် ဒဏ်ငွေသည် နေရာဒေသအလိုက် အတော်အတန်ကွာခြားပါသည်။ သာ ကေအားဖြင့်၊ (၂၀၀၃) ခုနှစ်က ရှမ်းပြည်နယ်၊ မိုင်းတုံမြို့နယ်တွင် လုပ်ငန်းခွင်ခိုင်းစေမှုအတွက် ဒဏ် ငွေသည် တစ်ရက်လျှင် ပျမ်းမျှအားဖြင့် ၂၃၀-ကျပ် မှ ၃၃၀-ကျပ် အဖြစ်ကောက်ခံသည်။^{၁၁၆} ပြည်နယ် တစ်ခုတည်းဖြစ်သော မိုင်းဆတ်မြို့နယ်၌ ထိုနှစ်မှာပင် လုပ်ငန်းခွင်ခိုင်းစေမှုအတွက် တစ်ပြေးညီရိုက်သော

၁၁၄ Burma Issues (2008) “(နအဖ) တပ်ရင်းမှူးအောင်တင်နှင့် စိုးမြင့်တို့က ကျေးရွာလူထုများကို အမိန့်ပေးနေခြင်း”၊ ညောင်လေးပင်မြို့နယ်၊ ပဲခူးခရိုင်၊ ပဲခူးတိုင်း။ MARTUS Bulletin, 13 March; Burma Issues (2008) “တပ်ရင်းမှူးကကျေးရွာလူထုများကိုအတင်းအကျပ်ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ ညောင် လေး ပင်မြို့နယ်၊ ပဲခူးခရိုင်၊ ပဲခူးတိုင်း။ MARTUS Bulletin, 2 March; Burma Issues (2008) “(နအဖ) က ကျေးရွာလူထုများကို စစ်တပ်အတွက်လမ်း ဧ ဖောက်လုပ်ပေးရန်အဓမ္မခိုင်းစေနေခြင်း”၊ ညောင်လေးပင်မြို့နယ်၊ ပဲခူးခရိုင်၊ ပဲခူးတိုင်း။ MARTUS Bulletin, 25 February; Burma Issues (2008) “အဓမ္မလုပ်ငန်းခွင်ခိုင်းစေမှုများ၊ မိုင်းဆတ်မြို့နယ်တွင်အဓမ္မခိုင်းစေမှုနှင့် ဖျက်ဆီးမှုများ”၊ ညောင်လေးပင်မြို့နယ်၊ ပဲခူးခရိုင်၊ ပဲခူးတိုင်း။ MARTUS Bul- letin, 9 February; Burma Issues (2009) “ပလေးဟက်စစ်လိုကျေးရွာ၌ (နအဖ)က လူထုများကို အဓမ္မလုပ်ငန်းခွင်ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ ထန်းတပင်မြို့နယ်၊ တောင်ငူခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 19 March; HREIB (2008) “အဓမ္မလုပ်ငန်းခွင်ခိုင်းစေမှု”၊ မြိတ်မြို့နယ်၊ တနင်္သာရီတိုင်း။ MAR- TUS Bulletin, 29 June; HURFOM (2006) “မွန်ပြည်နယ်တွင် အဓမ္မလုပ်ငန်းခွင်ခိုင်းစေမှု ဆက်လက်ကျင့်သုံးနေခြင်း”၊ ရေးမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 March; HURFOM (2006) “မွန်ပြည်နယ်တွင် အဓမ္မလုပ်ငန်းခွင်ခိုင်းစေမှု ဆက်လက်ကျင့်သုံးနေခြင်း- (၂)”၊ မုဒုံနှင့် သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 4 April; HURFOM (2006) “ဦးရေစီမံကိန်းများအတွက် အခွန်ကောက်ခံမှု များ”၊ ရေးနှင့် သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 25 May; HURFOM (2007) “ကျေးရွာလူထုများကို ခြိမ်းခြောက်မှု နှင့် သစ်ပင်တုံးထုတ်ရန် အတင်းအကျပ်ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ ခေါဇာမြို့နယ်၊ ရေးမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 9 Janu- ary; KSWDC (2007) “ကရင်နီပြည်နယ်တွင် ကျေးရွာ ၃-ခုမှ လူ ၈၀ ကို စစ်စခန်းအတွင်း အဓမ္မလုပ်ငန်းခွင်ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ လွိုင်ကော်မြို့နယ်၊ လွိုင် ကော်ခရိုင်၊ ကရင်နီပြည်နယ်။ 27 July; PYNG (2008) “ရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်းအတွက် ရေကာတာပြင်ရန် ကျေးရွာလူထုများကို အဓမ္မလုပ်ငန်း ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ နှစ်ခမ်းမြို့နယ်၊ မုဆယ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 21 April; Tin Soe (2010) “ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် စစ်တပ် အင်ဂျင်နီယာတပ်ဖွဲ့က လူမိုက်ဂိုဏ်းသဖွယ်ပြုမူနေခြင်း”၊ မောင်းတောမြို့နယ်၊ မောင်းတောခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ Kaladan Press, 12 January - [http:// www.bnionline.net/news/kaladan/7658-army-engineering-unit-operate-like-gangsters-in-northern-arakan.html](http://www.bnionline.net/news/kaladan/7658-army-engineering-unit-operate-like-gangsters-in-northern-arakan.html) - accessed 1 March 2010.

၁၁၅ အချို့သောဒေသများမှ အခြေခံအဆောက်အအုံ ဆောက်လုပ်ရေးစီမံကိန်းများသည် ဒေသခံလူထုများ လွတ်လပ်စွာသွားလာခွင့်အပေါ် ကန့်သတ် ချုပ်ချယ်မှုများနှင့်လည်း ယှဉ်တွဲနေလေ့ရှိသည်။ သို့သော်လည်း၊ ဤသည်မှာ စုစုပေါင်းထုတ်ကုန်အပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်စေသည့် အခွန်အတတ် မဟုတ်ပါ။ ဥပမာအားဖြင့်- ၂၀၀၆ ခုနှစ်တွင်ရေးမြို့နယ်အတွင်း မတ်လမှ မေလကုန်အထိ လူများသွားလာခွင့်ကို ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်ထားသည့် အတွက် ကြောင့် သူတို့၏စိုက်ခင်းများသို့ သွားရောက် အလုပ်လုပ်ကိုင်နိုင်ခဲ့ကြသည်။ ဤကျေးရွာလူထုများကို ညွှန်ကြားထားရာတွင်သူတို့၏လယ် ကွင်းများ၊ ဥယျာဉ်မြို့များသို့သွားမည်ဆိုပါက ရွာလူကြီးထံမှခွင့်ပြုချက်ရယူ၍ သွားရမည်ဟုဆိုသည်။ ဤသို့ ခွင့်ပြုစာမပါပါကသူပုန်အဖြစ်သတ်မှတ် အားပေး ထောက်ခံသူများအဖြစ် ခွင့်ခံရမည် ဖြစ်သည်။

၁၁၆ LWO (2003) “ခမရ (၅၁၇) မှ ဖိလိပိုင်ကြီးမောင်ပုက မိုင်းတုံမြို့နယ်အတွင်းရှိ ကျေးရွာများမှလူထုများကို လုပ်ခမပေးဘဲ အဓမ္မလုပ်ငန်း ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ MARTUS Bulletin, 10 April.

ဒဏ်ငွေသည် တစ်ရက်လျှင် ကျပ် ၁,၂၀၀ ဖြစ်သည်။ (၂၀၀၄)ခုနှစ်က ရှမ်းပြည်နယ်၊ မိုင်းပန်မြို့ နယ်တွင် ရိုက်သောဒဏ်ငွေသည် တစ်ရက်လျှင် ကျပ် (၁,၀၀၀) ဖြစ်သည်။ (၂၀၀၆) ခုနှစ်က မွန်ပြည် နယ်၊ မုဒုံမြို့နယ်တွင်လုပ်အားမပေးသော အိမ်ထောင်စုများကို တစ်ပြေးညီ ကျပ် (၅၀၀) စီ ဒဏ်ငွေရိုက် ခဲ့သည်။^{၁၁၇} ရေးမြို့နယ်၌မူ ထိုနှစ်မှာပင် လုပ်အားပေးပျက်ကွက်သော အိမ်ထောင်စုများကို တစ်ပြေးညီ ကျပ်(၁,၆၀၀)စီ ဒဏ်ငွေရိုက်ခဲ့သည်။^{၁၁၈} နောက် (၂)နှစ်အကြာ (၂၀၀၈)ခုနှစ်တွင်၊ အခကြေးငွေမရသော လုပ်အားပေးပျက်ကွက်မှုအတွက် ရေးမြို့နယ်တွင်တစ်ရက်လျှင်ဒဏ်ငွေသည် နှစ်ဆမြင့်တက်သွားပြီး၊ ကျပ်(၂,၅၀၀) ဒဏ်ရိုက်ခဲ့သည်။^{၁၁၉} (၂၀၀၈) ခုနှစ်တွင်၊ တနင်္သာရီတိုင်း၊ ရေဖြူမြို့နယ်ရှိအချို့သောနယ် မြေများ၌ တစ်ရက်လျှင် ကျပ် (၃,၅၀၀)ဒဏ်ရိုက်ခဲ့သည်။^{၁၂၀} အလားတူပင်၊ (၂၀၀၉)ခုနှစ်တွင် တနင်္သာရီ တိုင်း၊ ထားဝယ်ခရိုင်၊ ကလိန်အောင်မြို့နယ်ရှိ အချို့နယ်မြေများတွင် တစ်ရက်စာလုပ်အားပေးရန် ပျက် ကွက်သည့်အတွက် အိမ်ထောင်စုများကိုရိုက်သော ဒဏ်ငွေသည် ကျပ်(၃,၅၀၀)ဖြစ်သည်။^{၁၂၁} အဓမ္မလုပ် အားစေခိုင်းမှုနှင့် ပတ်သက်သော ဒဏ်ရိုက်မှုများသည် ဒဏ်ရိုက်မည့် အချိန်အခါနှင့် ရိုက်မည့်ပမာဏတို့ ကိုကြိုတင်အသိပေးဘဲ ရိုက်ခြင်းဖြစ်ရာ ဒဏ်ငွေပမာဏကိုတိုးစေပါသည်။ အကြောင်းမှာ အိမ်ထောင်စု များသည်ဒဏ်ငွေပေးဆောင်ရန် အသင့်ပြင်ဆင်ထားနိုင်ခြင်းမရှိကြ သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ လုပ်အားမ ပေးခြင်းအတွက် ဒဏ်ငွေကိုပစ္စည်းဖြင့်ကောက်ယူတတ်ရာ အိမ်ထောင်စုများအဖို့ အခြေခံအဆောက် အအုံဆောက်လုပ်ရေးအတွက် လိုအပ်သော သစ်၊ ကျောက်၊ သဲ၊ ဘီလပ်မြေကဲ့သို့သော ပစ္စည်းများကို မပေးမနေရ ပေးကြရသည်။^{၁၂၂}

အခြေခံအဆောက်အအုံဆောက်လုပ်ရေးအတွက် လိုအပ်သောပစ္စည်းများပေးသွင်းစေခြင်း

အခြေခံအဆောက်အအုံဆောက်လုပ်ရေးနှင့် ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းရေးအတွက်အစိုးရကအိမ်ထောင်စု များဆီမှ လုပ်အားမဟုတ်သောအရာများကိုရယူခြင်းသည် အခြေခံအဆောက်အအုံ စီမံချက်များအတွက် အခွန်ကောက်ခြင်း၏ အခြားပုံသဏ္ဌာန်တစ်မျိုးဖြစ်သည်။^{၁၂၃} အချို့သော အခြေအနေများတွင် ဒေသခံ အာဏာပိုင်များကကျေးရွာလူထုများကိုဆောက်လုပ်ရေးအတွက်လိုအပ်သောပစ္စည်းများထောက်ပံ့ပေး ရန်အမိန့်ပေး ဆင့်ဆိုတတ်သည်။^{၁၂၄} အချို့နေရာများတွင် လိုအပ်သော ဆောက်လုပ်ရေးပစ္စည်းများကို လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းစီမှမဟုတ်ဘဲ၊ကျေးရွာအလိုက်ကောက်ခံတတ်သည်။^{၁၂၅} သို့ဖြစ်ရာကျေးရွာအာဏာ ပိုင်ခေါင်းဆောင်များက ပစ္စည်းများကောက်ယူရေးအတွက် ကုန်ကျစရိတ်ကို တာဝန်ယူကြရသည်။ သာမ

- ၁၁၇ HURFOM (2006) “ကျေးရွာလူထုများကို မော်တော်ကားလမ်းဘေး ခြံပုတ်များ ရှင်းလင်းရန် အဓမ္မခိုင်းစေခြင်း”၊ မုဒုံမြို့နယ်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 31 July.
- ၁၁၈ HURFOM (2006) “(နအဖ) စစ်အစိုးရက အဓမ္မလုပ်အား ဆက်လက်ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ MARTUS Bulletin, 5 April – 30 May.
- ၁၁၉ HURFOM (2008) “ရေးမြို့နယ်မှ အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေခံရသည့် နှစ်နာရီလူတစ်ဦးနှင့်တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း”၊ ရေးမြို့နယ်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1-7 January.
- ၁၂၀ HURFOM (2009) “ရေဖြူမြို့ခံလူထုများထံမှ မော်တော်ဆိုင်ကယ်နှင့် ငွေကြေးများရယူနေခြင်း”၊ ရေဖြူမြို့နယ်၊ ထားဝယ်ခရိုင်၊ တနင်္သာရီတိုင်း။ MARTUS Bulletin, 1 January – 1 June.
- ၁၂၁ HURFOM (2009) “တနင်္သာရီတိုင်းတွင် ကျေးရွာလူထုများကို အတင်းအကျပ် လမ်းပြင်ခိုင်းခြင်း”၊ “Villagers forced to repair road in Tenasserim Division,” 29 August. <http://rehmonnya.org/archives/1003> (Accessed 10/09/2009)
- ၁၂၂ HURFOM (2007) “မွန်ပြည်နယ်တောင်ပိုင်းတွင် (နအဖ) စစ်အစိုးရ၏ ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများအတွက် အဓမ္မလုပ်အားဆက်လက်ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ ရေးမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 17 January – 14 March.
- ၁၂၃ HURFOM (2007) “မွန်ပြည်နယ်တွင် အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေမှု ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေခြင်း”၊ ခေါဇာမြို့နယ်ခွဲ၊ ရေးမြို့နယ်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 January – 12 February; HURFOM (2007) “မွန်ပြည်နယ်တောင်ပိုင်းတွင် (နအဖ) စစ်အစိုးရ၏ ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများအတွက် အဓမ္မလုပ်အား ဆက်လက်ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ ရေးမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 17 January – 14 March. KHRG (2009) “သထုံခရိုင်တွင် ခေါင်းပုံပြတ် လူအခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများနှင့် ကျေးရွာလူထုများ၏ တုံ့ပြန်မှုများ”၊ သထုံခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ Karen Human Rights Group, 25 November, p.9 - <http://www.khrg.org/khrg2009/khrg09f20.pdf> - accessed 23 March 2010.
- ၁၂၄ HURFOM (2006) “ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများအတွက် အခွန်ကောက်ခံမှုများ”၊ ရေးနှင့် သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 25 May;
- ၁၂၅ HURFOM (2006) “(နအဖ) စစ်အစိုးရက အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေနေခြင်း”၊ MARTUS Bulletin, 5 April – 30 May.

ကအားဖြင့်၊ အစိုးရစီမံချက်၏ အစိတ်အပိုင်း တစ်ခုအနေနှင့် ရေးမြို့နယ်မှ ကျေးရွာ (၂) ရွာအား၎င်း တို့နယ်မြေရှိ တံတားတစ်စင်းကို ပြုပြင်ရာ၌ ပါဝင်ခိုင်းခြင်းပင် ဖြစ်သည်။^{၁၂၆} မြို့နယ်ခွဲတစ်ခု၏ ကျေးရွာ တစ်ရွာက သစ်သားတံတား (၂) စင်းပြုပြင်ရေးအတွက် လိုအပ်သည့် ဘီလပ်မြေ အိတ် (၂၀) ထည့်ဝင်ခိုင်း ခဲ့သည်။^{၁၂၇} ကျန်ရွာက တံတားပြုပြင်ရေးအတွက် အဓိကအားဖြင့် လိုအပ်သောသစ်ပင်ကြီးနှစ်ပင်ကို လမ်းမကြီးနှင့်ကပ်လျက် ပုဂ္ဂလိကပိုင် ခြံတစ်ခြံဆီမှရယူခဲ့သည်။

အခြေခံအဆောက်အအုံဆောက်လုပ်ရေးတွင် ကျင့်သုံးသော အခွန်ကောက်ခံရေးစနစ်ကြောင့် ထိခိုက်သက်ရောက်မှုများ

အိမ်ထောင်စုများအဖို့ (အဓမ္မလုပ်အားစေခိုင်းမှုနှင့် ဆက်နွယ်နေသော လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ အပြင်) အခြေခံအဆောက်အအုံ ဆောက်လုပ်ရေးအတွက် ရန်ပုံငွေရှာဖွေ ဖြည့်သွင်းနေသော မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိစနစ်မှနေ၍ ဖြစ်ပွားလာသည့် ဧရာမပြဿနာအများအပြားရှိနေပါသည်။ ပထမအချက်မှာ ဤစနစ်သည် ပျော့ပြောင်းမှုမရှိသော၊ တင်းမာသောစနစ်ဖြစ်ပြီး၊ အကြောင်းမှာ အခြေခံအဆောက်အအုံဆောက်လုပ်ရေးအတွက် အိမ်ထောင်စုများထံမှဆင့်ဆို တောင်းယူမှုများပြုရာ၌ စီးပွားရေးအတက်အကျနှင့် စိုက်ပျိုးရာသီတို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းမရှိတတ်ပေ။ စိုက်ပျိုးရာသီကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းမရှိခြင်းကြောင့်လည်း သီးနှံအထွက်ကျဆင်းယုတ်လျော့ခြင်း၊ ကုန်ကုန်ပြောရလျှင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍရှိ အိမ်ထောင်စုများ၏ ဝင်ငွေယုတ်လျော့သွားခြင်းတို့မှနေ၍ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများဖြစ်ပေါ်စေသည်။^{၁၂၈} သာဓကအနေနှင့် (၂၀၀၇)ခုနှစ်၊ မေလကုန်ပိုင်းတွင် မွန်ပြည်နယ်၊ ခေါဇာမြို့နယ် ခွဲ၌ စစ်အရာရှိကြီးများကို ကြိုဆိုရေးအတွက်စစ်တပ်က လူပေါင်း (၆၀၀) ခန့်ကို အများပြည်သူသွားလာရာနေရာတွင် (၁၀) ရက်တာမျှလမ်းပြင်စေခြင်း၊ လမ်းသန့်ရှင်းစေခြင်း အလုပ်များခိုင်းစေခဲ့သည်။^{၁၂၉} ဤသို့ အဓမ္မလုပ်အားစေခိုင်းမှုကြောင့် ဥယျာဉ်ခြံများသို့ လူများမသွားရောက်နိုင်တော့ချေ။^{၁၃၀} ဤ အချိန်သည်ဒူးရင်းသီးမှည့်ချိန်ဖြစ်ရာ၊ ဒူးရင်းခြံမှနေ၍ဝင်ငွေရသောရာသီဖြစ်သည်။ ဤအချိန်မှာလုပ်အားပေးနေရခြင်းကြောင့် မိုးမကျမီမှာမြေယာများကို ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားရမည့် အခြားသီးနှံများ စိုက်ပျိုးသူတောင်သူ လယ်သမားများအပေါ်မှာလည်း ဆိုးကျိုးနစ်နာ ထိခိုက်မှုများရှိစေခဲ့သည်။

ပေးဆပ်ရသော အခြားတန်ဖိုးတစ်ခုမှာ အခကြေးငွေမရဘဲ လုပ်အားပေးရသူများ၏ ပစ္စည်းကိရိယာပျက်စီးမှုတန်ဖိုးပင်ဖြစ်သည်။^{၁၃၁} အဓမ္မစေခိုင်းသော အလုပ်ကြောင့် နောက်ထပ်ပေးရသောတန်ဖိုးများတွင် လူများထိခိုက်ဒဏ်ရာရခြင်း၊ အရိုက်နှက်ခံရခြင်းတို့အပါအဝင်ဖြစ်ပြီး၊ ထိုမှနေ၍ ဆေးကုသစရိတ်ကုန်ကျခြင်း၊ မစွမ်းမသန်ဖြစ်ပြီး ရေရှည်ဆေးကုသစရိတ် ကုန်ကျခြင်းတို့လည်းပါဝင်သည်။^{၁၃၂} ငွေအပိုအလှူမရှိသော အိမ်ထောင်စုများသည် ဆုံးရှုံးသွားခဲ့သောဝင်ငွေ၊ အသုံးပြုရခဲ့သော ကိုယ်ပိုင်ပစ္စည်း

၁၂၆ HURFOM (2007) “မွန်ပြည်နယ် တောင်ပိုင်းတွင် (နအဖ) စစ်အစိုးရ၏ ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများအတွက် အဓမ္မလုပ်အားဆက်လက် ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ ရေးမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 17 January – 14 March.

၁၂၇ HURFOM (2007) “မွန်ပြည်နယ်တွင် အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေမှု ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေခြင်း”၊ ခေါဇာမြို့နယ်ခွဲ၊ ရေးမြို့နယ်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 January – 12 February; HURFOM (2007) “မွန်ပြည်နယ် တောင်ပိုင်းတွင် (နအဖ) စစ်အစိုးရ၏ ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများအတွက် အဓမ္မလုပ်အား ဆက်လက်ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ ရေးမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 17 January – 14 March.

၁၂၈ HURFOM (2008) “ရေးမြို့နယ်မှ အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေခံရသူတစ်ဦးနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း”၊ MARTUS Bulletin, 1-7 January; TSYO (2009) “အာဏာပိုင်များကလူငယ်များကို မီးသတ်သင်တန်းတက်စေရန် အတင်းအကျပ်ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၊ မုဆယ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 2 October.

၁၂၉ HURFOM (2007) “ဗိုလ်ချုပ်ကြီးမောင်ဘိုကို ကြိုဆိုရန် ကျေးရွာလူထုများကို တပတ်ကြာ အဓမ္မအလုပ်ခိုင်းစေခြင်း”၊ MARTUS Township, 23 May – 2 June.

၁၃၀ Ibid.

၁၃၁ TSYO (2009) “လမ်းဖောက်လုပ်ရန် အဓမ္မအလုပ်ခိုင်းစေခြင်း”၊ နမ့်ဆမ်မြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 12 October; TSYO (2009) “(နအဖ) စစ်သားများက မြေများ သိမ်းယူခြင်း”၊ နမ့်ဆမ်မြို့နယ်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 10 October.

၁၃၂ HURFOM (2008) “ရေးမြို့နယ်မှ အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေခံရသူတစ်ဦးနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း” MARTUS Bulletin, 1-7 January.

ကိရိယာပျက်စီးမှု၊ ဆေးကုသစရိတ်၊ မစွမ်းမသန်ဖြစ်မှုတို့အတွက် ငွေချေးယူရ (သို့မဟုတ် လက်ငုတ် လက်ရင်းပစ္စည်းရောင်းချရ) ခြင်းအားဖြင့် ဆိုးကျိုးများကိုနောက်ထပ်ခံရပြန်ပါသည်။^{၁၃၃} ဤအဖြစ်များ ကြောင့် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍ၏ ဝင်ငွေပမာဏတစ်စုံလုံးနှင့် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍရှိ အိမ်ထောင်စု အချင်းချင်းအကြား အရင်းအမြစ်ခွဲဝေ ဖြန့်ဖြူးမှုကိုပါ ယုတ်လျော့သွားစေပါသည်။

အခြေခံ အဆောက်အအုံဆောက်လုပ်ရေးအတွက် အရင်းအမြစ်များ ကောက်ခံခြင်းနှင့်ပတ်သက် သော အခွန်ကောက်ခံရေးစနစ်သည် လူပုဂ္ဂိုလ်အမျိုးမျိုးနှင့် အိမ်ထောင်စုများ အမျိုးမျိုးတို့အပေါ် ဆက် ဆံရသည့်မျှတမှုမရှိချေ။ အခြေခံအဆောက်အအုံ ဆောက်လုပ်ရေးအတွက် အရင်းအမြစ်များကိုဆင့်ဆို တောင်းယူရာတွင် အိမ်ထောင်စုများ၏ တတ်နိုင်သည့်အင်အားကို ကောင်းစွာထည့်သွင်း တွက်ချက်ခြင်း မပြုသောကြောင့် အခြေခံအဆောက်အအုံ ဆောက်လုပ်ရေးတွင် ဆင်းရဲသောအိမ်ထောင်စုများသည် ချမ်း သာသော အိမ်ထောင်စုများထက် အခွန်ပို၍ ပေးဆောင်နေကြရသည်။ ဤအချက်က ပြဆိုသည်မှာမြန်မာ နိုင်ငံ၏ အခွန်ကောက်ခံရေးစနစ်သည် ဆုတ်ယုတ်စေသည့် သဘောဆောင်စေကြောင်းပင် (ဆင်းရဲသူကို အခွန်တိုး၍ ကောက်သည့်သဖွယ် ဖြစ်နေကြောင်း)ဖြစ်ပါသည်။

ထင်ရှားသိသာသည့်မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့များ၏ပြောဆိုချက်အရအဓမ္မစေခိုင်းသောလုပ်အားဖြင့် ဆောက်လုပ်ခဲ့သော အခြေခံအဆောက်အအုံ အတော်များများသည် အရည်အသွေးညံ့ဖျင်းကြကြောင်း သိရှိရသည်။^{၁၃၄} အခြေခံအဆောက်အအုံများ၏ အရည်အသွေးညံ့ဖျင်းမှုသည် ဆောက်လုပ်ရေးအတွက် ရန်ပုံငွေရှာသော နည်းလမ်း နှင့်လည်း တိုက်ရိုက်ဆက်စပ်နေပါသည်။ အလုပ်သမားများအနေနှင့် မိမိတို့ လုပ်သောအလုပ်ကို ကောင်းစွာလုပ်လောက်အောင် မက်လုံးမရှိသလောက်ဖြစ်နေခြင်း၊ အလုပ်ကိုကြီး ကြပ်ရသော စစ်သားများအနေနှင့် အလုပ်သမားများအလုပ်ကို ကောင်းစွာလုပ်စေလောက်အောင်မက် လုံးမရှိသလောက်ဖြစ်နေခြင်း၊ မက်လုံးမှာ အထက်အမိန့်အတိုင်း ဆောက်လုပ်မှုပြီးစီးစေရန်မျှသာ ဖြစ် သည်။ ညံ့ဖျင်းစွာ လုပ်ထားသောနေရာများကို အလားတူနည်းအားဖြင့် အရင်းအမြစ်ရှာ၍ပြန်လည် ပြင် ဆင်ကြရပြန်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ လုပ်ငန်းကြီးကြပ်ရသောမိသားစုများ၊ စစ်သားများနှင့် စစ်တပ်အဖို့ အရည် အသွေးကောင်းအောင်လုပ်ရန်အတွက် ကုန်ကျစရိတ်များ မတတ်နိုင်ကြသလို မက်လုံးစိတ်ဝင်စားမလည်း မရှိကြချေ။

အသေးစားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ်တွင် အခွန်ကောက်ခံခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အစိုးရအနေနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ဝင်ငွေနှင့်အမြတ်အပေါ်မှာ အခွန်ကောက် ယူခွင့်ရှိသည်ဟု ဥပဒေပြဌာန်းချက် (၁၉၇၄ခုနှစ် ဝင်ငွေခွန်ဥပဒေနှင့်၊ ၁၉၇၆ခုနှစ် အမြတ်ခွန်ဥပဒေ)ရှိပါ သည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများပေါ်မှ အခွန်ကောက်ခံသောနှုန်းထားသည် မြန်မာနိုင်ငံကုမ္ပဏီဥပဒေအရ ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း အစိုးရဌာနများ၏ ခြစားမှုကြောင့်ပို၍ ကြီးလေးသောအခွန်နှုန်း ကိုပေးဆောင်နေကြရသည်။^{၁၃၅} ကော်ပိုရေးရှင်းဥပဒေအရ ကော်ပိုရေးရှင်းများ၊ လုပ်ငန်းကြီးများအပေါ် ကောက်ခံသောအခွန်ကို ဤအစီရင်ခံစာတွင် လွှမ်းခြုံဖော်ပြထားမှုမရှိပါ။ ဤ ကုမ္ပဏီကြီးများမှာအင် အားကြီးမားသည့်ကုမ္ပဏီကြီးများဖြစ်ကာ၊ စစ်အစိုးရနှင့်လည်း ဆက်နွယ်မှုရှိနေကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏

၁၃၃ HURFOM (2009) “တနင်္သာရီတိုင်းတွင် ကျေးရွာလူထုများ၏ အဓမ္မလုပ်အားသုံး၍ လမ်းပြင်ဆင်ခိုင်းခြင်း”၊ 29 August. <http://rehmonnya.org/archives/1003> (Accessed 10/09/2009); HURFOM (2006) “SPDC continues forced labour,” MARTUS Bulletin, 5 April – 30 May.

၁၃၄ HURFOM (2009) “တနင်္သာရီတိုင်းတွင် ကျေးရွာလူထုများ၏ အဓမ္မလုပ်အားသုံး၍ လမ်းပြင်ဆင်ခိုင်းခြင်း”၊ 29 August. <http://rehmonnya.org/archives/1003> (Accessed 10/09/2009)

၁၃၅ Business Environment Outlook (2008) Business Environment in Focus: Myanmar, October, p.2.

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအမြတ်မှ စာရင်းမှတ်တမ်းတင်ထားသော အခွန်၏အချိုးအစားသည် ရ-သုံးဘဏ္ဍာ ဘတ် ဂျက်ပါအခွန်စုစုပေါင်း၏ (၅)နှစ်အတွင်းမှာ ၁၅.၅% ရှိရာမှနေ၍ ၁၀% ဝန်းကျင်သို့ ကျဆင်းသွား ခဲ့သည်။^{၁၄၆} အမြတ်ခွန်သည် စုစုပေါင်းအခွန်၏ အချိုးအစားအနေနှင့်ကျဆင်း သွားခဲ့သော်လည်း၎င်းသည် ဆင်းရဲသောအခြားတိုင်းပြည်များနှင့်နှိုင်းစာလျှင် စုစုပေါင်းအခွန်၏ အလွန်ကြီးမားသော အချိုးအစား ဖြစ်နေပါသေးသည်။ အများအားဖြင့် ဆင်းရဲသောတိုင်းပြည်များ၌ ပြည်တွင်းနှင့်နိုင်ငံခြား ကော်ပိုရေးရှင်း များထံမှကောက်ယူသောအမြတ်ခွန်သည် တိုင်းပြည်အခွန်ဘဏ္ဍာဝင်ငွေ၏ ၃%ပင် မပြည့်တတ်ချေ (ချမ်းသာသောနိုင်ငံများ၌ အမြတ်ခွန်သည် ၆%ပတ်ဝန်းကျင်ရှိသည်)။ မြန်မာနိုင်ငံမှာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အငယ်စားများအပေါ် ကောက်ခံသောအမြတ်ခွန်ဥပဒေ (၁၉၇၆)အရတရားဝင်အခွန်ကောက်ခံရေးစနစ် နှင့်ပတ်သက်၍ အများပြည်သူတို့ထံထုတ်ပြန်သော သတင်းအချက်အလက်များ မရှိသလောက်ဖြစ် သည်။^{၁၄၇} သို့ရာတွင် အလှမ်းမှီသမျှ သတင်းအချက်အလက်များအရတွေ့ရှိရသည်မှာ ဤသို့ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအပေါ် အခွန်ကောက်ခံရေးစနစ်သည် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍမှ အိမ်ထောင်စုများကြိုတွေ့ရသော ပြဿနာများနှင့်အလားတူပင် (၂၀၀၉)ခုနှစ်မှစ၍ အခွန်ပမာဏတဖြည်းဖြည်း ကြီးမြင့်လာခဲ့သည်။ အကြောင်းမှာ ဗဟိုအစိုးရမှချမှတ်လာသော အမိန့်ကြောင့်ဖြစ်သည်။^{၁၄၈}

မည်သူတို့က အခွန်ကောက်ပါသနည်း။

အိမ်ထောင်စုများနည်းတူပင် ပုဂ္ဂလိကပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအငယ်စားများကို(မအဖ)(ရအဖ)၊ စစ်တပ်၊ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးအဖွဲ့တို့အပါအဝင် အဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုးတို့က အခွန်ကောက်ပါသည်။^{၁၄၉} သာကေအားဖြင့်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ ကျောက်တော်မြို့နယ်တွင်(၂၀၀၉)ခုနှစ်၌ ဆန်စက်ပိုင်ရှင်များသည် တစ်ဦးလျှင် အဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုးအတွက် စုစုပေါင်းငွေ ကျပ်(၆၀,၀၀၀)ပေးခဲ့ရသည်။^{၁၅၀} ဤငွေထဲတွင် တနှစ်စာ မှတ်ပုံတင်ကြေး ကျပ်(၂၈,၀၀၀)၊ (မအဖ)၏အုပ်ချုပ်ရေးစရိတ်အတွက်ဟု ဆိုသောကျပ်(၂,၀၀၀)၊ အလုပ်သမားဝန်ကြီးဌာနအတွက်ကျပ် (၄,၀၀၀)၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနအောက်ရှိ ပြည်တွင်း အခွန်ဦးစီးဌာနအတွက် ကျပ်(၁၆,၀၀၀)တို့ပါဝင်သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်၏ အခြားမြို့တစ်မြို့ဖြစ်သော ဘူး သီးတောင်မြို့နယ်၌လည်း ဆန်စက်ပိုင်ရှင်များအဖို့ အဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုး၏ အခွန်ကောက်ခြင်းခံရကာ၊

၁၄၆ <http://www.csostat.gov.mm> --accessed 17 September 2009.

၁၄၇ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခွန်ဝန်ကြီးဌာန။ “အခွန်အကြောင်းနှင့် ပတ်သက်၍ သိကောင်းစရာ”၊ ပြည်တွင်း အခွန်များဦးစီးဌာန၊ မွန်ပြည်နယ်။

၁၄၈ လိုင်စင်များအတွက် လေလံပစ်ခြင်းသည် အစိုးရအာဏာပိုင်များအတွက် ဘဏ္ဍာဝင်ငွေရရှိစေရန် လုပ်ဆောင်လေ့ရှိသည့် နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ ငြိမ်ဆိုင်မှုကို ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်ရန် နည်းလမ်းတစ်ခုအဖြစ် ကျင့်သုံးနေသည်။ ဤနည်းဖြင့် ထုတ်လုပ်ကုန်ပစ္စည်း၏ ဈေးနှုန်းကို မြှင့်တက်သွားစေပြီး၊ ဆက်လက်မလုပ်ဆောင်နိုင်တော့သူ၏ ဝင်ငွေကိုကျဆင်းစေသည်။ သာကေအားဖြင့် ဘိုကလေးမြို့နယ်တွင်နာဂစ် ဆိုင်ကလုနီးမှန်တိုင်းအပြီး၌ ငါးဖမ်းလိုင်စင်များကိုလေလံဆွဲခဲ့ပြီး ဒေသခံများအတွက် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများပျောက်ဆုံးစေသည်။ Salai Pi Pi (2009) “ငါးဖမ်းခွင့်လိုင်စင်ကြောင့် နာဂစ်လေဘေးသင့်ဒုက္ခသည်များ ထိခိုက်နစ်နာနေရခြင်း”၊ ဘိုကလေးမြို့နယ်၊ ဖျာပုံခရိုင်၊ ဧရာဝတီတိုင်း။ Miz-zima News, 1 May - <http://www.bnionline.net/news/mizzima/6197-fishing-license-affects-lives-of-nargis-victims.html> - accessed 2 March 2010. အခြားဒေသများတွင် လိုင်စင်များကြောင့် ဘဏ္ဍာဝင်ငွေတိုးတက်စေရုံမျှမကဘဲ လိုင်စင်များကိုအထူးတင်းကြပ်ကန့်သတ် ထုတ်ပေးသည့်အတွက် ကြောင့် ထိခိုက်နစ်နာရသော အကျိုးသက်ရောက်မှုတစ်ခုမှာ ကားပစ္စည်းအစိတ်အပိုင်းများ တင်သွင်းမှုကိုကန့်သတ်လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ May Kyaw (2009) “ကားအစိတ်အပိုင်းများ တင်သွင်းမှုအတွက် ဥပဒေသစ်များပြဌာန်းခြင်း” Mizzima News, 15 July - <http://www.bnionline.net/news/mizzima/6657-new-regulation-introduced-for-importing-car-parts.html> - accessed 2 March 2010. လိုင်စင်များနှင့် ကားတင်သွင်းခွင့်ကို ကန့်သတ် ထားခြင်းကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကားဈေးနှုန်းများ အဆမတန် မြင့်တက်စေသည်။

၁၄၉ HURFOM (2009) “ဘီးလင်းမြို့နယ်တွင် ဒီကေဘီအေက အတင်းအကျပ်အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း”၊ ဘီးလင်းမြို့နယ်၊ သထုံခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 12 August; Khonumthung News (2010) “ဆန်စက်ငယ်ပိုင်ရှင်များက အခွန် ၆၀၀၀၀ ကျပ်ပေးရခြင်း”၊ ကျောက်တော်မြို့နယ်၊ စစ်တွေခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ Khonumthung News, 8 January - <http://www.bnionline.net/news/khonumthung/7646-small-rice-mill-owner-pays-kyat-60000-as-tax.html> - accessed 1 March.

၁၄၀ Khonumthung News (2010) “ဆန်စက်ငယ်ပိုင်ရှင်များက အခွန် ၆၀၀၀၀ ကျပ်ပေးရခြင်း”၊ ကျောက်တော်မြို့နယ်၊ စစ်တွေခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ Khonumthung News, 8 January - <http://www.bnionline.net/news/khonumthung/7646-small-rice-mill-owner-pays-kyat-60000-as-tax.html> - accessed 1 March.

[illegible]

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အပေါ်တွင်လည်း ဤသို့တစ်ဖွဲ့နှင့်တစ်ဖွဲ့ ညှိနှိုင်းမှုမရှိဘဲအခွန် ကောက်ခံနေကြခြင်းကြောင့် ကောက်ခံသော အခွန်စုစုပေါင်းပမာဏသည် အများအားဖြင့်တိုးမြင့်သွား သည့်အပြင်၊ အခြားသောတန်ဖိုးပေးဆပ်ရမှုများလည်း တိုးပွားသွားခဲ့ပါသည်။ ဤအခွန်ကောက်ခံမှု

- ဗိုက် မော့ က် နေ ရ သည့် ဘဝ များ

တွင်အခွန်ပေးဆောင်ရ မည့်အချိန်နှင့်ပေး ဆောင်ရမည့်ပမာဏတို့ကို ကြိုတင်မသိရှိရ ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသောပြဿနာများလည်း ရှိနေပါသည်။^{၁၄၅} အချိန် အတိအကျမရှိသည့် အပြင်၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် အခွန် ကောက်ခံသောအခွန်ပမာဏ၊ အဖွဲ့အစည်း များ လည်း တသမတ်တည်းမရှိကြပါ။ သာကေ အားဖြင့်၊ (၂၀၀၉)ခုနှစ်တွင် မုဒုံမြို့နယ်၌ စား သောက်ဆိုင်များသည် အပိုဆောင်းအခွန်များ ကို လစဉ် ကျပ်(၅,၀၀၀)မှ(၁၅,၀၀၀)အထိ ပေး နေကြရသည်။^{၁၄၆} (၂၀၀၉) ခုနှစ်တွင် မွန်ပြည် နယ်ရှိ ဘီးလင်းမြို့၌ စစ်တပ်ရော(DKBA) အဖွဲ့ ကပါ နယ်မြေတွင်းရှိစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ အထူးသဖြင့်ဆန်စက်နှင့်သစ်စက်များကို အခွန်ကောက် သည်။^{၁၄၇} လုပ်ငန်းလည်ပတ်ခြင်းအတွက် ဆန်စက်နှင့် သစ်စက်များအပေါ်ကောက်ခံသော အခွန်တစ် မျိုးသည်လစဉ် ကျပ် (၁၀,၀၀၀)ဖြစ်ပြီး၊ ၎င်းသည်အနည်းဆုံး ကြိုတင်သိရှိနိုင်သောအခွန်ဖြစ်သည်။ ဆန် စက်နှင့်သစ်စက်တို့အပေါ် ကောက်ခံသောအခွား အခွန်များသည် ကြိုတင်မသိရှိနိုင်သော အခွန်များဖြစ် သည်။ (DKBA)အဖွဲ့သည် ၎င်းတို့တပ်များ၏ရှိက္ခာအတွက် ငွေကြေးလိုအပ်သောအခါများ၌ လအချို့ ကြာမျှအခွန် ငွေကျပ်(၁၅,၀၀၀)ပတ်ဝန်းကျင်ခန့် ကောက်ခံတတ်သည်။ ဤလုပ်ငန်းများအပေါ်ကောက်ခံ သော အခွန်ငွေစုစုပေါင်းသည် လစဉ်ကျပ် (၃၀,၀၀၀)မှ (၄၀,၀၀၀) အထိဖြစ်သည်။^{၁၄၈} စီးပွားရေးလုပ် ငန်းများသည် မိမိတို့ပေးဆောင်ရမည့် အခွန်ငွေပမာဏကို ကြိုတင်သိရှိရလေ့မရှိရာ၊ လုပ်ငန်းနှင့်ပတ် သက်သောဆုံးဖြတ်ချက်များချရန် ပို၍ပို၍ခက်လာနေလျက်ရှိသည်။ ရေရေရာရာမသိ ရှိရခြင်းကြောင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များအဖို့ အခွန်ပေးရေးအတွက် ငွေချေးယူရသည့်အဖြစ်သို့ ရောက်သွားတတ်ပါ သည်။

“ကျမတို့က ရထားဘူတာ လုံခြုံရေးရဲကို အခွန်ပေးနေရတယ်။”
ရေး-ထားဝယ် ရထားလမ်း၊ မွန်ပြည်နယ်။ (HURFOM)

အခွန်ကိုမည်သည့်အခါမှာ ပေးဆောင်ရမည်ကို သိရှိသောအခါမျိုးမှာပင် ကောက်သောအခွန် ပမာဏသည် လုပ်ငန်းအပေါ်မှာ မူတည်သည်မဟုတ်ဘဲ အမျိုးမျိုးကွဲနေတတ်သည်။^{၁၄၉} အခွန်ကြီးမြင့်ခြင်း ကြောင့် ဝင်ငွေကိုနည်းပါးကျဆင်းသွားစေပြီး၊ စီးပွားရေးကဏ္ဍတွင် အမြတ်ကောင်းသော လုပ်ငန်းများ လျော့နည်းကျဆင်း လာစေပါသည်။

၁၄၅ AASYC (2009) “နံပတ်ပြားအသစ်များကို ကျပ် ၆၁၀၀၀ တောင်းခံသည့်အတွက် စစ်တွေမြို့မှ တက္ကသိုလ်များ ဒုက္ခရောက်နေကြရခြင်း”၊ စစ်တွေမြို့နယ်၊ စစ်တွေခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 23 July; Burma Issues (2009) “(နအဖ) တွင် အခွန်ဥပဒေရိုပါ”၊ ဘီးလင်းမြို့နယ်၊ သထုံခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, MARTUS Bulletin, 22 August; PWO (2009) “အောင်ချမ်းသာရပ်ကွက်တွင် ဆိုင်များအပေါ် အခွန်သစ်များကောက် ခံနေခြင်း”၊ နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၊ မူဆယ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 15 October.
၁၄၆ HURFOM (2009) “(မအဖ) မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးက မုဒုံမြို့နယ်တွင် အတင်းအကျပ်အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း”၊ 9 September. <http://rehmonnya.org/archives/1003> - accessed 10 September 2009
၁၄၇ HURFOM (2009) “ဘီးလင်းမြို့နယ်တွင် ဒီကောဘီအေက အတင်းအကျပ်အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း”၊ ဘီးလင်းမြို့နယ်၊ သထုံခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ 28 August <http://rehmonnya.org/archives/1003> - accessed 7/09/2009
၁၄၈ Ibid.
၁၄၉ Ibid.

**မည်သည့်အရာများအပေါ် အခွန်ကောက်ခံပါသနည်း။
စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ်တွင် ငွေသားဖြင့်ကောက်ခံခြင်း**

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများလုပ်ကိုင်ရန် လိုင်စင်ခံစေခြင်းအားဖြင့် ဘဏ္ဍာဝင်ငွေရရှိရန် ဆောင်ရွက်နိုင်သော တရားဝင်နည်းလမ်းဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ အပြုအမူအပေါ် စည်းကြပ်ထိန်းချုပ်နိုင်ပြီး၊ ၎င်းဝန်ဆောင်မှုများအပေါ် ဘဏ္ဍာဝင်ငွေရှာဖွေနိုင်သော နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း နိုင်ငံတော်အစိုးရက ဝန်ဆောင်မှုများအနည်းငယ်မျှသာပံ့ပိုးပေးသည့် အခြေအနေတွင်ပုဂ္ဂလိက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကိုလိုင်စင်ခံစေခြင်းဆိုသည်မှာအခြားမဟုတ်၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှအကျိုးအမြတ်ညှစ်ထုတ်ယူရန်သာ ဖြစ်နေစေတော့သည်။^{၁၅၀} အချို့နယ်မြေများ၌ အချို့သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို လိုင်စင်ချပေးသူသည် အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့မဟုတ်ဘဲ၊ စစ်တပ်ကဖြစ်နေတတ်သည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းလုပ်လိုသူတို့သည် အာဏာပိုင်များထံမှ ခွင့်ပြုချက်ရယူကြရသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းနှင့် ပတ်သက်သော မှတ်ပုံတင်ကြေးများကို နယ်မြေအာဏာပိုင်များနှင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှုအရ ကောက်ခံလေ့ရှိပြီး အများစုမှာ “တရားမဝင်ကောက်ခံခြင်း”ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် လိုင်စင်ခံထားခြင်းနှင့် မှတ်ပုံတင်ကြေးပေးဆောင်ထားခြင်းရှိသော်လည်း၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကိုဗိုလ်ကျအာဏာ အလွဲသုံးခြင်းနှင့်တရားမဝင် အခွန်ကောက်ခံခြင်း ကိစ္စများမှ ကာကွယ်ပေးနိုင်မှုမရှိပါ။^{၁၅၁}

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် နှစ်စဉ်မှတ်ပုံတင်ကြေးကိုဒေသခံ(မအဖ)/ (ရအဖ)အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များက ကောက်ခံလေ့ရှိကြသည်။ သို့သော်လည်း လူအများသိရှိအောင် ထုတ်ပြန်ကြေညာထားသည့်အချက်များအလွန်နည်းပါသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် နေ့စဉ်လိုင်စင်ကြေးများလည်း ကောက်ခံတတ်ပြီး၊ အထူးသဖြင့် ဈေးဆိုင်များအပေါ်တွင်ကောက်ခံသည်။^{၁၅၂} ကုန်သွယ်မှုတွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေသူများကလည်း အာဏာပိုင်များထံမှ ခွင့်ပြုချက်ရယူကြရသည်။ အရက်ချက်လိုင်စင်ကဲ့သို့သော အချို့လိုင်စင်မျိုးကို မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ (မအဖ)က ထုတ်ပေးလေ့ရှိသည်။^{၁၅၃} ဗဟိုအစိုးရ၏အမိန့်အရစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် အခွန်တိုးမြှင့်ကောက်မည့် အရိပ်လက္ခဏာများရှိနေပါသည်။ အချို့သောစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည်လုပ်ငန်းလုပ်ခွင့်လိုင်စင်လျှောက်ထားရမည်ဟူသောသတိပေးချက်များ ထုတ်ပြန်နေလျက်ရှိသည်။ သာဓကအားဖြင့်၊ (၂၀၀၉)ခုနှစ်က၊ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ဆေးရုံနှင့် ဆေးခန်းများ၊ အခြားကျန်းမာရေးဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများသည် ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာနသို့ လုပ်ငန်းလုပ်ခွင့်လိုင်စင်များလျှောက်ထားပြီး၊ အခွန်ပေးဆောင်ကြရမည်ဟု သတိပေးချက်များထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။^{၁၅၄} ဆေးခန်းများအတွက် လိုင်စင်ကြေးသည် ဆရာဝန်အရေအတွက်အပေါ်မှာအခြေခံပြီး၊ ဆေးရုံများအတွက်လိုင်စင်ကြေးသည် ကုတင်အရေအတွက် အပေါ်မှာအခြေခံပါသည်။ ကချင်ပြည်နယ်၌ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် (၂၀၀၉)ခုနှစ်တွင် ပထမဦးဆုံးအကြိမ်အဖြစ် မှတ်ပုံတင်ကြေး ကျပ်(၈,၀၀၀) ပေးရကြောင်း သတင်းများ

၁၅၀ Narinjara News (2009) “စစ်ဆင်ရေး ကွပ်ကဲမှုဌာနချုပ် (စကခ) -၁၅ က ရန်ပုံငွေအမြောက်အများ စုဆောင်းနေခြင်း”၊ ဘူးသီးတောင်မြို့နယ်၊ မောင်းတောခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ Narinjara News, 5 August - <http://www.bnionline.net/news/narinjara/6803-saka-kha-15-amasses-huge-funds.html> - accessed 2 March 2010.

၁၅၁ Burma Issues (2009) “ပြောင်းကုန်သည်များကို ဒဏ်ငွေချမှတ်နေခြင်း”၊ ကော့ကရိတ်မြို့နယ်၊ ဇူးပလာယာခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 15 October.

၁၅၂ KWAT (2009) “မော်မူရပ်ကွက်တွင် ဈေးဆိုင်များကိုအခွန်ကောက်နေခြင်း”၊ ဖားကန့်မြို့နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 December; KWAT (2009) “မော်မူတောင်ပေါ်တွင် ဈေးဆိုင်များကို အခွန်ကောက်နေခြင်း”၊ ဖားကန့်မြို့နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 9 December; KWAT (2009) “ရှောင်ခွမ်ရပ်ကွက်တွင် ဈေးဆိုင် များကို အခွန်ကောက်နေခြင်း”၊ ဖားကန့်မြို့နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 8 December; KWAT (2010) “ဖားကန့်တွင် ဈေးဆိုင်များကို အခွန်ကောက်နေခြင်း”၊ ဖားကန့်မြို့နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 5 January; KWAT (2010) “မော်မူရပ်ကွက်တွင် ဈေးဆိုင်များကို အခွန်ကောက်နေခြင်း”၊ ဖားကန့်မြို့နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 12 January.

၁၅၃ Khonumthung News (2009) “ထန်တလန်မြို့နယ်တွင် အရက်သောက်သုံးမှု ကျဆင်းသွားခြင်း”၊ ထန်တလန်မြို့နယ်၊ ဖလမ်းခရိုင်၊ ချင်းပြည်နယ်။ 9 December - <http://www.bnionline.net/news/khonumthung/7534-alcohol-consumption-drops-in-thantlang-township.html> - accessed 1 March 2010.

၁၅၄ Irrawaddy (2009) “မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပုဂ္ဂလိကဆေးရုံ၊ ဆေးခန်းများကိုလိုင်စင်ထုတ်ပေးနေခြင်း” Irrawaddy, 8 October - http://www.irrawaddy.org/article.php?art_id=16954 - accessed 16 February 2010.

လည်း ရရှိခဲ့သည်။^{၁၅၅}

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် ကောက်ခံသော အခွန်အတော်များများသည် (အိမ်ထောင်စုများ ကဲ့သို့ပင်) ၎င်းစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ဝင်ငွေ၊ သို့မဟုတ် အမြတ်ရာခိုင်နှုန်းနှင့်လည်း မသက်ဆိုင်ဘဲ၊ အတင်းအကျပ်သဘော တစ်လုံးတည်းပတ်ပြတ်ကောက်ခံနေခြင်းဖြစ်သည်။^{၁၅၆} သာဓကအားဖြင့် (၂၀၀၉) ခုနှစ်က ရခိုင်ပြည်နယ်၊ ကျောက်တော်မြို့၌ ဆန်စက်ပိုင်ရှင်အားလုံးကို အမြတ်သို့မဟုတ် ဝင်ငွေကိုမ ကြည့်ဘဲ၊ အခွန်ကို အစုလိုက် ပတ်ပြတ်ကောက်ခံခဲ့ပြီး၊ တစ်ဦးလျှင်ကျပ်(၆၀,၀၀၀)စီ ပေးကြရသည်။^{၁၅၇} အစုလိုက်ပတ်ပြတ် ကောက်ခံသောအခွန်ကြောင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင် အငယ်စားများ နစ်နာခဲ့ကြရပြီး၊ ဈေးကွက်ထဲမှ ထွက်သွားရသည့်အဖြစ်မျိုး ရောက်စေခဲ့သည်။ အချို့သော အခွန်ကောက်ခံမှုများသည် အနိုင်ကျင့် ငွေတောင်းသည့်သဘောမျိုးဆန်ပြီး၊ လုပ်ငန်းရှင်များ၏ခံနိုင်ရည်- ဆက်လက်ရှင်သန်နိုင်စွမ်း ကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းမရှိချေ။^{၁၅၈} သာဓကအားဖြင့်၊ (၂၀၀၇) ခုနှစ်၊ ဇွန်လက မွန်ပြည်နယ်၊ မုဒုံမြို့နယ်၌ ဆန်စက်ပိုင်ရှင်(၁၀၀)ခန့်ရှိရာ၊ ဆန်စက်များ၏ ဝင်ငွေပမာဏကိုမကြည့်ဘဲ၊ (မအဖ) မြို့နယ် အုပ်ချုပ်ရေးက တစ်ဦးလျှင်ငွေကျပ်(၅၀,၀၀၀)ပေးရမည်ဟု ဆန်စက်ပိုင်ရှင်များအပေါ် အမိန့်ထုတ်ခဲ့သည်။ မပေးလျှင် ဖမ်းချုပ်မည်ဟုလည်း ခြိမ်းခြောက်ခဲ့သည်။^{၁၅၉} ဆန်စက်အငယ်စားပိုင်ရှင်များသည် ဤငွေကို ပေးဆောင်ရန် မတတ်နိုင်ကြကြောင်းကြားသိရသည်။ ရရှိထားသော သတင်းအချက်အလက်မျှဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် ကောက်ခံသောအခွန်နှုန်းများကို စနစ်တကျအကဲဖြတ်၍မရချေ။ သို့ရာတွင် အခွန်ပမာဏများသည် အဆမတန်မြင့်မားနေကြောင်းကိုမူ ပြောနိုင်ပါသည်။ သာဓကအားဖြင့်၊ ရခိုင် ပြည်နယ်၊ကျောက်တော်မြို့နယ်၌၊ဆန်စက်တလုံးအတွက်ဝယ်ရသောကြိတ်ခွက်ရိယာ၏ဈေးကွက်ပေါက် ဈေးသည် (ရရှိထားသောသတင်းအရ)ကျပ် (၁၂,၀၀၀) ဖြစ်သော်လည်း နှစ်စဉ်ပေးရသော အခွန်က ကျပ် (၆၀,၀၀၀) ဖြစ်နေပြီး၊ လုပ်ငန်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၏ (၅) ဆမျှ ဖြစ်နေပါတော့သည်။^{၁၆၀}

အချို့သတင်းများအရဆိုလျှင်၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် ကောက်ခံသော အခွန်များသည် နှစ်စဉ်ဝင်ငွေ အကဲဖြတ်ချက်အပေါ်မှာ အခြေခံသည်ဟုသိရပါသည်။^{၁၆၁} သာဓကအားဖြင့် မွန်ပြည်နယ်၊ သထုံခရိုင်တွင် ဒီကေဘီအေအဖွဲ့က (၂၀၀၉) ခုနှစ်တွင် ဆန်စက်ပိုင်ရှင်များကို ဆန်စက်အရွယ်အစား ကိုအခြေခံ၍အခွန်ကောက်ခံခဲ့သည်။ ဆန်စက်များကို အခွန်ကောက်ခံခဲ့ရာတွင် ကျပ်(၇,၀၀၀)မှ (၁၀, ၀၀၀)ကြား ကောက်ခံခဲ့သည်။^{၁၆၂} သို့သော်လည်း ဝင်ငွေမရသေးသည့်အချိန်၊ ဥပမာအားဖြင့်ဆန်များမ

၁၅၅ KNG (2009) “သိမ်းဆည်းထားသောကားများကို လေလံချပေးရာမှ စစ်အစိုးရက သန်း ၁၀၀၀ ကျော်ရိတ်သွားခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်။ Kachin News Group, 23 June - <http://www.kachinnews.com/News/Junta-rakes-in-1000-million-Kyat-from-auction-of-seized-cars.html> - accessed 23 February 2010.

၁၅၆ Khonumthung News (2010) “ဆန်စက်ငယ်ပိုင်ရှင်များက ကျပ် ၆၀, ၀၀၀ အခွန်ပေးကြရခြင်း”၊ ကျောက်တော်မြို့နယ်၊ စစ်တွေခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ Khonumthung News, 8 January - <http://www.bnionline.net/news/khonumthung/7646-small-rice-mill-owner-pays-kyat-60000-as-tax.html> - accessed 1 March.

၁၅၇ Khonumthung News (2010) “ဆန်စက်ငယ်ပိုင်ရှင်များက ကျပ် ၆၀, ၀၀၀ အခွန်ပေးကြရခြင်း”၊ ကျောက်တော်မြို့နယ်၊ စစ်တွေခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ Khonumthung News, 8 January - <http://www.bnionline.net/news/khonumthung/7646-small-rice-mill-owner-pays-kyat-60000-as-tax.html> - accessed 1 March.

၁၅၈ KWAT (2008-9) “ဆွမ်ပရာဘုံမြို့နယ်တွင် ကာရာအိုကေဆိုင်များကို အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း”၊ ပုတာဒိုမြို့နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin; Burma Issues (2009) “(နအဖ)တွင် အခွန်ဥပဒေမရှိပါ”၊ ဘီးလင်းမြို့နယ်၊ သထုံခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, MARTUS Bulletin, 22 August; PYNG (2006) “မြို့အစပ်ရှိ လက်လီရောင်းဝယ်သူများ လိုင်စင်မရှိသောကြောင့် ပြစ်ဒဏ်ပေးခံရခြင်း”၊ နမ့်ဆမ်မြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ 27 December.

၁၅၉ HURFOM (2007) “မြို့နယ်အာဏာပိုင်များက ဆန်စက်ပိုင်ရှင် (၁၀၀)ကျော်ကို စစ်တပ်အတွက် ရိက္ခာပေးရန်တောင်းဆိုအမိန့်ပေးနေခြင်း”၊ မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 9-15 June 2007.

၁၆၀ Khonumthung News (2010) “ဆန်စက်ငယ်ပိုင်ရှင်များက ကျပ် ၆၀,၀၀၀ အခွန်ပေးကြရခြင်း”၊ ကျောက်တော်မြို့နယ်၊ စစ်တွေခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ Khonumthung News, 8 January - <http://www.bnionline.net/news/khonumthung/7646-small-rice-mill-owner-pays-kyat-60000-as-tax.html> - accessed 1 March.

၁၆၁ HURFOM (2009) “ဘုရားသုံးဆူမြို့နယ်ရှိစီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များ နှစ်စဉ်ဒုတိယအကြိမ်အခွန်ကြောင့် ဒုက္ခရောက်နေကြရခြင်း”၊ MARTUS Bulletin, 1-30 October.

၁၆၂ KHRG (2009) “သထုံခရိုင်တွင် ခေါင်းပုံဖြတ်သည့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများနှင့် ကျေးရွာလူထု၏ တုံ့ပြန်မှုများ”၊ သထုံခရိုင်။ Karen Human Rights Group, 25 November - <http://www.khrg.org/khrg2009/khrg09f20.pdf> - accessed 23 March 2010. သူတို့၏ဝင်ငွေအပေါ် အခွန်ကောက်ခံမှု အချိုးကို နှိုင်းယှဉ်ရန် လိုအပ်သည့် သတင်းအချက်အလက်များ မရရှိသောကြောင့်မဖြစ်နိုင်ပါ။

ရောင်းချမှုထွက်ရှိသေးချိန်တွင် အခွန်ကောက်ခံတတ်သည့်အတွက်ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံအခွန်စနစ်၏ ပျော့ပြောင်းမှုမရှိသည့် အနေအထားကိုဖော်ပြနေပါသည်။ အခွန်ကောက်ခံရေးအဖွဲ့များ အနေနှင့် (အိမ်ထောင်စုများအပေါ် အခွန်ကောက်ခံနေသကဲ့သို့ပင်) ဝင်ငွေအပေါ် အခြေခံ၍ အခွန်ကောက်သည်ဆိုသည့်တိုင်၊ အခွန်ကောက်ခံရေးစနစ်အတွင်းမှာ ညှိနှိုင်းမှုမရှိဘဲ၊ အဖွဲ့အမျိုးမျိုးက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုတည်းအပေါ်မှာ တစ်ပြိုင်တည်း အခွန်ကောက်နေခြင်းကြောင့် ပြဿနာများပေါ်ပေါက်နေရပါသည်။^{၁၆၃} သတင်းပေးပို့ချက်အရ ဖော်ပြရမည်ဆိုလျှင်၊ အကောက်ခွန်ဌာနက ကရင်ပြည်နယ်၊ ဘုရားသုံးဆူ မြို့နယ်ရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုအပေါ် နှစ်စဉ်ဝင်ငွေ၏ ၁၅% အခွန်ကောက်ခဲ့သည်။^{၁၆၄} ဤအခွန်အပေါ်ဆင့်၍ (မအဖ) မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးကလည်း နောက်ထပ် အခွန်ကောက်ခံသေးသည်။^{၁၆၅} ဝင်ငွေအပေါ် အခြေခံ၍ အခွန်ကောက်သည် ဆိုသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြားဒေသများတွင် အခွန်နှုန်းမတူကွဲပြားနေမှု ရှိပါသည်။ သာဓကအားဖြင့်- ကချင်ပြည်နယ် ဖားကန့်နယ်မြေ၌ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ဝင်ငွေအပေါ် ကောက်ခံသော အခွန်နှုန်းသည် ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်း အကြားဖြစ်သည်။^{၁၆၆}

ဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် ကောက်ခံသောအခွန်များ

အိမ်ထောင်စုများ နည်းတူပင် အစိုးရပေးသော ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် အခွန် ကောက်ခံပါ သည်။ သို့ရာတွင် (အိမ်ထောင်စုများနည်းတူပင်) စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ထိုအခွန်ပေးရသော ဝန်ဆောင်မှုများကို ရရှိကြသည်တော့ မဟုတ်ချေ။ သာဓကအားဖြင့်၊ ကချင်ပြည်နယ်၊ မြစ်ကြီးနားမြို့ရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား ၎င်းတို့၏အမှိုက်များကို သိမ်းဆည်းရန်အတွက်ဟုဆိုကာ တစ်နေ့လျှင်(၆၆)ကျပ်မှ(၈၀၀)အထိ အခွန်ကောက်ခံသော်လည်း၊ အမှိုက်သိမ်းပေးသည်ဟူ၍ မရှိခဲ့ချေ။^{၁၆၇} ကချင်ပြည်နယ်၏ အခြားမြို့တစ်မြို့ဖြစ်သော ဖားကန့်မြို့တွင် ဈေးဆိုင်ပိုင်ရှင်များကိုလည်း၊ သန့်ရှင်းရေး ဝန်ဆောင်မှုပေးရေးအတွက် အစိုးရကနေ့စဉ်ကျပ် (၁၀၀)နှုန်း အခွန်ကောက်ခံခဲ့သည်။^{၁၆၈} သို့ရာတွင်သန့်ရှင်းရေးဝန်ဆောင်မှု မရရှိခဲ့ကြချေ။

ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် အမှန်တကယ်အခွန်ကောက်ခံသည်များလည်းရှိပါသည်။ မွန်ပြည်နယ်ရှိ ဖုန်းပိုင်ရှင်များသည် နယ်မြေဒေသအတွင်းမှာ ဖုန်းချပေးပေးသာအဖွဲ့ကို နှစ်စဉ် ကျပ်(၁၅၀,၀၀၀) အခွန်ပေးကြရသည်။^{၁၆၉} အိမ်ထောင်စုများအပေါ် အခွန်ကောက်သည့် နည်းတူပင် ဝန်ဆောင်မှုပေးရာ၌

၁၆၃ HURFOM (2009) “ဘုရားသုံးဆူမြို့နယ်ရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များနှစ်စဉ် ဒုတိယအကြိမ်အခွန်ကြောင့်ဒုက္ခရောက်နေကြရခြင်း”၊ MARTUS Bulletin, 1-30 October.

၁၆၄ Ibid.

၁၆၅ Ibid.

၁၆၆ ဖုန်းပြောဆိုင်များတွင် ဝင်ငွေအပေါ် အခွန်ကောက်ခံမှုနှုန်းမှာ ၂၅% ဖြစ်ပြီး၊ ကျောက်စိမ်းရောင်းရငွေအပေါ်မှ အခွန်ကောက်ခံမှုနှုန်းမှာ ဤမြို့နယ်၌ပင် ၂၀% ရှိသည်ဟုသတင်းရရှိသည်။ KWAT (2010) “မြို့မရပ်ကွက်တွင် ပုဂ္ဂလိကဖုန်းကုမ္ပဏီက အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း”၊ ဖားကန့်မြို့နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 5 January. KWAT (2010) “ဖားကန့်မြို့နယ် ယူမားတွင် ကျောက်စိမ်းကုန်သွယ်မှုအပေါ် အခွန်ကောက်ခံခြင်း”၊ ဖားကန့်မြို့နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 17 January.

၁၆၇ KNG (2008) “စစ်အစိုးရက မြစ်ကြီးနားတွင် မြူနီစီပယ်ခွန် ကောက်ခံသော်လည်း ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်း မရှိခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ Kachin News Group, 12 September - <http://www.kachinnews.com/News/Junta-collects-municipal-taxes-but-provides-no-service-for-civilians-in-Myitkyina.html> - accessed 23 February 2010; KNG (2008) “ကချင်ပြည်နယ်တွင် ဖိအားများအောက်၌ နေထိုင်နေကြရခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်၊ မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ 30 September - <http://www.kachinnews.com/Commentary/Living-under-duress-in-Kachin-State.html> - accessed 23 February 2010.

၁၆၈ KWAT (2009) “မော်မူရပ်ကွက်တွင်ဈေးဆိုင်များကို အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း”၊ ဖားကန့်မြို့နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 December; KWAT (2009) “မော်မူတောင်ပေါ်တွင် ဈေးဆိုင်များကို အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း”၊ ဖားကန့်မြို့နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 9 December; KWAT (2009) “ရှောင်ခွမ်ရပ်ကွက်တွင် ဈေးဆိုင်များကို အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း”၊ ဖားကန့်မြို့နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 8 December; KWAT (2010) “ဖားကန့်တွင်ဈေးဆိုင်များကို အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း”၊ ဖားကန့်မြို့နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 5 January; KWAT (2010) “မော်မူရပ်ကွက်တွင် ဈေးဆိုင်များကိုအခွန်ကောက်ခံနေခြင်း”၊ ဖားကန့်မြို့နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 12 January.

၁၆၉ HFROM (2009) “အာဏာပိုင်များက ဖုန်းများကိုကြားဖြတ်နေသောကြောင့် ဖုန်းပိုင်ရှင်များစီးပွားရေးအရအခက်အခဲဖြစ်နေကြခြင်း”၊ MARTUS Bul-

ကုန်ကျသောစရိတ်နှင့် ပေးရသောအခကြေးငွေတို့ ဆက်စပ်နေပုံ သတင်းအချက်အလက်များမရှိချေ။ တယ်လီကွန်မြူနီကေးရှင်း ဆက်သွယ်ရေးအပေါ် နိုင်ငံတော်အစိုးရက ထိန်းချုပ်ထားခြင်းနှင့် ဥပဒေများ ပြဌာန်းထားခြင်းအားဖြင့် နိုင်ငံတော်ပိုင် ဖုန်းကုမ္ပဏီနှင့် ဆက်သွယ်ထားမှု မရှိသည့် မိုဘိုင်းဖုန်း ပိုင်ရှင်များ အနေနှင့် ဒဏ်ငွေပေးဆောင်ရခြင်း၊ ငွေညှစ်ခံရခြင်းများ ကြုံတွေ့ရနိုင်ပါသည်။^{၁၇၀} အထူးသဖြင့် တရုတ်နိုင်ငံ၊ ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံတို့မှ ဖုန်းကွန်ရက်များနှင့် ချိတ်ဆက်ထားကြသည့် မိုဘိုင်းဖုန်းပိုင်ရှင်များ ဖြစ်သည်။^{၁၇၁} ဤဖုန်းများမှာ (သာမန်အားဖြင့် အသုံးပြုနေကြသော်လည်း) တရားဝင်မဟုတ်ပေ။ သို့ အတွက်ကြောင့် အစိုးရဌာနအသီးသီး၊ အဖွဲ့အစည်းအသီးသီးက ငွေကောက်ခံရန် အခွင့်အလမ်းဖြစ်နေ စေသည်။^{၁၇၂} စစ်တပ်အရာရှိတပ်မှူးများကလည်း အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံရှိ ဖုန်းကွန်ရက်များနှင့် ချိတ်ဆက်ထား သည့်ဖုန်းများကို ငှားရမ်းမှုများတွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေတတ်သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ မောင်းတောမြို့နယ်တွင် ဒေသခံတပ်မှူးက ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံမှ မိုဘိုင်းဖုန်းကွန်ရက်နှင့် ချိတ်ဆက်နေသည့် ဖုန်းကိုငှားရမ်း၍ တစ်လလျှင် ကျပ် (၁၅၀,၀၀၀)ကြေးယူသည်။^{၁၇၃} စစ်တပ်တပ်မှူးထံမှ ဖုန်းငှားရမ်းထားသူက တစ်ဦးချင်း ဖုန်းအသုံးပြုသူများကို ပြင်ပဈေးကွက်တွင် ငှားရမ်းအသုံးပြုစေနိုင်သည်။ ဒေသခံအာဏာပိုင်များကို ငွေမ ပေးဘဲ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများမှ ဖုန်းကွန်ရက်ကို အသုံးပြုသူများသည် ဖုန်းကိုတိတ်တဆိတ် လျှို့ဝှက်အသုံးပြု ကြရသည်။

အစိုးရနှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်နေသည့် အဖွဲ့အစည်း၊ ဌာနများက အခွန်အခအမျိုးမျိုးကိုကောက် ယူနေကြသော်လည်း လူထုအား မည်သည့်ဝန်ဆောင်မှုကိုမှ ပြန်ပေးခြင်းမရှိတတ်ပေ။ သာဓကအားဖြင့်- မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရက ဝန်ဆောင်မှုပေးသောလှိုင်းဖုန်းများတပ်ဆင်ရေးအတွက် ဒေသခံအာဏာပိုင်များနှင့် ဆက်သွယ်ညှိနှိုင်းပြီး ခွင့်ပြုချက်တောင်းခံကြရသည်။ ပြီးမှသာ အခြားသူတစ်ဦးချင်းကို ဖုန်းခေါ်ဆိုရန် ငှားစားနိုင်သည်။^{၁၇၄} (၂၀၀၉) ခုနှစ်တွင် အလားတူ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းမျိုးအတွက် ဒေသခံ စစ်တပ်ကို ကျပ် (၂,၀၀၀)ပေးရပြီး ဒေသခံထောက်လှမ်းရေးတပ်ဖွဲ့ကိုကျပ် (၄၀,၀၀၀)ပေးရသည်။ ဖုန်းပိုင်ရှင်က ဝန်ဆောင်မှု ပေးသည့်ဌာနဖြစ်သည့် မြန်မာစာတိုက်နှင့် ကြေးနန်းဆက်သွယ်ရေးဌာနသို့လည်းလှိုင်းဆက်သွယ်ခအဖြစ် တစ်လလျှင် ကျပ် (၁၅၀,၀၀၀)ပေးရသည်။ (၂၀၀၉) ခုနှစ် နှစ်ဆန်းပိုင်းတွင် အခြားအခွန်တစ်ရပ်ကိုပြောင် တောင်းခံခဲ့ပြန်သည်။ ဖုန်းပိုင်ရှင်များကို သူတို့ဖောက်သည်များ ပြောဆိုမှုကို စောင့်ကြည့်မည်ဟုပြော ဆိုခဲ့ပြီးနောက် ဖုန်းခေါ်ဆိုမှုများနှင့် ဖုန်းပြောသည့်ကာလအချိန်များ ကျဆင်းသွားခဲ့သည်။ အကြောင်း

letin, 1 January – 30 May.

၁၇၀ Myo Thein (2010) “စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကထူးထရိတ်ဒင်းကုမ္ပဏီကိုမမျှတသည့်လက်ဝါးကြီးအုပ်မှု ကျင့်သုံးနေသည်ဟုစွပ်စွဲကြခြင်း”၊ ရန်ကုန်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်တိုင်း။ Mizzima News, 22 January - <http://www.bnionline.net/news/mizzima/7742-businesses-accuse-htoo-trading-of-unfair-monopolization-.html> - accessed 8 March 2010; Kyaw Zin Htun (2010) “မြန်မာ့ဆက်သွယ်ရေးအာဏာပိုင် “MPT က 450MHz တယ်လီဖုန်းကွန်ရက်ချပေး တေ- ခမည်ဆိုခြင်း”၊ Myanmar Times, 4 March <http://www.mmtimes.com/2010/info/512/it51201.html> - accessed 9 March 2010.

၁၇၁ Burma Issues (2009) “ဒီကော့ဘီအေအဖွဲ့က ဖုန်းခွန်ကောက်ခံနေခြင်း”၊ ကော့ကရိတ်မြို့နယ်၊ ကော့ကရိတ်ခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 30 November.

၁၇၂ Kaladan Press (2009) “(နစက)က ငွေညှစ်ရန်နည်းလမ်းအသစ်များ အသုံးပြုနေခြင်း”၊ မောင်းတောမြို့နယ်၊ မောင်းတောခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ Kaladan Press, 18 August - <http://www.bnionline.net/news/kaladan/6872-nasaka-using-new-strategy-to-extort-money.html> - accessed 8 March 2010; Kaladan Press (2009) “အာဏာပိုင်များကရိုဟင်ဂျာလူထုများထံမှ အကြောင်းပြချက်အသစ်ဖြင့်ငွေညှစ်နေခြင်း”၊ မောင်းတောမြို့နယ်၊ မောင်းတောခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ - <http://www.bnionline.net/news/kaladan/7004-authorities-extort-money-on-new-pretext-from-rohingya-community.html> - accessed 22 March 2010; Kaladan Press (2010) “(နစက) အာဏာပိုင်များက မတရားဖမ်းဆီး၍ အတင်းအကျပ်ငွေတောင်းနေခြင်း”၊ မောင်းတောမြို့နယ်၊ မောင်းတောခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ 11 February - <http://www.bnionline.net/news/kaladan/7884-nasakas-arbitrary-arrest-and-extortion-in-maungdaw.html> - accessed 22 March 2010.

၁၇၃ Maung Aye (2010) “(နစက)တပ်မှူးက လစဉ်ကျပ် ၁၀ သန်း ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်ဖုန်းငှားရမ်း၍ ဝင်ငွေရရှိနေခြင်း”၊ မောင်းတောမြို့နယ်၊ မောင်းတောခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ Narinjara News, 8 March - <http://www.bnionline.net/news/narinjara/8054-nasaka-commander-makes-10-million-kyat-a-month-renting-bangladesh-phones.html> - accessed 22 March 2010.

၁၇၄ HURFOM (2009) “အာဏာပိုင်များက ဖုန်းကြားဖြတ်နေမှုကြောင့် ဖုန်းပိုင်ရှင်များစီးပွားရေးအကျပ်အတည်းကြုံရခြင်း”၊ ရေဖြူမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 January. မွန်ပြည်နယ်ရှိ ခေါင်၊ လမိုင်းမြို့နယ်ခွဲများတွင်သတင်းများအရ မိုဘိုင်းဖုန်းများက အလုပ် မဖြစ်ကြောင်းသိရှိရသည်။ သို့အတွက်ကြောင့် ကြိုးလှိုင်းဖုန်းကိုသုံး၍ ပြင်ပမှဆက်သွယ်ပြောဆိုသူများကို ငှားရမ်းကြသည်။ ဖုန်းရှိသူအများစုက ငွေလွှဲ သည့်လုပ်ငန်းကိုလည်း ပူးတွဲ လုပ်ကိုင်ကြသည်။

မှာ ဖုန်းဆက်သူများက သူတို့ပြောဆိုသည်ကို ကြားဖြတ်နားထောင်မည်ကို စိုးရိမ်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။^{၁၇၅} ဤသို့ အစိုးရနှင့် ဆက်သွယ်နေသော်လည်း၊ ဝန်ဆောင်မှုပေးဆောင်နေသည့် ဌာနမဟုတ်သူများကို အခကြေးငွေပေးရသည်မှာ ပုံမှန်ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်သဖွယ် ဖြစ်နေသည်။^{၁၇၆} နိုင်ငံတော်အစိုးရက တယ်လီကွန်မြူနီကေးရှင်း ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းကို လက်ဝါးကြီးအုပ်ထိန်းချုပ်မှု ကျင့်သုံးနေသောကြောင့် ဈေးနှုန်းများ ပြောင်းလဲမြင့်တက်လာစေသည်။

စက်နှင့် ပစ္စည်းကိရိယာတို့အပေါ်ကောက်ခံသော အခွန်များ

မြန်မာနိုင်ငံ ဝင်ငွေခွန်ဥပဒေ (၁၉၇၄)အရ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအများစုသည် စက်ကိရိယာများ တန်ဖိုးကျ ဆင်းသွားသောတန်ဖိုးကို အခွန်ကျသင့်ငွေမှ နှုတ်ယူနိုင်ပါသည်။ ဤသို့နှုတ်ယူခွင့်ကို ချွင်းချက်အဖြစ်မပါဝင်သောပစ္စည်းများမှာဖျော်ဖြေရေးပစ္စည်းများ၊ ဟိုတယ်များ၊ စားသောက်ဆိုင်များ၊ အလှပြင်ဆိုင်များနှင့် အားကစားကာယလေ့ကျင့်ခန်းရုံများဖြစ်ပါသည်။^{၁၇၇} မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းက ပိုင်သော ပစ္စည်းကိရိယာများအပေါ်တွင်လည်း တန်ဖိုးကျဆင်းမှုကြောင့် အခွန်ငွေလျော့ပေါ့ပေးရမည့်အစား အခွန်ကောက်ခံပါသည်။^{၁၇၈} သာဓကအားဖြင့် ဆန်ကြိတ်ခွဲရေးကိရိယာ၊ လွှစက်၊ ရုပ်မြင်သံကြားစက်၊ အသံချဲ့စက်နှင့် ကာရာအိုကေစက် တို့အပေါ်တွင်ဖြစ်သည်။^{၁၇၉}

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းက ပိုင်သောပစ္စည်းကိရိယာများအပေါ် အခွန်သစ်များကောက်ခံနေလျက်ရှိသည်။ ဤကဲ့သို့သော အခွန်သစ်တစ်မျိုးမှာ ရုပ်မြင်သံကြားနှင့် အသံချဲ့စက်ရှိသောဆိုင်များကိုကောက်သောအခွန်ဖြစ်သည်။ သာဓကအားဖြင့် မွန်ပြည်နယ်၊ မုဒုံမြို့နယ်၌ (၂၀၀၉)ခုနှစ် ဇူလိုင်လက ရုပ်မြင်သံကြားနှင့် ဖျော်ဖြေရေးအစီအစဉ်များ ပြသသောလုပ်ငန်းများကို အခွန်စတင်၍ ကောက်ခံခဲ့သည်။^{၁၈၀} မုဒုံမြို့နယ်၌ အခွန်ပမာဏသည် ဆိုင်ကမြို့ပေါ်မှာရှိနေသည်လား၊ တောရွာမှာရှိနေသည်လား ဟူသည့် အချက်အပေါ်တွင်လည်းမူတည်ပါသည်။ မြို့ပေါ်မှရုပ်မြင်သံကြားနှင့် အသံချဲ့စက်ရှိသော ဆိုင်တစ်ဆိုင်လျှင် ကျပ်(၁၀,၀၀၀) ကောက်ယူပြီး၊ တောရွာရှိဆိုင်ဟူ၍ သတ်မှတ်သောဆိုင်များကိုမူ သည့်ထက်များစွာပိုမြင့်သော ကျပ်(၄၅,၀၀၀)မှ(၅၀,၀၀၀) နှုန်းဖြင့် ကောက်ယူသည်။^{၁၈၁} ယခင်နှစ်များကမူ အလားတူ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုသည် ယခုအထိ(မအဖ)မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးသို့ ပေးမြဲပေးနေရသေးသော တနှစ်စာအခွန်ကျပ် (၁,၀၀၀)ကိုသာ ပေးခဲ့ရသည်။^{၁၈၂} အလားတူ အခွန်မျိုးကို (၂၀၀၉) ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလက ရန်ကုန်နယ်မြေအတွင်းမှာ စတင်ကောက်ခံခဲ့ကြောင်း၊ ရန်ကုန်နယ်မြေမှာ ရုပ်မြင်သံကြားရှိသောဆိုင်များကို လိုင်စင်ကြေးစတင်၍ကောက်ခံခဲ့ကြောင်းသိရှိရသည်။ အခွန်သည် အစုလိုက်(တစ်ပြေးညီပုတ်ပြတ်) ကောက်သောအခွန်ဖြစ်ပြီး၊ အထက်မှာဖော်ပြခဲ့သော နှုန်းများထက်များစွာပိုမြင့်ကာ၊ ရုပ်မြင်သံကြား

၁၇၅ Ibid.
 ၁၇၆ Burma Issues (2009) “ဒီကောဘီအေအဖွဲ့က ဖုန်းခွန် ကောက်ခံနေခြင်း”၊ ကော့ကရိတ်မြို့နယ်၊ ကော့ကရိတ်ခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 30 November.
 ၁၇၇ “ပြည်တွင်း အခွန်များဦးစီးဌာန၊ မွန်ပြည်နယ်။ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခွန်ဝန်ကြီးဌာန။ “အခွန်အကြောင်း သိကောင်းစရာ”
 ၁၇၈ PWO (2009) “အိုင်လောကျေးရွာတွင် ဆန်စက်များမှ အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း”၊ မန်တုံမြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 20 October; PWO (2009) “ဝင်းပက်ကျေးရွာတွင် ဆန်စက်များမှ အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း”၊ မန်တုံမြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 21 October.
 ၁၇၉ KHRG (2007) “ကရင်ပြည်နယ်တောင်ပိုင်းတွင် အစိုးရ၏ ဖိနှိပ်မှုများနှင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှု ဖန်တီးနေခြင်း”၊ ကော့ကရိတ်ခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ 23 February - <http://www.khrgh.org/khrgh2007/khrgh07f2.html> - accessed 22 February 2010; HURFOM (2009) “စီးပွားရေးအကျပ်အတည်းနှင့် စားနပ်ရိက္ခာ ပြဿနာအကြီးအကျယ်ဆိုင်ရာစေခြင်း”၊ ကလိန်အောင်မြို့နယ်၌၊ တနင်္သာရီတိုင်း။ MARTUS Bulletin, 10 March.
 ၁၈၀ HURFOM (2009) “(မအဖ) မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးက မုဒုံမြို့နယ်တွင် အတင်းအကျပ်အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း”၊ 9 September. <http://rehmonnya.org/archives/1003> (Accessed 10/09/2009)
 ၁၈၁ Ibid.
 ၁၈၂ Ibid.

စက်တလုံးလျှင် ကျပ်(၄၅,၀၀၀)နှုန်းဖြစ်သည်။^{၁၈၃} ဤအခွန်နှုန်းကြောင့်ဆိုင် ရှင်အတော်များများက ဆိုင်မှ ရုပ်မြင်သံကြားစက်များကို ဖြုတ်ပစ်လိုက်ကြရသည့် အခြေအနေဆိုင်ကံစေသည်။ လိုင်စင်မဆောင်ပါက ထောင်ဒဏ်(၃)နှစ်သော်လည်းကောင်း၊ ဒဏ်ငွေ ကျပ်(၁၀၀,၀၀၀)သော်လည်းကောင်း၊ ထောင်ဒဏ်၊ ငွေ ဒဏ်နှစ်ရပ်စလုံးသော်လည်းကောင်း ကျခံရမည်ဟုသတင်းရရှိသည်။ ရုပ်မြင်သံကြားစက်များကို ဖြုတ်ပစ် သောဆိုင်များသည် ဖောက်သည်များဆုံရှုံးသွားခဲ့ရသည်။ အကြောင်းမှာ ဖောက်သည်အတော်များ များသည် အိမ်မှာရုပ်မြင်သံကြားစက်မရှိ၍ ရုပ်မြင်သံကြားကြည့်ရန်ဆိုင်သို့ လာထိုင်ကြခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပါ သည်။ အသုံးပြုခြင်းမရှိသော ပစ္စည်းကိရိယာများနှင့် ဂိုဒေါင်များကိုပင် အခွန်ကောက်ခံတတ်ပါသည်။^{၁၈၄}

ပြည်တွင်းကုန်သွယ်မှုအပေါ် ကောက်ခံသောအခွန်များ

ကုန်သွယ်မှုလုပ်ရန်အတွက် လိုအပ်သောလိုင်စင်ကို ဆောင်ရသည့်အပြင်၊ အမှန်တကယ် အရောင်းအဝယ် လုပ်သောကုန်စည်အပေါ်မှာလည်း ကြိုတင်ခန့်မှန်းသိရှိနိုင်ခြင်းမရှိဘဲ အခွန်ကောက်ပါ သည်။^{၁၈၅} (အခြားအခွန်များနှင့်အတူ) ကုန်ပစ္စည်းအပေါ် ကောက်ခံသောအခွန်ကိုမပေးနိုင်ပါက (အခွန် ပမာဏနှင့် ညီမျှသောကုန်ပစ္စည်းကို သိမ်းခြင်းမဟုတ်ဘဲ) အရောင်းအဝယ်လုပ်သော ကုန်ပစ္စည်းအား လုံးကို အစိုးရကသိမ်းယူတတ်ပါသည်။^{၁၈၆} ကုန်သည်များထံမှ အများအားဖြင့်ကောက်ယူသော အခွန်များ သည် လယ်ယာထွက်ပစ္စည်းများ ဝယ်ယူရောင်းချခြင်း အပေါ် ကောက်ယူသော အခွန်များဖြစ်သည်။ ဤအခွန်များသည် တိုင်းပြည်မှာ အရောင်းအဝယ်လုပ်ငန်းနည်းပါးစေပြီး၊ အကျိုးဆက်အနေနှင့်ဝင်ငွေ ပမာဏကိုလည်း နည်းပါးစေသည်။ ကုန်ပစ္စည်းများ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ကူးသန်းသွားလာမှုအပေါ် အခွန် ကောက်ခံခြင်းအကြောင်းကို “စစ်ဆေးရေးကိတ်များ၌ အခွန်ကောက်ခံခြင်း” ကဏ္ဍ၌ဆွေးနွေးတင်ပြထား ပါသည်။

နိုင်ငံတော် အစိုးရနှင့် ပတ်သက်သည့် အဖွဲ့အစည်း၊ ဌာနများထဲတွင် စည်းမျဉ်းများတင်းကျပ်မှု နှင့်ခြစားမှုများ ပူးတွဲရှိနေမှုကြောင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ်ကောက်ခံသော အခွန်များသည်နိုင်ငံ အနှံ့အပြားတွင် ကွဲပြားခြားနားမှုရှိနေသည်။ ဖြစ်ပွားလေ့အများဆုံး လာဘ်စားမှုပုံစံမှာ ဗဟိုအစိုးရက ချမှတ်သည့်အခွန်ပမာဏထက် အခွန်ကောက်ခံသူဝန်ထမ်း၊ ကိုယ်စားလှယ်များက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အပေါ် ပို၍အခွန်ချမှတ်ခြင်းဖြစ်သည်။^{၁၈၇} လိုင်စင်ကြေးနှင့် မှတ်ပုံတင်ကြေးများ မပေးဆောင်သည့်အတွက် အစိုးရက ထိုစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းများကို သိမ်းယူအသုံးပြုတတ်သည်လည်းရှိ သည်။^{၁၈၈} စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ပစ္စည်းကိရိယာများကို စစ်တပ်ကသာမက(မအဖ) မြို့နယ်အုပ်ချုပ်

- ၁၈၃ Mizzima News (2009) “လိုင်စင်အမိန့်ကြောင့် ရန်ကုန်ရှိဆိုင်များသည် ဖောက်သည်များနည်းပါးသွားရခြင်း”၊ ရန်ကုန်ခရိုင်၊ ရန်ကုန်တိုင်း။ Mizzima News, 4 December
- ၁၈၄ PWO (2009) “အိုင်လောကျေးရွာတွင် ဆန်စက်များမှ အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း”၊ မန်တိုမြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 20 October; PWO (2009) “ဝင်းပက်ကျေးရွာတွင် ဆန်စက်များမှ အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း”၊ မန်တိုမြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 21 October. ဘုရားသုံးဆူမြို့နယ်ရှိ ကုန်သည်တစ်ဦး၏ သတင်းပေးပို့ချက်အရ သို့လောင်ရုံထားရှိရန် တစ်လလျှင်ဘတ် ၁၀,၀၀၀ မှ ၁၅,၀၀၀ အထိ ပေးဆောင်နေရသည်ဟုဆိုသည်။ ပို၍အတွင်းကျကျ သုံးသပ်မှုများကိုဖတ်ရှုလိုလျှင် HURFOM (2008) “Protecting their rice pots: An economic profile of trade and corruption in Three Pagoda Pass,” “သူတို့၏ ထမင်းအိုးကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်နေခြင်း။ ဘုရားသုံးဆူဒေသ ကုန်သွယ်ရေးအခြေ အနေနှင့် အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများ” The Mon Forum, 30 December, p.7. အစီရင်ခံစာကို ကြည့်ပါ။
- ၁၈၅ KHRG (2005) “ဒူးပလာယာခရိုင်၊ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး ပြီးသော်လည်း တိုက်ခိုက်မှုများနှင့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများဆက်လက်ရှိနေခြင်း”၊ Karen Human Rights Group - <http://www.khrg.org/khrg2005/khrg05f1.html> - accessed 19 February 2010; HURFOM (2009) “ကြံ့ခိုင် ကျွဲနွားအပေါ် အခွန်ကောက်ခံမှုကြောင့် အမြတ်ငွေဆုံးပါးသွားရခြင်း”၊ ကလိန်အောင်မြို့နယ်ခွဲ၊ တနင်္သာရီတိုင်း။ MARTUS Bulletin, 28 August.
- ၁၈၆ KHRG (2005) “ဒူးပလာယာခရိုင်၊ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး ပြီးသော်လည်း တိုက်ခိုက်မှုများနှင့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများဆက်လက်ရှိနေခြင်း”၊ Karen Human Rights Group - <http://www.khrg.org/khrg2005/khrg05f1.html> - accessed 19 February 2010;
- ၁၈၇ PWO (2009) “နမ့်စစ်နှင့် မန်ဆတ်ကျေးရွာများတွင် အရက်ဆိုင်များကို မတန်တဆအခွန်ကောက်ခံနေခြင်း”၊ နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 31 October.
- ၁၈၈ PWO (2008) “အခွန်မပေးဆောင်သည့် အတွက်ကြောင့် ကားဒရိုင်ဘာများနှင့် ထော်လာဂီများကို ကျောက်တုန်းများ အတင်းအကျပ် သယ်ဆောင်ရန် ခိုင်းစေခြင်း”၊ မန်တိုမြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 13 March.

ရေးမှာအကျုံးဝင်သော အဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုးတို့ကလည်း လူယက်ယူငင်အသုံးပြု တတ်ပါသည်။^{၁၇၉} စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် (အိမ်ထောင်စုများနည်းတူပင်) စစ်တပ်၏ (တခါတရံ(မအဖေ)နှင့် ပူးပေါင်း၍) အနိုင်ကျင့် ငွေတောင်းခြင်းကိုလည်းခံရတတ်ပါသည်။^{၁၈၀} အချို့သောဆိုင်များသည် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး အဖွဲ့များ၏ အနိုင်ကျင့်ငွေတောင်းခြင်းလည်းခံကြရသည်။^{၁၈၁} ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များ၏ အနိုင်ကျင့်ငွေတောင်းခြင်းကလည်း ရိုးအီနေသည့် ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်လိုဖြစ်နေသည်။ ရဲများသည် အများအားဖြင့်ဆိုင်များကိုအခွန် ကောက်ခြင်းနှင့် အနိုင်ကျင့်ငွေတောင်းခြင်းပြုတတ်သည်။ အထူးသဖြင့် အရက်ရောင်းသောဆိုင်များဖြစ် သည်။ အရက်ဆိုင်များကရဲများနှင့် ၎င်းတို့၏အပေါင်းအပါများကို အခမဲ့အရက်တိုက်ကျွေးရလေ့ရှိ သည်။^{၁၈၂} အနိုင်ကျင့်ငွေတောင်းခြင်းသည် အခြားသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကဏ္ဍများအပေါ်တွင်လည်း ရိုး နေသောကိစ္စပမာပင်ဖြစ်နေသည်။ သာဓကအားဖြင့်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ မြေပုံမြို့နယ်၌အစိုးရနှင့်ပတ်သက် သောအဖွဲ့အစည်းများက အကြမ်းဖက်နည်း (ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများကိုဖျက်ဆီးပစ်ခြင်း)သုံးမည်ဟု ခြိမ်း ခြောက်ပြီး၊ အခွန်ငွေတောင်းယူကြသည်။ ထို့နောက်၊ ထိုအခွန်ငွေကို အစိုးရ၏ဌာနဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်များ အချင်းချင်းခွဲဝေယူကြသည်။ ထို့အပြင် အခွန်ပေးရန် ထိုငါးလုပ်ငန်းများအတွက် အချိန်တိုတို (၁၅ရက်) သာပေး၍ အကျပ်ကိုင်ခဲ့ကြသည်။^{၁၈၃} ရခိုင်ပြည်နယ်၌ လူမျိုးကွဲပြားခြားနားခြင်းသည် အခွန်ပမာဏကွဲ ပြားခြားနားခြင်း၏ အကြောင်းအချက်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ရိုဟင်ဂျာတို့ပိုင်သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် အခွန်ပမာဏပို၍များများပေးကြရသည်။^{၁၈၄} အနိုင်ကျင့်ငွေတောင်းမှုအချို့သည်ပုံမှန်ဖြစ်ပြီး၊ ကြိုတင်သိနိုင် သော ကိစ္စဖြစ်သည့်တိုင်ကြိုလျှင်ကြိုသလို အနိုင်ကျင့် ငွေတောင်းမှုများက အဖြစ်များပါသည်။^{၁၈၅} (မအဖေ) မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှ ပုဂ္ဂိုလ်များရာထူးမှအနားယူခြင်း၊ သို့မဟုတ် နယ်ပြောင်းခြင်းပြုလုပ်လည်း (အိမ် ထောင်စုများနည်းတူ) စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် အခွန်ကောက်တတ်သည်။ သာဓကအားဖြင့်၊ ၂၀၀၇ ခုနှစ်တွင် မုဒုံ(မအဖေ)ဥက္ကဋ္ဌ နယ်ပြောင်းရမည့်အခါ ရှောင်တခင်အခွန်ကောက်ခံခဲ့သည်။^{၁၈၆} လွန်ခဲ့သော (၃) လက စစ်တပ်ရိုက္ခာအတွက် ဆန်စက်ပိုင်ရှင်များက စပါးတင်း (၁၀၀)မှ(၂၀၀)အထိပေးခဲ့ကြရပြီးနောက်၊ မျှော်လင့်မထားဘဲ ၎င်းတို့အပေါ်နောက်ထပ်ကောက်ခံလာ ပြန်သောအခွန်ဖြစ်သည်။^{၁၈၇}

- ၁၇၉ Burma Issues (2008) “(နအဖ) က ကရင်နီပြည်သူများ၏ ပုဂ္ဂလိက ထောက်ပံ့ရေးပစ္စည်းများလုယူခြင်း”၊ ကရင်နီပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 15 February; KNG (2009) “မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်း ကချင်ပြည်နယ်တွင် ငွေညစ်မှုကနည်းသစ်တစ်ခုဖြစ်လာခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်၊ မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ Kachin News Group, 22 May - <http://www.bnionline.net/news/kng/6314-extortion-name-of-the-game-in-burmas-northern-kachin-state.html> - accessed 2 March 2010.
- ၁၈၀ HURFOM (2007) “မြို့နယ်အာဏာပိုင်များက စစ်တပ်ရိုက္ခာအတွက် ဆန်စက်ပိုင်ရှင် (၁၀၀) ကို ပေးဆောင်စေခြင်း”၊ မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 9-15 June 2007; KNG (2009) “မြန်မာနိုင်ငံ မြောက်ပိုင်း ကချင်ပြည်နယ်တွင် ငွေညစ်မှုကနည်းသစ်တစ်ခုဖြစ်လာခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်၊ မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ Kachin News Group, 22 May - <http://www.bnionline.net/news/kng/6314-extortion-name-of-the-game-in-burmas-northern-kachin-state.html> - accessed 2 March 2010; Tin Soe (2010) “မြောက်ပိုင်း ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် စစ်အင်ဂျင်နီယာတပ်ဖွဲ့က လူမိုက်ရိုက်များသဖွယ် ပြုမူနေခြင်း”၊ မောင်းတောမြို့နယ်၊ မောင်းတောခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ Kaladan Press, 12 January - <http://www.bnionline.net/news/kaladan/7658-army-engineering-unit-operate-like-gangsters-in-northern-arakan.html> - accessed 1 March 2010.
- ၁၈၁ KHRG (2009) “ဟားအဲခရိုင်တွင် ဒီကောဘီအေအဖွဲ့က ခေါင်းပုံဖြတ် အနိုင်ကျင့်နေမှုများနှင့် လူသစ်စုဆောင်းနေခြင်း”၊ ကရင်ပြည်နယ်။ Karen Human Rights Group, 29 June, - www.khrgh.org/khrgh2009/khrgh09f11.pdf - accessed 21 February 2010.
- ၁၈၂ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း- ၇။ အမျိုးသမီး၊ ဘီလူးကျွန်း၊ ချောင်းဆုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ မျက်မြင်သက်သေ။ - 28/08/09 Mae Sot; PWO (2009) “အောင်ချမ်းသာကျေးရွာတွင် ဆိုင်များအပေါ်တွင် အပိုဆောင်းအခွန် ကောက်ခံနေခြင်း”။ နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 15 October; PWO (2009) “နမ့်တစ်နှင့် မန်ဆတ်ကျေးရွာတို့တွင် အရက်ရောင်းဆိုင်များ၌ အဆမတန်အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း”။ နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 31 October.
- ၁၈၃ Narinja News (2008) “ပုဇွန်ကန် ပိုင်ရှင်များ ငွေညစ်ခံနေရခြင်း”၊ မြေပုံမြို့နယ်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ Narinja News, 18 September - <http://www.bnionline.net/news/narinjara/4980-shrimp-farm-owners-face-extortion.html> - accessed 4 March 2010.
- ၁၈၄ Kaladan Press (2010) “ရခိုင်ပြည်နယ်၊ မောင်းတောတွင် အတင်းအကျပ် အခွန်နှင့်အစိုးအခများ ကောက်ခံနေခြင်း”။ မောင်းတောမြို့နယ်၊ မောင်းတောခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ Kaladan Press, 27 January - <http://www.bnionline.net/news/kaladan/7776-arbitrary-tax-and-toll-imposed-in-maungdaw-arakan.html> - accessed 1 March 2010.
- ၁၈၅ KWAT (2009) “မူဆယ်တွင် ထော်လာဂျီများထံမှ ငွေညစ်ခံနေခြင်း”။ မူဆယ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, March.
- ၁၈၆ HURFOM (2007) “မြို့နယ်အာဏာပိုင်များက စစ်တပ်ရိုက္ခာအတွက် ဆန်စက်ပိုင်ရှင် (၁၀၀)ကို ပေးဆောင်စေခြင်း”၊ မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 9-15 June 2007.
- ၁၈၇ Ibid.

ပုဂ္ဂလိကလယ်ယာကဏ္ဍတွင် အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း

မည်သူက အခွန်ကောက်ခံနေသနည်း။

အိမ်ထောင်စုများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် အခွန်ကောက်ခံသကဲ့သို့ပင်၊ လယ်ယာကဏ္ဍတွင် ကောက်ခံနေသော အခွန် အများစုကို (ရအဖ) နှင့် (မအဖ) ကျေးရွာနှင့် မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များ၊ စစ်တပ်နှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး အဖွဲ့များကကောက်ခံနေကြသည်။ ဤလယ်ယာကဏ္ဍအပေါ်တွင် ကောက်ခံသည့်အခွန်များ၊ အဖိုးအခများနှင့် ဒဏ်ငွေများကိုမည်သို့ ခွဲဝေသုံးစွဲပုံနှင့်ပတ်သက်၍ သတင်းအချက်အလက်အနည်းငယ်သာရှိပါသည်။ သို့သော်လည်း ဤအခွန်များကို လယ်သမားများအတွက် အသုံးကျမည့် ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် ကောက်ခံသည်မှန်သော်လည်း၊ (လူများက အခွန်ကောက်ခံမှု စနစ်နှင့်ပတ်သက်၍ သူတို့အတွေ့အကြုံရှိနေကြသည့်အတိုင်း)ဖော်ပြထားသည့်ကိစ္စများအတွက်အသုံးပြုမည်မဟုတ်၊ သူတို့အကျိုး ဖြစ်စေမည်မဟုတ်ဟု သံသယ ရှိနေကြပါသည်။^{၁၉၈}

မြေလူယူသိမ်းပိုက်မှုများ

ပုဂ္ဂလိကပိုင် လယ်ယာမြေများကို(နဝတ)စစ်အစိုးရ အာဏာရရှိလာပြီးနောက်ပိုင်း၌ စစ်တပ်နှင့် အခြားသော အစိုးရဇာနည်များက လျော်ကြေးမပေးဘဲ ရယူခဲ့ကြသည့် မြေအမြောက်အများရှိပါသည်။^{၁၉၉} မြေများကိုအစိုးရက လူထုအများကောင်းကျိုးတိုးတက်စေရန် အခြေခံအဆောက်အဦများတည်ဆောက်ရန် သိမ်းဆည်းလေ့ရှိကြသည်မှာ နိုင်ငံတကာကလက်ခံထားသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကပိုင်မြေများကို အများကောင်းကျိုးအတွက် ဆောင်ရွက်ရန်သိမ်းယူသည့်အတွက်ကြောင့် ထိုပုဂ္ဂလိကပိုင်ရှင်ကို လျော်ကြေးပြန်ပေးရန်လည်းမလိုအပ်ပါ။ မြေသိမ်းမှုကြောင့် ပုဂ္ဂလိကထုတ်လုပ်မှု ရပ်ဆိုင်းသွားသော်လည်း၊ အများကောင်းကျိုးမြှင့်တက်လာရာ၊ အသစ်ဖြစ်လာသည့် အများကောင်းကျိုးသို့မဟုတ် ငွေကြေးဆိုင်ရာအကျိုးအမြတ်များကို နှိုင်းယှဉ်ချိန်ဆရန်လိုပါသည်။ လူမှုဖူလုံရေးကောင်းကျိုးမြှင့်တက်လာမှုကိုချိန်ဆရပါမည်။ လူအများကောင်းကျိုးတစ်စုံလုံး မြှင့်လာစေရန်ဆောင်ရွက်မှုအတွက် လျော်ကြေးပေးရန်မလိုအပ်ပါ။ သို့သော်လည်း မျှတမှုရည်ရွယ်ချက်အတွက် ချိန်ဆရန်အရေးကြီးပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် (နဝတ)စစ်အစိုးရအာဏာရရှိလာချိန်မှစ၍ ဖြစ်ပွားခဲ့သည့်အကျယ်အပြန့်ဖြစ်သည့် မြေနှင့်ပိုင်ဆိုင်မှုများကို ရယူမှုကြောင့်ဖြစ်လာသည့် မူဝါဒ၏အကျိုးဆက်များကို အစိုးရက “တရားဝင်” ပြန်လည်ဆန်းစစ်မှုများ မပြုဟုသံသယဖြစ်ဖွယ်ရှိသည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြင်ပတွင်မြေသိမ်းမှုကြောင့် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍအပေါ်တွင်ဖြစ်လာသည့်အကျိုးဆက်များကို အဖွဲ့အစည်းများက သုံးသပ်လေ့လာထားသည့် စာတန်းများကို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေမှု အများအပြားရှိနေပါသည်။

၁၉၈ HURFOM (2009) “မုဒုံမြို့နယ်နေ လူထုများက ရပ်ရွာလယ်ထွန်စက်အတွက်ပေးဆောင်ရန် အတင်းအကျပ်တောင်းခံနေခြင်း”၊ မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 25 October.

၁၉၉ HURFOM (2009) “ဘီးလင်းမြို့နယ်မှ အတင်းအကျပ် ငွေတောင်းခံရသူနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း”၊ ဘီးလင်းမြို့နယ်၊ သထုံခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 October – 14 November; HURFOM (2009) “လယ်ဧက ၁၀၀ကျော်ကို ကမာဝက်မြို့နယ်ခွဲတွင် သိမ်းယူခံရခြင်း”၊ မုဒုံမြို့နယ်၊ မွန်ပြည်နယ်။ 1-30 October; KNG (2007) “စစ်တပ်က ကချင်ပြည်နယ်တွင် စပါးခင်းနှင့် ခြံကွက်များစွာကို သိမ်းယူခံရခြင်း”၊ ကချင်ပြည်နယ်။ Kachin News Group, 12 July - <http://www.kachinnews.com/News/Acres-of-orchards-and-paddy-fields-in-Kachin-State-confiscated-by-army.html> - accessed 24 February; LWO (2006) “မိုင်းတုံရွာသားများကို မြန်မာစစ်တပ်အတွက် အတင်းအကျပ်ခိုင်းစေခြင်း”၊ မိုင်းတုံမြို့နယ်၊ မိုင်းဆတ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 January; Narinjara News (2007) “ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် စစ်တပ်ကစုဆောင်းမှုများ ပြားစွာရရှိနေခြင်း”၊ ဘူးသီးတောင်မြို့နယ်၊ မောင်းတောခရိုင်၊ ရခိုင်တောင်မြို့နယ်၊ စစ်တွေခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ Narinjara News, 20 January - <http://www.bnionline.net/news/narinjara/1203-army-savings-in-northern-arakon-go-up.html> - accessed 4 March 2010.

မြန်မာ့တပ်မတော်က မြေပိုင်ရှင်များနှင့် စာချုပ်များချုပ်ဆိုခြင်း

အစိုးရနှင့် ပတ်သက်ဆက်စပ်နေသည့် အဖွဲ့အစည်းများက လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍမှအခြားသော အရင်းအမြစ်ရယူပုံ လုပ်ဆောင်လေ့ရှိသည့် နည်းတစ်ခုမှာ မူလရိုးရာအရ လယ်စိုက်ပျိုးမြေပိုင်ဆိုင်သူများနှင့် တပ်မတော်အကြား ‘စာချုပ်များ’ အတင်းအကျပ်ချုပ်ဆိုရယူခြင်းဖြစ်သည်။ လုပ်ဆောင်လေ့ရှိသည့် ‘စာချုပ်များ’ အနက်မှ တစ်ခုမှာ ထွက်ရှိလာသည့်သီးနှံကို စစ်တပ်နှင့် ပိုင်ရှင်အကြားခွဲယူခြင်းဖြစ်သည်။ အခြားနောက်ထပ် ‘စာချုပ်’ ပုံစံတစ်မျိုးမှာ မြေကိုစစ်တပ်ကရယူခြင်းဖြစ်ပြီး၊ နောက်ပိုင်းတွင် ရောင်းချလိုက်သည်။ နောက်ပိုင်းတွင်လယ်ကိုမူလပိုင်ဆိုင်သူထံသို့ပြန်ရောင်းချသည်လည်းရှိသည်။ အချို့အခြေအနေများတွင် ဈေးကောင်းပိုပေးနိုင်သူကို ပြန်လည်ရောင်းချလေ့ရှိသည်။^{၂၀၀} တခါတရံတွင်မြေကို မူလပိုင်ရှင်ထံ ပြန်လည်ငှားရမ်းသည်။ ထိုသူက လယ်ပေါ်တွင် လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်။^{၂၀၁} အခြားသောစာချုပ်ပုံစံမှာ ယခင်ပိုင်ဆိုင်သူကို သစ်ပင်အရေအတွက်အလိုက်၊ သို့မဟုတ် ဧကအလိုက် စစ်တပ်ထံသို့ သူတို့ပိုင်မြေပေါ်တွင် စိုက်ပျိုးရန်သတ်မှတ်ထားသည့် ကြေးတစ်ခုကို ပေးဆောင်စေခြင်းဖြစ်သည်။^{၂၀၂} ငှားရမ်းခ၊ ပုံသေသတ်မှတ်ထားသည့် ကြေးပေးဆောင်စေမှု ထွက်ကုန်သီးနှံကို ခွဲဝေမှုများကြောင့် မူလကရှိနေသည့် စိုက်ပျိုးမြေပေါ်တွင် အထွက်နှုန်းကျဆင်းသွားစေခြင်းမရှိပါ။ သို့သော်လည်း ဤသို့ကျင့်သုံးနေမှုကြောင့် မရေရာမှုများဖြစ်ပေါ်လာစေပြီး၊ ပုဂ္ဂလိကလယ်ယာကဏ္ဍတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ကျဆင်းခြင်းဖြစ်ပေါ်လာစေသည်။ သို့သော်လည်း ဤသို့စာချုပ်များ ချုပ်ဆိုဆောင်ရွက်နေခြင်းအားဖြင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ ဝင်ငွေကို စစ်တပ်နှင့် ၎င်း၏ အဖွဲ့ဝင်များထံသို့ လွှဲပြောင်းရယူလိုက်ကြသည်။

လက်ဝါးကြီးအုပ် ဝယ်ယူခြင်း

လယ်ယာထွက်ကုန်ပစ္စည်းများကို လက်ဝါးကြီးအုပ်၍ တစ်ဦးတည်းကဝယ်ယူရန်တားမြစ်စည်းကြပ်ခြင်းအားဖြင့်လည်း စစ်တပ်ကပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှနေ၍ အရင်းအမြစ်များထုတ်ယူပါသည်။ ဤကိစ္စမျိုးမှာတပ်မတော်၊ သို့မဟုတ် အစိုးရနှင့်ဆက်စပ်ပတ်သက်နေသည့် အဖွဲ့အစည်းကဌာနများက ထွက်ကုန်များကို သူတို့တစ်ဦးတည်းချုပ်၍ ဝယ်ယူမည်ဟူ၍ အကြမ်းဖက်မှုအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ခြိမ်းခြောက်၍သော်လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်သည့်အခါဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိသည်။ ဤသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းကြောင့် ဈေးကွက်ပေါက်ဈေးထက်နည်း၍ ရောင်းရခြင်း၊ သက်ဆိုင်သည့် လယ်သမားများအနေနှင့်လည်း ဝင်ငွေလျော့နည်းသွားခြင်းများဖြစ်စေသည်။ ဤသို့ကျင့်သုံးမှုကြောင့်တဖန်ဝင်ငွေနှင့်အရင်းအမြစ်များကို ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍမှနေ၍ စစ်တပ်နှင့်အခြားသော အစိုးရဌာနများသို့ ပြန်လည်ခွဲဝေ ဖြန့်ဖြူးရာတွင်လည်း သက်ရောက်မှုရှိစေပါသည်။ သာဓကအားဖြင့်- ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ နမ့်ဆမ်မြို့နယ်တွင် စစ်တပ်ကိုယ်စားလှယ်က လက်ဖက်စိုက်ပျိုးသူများသို့ တပ်မတော်လက်ဖက်ခြောက်စက်ရုံထံသို့ ၁ ပိဿာလျှင် ၈၀၀ကျပ်ဖြင့်ရောင်းချရမည်ဟု အမိန့်ထုတ်ခဲ့ပါသည်။^{၂၀၃} နီးစပ်ရာဒေသများတွင် ဈေးကွက်ပေါက်ဈေးမှာ လက်ဖက် ၁ ပိဿာလျှင် ၁,၀၀၀ကျပ်ရှိနေပါသည်။ ပြောင်ကောက်ယူလိုက်သော အခွန်မှာ ၁

၂၀၀ KHRG (2007) “ကရင်ပြည်နယ် တောင်ပိုင်းတွင် အစိုးရ၏မိန့်ပေးမှုများနှင့် ဆင်းရဲခွဲတောမှုဖြစ်ပေါ်စေရန်ဖန်တီးနေခြင်း”၊ ဇူပလာယာခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ 23 February - <http://www.khrg.org/khrg2007/khrg0712.html> - accessed 22 February 2010.

၂၀၁ Narinjara News (2009) “(စကခ)-၁၅ က ရန်ပုံငွေအမြောက်အများ စုဆောင်းနေခြင်း”၊ ဘူးသီးတောင်မြို့နယ်၊ မောင်းတောခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ Narinjara News, 5 August - <http://www.bnionline.net/news/narinjara/6803-saka-kha-15-amasses-huge-funds.html> - accessed 2 March 2010.

၂၀၂ HURFOM (2009) “အညစ်အကြေးများ စုပုံလာခြင်း။ ကန်ပေါက်-မြိုင်ကလေး သဘာဝဓာတ်ငွေ့ ပိုက်လိုင်းတလျှောက် လူ့အခွင့်အရေး အခြေအနေ”၊ HURFOM, May, နောက်ဆက်တွဲ-၂။ တခါတရံ အချို့သောရာဘာပင်များက မူလပိုင်ရှင်က စစ်တပ်နှင့်သဘောတူညီမှု မရယူသည့် အခြေအနေမျိုးတွင် တန်ဖိုးမြင့်တက်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့်- ဝဲကလီကျေးရွာတွင် ၂၀၀၇ ခုနှစ်၌ ပိုင်ရှင်က ရာဘာပင်တစ်ပင်ကို ရာဘာစေး ခြစ်ယူမှုအတွက် ကျပ် ၇၅၀ သာပေးနိုင်ပါသည်။ အကယ်၍ သူတို့က ၎င်းအပင်များကို အစေးမြစ်လိပ်ပါက တစ်ပင်လျှင် ၁,၀၀၀ ကျပ်ပေးပါသည်။

၂၀၃ PYNG (2007) “စစ်တပ်စက်ရုံကြောင့် လက်ဖက်ဈေးနှုန်းများ လျော့နည်းကျဆင်းရခြင်း”၊ နမ့်ဆမ်မြို့နယ်၊ ကျောက်မဲခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 5 May.

ပိသာလျှင် ကျပ် (၂၀၀)ဖြစ်သည်။အကောက် ခွန်ဌာနမှလည်း လက်ဖက်အပေါ် အခွန်ထပ်၍ကောက်ခံသေးပြီး နှုန်းထားမှာပို၍နည်းသော တပိသာလျှင် ၅ ကျပ်အခွန်ဖြစ်ပါသည်။^{၂၀၄} ထို့အပြင် စစ်တပ်က ၎င်းဒေသအတွင်းရှိ အခြားသော စားရေရိက္ခာများရောင်းချမှုကို ထိန်းချုပ်ထားသောကြောင့် လက်ဖက်တောင်သူများမှာ စစ်တပ်ထံတွင် အကြွေးထပ်၍တင် နေကြရပါသေးသည်။ လက်ဖက်အပေါ်တစ်ဦးတည်းက ထိန်းချုပ်ထားသည့် ဝယ်ယူသူအပေါ်တင်ရှိနေသည့်အကြွေးများကို လက်ဖက်တောင်သူအများစုက သူတို့ထွက်ကုန်များပေးဆပ်ပြီးကြသည့်တိုင်မကာမိကြသေးပါ။^{၂၀၅} အခြားသောဥပမာအဖြစ်တစ်ဦးတည်းလက်ဝါးကြီးချုပ်၍ ဝယ်ယူခြင်းမျိုးကို ရခိုင်ပြည်နယ်၊ စစ်တွေနှင့် ကျောက်ဖြူမြို့နယ်များတွင်လည်း တွေ့ရှိရပါသည်။^{၂၀၆} ဒေသခံတံငါများထံမှ ဖမ်းဆီးရရှိသောငါးများကို စစ်တပ်နှင့် ရေတပ်မှဖွင့်လှစ်ထားသည့် ငါးခိုင် ၂-ခုတို့ထံသာ ဈေးကွက်ပေါက်ဈေးထက် နည်း၍ရောင်းချစေခြင်းဖြစ်သည်။ စစ်တပ်က တံငါများအပေါ်ဖိနှိပ်နေပြီး၊ ငါးထွက်ကုန်များလာရောက်ဝယ်ယူကြသည့် ရန်ကုန်နှင့်မန္တလေးမှ ဝယ်ယူသူများကိုလည်းတားဆီးထားပါသည်။ ထိုသူများကိုဝယ်ခွင့်ပြုပါက တံငါများအနေဖြင့် ဈေးကောင်းပို၍ရမည်ဖြစ်သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ အခြားသောဥပမာတစ်ခုမှာ- မောင်းတောမြို့နယ်တွင် ဆားထုတ်လုပ်သူများကို စစ်တပ်ထံသို့ ဈေးကွက်ပေါက်ဈေးထက်လျော့နည်း၍ ရောင်းချစေခြင်းဖြစ်သည်။ ^{၂၀၇}

သီးနှံများအပေါ်ထိန်းချုပ်ခြင်းနှင့် ဒဏ်ငွေများ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ လယ်သမားများကို အချို့သော သတ်မှတ်သီးနှံများကိုသာ စိုက်ပျိုးရန် ထိန်းချုပ်မှုများလည်းရှိပါသည်။ ဥပမာ အားဖြင့်- ဇီဝလောင်စာစီမံကိန်း၊ နေကြာ၊ ရော်ဘာပင်နှင့် နွေစပါးတို့ဖြစ်သည်။ မိမိကိုယ်ပိုင်မြေပေါ်၌ မည်သည့်သီးနှံစိုက်ပျိုးရမည်ဟူသည့် အမိန့်မှာအမှန်တော့ နည်းစနစ်ပိုင်းအရအခွန်ကောက်ယူခြင်းမဟုတ်ပါ။ သို့သော်လည်း နိုင်ငံတော်အစိုးရက ဤသို့ကန့်သတ်ထိန်းချုပ်မှုများပြုခြင်းဖြင့် အစိုးရက မလိုက်နာသူများကို ဒဏ်ကြေးချမှတ်နိုင်ခြင်းနှင့် အမိန့်မလိုက်နာသူလယ်သမားများအပေါ် ပြောင်အခွန်ချမှတ်နိုင်ခြင်းများ ပြုနိုင်ပါသည်။^{၂၀၈} သို့နှင့် လယ်သမားများ၏ မိသားစုဝင်ငွေကို သိသိသာသာ ထိခိုက်စေပြီး၊ ဤမှုဝါဒနှင့် အခြားသော အခွန်ကောက်ယူမှုများလည်း တွဲချိတ်နေတတ်ပါသည်။

၂၀၄ Ibid.
 ၂၀၅ Ibid.
 ၂၀၆ Narinjara News (2009) “မြန်မာစစ်တပ်က ငါးဖမ်းသူများအပေါ် ခေါင်းပုံဖြတ်နေခြင်း”၊ ကျောက်ဖြူမြို့နယ်၊ ကျောက်ဖြူခရိုင်နှင့် စစ်တွေမြို့နယ်၊ စစ်တွေခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ Narinjara News, 18 September - <http://www.bnionline.net/news/narinjara/7068-burmese-army-exploits-fishermen.html> - accessed 2 March 2010.
 ၂၀၇ Kaladan Press (2010) “ဆားထုတ်လုပ်သူများက (နစက)ထံသို့ဈေးလျော့နည်းစွာဖြင့် အတင်းအကျပ် ရောင်းချစေခြင်း”၊ မောင်းတောမြို့နယ်၊ မောင်းတောခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ Kaladan Press, 9 February - <http://www.bnionline.net/news/kaladan/7861-salt-producers-forced-to-sell-to-nasaka-at-lower-prices.html> - accessed 2 March 2010.
 ၂၀၈ HURFOM (2009) “လယ်ဧက ၁၀၀ ကျော်ကို ကမာဝက်မြို့နယ်ခွဲတွင် သိမ်းယူခံရခြင်း”၊ မုဒုံမြို့နယ်၊ မွန်ပြည်နယ်။ 1-30 October; HURFOM (2009) “တွေ့ဆုံမေးမြန်းခန်း၊ သဘာဝဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်း၊ ကျေးရွာလုံခြုံရေးနှင့် အစိုးရနွေစပါးစသဖြင့် အခွန်အတုတ် အမျိုးမျိုးကို အတင်းအကျပ် ပေးဆောင်နေကြရခြင်း”၊ မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 October; HURFOM (2009) “မုဒုံမြို့နေ လူထုများကို ရပ်ရွာ တွန့်စက်အတွက် ငွေအတင်းအကျပ်ပေးဆောင်ခိုင်းနေခြင်း”၊ မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 25 October; KWAT. “မန်ဂလာတင် အစိုးရကထုတ်ပေးသည့် မျိုးစေ့ကို မစိုက်သည့်အတွက် ဒဏ်ငွေပေးဆောင်စေခြင်း”၊ ကချင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin; PWO (2006) “ကျေးရွာလူထုများကို အတင်းအကျပ် စပါးစိုက်ခိုင်းနေခြင်း”၊ နမ့်ဆမ်မြို့နယ်၊ ကျောက်မဲခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 November.

သွင်းအားရများအပေါ်တွင် အခွန်ကောက်ခံခြင်း

ကုန်သွယ်ခွန် ဥပဒေ (၁၉၉၀) အရ ကုန်ပစ္စည်းနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများအပေါ်တွင် အခွန်ကောက်ခံနိုင်ပါသည်။ လယ်ယာထွက်ကုန်များကိုမူ အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့် ပြုထားပါသည်။ သို့သော်လည်း ပုဂ္ဂလိက လယ်ယာကဏ္ဍတွင် မမြင်သာဘဲ ကောက်ခံနေသည့် အခြားအခွန်များစွာ ရှိနေပါသည်။ မမြင်သာသည့် အခွန်များတွင် အစိုးရထံမှ မျိုးစေ့များနှင့် ဓာတ်မြေဩဇာ အတင်းအကျပ် ဝယ်ယူစေခြင်းမျိုးဖြစ်ပြီး၊ ပြင်ပ ဈေးကွက်ပေါက်ဈေးထက်လည်း ဈေးမြင့်နေတတ်သည်။^{၂၀၅} ရေအပေါ် အခွန်ကောက်ခံနေသည်ကိုလည်း အမြဲတစေလိုလို ပုံမှန်တွေ့ရသည်။ ဤကောက်ခံမှုသည် တခါတရံတွင် အမှန်တကယ်ဝန်ဆောင်မှုပေးသည့်အခြေအနေနှင့် စပ်ဆိုင်ခြင်းမရှိတတ်ပါ။ သဘောမှာရေကိုစီမံခန့်ခွဲမှု၊ ဖြန့်ဝေပေးမှု၊ ရေပေးရေးတူး မြောင်းစနစ်ကို ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန် ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းမှုတို့နှင့် မသက်ဆိုင်ဘဲရှိနေသည်။^{၂၀၆} အာဏာပိုင်များက လယ်သမားများကို ဇီဝလောင်စာကြက်ဆူစေ အမွေဝယ်ခိုင်းပြီး အစိုးရ၏ ဇီဝလောင်စာစီမံကိန်းကိုလိုက်နာ အကောင်အထည်ဖော်ရန် ခိုင်းစေသည်လည်းရှိသည်။^{၂၀၇}

ထွက်ကုန်အပေါ် အခွန်ကောက်ယူမှုများ

ကုန်သွယ်ခွန် ဥပဒေ (၁၉၉၀) အရ လယ်ယာထွက်ကုန်များအပေါ်တွင်လည်း အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်ပြုထားပါသည်။ သို့သော်လည်း ကရင်ပြည်နယ်တွင် ဒီကောဘီအေအဖွဲ့နှင့်စစ်တပ်က လယ်ယာထွက်ကုန်များအပေါ် အခွန်ကောက်ခံမှု ပုံမှန်သဖွယ် ပြုမူနေကြဆဲပင် ရှိပါသည်။^{၂၀၈} လယ်သမားများသည် အထူးသဖြင့် ဆန်စပါးအပေါ်တွင် သွယ်ဝိုက်သောနည်းဖြင့် အခွန်ကောက်မှု ခံနေရဆဲဖြစ်သည်။ ဤသို့ သွယ်ဝိုက်သော အခွန်ကောက်ခံမှုများတွင် လယ်ယာထွက်ကုန်များကို ဈေးကွက်ပေါက်ဈေးထက် နည်းသောနှုန်းဖြင့်ရောင်းချစေခြင်း၊ ထွက်ကုန်၏တစ်စုံတရာသောရာခိုင်နှုန်းကို အထူးသဖြင့်စစ်တပ်ကသိမ်းယူခြင်း စသည့်လုပ်ရပ်များပါဝင်ပါသည်။^{၂၀၉} သာဓကဖော်ပြရလျှင် ရှမ်းပြည်နယ်၊ တာချီလိတ်မြို့နယ်တွင် ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် (မအဖ) မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့က ဒေသခံလယ်သမားထံမှ စပါးကိုပြင်ပပေါက်ဈေးထက် ထက်ဝက်နည်းသည့်နှုန်းထားဖြင့် ဆက်လက်ရယူဝယ်ယူနေဆဲဖြစ်ပါသည်။^{၂၁၀} လယ်သမားများ၏ လယ်

- ၂၀၅ HURFOM (2009) “နွေစပါးကို အခြေခံ၍ ကမာဝက်ကျေးရွာတွင် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ တိုးများလာခြင်း”၊ မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ ဖွန့်ပြည်နယ်။ 28 December - <http://rehmonnya.org/archives/1244#more-1244> - accessed 7 April 2010; KNG (2009) “ကချင်ပြည်နယ်တွင် လယ်သမားများကို စပါးမျိုးသစ်များ အတင်းအကျပ် ဝယ်ယူရန် ခိုင်းစေခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်၊ မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ Kachin News Group, 27 April - <http://www.kachinnews.com/News/Farmers-forced-to-buy-new-variety-of-paddy-seed-in-Kachin-State.html> - accessed 7 April 2010; PWO (2006) “ကျေးရွာလူထုများကို အတင်းအကျပ် စပါးစိုက်ခိုင်းနေခြင်း”၊ နမ့်ဆမ်မြို့နယ်၊ ကျောက်မဲခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 November; PWO (2009) “နမ့်ဆမ်မြို့နယ်တွင် အခွန်အမျိုးမျိုးကောက်ခံနေခြင်း”၊ နမ့်ဆမ်မြို့နယ်၊ ကျောက်မဲခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 18 August.
- ၂၀၆ HURFOM (2009) “နွေစပါးကို အခြေခံ၍ ကမာဝက်ကျေးရွာတွင် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ တိုးများလာခြင်း”၊ မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ ဖွန့်ပြည်နယ်။ 28 December - <http://rehmonnya.org/archives/1244#more-1244> - accessed 7 April 2010; Karenni Homeland (2008) “မြန်မာအာဏာပိုင်များက လယ်သမားများကို ဆည်ရေအတွက် အခွန်ပို၍ကောက်ခံနေခြင်း”၊ လွိုင်ကော်မြို့နယ်၊ လွိုင်ကော်ခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ 15 September - <http://www.karennihomeland.com/NewsArticle.php?ContentID=172> - accessed 9 April 2010; PWO (2006) “ကျေးရွာလူထုများကို စပါး အတင်းအကျပ်စိုက်ပျိုးစေခြင်း”၊ နမ့်ဆမ်မြို့နယ်၊ ကျောက်မဲခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 November; PWO (2009) “နမ့်ဆမ်မြို့နယ်တွင် အခွန်အမျိုးမျိုး ကောက်ယူနေခြင်း”၊ နမ့်ဆမ်မြို့နယ်၊ ကျောက်မဲခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 18 August;
- ၂၀၇ HDRU (2008) “ကျေးရွာလူထုများကို ကြက်ဆူမျိုးစေ့များစေ့မြင့်၍ အမွေဝယ်ယူခိုင်းစေခြင်း”၊ ကျိုင်းတုံနှင့် လင်းခေးမြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 April.
- ၂၀၈ KHRG (2009) “ဖားအံခရိုင်တွင် ဒီကောဘီအေအဖွဲ့က ငွေညစ်ခြင်းနှင့် ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်မှုများပြုနေခြင်း”၊ Karen Human Rights Group, 16 March, p.3 - <http://www.khrg.org/khrg2009/khrg09f4.pdf> - accessed 23 March 2010;
- ၂၀၉ KNG (2007) “ကချင်ပြည်နယ်တွင် ဥယျာဉ်မြီနှင့် လယ်မြေဧကများစွာ စစ်တပ်ကသိမ်းယူခဲ့ခြင်း”၊ ကချင်ပြည်နယ်။ Kachin News Group, 12 July - <http://www.kachinnews.com/News/Acres-of-orchards-and-paddy-fields-in-Kachin-State-confiscated-by-army.html> - accessed 24 February; LWO (2006) “မန်တုံရှိ ကျေးရွာလူထုများကို စစ်တပ်အတွက် အတင်းအကျပ် အလုပ်ခိုင်းစေခြင်း”၊ မန်တုံမြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 January; KWAT (2009) “နောင်ခိုင်တွင် အစိုးရကစပါးကို ပေါက်ဈေးထက်လျော့၍ အမွေဝယ်ယူနေခြင်းနှင့် ပညာရေးစရိတ်များ”၊ ပူတာအိုမြို့နယ်၊ ပူတာအိုခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ 2000-until now. MARTUS Bulletin.
- ၂၁၀ ဤဒေသတွင် လယ်တစ်ဧကလျှင်ထွက်ရှိသည့် စပါးတင်းအရေအတွက်ကို ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပါ။ ဤဒေသတွင် စပါးတစ်တင်းပေါက်ဈေးမှာ ကျပ်

ယာထွက်ကုန်ပေါ်မှ အခွန်ကောက်ယူခြင်း နောက်တစ်နည်းမှာ ကန့်သတ်အမိန့်ပေးထားသည့် စိုက်ပျိုးသီးနှံများမစိုက်သည့်အပေါ် အခြေခံ၍လည်းကောက်ယူသည်။ သာဓကဖော်ပြရလျှင် ကချင်ပြည်နယ်၊ ဖားကန့်မြို့နယ်တွင် တောင်သူများကို သခွားသီးမစိုက်ပျိုးရန်တားမြစ်ထားသော်လည်း၊ ဤအမိန့်ကို ရုပ်သိမ်းခဲ့ပြီးနောက်ပိုင်းတွင်လည်း ထုတ်လုပ်သည့် သီးနှံအပေါ်အခွန်ကောက်ယူနေသေးသည်။^{၂၁} ဤသို့သောအခွန်များမှာ အစဉ်သဖြင့်မြင့်မားခြင်းမရှိပါ။ အစီရင်ခံစာတစ်ခုကဖော်ပြရာတွင် ၂.၅ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၅ ရာခိုင်နှုန်းကြားသာရှိသည်။^{၂၂} လယ်ယာထွက်ကုန်များကို (အခြားသောကုန် ပစ္စည်းများနှင့်အတူ) မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း သယ်ယူပို့ဆောင်ရာ၌လည်း အခွန်ကောက်ခြင်းခံရနိုင်ပါသေးသည်။ ဤကိစ္စများအသေးစိတ်ကို “စစ်ဆေးရေးဂိတ်များ၌ အခွန်ကောက်ယူခြင်း” ကဏ္ဍတွင်ဖော်ပြဆွေးနွေးထားပါသည်။ (မြေမဟုတ်ဘဲ) လယ်ယာထွက်ကုန်အပေါ် ပြောင်လှယက်ယူခြင်းမျိုးစစ်တပ်က ပုဂ္ဂလိကလယ်ယာစိုက်ပျိုးသူများထံမှ အရင်းအမြစ်ရယူစုဆောင်းရန်လည်းပုံမှန် ဆောင်ရွက်တတ်ပါသည်။ အခြားသောနည်းနာများနှင့်အတူ မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရကအသုံးပြုနေရာ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍမှနေ၍ အစိုးရနှင့် စစ်တပ်များအတွက် အရင်းအမြစ်ခွဲဝေဖြန့်ဖြူးခြင်း ပုံစံကိုလည်းသိသာ ထင်ရှားစွာ ပြောင်းလဲစေပါသည်။

တိရိစ္ဆာန်များအပေါ်တွင် အခွန်ကောက်ယူခြင်း

တဖန် တိရိစ္ဆာန်များအပေါ်တွင် အခွန်ကောက်ယူရာ၌လည်း တသမတ်တည်းမရှိတတ်ချေ။ သာဓကအားဖြင့် ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် ရှမ်းပြည်နယ်၊ နမ့်ဆမ်မြို့နယ်၌ လယ်ယာသုံး ကျွဲနွားတိရိစ္ဆာန်ရှိသူ အိမ်ထောင်စုတိုင်းကို ရဲဌာနက၊ ကျွဲနွားတန်ဖိုးမည်မျှရှိသည်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းမရှိဘဲ တစ်လုံးတည်း ပုတ်ပြတ်ကျပ် ၁၅,၀၀၀ ကောက်ခံခဲ့သည်။^{၂၃} အကောင်ကြီးသည့် ဆင်ကဲ့သို့တိရိစ္ဆာန်များကိုအခွန်ကောက်ယူမှုမှာ ပုံမှန်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း အခွန်ပမာဏအခြားနားမှုရှိနေမည်မှာမလွဲဖြစ်သည်။ သာဓကအားဖြင့်- ကရင်ပြည်နယ် ဖားအံမြို့နယ်ရှိ ကျေးရွာတစ်ခုတွင် ဆင်များအပေါ်ကျပ် ၂၀၀,၀၀၀ အခွန်ကောက်ခံခဲ့ပြီး၊ ထိုမြို့နယ်ရှိအခြားကျေးရွာတစ်ခု၌ ဆင်များအပေါ်ကျပ် ၁၀၀,၀၀၀ အခွန်ကောက်ခံခဲ့သည်။^{၂၄} မွန်ပြည်နယ်အတွင်းမှ သတင်းများအရလည်း ဆင်များအပေါ် အခွန်ကောက်ခံလေ့ရှိပြီး၊ အကောင်အရေအတွက်အလိုက် တစ်ကောင်လျှင် ကျပ် ၁၀၀,၀၀၀ ကောက်ခံသည်။^{၂၅}

အခြားသောအခွန်များ

အထက်က ဖော်ပြဆွေးနွေးခဲ့သောကိစ္စများအပြင် လယ်ယာကဏ္ဍတွင် အခြားသော အခွန်ကောက်ခံနေမှုများလည်း ရှိပါသည်။ သာဓကဖော်ပြရလျှင်- မွန်ပြည်နယ် သစ်တောဦးစီးဌာနက ရာဘာစိုက်ခင်းများတွင် စိုက်ခင်းပိုင်ရှင်က အသုံးမဝင်တော့သည့် အပင်ဟောင်းများ ခုတ်လှဲပါကလည်း အခွန်

၆,၀၀၀ ရှိပြီး၊ အလေးချိန် ၂၀ ကီလိုဂရမ်မျှ ရှိသည်။ (မအဖ) မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေး အဖွဲ့က စပါးတစ်တင်းလျှင် ကျပ် (၃,၀၀၀)သာပေးသည်။ တစ်တင်းလျှင် ၂၃ ကီလိုဂရမ်အထိ ချိန်ယူသည်။ Zaw Gyi (2010) “စစ်အစိုးရ ကုန်သည်များက စစ်တပ်အတွက်စပါးကိုဈေးလျော့ဝယ်ယူနေခြင်း” Network Media Group, 25 January - <http://www.bnionline.net/news/nmg/7745-junta-traders-buy-rice-for-army-at-low-prices-.html> - accessed 1 March 2010.

၂၁ SHAN (2008) “ဒေသခံအာဏာပိုင်များက အခွန်ယူပြီးသခွားစိုက်ပျိုးခွင့်ပြုနေခြင်း” Shan Herald Agency for News, 21 January, http://www.shanland.org/index.php?option=com_content&view=article&id=1523%3Alocal-authority-allows-planting-of-taxed-cucumber&Itemid=301 - accessed 17 February 2010.

၂၂ Ibid.

၂၃ TSYO (2009) “လယ်ယာသုံးကျွဲနွားတိရိစ္ဆာန်မွေးမြူသည့်အတွက် တရားမဝင်အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း” နမ့်ဆမ်မြို့နယ်၊ ကျောက်မဲခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 October.

၂၄ KHRG (2009) “ဖားအံခရိုင်တွင် ဒီကောဘီအေက ခေါင်းပုံဖြတ်အမြတ်ထုတ်နေမှုနှင့် စစ်သားစုဆောင်းနေမှု” ကရင်ပြည်နယ်။ Karen Human Rights Group, 29 June, p.4 - www.khrgh.org/khrgh2009/khrgh09f11.pdf - accessed 21 February 2010.

၂၅ HURFOM နှင့် တစ်ဦးချင်း ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအရစာရေးသားဆက်သွယ် မေးမြန်းမှု။

ကောက်ယူပါသေးသည်။ အခွန်ကောက်ခံမှု ကြီးမားသည်သာမက၊ (တစ်ကေလျှင်ကျပ် ၂၀,၀၀၀ပေးထားရသည်။) အခွန်ပေးပြီးလျှင်လည်း ခွင့်ပြုချက်တစ်နှစ်သာရသည်။^{၂၆} ထို့အပြင် စိုက်ခင်းပိုင်ရှင် က (သစ်ပင်ခုတ်လှဲခွင့် ရရှိပြီးပါကလည်း) ဒေသခံသစ်တောအရာရှိကို သူတို့ရောင်းရသည့် သစ်တန် အပေါ်မူတည်၍ တစ်တန်လျှင် ကျပ် ၁၅,၀၀၀ မှ ၂၀,၀၀၀ အထိပေးရသည်။ ၎င်းပမာဏသည် ရောင်းကုန်တန်ဖိုး၏ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းမျှရှိသည်။^{၂၇}

စစ်တပ်နှင့် (မအဖ)-(ရအဖ) မြို့နယ်/ရပ်ကွက်အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များ၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ

အခြားတပ်မတော်ရှိ တပ်ရင်းများသို့ ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့ပေးမှု ချို့တဲ့ခြင်း နောက်ထပ်အကျိုးဆက်တစ်ခုမှာဒေသခံစစ်တပ်ဖွဲ့များကသို့မဟုတ်တပ်မှူးများကစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများထူထောင်ကြခြင်းဖြစ်သည်။ (လယ်ယာနှင့် စားကျက်မြေများ အပါအဝင်) အရင်းအနှီး အများစုကို ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍမှနေ၍ လျော်ကြေးမပေးဘဲ သိမ်းယူဆောင်ရွက်ကြသည်။^{၂၈} ဒေသခံစစ်တပ်များကဤစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို မည်သို့ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ကြသည်ကို သတင်းအချက်အလက် အနည်းငယ်သာရရှိရာ၊ အချို့အစိုးရ ယန္တရားအလိုက် ကွဲလွဲမှုများရှိနေသည်ကိုသိရပြီး၊ သွင်းအားစုများရယူပုံ၌လည်းမတူခြားနားချက်များ ရှိနေသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ၊ ဤစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် အရင်းအမြစ်များ ရယူကြရာ၌အစဉ်သဖြင့် ခြိမ်းခြောက်မှုများနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများ ဒွန်တွဲဖြစ်ပေါ်နေတတ်သည်။ ထို့အပြင်စီးပွား ရေးလုပ်ငန်းအမျိုးအစားအပေါ်တွင်၎င်း၊ လိုအပ်သည့်သွင်းအားစုအပေါ်တွင်၎င်း၊ ပို၍အရေးကြီးသည်မှာ ဒေသခံတပ်မှူးများ၏ ရိုးသားဖြောင့်မတ်မှု၊ ဆင်ခြင်နိုင်စွမ်းအပေါ် မူတည်၍၎င်းအကြမ်းဖက်မှု အနိမ့်အမြင့်နှင့် ခြိမ်းခြောက်မှုအပြင်းအပျော့ အတိုင်းအဆလည်း ကွာခြားမှုရှိပါသည်။^{၂၉} အခြေခံအဆောက်အဦများဆောက်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းများကဲ့သို့ပင်၊ စစ်တပ်ပိုင် သို့မဟုတ် အစိုးရနှင့်ဆက်စပ်ပတ်သက်နေသည့်အဖွဲ့အစည်း၊ ဌာနများပိုင်၎င်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင်လည်း အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေမှုများ ပူးတွဲဖြစ်စေတတ်သည်။^{၃၀} စစ်တပ်ကစီမံသည့်၊ သို့မဟုတ် အစိုးရနှင့်ဆက်စပ်ပတ်သက်နေသည့် စီးပွား

- ၂၆ Kawlai (2010) “နှစ်ပေါင်းများစွာခြစားနေမှုကြောင့် မွန်ပြည်နယ်ရှိ ရော်ဘာစိုက်တောင်သူများ ဒုက္ခကြုံနေရခြင်း”၊ Independent Mon News Agency, 1 February - <http://www.bnionline.net/news/imna/7807-years-of-corruption-chafe-mon-state-rubber-farmers.html> - accessed 2 March 2010.
- ၂၇ အခွန်နှင့် အစိုးရအများ ကောက်ခံသည့်အပြင် ရောဘာစိုက်တောင်သူများထံမှ မြေကိုအချိန်မရွေးသိမ်းယူနိုင်သေးသည်။ သို့အတွက်ကြောင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချရန် ခက်ခဲတန်ဖိုးကြီးသည်။
- ၂၈ AASYC, PYO & MYPO (2009) “မိမိတို့မြေများကိုသိမ်းပိုက်တာခြင်း။ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ မွန်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း ပဒိုဒေသတို့တွင် မြေ သိမ်းပိုက်မှုများ”၊ Holding Our Ground: Land Confiscation in Arakan and Mon States, and Pa-O Areas of Southern Shan State, March - [http://www.burmalibrary.org/docs07/HOLDING_OUR_GROUND\(en\).pdf](http://www.burmalibrary.org/docs07/HOLDING_OUR_GROUND(en).pdf) - accessed 15 March 2010; KHRG (2005) “ဦးပလာယာခရိုင်၊ အပစ်အခတ်ရပ်စဲပြီးသော်လည်း တိုက်ခိုက်မှုများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ ဆက်လက်ရှိနေခြင်း”၊ Karen Human Rights Group - <http://www.khrgh.org/khrgh2005/khrgh05f1.html> - accessed 19 February 2010; KHRG (2007) “ကရင်ပြည်နယ်တောင်ပိုင်းတွင် အစိုးရ၏ဖိနှိပ်မှုများနှင့် ဆင်းရဲမွဲတေစေရန်ပန်တီးနေမှု”၊ ကော့ကရိတ်ခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ 23 February - <http://www.khrgh.org/khrgh2007/khrgh07f2.html> - accessed 22 February 2010; HURFOM (2007) “မွန်ပြည်နယ် ခေါ်ဇာမြို့နယ်ခွဲရှိ စစ်တပ်တပ်ရင်းက တဖန်ရွာသားများကိုအဓမ္မခိုင်းစေ၍ မြို့ပုတ်များနှင့်သစ်မြစ်များ ထုတ်ရန် ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ ရေးမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 9-10 January; LWO (2006) “ခိုင်းတုံ့ရှိကျေးရွာလူထုများကို စစ်တပ်အတွက်အလုပ်လုပ်ပေးရန် အဓမ္မခိုင်းစေနေခြင်း”၊ မိုင်းတုံမြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 January; TSYO (2009) “(နအဖ) စစ်သားများက မြေသိမ်းပိုက်နေခြင်း”၊ နမ့်ဆမ်မြို့နယ်၊ ကျောက်မဲခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 10 October.
- ၂၉ HURFOM (2009) “စုပုံနေသောအညစ်အကြေးများ၊ ကန်ဘော့က- မြိုင်ကလေး သဘာဝဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းတစ်လျှောက် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ” “Laid Waste: Human Rights along the Kanbauk to Myaing Kalay Gas Pipeline,” HURFOM, May, p.23.
- ၃၀ AAPPB (2008) “ကြက်ဆူပင် စိုက်ပျိုးရေးအတွက် အဓမ္မလုပ်အားပေး”၊ စစ်တွေမြို့နယ်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 15 June; Burma Issues (2007) “ကြက်ဆူပင်အတွက် ကျေးရွာလူထုများက မြေရှင်းပေးရခြင်း”၊ ဟပွန်မြို့နယ်၊ ဟားအံခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ 28 June; HDRU (2006) “ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေး (ရအဖ) အဖွဲ့ဝင်များက စိုက်ပျိုးရေးစီမံကိန်းအတွက် ငွေကောက်ခံနေခြင်းနှင့် အလုပ်သမားအဖြစ် အတင်းအကျပ် ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ မေတ္တာမြို့နယ်၊ တနင်္သာရီတိုင်း။ MARTUS Bulletin, 15 October; HDRU (2007) “အရပ်သား များက စစ်တပ်ပိုင်လယ်မြေအတွက် အဓမ္မလုပ်အားပေးနေရခြင်း”၊ ဝန်းမော်မြို့နယ်၊ ဝန်းမော်ခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 23 August; HDRU (2008) “အာဏာပိုင်များက ချင်းပြည်နယ်တွင် ဒေသခံများကို အလုပ်ကြမ်း ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ မတူပီမြို့နယ်၊ ချင်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 8 November; HDRU (2008) “ချင်းပြည်သူများကို လက်ဖက်စိုက်ခင်းများတွင် ပေါင်းသင်ခြင်းရန် အဓမ္မခိုင်းစေနေခြင်း”၊ ဖလမ်းမြို့နယ်၊ ချင်းပြည်နယ်။

ရေးလုပ်ငန်းများကိုစီမံခန့်ခွဲရာတွင် အကျိုးအမြတ်၊ မက်လုံးစိတ်ဝင်စားမှုမရှိကြသောကြောင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍမှထုတ်လုပ်သည်ထက် ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းအား လျော့နည်းနေတတ်သည်။^{၂၃၁} နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ်တွင် ငွေရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန်စိတ်ဝင်စားမှု မက်လုံးအနည်းငယ်မျှသာရှိကြသောကြောင့် စီးပွားရေးအကျိုးဆက်အရ အရေးပါသည့် ထိခိုက်သက်ရောက်မှုများရှိစေသည်။ ဤအခြေအနေတွင်လုပ်အားကိုလည်း လုပ်အားခမပေးဘဲရယူကြပြီး၊ အရင်းအနှီးအတွက်လည်းပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ ပြောင်ပင်ခိုးယူရယူကြသည်။ ထို့အပြင် သိမ်းဆည်းခံရမည်ဟု ခြိမ်းခြောက်ခံရမှုကြောင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအနေနှင့် အရင်းအနှီး ထပ်မံမြှုပ်နှံရေးအတွက် ဆိုးကျိုးအကျိုးဆက်များစွာ ဆက်ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ သိမ်းဆည်းခံရမည့် ဖြစ်နိုင်ခြေများလေလေ၊ ရေရှည်မြှုပ်နှံစောင့်ဆိုင်းရမည့်အရေး ဖြစ်လေလေ (အထူးသဖြင့် ရာဘာပင်၊ ကွမ်းသီးပင်၊ ခြံထွက်ဥယျာဉ် စိုက်ပျိုးမှုများ၌) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံကြရန်စိတ်ဝင်စားမှု နည်းလေလေဖြစ်ပြီး၊ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နိုင်ခြေ အလားအလာများလည်း ထိခိုက်နစ်နာရတော့သည်။ သွင်းအားစုများကို နေရာရွှေ့ပြောင်း အသုံးချမှုကြောင့် ထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်းအပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်သည်သာမက၊ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍမှနေ၍ဝင်ငွေသည် အစိုးရဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် စစ်တပ်ထံသို့ ခွဲဝေဖြန့်ဖြူးပုံလည်း ပြောင်းလဲသွားတော့သည်။ လယ်ယာမြေများကို နိုင်ငံအစိုးရက ရယူနေခြင်းကြောင့် အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်မှုများကို ဖန်တီးနေရုံမျှမက၊ ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးမှု ပြဿနာအဖြစ်ပါ ဆိုက်စေသည်။^{၂၃၂} ဤအနေအထားတွင် လူများက ထိုင်းနိုင်ငံအတွင်း အလုပ်အကိုင်ရှာဖွေရန် ပြောင်းရွှေ့အခြေချကြရသည့် အနေအထား ဆိုက်ရောက်စေသည်။^{၂၃၃}

11 July; HURFOM (2007) “စစ်တပ် တပ်ရင်း၏ နွေစပါးစိုက်ခင်းတွင် ကျေးရွာလူထုများက အဓမ္မ လုပ်အားပေးရန် အမျိုးသမီးများပါမကျန် ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ ခေါ်ဝေါ်မှုနယ်၊ ရေးမြို့နယ်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 27 February; HURFOM (2007) “စစ်တပ်ကကျေးရွာလူထု၏ ပစ္စည်းကိရိယာများသုံး၍ နွေစပါးစိုက်ပျိုးနေခြင်း”၊ ရေးနှင့်မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 22 January; HURFOM (2007) “တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားများပင် ကြက်ဆူပင်စိုက်ရန် အဓမ္မခိုင်းစေခံနေရခြင်း”၊ မော်လမြိုင်မြို့နယ်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 28 June; KHRG (2005) “ဦးပလာယာခရိုင်။ အပစ်အခတ်ရပ်စဲပြီးသော်လည်း တိုက်ခိုက်မှုများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ ဆက်လက် ရှိနေခြင်း” Karen Human Rights Group - <http://www.khrg.org/khrg2005/khrg05f1.html> - accessed 19 February 2010; KHRG (2008) “ဖားအံခရိုင်တွင် အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေမှုများနှင့် ငွေညှစ်တောင်းဆိုမှုများ” KHRG #2008-F11, 8 August - www.khrg.org/khrg2008/khrg08f11.pdf - accessed 11 February 2009; KHRG (2008) “နေ့စဉ်တောင်းဆိုနေမှုများနှင့် အဓမ္မခေါင်းပုံဖြတ်နေမှုများ။ ဖားအံခရိုင်တွင်(နအဖ)နှင့် (ဒီကောဘီအေ) ထိန်းချုပ်မှု အောက်ရှိ ဘဝများ”၊ ကရင်ပြည်နယ်။ Karen Human Rights Group, 18 September - <http://www.khrg.org/khrg2008/khrg08f13.pdf> - accessed 21 February 2010; LWO (2006) “မန်တိုရီကျေးရွာလူထုများကို စစ်တပ်အတွက် အတင်းအကျပ်အလုပ်ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ မန်တိုမြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 January; LWO (2007) “ဒေသခံပြည်သူများထံမှ မြေများသိမ်းယူနေခြင်း”၊ မိုင်းဆတ်မြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 July; LWO (2008) “ကြက်ဆူပင်အဓမ္မစိုက်ပျိုးခိုင်းနေခြင်း”၊ တာချီလိတ်မြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 6 June; LWO (2008) “ဒေသခံပြည်သူများထံမှ ကျေးလက်ဒေသများတွင် အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေနေခြင်း”၊ တာချီလိတ်မြို့နယ်၊ တာချီလိတ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ 17 September; LWO (2008) “အလုပ်လုပ်ရန်အမိန့်ပေးခိုင်းစေနေခြင်း”၊ တာချီလိတ်မြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ 16 September; LWO (2008) “ကြက်ဆူပင် စိုက်ပျိုးရန် အဓမ္မခိုင်းစေနေခြင်း”၊ တာချီလိတ်မြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 6 June; PWO (2005) “မန်တိုမြို့နယ်မှ ကျောင်းသားများကို တပ်မတော် လယ်စိုက်ခင်းအတွက် အဓမ္မခိုင်းစေနေခြင်း”၊ မိုင်းတုံမြို့နယ်၊ ကျောက်ခဲခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 July; PWO (2006) “မန်တိုရီကျေးရွာလူထုများကိုစစ်တပ်အတွက် အတင်းအကျပ် အလုပ်ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ မန်တုံမြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 January; PYNG (2008) “စစ်တပ်ကကျေးရွာလူထုများကိုကြက်ဆူပင်စိုက်ပျိုးရန် အဓမ္မခိုင်းစေနေခြင်း”၊ မိုင်းတုံနှင့်နမ္မတူမြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 April; Yoma 3 News Service (2008) “စစ်တပ်ထောက်ပံ့ရေးအတွက် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းနှင့် တိရိစ္ဆာန်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်း”၊ ပလက်ဝမြို့နယ်၊ မင်းတပ်ခရိုင်၊ ချင်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 3 March;

၂၃၁ HURFOM (2007) “စစ်တပ်ကကျေးရွာလူထု၏ ပစ္စည်းကိရိယာများသုံး၍ နွေစပါးစိုက်ပျိုးနေခြင်း”၊ ရေးနှင့် မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 22 January; Khonumthung News (2010) “ပုဂ္ဂလိကလက်ဖက်ခင်းများက စစ်တပ်ပိုင်ထက်ပို၍အထွက်များခြင်း”၊ Khonumthung News, 12 March <http://www.bnionline.net/news/khonumthung/8097-private-tea-plantations-more-productive-than-regimes.html> - accessed 15 March 2010.

၂၃၂ HURFOM (2007) “စစ်တပ် တပ်ရင်း၏ နွေစပါးစိုက်ခင်းတွင် ကျေးရွာလူထုများက အဓမ္မလုပ်အားပေးရန် အမျိုးသမီးများပါမကျန် ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ ခေါ်ဝေါ်မှုနယ်၊ ရေးမြို့နယ်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 27 February.

၂၃၃ Burma Issues (2007) “ကြက်ဆူပင်အတွက် ကျေးရွာလူထုများက မြေရှင်းပေးရခြင်း”၊ ဖာပွန်မြို့နယ်၊ ဖားအံခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ 28 June; KHRG (2008) “ဖားအံခရိုင်တွင် အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေမှုများနှင့် ငွေညှစ်တောင်းခံနေမှုများ” KHRG #2008-F11, 8 August - www.khrg.org/khrg2008/khrg08f11.pdf - accessed 11 February 2009.

ဒေသခံစစ်တပ်တပ်ရင်းများနှင့်၎င်းတို့၏ခေါင်းဆောင်များကစီမံကြသည့်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အများစုသည်လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍတွင်ဖြစ်သည်။^{၂၄၄} ဤလုပ်ငန်းများတွင်ဥယျာဉ်ခြံလုပ်ငန်းများ၊^{၂၄၅} ငါးကန်များ၊^{၂၄၆} ဝါးတောများ၊^{၂၄၇} လက်ဖက်စိုက်ခင်းများ၊^{၂၄၈} ရာဘာစိုက်ခင်းများ၊^{၂၄၉} နေကြာခင်းများ၊ စပါးစိုက်လယ်များ၊^{၂၅၀} ဇီဝလောင်စာကြက်ဆူစိုက်ခင်းများ^{၂၅၁} ပါဝင်သည်။ လယ်ယာလုပ်ငန်း၏အပတ်ဖြစ်သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် သစ်ခွံစက်လုပ်ငန်း၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်း၊ အုတ်ဖုတ်လုပ်ငန်း၊ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းကဲ့သို့သော အရင်းအနှီးသေးသည့် လုပ်ငန်းများဖြစ်သည်။^{၂၅၂} အချို့လုပ်ငန်းများကို ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးအသင်း (USDA)က ချုပ်ကိုင်ထားပြီး^{၂၅၃} အချို့ကိုမူ (မအဖ)မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာပိုင်အဖွဲ့က ချုပ်ကိုင်ထားသည်။^{၂၅၄} (DKBA)ကဲ့သို့သော အချို့အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေး အဖွဲ့များသည်လည်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများလုပ်ကိုင်ကြပြီး၊ အထူးသဖြင့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်းမှာ လုပ်ကိုင်ကြခြင်း ဖြစ်သော်လည်း သတင်းတစ်ခုစွာ (DKBA)က ဖားအံမြို့တွင် ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသွားလုပ်ငန်းကို စတင်လုပ်ကိုင်နေကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။^{၂၅၅} စစ်တပ်နှင့် အခြားသော လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များသည်

- ၂၄၄ Narinjara News (2009) “(စကခ)-၁၅က ရန်ပုံငွေအမြောက်အများ စုဆောင်းမိနေခြင်း”၊ ဘူးသီးတောင်မြို့နယ်၊ မောင်းတောခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ Narinjara News, 5 August - <http://www.bnionline.net/news/narinjara/6803-saka-kha-15-amasses-huge-funds.html> - accessed 2 March 2010;
- Narinjara News (2007) “ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် စစ်တပ်ကစုဆောင်းငွေများတိုးများလာခြင်း”၊ ဘူးသီးတောင်မြို့နယ်၊ မောင်းတောခရိုင်နှင့် ရသေ့တောင်မြို့နယ်၊ စစ်တွေခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ Narinjara News, 20 January - <http://www.bnionline.net/news/narinjara/1203-army-savings-in-northern-arakan-go-up.html> - accessed 4 March 2010.
- ၂၄၅ KNG (2007) “စစ်တပ်က ကချင်ပြည်နယ်တွင် ဥယျာဉ်ခြံနှင့် လယ်မြေကေများစွာ သိမ်းယူခဲ့ခြင်း” ကချင်ပြည်နယ်။ Kachin News Group, 12 July - <http://www.kachinnews.com/News/Acres-of-orchards-and-paddy-fields-in-Kachin-State-confiscated-by-army.html> - accessed 24 February;
- ၂၄၆ Ibid.
- ၂၄၇ Ibid.
- ၂၄၈ TSYO (2009) “(နအဖ) စစ်သားများကမြေသိမ်းယူခဲ့ခြင်း”၊ နမ့်ဆပ်မြို့နယ်၊ ကျောက်မဲခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 10 October; HRDU (2008) “ချင်းပြည်နယ်တွင် အာဏာပိုင်များကဒေသခံပြည်သူများကို အလုပ်ကြမ်းခိုင်းစေနေခြင်း”၊ မတူပီမြို့နယ်၊ ချင်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 8 November.
- ၂၄၉ KHRG (2007) “ကရင်ပြည်နယ်တောင်ပိုင်းတွင် အစိုးရ၏ ဖိနှိပ်မှုများနှင့် ဆင်းရဲမွဲတေစေရန်ပန်တီးနေမှု”၊ ကော့ကရိတ်ခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ 23 February - <http://www.khr.org/khr2007/khr0712.html> - accessed 22 February 2010; HURFOM (2007) “မွန်ပြည်နယ် ခေါင်စွာမြို့နယ်ခွဲရှိ စစ်တပ် တပ်ရင်းက တဖန်ရွာသားများကို အဓမ္မခိုင်းစေ၍ ခြံပုတ်များနှင့် သစ်မြစ်များထုတ်ရန် ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ ရေနံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 9-10 January.
- ၂၅၀ HDRU (2007) “စစ်တပ်ပိုင်လယ်မြေအတွက်အဓမ္မလုပ်အားပေးရန်အရပ်သားများကိုခိုင်းစေနေခြင်း”၊ ဗန်းမော်မြို့နယ်၊ဗန်းမော်ခရိုင်၊ကချင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 23 August; KNG (2007) “စစ်တပ်က ကချင်ပြည်နယ်တွင်ဥယျာဉ်ခြံနှင့် လယ်မြေကေများစွာသိမ်းယူခဲ့ခြင်း” ကခ-၂၆ပြည်နယ်။ Kachin News Group, 12 July - <http://www.kachinnews.com/News/Acres-of-orchards-and-paddy-fields-in-Kachin-State-confiscated-by-army.html> - accessed 24 February; KHRG (2005) “ဒူးပလာယာခရိုင်၊ အပစ်အခတ်ရပ်စဲပြီးသော်လည်း တိုက်ခိုက်မှုများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများဆက်လက်ရှိနေခြင်း” Karen Human Rights Group - <http://www.khr.org/khr2005/khr05f1.html> - accessed 19 February 2010; HURFOM (2007) “စစ်တပ် တပ်ရင်း၏ နွေစပါးစိုက်ခင်းတွင် ကျေးရွာလူထုများက အဓမ္မလုပ်အားပေးရန် အမျိုးသမီးများပါမကျန် ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ ခေါင်စွာမြို့နယ်ခွဲ၊ ရေနံမြို့နယ်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 27 February; HURFOM (2007) “မွန်ပြည်နယ်ခေါင်စွာမြို့နယ်ခွဲရှိစစ်တပ် တပ်ရင်းကတဖန် ရွာသားများကိုအဓမ္မခိုင်းစေ၍ ခြံပုတ်များနှင့် သစ်မြစ်များထုတ်ရန်ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ ရေနံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 9-10 January; LWO (2007) “ဒေသခံပြည်သူများထံမှ မြေသိမ်းယူခဲ့ခြင်း”၊ ခိုင်းဆတ်မြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 July.
- ၂၅၁ Burma Issues (2007) “မကွေးဒေသခံများက အိုင်အယ်လ်အီအဖွဲ့ကို တိုက်ကြားကြခြင်း”၊ ဖွင့်ဖြူမြို့နယ်၊ မင်းဘူးခရိုင်၊ မကွေးတိုင်း၊ MARTUS Bulletin, 27 July; LWO (2007) “ဒေသခံများထံမှ မြေသိမ်းယူခဲ့ခြင်း”၊ ခိုင်းဆတ်မြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 July.
- ၂၅၂ HURFOM (2007) “စစ်တပ်ပိုင်လုပ်ငန်းအတွက် အုတ်ဖုတ်ပေးရန် ကျေးရွာလူထုများကိုအဓမ္မခိုင်းစေနေခြင်း”၊ MARTUS Bulletin, 1-29 January; HURFOM (2007) “စစ်တပ်ပိုင် အုတ်ဖုတ်စက်ရုံသို့ သစ်များထောက်ပံ့ရန် ဒေသခံပြည်သူများကို အတင်းအကျပ်ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ MARTUS Bulletin, 1 January - 5 March; Narinjara News (2009) “(စကခ)-၁၅ က ရန်ပုံငွေအမြောက်အများ စုဆောင်းမိနေခြင်း”၊ ဘူးသီးတောင်မြို့နယ်၊ မောင်းတောခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ Narinjara News, 5 August - <http://www.bnionline.net/news/narinjara/6803-saka-kha-15-amasses-huge-funds.html> - accessed 2 March 2010; Narinjara News (2007) “ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် စစ်တပ်ကစုဆောင်းငွေများတိုးများလာခြင်း”၊ ဘူးသီးတောင်မြို့နယ်၊ မောင်းတောခရိုင်နှင့် ရသေ့တောင်မြို့နယ်၊ စစ်တွေခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ Narinjara News, 20 January - <http://www.bnionline.net/news/narinjara/1203-army-savings-in-northern-arakan-go-up.html> - accessed 4 March 2010.
- ၂၅၃ LWO (2008) “ကျေးလက်ဒေသများတွင် အဓမ္မအလုပ်ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ တာချီလိတ်မြို့နယ်၊ တာချီလိတ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ 17 September; LWO (2008) “အလုပ်လုပ်ရန် အမိန့်ပေးခိုင်းစေနေခြင်း”၊ တာချီလိတ်မြို့နယ်၊ တာချီလိတ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ 16 September.
- ၂၅၄ AAPB (2008) “ကြက်ဆူစိုက်ခင်းအတွက် အဓမ္မလုပ်အားပေး”၊ စစ်တွေမြို့နယ်၊ စစ်တွေခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 15 June; HRDU (2008) “အာဏာပိုင်များက ချင်းပြည်နယ်တွင်ဒေသခံများကို အလုပ်ကြမ်းခိုင်းစေနေခြင်း”၊ မတူပီမြို့နယ်၊ ချင်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 8 November; HRDU (2008) “ချင်းပြည်သူများကို လက်ဖက်စိုက်ခင်းများတွင် ပေါင်းသင်ကြိုရင်းရန် အဓမ္မခိုင်းစေနေခြင်း”၊ ဖလမ်းမြို့နယ်၊ ချင်းပြည်နယ်။ 11 July; LWO (2008) “ကြက်ဆူပင်စိုက်ပျိုးရန် အဓမ္မခိုင်းစေနေခြင်း”၊ တာချီလိတ်မြို့နယ်၊ တာချီလိတ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 6 June.
- ၂၅၅ Burma Issues (2007) “ကြက်ဆူဥယျာဉ်အတွက် ကျေးရွာလူထုများက မြေရင်းပေးရခြင်း”၊ ဖားအံခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ 28

သစ်လုပ်ငန်း၊ မူးယစ်ဆေးဝါးအရောင်း အဝယ်လုပ်ငန်းကဲ့သို့သော ‘တရားမဝင်’စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ကိုလည်း လုပ်ကိုင်ကြသည်။

စစ်တပ်နှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးအုပ်စုများသည် ၎င်းတို့၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် အထောက်အကူအကူအညီအောင် အခွန်ကောက်ကြသေးသည်။^{၂၄၆} ဤအခွန်များအနက် အချို့သည်ကြိုတင်မသိ နိုင်သော အခွန်များဖြစ်သော်လည်း အချို့မှာ ပုံမှန်ကောက်သောအခွန်များဖြစ်သည်။^{၂၄၇} အတင်းအဓမ္မ လုပ်အားစေခိုင်းမှုနှင့် ဆက်နွှယ်နေသည့် အခြားသောသွယ်ဝိုက်ကောက်ခံသည့် အခွန်တစ်မျိုးမှာ အခ မပေးဘဲ အလုပ်စေခိုင်းရသည့် အိမ်ထောင်စုများနှင့် တစ်ဦးချင်းပုဂ္ဂလိကများအား မိမိတို့ပိုင်ကိရိယာများ အားအလုပ်လုပ်ရန် ယူဆောင်လာစေခြင်းပင်ဖြစ်သည်။^{၂၄၈} သာဓကအားဖြင့်၊ ခေါင်ဖြူနယ်ခွဲ၌ ၂၀၀၇ခုနှစ် က စစ်တပ်လုပ်ကိုင်နေသော လယ်တွင်စပါးမစိုက်မီ လယ်ထွန်ပေးရန်အတွက် အိမ်ထောင်စုများသည် မိမိတို့ပိုင် ကျွဲနွားနှင့်လည်း (ထွန်တုံးထွန်တံ)များ စိုက်ထုတ်ပေးကြရသည်။^{၂၄၉} စစ်တပ်နှင့် အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေးအဖွဲ့များက ၎င်းတို့ပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် ထည့်ဝင်အရင်းအနှီးအဖြစ် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ အရင်းအမြစ်များကို အခကြေးငွေမပေးဘဲ ယူသုံးခြင်းသည်လည်း သွယ်ဝိုက်သောနည်းဖြင့်အခွန် ကောက်ခံခြင်းပင်ဖြစ်သည်။^{၂၅၀}

- June; KHRG (2008) “ဟားအံခရိုင်တွင် အဓမ္မအလုပ် ခိုင်းစေနေမှုများနှင့် ငွေညှစ်တောင်းယူနေမှုများ”၊ KHRG #2008-F11, 8 August - www.khrg.org/khrg2008/khrg08f11.pdf - accessed 11 February 2009; KHRG (2008) “နေ့စဉ် တောင်းဆိုနေမှုများနှင့် အဓမ္မခေါင်းပုံဖြတ်နေမှုများ။ ဟားအံခရိုင်တွင် (နအဖ) နှင့် (ဒီကောဘီအေ) ထိန်းချုပ်မှုအောက်ရှိဘဝများ”၊ ကရင်ပြည်နယ်။ Karen Human Rights Group, 18 September - <http://www.khrg.org/khrg2008/khrg08f13.pdf> - accessed 21 February 2010; KHRG (2009) “ဟားအံခရိုင်တွင် ဒီကောဘီအေ ထိန်းချုပ်မှုအောက်၌ ခေါင်းပုံဖြတ်မှုများနှင့် စစ်သားစုဆောင်းနေမှု”၊ ကရင်ပြည်နယ်။ Karen Human Rights Group, 29 June, p.1 - www.khrg.org/khrg2009/khrg09f11.pdf - accessed 21 February 2010.
- ၂၄၆ HURFOM (2007) “တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားများပင် ကြက်ဆူပင်စိုက်ရန် အဓမ္မခိုင်းစေခံနေရခြင်း”၊ မော်လမြိုင်မြို့နယ်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 28 June; HRDU (2008) “အာဏာပိုင်များက ချင်းပြည်နယ်တွင်ဒေသသားများကို အလုပ်ကြမ်းခိုင်းစေနေခြင်း”၊ မတူဗီမြို့နယ်၊ ချင်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 8 November; LWO KHRG (2009) “ဟားအံခရိုင်တွင် ဒီကောဘီအေ ထိန်းချုပ်မှုအောက်၌ ခေါင်းပုံဖြတ်မှုများနှင့် စစ်သားစုဆောင်းနေမှု”၊ ကရင်ပြည်နယ်။ Karen Human Rights Group, 29 June, p.1 - www.khrg.org/khrg2009/khrg09f11.pdf - accessed 21 February 2010; (2008) “ကျေးလက်ဒေသများတွင် အဓမ္မအလုပ်ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ တာချီလိတ်မြို့နယ်၊ တာချီလိတ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ 17 September; LWO (2008) “အလုပ်လုပ်ရန်အမိန့်ပေးခိုင်းစေနေခြင်း”၊ တာချီလိတ်မြို့နယ်၊ တာချီလိတ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ 16 September; HRDU (2008) “ချင်းပြည်သူများကို လက်ဖက်စိုက်ခင်းများတွင် ပေါင်းသင်မြဲရှင်းရန်အဓမ္မခိုင်းစေနေခြင်း”၊ ဖလမ်းမြို့နယ်၊ ချင်းပြည်နယ်။ 11 July; AAPPB (2008) “ကြက်ဆူစိုက်ခင်း အတွက်အဓမ္မလုပ်အားပေး”၊ စစ်တွေမြို့နယ်၊ စစ်တွေခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 15 June; LWO (2008) “ကြက်ဆူပင်စိုက်ပျိုးရန် အဓမ္မ ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ တာချီလိတ်မြို့နယ်၊ တာချီလိတ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 6 June; PYNG (2008) “စစ်တပ်က ကျေးရွာလူထုများကို ကြက်ဆူပင်စိုက်ပျိုးရန် အဓမ္မခိုင်းစေနေခြင်း”၊ မနတုံနှင့်နမ္မတူမြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 April.
- ၂၄၇ HRDU (2006) “ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေး (ရအဖ) အဖွဲ့ဝင်များက စိုက်ပျိုးရေးစီမံကိန်းများအတွက် ငွေနှင့်အဓမ္မလုပ်အားပေးရန်တောင်းဆိုနေခြင်း”၊ မေတ္တာမြို့နယ်၊ တနင်္သာရီတိုင်း။ MARTUS Bulletin, 15 October.
- ၂၄၈ KHRG (2008) “နေ့စဉ် တောင်းဆိုနေမှုများနှင့် အဓမ္မခေါင်းပုံဖြတ်နေမှုများ။ ဟားအံခရိုင်တွင် (နအဖ)နှင့် (ဒီကောဘီအေ)ထိန်းချုပ်မှု အောက်ရှိဘဝများ”၊ ကရင်ပြည်နယ်။ Karen Human Rights Group, 18 September - <http://www.khrg.org/khrg2008/khrg08f13.pdf> - accessed 21 February 2010; HURFOM (2007) “စစ်တပ်ကကျေးရွာ လူထု၏ပစ္စည်းကိရိယာများသုံး၍ နွေစပါးစိုက်ပျိုးနေခြင်း”၊ ရေးနှင့်မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 22 January; HURFOM (2007) “စစ်တပ် တပ်ရင်း၏ နွေစပါးစိုက်ခင်းတွင် ကျေးရွာလူထုများက အဓမ္မလုပ်အားပေးရန် အမျိုးသမီးများ ပါမကျခိုင်းစေနေခြင်း”၊ ခေါင်ဖြူနယ်ခွဲ၊ ရေးမြို့နယ်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 27 February
- ၂၄၉ HURFOM (2007) “စစ်တပ်ကကျေးရွာလူထု၏ ပစ္စည်းကိရိယာများသုံး၍ နွေစပါးစိုက်ပျိုးနေခြင်း”၊ ရေးနှင့် မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 22 January.
- ၂၅၀ KHRG (2008) “နေ့စဉ် တောင်းဆိုနေမှုများနှင့် အဓမ္မခေါင်းပုံဖြတ်နေမှုများ။ ဟားအံခရိုင်တွင် (နအဖ) နှင့် (ဒီကောဘီအေ) ထိန်းချုပ်မှုအောက်ရှိ ဘဝများ”၊ ကရင်ပြည်နယ်။ Karen Human Rights Group, 18 September - <http://www.khrg.org/khrg2008/khrg08f13.pdf> - accessed 21 February 2010; PWO (2006) “(နအဖ)က နမ့်ခမ်းမြို့နယ်တွင် ကြက်ဆူပင်များသယ်ယူရန်ကားများကို အတင်းအကျပ်အမိန့်ပေးခိုင်းစေခဲ့ခြင်း”၊ နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 14 July;

ရေးမြို့နယ်ရှိ အုတ်ဖိုများ^{၂၁၀}

ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ အရင်းအမြစ်များကို သိမ်းယူပြီး နယ်မြေခံစစ်တပ်က ပိုင်ဆိုင်လည်ပတ်နေသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအငယ်စား၏ သာဓကတစ်ခုမှာ ရေးမြို့နယ်တွင် (၂၀၀၆) ခုနှစ်က စတင်ခဲ့သော အုတ်ဖို ၄ ဖို ဖြစ်သည်။^{၂၁၁} ဤအုတ်ဖိုများအနက် (၂) ဖိုကို ခြေလျင်တပ်ရင်း အမှတ် (၃၁) က ပိုင်ပြီး၊ နောက်တစ်ဖိုကိုမူ ဒု-တပ်ရင်းမှူးနှင့် ကျေးရွာတစ်ရွာမှ ဥက္ကဋ္ဌဟောင်းတစ်ဦးတို့က စပ်တူပိုင်ကြသည်။^{၂၁၂} (ခလရ) (၃၁) ထဲမှာ အရင်းအမြစ်များကို မည်သို့ မည်ပုံ ခွဲဝေနေရာချထားကြောင်းကိုမူ မသိရချေ။ အုတ်ဖိုများတည်ရာ မြေကွက်ကို လျော်ကြေးမပေးဘဲ သိမ်းယူထားခြင်းဖြစ်သည်။ လိုအပ်သော ထည့်ဝင်အရင်းအနှီးများ ကိုခွဲတမ်းချတောင်းယူရာ၌ ခြိမ်းခြောက်မှုနှင့် အကြမ်းဖက်ခြင်းနည်းများကို ကျင့်သုံးသည်။ အတင်း အဓမ္မလုပ်အားစေခိုင်းခြင်းလည်း အပါအဝင်ဖြစ်သည်။^{၂၁၃} အုတ်ဖိုတပ်လုပ်ငန်းအတွက် စဉ်ဆက်မပြတ် လို အပ်သောထည့်ဝင်အရင်းအနှီး ပစ္စည်းတစ်ခုမှာထင်းဖြစ်သည်။ အိမ်ထောင်စုများကို အကြမ်းဖက်မည်ဟု ခြိမ်းခြောက်ကာ၊ အခကြေးငွေမပေးဘဲအုတ်ဖိုများအတွက် ထင်းရှာစေခြင်း၊ ခုတ်လှဲဖြတ်တောက်ခြင်း၊ သယ်ဆောင်ခြင်းပြုခိုင်းသည်။^{၂၁၄} သာဓကအားဖြင့် (၂၀၀၇) ခုနှစ်အတွင်းက အိမ်ထောင်စု (၁,၀၀၀) ပတ်ဝန်းကျင်ရှိသော ကျေးရွာ (၄) ရွာအား အုတ်ဖိုများအတွက် ထင်းပို့ပေးရန် (အနည်းဆုံးနှစ်ကြိမ်) အမိန့်ထုတ်ဆင့်ခဲ့သည်။^{၂၁၅} (ခလရ) (၃၁)အတွက် အုတ်ဖိုများဆီသို့ ယာဉ်များဖြင့်ပို့ရန် ထင်းများကို အလွယ်တကူကောက်တင်နိုင်စေရန်အတွက် လမ်းမကြီးဘေးတွင် ပုံပေးကြရသည်။^{၂၁၆} တစ်ခါတရံ၌ အိမ်ထောင်စုများသည် ထင်းများကို အုတ်ဖိုများဆီအရောက် သယ်၍ပို့ပေးကြရသည်။^{၂၁၇} (၂၀၀၇) ခုနှစ် အတွင်း ကျေးရွာတစ်ရွာသာလျှင် (နယ်မြေမှဘုန်းကြီးတစ်ပါးက ရွာသားများအတွက် အခပေးရန်ပြောပြီး

- ၂၁၀ ကျေးရွာအုပ်စုဆိုသည်မှာ (နအဖ)၏အဆင့်လိုက် ထက်-အောက်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ် ဖွဲ့စည်းပုံအတွင်းမှ ယူနစ်ဖွဲ့စည်းပုံ တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ကျေးရွာ အုပ်စုတစ်ခုသည် အကယ်၍ ၁၂-၃ သို့မဟုတ် အထက်ပို၍ ဖွဲ့စည်းထားပါက မြို့နယ်ခွဲဖြစ်ရန်အလားအလာရှိပါသည်။ ခေါ်စာနှင့်လမ်းမကြေးရွာ အုပ်စုများသည် ရေးမြို့နယ်တောင်ပိုင်းတွင်ရှိရာ ရေးမြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေး (မအဖ) ၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် မြို့နယ်ခွဲအဖြစ်အဆင့်အတန်းတိုးပေးခဲ့ ပါသည်။ ရေးတောင်ပိုင်း ခေါ်စာမြို့နယ်တွင် အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေမှုများ ရှိနေကြောင်းပုံမှန်ဆိုသလို သတင်းပေးပို့မှုများရှိနေခဲ့ပါသည်။ ခေါ်စာသည် ကျေး ရွာအုပ်စုမှ မြို့နယ်ခွဲအဖြစ်သို့ တိုးမြှင့်ခံခဲ့ရခြင်းဖြစ်သည်။ အုပ်ချုပ်ရေးအဆင့် တိုးမြှင့်လိုက်ခြင်းကြောင့် ဒေသခံပြည်သူများ အပို အခက်အခဲများစွာ ကြုံရသည်။ အကြောင်းမှာ အခြေခံအဆောက်အအုံများဆောက်လုပ်ရန် အဓမ္မလုပ်အားဆင့်ဆိုသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ သို့မှသာ မြို့နယ်ခွဲအဆင့်နှင့် ကိုက်ညီမည်ဟုဆိုသည်။ ဤသို့အုပ်ချုပ်ရေးအဆင့် တိုးမြှင့်လိုက်ခြင်းကြောင့် အဆင့်မြှင့်တင်မတော် အရာရှိများပိုမိုလည်ပတ်လာ ရောက်ရန် အကြောင်း ဖြစ်လာပြီး၊ မြို့၏ တိုးတက်မှုများကို လာရောက်စစ်ဆေးတတ်သည်။
- ၂၁၁ HURFOM (2007) “စစ်တပ်ပိုင်လုပ်ငန်းအတွက် အုတ်ဖိုတပ်ပေးရန် ကျေးရွာလူထုများကို အဓမ္မခိုင်းစေနေခြင်း”၊ MARTUS Bulletin, 1-29 January; HURFOM (2007) “စစ်တပ်ပိုင် အုတ်ဖိုတပ်စက်ရုံသို့ သစ်များထောက်ပံ့ရန် ဒေသခံပြည်သူများကို အတင်းအကျပ်ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ MARTUS Bulletin, 1 January; HURFOM (2007) “စစ်တပ်ပိုင်အုတ်ဖိုတပ်စက်ရုံသို့ သစ်များထောက်ပံ့ရန်ဒေသခံပြည်သူများကို အတင်းအကျပ်ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ MAR-TUS Bulletin, 5 March.
- ၂၁၂ HURFOM (2007) “စစ်တပ်ပိုင်လုပ်ငန်းအတွက် အုတ်ဖိုတပ်ပေးရန်ကျေးရွာလူထုများကိုအဓမ္မခိုင်းစေနေခြင်း”၊ MARTUS Bulletin, 7 February; HUR-FOM (2007) “စစ်တပ်ပိုင်အုတ်ဖိုတပ်စက်ရုံသို့ သစ်များထောက်ပံ့ရန် ဒေသခံပြည်သူများကိုအတင်းအကျပ်ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ MARTUS Bulletin, 11 April.
- ၂၁၄ HURFOM (2009) “စုပုံနေသော အညစ်အကြေးများ။ ကန်ဘောက်- ဖြိုင်ကလေး သဘာဝဓာတ်ငွေ့ ပိုက်လိုင်းတစ်လျှောက် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု များ” HURFOM, May, p.24; HURFOM (2007) “စစ်တပ်ပိုင်လုပ်ငန်းအတွက် အုတ်ဖိုတပ်ပေးရန် ကျေးရွာလူထုများကို အဓမ္မခိုင်းစေနေခြင်း”၊ MAR-TUS Bulletin, 1 January;
- ၂၁၅ HURFOM (2007) “စစ်တပ်ပိုင် အုတ်ဖိုတပ်စက်ရုံသို့ သစ်များထောက်ပံ့ရန် ဒေသခံပြည်သူများကို အတင်းအကျပ်ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ MARTUS Bulletin, 1 January – 5 March; HURFOM (2007) “စစ်တပ်ပိုင်အုတ်ဖိုတပ်စက်ရုံသို့ သစ်များထောက်ပံ့ရန် ဒေသခံပြည်သူများကို အတင်းအကျပ် ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ MARTUS Bulletin, 5 March; HURFOM (2007) “(နအဖ) စစ်တပ်ကနောက်တစ်ကြိမ်စစ်တပ်ပိုင် အုတ်ဖိုတပ်စက်ရုံသို့သစ်များ ထောက်ပံ့ရန် ဒေသခံပြည်သူများကို အတင်းအကျပ် ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ ခေါ်စာမြို့နယ်ခွဲ၊ ရေး မြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bul-letin, 11 April; HURFOM (2007) “ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မောင်ဘိုလာရောက်လည်ပတ်မှုကို ကြိုဆိုရန်ကျေးရွာလူထုများက တစ်ပတ်ကျော်ကြာ အဓမ္မလုပ် အားပေးကြရခြင်း”၊ ခေါ်စာမြို့နယ်ခွဲ၊ ရေးမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 23 May; HURFOM (2009) “စုပုံနေသော အညစ်အကြေးများ။ ကန်ဘောက်- ဖြိုင်ကလေး သဘာဝဓာတ်ငွေ့ ပိုက်လိုင်းတစ်လျှောက် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ” HURFOM, May, p.24.
- ၂၁၆ HURFOM (2007) “စစ်တပ်ပိုင် အုတ်ဖိုတပ်စက်ရုံသို့ သစ်များထောက်ပံ့ရန် ဒေသခံပြည်သူများကို အတင်းအကျပ်ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ MARTUS Bulletin, 1 January – 5 March; HURFOM (2007) “(နအဖ) စစ်တပ်က နောက်တစ်ကြိမ် စစ်တပ်ပိုင် အုတ်ဖိုတပ်စက်ရုံသို့ သစ်များထောက်ပံ့ရန် ဒေသခံပြည်သူများကို အတင်းအကျပ် ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ MARTUS Bulletin, 11 April.
- ၂၁၇ HURFOM (2007) “စစ်တပ်ပိုင် အုတ်ဖိုတပ်စက်ရုံသို့ သစ်များထောက်ပံ့ရန် ဒေသခံပြည်သူများကို အတင်းအကျပ် ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ MARTUS Bul-letin, 1 January.
- ၂၁၈ HURFOM (2007) “စစ်တပ်ပိုင် အုတ်ဖိုတပ်စက်ရုံသို့ သစ်များထောက်ပံ့ရန် ဒေသခံပြည်သူများကို အတင်းအကျပ် ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ MARTUS Bul-letin, 11 April.

နောက်ပိုင်းမှာ)စစ်တပ်ဆီမှ အခကြေးငွေရရှိခဲ့ဖူးသည်။^{၂၅၉} ထင်းများကိုအုတ်ဖိုသို့ ပို့ဆောင်ရာတွင် ယာဉ်
ငှားခအတွက် စစ်တပ်ကရွာသားများထံ ကုန်ကျစရိတ်ထုတ်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။^{၂၆၀} ၂၀၀၇ ခုနှစ်၊ နှစ်ဆန်း
ပိုင်းတွင် နယ်ခံကျေးရွာများမှ ရွာသား(၁၅)ဦးအား (ခလရ) (၃၁)က နေ့မှာ အုတ်ဖိုတွင် အလုပ်လုပ်
ပေးရန်နှင့် ညအခါအစောင့်လုပ်ပေးရန်စေခိုင်းခဲ့သည်။^{၂၆၁} ဤသို့ခိုင်းခြင်းမှာ အုတ်ဖိုအတွက်ငှားထား
သော အလုပ်သမားများသည် ယမန်နှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ လယ်ကတည်းက မည်သည့်အခကြေးငွေမျှမရ၍
ထွက်ပြေးသွားခဲ့ကြသောကြောင့် ဖြစ်သည်။^{၂၆၂}

အချို့ကျေးရွာများရှိ အိမ်ထောင်စုများသည် အုတ်ဖိုများမှထွက်သော အညံ့စားအုတ်များကို
ပေါက်ဈေးနှုန်းထက်ပိုမြင့်သောဈေးနှုန်းဖြင့်ခွဲတမ်းချပေးသည့်အတိုင်းမဝယ်မနေရဝယ်ခဲ့ကြရသည်။ထည့်
ဝင်အရင်းအနှီးပစ္စည်းများကို အတင်းအဓမ္မနည်းဖြင့်ရယူခဲ့ခြင်းကြောင့် အထွက်ပစ္စည်းအရည်အသွေး
ညံ့ပြီး၊ ဈေးနှုန်းလည်းမြင့်သွားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ အုတ်အရည်အသွေးညံ့ဖျင်းမှုကြောင့် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍလုပ်
ငန်းများအပို့ အပြိုင်အဆိုင် ထုတ်လုပ်ရောင်းချသောအုတ်များကို ဝယ်ယူသုံးစွဲရသည်ထက် နောင်မှာ
ကုန် ကျစရိတ်ပိုများလာဖွယ်ရှိပါသည် (အုတ်များကိုအချိန်စော၍ အစားပြန်ထည့်ရခြင်းကြောင့်ဖြစ်
သည်)။ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍမှအရင်းအမြစ်များကို သိမ်းယူခြင်းအားဖြင့် လုပ်ကိုင်နေသော ဤ စီးပွားရေးလုပ်
ငန်းများ၏ နောက်ထပ်ရလဒ်တစ်ခုမှာ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍမှဝင်ငွေကို စစ်တပ်နှင့် အခြားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့
များဆီသို့ လွှဲပြောင်းခဲ့ဝေပေးခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

ဇီဝလောင်စာဆီ (ကြက်ဆူ)ပင်များနှင့် လောင်စာဆီထွက်မလာသည့် အမြစ်

(၂၀၀၅)ခုနှစ်၊ဒီဇင်ဘာလတွင် (နအဖ)က စစ်တိုင်း(၉)တိုင်း၏ တစ်တိုင်းစီတွင် ဇီဝလောင်စာဆီ
(ကြက်ဆူ) ပင် ကေ(၅၀,၀၀၀)စိုက်ပျိုးရမည်ဟု ကြေညာခဲ့သည်။^{၂၆၃} (၂၀၀၆) ခုနှစ်ကုန်ဆုံးချိန်တွင် ထွက်
ပေါ်လာခဲ့သော (၂၀၁၀ ခုနှစ်အထိ ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေဆဲ ဖြစ်သည်။) အစီရင်ခံစာများအရ၊ အစိုးရနှင့်
ဆက်စပ်ပတ်သက်ရာ အဖွဲ့အစည်းများက အကြမ်းဖက်နည်းသုံးမည်၊ အိမ်ယာခြံမြေများသိမ်းမည်ဟု
ခြိမ်းခြောက်လျက်၊ အများပြည်သူတို့အား ဇီဝလောင်စာဆီပင် (ကြက်ဆူပင်) များ စိုက်ခိုင်းသည့်အပြင်၊
အစိုးရချုပ်ကိုင်သောဇီဝလောင်စာဆီပင်(ကြက်ဆူပင်)စိုက်ပျိုးရေးစီမံချက်လုပ်ငန်းအတွက်အရင်းအမြစ်
များရယူစုဆောင်းခဲ့သည်။^{၂၆၄} အချို့သောနယ်မြေများ၌ အိမ်ထောင်စုများနှင့် တောင်သူလယ်သမား

၂၅၉ Ibid.

၂၆၀ Ibid.

၂၆၁ HURFOM (2007) “စစ်တပ်ပိုင်လုပ်ငန်းအတွက် အုတ်ဖိုထုတ်ပေးရန် ကျေးရွာလူထုများကိုအဓမ္မခိုင်းစေခြင်း”၊ ခေါ်စာမြို့နယ်ခွဲ၊ ရေးမြို့နယ်၊
မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1-29 January; HURFOM (2007) “စစ်တပ်ပိုင် အုတ်ဖိုထုတ်စက်ရုံသို့ သစ်များထောက်ပံ့ရန် ဒေသခံ
ပြည်သူများကို အတင်းအကျပ် ခိုင်းစေခြင်း”၊ ခေါ်စာမြို့နယ်ခွဲ၊ ရေးမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 5 March.

၂၆၂ HURFOM (2007) “ဒေသခံပြည်သူများကို စစ်တပ်ပိုင် အုတ်ဖိုထုတ်စက်ရုံတွင် အဓမ္မခိုင်းစေခြင်း”၊ ခေါ်စာမြို့နယ်ခွဲ၊ ရေးမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊
မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 7 February; HURFOM (2007) “စစ်တပ်ပိုင်လုပ်ငန်းအတွက် အုတ်ဖိုထုတ်ပေးရန် ကျေးရွာ လူထုများကို အဓမ္မခိုင်း
စေခြင်း”၊ ခေါ်စာမြို့နယ်ခွဲ၊ ရေးမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 January.

၂၆၃ Myanmar Times (2006) “ဇီဝလောင်စာအတွက် ကြက်ဆူပင်များ စိုက်ပျိုးမည်”၊ မြန်မာတိုင်းမ်သတင်းစာ။ Myanmar Times, 9-15 January.

၂၆၄ HREIB (2006) “လင်းခေါမြို့နယ်တွင် ကျေးရွာအုပ်စု အတော်များများ၌ ခလရ (၅၉)က ခြေများသိမ်းပိုက်၍ ကြက်ဆူပင်စိုက်ပျိုးရန် အဓမ္မခိုင်းစေ
စိုက်ပျိုးနေခြင်း”၊ လင်းခေါမြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 20 March; HURFOM (2006) “အိမ်နေလူထုများကို သူတို့အိမ်ရှေ့များတွင်
ကြက်ဆူပင်စိုက်ပျိုးရန် အဓမ္မခိုင်းစေခြင်း”၊ မုဒုံနှင့်သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1-31 May; HURFOM
(2006) “ကျေးရွာလူထုများကို မော်တော်ကားလမ်းဘေးရှိ မြို့ပတ်များ ထုတ်ထွင်ရန် အဓမ္မခိုင်းစေခြင်း”၊ မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။
MARTUS Bulletin, 31 July; HURFOM (2007) “မုဒုံမြို့နယ်တွင် အာဏာပိုင်များက ကြက်ဆူပင်များကို အလှဆင်ရန် အဓမ္မလုပ်အား အသုံးပြုနေခြင်း”၊
မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 10-21 May; HURFOM (2007) “ကျေးရွာလူထုများကို ကြက်ဆူပင်မျိုးစေ့နှင့် အပင်
ပေါက်များ အဓမ္မဝယ်ယူစိုက်ပျိုးခိုင်းနေခြင်း”၊ မုဒုံနှင့်သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1-25 May; HURFOM
(2007) “မုဒုံမြို့နယ်ရှိ ကျေးရွာလူထုများကို ကြက်ဆူပင် အဓမ္မစိုက်ပျိုးခိုင်းနေခြင်း”၊ မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ KHRG
(2007) “ကရင်ပြည်နယ်တောင်ပိုင်းတွင် အစိုးရ၏ဖိနှိပ်မှုများ နှင့်ဆင်းရဲမွဲတေစေရန် ဖန်တီးနေမှု”၊ ကော့ကရိတ်မြို့နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ 23 February -

များသည် (၂၀၀၆) ခုနှစ်ကစ၍ ဇီဝလောင်စာဆိပ်များကို တစ်နှစ်လျှင် (၂) ကြိမ်စိုက်ပျိုးပေးရသည့် အပြင်၊ အရင်းအမြစ်ပစ္စည်းများကိုပါ ပေးကြရသည်။^{၂၅} ကျောင်းနှင့်တက္ကသိုလ်များမှ ကျောင်းသားများ များပါမကျန် မိမိတို့၏ ကျောင်းမြေများတွင် ဇီဝလောင်စာဆိပ်များ စိုက်ပျိုးကြရသည်။^{၂၆} အမှန်တွင် ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပစ္စည်းများကို ဆွဲသုံးခြင်းသည် အခွန်ကောက်ခြင်းဟု မဆိုနိုင်သော်လည်း ဤမူဝါဒများသည် အခွန်ကောက်ခြင်းနှင့် တိုက်ရိုက်သော်လည်းကောင်း၊ သွယ်ဝိုက်၍သော်လည်းကောင်း ဆက်စပ်နေပါသည်။ ကြက်ဆူပင်စိုက်ပျိုးရေးအတွက် လိုအပ်သောပစ္စည်းများကို မဝယ်မနေရဝယ်စေခြင်း၊ အတင်းအဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေခြင်းတို့ပါဝင်သော စိုက်ပျိုးရေးစီမံကိန်းကို အကြီးအကျယ်ဖော်ဆောင်ခဲ့သည့်တိုင် ထွက်ကုန်ပစ္စည်းသီးနှံများကို အစိုးရကဝယ်ယူသည်ဟုလည်းကောင်း၊ ဤသီးနှံများကို လောင်စာဆီထုတ်လုပ်ရေးအတွက် အသုံးပြုသည်ဟုလည်းကောင်း သတင်းများပေါ်ထွက်လာခဲ့ခြင်းမရှိချေ။

ဇီဝလောင်စာဆိပ် စိုက်ပျိုးရေးအတွက် ဘဏ္ဍာထောက်ပံ့ခြင်း

ဇီဝလောင်စာဆိပ် (ကြက်ဆူပင်) စိုက်ပျိုးရေး အစီအစဉ်ကို အခွန်ငွေကောက်ခြင်း၊ စိုက်ပျိုးရေးအတွက် လိုအပ်သောပစ္စည်းများကို ပေါက်ဈေးနှုန်းထက်မြင့်သော ဈေးနှုန်းဖြင့် မဝယ်မနေရဝယ်စေခြင်း၊ လုပ်အားဆင့်ဆိုခြင်း၊ အပင်များစိုက်ပျိုးရေးအတွက် ပုဂ္ဂလိကပိုင်မြေများကို သိမ်းယူခြင်းတို့အားဖြင့် ထောက်ပံ့ခဲ့ပါသည်။ သာဓကအားဖြင့် (၂၀၀၆) ခုနှစ်မေလတွင် မွန်ပြည်နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မုဒုံမြို့နယ်နှင့် သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်အကြားရှိ လမ်းမကြီးအနီးတွင်နေထိုင်နေကြသော ရွာသူရွာသားများအား (မအဖ) မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးက လမ်းမကြီးဘေးတစ်ဘက်တစ်ချက်စီတွင် ဇီဝလောင်စာဆိပ်(ကြက်ဆူပင်)များ စိုက်ပျိုးစေခဲ့သည်။^{၂၇} ဤအိမ်ထောင်စုများသည် မိမိတို့၏ အိမ်ရှေ့တွင် အပင်အနည်းဆုံး (၅) ပင်မှ (၇) ပင်အထိ စိုက်ပျိုးကြရသည်။^{၂၈} အပင်မစိုက်ကြရသော အနီးအနားရှိ အိမ်ထောင်စုများကိုမူ အပင်တန်ဖိုး ကုန်ကျစရိတ်အတွက် ကျပ် (၁,၀၅၀) မှ (၁,၅၀၀) အထိ အခွန်ကောက်ခဲ့သည်။ လမ်းမကြီးတလျှောက်ရှိ လောင်စာဆိပ်စိုက်ပျိုးရေး အစီအစဉ် မစတင်ရသေးသောနေရာများ၌ သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေး (မအဖ)က နောင်မှာလုပ်မည့် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းအတွက် တစ်အိမ်ထောင်လျှင် ကျပ်(၃၀၀)စီ ကောက်ခံခဲ့သည်။^{၂၉}

လုပ်အားမပေးမှုအတွက် ရိုက်သော ဒဏ်ကြေးငွေများသည် ကြက်ဆူပင် စိုက်ပျိုးရေးအစီအစဉ် အတွက် အရင်းအမြစ်ရှာသော အခြားနည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ သာဓကအားဖြင့်၊ ၂၀၀၆ ခုနှစ်က

^{၂၅} <http://www.khrg.org/khrg2007/khrg07f2.html> - accessed 22 February 2010; PYNG (2008) “ကျေးရွာလူထုများကို စစ်တပ်က အတင်းအကျပ် ကြက်ဆူပင်စိုက်ပျိုးခိုင်းနေခြင်း”၊ မိုင်းတုံနှင့်နမ္မတမြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 April; PWO (2006) “(နအဖ) က နမ့်ခမ်းမြို့နယ်တွင် ကြက်ဆူပင်များ သယ်ယူရန်ကားများကို အတင်းအကျပ် ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 14 July;

^{၂၆} HURFOM (2006) “ကျေးရွာလူထုများကို မော်တော်ကားလမ်းဘေးရှိ မြို့ပတ်များထုတ်တွင်ရန် အဓမ္မခိုင်းစေနေခြင်း”၊ မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 31 July; HURFOM (2007) “မုဒုံမြို့နယ်တွင် အာဏာပိုင်များက ကြက်ဆူပင်ယာဉ်အလှဆင်ရန် အဓမ္မလုပ်အားအသုံးပြုနေခြင်း”၊ မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 10-21 May.

^{၂၆} PYNG (2007) “ကျောင်းများကို ကြက်ဆူပင် အဓမ္မ စိုက်ပျိုးခိုင်းနေခြင်း”၊ ကျောက်မဲမြို့နယ်၊ ကျောက်မဲခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 15 June; HURFOM (2007) “တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားများပင်လျှင် ကြက်ဆူပင် အတင်းအကျပ် စိုက်ပျိုးခိုင်းနေခြင်း”၊ မော်လမြိုင် မြို့နယ်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 28 June;

^{၂၇} အာဏာရှင်စနစ် ကျင့်သုံးသောနိုင်ငံများတွင် အမျိုးသားဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်းကြီးများအတွက် အာဏာပိုင်များကပေးထားသောအမိန့်အတိုင်း တုံ့ပြန်ကြောင်းပြသရန် လူမြင်ကောင်းသည့်နေရာများ၌ ဒေသခံများကို ပါဝင်ဖြည့်ဆည်းခိုင်းလေ့ရှိကြသည်မှာ အထူးမြင်သာသည်။ လက္ခဏာတစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။

^{၂၈} HURFOM (2006) “အိမ်နေလူထုများကို သူတို့အိမ်ရှေ့များ၌ ကြက်ဆူပင်စိုက်ပျိုးရန် အဓမ္မ ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ မုဒုံနှင့် သံဖြူဇရပ် မြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 May.

^{၂၉} Ibid.

မုဒုံမြို့နယ်၌ ဒဏ်ကြေးသည် တစ်ရက်လျှင် ကျပ် (၅၀၀) နှုန်း ဖြစ်သည်။^{၂၇၀} (၂၀၀၇) ခုနှစ်တွင် ရေးမြို့နယ်၌ တစ်ရက်လျှင် ဒဏ်ကြေး ကျပ် (၅၀၀) နှုန်းရှိခဲ့သည်။^{၂၇၁} ကြက်ဆူပင် စိုက်ပျိုးရေးအစီအစဉ်၌ အစိုးရက အိမ်ထောင်စုများအား စိုက်ပျိုးရေးအတွက် လိုအပ်သောပျိုးပင်နှင့် မျိုးစေ့များကို မဝယ်မနေရ ဝယ်ခိုင်းသော အဖြစ်များရှိခဲ့သည်။^{၂၇၂} သာဓကအားဖြင့်၊ (၂၀၀၇) ခုနှစ်တွင် မုဒုံနှင့်သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်(မအဖ)များက အိမ်ထောင်စုများအား မျိုးစေ့တစ်ဗူးလျှင် ကျပ် (၃,၀၀၀) မှ (၅,၀၀၀) နှုန်းဖြင့် မျိုးစေ့(၂) ဗူးမှ(၃)ဗူးအထိ မဝယ်မနေရဝယ်စေခဲ့သည်။ (၂၀၀၆) ခုနှစ်က ဤသို့ မဟုတ်ချေ။ ထိုနှစ်က အိမ်ထောင်စုများသည် ပျိုးပင်နှင့် မျိုးစေ့များကို ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍဆီမှဝယ်ယူခဲ့ကြရသည်။ (၂၀၀၇) ခုနှစ်ကျကာမှ နယ်မြေအာဏာပိုင်များက ချုပ်ကိုင်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။^{၂၇၃} ကြက်ဆူပင်ပျိုးပင်များကို မူလကဈေးကွက်တွင် ရောင်းချခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး၊ (၂၀၀၇)တွင် နယ်မြေအာဏာပိုင်များက ဤအပင်များရောင်းချမှုကို ချုပ်ကိုင်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ အခြားသော (သွယ်ဝိုက်) အခွန်များနည်းတူပင် မျိုးစေ့နှင့် ပျိုးပင်များ၏ ဈေးနှုန်းသည်အချိန်အခါနှင့် နေရာဒေသအလိုက် အကြီးအကျယ်ကွာခြားနေပါသည်။

ကြီနှင့် ဆေးရွက်ကြီးပင်များစိုက်ပျိုးသော အခြားနယ်မြေဒေသများ၌ ဤအပင်များစိုက်ပျိုးခဲ့သော တောင်သူများသည် ကြက်ဆူပင်ကို မစိုက်မနေစိုက်ပျိုးကြရသည်။^{၂၇၄} အိမ်ထောင်စုများ ကြက်ဆူပင်စိုက်ပျိုးရမည့်မြေအကျယ်အဝန်းပမာဏသည်အိမ်ထောင်စု၏ဥစ္စာနေနှင့်ပတ်သက်၍အကြမ်းဖျင်းခန့်မှန်းချက်အပေါ်တွင် မူတည်ပါသည်။^{၂၇၅} ကြက်ဆူပင်များ သယ်ယူရေး အတွက် မော်တော်ယာဉ်များ(နှင့် မော်တော်ယာဉ်မောင်းသူများ)ကိုလည်း ကြိုလျှင် ကြိုသလို ဆွဲသုံးတတ်သေးသည်။^{၂၇၆}

ဇီဝလောင်စာဆီပင် စိုက်ပျိုးရေးကြောင့်ဖြစ်ပွားသော စီးပွားရေးအရဆုံးရှုံးနစ်နာမှုများ

ဇီဝလောင်စာဆီပင် (ကြက်ဆူပင်) စိုက်ပျိုးရေးအစီအစဉ်၏ အဓိကကျသောပြဿနာမှာအပင်များ စိုက်ပျိုးပြီးနောက်ပိုင်းတွင် အိမ်ထောင်စုများအဖို့ မက်လုံးစိတ်စေတနာ မရှိခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ အများအားဖြင့် အိမ်ထောင်စုများသည် မိမိတို့စိုက်ပျိုးထားသောအပင်များနှင့် ပတ်သက်၍ပိုင်ဆိုင်ခွင့်မရှိကြချေ။ သာဓကအားဖြင့်၊ မုဒုံမြို့နယ်ရှိ ကျေးရွာသားများအား (မအဖ) မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာပိုင်နှင့် မြန်မာစစ်တပ်မှ စစ်သားများက အိမ်ခြံထဲ၊ ခြံစည်းရိုးဘေးနှင့် အိမ်ရှေ့မျက်နှာစာတို့တွင် ကြက်ဆူပင်များ

- ^{၂၇၀} HURFOM (2006) “ကျေးရွာလူထုများကို ကားလမ်းဘေးရှိ ခြံပတ်များရှင်းရန် အတင်းအကျပ် ခိုင်းစေခြင်း”၊ မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 31 July.
- ^{၂၇၁} HURFOM (2007) “မုဒုံမြို့နယ်တွင် ကြက်ဆူစိုက်ခင်းဥယျာဉ်ကိုအလှဆင်ရန် အာဏာပိုင်များက အဓမ္မလုပ်အားအသုံးချနေခြင်း”၊ မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 10-21 May.
- ^{၂၇၂} HREIB (2006) “လင်းခေါ်မြို့နယ်တွင် ကျေးရွာအုပ်စု အတော်များများ၌ ဓလေ့ (၃၉) က ခြေများသိမ်းစိုက်၍ ကြက်ဆူပင်စိုက်ပျိုးရန် အဓမ္မခိုင်းစေစိုက်ပျိုးနေခြင်း”၊ လင်းခေါ်မြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 20 March; HURFOM (2006) “အိမ်နေလူထုများကို သူတို့အိမ်ရှေ့များတွင် ကြက်ဆူပင်စိုက်ပျိုးရန် အဓမ္မခိုင်းစေနေခြင်း”၊ MARTUS Bulletin, 5-31 May; HURFOM (2007) “ကျေးရွာလူထုများကို ကြက်ဆူပင် မျိုးစေ့နှင့် အပင်ပေါက်များ အဓမ္မဝယ်ယူ စိုက်ပျိုးခိုင်းနေခြင်း”၊ မုဒုံနှင့်သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1-25 May; HURFOM (2007) “မုဒုံမြို့နယ်ရှိ ကျေးရွာလူထုများကို ကြက်ဆူပင်အဓမ္မစိုက်ပျိုးခိုင်းနေခြင်း”၊ မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ 24-31 August; KHRG (2007) “ကရင်ပြည်နယ် တောင်ပိုင်းတွင် အစိုးရ၏ဖိနှိပ်မှုများ နှင့်ဆင်းရဲပွဲတေစေရန် ဖန်တီးနေမှု”၊ ကော့ကရိတ်မြို့နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ 23 February - <http://www.khrg.org/khrg2007/khrg07f2.html> - accessed 22 February 2010; PYNG (2008) “ကျေးရွာလူထုများကို ကြက်ဆူပင် စိုက်ပျိုးရန် စစ်တပ်က အဓမ္မခိုင်းစေနေခြင်း”၊ မန်တုံနှင့် နမ္မတူမြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 April.
- ^{၂၇၃} HURFOM (2007) “ကျေးရွာလူထုများကို ကြက်ဆူပင် မျိုးစေ့နှင့် အပင်ပေါက်များ အဓမ္မဝယ်ယူစိုက်ပျိုးခိုင်းနေခြင်း”၊ မုဒုံနှင့်သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1-25 May;
- ^{၂၇၄} HREIB (2006) “ခြေလျင်တပ်ရင်း ၉၉ က လင်းခေါ်မြို့နယ်တွင် ကျေးရွာလူထုများပိုင် လယ်မြေများကို ကျေးရွာအများတွင် သိမ်းယူ၍ ကြက်ဆူပင် စိုက်ပျိုးရန် အဓမ္မခိုင်းစေနေခြင်း”၊ လင်းခေါ်မြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 20 March.
- ^{၂၇၅} Ibid.
- ^{၂၇၆} PWO (2006) “နမ့်ခမ်းမြို့နယ်တွင် (နအဖ) အာဏာပိုင်များက ကြက်ဆူပင်များ သယ်ဆောင်ရန် ကားများကို အမိန့်ဖြင့်ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 14 July;

စိုက်ခင်းခဲ့သည်။^{၂၇၇} ဤသို့ဖြင့်နှစ်စဉ် အတင်းအကျပ်စိုက်ခင်းခဲ့သော်လည်း စိုက်ပျိုးရသူများအဖို့ အပင်များကိုပြုစုစောင့်ရှောက်ပေးလောက်စရာ မက်လုံးမရှိသဖြင့် အပင်အများစုသည်သေကုန်ကြသည်။ သို့မဟုတ်ပါကလည်း ကျွဲ၊ နွားနှင့် အခြားတိရစ္ဆာန်များက စားပစ်လိုက်ကြသည်။^{၂၇၈}

ထို့အပြင်၊(မဖြစ်မနေစိုက်ပျိုးရသူများထံရောင်းချသောပျိုးပင်နှင့်မျိုးစေ့များမှလွဲ၍)ကြက်ဆူပင်သီးနှံအတွက် ရေရာသောဈေးကွက်ရှိမနေချေ။ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ဇီဝလောင်စာဆီထုတ်လုပ်ရေးအတွက် နည်းပညာဆိုင်ရာစွမ်းရည်လည်း ရှိသည်မဟုတ်ချေ။ သီးနှံဈေးကွက်မရှိသဖြင့် အတင်းအဓမ္မလုပ်အားစေခိုင်းမှုကြောင့် စွန့်လွှတ်နစ်နာခဲ့ရသောလုပ်ခများ၊ အပင်စိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် ပြုစုစောင့်ရှောက်ခြင်း ကုန်ကျစရိတ်အတွက် အိမ်ထောင်စုများအပေါ်ကောက်ခံသောအခွန်များ (ငွေနှင့်ပစ္စည်းများ)၊ မျိုးစေ့နှင့်ပျိုးပင်များ ဝယ်ယူရေးအတွက် ဝင်ငွေထဲမှဖွဲ့သုံးလိုက် ရသောငွေများကိုသို့သော အရင်းအနှီးများကို အိမ်ထောင်စုများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအလိုရှိသောပစ္စည်းနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများသည် ထုတ်လုပ်ရေးအတွက် အသုံးပြုရာမရောက်ခဲ့ချေ။ ဤအရင်းအနှီးများသည်အစိုးရ၊ စစ်တပ်နှင့်ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍတို့စွန့်လွှတ်လိုက်ရသောဝင်ငွေများကို ကိုယ်စားပြုပါသည်။ ဤအစီအစဉ်ကြောင့် ဖြစ်ပွားခဲ့သော အရင်းအမြစ်တန်ဖိုးအရ စီးပွားရေးဆုံးရှုံးမှုများသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံများတည်ဆောက်ရေးအတွက် အစိုးရကအရင်းအမြစ်များကောက်ခံရယူခြင်းထက်ပင်များစွာပိုဆိုးပါသည်။ ထိုကိစ္စများအတွက် ကောက်ခံရယူသော အရင်းအမြစ်များသည် အများအားဖြင့် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍမှဝင်ငွေကို အစိုးရကဏ္ဍသို့ လွှဲပြောင်းပေးလိုက်ခြင်းဖြစ်ပြီး၊ ဝင်ငွေအလုံးစုံဆုံးရှုံးမှုမဟုတ်ချေ။ ဇီဝလောင်စာဆီအစီ အစဉ်သည် အစိုးရကဏ္ဍအဖို့ရော၊ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍအဖို့ပါအလုံးစုံဝင်ငွေကို လျော့ကျသွားစေပါသည်။ အချို့နေရာများ၌ ဇီဝလောင်စာဆီ (ကြက်ဆူပင်စိုက်ပျိုးရေး)အစီအစဉ်ကြောင့် အခြားစိုက်ပျိုးပင်များ၊ အထူး သဖြင့် ဇီဝလောင်စာဆီပင်စိုက်ခင်းများနှင့် မလွတ်သော အပင်များဖျက်ဆီးခံခဲ့ရပါသည်။ ဤသို့ဖျက်ဆီးခံရခြင်းကြောင့် လတ်တလောဝင်ငွေဆုံးရှုံးမှုကိုသာမက အရှည်သဖြင့်ဝင်ငွေဆုံးရှုံးမှုကိုပါခံကြရသည်။ သာဓကအားဖြင့်၊ မွန်ပြည်နယ်၊ မုဒုံမြို့နယ်၌ ကြက်ဆူပင်များစိုက်ပျိုးရန်အတွက် ရာဘာခြံပိုင်ရှင်များအား ရာဘာပင်များကိုခုတ်လှဲခိုင်းခဲ့သည်။^{၂၇၉} (၂၀၀၉)ခုနှစ်အကုန်တွင် ပေါ်ထွက်လာခဲ့သော သတင်းပေးပို့ချက်များအရ အစိုးရသည် အများပြည်သူတို့အား ကြက်ဆူပင်စိုက်ပျိုးခိုင်းသောအစီ အစဉ်မှနေ၍ ကြက်ဆူဆီကြိတ်စက်များ တည်ဆောက်ရေးအတွက် အရင်းအမြစ်များကောက်ယူစုဆောင်းသော အစီအစဉ်သို့ ပြောင်းသွားခဲ့ကြောင်းသိရသည်။^{၂၈၀}

၂၇၇ HURFOM (2007) “မုဒုံမြို့နယ်ရှိ ကျေးရွာလူထုများအား ကြက်ဆူပင်စိုက်ပျိုးရန် အဓမ္မခိုင်းစေနေခြင်း”၊ မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန် ပြည်နယ်။ 24-31 August.

၂၇၈ HURFOM (2007) “မြို့နေလူထုများကို ကြက်ဆူပင်စိုက်ပျိုးရန် အစေနှင့် အပင်ပေါက်များ အဓမ္မဝယ်ယူ၍စိုက်ပျိုးရန်ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ မုဒုံနှင့်သံပြူ ဇရပ်မြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1-25 May; HURFOM (2007) “မုဒုံမြို့နယ်ရှိ ကျေးရွာလူထုများအား ကြက်ဆူပင် စိုက်ပျိုးရန် အဓမ္မခိုင်းစေနေခြင်း”၊ မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန် ပြည်နယ်။ 24-31 August.

၂၇၉ HURFOM (2006) “မြို့နေလူထုများကို သူတို့၏အိမ်ရှေ့တွင် ကြက်ဆူပင်စိုက်ပျိုးရန် အဓမ္မခိုင်းစေနေခြင်း”၊ MARTUS Bulletin, 5 May.

၂၈၀ HURFOM (2009) “ကျိုက်မရောမြို့နယ်ရှိ ကျေးရွာလူထုများအား ကြက်ဆူဆီကြိတ်စက်အတွက် ငွေထည့်ဝင်ရန်အဓမ္မခိုင်းစေနေခြင်း”၊ ကျိုက်မရော မြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 15 October.

စစ်ဆေးရေးဂိတ်စခန်းများမှာ ကောက်ယူသောအခွန်များ

ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများအပေါ်ကောက်ခံသော တရားဝင်အခွန်များ

ရောင်းကုန်ပစ္စည်းများ၊ ကုန်စည်များနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများအပေါ်ကောက်ခံသော အခွန်အမျိုးအစားများစွာရှိပါသည်။ ၎င်းတို့အနက်အခွန်တစ်မျိုးမှာ ပြည်တွင်းတွင် ရောင်းချနေကြသောကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများအပေါ် ကောက်ခံသောအခွန်များဖြစ်သည်။ ဤအခွန်များကို ကောက်ခံရာ၌ကောက်ခံနေကျ ယေဘုယျနည်း(၂)နည်းရှိပါသည်။ တစ်နည်းမှာ အရောင်းခွန် သို့မဟုတ် စားသုံးခွန်ဟုခေါ်ပါသည်။ ထုတ်လုပ်ရေးဖြစ်စဉ်အပြီးတွင် ကောက်ခံခြင်းဖြစ်သည်။ သို့တည်းမဟုတ် ထုတ်လုပ်ရေးဖြစ်စဉ်၏ အဆင့်အသီးသီးတွင်လည်း တန်ဖိုးဖြည့်စွက်ခြင်းလုပ်ငန်းဆိုင်ရာအခွန် (value added tax) ကို ကောက်ခံနိုင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရောင်းချသောကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများအပေါ် ကောက်ခံသည့်အခွန်များနှင့်ပတ်သက်၍ ဥပဒေပြဌာန်းချက် (Commercial Tax Law 1990) ရှိပါသည်။ ဤဥပဒေအရ ကုန်စည်များကိုထုတ်လုပ်ရေးဖြစ်စဉ်အပြီးတွင် အခွန်ကောက်ခံခြင်းပြုထားပါသည်။ ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများအပေါ် ကောက်ခံသောအခွန်များနှင့်ပတ်သက်၍ ဤဥပဒေကပြဌာန်းထားသော်လည်း အခွန်ကောက်ခံသူများကရှင်းရှင်းလင်းလင်းနားလည်ကြသည်မဟုတ်ချေ။ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုအပေါ်ကောက်ခံသော အခွန်များသည် အများအားဖြင့်၅%မှ ၂၅% အထိ အမျိုးမျိုးဖြစ်နေသည်။ ထို့အပြင်၊ ဥပဒေကကုန်စည်(၇၂)မျိုးကို အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်ပေးထားသေးသည်။ ဤကုန်စည်များတွင် အခြေခံစားကုန်၊ ကျောင်းသုံးပစ္စည်းနှင့် အဝတ်အထည်များ၊ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ဆိုင်ရာ ထွက်ကုန်ပစ္စည်းများနှင့်လုပ်ငန်း သုံးပစ္စည်းများပါဝင်သည်။ ကျောက်စိမ်း၊ ကျောက်မျက်ရတနာများ၊ ရေနံနှင့်ရေနံဆီကဲ့သို့သော ပစ္စည်းများအပေါ်တွင်အခွန်နှုန်းမြင့်မားစွာကောက်ခံသည်။ အခွန်နှုန်းသည် ၃၀% မှ ၂၀၀ % အထိ အမျိုးမျိုးဖြစ်သည်။ တရားဝင်စာရင်းဇယားများအရဆိုလျှင် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများအပေါ်ကောက်ခံရရှိသော အခွန်သည် (၅နှစ်အတွင်းမှာ) စာရင်းပြုစုထားသော အခွန်ဘဏ္ဍာဝင်ငွေ၏ အလွန်ကြီးမားသော အချိုး အစားဖြစ်နေပြီး၊ ၄၀%မှ ၄၅% အထိရှိသည်။^{၂၀၀} ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုအပေါ်ကောက်ခံသော အခွန်အမျိုးအစားများအနက် အကောက်များသော နောက်ထပ်အခွန်တစ်မျိုးမှာ ယစ်မျိုးခွန်ဖြစ်သည်။ အရက်၊ စီးကရက်၊ လောင်းကစားဝိုင်းတို့နှင့်ပတ်သက်၍ ထပ်ဆောင်းကောက်ခံသော အခွန်များဖြစ်သည်။ ဤ သို့ကောက်ရခြင်းမှာ အဆိုပါပစ္စည်းများကိုသုံးစွဲမှုနှင့်ဆက်သွယ်နေသည့် ဆိုးကျိုးများကြောင့်ဟုဆိုလေ့ရှိသည်။^{၂၀၁} မြန်မာနိုင်ငံ၏ တရားဝင်အခွန်ကောက်ခံရေးစနစ်အရ ဆေးလိပ်သောက်ဆေးနှင့် ဆက်သွယ်သော ကုန်ပစ္စည်းများတန်ဖိုး၏ ၇၅ %ကို အခွန်နှုန်းအဖြစ်ကောက်ခံပါသည်။^{၂၀၂} အခြားကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများအပေါ်ကောက်ခံသော ယစ်မျိုးခွန်များသည် ၃၀ % မှ ၃၀၀ % အထိ အမျိုးမျိုးဖြစ်သည်။^{၂၀၃}

မြန်မာနိုင်ငံတွင်ပို့ကုန်၊ သွင်းကုန်များအပေါ် အခွန်ကောက်ခံရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ပြဌာန်းထားသော ပင်လယ်ပြင် အကောက်ခွန် ဥပဒေနှင့် ကုန်းတွင်းအကောက်ခွန် ဥပဒေ(Sea Customs Act and Land Customs Act) တို့ အပါအဝင် ဥပဒေများလည်းရှိပါသည်။ သို့ရာတွင် ပို့ကုန်နှင့် သွင်းကုန် တို့အပေါ် အမှန်တကယ်ကောက်ခံသောအခွန်များသည် ဗဟိုအစိုးရ၏ ထိပ်ပိုင်းမှလာသော အမိန့်ဒီကရီများ အပေါ် မူတည် သည်ဖြစ်ရာ၊ တရားဝင်ကောက်ခံသော အခွန်နှုန်းများနှင့် သတင်းအချက်အလက်များ ရှားပါးပါ

၂၀၀ <http://www.csostat.gov.mm> – accessed 17 September 2009.

၂၀၁ အစိုးရများအတွက် ဘဏ္ဍာဝင်ငွေရရှိရန် အခြားသောအရင်းအမြစ်နေရာတစ်ခုမှာ အစိုးရကမူဝါဒလွှဲလှဲစေခြင်းဖြစ်သည်။ ဗဟိုအစိုးရအတွက်အခွန်များများရရှိအောင် ဆောင်ရွက်ချက်အနေနှင့် နောက်ထပ်တွေ့ရသည့် ဖော်ပြချက်တစ်ခုမှာ ထိတန်ဖိုးကို ၂၀၀၉ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလတွင် နှစ်ဆတိုးမြှင့်လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ယခင်က ထိလက်မှတ်တန်ဖိုး တိုးမြှင့်မှုကို ၂၀၀၅ ခုနှစ်တွင် တကြိမ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး၊ လက်မှတ်တန်ဖိုးကို ၅၀ ကျပ်မှ ၁၀၀ ကျပ်သို့ တိုးမြှင့်ခဲ့သည်။ Kyi Wai (2008) “Cost of Burmese lottery ticket to double.” “မြန်မာနိုင်ငံရှိ ထိလက်မှတ်တန်ဖိုးကို နှစ်ဆတိုးမြှင့်လိုက်ခြင်း” Irrawaddy, 27 October - www.irrawaddy.org/article.php?art_id=14509 – accessed 16 February 2010.

၂၀၂ “မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆေးလိပ်နှင့် ဆေးရွက်ကြီးဆိုင်ရာထိန်းချုပ်မှု - <http://www.moh.gov.mm/file/tobacco.pdf> - accessed the 15 February 2010.

၂၀၃ <http://www.csostat.gov.mm> – accessed 17 September 2009.

သည်။ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနသည် သွင်းကုန်နှင့် ပို့ကုန်အခွန်များ ကောက်ခံရေးအတွက် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးတာဝန်ပေးအပ်ခံထားရသော တရားဝင်အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သော်လည်း လက်တွေ့မှာမူ အစိုးရနှင့်ပတ်သက်ရာပတ်သက်ကြောင်း အဖွဲ့အစည်းအများအပြားက ဤအခွန်များကို ကောက်ခံရာတွင်ပါဝင်နေကြသည်။ ပို့ကုန်နှင့် သွင်းကုန်အခွန်များသည် ဆင်းရဲသော နိုင်ငံများတွင် တရားဝင်ကောက်ခံရရှိသော အခွန်များတွင် အချိုးအစားအကြီးဆုံး ဖြစ်နေလေ့ရှိသည်။ အထူးသဖြင့် နိုင်ငံခြားကုန်စည်များအပို့ ဖြတ်သန်းရမည့် နေရာအရေအတွက် သိပ်မရှိသောနိုင်ငံများနှင့် လက်ကားရောင်းဝယ်သူ အရေအတွက် အနည်းအကျဉ်းလောက်က သွင်းကုန်၊ ပို့ကုန်များကို ချုပ်ကိုင်ထားသောနိုင်ငံများတွင်ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍သွင်းကုန်၊ ပို့ကုန်လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သော ကုမ္ပဏီများအပေါ် အခွန်ကောက်ခံရခြင်းသည် ပြည်တွင်းကုန်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သော ကုမ္ပဏီများအပေါ် အခွန်ကောက်ခံရခြင်းထက် ပို၍လွယ်ကူလေ့ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌မူ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်း အမျိုးမျိုးတို့ချုပ်ကိုင်ထားရာ၊ ရှည်လျားပြီး၊ ဝင်ပေါက်ထွက်ပေါက်များသော နယ်ခြားဒေသများ ရှိနေခြင်းကြောင့် ဤအခွန်များကောက်ခံရခြင်းသည် တစ်စုံတရာရှုပ်ထွေးပွေလီသော ကိစ္စဖြစ်ပြီး၊ ကောက်ခံရရှိမှုလည်းနည်းပါးသည်။ တရားမဝင်သော နယ်စပ်ဖြတ်လမ်းများမှနေ၍ ပို့ကုန်၊သွင်းကုန်ရောင်းဝယ်သူများသည် အနိုင်ကျင့်ငွေတောင်းခံရသည့် အဖြစ်သို့ရောက်သွားတတ်ပါသည်။ သာဓကအားဖြင့်၊ တရုတ်ပြည်တွင်ကုန်စည်များဝယ်ယူပြီး၊ (ကေအိုင်အေ) ထိန်းချုပ်ထားသော လိုင်ဇာနယ်စပ်ဖြတ်ကျော်လမ်းကို သုံးခဲ့သောကုန်သည်များသည် မြစ်ကြီးနားသို့ သွားရာ၌ မြန်မာစစ်တပ်မှ စစ်သားများ၏အနိုင်ကျင့်ငွေတောင်းခြင်းကို ခံရတတ်ပါသည်။^{၂၀၅} လွန်ခဲ့သော ၅ နှစ်အတွင်းက ဆိပ်ကမ်းနှင့် နယ်စပ်တွင်သွင်းကုန်အပေါ် စာရင်းဝင်ကောက်ခံရရှိသော အခွန်ငွေများသည် စာရင်းဝင်အခွန်ငွေ စုစုပေါင်း၏ ၄% မှ ၈.၅% အထိရှိခဲ့ရာ ဤအချိုး အစားသည်အလွန်နည်း သော အချိုးအစားဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ဆင်းရဲသောနိုင်ငံတစ်ခုအတွက် အလွန်နည်းသော အချိုးအစားဖြစ်သည်။^{၂၀၆} ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းသည် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့် ပို့ကုန်များမှကောက်ခံရရှိသော အခွန်ဘဏ္ဍာဝင်ငွေနှင့်ပတ်သက်၍ တရားဝင်နှင့် အများသိရှိနိုင်သော စာရင်းဇယားများမရှိခြင်းကြောင့်လည်းဖြစ်နိုင်ပါသည်။^{၂၀၇}

မွန်ပြည်နယ်၊
မော်လမြိုင်-
သံဖြူဇရပ်
လမ်းပေါ်ရှိ
ရဲအကောက်
ခွန်ဂိတ်တစ်ခု
(HURFOM)

၂၀၅ KNG (2009) “နယ်စပ်ကုန်သွယ်လမ်းရှိ ကားပိုင်ရှင်များကို ငွေညှစ်နေခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်၊ Kachin News Group, 6 November – <http://www.kachinnews.com/News/Extortion-from-car-owners-on-border-trade-route.html> - accessed 9 April 2010.

၂၀၆ Ibid.

၂၀၇ ပြည်ပပို့ကုန်နှင့် သွင်းကုန်အားလုံးကို အကောက်ခွန်နှုန်း တစ်ပြေးညီမကောက်ခံသင့်ပါ။ သူတို့အပေါ်အခွန်ကောက်ခံမှုများနှင့် ပတ်သက်၍ သဘောတူညီထားကြသည့် ယေဘုယျစံသတ်မှတ်ချက်များရှိပါသည်။ ပထမအချက်မှာ၊ လိုင်စင်ရယူထားသည့် ကုမ္ပဏီအနည်းငယ်ကသာထုတ်လုပ်သည့် ကုန်ပစ္စည်းများကို အခွန်ကောက်ယူသင့်ပါသည်။ ထိုအခါအခွန်ရောင်းခြင်းကိုကာကွယ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ဒုတိယအချက်မှာ၊ ပြည်ပပို့ကုန်နှင့် သွင်းကုန်များအပေါ် အခွန်မကောက်ခံသင့်ပါ။ အကြောင်းမှာ ပစ္စည်းများဈေးတက်သွားပါက ဝယ်လိုအားကို ကျဆင်းပိတ်ဆို့စေမည် ဖြစ်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ တတိယအချက်မှာ၊ ဝင်ငွေများသူ အုပ်စုများကသာ စားသုံးမည့် ပြည်ပပို့ကုန်များနှင့် သွင်းကုန်များအပေါ်တွင်သာအခွန်ကောက်ခံသင့်ပါသည်။

ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများ၏ ဈေးနှုန်းအပေါ်သက်ရောက်မှု ရှိသောအခွန်သည်တရားဝင် ကောက်ခံသောအခွန်တစ်ခုတည်း မဟုတ်ချေ။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဈေးနှုန်း၊ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုရောင်းချခြင်းတို့အပေါ်သက်ရောက်လျက်ရှိနေသော အခွန်များအနက် အချိုးအစားအတော်များများမှာ နိုင်ငံ၏သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလမ်းကြောင်းများတလျှောက်တွင် ပြန့်ကျဲတည်ရှိနေကြသော စစ်ဆေးရေးဂိတ်စခန်းများက ကောက်ယူနေကြသောအခွန်များဖြစ်သည်။ လူများနှင့်ကုန်စည်များကတိုင်းပြည်တဝှမ်းလှုပ်ရှားသွားလာရန်ကြိုးစားနေချိန်တွင် ထိုစစ်ဆေးရေးစခန်းများ၌ အစိုးရနှင့်ပတ်သက်ရာပတ်သက်ကြောင်း အဖွဲ့အစည်းများက အကြမ်းဖက်နည်းသုံးမည်ဟု ခြိမ်းခြောက်ကာ၊ အရင်းအမြစ်များကိုညှစ်ယူကြသည်။ ဤအထဲတွင် အဓိကလမ်းမကြီးများနှင့် ကုန်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းများ ပေါ်ရှိစစ်ဆေးရေး ဂိတ်စခန်း များပါဝင်သည်။^{၂၀၈} သွင်းကုန်၊ ပို့ကုန်များကို အခွန်ကောက်ရာနေရာများဖြစ်သော နယ်စပ်ဖြတ်လမ်းများသည်လည်းစစ်တပ် (တပ်မတော်)၊ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးအဖွဲ့များနှင့် အစိုးရနှင့်ပတ်သက်ရာပတ်သက်ကြောင်းအဖွဲ့အစည်းများအဖို့ ငွေအရချောင်သောနေရာများဖြစ်သည်။^{၂၀၉} နိုင်ငံအတွင်းရှိသည့် ထက်သေးငယ်သောလမ်းများပေါ်တွင်သာမက၊ မြို့နယ်များနှင့်ကျေးရွာများရှိ စစ်ဆေးရေးဂိတ်စခန်းများတွင်လည်း အခွန်ကောက်ခံပါ

- ၂၀၈ HURFOM (2007) “ကားပိုင်ရှင်များကခရီးသည် အခွန်အမြောက်အများပေးဆောင်နေရခြင်း”၊ သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ် နှင့် ဘုရားသုံးဆူမြို့နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 April; HURFOM (2008) “သူတို့၏ ထမင်းအိုးကို ကာကွယ်နေကြခြင်း။ ဘုရားသုံးဆူဒေသရှိ ကုန်သွယ်ရေး အခြေအနေနှင့် အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများ။” The Mon Forum, 30 December - http://www.taigress.info/politics/p_82.html - accessed 10 February 2010; Kaladan Press (2010) “မောင်းတောမြို့နယ်တွင် (နှစ်က) ဂိတ် ၇ ခုရှိနေခြင်း”၊ မောင်းတောမြို့နယ်၊ မောင်းတောခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ “Kaladan Press, 17 March - <http://www.bnionline.net/news/kaladan/8143--seven-nasaka-gates-in-maungdaw.html> - accessed 22 March 2010; KNG (2009) “မြန်မာစစ်တပ်၏ လက်နက်များနှင့်ရိက္ခာများ သယ်ယူပို့ဆောင်ပေးရန် ကုန်တင်ကား ၆ စင်းကို အတင်းအကျပ်ချော့ခွဲ ခိုင်းစေခဲ့ခြင်း” Kachin News Group, Muse Township, Shan State, 9 October - <http://www.kachinnews.com/News/Six-trucks-forced-to-transport-Burmese-Army-arms-and-rations.html> - accessed 23 February 2010; KNG (2009) “အကျင့်ပျက်ခြစားမှု သံသရာတွင် မြန်မာစစ်တပ်က ကြီးပွားနေခြင်း” Kachin News Group, Kachin State, 9 December - <http://www.kachinnews.com/News/Burmese-military-junta-thrives-on-cycle-of-corruption.html> - accessed 23 January 2010; KNG (2009) “အကျင့်ပျက်ခြစားမှုက မြောက်ပိုင်းကချင်ပြည်နယ်တွင် လူအများကစားပွဲတစ်ခုသဖွယ် ဖြစ်နေခြင်းမြစ်ကြီးနားမြို့နယ်၊ မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ Kachin News Group, 22 May - <http://www.bnionline.net/news/kng/6314-extortion-name-of-the-game-in-burmas-northern-kachin-state.html> - accessed 2 March 2010; KHRG (2009) “အကောက်ဂိတ် တစ်ခုပြီးတစ်ခု။ ။ အေးရှား အဝေးပြေးလမ်းမကြီးတလျှောက် ငွေညှစ်တောင်းခံနေမှုများ”၊ KHRG #2009-F17, 5 October - www.khrsg.org/khrsg2009/khrsg09f17.pdf - accessed 11 February 2009; KNG (2009) “နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး လမ်းကြောင်းပေါ်တွင် ကားပိုင်ရှင်များထံမှ ငွေညှစ်တောင်းခံနေခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ Kachin News Group, 6 November - <http://www.kachinnews.com/News/Extortion-from-car-owners-on-border-trade-route.html> - accessed 7 April 2010; Narinjara News (2008) “ကုန်သည်များက စစ်တပ်ဂိတ်တွင် ဖြတ်သန်းပေးရန် အတင်းအကျပ် တောင်းခံနေခြင်း”၊ ဘူးသီး တောင်မြို့နယ်၊ မောင်းတောမြို့နယ်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ 15 July - <http://www.bnionline.net/news/narinjara/4489-traders-forced-to-pay-toll-at-army-gate.html> - accessed 4 March 2010; Khonumthung News (2009) “ပျောက်ဆုံးသွားသည့် မှတ်ပုံတင်ကတ်ပြားများအတွက် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဌာနက တာဝန်ယူလိမ့်မည် မဟုတ်”၊ ချင်းပြည်နယ်။ Khonumthung News, 22 December - <http://www.bnionline.net/news/khonumthung/7598-immigration-will-not-be-responsible-for-lost-ids.html> - accessed 1 March 2010; Myo Gyi (2010) “တရုတ်နိုင်ငံ လုပ် မော်တော်ဆိုင်ကယ်များကို တင်သွင်းခွင့် ပြုနေခြင်း”၊ မူဆယ်မြို့နယ်၊ မူဆယ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ Mizzima News, 12 January - <http://www.bnionline.net/news/mizzima/7659-china-made-motorcycles-allowed-to-import.html> - accessed 1 March 2010; PWO (2006) “စစ်သားများနှင့် ရဲများကဒေါ်အေးဆင်းကို လမ်းဖောက်လုပ်ရန် အဓမ္မခိုင်းစေခဲ့ခြင်း”၊ မူဆယ်မြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 April; PWO (2009) “ဟိုဆိင်းကျေးရွာ ကူးတို့ဆိတ်၌ အခွန်ကိုမတန်တဆတောင်းခံနေခြင်း” MARTUS Bulletin, 18 September; PWO (2009) “မန်တိုမြို့နယ်၌ အမ်ပီ- သရီးပလေးယာနှင့် လက်ကိုင်ဖုန်းများကိုသိမ်းယူနေခြင်း”၊ MARTUS Bulletin, 15 August; SHAN (2005) “တက္ကသိုလ်များက တံတားဖြတ်သန်းခအတွက် ဆန္ဒခွဲပြနေကြခြင်း”၊ Shan Herald Agency for News, 13 September - http://www.shan-land.org/index.php?option=com_content&view=article&id=1376%3Ataxis-boycott-bridge-tolls&Itemid=301 - accessed 19 February 2010; TSYO (2009) “မော်တော်ယာဉ်ပိုင်ရှင်များအပေါ် အခွန်အပိုတိုးမြှင့်လာခြင်း”၊ မူဆယ်နှင့် နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၊ မူဆယ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 10 September; TSYO (2009) “မော်တော်ယာဉ်ပိုင်ရှင်များအပေါ် အခွန်အပိုတိုးမြှင့်လာခြင်း”၊ မူဆယ်နှင့် နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၊ မူဆယ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 9 August;
- ၂၀၉ KNG (2007) “အစိုးရဌာန အမျိုးမျိုးက ကုန်သည်များထံမှ အတင်းအကျပ် အခွန်ကောက်ယူနေကြခြင်း”၊ ကချင်ပြည်နယ်။ Kachin News Group, 3 July - <http://www.kachinnews.com/News/Multi-government-agencies-forcibly-collect-tax-from-traders.html> - accessed 25 February 2010; KNG (2009) “အကျင့်ပျက်ခြစားမှု သံသရာတွင် မြန်မာစစ်တပ်က အကျိုးအမြတ်ဖြစ်ထွန်းနေခြင်း” Kachin News Group, Kachin State, 9 December - <http://www.kachinnews.com/News/Burmese-military-junta-thrives-on-cycle-of-corruption.html> - accessed 23 January 2010; TSYO (2009) “နွေစား အလုပ်သမားများထံမှ ငွေနှင့်ပစ္စည်းများသိမ်းယူနေခြင်း”၊ နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၊ မူဆယ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 5 July; Myo Gyi (2010) “တရုတ်နိုင်ငံလုပ် မော်တော်ဆိုင်ကယ်များကို တင်သွင်းခွင့်ပြုနေခြင်း”၊ မူဆယ်မြို့နယ်၊ မူဆယ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ Mizzima News, 12 January - <http://www.bnionline.net/news/mizzima/7659-china-made-motorcycles-allowed-to-import.html> - accessed 1 March 2010.

သည်။^{၂၉၀} တံတားများ ဆိပ်ကမ်းများနှင့် မြစ်များမှာလည်း အခွန်ကောက်ပါသည်။^{၂၉၁} ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများအပေါ် ဤတရားမဝင် အခွန်ကောက်ခံနေမှုများအပြားသည် တရားဝင်စနစ် ကကောက်ခံသောအခွန်များထက် အခွန်နှုန်း ပိုမိုမြင့်မားနေကြောင်း တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ ကောက်ခံသော အခွန်ပမာဏများသည် တိုင်းပြည်ရှိစစ်ဆေးရေးဂိတ်စခန်းများအလိုက်နှင့် နှစ်အလိုက်ကွာခြားမှုများစွာရှိပြီး၊ အခွန်နှုန်းများကိုအတိအကျသိရန်မဖြစ်နိုင်ချေ။

မော်လမြိုင် - သံဖြူဇရပ်ကားလမ်းပေါ်မှ အကောက်ခွန်ဂိတ်တခု။
(မွန်ပြည်နယ်)

သာဓကအားဖြင့်၊ (ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံမှ တဆင့်တင်သွင်းသော) အနွယ် မော်တော်ဆိုင်ကယ်များကို တစ်စင်းလျှင် ကောက်ခံသောအခွန်သည်ကျပ်(၁၀၀,၀၀၀)မှ(၁၅၀,၀၀၀)အထိဖြစ်ပြီး၊ ထိုင်းနှင့် တရုတ်နိုင်ငံတို့မှ သက်ဆိုင်ရာနယ်စပ်ဝင်ပေါက်များမှာ တင်သွင်းသောမော်တော်ဆိုင်ကယ်များကိုမူ တစ်စင်းလျှင်ကျပ်(၃၀,၀၀၀)မှ(၅၀,၀၀၀)အထိသာ အခွန်ကောက်သည်။^{၂၉၂} သတင်းများအရဆိုလျှင်၅၀%ကောက်ခံသော အခွန်နှုန်းသည် အထူးအဆန်းမဟုတ်ချေ။^{၂၉၃} အခွန်ကောက်သော စစ်ဆေးရေးဂိတ်စခန်းများမှိုလိုပေါက်နေခြင်းကြောင့် ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများဈေးနှုန်းများမြင့်တက်နေလျက်ရှိပြီး၊ အကျိုးဖြစ်ထွန်းနိုင် သောရောင်းဝယ်မှုများ ယုတ်လျော့နေလျက်ရှိသည်။ စစ်ဆေးရေးဂိတ်စခန်းများမှာကောက်ခံသော အခွန်ပမာဏကြီးလေးနေခြင်းကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံနယ်မြေဒေသအတော်များများရှိ ပြည်သူများအဖို့မိမိတို့၏ကုန်စည်များကို ဈေးကွက်သို့တင်ပို့နိုင်သော အခွင့်အလမ်းများနည်းသွားနိုင်ပြီး၊ ၎င်းတို့၏ဝင်ငွေလည်း နည်းသွားနိုင်သည့်အပြင် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းမှာ ပင်ဈေးနှုန်းများလည်း တစ်နေရာနှင့်တစ်နေရာများစွာ ကွာခြားသွားနိုင်ပါသည်။ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်း ကိုပင်ကန့်သတ်ရာရောက်နိုင်ဖွယ်ရှိသည့် ဤ အခွန်များကြောင့် အချို့သောနယ်မြေ ဒေသများ၌ အခြေခံ

^{၂၉၀} KHRG (2007) “ကရင်ပြည်နယ်တောင်ပိုင်းတွင် အစိုးရ၏ဖိနှိပ်မှုများနှင့် ဆင်းရဲမွဲတေစေရန် ဖန်တီးနေမှု”၊ ကော့ကရိတ်ခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်၊ 23 February - <http://www.khr.org/khr2007/khr200712.html> - accessed 22 February 2010; Mehm Oa, Tuka (2010) “ရေမြို့နယ်တွင်စစ်ဆေးရေးဂိတ်များကြောင့် ကားသမားများ၏ ဝင်ငွေကျဆင်းလာခြင်း”၊ ရေမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်၊ Independent Mon News Agency, 18 January - <http://www.bnionline.net/news/imna/7699-checkpoints-cut-truck-driver-income-in-ye-township.html> - accessed 1 March 2010; PWO (2009) “ဟိုဆိုင်းကျေးရွာကူးတိုက်တို့၌ အခွန်များ အဆမတန်ကောက်ခံနေခြင်း” MARTUS Bulletin, 18 September; PWO (2009) “မန်တိုမြို့နယ်၌အမိ- သရီးပလေးယာနှင့် လက်ကိုင်ဖုန်း များကို သိမ်းယူနေခြင်း”၊ MARTUS Bulletin, 15 August; TSYO (2009) “အခွန်တိုးမြှင့်လာခြင်း”၊ နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၊ မူဆယ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 12 September; TSYO (2009) “မော်တော်ယာဉ်ပိုင်ရှင်များအပေါ်အခွန်အပိုတိုးမြှင့်လာခြင်း”၊ မူဆယ်နှင့် နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၊ မူဆယ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 10 September.

^{၂၉၁} HURFOM (2008) “သူတို့၏ထမ်းအိုးကို ကာကွယ်နေကြခြင်း။ ဘုရားသုံးဆူဒေသရှိ ကုန်သွယ်ရေးအခြေအနေနှင့် အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများ” The Mon Forum, 30 December; KNG (2009) “လွစ်လူ့ပတ်ဝန်းကျင်သည့်တံတားပေါ်မှကလေးများပြုတ်ကျ၍သေဆုံးရခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ Kachin News Group, 27 July - <http://www.kachinnews.com/News/Children's-death-after-fall-from-bridge-ignored.html> - accessed 23 February 2010; Karenni Homeland (2007) “တံတားဖြတ်သန်းသည့် ယာဉ်များအပေါ်ဖြတ်သန်းခွင့်အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း”၊ ကရင်ပြည်နယ်။ 13 September - <http://www.karennihomeland.com/NewsArticle.php?ContentID=107> - accessed 9 April 2010.

^{၂၉၂} Takaloo (2010) “ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် အိန္ဒိယမော်တော်ဆိုင်ကယ်များလူကြိုက်များနေခြင်း”၊ မောင်းတောနှင့်စစ်တွေခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ Narinjara News, 22 March - <http://www.bnionline.net/news/narinjara/8175-indian-motorcycles-popular-in-arakan.html> - accessed 23 March 2010. အိန္ဒိယနိုင်ငံထုတ် မော်တော်ဆိုင်ကယ်များပေါ်တွင် သွင်းကုန်ခွန် ကြီးမြင့်နေခြင်းနှင့်အတူ လိုင်စင်လုပ်ရန် ဈေးကြီးမြင့်နေခြင်းကြောင့် ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် တရုတ်နိုင်ငံထုတ် မော်တော်ဆိုင်ကယ်များထက်စာလျှင်ဈေးပိုများနေခြင်းဖြစ်သည်။ သို့အတွက်ကြောင့်အနည်းဆုံးရခိုင်ပြည်နယ်မှအချို့သောဝယ်ယူသူများမှာ အိန္ဒိယမော်တော်ဆိုင်ကယ်များကို ခိုင်ခန့်မှုနှင့် ပြည်နယ်အတွင်း ဆိုးရွားသောလမ်းများတွင်အသုံးတည့်မှုကြောင့် ပို၍ကြိုက်ကြသော်လည်း၊ ထိုင်းနှင့် တရုတ်လုပ် ဆိုင်ကယ်များကိုသာ ဝယ်ယူသုံးစွဲကြတော့သည်။

^{၂၉၃} TSYO (2009) “မော်တော်ယာဉ်ပိုင်ရှင်များအပေါ် အခွန်တိုးမြှင့်လာခြင်း”၊ နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၊ မူဆယ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 8 September.

ရောင်းကုန်ပစ္စည်းများ ရှားပါးသွားနိုင်ပါသည်။ အခွန်ပေးပြီးလုပ်နေကြရသော ဤအရောင်းအဝယ်လုပ်ငန်း များသည် ကုန်စည်များ၏ ဈေးနှုန်းကိုမြင့်စေပါသည်။ စစ်ဆေးရေးစခန်းများတွင် ကောက်ခံသော အခွန်များ၏ပမာဏကြီးလေးမှုကြောင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ပိတ်လိုက်ရသည့်အဖြစ်များ ရှိကြောင်း သတင်းပေးပို့ချက် အတော်များများအရသိရပါသည်။ သာဓကအားဖြင့် (၂၀၁၀) ခုနှစ်အတွင်း ကရင်ပြည်နယ်၊ ကော့ကရိတ်မြို့နယ်၌ စစ်ဆေးရေးစခန်းတိုးလာခြင်းနှင့် အခွန်ပမာဏကြီးလေးလာခြင်းတို့ကြောင့် ကုန်သွယ်ရေးနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးတွင်အကျိုးဖြစ်ထွန်းနိုင်သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ပိတ်လိုက်ရသည်။^{၂၉၄}

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း မှီလိုပေါက်နေသည့် စစ်ဆေးရေးစခန်းများတွင် ကောက်ခံသောအခွန်များနှင့်ပတ်သက်၍ ပြဿနာကြီးတစ်ရပ်မှာကောက်ခံမည့်အချိန်နှင့် ကောက်ခံမည့်အခွန်ပမာဏတို့ကိုအစိုးမရနိုင်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ သာဓကအားဖြင့် ကရင်ပြည်နယ်၊ ကြာအင်းဆိပ်ကြီးမြို့တွင်ကောက်ခံသော ကျွဲ၊ နွားခွန်သည် (တစ်နှစ်ထဲမှာပင်လျှင်)အမျိုးမျိုးဖြစ်နေသည်။ တစ်ခါတရံ ကျွဲနွားတစ်အုပ်လုံးကို ကျပ် (၅၀,၀၀၀)ပေးရပြီး၊ တစ်ခါတရံ၌ ကျွဲနွားတစ်ကောင်၊ နှစ်ကောင်အပေါ်တွင် ကျပ်(၃၀,၀၀၀) ကောက်သည်။^{၂၉၅} ဆက်စပ်နေသော အခြားပြဿနာတစ်ရပ်မှာ စစ်သားများ အပိုင်ငွေရှာသောအချိန်နှင့်ကြိုကြိုကိမိပါက မမျှော်လင့်ဘဲ အနိုင်ကျင့်ငွေတောင်းခံရတတ်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ သာဓကအားဖြင့် ကချင်ပြည်နယ်ရှိမြစ်ကြီးနားမြို့နှင့် တရုတ်နယ်စပ်အနီးရှိ လိုင်ဇာမြို့အကြားလမ်းမကြီးပေါ်၌ ဤအဖြစ်မျိုးသည် (ကြို၍မသိနိုင်သော်လည်း) ရိုးနေပြီဖြစ်သည်။^{၂၉၆} ကောက်ခံသောအခွန်ပမာဏ အမျိုးမျိုးအလီလီဖြစ်နေခြင်းကြောင့် အစိုးမရနိုင်သော အခြေအနေမျိုးဖြစ်နေကာ၊ အကျိုးဖြစ်ထွန်းနိုင်သော အရောင်း အဝယ်လုပ်ငန်းများနည်းပါးသွားရသည်။ ဤသို့ဖြင့် ကုန်သည်များသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကို အစီအစဉ်ဖြင့်လုပ်နိုင်စွမ်းမရှိတော့ဘဲ၊ ကြိုသလိုကျသလို ဆုံးဖြတ်လုပ်ကိုင်ကြရကာ၊ အကျိုးအမြတ်ရနိုင်သည့် အရောင်းအဝယ်လုပ်ငန်းများလည်း နည်းသွားခဲ့သည်။^{၂၉၇} အကျိုးဆက်အနေနှင့် အိမ်ထောင်စုများ၏ဝင်ငွေများလည်းကျဆင်းသွားပြီး၊ နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးကြီးထွားမှု တစ်စုံလုံးလည်း ကျဆင်းသွားခဲ့သည်။

လမ်းနှင့် တံတားများရှိ စစ်ဆေးရေး ဂိတ်စခန်းများမှ အခွန်ကောက်ခံရာ၌ (မအဖ)/(ရအဖ)၊ ဝန်ကြီးဌာနနှင့် အစိုးရဌာနအမျိုးမျိုးမှ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ရဲတပ်ဖွဲ့များ၊ စစ်တပ်များနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးအဖွဲ့များပါဝင်ပါသည်။ နိုင်ငံ၏ ဆိပ်ကမ်းအချို့၌ မြန်မာရေတပ်နှင့် အခြားသောအစိုးရနှင့် ပတ်သက်ရာပတ်သက်ကြောင်းအဖွဲ့အစည်းများက အခွန်ကောက်ပါသည်။^{၂၉၈} မြစ်များနှင့်ပင်လယ်ပြင်၌အကောက်အခွန်ဦးစီးဌာန၊ ရဲတပ်ဖွဲ့၊ ရေတပ် တို့အပါအဝင် အစိုးရကိုယ်စားလှယ် အဖွဲ့အစည်းများက အခွန်ကောက်ပါသည်။ ငါးဖမ်းလှေနှင့် ပင်လယ်သွားရေယာဉ်များကိုလည်း အခွန်ကောက်ပါသည်။ လှေများကို အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးအဖွဲ့များနှင့် ရဲတပ်ဖွဲ့ကလည်း အခွန်ကောက်ပါသည်။^{၂၉၉} ဤအထဲမှ အချို့အခွန်များကို

၂၉၄ HURFOM (2010) “၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် ဒီကော့ဘီအေ၏ အတင်းအကျပ် ငွေတောင်းခံနေမှုကြောင့် ကော့ကရိတ်မြို့နယ်တွင် ဒုက္ခကြုံနေရခြင်း”၊ ကော့ကရိတ်မြို့နယ်၊ ကော့ကရိတ်ခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ 18 February - <http://rehmonnya.org/archives/979#more-979> - accessed 26 February 2010.

၂၉၅ HURFOM (2009) “ကြိမ်နှင့် ကျွဲနွားအခွန်များကြောင့် အမြတ်များ လျော့နည်းကျဆင်းလာခြင်း”၊ ထားဝယ်မြို့နယ်၊ ထားဝယ်ခရိုင်၊ တနင်္သာရီတိုင်း။ MARTUS Bulletin, 28 August; KHRG (2007) “ကရင်ပြည်နယ်တောင်ပိုင်းတွင် အစိုးရ၏ဖိနှိပ်မှုများနှင့် ဆင်းရဲမွဲတေစေရန်ဖန်တီးနေမှု”၊ ကော့ကရိတ်ခရိုင်၊ ကရင် ပြည်နယ်။ 23 February - <http://www.khrgh.org/khrgh2007/khrgh07f2.html> - accessed 22 February 2010

၂၉၆ KNG (2009) “နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး လမ်းကြောင်းပေါ်တွင် ကားပိုင်ရှင်များထံမှ ငွေညှစ်နေခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ Kachin News Group, 6 November - <http://www.kachinnews.com/News/Extortion-from-car-owners-on-border-trade-route.html> - accessed 7 April 2010.

၂၉၇ KHRG (2007) “ကရင်ပြည်နယ်တောင်ပိုင်းတွင် အစိုးရ၏ ဖိနှိပ်မှုများနှင့် ဆင်းရဲမွဲတေစေရန် ဖန်တီးနေမှု”၊ ကော့ကရိတ်ခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ 23 February - <http://www.khrgh.org/khrgh2007/khrgh07f2.html> - accessed 22 February 2010; SHAN (2005) “တက္ကသိုလ်များက တံတားခွန်ကို ဆန္ဒပြနေကြခြင်း” Shan Herald Agency for News, 13 September - http://www.shanland.org/index.php?option=com_content&view=article&id=1376%3Ataxis-boycott-bridge-tolls&Itemid=301 - accessed 19 February 2010.

၂၉၈ AASYC (2009) “မြန်မာရေတပ်က ခရီးသွားလာခွင့် ခွင့်ပြုမိန့်ကြောင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ပြည်သူများ ဒုက္ခကြုံတွေ့နေရခြင်း”၊ စစ်တွေမြို့နယ်၊ စစ်တွေခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 July.

၂၉၉ HRG (2008) “နေ့စဉ်တောင်းဆိုနေမှုများနှင့် ခေါင်းပုံဖြတ် အမြတ်ထုတ်နေမှုများ။ ။ ဖားအံခရိုင်တွင် (နအဖ) နှင့် (ဒီကော့ဘီအေ) အုပ်ချုပ်ရေးအောက် နေထိုင်နေရသည့် ဘဝများ”၊ ဖားအံခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ Karen Human Rights Group, 18 September - <http://www.khrgh.org/khrgh2008/khrgh08f13.pdf>

ကြိုလျှင်ကြိုသလို ကောက်ခြင်းဖြစ်ရာ မတော်မတရားကောက်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ အချို့ အခွန်များကိုမူ ပုံမှန်ကောက်နေကျဖြစ်၍ ကြို၍သိနိုင်ပါသည်။ နယ်မြေဒေသတစ်ခုထဲသို့ မြန်မာစစ်တပ် မှဖြစ်စေ၊ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးအဖွဲ့များမှဖြစ်စေ နောက်ထပ်တပ်ဖွဲ့သစ်များ ရောက်ရှိလာပါကလည်း နောက်ထပ်၍ အခွန်များကောက်လေ့ရှိပါသည်။^{၃၀၀}

စစ်ဆေးရေး၊ ဂိတ်စခန်းအများစု၌ ကောက်ခံရရှိသော အခွန်ငွေများကို အစိုးရနှင့်ပတ်သက်ရာ ပတ်သက်ကြောင်း အဖွဲ့အစည်း များ အချင်းချင်း ခွဲဝေယူကြသည်။ သာဓကအားဖြင့်၊ ကချင်ပြည်နယ်ရှိ အဓိက စစ်ဆေးရေးဂိတ်စခန်းကြီး (၃)ခု၌ မြန်မာ အစိုးရနှင့် ပတ်သက်ရာပတ်သက်ကြောင်း အဖွဲ့အစည်း ပေါင်း (၁၈) ဖွဲ့က အခွန်ကောက်ခံနေကြောင်း သတင်းရရှိပါသည်။^{၃၀၁} ဝင်ငွေကောင်းကောင်းရသော အချို့ နေရာများ၌ မြန်မာစစ်တပ်၏တပ်ရင်းများ အလှည့်ကျဝင်ငွေရအောင် တပ်အပြောင်းအလဲလုပ်ပေး သည်။^{၃၀၂} ထို့အပြင် မည်သည့်လမ်းတွင်မဆို အဖွဲ့အစည်း အမျိုးမျိုးက နေရာအမျိုးမျိုး၌ အခွန်ကောက် တတ်ပြီး၊ ကောက်ခံမည့် အခွန်ပမာဏနှင့်ပတ်သက်၍လည်း အဖွဲ့အစည်းအချင်းချင်း ညှိနှိုင်းမှုမရှိတတ် ချေ။ အဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုးက အချင်းချင်းညှိနှိုင်းမှုမရှိဘဲ၊ အခွန်ကိုအလှအယက်ကောက်နေခြင်းသည် လမ်းမများပေါ်တွင် အလွန်အကျွံအခွန်ကောက်ခံရခြင်း၏ အကြောင်းရင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ သာဓကအား ဖြင့်၊ ၂၀၀၇ ခုနှစ်အတွင်းတွင် သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်နှင့် ဘုရားသုံးဆူတောင်ကြားလမ်း နယ်မြေအကြားတွင် စစ်ဆေးရေးစခန်း (၁၉) ခုခန့်ရှိပြီး၊ ဤအထဲတွင် မွန်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်၏ စခန်း (၂) ခု၊ ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်၏ စခန်း (၂) ခု ပါဝင်သည်။ အခြား စခန်းများသည် မြန်မာစစ်တပ်၊ ဒီကေဘီအေနှင့် ကရင်ငြိမ်းချမ်းရေးအဖွဲ့ (Karen Peace Front) တို့၏ ဂိတ်စခန်းများ ဖြစ်သည်။^{၃၀၃}

စစ်ဆေးရေးစခန်းများတွင် ကောက်ခံသော အခွန်အများစုသည် အခြေခံအဆောက်အအုံဆောက် လုပ်ရေးနှင့် ပြုပြင်ထိန်းသိမ်း ရေးရန်ပုံငွေအတွက်လမ်း၊ တံတားဖြတ်သန်းခအတွက် ကောက်ခံခြင်းမဟုတ် ဘဲ အခွန်ကောက်ခံနေစဉ်ကာလအတွင်း စခန်းတွင်ရှိနေသော အဖွဲ့အစည်းဝင်များ၏ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ ဝင်ငွေအတွက် ကောက်ခံနေခြင်းဖြစ်ပါသည်။^{၃၀၄} အခြေခံအဆောက်အအုံ ရန်ပုံငွေအတွက် လမ်းတံတား ဖြတ်သန်းခ ကောက်ခံသည့်အဖြစ်မျိုးရှိခဲ့လှပါသည်။ ဤသို့သော ဖြစ်ရပ်တစ်ခုမှာယူဇနာကုမ္ပဏီ၏ လမ်းတံတားဖြတ်သန်းခ ကောက်ခံမှုဖြစ်သည်။ ယူဇနာကုမ္ပဏီကို မြန်မာအစိုးရက မြစ်ကြီးနားမြို့နယ် အတွင်း လီဒီ-စတီးဝဲလ် (Stillwell)လမ်းမကြီး၏ အပိုင်းတစ်ပိုင်းကို ပြန်လည်ဖောက်လုပ်ရန်ကန်ထရိုက် ပေးခဲ့သည်။ ဤအတွက် ကုမ္ပဏီကလမ်းတံတားဖြတ်သန်းခ ကောက်ခွင့်ရခဲ့သည်။^{၃၀၅} လမ်း ဖောက်

- accessed 21 February 2010; PWO (2009) “ဟိုဆိုင်းကူးတို့ဂိတ်တွင် အခွန်အဆမတန် ကောက်ခံနေခြင်း”၊ နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၊ မူဆယ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 18 September.

၃၀၀ Tin Soe (2010) “စစ်တပ် အင်ဂျင်နီယာတပ်ဖွဲ့က ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းတွင် လူခိုက်ပိုင်းသဖွယ် ပြုမူနေကြခြင်း”၊ မောင်းတောမြို့နယ်၊ မောင်းတော ခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ Kaladan Press, 12 January - <http://www.bnionline.net/news/kaladan/7658-army-engineering-unit-operate-like-gangsters-in-northern-arakan.html> - accessed 1 March 2010.

၃၀၁ KNG (2007) “အစိုးရဌာန အမျိုးမျိုးက ကန်သည်များထံမှ အတင်းအကျပ်အခွန်ကောက်ယူနေကြခြင်း”၊ ကချင်ပြည်နယ်။ Kachin News Group, 3 July - <http://www.kachinnews.com/News/Multi-government-agencies-forcibly-collect-tax-from-traders.html> - accessed 25 February 2010.

၃၀၂ KNG (2009) “အကျင့်ပျက်ခြစားမှုသံသရာတွင် မြန်မာစစ်တပ်က ကြီးပွားနေခြင်း” Kachin News Group, Kachin State, 9 December - <http://www.kachinnews.com/News/Burmese-military-junta-thrives-on-cycle-of-corruption.html> - accessed 23 January 2010.

၃၀၃ HURFOM (2007) “ကားပိုင်ရှင်များက ခရီးသည်များအတွက် ပို၍မြင့်မားသော အခွန်ပေးဆောင်နေကြခြင်း”၊ သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ် နှင့် ဘုရားသုံးဆူမြို့နယ်၊ ဖားအံခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 April

၃၀၄ Narinjara News (2008) “ကုန်သည်များက စစ်တပ်ဂိတ်တွင် ဖြတ်သန်းခ ပေးဆောင်ရန် အတင်းအကျပ် တောင်းဆိုနေခြင်း”၊ ဘူးသီးတောင်နှင့် မောင်းတောမြို့နယ်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ 15 July - <http://www.bnionline.net/news/narinjara/4489-traders-forced-to-pay-toll-at-army-gate.html> - accessed 4 March 2010; TSYO (2009) “အခွန်တိုးမြှင့်လာခြင်း”၊ နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၊ မူဆယ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ် MARTUS Bulletin, 12 September; TSYO (2009) “ကားပိုင်ရှင်များထံမှ အုပ်ချုပ်ရေးအခွန် ကောက်ခံနေခြင်း”၊ နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၊ မူဆယ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ် MARTUS Bulletin, 10 September; Min Lwin (2009) “ကချင်လူမျိုးများကို စစ်သားစုဆောင်း သိမ်းသွင်းမှုကြောင့် တင်းမာမှုမြင့်မားလာခြင်း”၊ Irrawaddy, 16 June - http://www.irrawaddy.org/article.php?art_id=16022 - accessed 16 February.

၃၀၅ KNG (2007) “စစ်အစိုးရက လီဒီလမ်း ပြန်လည်ဖောက်လုပ်ရန် ယူဇနာကုမ္ပဏီကို ကန်ထရိုက်ပေးခဲ့ခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ Kachin News Group, 21 November - <http://www.kachinnews.com/News/Junta-gives-Yuzana-Company-contract-to-rebuild-Ledo-Road.html> - accessed 23

လုပ်ရေး ရန်ပုံငွေအတွက် လမ်းတံတားဖြတ်သန်းခများကို အမှန်တကယ်ကောက်ယူနေချိန်မှာပင် လမ်းတွင်ပြဿနာများ ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ ဆောက်လုပ်ရေးကုန်ကျစရိတ်၊ ကောက်ခံမည့်ဖြတ်သန်းခများ၏ ပမာဏတို့အပါအဝင် ကန်ထရိုက်စာချုပ်နှင့်ပတ်သက်၍ အများသိသတင်းအချက်အလက် ထုတ်ပြန်ပေးခြင်းမရှိခဲ့ချေ။^{၁၆} အချို့နေရာများ၌ ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း မလုပ်ခင်ကတည်းကပင် နယ်ခံလူထုမှလမ်း၊ တံတားဖြတ်သန်းခများနှင့် အခြားအခွန်များကို ကောက်ပါသည်။ ဤသို့ဖြင့် ရှေ့အဖို့တွင် တာဝန်ယူမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ပြဿနာများရှိလာပါသည်။ အကြောင်းမှာ ဤအခွန်များကိုအဆိုပါ ရည်မှန်းချက်အတွက် အမှန်တကယ်သုံးစွဲအောင် တာဝန်ယူတာဝန်ခံမှုရှိမည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ မရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။^{၁၇}

ကျွန်တော်တို့သည် ယခုလို ဖြစ်ရခြင်း၊ တစ်ပါးမျှ မဖြေရှင်းသလို -

တစ်ဖြူ. ကားသမားများ ...

၁/ ၁၈/ ၇၈၃၀ ကိုကင်းမျိုးချိုင်း (စိုဗ) အောင်ဒိုင်မူဆာဒီ
၂/ ၁၈၈၁/ ၂၃၂၂ ကိုစိန်ဝင်းချိုင်း (ဓာယု)
၃/ ၇၉၃/ ၇၀၀၀ အောင်မောင် (ဇယ်) ၇၀၀၀
၄/ ၁၂/ ၂၀၀၅ အောင်ဒိုး (ဇိုး) နားဆိုးဒိုး
၅/ ၁၃၇. အောင်မူ (မူ) သာဓကမာယူဒီ
၆/ ၇၉၃/ ၅၆၇၈ မိုးဆိုး (ဒိုးဆိုး)
၇/ ၈၀၂/ ၅၆၇၃ အောင်မောင် (မောင်)
၈/ ၁၂/ ၇၉၂၆ ဦးဆိုး (ဆိုး)
၉/ ၂၈၂/ ၇၃၆၈ အောင်မူ (အောင်မူ)
၁၀/ ၅၈၂/ ၆၈၉၆ အောင်မူ (အောင်မူ)

- February 2010. လီဒီ (စတီးလ်)လမ်းကြီးသည် ၁၀၇၉ မိုင် ရှည်လျားပြီးအာသံပြည်နယ်၊ လီဒီကျေးရွာမှတရုတ်နိုင်ငံ၊ ယူနန်ပြည်နယ်၊ ကူမင်းမြို့သို့ ဆက်သွယ်ထားသည်။
- ၃၀၆ KNG (2009) “အေးရှားခေါ်ကုမ္ပဏီက ဆောက်လုပ်ဆဲလမ်းအတွက် အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း၊ ဟားကန်ကျောက်စိမ်းတွင်းလမ်း”၊ ဟားကန်မြို့နယ်၊ မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ Kachin News Group, 2 January – <http://www.kachinnews.com/News/Asia-World-collects-road-tax-on-under-construction-Hpakant-jade-mining-road.html> - accessed 23 February 2010; SHAN (2005) “တက္ကသိုလ်မှတစ်ဆင့် တံတားမြတ်သန်းအတွက် ဆန္ဒပြ နေကြခြင်း”၊ Shan Herald Agency for News, 13 September - http://www.shanland.org/index.php?option=com_content&view=article&id=1376%3A%taxis-boycott-bridge-tolls&Itemid=301 - accessed 19 February 2010.
- ၃၀၇ KNG (2009) “အေးရှားခေါ်ကုမ္ပဏီကဆောက်လုပ်ဆဲလမ်းအတွက်အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း၊ ဟားကန်ကျောက်စိမ်းတွင်းလမ်း”၊ ဟားကန်မြို့နယ်၊မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ Kachin News Group, 2 January – <http://www.kachinnews.com/News/Asia-World-collects-road-tax-on-under-construction-Hpakant-jade-mining-road.html> - accessed 23 February 2010;

အခြားသာမကတစ်ခုမှာ ကချင်ပြည်နယ်၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်ရှိ ဗလမင်းထင်တံတားတွင်ဖြစ်သည်။ ဤ တံတားထိပ် နှစ်ဖက်စလုံး၌ စစ်တပ်ကအခွန်ကောက်သည်။ သို့ရာတွင် ကောက်ခံရရှိငွေတစ်ပြားတစ် ကျပ်ကိုမျှ တံတားပြုပြင် ထိန်းသိမ်းရေးအတွက် ခွဲဝေသတ်မှတ်ပေးခြင်းမရှိချေ။ ဤသို့ဖြင့် တံတားလူ သွားလမ်းမှာ လျှောက်ရင်း ကလေးသူငယ်အများအပြား အသက်ဆုံးရှုံးခဲ့သည်။^{၃၂} ကောက်ခံရရှိသော လမ်း၊ တံတားပြုတ်သန်းခများနှင့် အခွန်ငွေများကို လမ်းပြုပြင်ရေးနှင့် တိုးတက်ကောင်းမွန်ရေးအတွက် ခွဲဝေသတ်မှတ်ပေးခြင်းမရှိသော နောက်ထပ် သာမကတစ်ခုကား မွန်ပြည်နယ်၊ သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်မှကရင် ပြည်နယ်၊ ဘုရားသုံးဆူမြို့နယ် (၎င်းမြို့နယ်သည် ထိုင်းနိုင်ငံ၏နယ်ခြားမြို့ တစ်မြို့ဖြစ်သော ဆန်ခလဘူရီနှင့် ကပ်လျက်တည်ရှိသည်) သို့သွားသော (၆၃) ကီလိုမီတာရှည်လမ်းဖြစ်သည်။ ဤလမ်းသည်မွန်ပြည်နယ်နှင့် ကရင်ပြည်နယ်တို့မှလူများ ထိုင်းနိုင်ငံသို့ အလုပ်လုပ်ရန်သွားသော အဓိကလမ်းကြောင်းဖြစ်သည့်အပြင်၊ အရေးကြီးသော ကုန်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်း တစ်ခုလည်းဖြစ်သည်။^{၃၃} မွန်ပြည်သစ်ပါတီက ၁၉၉၅ခုနှစ် တွင် (နအဖ) စစ်အစိုးရနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်လုပ်အပြီး၊ မိုးရာသီအကုန်တွင်လမ်း ပြင်ဆင်မှုအချို့ လုပ်ခဲ့သော်လည်း လမ်း၏အဆင့်အတန်းကနိမ့်ကျပါသည်။^{၃၄} လမ်းသည် မြေခင်းလမ်းဖြစ် ပြီး၊ နိုင်ငံဘာလနှင့် ဇွန်လ ပထမပတ်အတွင်းမှာ (မိုးရာသီအပမာ) သာ သွားလာ၍ရသည်။^{၃၅} (၆၃) ကီလိုမီတာအရှည်ရှိသော လမ်းတလျှောက်၌ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးအဖွဲ့များအပါအဝင် အစိုးရနှင့်ပတ် သက်ရာပတ်သက်ကြောင်း အဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုးတို့က စစ်ဆေးရေးစခန်းပေါင်း ၂ ဒီဇင်ကျော် ဖွင့်ထား သည်။^{၃၆} (၂၀၀၆) နှင့် (၂၀၀၇) ခုနှစ်အတွင်း သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်နှင့် ဘုရားသုံးဆူနယ်မြေအကြားတွင် စုစု ပေါင်းကောက်ခံသော အခွန်ငွေပမာဏသည် နောက်ထပ်စစ်ဆေးရေးစခန်း (၂)ခုဖွင့်လိုက်ခြင်းနှင့်အတူ တိုးများလာခဲ့သည်။^{၃၇} (၂၀၀၇)ခုနှစ်၊ ဧပြီလသို့ အရောက်တွင် စစ်ဆေးရေး ဂိတ်စခန်းတစ်ခုစီက ကောက်ခံသော အခွန်ငွေပမာဏသည် ကျပ် (၅၀၀) နှင့် (၃,၀၀၀) အကြားဖြစ်သည်။^{၃၈} ဤစစ်ဆေးရေး ဂိတ်စခန်းများတွင် ကောက်ခံသော အခွန်များသည် ယာဉ်အမျိုးအစားနှင့် ကုန်စည်အမျိုးအစားပေါ် မူတည်၍ ကောက်ခံခြင်းဖြစ်သည်။ (၂၀၀၇) ခုနှစ်၊ ဧပြီလအတွင်း ခရီးသည်တင် ကားပိုင်ရှင်များက ဤခရီးအတွက် ခရီးသည်တစ်ဦးလျှင် ကျပ် (၃၀,၀၀၀) တောင်းသည်။ ဤဝင်ငွေအနက် တဝက်မှ (၃) ပုံ (၂) ပုံအထိ ငွေ (၁၇,၀၀၀) ကို လမ်းတလျှောက်ရှိ စစ်ဆေးရေးစခန်း (၁၉) ခုအတွက် ဖယ်ထားရသည်။^{၃၉} (၂၀၀၈)ခုနှစ်၊ ဆန္ဒခံယူပွဲကာလအတွင်းတွင် မော်လမြိုင်၊ မုဒုံနှင့် သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်တို့၌ အဓိက စစ်ဆေးရေး ဂိတ်စခန်းများကို လာရောက်ဖွင့်ထားခဲ့ပြီး၊ ဆန္ဒခံယူပွဲပြီးနောက်ပိုင်းတွင် ရပ်သိမ်းသွားခဲ့သည်။^{၄၀} သို့

4 March 2010.

၃၂ KNG (2009) “လွစ်လျူရှုထားသည့် တံတားမှ ကလေးများ ပြုတ်ကျ၍ သေဆုံးကြရခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်၊ မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ Kachin News Group, 27 July - <http://www.kachinnews.com/News/Children's-death-after-fall-from-bridge-ignored.html> - accessed 23 February 2010.

၃၃ ဤစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ အခြေအနေအပေါ် ပို၍ အသေးစိတ်ကျသည့် လေ့လာသုံးသပ်ချက်ကို “သူတို့၏ ထမင်းအိုးကို ကာကွယ်နေကြခြင်း။ ။ ဘုရားသုံးဆူဒေသရှိ ကုန်သွယ်မှုနှင့် အကျင့်ပျက်ခြစားမှု အခြေအနေများ” HURFOM (2008) “Protecting their rice pots: An economic profile of trade and corruption in Three Pagoda Pass,” အရပ်စာတွင် ကြည့်ပါ။ The Mon Forum, 30 December.

၃၄ HURFOM 2007 “ကားပိုင်ရှင်များကို ခရီးသည်ခွန် ပို၍ မြင့်မားစွာ ကောက်ခံနေခြင်း”၊ မွန်နှင့် ကရင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 April

၃၅ Ibid.

၃၆ HURFOM (2008) “သူတို့၏ ထမင်းအိုးကို ကာကွယ်နေကြခြင်း။ ။ ဘုရားသုံးဆူဒေသရှိ ကုန်သွယ်မှုနှင့် အကျင့်ပျက်ခြစားမှု အခြေအနေများ” The Mon Forum, 30 December.

၃၇ Op cit.

၃၈ စစ်ဆေးရေးဂိတ် (၂) ခုကို မွန်အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် (MNLA)က ထိန်းချုပ်ထားပြီး၊ ဂိတ်(၂) ခုကို ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး တပ်မတော် (KNLA)က ထိန်းချုပ်ထားကာ၊ ကျန်ဂိတ်များကိုတပ်မတော်၊ ဒီကောဘီအေတပ်ဖွဲ့ (DKBA) နှင့် ကရင်ငြိမ်းချမ်းရေးအဖွဲ့ (KPF) တို့က ထိန်း ချုပ်ထားသည်။ (HURFOM) 2007 “ကားပိုင်ရှင်များကို ခရီးသည်ခွန်ပို၍ မြင့်မားစွာကောက်ခံနေခြင်း”၊ မွန်နှင့် ကရင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 April.

၃၉ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူ တစ်ဦးကပြောပြရာတွင် ခရီးသည်တစ်ဦးလျှင်ဖြတ်သန်းခ (၁၇,၀၀၀)ကျပ်မျှ ကုန်ကျခဲ့ရသည်ဟုဆိုသည်။ အခြားလူစီးယာဉ်ငယ် (နီနီဘတ်စ်) ပိုင်ရှင်တစ်ဦးကခရီးသည်(၂၀)တင်ဆောင်လာပြီး၊ လမ်းတလျှောက် ဖြတ်သန်းခများ၊ အခွန်များပေးပြီးသည့်အခါ သူ့အတွက်ဝင်ငွေ (၂၀၀,၀၀၀) ကျပ်သာ ကျန်တော့သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ခရီးသည်တစ်ဦးအတွက် ဖြတ်သန်းခကျပ် (၃၀,၀၀၀) မျှကုန်ကျမှုရှိနိုင်သည်။ (HURFOM) 2007 “ကားပိုင်ရှင်များကို ခရီးသည်ခွန်ပို၍ မြင့်မားစွာကောက်ခံနေခြင်း”၊ မွန်နှင့် ကရင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 April

၃၀ HURFOM (2009) “မွန်ပြည်နယ်တွင် ခရီးသွားလာခွင့်ကန့်သတ်ခြင်းကို ဆန့်ကျင်နေကြခြင်း”၊ သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 12 August.

ရာတွင် (၂၀၀၉) ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လတွင် လာရောက်ဖွင့်ထားပြန်ပြီး၊ မော်တော်ယာဉ်များကို ကျပ် (၃, ၀၀၀) မှ (၅,၀၀၀) အထိ အခွန်ကောက်သည်။^{၃၂} မြန်မာစစ်တပ်က စစ်ဆင်ရေးလုပ်နေသော နေရာများ၌ အများပြည်သူတို့အား ကျေးရွာပိုင်နက်၏ ပြင်ပသို့သွားလာရေးအတွက် စာရွက်စာတမ်းများဝယ်စေသည်။^{၃၂} စစ်ဆေးရေးစခန်း အတော်များများ၌ အဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုးတို့မှ ကိုယ်စားလှယ်များသည် အနိုင်ကျင့်ငွေတောင်းမှုများကိုလည်း ခပ်ကြမ်းကြမ်းလုပ်လေ့ရှိပြီး၊ ကုန်ပစ္စည်းများကို ထင်သလိုသိမ်းယူ ကြခြင်းသည်လည်း ရိုးနေသောကိစ္စ ဖြစ်သည်။^{၃၃}

ရေပြင်မှာကောက်ခံသော အခွန်များ

အစိုးရက အခြေခံအဆောက်အအုံများ ဖြည့်ဆည်းပေးထားခြင်း သိပ်မရှိသော အရပ်ဒေသများတွင် လူနှင့်ကုန်စည်များကို လှေဖြင့်သယ်ယူပို့ဆောင်ခြင်းအပေါ်မှာလည်း အခွန်ကောက်ခံပါသည်။ သာဓကအားဖြင့်၊ သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်နှင့် ဘုရားသုံးဆူ တောင်ကြားနယ်မြေအကြားရှိ လမ်းမကြီးကိုအသုံးပြု၍မရသော မိုးရာသီ၌ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလမ်းကြောင်းသည် ဖိစိတ်ကြောင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဤခရီးလမ်းသည် ကရင်ပြည်နယ်၊ ကြာအင်းဆိပ်ကြီးမြို့နယ်တွင်စတင်ပြီး၊ ဘုရားသုံးဆူမြို့နယ်နှင့်(၁၅) မိုင်ခန့် ကွာဝေးသော ချောင်းဆုံအရပ်၌ဆုံးသည်။ ဤမြစ်ကြောင်းတလျှောက်၌လည်း ကြေးနှင့်အခွန်များကောက်ယူသော စစ်ဆေးရေးဂိတ်စခန်းများအများအပြားရှိနေသည်။^{၃၄} ဖိစိတ်ကမ်းပေါ်ရှိ စစ်ဆေးရေးဂိတ်စခန်းအရေအတွက်သည် (သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်မှ ဘုရားသုံးဆူတောင်ကြား နယ်မြေသွားလမ်းမကြီးပေါ်မှ စစ်ဆေးရေးစခန်းများ၏ အရေအတွက်ကဲ့သို့ပင်) လုံခြုံရေးအခြေအနေအပေါ်မှာ မူတည်၍သော်လည်းကောင်း၊ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုးနှင့် အစိုးရနှင့်ပတ်သက်ရာ ပတ်သက်ကြောင်းအဖွဲ့အစည်းများ၏စွမ်းဆောင်နိုင်မှုနှင့် လိုအင်ဆန္ဒအပေါ်မှာ မူတည်၍သော်လည်းကောင်း အတက်အကျရှိတတ် ပြီး၊ အခွန်ကောက်ပုံကောက်နည်း အမျိုးမျိုးအပေါ်မူတည်၍လည်း အခွန်ပမာဏကွာခြားမှုရှိတတ်သည်။^{၃၅} သာဓကအားဖြင့်၊ (၂၀၀၈) ခုနှစ်အကုန်၌ ဖိစိတ်ကမ်းပေါ်ရှိ စစ်ဆေးရေးစခန်း (၁၃) ခု ကိုချုပ်ကိုင်ထားသော အဖွဲ့အစည်းများသည် လှေများကိုအစုလိုက် ပုတ်ပြတ်ကောက်ခံသောနည်းဖြင့် အခွန်ကောက်နေခဲ့ရာ ကောက်ခံသောကြေးသည် ကျပ် (၄,၀၀၀) မှ (၁၀,၀၀၀)အထိ ဖြစ်သည်။^{၃၆} အခြားစစ်ဆေးရေး ဂိတ်စခန်းများ၌ ခရီးသည် တစ်ဦးလျှင် ကျပ် (၁,၀၀၀) မှ (၁,၅၀၀)အထိ ကောက်ယူကြောင်းသိရသည်။^{၃၇} စစ်ဆေးရေးစခန်းတစ်ခု၌မူ တင်လာသည့်ကုန်စည်အပေါ်မူတည်၍ ကုန်တင်လှေတစ်စင်းကို ကောက်ခံသောအခွန်သည် ကျပ် (၂၀,၀၀၀) မှ (၃၀,၀၀၀) အထိ ဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။^{၃၈} ၂၀၀၈ ခုနှစ် အကုန်၌ (၂) ရက်တာ ခရီးအဆုံးအထိ လူတစ်ဦး၏ ခရီးစရိတ်ကုန်ကျစရိတ်သည် ကျပ် (၃၅,၀၀၀)ဖြစ်သည်။^{၃၉}

၃၂

Ibid.

၃၂

HURFOM (2009) “တနင်္သာရီတိုင်းရှိ ကျေးရွာများတွင် ရွာလူထုများကို သွားလာခွင့် ကန့်သတ်နေခြင်း”၊ ရေဖြူမြို့နယ်၊ ထားဝယ်ခရိုင်၊ တနင်္သာရီတိုင်း။ MARTUS Bulletin, 10 August – 14 October.

၃၃

PWO (2009) “ဟိုခိုင်းကျေးရွာတွင်ကူးတို့ဆိပ်၌ အခွန်များတိုးတက်ကောက်ယူနေခြင်း”၊ MARTUS Bulletin, 18 September; PWO (2009) “မန်တုံမြို့နယ်တွင် အမ်ပီ-သရီးဖွင့်စက်နှင့် ဖုန်းများကိုသိမ်းယူနေခြင်း”၊ မန်တုံမြို့နယ်၊ ကျောက်မဲခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 15 August.

၃၄

HURFOM (2008) “သူတို့၏ ထမင်းအိုးများကို ကာကွယ်နေကြခြင်း။ ဘုရားသုံးဆူဒေသတွင် ကုန်သွယ်မှုနှင့် အကျင့်ပျက်ခြစားမှု အခြေအနေများ”၊ The Mon Forum, 30 December.

၃၅

Ibid, p.3.

၃၆

Ibid.

၃၇

Ibid.

၃၈

Ibid, p.4.

၃၉

Ibid.

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြားဒေသတစ်ခုတွင် လူနှင့်ကုန်စည်များ သယ်ယူပို့ဆောင်သော လှေများဆီ မှ အခွန်ကောက်ယူသော နောက်ထပ်သာဓကတစ်ခုမှာ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ စစ်တွေမြို့တွင်ဖြစ်သည်။ စစ်တွေ မြို့နယ်မှနေ၍ ခရီးစထွက်တော့မည်ဆိုလျှင် နယ်မြေရဲတပ်ဖွဲ့ဆီမှ ခွင့်ပြုချက်လက်မှတ်ယူရသည်။ ခွင့်ပြု ချက်လက်မှတ်အတွက် ကြေးကျပ်(၅၀၀)တောင်းသည်။^{၃၃၀} လမ်းခရီးတလျှောက်ရှိ ဆိပ်ကမ်းအသီးသီး တွင် နယ်မြေရဲအဖွဲ့က နောက်ထပ်ကျပ်(၂၀၀)စီတောင်းခံသည်။ အကယ်၍ လှေတာဝန်ခံမှာပေးစရာငွေ အဆင်သင့်မရှိပါက ခါတ်ဆီ၊ သို့မဟုတ် ဒီဇယ်ဆီပေးနိုင်သည်။ အချို့သောဆိပ်ကမ်းများ၌အကောက် ခွန်ဦးစီးဌာနက ဆိပ်ကမ်းတွင်ဆိုက်ကပ်ခြင်းအတွက် နောက်ထပ်ကြေးကောက်ယူပြန်သေးသည်။^{၃၃၁} ဤဆိပ်ကမ်းများကိုရှောင်ရန်မှာအလွန်ခက်သောကိစ္စဖြစ်သည်။ လှေများသည်မဆိုက်မနေရဆိုက်ပေးကြ ရသည်။ မဆိုက်ပါက ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များက သေနတ်ပစ်ဖောက်ပြီးသတိပေးသည်။ ဆိပ်ကမ်းမှခွာ ပြီးနောက် တွင် ရေတပ်ကိုလည်းကြေးပေးရပြန်သည်။^{၃၃၂} နယ်မြေစစ်တပ်ကလုပ်အား လိုသောအခါ၌လှေများသည် ချောဆွဲခံရပြီး၊ အလုပ်သမားများကို စစ်တပ်ပို့ခိုင်းသော နယ်မြေသို့ပို့ပေးရသည်။ နယ်မြေဆိပ်ခံတံတား တွင်တာဝန်ကျသော အကောက်အခွန်အရာရှိများကလည်း အခွန်ကောက်သည်။ ကောက်ခံပုံမှာပုဂ္ဂလိ ကပိုင်ရေယာဉ်များ၏ ရေယာဉ်စီးလက်မှတ်များကိုရောင်းပေးပြီး၊ လက်မှတ်ရောင်းချရငွေ၏ ၂၀ ရာခိုင် နှုန်းကိုရယူခြင်းဖြစ်သည်။ ဤနယ်မြေ၌ (၂၀၀၆)ခုနှစ်အတွင်းက လူနှင့်ကုန်စည်များသယ်ယူပို့ဆောင် သော ရေယာဉ်အသေးစားများဆီမှ ကောက်ယူသောငွေသည် ကျပ်(၈,၀၀၀)ပတ်ဝန်းကျင်ရှိခဲ့သည်။ လှေပိုင်ရှင်များရရှိသောဝင်ငွေ၏ ထက်ဝက်ကို အစိုးရ၏အဖွဲ့အစည်း အမျိုးမျိုးအားအခွန် အမျိုးမျိုး အဖြစ်ပေးလိုက်ရသည်။ အခြားကုန်ကျစရိတ်များ အထူးသဖြင့်လောင်စာဆီဖိုးနှင့် လုပ်အားခတို့ကို နှုတ် လိုက်လျှင် အမြတ်မကျန်တတ်တော့ပေ။^{၃၃၃} ရေယာဉ်အကြီးစားများအဖို့မူ ဆက်ဆံရေးကုန်ကျစရိတ်ပို သက်သာပါသည်။ အကြောင်းမှာ အခွန်ပေါင်းစုံအတွက် လစဉ်ကြေးပေးထားပြီး၊ အခွန်ပေးထားပြီးဖြစ် ကြောင်း ထောက်ခံစာရထားသောကြောင့်ဖြစ်သည်။^{၃၃၄} တနင်္သာရီတိုင်း၊ ကော့သောင်းမြို့နယ်၌(၂၀၀၂) ခုနှစ်ပတ်ဝန်းကျင်လောက်မှစ၍ ရေတပ်ကနယ်မြေတွင်း ငါးဖမ်းလှေများအားပစ္စည်းဖြင့် အခွန်ပေး ဆောင်စေသည်။ ပင်လယ်ထဲသို့ လှေတစ်ခေါက်ထွက်လျှင် ဒီဇယ်ဆီ(၅)ဂါလံနှုန်းပေးဆောင်စေခြင်းဖြစ် သည်။^{၃၃၅} အခွန်ကောက်ခြင်း၊ အထူးသဖြင့် လောင်စာဆီဈေးနှုန်းတက်နေသောကာလ အတွင်းတွင် အခွန်ကောက်ခြင်းကြောင့် ငါးဖမ်းလှေများသည် ပင်လယ်သို့အထွက်ကျသွားခဲ့သည်။ ဖမ်းဆီးရမိသောငါး ရောင်းရငွေသည် ကုန်ကျစရိတ်ကို မကာမိသောကြောင့် ဖြစ်သည်။^{၃၃၆} မွန်ပြည်နယ်၊ ရေးမြို့နယ်၌လည်း မြန်မာရေတပ်က ပင်လယ်သို့ထွက်သော ငါးဖမ်းစက်လှေများအပေါ် လောင်စာဆီဖြင့်အခွန်ကောက် သည်။^{၃၃၇} သတ်မှတ်ပေးထားသော အင်ဂျင်စက်အရွယ်အစားအတိုင်း တပ်ဆင်ထားသောစက်လှေများ နှင့် မော်တော်ကားအင်ဂျင်စက်တပ်ဆင်ထားသော စက်လှေများကို ရေတပ်ကဒဏ်ငွေရိုက်သည်။ နယ် မြေတစ်ခု၌ ဤကဲ့သို့သော စက်လှေများကိုတစ်စင်းလျှင် ဒဏ်ငွေကျပ်(၁၀,၀၀၀)အထိ ဒဏ်ရိုက်ကြောင်း သိရှိရသည်။^{၃၃၈}

၃၃၀ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခန်း-၈။ အမျိုးသား။ စစ်တွေမြို့နယ်၊ စစ်တွေခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ နှစ်နာရသူ။ (မဲဆောက်) 28 August 2009,
 ၃၃၁ Ibid.
 ၃၃၂ Ibid.
 ၃၃၃ Ibid.
 ၃၃၄ Ibid.
 ၃၃၅ (၂၀၀၆) ခုနှစ်တွင် ၎င်းနေရာရှိ ဆီဈေးမှာ တစ်ဂါလံလျှင် (၄,၅၄၀)ကျပ်ရှိနေသည်။ HURFOM (2006) “မြန်မာနိုင်ငံ တောင်ပိုင်းတွင် ရဲများနှင့် ရေတပ်က ငွေညစ်တောင်းခံနေခြင်း”၊ မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်နှင့် ကော့သောင်းမြို့နယ်၊ မြိတ်ခရိုင်၊ တနင်္သာရီတိုင်း။ MARTUS Bulletin, 17 March.
 ၃၃၆ Ibid.
 ၃၃၇ Ibid.
 ၃၃၈ Ibid.

စစ်ဆေးရေး ဂိတ်စခန်းများ အရေအတွက်တိုးတက်လာမှုနှင့်အတူ၊ မူလကောက်နေကျအခွန် ငွေပမာဏသည်လည်း အခွန်အမျိုးအစားနှင့်အတူ တိုးတက်သွားခဲ့ကြောင်း အထောက်အထားများတွေ့ရှိရသည်။ အခွန်ငွေပမာဏများသည် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးနှင့် လူမျိုးရေးအရ ဆက်ဆံရေးအပေါ်တွင်မူတည်၍ သော်လည်းကောင်း၊ စစ်ဆေးရေးစခန်းတွင်တာဝန်ကျနေသောလူပုဂ္ဂိုလ်အပေါ်တွင်မူတည်၍သော်လည်းကောင်း အမျိုးမျိုးဖြစ်တတ်သည်။^{၃၄၉} (DKBA)အဖွဲ့ကိုယ်တိုင် စောင့်တပ်ဖွဲ့အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲဖွဲ့စည်းရန် ဖိအားတိုးများလာခြင်းကြောင့် (၂၀၀၉) နှင့် (၂၀၁၀) ခုနှစ်များအတွင်း၊ ကရင်ပြည်နယ်တွင် စစ်ဆေးရေးဂိတ်စခန်းများ တိုးလာသည့်အပြင်၊ ကောက်ယူသည့် ကြေးငွေပမာဏသည်လည်း တိုးတက်လာခဲ့သည်။^{၃၅၀} ရေးမြို့နယ်၌လည်း ကြေးနှင့်အခွန်များ၏ ပမာဏများသည် (၂၀၁၀) ခုနှစ်ဆန်းတွင်တိုးတက်လာခဲ့သည်။^{၃၅၁} သာကေအားဖြင့်၊ (၂၀၀၉) ခုနှစ်က ရေးမြို့၏ ဆင်ခြေဖုံးကျေးရွာတစ်ရွာမှ ခရီးသည်တင်စက်လှေများသည် စစ်တပ်၏ စစ်ဆေးရေး ဂိတ်စခန်းတွင် ကျပ် (၄,၀၀၀) စီပေးဆောင်ကြရသည်။^{၃၅၂} ထိုရေးမြို့ဆင်ခြေဖုံးရှိ စစ်ဆေးရေး ဂိတ်စခန်းတစ်ခုကမူ အခွန်ကောက်ခြင်းမရှိချေ။ သို့ရာတွင် (၂၀၁၀) ခုနှစ်ဆန်း၌ အထက်ဖော်ပြပါ စစ်ဆေးရေးဂိတ်စခန်းက မူလအခွန်နှုန်းကို ကျပ် (၅,၀၀၀) သို့ တိုးမြှင့်လိုက်သည်။ ရေးမြို့ ဆင်ခြေဖုံးရှိ တံတားတွင် စစ်တပ်ကနောက်ထပ် စစ်ဆေးရေးစခန်းတစ်ခုထပ်ဖွင့်လိုက်ပြန်ပြီး၊ ထိုစခန်းကမူ အခွန်ကျပ်(၁,၀၀၀) ကောက်ခံသည်။ မြို့ထဲသို့ စက်လှေဝင်သည်နှင့်စက်လှေပိုင်ရှင်က မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP)ကို ကျပ် (၅,၀၀၀)ပေးရပြန်သည်။ ထို့အပြင် မြို့တွင်းတွင် မူလကစစ်ဆေးရေးဂိတ်စခန်းတစ်ခုသာရှိခဲ့ရာမှ ယခု (၃) ခုရှိလာခဲ့ပြီး၊ စခန်းတစ်ခုချင်းစီက စက်လှေတစ်စင်းလျှင် ကျပ်(၁,၀၀၀)ကောက်ခံသည်။စစ်ဆေးရေးဂိတ်စခန်းအရေအတွက်ရော၊ကောက်ယူသောကြေးပမာဏပါ တိုးတက်လာခဲ့သည် ဖြစ်ရာ ခရီးသည်တင် စက်လှေပိုင်ရှင်တစ်ဦးအပေါ် ကောက်ခံသောအခွန်သည် (၂၀၀၉)ခုနှစ်တွင် ကျပ် (၄,၀၀၀) ရှိခဲ့ရာမှ (၂၀၁၀)ခုနှစ်တွင် ကျပ် (၁၄,၀၀၀) အထိ ဖြစ်လာခဲ့သည်။^{၃၅၃}

ယာဉ်၊ လူနှင့်ကုန်စည်များအပေါ် ကောက်ခံသော အခွန်ပမာဏကို သတ်မှတ်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ မြန်မာနိုင်ငံတဝှမ်းတွင် တညီတညွတ်တည်း ရှိသည်မဟုတ်ချေ။^{၃၅၄} အခွန်အတော်များများကို အစုလိုက် ပုတ်ပြတ်ကောက်ခံသောစနစ်ဖြင့် ကောက်ခံနေခြင်းဖြစ်ပြီး၊ အများအားဖြင့် အခွန်ပမာဏသည် ယာဉ်အမျိုးအစားပေါ်မူတည်ပြီး၊ ယာဉ်တန်ဖိုးကြီးလျှင် ကြီးသလောက် အခွန်ပမာဏကြီးကြီးကောက်သည်။^{၃၅၅} ကုန်တင်စက်လှေအပေါ် ကောက်ခံသော အခွန်ပမာဏသည်လည်း လှေအရွယ်အစားအပေါ်

၃၄၉ TSYO (2009) “ကားပိုင်ရှင်များအတွက် အပိုအခွန်များ”၊ မူဆယ်နှင့်နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၊ မူဆယ်ခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 10 September; HURFOM (2010) “၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် ဒီကော့အေ၏ ငွေညှစ်ကောက်ခံမှုများကြောင့် ကော့ကရိတ်မြို့နယ်တွင် ဒုက္ခတွေ့နေရခြင်း”၊ ကော့ကရိတ်မြို့နယ်၊ ကော့ကရိတ်ခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ 18 February - <http://rehmonnya.org/archives/979#more-979> - accessed 26 February 2010; Mehm Oa, Tuka (2010) “ရေးမြို့နယ်ရှိ စစ်ဆေးရေး ဂိတ်စခန်းများကြောင့် ကားသမားများ၏ ဝင်ငွေကျဆင်းစေခြင်း”၊ ရေးမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ Independent Mon News Agency, 18 January - <http://www.bnionline.net/news/imna/7699-checkpoints-cut-truck-driver-income-in-ye-township.html> - accessed 1 March 2010.

၃၄၀ HURFOM (2010) “၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် ဒီကော့အေ၏ ငွေညှစ်ကောက်ခံမှုများကြောင့် ကော့ကရိတ်မြို့နယ်တွင် ဒုက္ခတွေ့နေရခြင်း”၊ ကော့ကရိတ်မြို့နယ်၊ ကော့ကရိတ်ခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ 18 February - <http://rehmonnya.org/archives/979#more-979> - accessed 26 February 2010.

၃၄၁ Mehm Oa, Tuka (2010) “ရေးမြို့နယ်ရှိ စစ်ဆေးရေး ဂိတ်စခန်းများကြောင့် ကားသမားများ၏ ဝင်ငွေကျဆင်းစေခြင်း”၊ ရေးမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ Independent Mon News Agency, 18 January - <http://www.bnionline.net/news/imna/7699-checkpoints-cut-truck-driver-income-in-ye-township.html> - accessed 1 March 2010.

၃၄၂ ဤလမ်းခရီးမှာ ၄-နာရီကြာ သွားရသည်။ မိုးရာသီတွင် သွားလာ၍မရနိုင်ပေ။ ၂၀၀၆ ခုနှစ်၊ လမ်းမဖောက်လုပ်မီက ဤလမ်းကြောင်းအတိုင်းပင် လူများက ၂-၃ ရက်ကြာ လမ်းလျှောက်ကြရသည်။ မိုးရာသီတွင် ရေလမ်းကိုသာ အသုံးပြု၍ သွားလာကြရသည်။

၃၄၃ Mehm Oa, Tuka (2010) “ရေးမြို့နယ်ရှိ စစ်ဆေးရေး ဂိတ်စခန်းများကြောင့် ကားသမားများ၏ ဝင်ငွေကျဆင်းစေခြင်း”၊ ရေးမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ Independent Mon News Agency, 18 January - <http://www.bnionline.net/news/imna/7699-checkpoints-cut-truck-driver-income-in-ye-township.html> - accessed 1 March 2010.

၃၄၄ KNG (2009) “အေးရှားဝေါကျဇာက ဖောက်လုပ်ဆဲလမ်းအပေါ် အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း”၊ ဖားကန့်ကျောက်စိမ်းမိုင်းလမ်း”၊ ဖားကန့်မြို့နယ်၊ မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ Kachin News Group, 2 January - <http://www.kachinnews.com/News/Asia-World-collects-road-tax-on-under-construction-Hpakant-jade-mining-road.html> - accessed 23 February 2010; TSYO (2009) “မော်တော်ယာဉ်ပိုင်ရှင်များအပေါ် အပိုအခွန်များကောက်ခံနေခြင်း”၊ မူဆယ်နှင့် နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၊ မူဆယ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 10 September; TSYO (2009) “မော်တော်ယာဉ်ပိုင်ရှင်များအပေါ် အခွန်များတိုးမြှင့်လာခြင်း”၊ နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၊ မူဆယ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 8 September.

၃၄၅ TSYO (2009) “မော်တော်ယာဉ်ပိုင်ရှင်များအပေါ် အပိုအခွန်များ ကောက်ခံနေခြင်း”၊ မူဆယ်နှင့် နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၊ မူဆယ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS

တွင် မူတည်သည်။^{၃၄၆} ကား၊ သို့မဟုတ် စက်လှေ မောင်းသူအပေါ် ကောက်ခံသော အခွန်အပြင်၊ ခရီးသည် တစ်ဦးချင်း ထံမှလည်း အခွန်ကောက်ခံတတ်သည်။ ခရီးသည်တစ်ဦးတင်ဆောင်လာသော ပစ္စည်းသည် လည်း အိမ်သုံးအတွက်ဖြစ်စေ၊ ရောင်းချရန်အတွက်ဖြစ်စေ အခွန်ကောက်ခြင်းခံရတတ်ပြန်သည်။^{၃၄၇} လယ်ယာထွက်ပစ္စည်းတင်လာသော နွားလှည်းကိုပင်လျှင် အခွန်ကောက်ခံတတ်သည်။^{၃၄၈}

မော်တော်ယာဉ်လိုင်စင်ကြေးနှင့် အခြားကြေးများ

မှတ်ပုံတင်ကြေးနှင့် လိုင်စင်ကြေးတို့သည် အမှန်တကယ်တွင် အခွန်များ မဟုတ်ချေ။ ဤသို့သော အခကြေးငွေများသည် အစိုးရက ဝန်ဆောင်မှုစရိတ်များ ကာမိစေရန် ကောက်ယူသော အစိုးရအခကြေးငွေ ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ လိုင်စင်ကြေးများမှနေ၍ ရရှိသော အခွန်ဘဏ္ဍာဝင်ငွေ ပမာဏနှင့် ပတ်သက်၍ သတင်းချက်အလက်များ မရှိသလောက်ဖြစ်သည်။ လွန်ခဲ့သော (၂)နှစ် အတွင်းက လိုင်စင်ကြေးများမတန် တဆပေးဆောင်ရန် မော်တော်ဆိုင်ကယ် ပိုင်ရှင်များအား ယခင်ထက်ပို၍ ထူးထူးကဲကဲ အစိုးရကတိုက် တွန်းခဲ့သည့်တိုင်၊ ဤလိုင်စင်ကြေးရရှိငွေနှင့် ပတ်သက်၍ သတင်းချက်အလက်များပို၍ မရရှိနိုင်ခဲ့ချေ။

မော်တော်ဆိုင်ကယ်နှင့် ကားများ

မြန်မာနိုင်ငံ၏နေရာ အတော်များများတွင် မော်တော်ယာဉ် မောင်းလိုင် စင်နှင့် မော်တော်ဆိုင်ကယ် ယာဉ်မောင်းလိုင်စင်များ မရှိတတ်ကြပါ။ သို့သော်လည်း အခြားအခွန်များနည်းတူ မော်တော်ယာဉ်မောင်းလိုင် စင်ကို အသုံးပြု၍ လည်း ဘဏ္ဍာဝင်ငွေတိုးအောင် ဆောင် ရွက်မှုများ ရှိနေပါသည်။ သာကေအား ဖြင့် (၂၀၀၉) ခုနှစ်တွင် ရှမ်းပြည်နယ်၌ (မအဖ) မြို့နယ် အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့က မော်တော်ယာဉ် မောင်းလိုင်စင်လုပ်ရန် ဟုဖော် ပြကာ အခကြေးငွေများ ကောက်ခံခဲ့သည်။^{၃၄၉} ယာဉ်မောင်းလိုင်စင်မရှိဘဲ ယာဉ်မောင်းသူများကို ဒဏ်ငွေ ရိုက်မည်၊ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်မည်ဟု ခြိမ်းခြောက်ခဲ့သည်။ မိုင်းယန်းမြို့နယ်၌ မော်တော်ဆိုင်ကယ်ယာဉ် မောင်းလိုင်စင်ကြေးသည် ကျပ် (၅,၃၀၀) ဖြစ်ကြောင်းနှင့် ကျိုင်းတုံမြို့နယ်၌ သည့်ထက်ပိုများပြီး၊ ကျပ် (၈,၅၀၀) ဖြစ်ကြောင်း သိရှိရသည်။

တရားဝင်အနေအထားတွင် မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ မော်တော်ဆိုင်ကယ်နှင့် ကားများ တင်သွင်းမှု ကို အစိုးရက ချုပ်ကိုင်ထားပြီး၊ တင်သွင်းခွင့်လိုင်စင်ကို အနည်းအကျဉ်းမျှသာ ထုတ်ပေးသည်။ မော်တော် ဆိုင်ကယ်နှင့် ကားတင်သွင်းရာ တရားဝင်နယ်စပ်ဝင်ပေါက်များသည်လည်း အနည်းအကျဉ်းမျှသာရှိပါ သည်။^{၃၅၀} (၂၀၁၀) ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလက ၎င်းမူဝါဒကို တစ်စုံတရပ်လျှော့ချပေးခဲ့ရာ၊ နောက်ထပ် ကုပုဏီအချို့ တရုတ်ပြည်လုပ် မော်တော်ဆိုင်ကယ်များကို တရားဝင်တင်သွင်းခွင့် ရလာခဲ့သည်။ မော်တော်ဆိုင်ကယ် အပိုပစ္စည်း အကြီးအကျယ် ရှားပါးမှုကြောင့် (၂၀၀၉) ခုနှစ် ကုန်လောက် ကလည်း အပိုပစ္စည်း တင်သွင်းခွင့်

Bulletin, 10 September.
 ၃၄၆ AASYC (2009) “မြန်မာရေတပ်က ခရီးသွားလာခွင့် ခွင့်ပြုမိန့်များကြောင့် လူထုများ ဒုက္ခတွေ့နေကြရခြင်း”၊ စစ်တွေ့မြို့နယ်၊ စစ်တွေ့ခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 July.
 ၃၄၇ Ibid.
 ၃၄၈ KNG (2007) “မြန်မာစစ်တပ်က နွားလှည်းများကို အတင်းအကျပ် အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ Kachin News Agency, 22 March - <http://www.kachinnews.com/News/Burmese-Military-Forces-to-Collect-Tax-on-Bull-Carts.html> - accessed 1 March 2010.
 ၃၄၉ SHAN (2009) “အာဏာပိုင်များက ယာဉ်မောင်းလိုင်စင်ထုတ်ပေးခြင်း မရှိဘဲ ငွေကောက်ခံနေခြင်း”၊ Shan Herald Agency for News, 30 April - http://www.shanland.org/index.php?option=com_content&view=article&id=2558%3Aauthorities-collecting-money-for-driving-licenses-without-issuing-them&Itemid=301 - accessed 17 February 2010.
 ၃၅၀ Myo Gyi (2010) “တရုတ်နိုင်ငံလုပ် မော်တော်ဆိုင်ကယ်များကို တင်သွင်းခွင့်ပြုနေခြင်း”၊ မုဆယ်မြို့နယ်၊ မုဆယ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ Mizzima News, 12 January - <http://www.bnionline.net/news/mizzima/7659-china-made-motorcycles-allowed-to-import.html> - accessed 1 March 2010.

ရသော ကုပ္ပဏီဦးရေ တိုးလာခဲ့သည်။^{၁၅၀} တင်သွင်းမှုကို ထိန်းချုပ်ထားခြင်းကြောင့် မော်တော်ဆိုင်ကယ် ဈေးနှုန်းသည်လည်း မလိုလားအပ်ဘဲကြီးမြင့်နေခဲ့သည်။ ထို့အပြင် တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတို့မှ မော်တော်ဆိုင်ကယ်များကို မှောင်ခိုတင်သွင်းမှုများ အနှံ့အပြားဖြစ်ပေါ်လာစေခဲ့သည်။

ကရင်ပြည်နယ်ရှိ၊ တိုးတက်သော ဗုဒ္ဓဘာသာ ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံး (ဒီကောဘီအေ) ၏ စစ်ဆေးရေးဂိတ်တစ်ခု (HURFOM)

ယာဉ်လိုင်စင်ထုတ်ပေးခြင်းနှင့် ပတ်သက်သော ဥပဒေ၊ သို့မဟုတ် တရားဝင်ထုတ်ပြန်ထားသော စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းဟူ၍မရှိချေ။ အစိုးရထိပ်ပိုင်းက လိုင်စင်ကြေးနှင့် ပတ်သက်သောညွှန်ကြားစာများ ထုတ်ပေးထားခြင်းရှိနိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင်အများပြည်သူတို့ ရရှိနိုင်ခြင်းမရှိချေ။ မော်တော်ယာဉ်သုံးစွဲခွင့် လိုင်စင်ကြေးသည် တစ်ချို့တည်းအပြီး ပုတ်ပြတ် ကောက်ခံသော အခွန်မျိုးဖြစ်သည်။ ဤလိုင်စင်ကြေးသည် အလွန်တရာ ကြီးမြင့်နေပြီး၊ ယာဉ်ပေါက်ဈေး၏ အတော်ကြီးမားသော အချိုးအစားဖြစ်နေသည်။ လိုင်စင် ကြေး ပမာဏကြီးမားခြင်းကြောင့် လူအတော်များများက လိုင်စင်မဆောင်ဘဲ နေကြရ။ အစိုးရနှင့်ပတ် သက်ရာ ပတ်သက်ကြောင်း အဖွဲ့အစည်းများအဖို့ လိုင်စင်မဲ့ယာဉ်များကိုအကြိမ်ကြိမ်ဒဏ်ငွေ ရိုက်ရန် အခွင့်အလမ်းရစေခဲ့သည်။^{၁၅၁} ဤကဲ့သို့လားဘီးစားမှုများ အနှံ့အပြားရှိနေသည့်အပြင်၊ အနိုင်ကျင့် ငွေ တောင်းမှုများရှိနေကာ၊ ယာဉ်မှတ်ပုံတင် လိုင်စင်ကိုင်ဆောင်ထားသူများသည် အကြောင်းပြချက်ရေရေ ရာရာမရှိဘဲသော်လည်းကောင်း၊ လိမ်ညာအကြောင်းပြချက်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း ဒဏ်ရိုက်ခံရခြင်း၊ အခွန်ကောက်ခြင်းခံနေကြရသည်။ လိုင်စင်ဆောင်ထားသော မော်တော်ယာဉ်များကိုအာဏာပိုင် များကသိမ်းယူပြီးနောက်၊ အနိုင်ကျင့်ငွေတောင်းတတ်သည်။^{၁၅၂} ဤအဖြစ်မျိုးကြောင့် လိုင်စင်ဆောင် ထားလျှင် လည်း တစ်နည်းနည်းဖြင့်ငွေတောင်းခြင်း၊ ဒဏ်ရိုက်ခြင်းခံရဦးမည်ဟုဆိုကာ လူအတော်များ များက ယာဉ်လိုင်စင်မဆောင်ဘဲနေကြသည်။^{၁၅၃} မော်တော်ယာဉ်များနှင့် ပတ်သက်သောဒဏ်ငွေများကို အစိုးရနှင့်

၁၅၀ May Kyaw (2009) “မော်တော်ကား အစိတ်အပိုင်းအသစ်များ တင်သွင်းမှုအပေါ်တွင် စည်းမျဉ်းဥပဒေအသစ်များ ထုတ်ပြန်ခြင်း” Mizzima News, 15 July - <http://www.bnionline.net/news/mizzima/6657-new-regulation-introduced-for-importing-car-parts.html> - accessed 2 March 2010.

၁၅၁ KNG (2009) “ကချင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းတွင်ငွေညစ်တောင်းယူခြင်းက ကစားပွဲတစ်ခုသဖွယ် ဖြစ်နေခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်၊ မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ Kachin News Group, 22 May - <http://www.bnionline.net/news/kng/6314-extortion-name-of-the-game-in-burmas-northern-kachin-state.html> - accessed 2 March 2010; KNG (2008) “မော်တော်ယာဉ်ပိုင်ရှင်များအပေါ် အပိုအခွန်များကောက်ခံနေခြင်း”၊ မူဆယ်နှင့် နှစ်ခမ်းမြို့နယ်၊ မူဆယ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ KNG (2008) “စာမေးပွဲကာလတွင် လိုင်စင်မှတ်ပုံမတင်ထားသည့် မော်တော်ဆိုင်ကယ်များကိုတိတ်တဆိတ် သိမ်း ယူနေခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်၊ မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ Kachin News Group, 12 March - <http://www.kachinnews.com/News/Quiet-confiscation-of-unlicensed-motorcycles-during-examinations.html> - accessed 7 April 2010.

၁၅၂ KNG (2009) “မြစ်ကြီးနားမြို့တွင် သင်္ကြန်ကာလ၌ မော်တော်ဆိုင်ကယ်နှင့် ဆိုက်ကားများကို တားမြစ်ထားခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်၊ မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ 13 April - <http://www.bnionline.net/news/kng/6125-motorcycle-rickshaws-banned-during-thingyan-in-mytikyina.html> - accessed 2 March 2010.

၁၅၃ PWO (2009) “အိုင်းလောကျေးရွာတွင် စက်များနှင့် မော်တော်ဆိုင်ကယ်များကို အခွန်ကောက်နေခြင်း”၊ မိုင်းတုံမြို့နယ်၊ ကျောက်မဲခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။

ပတ်သက်ရာ ပတ်သက်ကြောင်းအဖွဲ့ အစည်းတစ်ပြုံတစ်မကြီးက တောင်း ယူနေကြခြင်းဖြစ်သည်။ အနိုင်ကျင့်ငွေ တောင်းခြင်းကိုမူရဲတပ်ဖွဲ့က အဓိက အားဖြင့် လုပ်ဆောင်ကြောင်းတွေ့ရ သည်။ မော်တော်ယာဉ်များကို လိုင်စင် ဆောင်အောင်လုပ်သည့်သဘောဖြင့် အာဏာပိုင်များကလိုင်စင်မဲ့ယာဉ်များ ကို သိမ်းယူမှုများ ရှောင်တခင်လုပ်လေ့ ရှိသည်။^{၃၅၅} တစ်ခါတရံ၌ လိုင်စင်မဲ့မော် တော်ဆိုင်ကယ်သိမ်းယူမှုကို နိုင်ငံရေး ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် အနိုင်ကျင့်သည့်သဘောအရ လုပ်ဆောင်တတ်သည်။^{၃၅၆} ယာဉ်လိုင်စင်ဆောင်စေခြင်း နှင့် ဆက်နွယ်သော အခွန်ဘဏ္ဍာဝင်ငွေရှာ နည်းနောက်တစ်မျိုးမှာ ယာဉ်များကိုသိမ်းယူပြီး၊ လေလံတင် ရောင်းချခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ သာဓကအားဖြင့်၊ (၂၀၀၉) ခုနှစ်က၊ ကချင်ပြည်နယ်၊ မြစ်ကြီးနားမြို့တွင် လိုင်စင်မဲ့ မော်တော်ဆိုင်ကယ် အစီး (၄၀၀)ကို ရောင်းချရငွေသည် ကျပ်သန်း (၁,၀၀၀)ခန့်ရှိခဲ့သည်။^{၃၅၇} သိမ်းယူထားသော မော်တော်ဆိုင် ကယ်များကို အလားတူ လေလံတင်ရောင်းချမှုများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြားသော နယ်မြေဒေသများမှာလည်း ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။^{၃၅၈}

မွန်ပြည်နယ်၊ ရေးမြို့နယ်ရှိ ယာဉ်ထိန်းရဲများ (HURFOM)

အဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုးတို့ အခွန်ကောက်ပြီးဝင်ငွေရှာရာ၌ ဖြစ်ချင်တိုင်းဖြစ်ပွားနေသောအကျင့် ပျက်ခြစားမှုနှင့်ပတ်သက်၍ အရေးပေါ်ဖြေရှင်းနည်း ကုထုံးတရားမရှိချေ။ သို့ရာတွင် ယာဉ်လိုင်စင်ဆောင် ရာ၌ မတန်တဆ တောင်းယူနေသောလိုင်စင်ကြေးကို လျော့ပေါ့လိုက်ပါက မော်တော်ယာဉ်သုံးစွဲသူများ အနေနှင့် လိုင်စင်ဆောင်လိုစိတ်ရှိလာကြမည် ဖြစ်ပါသည်။ အခြားအခွန်များ ကောက်ခံသည့်နည်းတူပင် နောက်ထပ်ပြဿနာတစ်မျိုးမှာ ဗဟိုမှချမှတ်ထားသော မူဝါဒရှိနေပါလျက်နှင့် အခွန်ကောက်ခံရာတွင် တ ညီတညွတ်တည်းမရှိခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ယာဉ်လိုင်စင်ထုတ်ပေးပုံစနစ်သည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းများအလိုက် မတူကွဲပြားမှုများရှိနေသည့်အပြင်၊ တိုင်းတစ်တိုင်း- ပြည်နယ်တစ်ခုထဲမှာပင်လျှင် အမျိုးမျိုးကွဲနေပြန်သေး

- MARTUS Bulletin, 19 October.
- ၃၅၅ KNG (2007) “မြစ်ကြီးနားမြို့တွင် လိုင်စင်မဲ့ မော်တော်ဆိုင်ကယ်များသိမ်းယူမှု တစ်ဖန် ပြန်ဖြစ်ပွားနေခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်၊ မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ Kachin News Group, 18 May - <http://www.kachinnews.com/News/Resuming-unlicensed-motorcycles-confiscation-in-Myitkyina.html> - accessed 7 April 2010; KNG (2008) “စာမေးပွဲကာလတွင် လိုင်စင်မှတ်ပုံမတင်ထားသည့် မော်တော်ဆိုင်ကယ်များကို တိတ်တဆိတ် သိမ်းယူနေခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်၊ မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ Kachin News Group, 12 March - <http://www.kachinnews.com/News/Quiet-confiscation-of-unlicensed-motorcycles-during-examinations.html> - accessed 7 April 2010; KNG (2009) “Junta peevd over lack of applicants for two wheeler license,” Myitkyina Township, Myitkyina District, Kachin State, 29 July - <http://www.kachinnews.com/News/Junta-peevd-over-lack-of-applicants-for-two-wheeler-license.html> - accessed 9 April 2010;
- ၃၅၆ KNG (2008) “ပွဲတော်ပြီးနောက်ယာဉ်ထိန်းရဲများကလိုင်စင်မဲ့မော်တော်ဆိုင်ကယ်များကိုသိမ်းယူနေခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်၊မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ Kachin News Group, 15 January - <http://www.kachinnews.com/News/Traffic-police-seize-unlicensed-motorcycles-after-festival.html> - accessed 7 April 2010; KNG (2008) “Living under duress in Kachin State,” Myitkyina Township, Myitkyina District, Kachin State, 30 September - <http://www.kachinnews.com/Commentary/Living-under-duress-in-Kachin-State.html> - accessed 23 February 2010; KNG (2009) “မြန်မာအာဏာပိုင်များက တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများ၏ ခရစ်စမတ်ပွဲတော်ကို နှောင့်ယှက်နေခြင်း”၊ မန်စီမြို့နယ်၊ ဗန်းမော်ခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ 27 December - <http://www.kachinnews.com/News/Burmese-authorities-disturb-minority-Christmas.html> - accessed 7 April 2010; KNG (2010) “မြန်မာ စစ်အစိုးရ၏ နှောက်ယှက်မှုများ အကြားမှတိုင်းရင်းသားကချင်တို့၏ မနောပွဲတော်စတင်ခဲ့ခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်၊ မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ 6 January - <http://www.kachinnews.com/News/Ethnic-Kachin-Manau-festival-starts-amidst-Burma-junta-s-harassment.html> - accessed 7 April 2010.
- ၃၅၇ KNG (2009) “သိမ်းဆည်းထားသော ကားများ လေလံတင်ရောင်းချငွေမှ စစ်အစိုးရက ကျပ်သန်း ၁,၀၀၀ ကျော် ရိတ်သွားခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်။ ကချင်ပြည်နယ်။ Kachin News Group, 23 June - <http://www.kachinnews.com/News/Junta-rakes-in-1000-million-Kyat-from-auction-of-seized-cars.html> - accessed 23 February 2010.
- ၃၅၈ Hseng Khio Fah (2009) “သိမ်းဆည်းထားသော ကားများလေလံပွဲတွင် ၀တို့က အကြီးဆုံးဝယ်ယူသူဖြစ်နေခြင်း”၊ ကျိုင်းတုံမြို့နယ်၊ ကျိုင်းတုံခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ Shan Herald Agency for News, 23 October - <http://www.bnionline.net/news/shan/7290-wa-biggest-buyers-of-seized-cars-at-auction.html> - accessed 1 March 2010. တိုယိုတာ ဆလွန်းကားတစ်စင်းအတွက် လေလံဈေးမှာ လိုင်စင်ပါဝင်အပြီးလျှင် ကျပ် ၁.၂၅ သန်း ရှိနေသည်။

သည်။ သို့ရာတွင် တစ်နိုင်ငံလုံးတွင်တူညီသော အချက်အချို့လည်းရှိပါသည်။ ဤသို့သော် တူညီချက်များ ရှိရခြင်းသည် ဗဟိုအစိုးရ၏မူဝါဒကြောင့်ဟုဆိုနိုင်သည်။ အများအားဖြင့် မော်တော်ဆိုင်ကယ်နှင့်ကားလိုင် စင်ကြေးပမာဏသည် ယာဉ်တန်ဖိုးအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်သော ထုတ်လုပ်သည့်နှစ်နှင့် ယာဉ်ပုံစံ အပေါ်မူတည်နေခြင်းဖြစ်သည်။^{၃၅၆} အများအားဖြင့်ယာဉ်လိုင်စင်ကြေးကို ယာဉ်၏သက်တမ်းတစ်ခုလုံး အတွက်ကောက်ခံခြင်းဖြစ်သည် (နှစ်စဉ်မဟုတ်ပါ)။ (၂၀၀၉) ခုနှစ် မကုန်မီက မော်တော်ဆိုင်ကယ်လိုင်စင် ကြေးသည် ဆိုင်ကယ်အသစ်တန်ဖိုး၏ တစ်ဝက်မှ (၃) ပုံ (၁) ပုံ အထိဖြစ်သည်။^{၃၅၇} သာဓကအားဖြင့်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ စစ်တွေမြို့နယ်၌ တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံလုပ် မော်တော်ဆိုင်ကယ်များအတွက် လိုင်စင် ကြေးသည် ကျပ် (၁၅၀,၀၀၀) နှင့် (၃၀၀,၀၀၀) အကြားဖြစ်သည်။^{၃၅၈} အိန္ဒိယနိုင်ငံလုပ် မော်တော်ဆိုင် ကယ်များအတွက်လိုင်စင်ကြေးကမူ ရခိုင်ပြည်နယ်၌ နှုန်းအလွန်မြင့်ပြီး၊ ကျပ် (၇၅၀,၀၀၀) မှ (၉၀၀,၀၀၀) အထိ ဖြစ်သည်။^{၃၅၉} မွန်ပြည်နယ်၊ ဘီလူးကျွန်း၌ လိုင်စင်ကြေးသည် မွန်ပြည်နယ်၏ အခြားနယ်မြေများ မှာထက်ပိုများပြီး၊ ကျပ် (၁၅၀,၀၀၀) မှ (၅၀၀,၀၀၀)အထိဖြစ်သည်။^{၃၆၀} (၂၀၀၈) ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လမှနှိုင်း ဘာလအတွင်း ကျပ်ပြည်နယ်၌၊ နယ်မြေသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနှင့် အကောက်အခွန်ရုံးကဝင်ငွေပိုမိုရ ရှိအောင် လိုင်စင်ကြေး တိုးကောက်ရန်အတွက် မော်တော်ဆိုင်ကယ်လိုင်စင်ကို ယခင် တစ်လခန့်ကြာပြီးမှ ထုတ်ပေးခဲ့ရာမှ (၂) ရက်အကြာမှာ ထုတ်ပေးခဲ့သည်။^{၃၆၁} ကချင်ပြည်နယ်၌ (၂၀၀၉) ခုနှစ်အထိ တရုတ် ပြည်လုပ် မော်တော်ဆိုင်ကယ်အတွက် လိုင်စင်ကြေးသည် ကျပ် (၁၅၀,၀၀၀) နှင့် (၃၀၀,၀၀၀) အကြား ဖြစ်သည်။^{၃၆၂}

မော်တော်ဆိုင်ကယ်လိုင်စင် ထုတ်ပေးသည့်ဌာန ယန္တရားမရှိသော နယ်မြေဒေသများမှာပင် လျှင် မော်တော်ယာဉ်များကို သိမ်းယူပြီး၊ မှတ်ပုံမတင်ခြင်းအတွက် ပိုင်ရှင်များကို ဒဏ်ငွေရိုက်သည်။ သာဓကအားဖြင့်၊ (၂၀၀၈) ခုနှစ်တွင် မြစ်ကြီးနားမြို့နယ် အတွင်း၌ ဆိုင်ကယ်ပိုင်ရှင်များအဖို့ မှတ်ပုံတင်စရာရုံး မရှိပါဘဲလျက်၊ ရဲတပ်ဖွဲ့က တရုတ်ပြည်လုပ် သုံးဘီးဆိုင်ကယ်များကို မှတ်ပုံတင်မဲ့မှုဖြင့်သိမ်းယူခဲ့သည်။ ဤသို့ မသိမ်းမီကလည်း ရဲများကမှတ်ပုံတင်မဲ့မှုဖြင့် ပိုင်ရှင်များကို ဒဏ်ငွေကျပ် (၃,၀၀၀) စီ ဒဏ်ရိုက်ခဲ့ သေးသည်။^{၃၆၃} မကြာသေးမီ ကာလအထိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အချို့သောနယ်မြေဒေသများ၌ အာဏာပိုင် တို့က ယာဉ်အမျိုးအစားမှန်သမျှကို လိုင်စင်ဆောင်ရမည်ဟု အမိန့်ထုတ်ဆင့်ထားခြင်းမရှိသေးချေ။^{၃၆၄}

- ၃၅၉ HURFOM (2008) “သူတို့၏ ထမင်းအိုးများကို ကာကွယ်နေကြခြင်း။ ဘုရားသုံးဆူဒေသတွင် ကုန်သွယ်မှုနှင့် အကျင့်ပျက်ခြစားမှုအခြေအနေများ” The Mon Forum, 30 December - http://www.taigress.info/politics/p_82.html - accessed 10 February 2010;
- ၃၆၀ Takaloo(2009) “(က-ည-စ)၏လိုင်စင်သစ်စနစ်ကြောင့်ရခိုင်ပြည်နယ်တွင်မော်တော်ဆိုင်ကယ်သုံးစွဲသူတို့ဒုက္ခဖြစ်နေကြခြင်း”၊ စစ်တွေမြို့နယ်၊ စစ်တွေခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ Narinjara News, 17 December - <http://www.bnionline.net/news/narinjara/7580-ka-nya-nas-new-license-troubles-motorcycle-users-in-arakan.html> - accessed 1 March 2010.
- ၃၆၁ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခန်း (၈)၊ အမျိုးသမီး၊ ဘီလူးကျွန်း၊ ချောင်းဆုံမြို့နယ်။ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။
- ၃၆၂ Takaloo (2010) “ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် အိန္ဒိယထုတ် မော်တော်ဆိုင်ကယ်များကို လူကြိုက်များနေခြင်း”၊ စစ်တွေနှင့် မောင်းတောခရိုင်၊ ရခိုင် ပြည်နယ်။ Narinjara News, 22 March - <http://www.bnionline.net/news/narinjara/8175-indian-motorcycles-popular-in-arakan.html> - accessed 23 March 2010.
- ၃၆၃ HURFOM (2008) “သူတို့၏ ထမင်းအိုးများကိုကာကွယ်နေကြခြင်း။ ဘုရားသုံးဆူဒေသတွင် ကုန်သွယ်မှုနှင့်အကျင့်ပျက်ခြစားမှုအခြေအနေများ” The Mon Forum, 30 December - http://www.taigress.info/politics/p_82.html - accessed 10 February 2010; တွေ့ဆုံမေးမြန်းခန်း (၈)၊ အမျိုးသမီး၊ ဘီလူး ကျွန်း၊ ချောင်းဆုံမြို့နယ်။ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ Takaloo (2009) “(က-ည-စ) ၏ လိုင်စင်သစ်စနစ်ကြောင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင်မော်တော် ဆိုင်ကယ်သုံးစွဲသူတို့ ဒုက္ခဖြစ်နေကြခြင်း”၊ စစ်တွေ မြို့နယ်၊ စစ်တွေခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ Narinjara News, 17 December - <http://www.bnionline.net/news/narinjara/7580-ka-nya-nas-new-license-troubles-motorcycle-users-in-arakan.html> - accessed 1 March 2010.
- ၃၆၄ KNG (2009) “ကချင်ပြည်နယ်တွင် မော်တော်ဆိုင်ကယ် လိုင်စင်ပြုလုပ်ရန်သက်တမ်းတိုးပေးခြင်း”၊ Kachin News Group, 10 November - <http://www.kachinnews.com/News/Deadline-for-motorcycle-licenses-extended-in-Kachin-State.html> - accessed 7 April 2010.
- ၃၆၅ KNG (2009) “ပြည်သူလူထုများဒုက္ခတွေ့နေချိန်၌ စစ်အစိုးရက ကြွယ်ဝနေခြင်း”၊ ဗန်းမော်မြို့နယ်၊ ဗန်းမော်ခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ Kachin News Group 23 March - <http://www.kachinnews.com/News/Junta-amasses-money-while-civilians-suffer.html> - accessed 7 April 2010; KNG (2009) “မြန်မာအာဏာပိုင်များက တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများ၏ ခရစ်စမတ်ပွဲတော်ကို နှောင့်ယှက်နေခြင်း”၊ မန်စီမြို့နယ်၊ ဗန်းမော်ခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ 27 December - <http://www.kachinnews.com/News/Burmese-authorities-disturb-minority-Christmas.html> - accessed 7 April 2010.
- ၃၆၆ KNG (2008) “ကချင်ပြည်နယ်တွင် ဖိအားများအောက်၌ နေထိုင်နေခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်၊ မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ 30 September - <http://www.kachinnews.com/Commentary/Living-under-duress-in-Kachin-State.html> - accessed 23 February 2010.
- ၃၆၇ KNG (2009) “သိမ်းဆည်းထားသော ကားများ လေလံတင်ရောင်းချမှုမှ စစ်အစိုးရက ကျပ်သန်း ၁,၀၀၀ ကျော် ရိုက်သွားခြင်း”၊ မြစ်ကြီး နားမြို့နယ်။ ကချင်ပြည်နယ်။ Kachin News Group, 23 June - <http://www.kachinnews.com/News/Junta-rakes-in-1000-million-Kyat-from-auction-of-seized-cars.html> - accessed 23 February 2010.

၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် (၁၇/ယ) လိုင်စင်နံပါတ်ကို ချပေးလိုက်ခြင်းနှင့်အတူ၊ လိုင်စင်ကြေးသည် ယခင် လိုင်စင်ကြေး၏ နှစ်ဆကျော် မြင့်တက်သွားခဲ့သည်။^{၃၆၆} ဗဟိုအစိုးရက ချမှတ်ပေးသောမူဝါဒရှိနေသည့် ကြားထဲကပင်၊ မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ရပ်၌ လိုင်စင်ကြေးပမာဏများ ကွာဟမှုအချို့ရှိနေပါသေးသည်။ နယ်မြေဒေသအဆင့် အကျင့်ပျက်ခြစားမှုကြောင့် လိုင်စင်ကြေးတိုးကောက်ခြင်းသည် နေရာဒေသအား လုံးမှာ တူညီကြသည်မဟုတ်ချေ။ လိုင်စင်ကြေးတိုး၍ ကောက်ခံရာ၌လာဘ်စားမှုကြောင့် မော်တော်ဆိုင် ကယ်ချင်းတူပါလျက် လိုင်စင်ကြေးချင်းမတူညီကြချေ။ ဤသို့ဖြင့် မော်တော်ဆိုင်ကယ်ဈေးနှုန်း အကြီး အကျယ်မြင့်တက်သွားခဲ့သည်။လိုင်စင်ကြေးကိုအကြီးအကျယ်တိုးမြှင့်ကောက်ယူပြီးနောက်ပိုင်းတွင်မှတ် ပုံတင်မရှိသည့် မော်တော်ဆိုင်ကယ်စီးသူများကို တိုး၍ဖမ်းဆီးခြင်းနှင့် မော်တော်ဆိုင်ကယ်များလိုင်စင် ဆောင်ရမည့်နယ်မြေများကို တိုးချဲ့ခြင်းပြုခဲ့သည်။ သာဓကအားဖြင့်၊ ကချင်ပြည်နယ်ရှိအနည်းဆုံးမြစ်ကြီး နား နှင့် ဗန်းမော်မြို့နယ်တို့၌ (၂၀၀၉) ခုနှစ်အတွင်းက မော်တော်ဆိုင်ကယ်များကို ကျပ် (၁၀၀,၀၀၀) မှ (၃၀၀,၀၀၀) အထိ လိုင်စင်ကြေး ကြီးကြီး စတင်ကောက်ယူခဲ့သည်။^{၃၆၇} လိုင်စင်များ အသစ်ချပေးပြီး သည်နှင့် မှတ်ပုံတင်မဲ့ မော်တော်ဆိုင်ကယ် စီးနင်းသူများကို ဖမ်းဆီးမှုများတိုးလာခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ရခိုင် ပြည်နယ်၊ စစ်တွေမြို့၌ (၂၀၀၉) ခုနှစ်ကုန်တွင် (၁၇/ ယ) လိုင်စင်ကြေးသည် ယခင်လိုင်စင်ကြေး၏ နှစ်ဆ (ကျပ် ၁၅၀,၀၀၀) နှင့် (၃၀၀, ၀၀၀) အကြားမှ နေ၍ ကျပ် (၃၀၀,၀၀၀ နှင့် ၆၀၀,၀၀၀ အကြားသို့) မြင့်တက်သွားခဲ့သည်။^{၃၆၈} စနစ်ဟောင်းဖြင့် မှတ်ပုံတင်ထားသော မော်တော်ဆိုင်ကယ်များသည်နောက် ထပ်လိုင်စင်ကြေး ကျပ်(၂၅,၀၀၀) ပေးဆောင်ခြင်းအားဖြင့် လိုင်စင်အသစ်ထပ်မံလုပ်ရသည်။ မွန်ပြည် နယ်၌ (၂၀၀၉) ခုနှစ် အကုန်တွင်၊ လိုင်စင်ကြေးများကို အလားတူပင် အကြီးအကျယ်တိုးလိုက်ကြောင်းနှင့် ကျပ် (၃၀၀, ၀၀၀) မှ (၆၂၀, ၀၀၀) အထိ ဖြစ်ကြောင်းသိရှိရသည်။ ^{၃၆၉}

(၁၇/ ယ) လိုင်စင်ကို စတင်ချပေးခဲ့သော်လည်း၊ မြန်မာနိုင်ငံတဝှမ်းလုံးတွင် မှတ်ပုံတင်ပေးသော ရုံးများရှိသည် မဟုတ်သဖြင့်၊ မော်တော်ဆိုင်ကယ်များကို မှတ်ပုံတင်ချင်တိုင်း တင်၍ရသည် မဟုတ်ချေ။ သာဓကအားဖြင့်၊ မွန်ပြည်နယ်မှ မော်တော်ဆိုင် ကယ် ပိုင်ရှင်များသည် (၁၇/ ယ) လိုင်စင်ကို မြို့တော် မော်လမြိုင်မြို့မှာသာလျှင်မှတ်ပုံတင်၍ရသည်။လိုင်စင်သစ်များကိုအနည်းငယ်သာထုတ်ပေးသည်ဖြစ်ရာ ရဲများက မော်တော်ဆိုင်ကယ်များကို ခဏခဏ လိုက်ဖမ်းနေကြောင်း သိရသည်။^{၃၇၀} လိုင်စင်သစ်များကို (၂၀၁၀) ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလကုန်မှ ထုတ်ပေးသော်လည်း ထိုအချိန်မတိုင်မီကပင် မော်တော်ဆိုင်ကယ်များကို ဒဏ်ရိုက်နှင့် နေခဲ့သည်။^{၃၇၁} မြန်မာနိုင်ငံ၌ မော်တော်ဆိုင်ကယ်များသည် လူကိုသယ်ယူပို့ဆောင်ပေးစရာ အဓိက စက်တပ်ယာဉ်ဖြစ်သော်လည်း လိုင်စင်ကြေးကြီးလွန်းသောကြောင့် မော်တော်ဆိုင်ကယ်အတော် များများသည် မှတ်ပုံတင်ထားခြင်းမရှိကြချေ။ ဤသို့ဖြင့် နေရာတကာတွင် အနိုင်ကျင့်စရာနှင့် ဒဏ်ရိုက် စရာ ပစ်မှတ်တစ်ခု ဖြစ်နေခဲ့သည်။ ^{၃၇၂}

၃၆၆ IMNA (2009) “မော်တော်ဆိုင်ကယ် လိုင်စင်သစ်စနစ်ကြောင့် ပြဿနာဖြစ်နေခြင်း”၊ မွန်ပြည်နယ်။ Independent Mon News Agency, 9 December - <http://www.bnionline.net/news/imna/7537-new-motorbike-licenses-spark-conflict.html> - accessed 1 March 2010; Takaloo (2009) “(က-ည-စ) ၏ လိုင်စင်သစ်စနစ်ကြောင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် မော်တော်ဆိုင်ကယ်သုံးစွဲသူတို့ ဒုက္ခဖြစ်နေကြခြင်း”၊ စစ်တွေမြို့နယ်၊ စစ်တွေခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ Narinjara News, 17 December - <http://www.bnionline.net/news/narinjara/7580-ka-nya-nas-new-license-troubles-motorcycle-users-in-arakan.html> - accessed 1 March 2010.

၃၆၉ KNG (2009) “ပြည်သူလူထုများ ဒုက္ခတွေ့နေရချိန်၌ စစ်အစိုးရက ကြွယ်ဝနေခြင်း”၊ ဗန်းမော်မြို့နယ်၊ ဗန်းမော်ခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ 23 March - <http://www.bnionline.net/news/kng/6028-junta-amasses-money-while-civilians-suffer.html> - accessed 2 March 2010.

၃၇၀ Takaloo (2009) “(က-ည-စ) ၏ လိုင်စင်သစ်စနစ်ကြောင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် မော်တော်ဆိုင်ကယ်သုံးစွဲသူတို့ ဒုက္ခဖြစ်နေကြခြင်း”၊ စစ်တွေမြို့နယ်၊ စစ်တွေခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ Narinjara News, 17 December - <http://www.bnionline.net/news/narinjara/7580-ka-nya-nas-new-license-troubles-motorcycle-users-in-arakan.html> - accessed 1 March 2010.

၃၇၁ IMNA (2009) “မော်တော်ဆိုင်ကယ် လိုင်စင်သစ်စနစ်ကြောင့် ပြဿနာဖြစ်လာခြင်း”၊ မွန်ပြည်နယ်။ Independent Mon News Agency, 9 December - <http://www.bnionline.net/news/imna/7537-new-motorbike-licenses-spark-conflict.html> - accessed 1 March 2010;

၃၇၂ Ibid.

၃၇၃ Myo Gyi (2010) “တရုတ်နိုင်ငံလုပ် မော်တော်ဆိုင်ကယ်များကို တင်သွင်းခွင့်ပြုနေခြင်း”၊ မုဆယ်မြို့နယ်၊ မုဆယ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ Mizzima News, 12 January - <http://www.bnionline.net/news/mizzima/7659-china-made-motorcycles-allowed-to-import.html> - accessed 1 March 2010.

၃၇၄ KNG (2010) “ကချင်တိုင်းရင်းသားတို့၏မနေ့ပွဲကို မြန်မာစစ်အစိုးရက ဖိနှိပ်နှောင့်ယှက်နေသည်ကြားမှစတင်ခဲ့ခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်၊ မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ Kachin News Group, 6 January - <http://www.bnionline.net/news/kng/7624-ethnic-kachin-manau-festival-starts-amidst>

လိုင်စင်ကြေးကို အကြီးအကျယ် တိုးမြှင့်လိုက်ခြင်း၏ အကြောင်းပြချက်မှာ လိုင်စင်လုပ်ထားရာ ပြည်နယ်၊ သို့မဟုတ် တိုင်း၏ ပြင်ပသို့ သွားလာခွင့်မရှိဟု ပိတ်ပင်ထားသော ယခင်စည်းမျဉ်းကို ပယ်ဖျက် ရန်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုပါသည်။ ဤစည်းမျဉ်းသည် (၁၇/ ယ) လိုင်စင် ထုတ်ပေးလိုက်သောအခါ၌ ပယ်ဖျက်ပြီး ဖြစ်သွားခဲ့သည်။ (၁၇/ယ)လိုင်စင်ဖြင့် မော်တော်ဆိုင်ကယ်ပိုင်ရှင်များသည် နိုင်ငံ၏ မည်သည့်အရပ်ဒေသ သို့မဆို မောင်းနှင်သွားလာခွင့်ရှိသည်။ ရန်ကုန်နှင့်နေပြည်တော်သည် ချွင်းချက်ဖြစ်သည်။ ဤနေရာ များ၌ အစိုးရ၏ အဖွဲ့အစည်းများသာလျှင် မော်တော်ဆိုင်ကယ် ပိုင်ဆိုင် စီးနင်းခွင့်ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ နယ်မြေဒေသ အတော်များများ၌ ဤစည်းမျဉ်းကို လျော့ချလိုက်ခြင်းကြောင့်လည်း အကြောင်းထူးလာ သည်တော့ မဟုတ်ချေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပြည်နယ်တစ်ခုမှ တစ်ခုသို့ မော်တော်ဆိုင်ကယ်ဖြင့်သွား နိုင်လောက်အောင် လမ်းမကောင်းသော ကြောင့် ဖြစ်သည်။

(၂၀၁၀) ခုနှစ်တွင် မော်တော်ကားလိုင်စင်ကြေးများကိုလည်း တိုးလိုက်ကြောင်း သတင်းရရှိပါ သည်။ သို့ရာတွင် မော်တော်ကား လိုင်စင်ကြေးသည် မော်တော်ဆိုင်ကယ်လိုက်ကြေးလောက် များများ တိုးသည်တော့ မဟုတ်ချေ။ သာကေအားဖြင့်၊ (၂၀၁၀) ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလက (ထိုင်းနိုင်ငံ မဲဆောက်မြို့ အနီးရှိ) ကရင်ပြည်နယ်၊ မြဝတီမြို့တွင် မော်တော်ကား နှစ်စဉ်လိုင်စင်ကြေးကို ကားတန်ဖိုး၏ ၁၀ရာခိုင်နှုန်း မှနေ၍ ၁၅ ရာခိုင်နှုန်းသို့ တိုးမြှင့်လိုက်သည်။^{၃၇၂} ကားနှစ်စဉ် လိုင်စင်ကြေးတိုးပြီးနောက်တွင် ထိုင်း နိုင်ငံမှ ဝယ်ယူလာခဲ့သောကားများ (သို့မဟုတ်ခိုးကားများ)ကို နယ်မြေဒေသအတွင်းမှာသာ မောင်းနှင်ခွင့်ပြုခဲ့ သော မူဝါဒကိုလျော့ပေါ့ပေးခဲ့သည်။ (၂၀၀၉) ခုနှစ်တွင် အခြားယာဉ်များအပေါ်မှာလည်း လိုင်စင်ကြေး တိုး၍ ကောက်ခံခဲ့သည်။ သာကေအားဖြင့်၊ စစ်တွေမြို့နယ်၌ သုံးဘီး အငှားယာဉ်များ၏ လိုင်စင်ကြေးကို တိုးလိုက်ပြီး၊ လိုင်စင်နံပါတ်ပြားများကို အစိုင်းပုံမှနေ၍ တြိဂံပုံသို့ ပြောင်းလဲလိုက်သည်။^{၃၇၆}

လှေ လိုင်စင်ကြေးများ

ရေယာဉ်မှန်သမျှသည် ဆောက် လုပ်မှုကြေးနှင့် လိုင်စင်ကြေးများကိုတရား ဝင် ပေးဆောင်ကြရသည်။ သို့ရာတွင် ဤ ကြေးများနှင့်ပတ်သက်၍ အများပြည်သူသို့ ထုတ်ပြန်သော သတင်းအချက်အလက်များ မရှိသလောက်ရှားပါးသည်။ ဤသို့ သတင်း အချက်အလက်များ ရှားပါးသည့်တိုင်၊ အ ခြားလိုင်စင်ကြေးများနှင့်အလားတူသော ပြဿနာများရှိကြောင်းတွေ့ရပါသည်။ သာ ကေအားဖြင့်၊ (၂၀၀၈) ခုနှစ်က ကရင်ပြည် နယ်၊ ဖားအံမြို့နယ်ရှိ ကျေးရွာများ၌ စက်တပ်လှေများအပေါ် ကောက်ခံသော အခွန်များသည် ကျပ်

ကုန်စည်သယ်ယူပို့ဆောင်သည့်လှေတစ်စီး (မှန်ပြည်နယ်) HREIB

burma-juntas-harassment-.html - accessed 1 March 2010; Salai Pi Pi (2010) “အမှန်တရားကိုသတင်းပေးပို့ခဲ့သည့်အတွက်ကြောင့်မြန်မာသတင်း ထောက်များကို အသိအမှတ်ပြုရကြခြင်း”၊ Mizzima News, 27 January - <http://www.bnionline.net/news/mizzima/7768-imprisoned-burmese-journalists-recognized-for-reporting-truth-.html> - accessed 1 March 2010.

၃၇၂ Usa Pichai (2010) “ကျေးရွာလူထုများကို မော်တော်ယာဉ်များ အစိုးမခံရစေရန် စောင့်ကြည့်ခိုင်းနေခြင်း”၊ မြဝတီမြို့နယ်၊ မြဝတီခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ Mizzima News, 25 January - <http://www.bnionline.net/news/mizzima/7754-villagers-told-to-keep-an-eye-on-vehicles-to-prevent-theft-.html> - accessed 23 March 2010.

၃၇၆ IMNA (2009) “မော်တော်ဆိုင်ကယ် လိုင်စင်သစ်ထုတ်ပေးရာ၌ ပြဿနာများ စတင်ဖြစ်ပေါ်နေခြင်း”၊ မှန်ပြည်နယ်။ Independent Mon News Agency, 9 December - <http://www.bnionline.net/news/imna/7537-new-motorbike-licenses-spark-conflict.html> - accessed 1 March 2010;

(၂၂,၀၀၀) မှ (၁၀၀,၀၀၀)အထိ အမျိုးမျိုးဖြစ်နေသည်။^{၃၇၇} ဤသို့ အမျိုးမျိုးဖြစ်နေခြင်းသည် လှေအမျိုးအစား သို့မဟုတ် လှေတန်ဖိုး အပေါ်တွင် အခြေခံခြင်း မဟုတ်ကြောင်း သိရသည်။

အခြားယာဉ်ဆိုင်ရာကြေးများ

မော်တော်ယာဉ်ပိုင်ရှင်များသည် လိုင်စင်ကြေးများအပြင် နယ်မြေဒေသအဆင့်တွင် တောင်းနေကျ အခြားကြေးများကိုလည်းပေးကြရသည်။ ဤအခွန်/ကြေးများသည် နယ်မြေဒေသတစ်ခုနှင့်တစ်ခုတွင် တူကြသည်မဟုတ်ချေ။ သို့ဖြစ်ရာ ဤကြေးများကို ဗဟိုအုပ်ချုပ်ရေးဌာနက ချမှတ်သည် မဟုတ်ဘဲ၊ နယ်မြေအာဏာပိုင်များက ချမှတ်သည်ဟုယူဆရသည်။ သာဓကအားဖြင့် မွန်ပြည်နယ်၊ ဘီလူးကျွန်း၌ မော်တော်ဆိုင်ကယ်များအတွက် အစဦးဆုံးဆောင်ရသော လိုင်စင်ကြေးအပြင် ဤမျှလောက် မများလှသော နှစ်စဉ်ကြေး ကျပ်(၁,၀၀၀)ကိုလည်း ကောက်ယူခဲ့သည်။^{၃၇၈} ထို့အပြင်၊မော်တော် ဆိုင်ကယ်တစ်စင်းကို ဝယ်ယူပြီးစမှပင် ယာဉ်ထိန်းရဲအဖွဲ့ကို တရားဝင်ကြေး မဟုတ်သော ကျပ် (၃၀,၀၀၀) ကိုလည်းပေးရသည်။^{၃၇၉} ငွေပေးထားသူ အား လက်မှတ်တစ်စောင် ထုတ်ပေးသည်။ ရဲက မော်တော်ဆိုင်ကယ်ပိုင်ရှင်/စီးသူကိုရပ်ခိုင်းသောအခါ၌ ဤလက်မှတ်ကိုထုတ်ပြရသည်။ လက်မှတ်ကိုထုတ်မပြနိုင်သော မော်တော်ဆိုင်ကယ်ပိုင်ရှင်/ စီးသူမှန်သမျှသည် မော်တော်ဆိုင်ကယ်အသိမ်းခံရသည်။ ဤနယ်မြေ၌ မော်တော်ဆိုင်ကယ်သည်သာလျှင် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအတွက် အားထားနေရသော တစ်ခုတည်းသောယာဉ်ဖြစ်ရာ၊ အိမ်ထောင်စုအများစုအဖို့ ဤကြေးကိုပါပေးဆောင်နေကြရသည်။^{၃၈၀}

ကားပိုင်ရှင်နှင့် မော်ဆော်ဆိုင်ကယ်ပိုင်ရှင်တို့သည် (စစ်ဆေးရေး ဂိတ်စခန်းများမှာ ကောက်ခံသော အခွန်များ အပြင်) အနိုင်ကျင့်ငွေတောင်းမှုအပါအဝင် ကြိုတင်မသိနိုင်သော ကြေးများနှင့်အခွန်များကိုလည်း တစ်လျှောက် ပေးနေကြရသည်။^{၃၈၁} သာဓကအားဖြင့်၊ ရေးမြို့နယ်၊ ခေါဇာမြို့နယ်ခွဲ၌ မူလတန်းကျောင်းဆောက်လုပ်ရန်အတွက်ဟုဆိုကာ မော်တော်ဆိုင်ကယ်ပိုင်ရှင်များထံမှ တစ်ပြေးညီကျပ် (၃၀,၀၀၀)စီကောက်ခံခဲ့သည်။^{၃၈၂} အချို့နယ်မြေဒေသများ၌ ကောက်ခံသောကြေးများသည် ပို၍ပိုမိုနက်ရှိုင်းလာခဲ့သည်။ လစဉ်ကောက်ခံလေ့ရှိသည်။ လမ်းပြင်ရန်အတွက်ဟု အကြောင်းပြသည်ကများသည်။^{၃၈၃} သာဓကအားဖြင့်၊ ထိုင်းနယ်စပ်အနီး ကရင်ပြည်နယ်၊ ဘုရားသုံးဆူမြို့နယ်၌ (၂၀၀၆) ခုနှစ်က ကားပိုင်ရှင်များ သည် ကားအမျိုးအစားအပေါ် မူတည်လျက်လစဉ် ဘတ် (၃၀၀) မှ (၁,၀၀၀)အထိ ပေးကြရသည်။ မော်တော်ဆိုင်ကယ်ပိုင်ရှင်များကို လစဉ် ဘတ် (၅၀) ကောက်ခံခဲ့သည်။^{၃၈၄} လစဉ်ကြေးအပြင် ယာဉ်ပိုင်ရှင်များ သည် ပုံမှန်မဟုတ်သော အခွန်များကိုလည်း ပေးကြရသည်။ သာဓကအားဖြင့် (၂၀၁၀) ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီ လက ကုန်တင်ကားပိုင်ရှင်များကို ကားအမျိုးအစားပေါ်မူတည်လျက် တစ်ဦးလျှင် ဘတ်(၅၀၀)မှ (၃,၆၀၀) အထိ

၃၇၇ KHRG (2008) “နေ့စဉ်တောင်းဆိုနေမှုများနှင့် ခေါင်းပုံဖြတ် အမြတ်ထုတ်မှုများ။ ဖားအံခရိုင်တွင်(နအဖ)နှင့် ဒီကော့အေတို့ထိန်းချုပ်မှုအောက် နေထိုင်နေရသောဘဝ”၊ ကရင်ပြည်နယ်။ Karen Human Rights Group, 18 September - <http://www.khrg.org/khrg2008/khrg08f13.pdf> - accessed 21 February 2010.

၃၇၈ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း -၈။ အမျိုးသမီး၊ ဘီလူးကျွန်း၊ ချောင်းဆုံမြို့နယ်။ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။

၃၇၉ Ibid.

၃၈၀ Ibid.

၃၈၁ HURFOM (2006) “အာဏာပိုင်များက နယ်စပ်မြို့တွင်ငွေညှစ်နေကြခြင်း”၊ ဘုရားသုံးဆူမြို့နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 March; HURFOM (2006) “မွန်ပြည်နယ်တွင် အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေမှု ဆက်လက်ရှိနေခြင်း -၂”၊ ရေးမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 4 April; KNG (2009) “ကရင်ပြည်နယ်တွင်ငွေညှစ်မှုဖြင့် အလုပ်ဖြစ်နေခြင်း”၊ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်၊ မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ Kachin News Group, 22 May - <http://www.bnionline.net/news/kng/6314-extortion-name-of-the-game-in-burmas-northern-kachin-state.html> - accessed 2 March 2010.

၃၈၂ HURFOM (2006) “မွန်ပြည်နယ်တွင် အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေမှု ဆက်လက်ရှိနေခြင်း -၂”၊ ရေးမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 4 April.

၃၈၃ HURFOM (2006) “အာဏာပိုင်များက နယ်စပ်မြို့တွင် ငွေညှစ်နေကြခြင်း”၊ ဘုရားသုံးဆူမြို့နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 March.

၃၈၄ Ibid.

ကောက်ခံခဲ့သည်။^{၃၈၅} ဤအခွန်ငွေများကို ထိုင်းနိုင်ငံနယ်စပ်နှင့် နီးကပ်နေသည့်ဒေသဖြစ်သောကြောင့် ထိုင်းဘတ်ငွေနှင့် ကောက်ခံသည်။

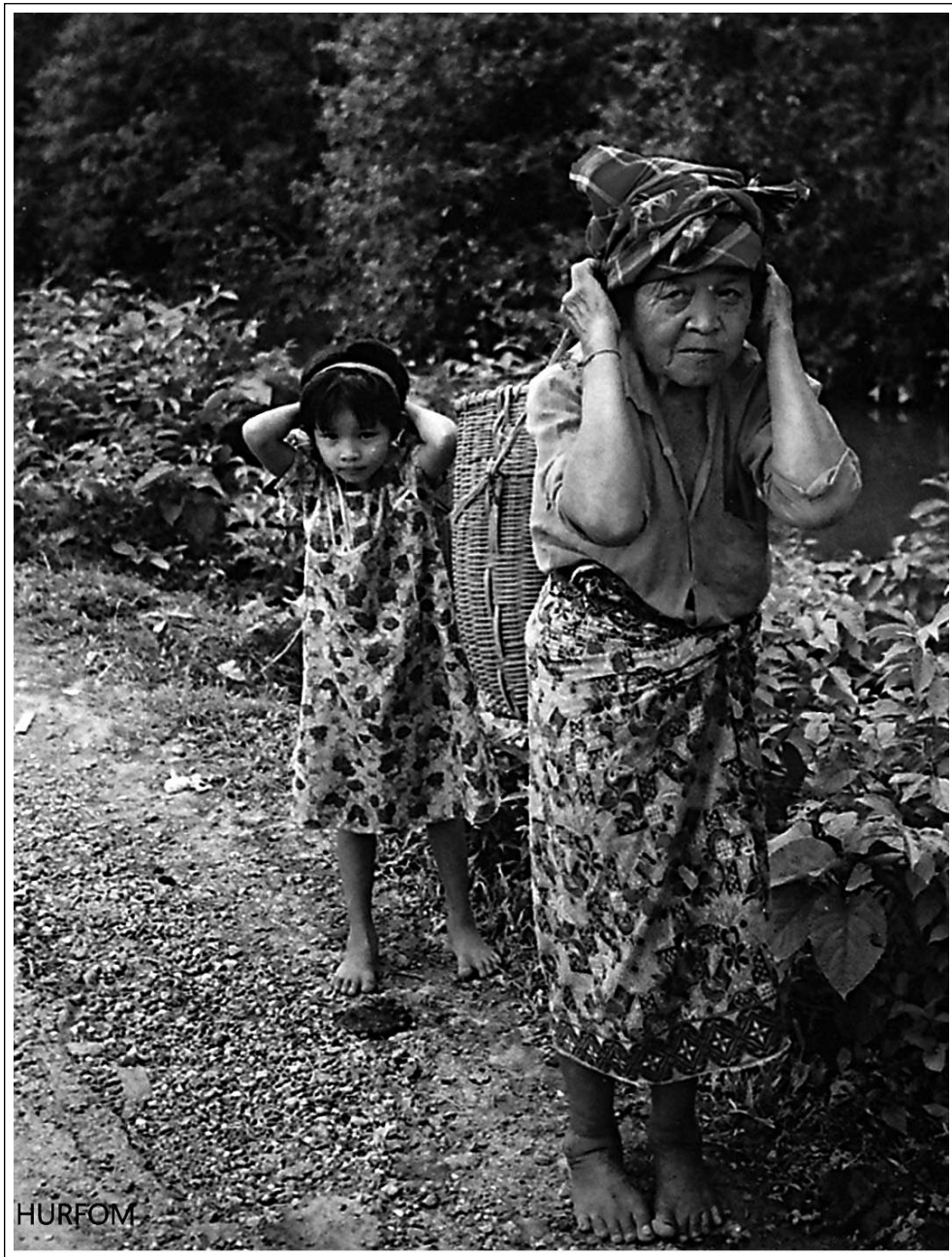
ယာယီသိမ်းယူခြင်း

ကိုတင်မသိနိုင်သော နောက်ထပ် ‘အခွန်’ တစ်မျိုးမှာ စစ်တပ်၊ (မအဖ) မြို့နယ် အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် အခြားသော အစိုးရနှင့် ပတ်သက်ရာပတ်သက်ကြောင်း အဖွဲ့အစည်းများ အသုံးပြုရန်အတွက် ယာဉ်များ ကို ယာယီသိမ်းယူခြင်းဖြစ်သည်။^{၃၈၆} ယာယီသိမ်းယူသည်ဟုဆိုရာ၌လည်း အိမ်ထောင်စုများက ယာဉ်များ ၏ ပြုပြင်ရေးနှင့် ထိန်းသိမ်းရေး စရိတ်များကိုကျခံကြရသည်။^{၃၈၇} အထူးသဖြင့် ကုန်တင်ကားများသည် စစ်တပ်၊ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးအဖွဲ့များ၊ အစိုးရနှင့်ပတ်သက်ရာပတ်သက်ကြောင်း အဖွဲ့အစည်းများ အတွက်ပစ္စည်းများသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးတွင် အသုံးပြုရန်ယာယီသိမ်းယူခြင်းကို ခံရတတ်သည်။^{၃၈၈} ယာဉ်များကို သိမ်းယူမှုမှနေ၍ ငွေသားဖြင့် အခွန်ပေးဆောင်စေခြင်းဖြစ်သို့ ပြောင်းသွားတတ်သည်။ သာဓက အားဖြင့် ထိုင်းနိုင်ငံ၏ နယ်စပ်မြို့ ဆန်ခလဘူရီ အနီး၊ မွန်ပြည်နယ်၊ ဘုရားသုံးဆူမြို့နယ်၌ (၂၀၁၀) ခုနှစ်၊ နှစ်ဆန်းတွင် (မအဖ) မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးက ကုန်တင်ကား (၄ ဘီးကားနှင့် ၁၀ ဘီးကားများ) ပိုင်ရှင် များအား နောက်နောင်တွင် ၎င်းတို့၏ကားများကို စစ်တပ်အတွက် ပစ္စည်းများတင်ရန် ချောဆွဲတော့မည် မဟုတ်ကြောင်း၊ ဤအတွက် ကုန်တင်ကားပိုင်ရှင်အားလုံးသည် စစ်တပ်၏ယာဉ်ငှားခ ကုန်ကျစရိတ် အတွက် (၆)လ လျှင်တစ်ကြိမ် အခွန်ပေးရမည်ဖြစ်ကြောင်း အသိပေးခဲ့သည်။^{၃၈၉} (၆)လ အတွက် ၄ ဘီး ကား ပိုင်ရှင်များအပေါ်တွင် အခွန် ဘတ် (၁,၅၀၀) နှင့် ၁၀ ဘီးကား ပိုင်ရှင်များအပေါ်ဘတ် (၃,၀၀၀) ကောက်ခံခဲ့သည်။

- ၃၈၅ HURFOM (2010) “အုပ်ချုပ်သူများက ငွေအမြောက်အများ ချေးယူပြီးနောက် ထရပ်ကားပိုင်ရှင်များကို အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း”၊ ဘုရားသုံးဆူမြို့နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ HURFOM, 15 January - <http://rehmonnya.org/archives/1280> - accessed 15 February 2010.
- ၃၈၆ HURFOM (2006) “မွန်ပြည်နယ်တွင် အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေမှု ဆက်လက်ရှိနေခြင်း - ၂”၊ ရေးမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 4 April; Burma Issues (2008) “မွန်မြို့နယ်သို့ စစ်တပ်ရဲကွပ်ပစ္စည်းများ သယ်ယူပို့ဆောင်ရန်ကား ၃၀၀ ကျော်အသုံးပြုခဲ့ခြင်း”၊ ညောင်လေးပင်ခရိုင်၊ ပဲခူးတိုင်း။ MARTUS Bulletin, 16 December; HURFOM (2009) “ရေဖြူမြို့နေလူထုများထံမှမော်တော်ဆိုင်ကယ်နှင့် ငွေရ ယူနေခြင်း”၊ ရေဖြူမြို့နယ်၊ ထားဝယ်ခရိုင်၊ တနင်္သာရီတိုင်း။ MARTUS Bulletin, 1 January - 1 June; KNG (2009) “မြန်မာစစ်တပ်၏လက်နက်နှင့် ရဲကွပ် ပစ္စည်းများ သယ်ယူရန် ထရပ်ကား ၆ စင်းကို ချောဆွဲ အသုံးပြု ခဲ့ခြင်း”၊ မူဆယ်မြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ Kachin News Group, 9 October - <http://www.kachinnews.com/News/Six-trucks-forced-to-transport-Burmese-Army-arms-and-rations.html> - accessed 23 February 2010; PWO (2008) “ရိုင်ဘာနှင့် ထော်လာရီသမားများကို အခွန်မပေးဆောင်သည့်အတွက် ကျောက်တုံးများသယ်ဆောင်စေခြင်း”၊ မိုင်းတုံမြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 13 March; PYNG (2007) “စစ်တပ်သုံးပစ္စည်းများ သယ်ယူရန် ကုန်တင်ကား အများ အတင်းအကျပ် အသုံးပြုနေခြင်း”၊ မိုင်းတုံမြို့နယ်၊ ကျောက်မဲခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 22 May; PYNG (2008) “ရွှေလီရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းအတွက် ကျွန်ုပ်တို့နေရခြင်း”၊ မိုင်းတုံမြို့နယ်၊ ကျောက်မဲခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 15 February; PYNG (2008) “စစ်တပ်သုံးပစ္စည်းများသယ်ယူရန် ကုန်တင်ကားအများအတင်းအကျပ်အသုံးပြုနေခြင်း”၊ မိုင်းတုံမြို့နယ်၊ ကျောက်မဲခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 1 June; PYNG (2008) “အစိုးရဆန္ဒမယ့် လှုံ့ဆော်စည်းရုံးမှုအတွက် ဒေသခံများ၏ မော်တော် ဆိုင်ကယ်များကို အတင်းအကျပ် ခိုင်းစေနေခြင်း”၊ မိုင်းတုံနှင့် နမ့်ဆမ်မြို့နယ်၊ ကျောက်မဲခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 4 May; PYNG (2008) “စစ်သားများက ခြိမ်းခြောက်၍ငွေသိမ်းယူခြင်း”၊ နမ့်ဆမ်နှင့်မိုင်းတုံမြို့နယ်၊ ကျောက်မဲခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 18 February; PYNG (2008) “ရွှေလီရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းအတွက်ကျွန်ုပ်တို့နေရခြင်း”၊ မိုင်းတုံမြို့နယ်၊ ကျောက်မဲခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 15 February; PWO (2008) “မော်တော်ဆိုင်ကယ်များကို ဝေါတာဆွဲနေခြင်း”၊ မိုင်းတုံမြို့နယ်၊ ကျောက်မဲခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ MARTUS Bulletin, 10 January.
- ၃၈၇ PYNG (2008) “ရွှေလီရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းအတွက် ကျွန်ုပ်တို့နေရခြင်း”၊ မိုင်းတုံမြို့နယ်၊ ကျောက်မဲခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ 15 February, MARTUS Bulletin.
- ၃၈၈ HURFOM (2010) “အုပ်ချုပ်သူများက ငွေအမြောက်အများ ချေးယူပြီးနောက် ထရပ်ကားပိုင်ရှင်များကို အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း”၊ Rehmonnya.org, 15 January - <http://rehmonnya.org/archives/1280> - accessed 15 February 2010.
- ၃၈၉ IMNA (2010) “ဘုရားသုံးဆူမြို့နယ်တွင်ယာဉ်ပိုင်ရှင်များက စစ်တပ်ပစ္စည်းသယ်ဆောင်ခအတွက် ငွေပေးနေရခြင်း”၊ ဘုရားသုံးဆူမြို့နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ Independent Mon News Agency, 6 January - <http://www.bnionline.net/news/imna/7623-vehicle-owners-pay-the-price-for-military-shipsments-in-three-pagoda-pass.html> - accessed 1 March 2010.

သက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုအပေါ် စီးပွားရေးအရ ထိခိုက်သက်ရောက်မှု

ဤသို့တရားဝင်ရော၊ တရားမဝင်ပါ အခွန်ကောက်ခံနေမှုများ၏ စုပေါင်းသက်ရောက်မှုကြောင့် လူထုအများမှာ ဆင်းရဲမွဲတေမှု ဒဏ်ကိုခံစားနေကြရပါသည်။ လူများ၏ ဝင်ငွေနှင့်ပိုင်ဆိုင်မှုများ အပေါ် သက်ရောက်နေသည့် ဤမျှကြီးလေးသော အချိုးအဆကို(နအဖ)စစ်အစိုးရနှင့် အခြားတရားမဝင်အဖွဲ့ အစည်းပေါင်းစုံက ကောက်ခံနေသောကြောင့် ပြည်သူများ၏ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု လုပ်ငန်းများသိသိသာသာ ထိခိုက်ကျဆင်းလာစေပြီး၊ ကြွေးတင်ရခြင်း၊ လူတန်းစေ့မနေနိုင်ခြင်း ပြဿနာများကြုံတွေ့ရပါသည်။ နောက်တင်ပြမည့်အခန်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အခွန်စနစ်၏ စီးပွားရေးအရ ထိခိုက်သက်ရောက်မှု သည် ပြည်သူများ၏ လူ့အခွင့်အရေးအပေါ်တွင်ပါ မည်သို့မည်ပုံ ထိခိုက်သက် ရောက်မှုရှိသည်ကို ဖော်ပြထားပါသည်။

တောင်ယာမှ သီးနှံများရှူးပြီးပြန်လာသည့် မြေးအဖွားနှစ်ဦး (မွန်ပြည်နယ်) (HURFOM)

(၃) လူ့အခွင့်အရေးအပေါ် မြန်မာနိုင်ငံအခွန်ကောက်ခံနေမှုစနစ်၏ ဆိုးကျိုးထိခိုက် သက် ရောက်မှုများ

“အလုပ်လုပ်ဖို့အချိန်လည်းမရှိဘူး၊ သူတို့ကိုပေးစရာပိုက်ဆံလည်း မရှိတော့ဘူး။ ထမင်းနပ်မှန် အောင် စားစရာလည်း မရှိတော့ဘူး” အမွေလုပ်အားစေခိုင်းခြင်းနှင့် စစ်တပ်များအနိုင်ကျင့် အခွန်ကောက်ခံခြင်း ရန်မှလွတ်အောင် မိမိနှင့် မိမိ၏မိသားစု(၂၀၀၉)ခုနှစ်၊ မေလဆန်းတွင် ရွာမှ ထွက်ပြေးလာခဲ့ကြောင်း ရှင်းပြခဲ့သည့် လူငယ်တစ်ဦး။^{၃၉}

လက်ရှိ အခွန်ကောက်ခံရေးစနစ်သည် အလွန်ပင်ဆိုးရွား ခြစားပျက်ယွင်းနေပြီး၊ နိုင်လိုမင်းထက် ပြုနေသည်ဖြစ်ရာ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အများပြည်သူတို့၏ (အထူးသဖြင့် ကလေးသူငယ်တို့၏ အသက်ရှင်နေ ထိုင်ရေး အခြေအနေကို) ယိုယွင်း ပျက်စီးနေ စေလျက်ရှိသည်။ အခွန်ကောက်ခံရေးစနစ်သည် အိမ်ထောင် စုများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် စီးပွားရေးအဆောက်အအုံ တစ်ခုလုံးအပေါ် ၎င်း၏သက်ရောက်မှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသောအားဖြင့် “ရေးဆွဲချမှတ်”ထားခြင်းနှင့် ကျင့်သုံးခြင်းပြုနေသည်မဟုတ်ချေ။ အမှန် တွင် ဤစနစ်သည် အခွန်ကောက်ခံခြင်းနည်းဖြင့် တိုက်ရိုက်ထောက်ပံ့ကျွေးမွေးထားသော စစ်သား အမြောက်အများကို လက်ကိုင်ပြုထားသည့် မြန်မာစစ်အစိုးရ၏ လိုအပ်ချက်များအရ တည်ရှိလာခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ အရပ်သားပြည်သူတို့က ထောက်ပံ့ရေးအခွန်ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကြီးကို ထမ်းနေ ရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အခွန်များကကြီးမြင့်လွန်းလှပြီး၊ ပမာဏကိုလည်း ပုံသေသတ်မှတ်ထားလေ့ရှိသည် ဖြစ်ရာ၊ အဆင်းရဲဆုံးလူများသည် အခံရဆုံးဖြစ်သည်။ အိမ်ထောင်စုများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအဖို့ လည်း အကြီးအကျယ်ဝန်ပိစေကာ၊ ကြွေးတင်သည့်အဖြစ်သို့ ရောက်စေခဲ့သည်။ ဝင်ငွေလျော့နည်းသွား စေမှုကြောင့်လည်း ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလျော့နည်းသွားစေပြီး၊ အကျိုးဆက်အားဖြင့်စီးပွား ရေးတစ်စုံလုံး ဖွံ့ဖြိုးကြီးထွားမှုကို ထိခိုက်စေပါသည်။ မရေမတွက် နိုင်လောက် အောင်များပြားလှသော စစ်ဆေးရေးဂိတ်စခန်းများမှာ အခွန်ကောက်ခံနေမှုများကြောင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ စီးပွားရေးလုပ် ဆောင်ချက် များသည် အလွန်အလွန်ကြီးမားသော အဟန့်အတားများနှင့်ကြုံတွေ့နေကြရကာ၊ လုပ်စားကိုင်စားရ သည်မှာ ပို၍ပို၍မသေချာ မရေရာဖြစ်နေလျက်ရှိသည်။ အကျိုးရှိသော ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားမှုလုပ် ငန်းနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်တစ်ခုလုံးမှာ လုပ်ကိုင်နိုင်သော လုပ်ငန်းအရေအတွက်လည်း လျော့ နည်းလာခဲ့သည်။ မူလကတည်းကပင်လျှင် ဝင်ငွေနိမ့်ကျနေခဲ့သည်ဖြစ်ရာ ဤအချက်နှင့် ပေါင်းလိုက်သော အခါ၌ အိမ်ထောင်စုများ၏ အခြေခံစားသုံးကုန်ပစ္စည်းများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုအတွက် ဝယ်နိုင်အားသည် အကြီးအကျယ် ထိခိုက်ကျဆင်းနေလျက်ရှိသည်။

သို့ဖြစ်ရာ၊ လူအတော်များများအဖို့ ဝင်ငွေအလုံအလောက်ရှာရန်မှာမဖြစ်နိုင်ချေ။ ထို့အပြင် အခွန်ငွေနှင့် ရရှိသောဘဏ္ဍာငွေများကို မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်သူတို့ အလိုဆန္ဒလည်းရှိ၊ လိုလည်းလိုအပ်သော ကောင်းကျိုးဆိုင်ရာကိစ္စများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် သုံးစွဲနေသည်လည်းမဟုတ်ချေ။ ဗဟိုရ-သုံး ငွေစရင်း ဘတ်ဂျက်မှာ စရင်းဝင်သော အခွန်ဘဏ္ဍာဝင်ငွေများကို စစ်တပ်နှင့် စစ်တပ်အတွက်အထောက် အကူပြုပေးသော ဌာနများအတွက်သာ ခွဲဝေသတ်မှတ်ပေးသည်။ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍမှဝင်ငွေနှင့် အရင်းအနှီး ပစ္စည်းများကို ထုတ်လုပ်မှုနှင့်မဆိုင်သော နေရာဌာနများသို့ လွှဲပြောင်းခွဲဝေချမှတ်ပေးခြင်းသည် ပုဂ္ဂလိက

၃၉၀ HURFOM (2009) “သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်မှ အခွန်ကောက်ခံမှုကြောင့် နစ်နာရသူကိုနယ်စပ်တွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း” ၊ မွန်ပြည်နယ်။ Martus Bulletin

ကဏ္ဍရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ရေရှည်မြန်မာ့ စီးပွားရေးကြီးထွားမှုကို ဆုတ်ယုတ်စေပါသည်။ အကျိုးဆက်အား ဖြင့် လူတန်းစေ့မနေနိုင်လောက်အောင် ဖူလုံသောလူနေမှုအဆင့်အတန်းရရှိခွင့်ကို ဆုတ်ယုတ်စေပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကတိကဝတ်နှင့် တာဝန်ရှိနေမှုများ

ဆင်းဆင်းရဲရဲ နေထိုင်နေရရှာသော မိသားစုတစ်စု (HURFOM)

“စစ်တပ်နဲ့ အာဏာပိုင်တွေကို ခဏခဏအခွန်ပေးနေကြရတော့ လူအတော်များများက ကြွေးတင်တဲ့ဘဝကို ရောက်သွားကြတယ်။ သစ်ခုတ်လုပ်ငန်းမလုပ်ရဘူးလို့ ဥပဒေထုတ်နေတာကလည်း အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေပဲ ဖြစ်နေတတ်ကြတော့၊ လူတွေမှာ အသက်ဆက်စရာနည်းလမ်းမရှိကြတော့ဘူး။”^{၃၉}

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်း(UDHR)သည်အာဏာတည်သောသဘောတူစာချုပ်တစ်ရပ် မဟုတ်သော်လည်း ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအားလုံးအနေနှင့် မြှင့်တင်ပေးခြင်း၊ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးခြင်း ပြုလိမ့်မည်ဟုမျှော်လင့်ထားသော အခြေခံအခွင့်အရေးများကိုပြဆိုထားပါသည်။ ထို့အပြင် အာဆီယံအသင်း၏ ပဋိညာဉ်စာတမ်း (ASEAN Charter)အရလည်း မြန်မာနိုင်ငံသည် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များ၊ လူ့အခွင့်အရေးများကိုမြှင့်တင်ပေးခြင်းနှင့် လူမှုတရားမျှတမှုများကိုမြှင့်တင်ပေးခြင်းစသဖြင့် လေးစားလိုက်နာရန် တာဝန်ရှိပါသည်။ ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံလည်းဖြစ်၊ အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများအသင်းဝင် နိုင်ငံလည်းဖြစ်သော မြန်မာနိုင်ငံအနေနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်းမှာရော၊ အာဆီယံအသင်းပဋိညာဉ်စာတမ်းမှာပါပါရှိသော ပြဌာန်းချက်များကိုလေးစားလိုက်နာရန် တာဝန်ဝတ္တရားရှိပါသည်။

နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးဥပဒေက မည်သို့သော စီးပွားရေးစနစ်တစ်ခု ရှိသင့်သည်ဟုလည်းကောင်း၊ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ၊ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ၊ လူမှုရေးဆိုင်ရာမူဝါဒကို မည်သို့ပြုပြင်ပြောင်းလဲသင့်သည်ဟု လည်းကောင်း ညွှန်းဆိုထားခြင်းမရှိသော်လည်း တိကျရှင်းလင်းသော ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများနှင့်စည်း

၃၉၁ ERI (2010) “ရေမြို့နယ်တွင် သစ်ထုတ်လုပ်မှုအပေါ် တနင်္သာရီတိုင်းမှ အခွန်ကောက်ယူနေမှုများ”၊ တနင်္သာရီတိုင်း။ Martus Bulletin

ဘောင်များကိုပြဆိုထားပါသည်။ သို့ဖြစ် ရာမြန်မာနိုင်ငံအနေနှင့်ဥပဒေပါတာဝန် ဝတ္တရားများကို ဆောင်ရွက်ရသော အချိန်များ၌ဖြစ်စေ၊ အခြေခံစံနှုန်းများ အရ ဆောင်ရွက်သင့်သည်ဟုမျှော်လင့် ထားသောကိစ္စရပ်များကို ဆောင်ရွက် ရသောအချိန်များ၌ဖြစ်စေ သတ်မှတ် ထားသောမူများနှင့်အညီ မိမိ၏ပြည်သူ ပြည်သားတို့အား ဆက်ဆံပြုမူရပေလိမ့် မည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့် အရေးကြေညာစာတမ်း (UDHR)သည် လူပုဂ္ဂိုလ်များအား လူမျိုးရေးအရဖြစ်စေ၊ အခြားသဏ္ဌာန်များအရဖြစ်စေခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း၊ သို့မဟုတ် ရမ်းကားဖိနှိပ်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှုရပ်သိမ်းခြင်း၊ သို့မဟုတ် အခြားသောခြိမ်းခြောက်မှုများမှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးရန်အတွက် ထိရောက်သောအစီအမံများချမှတ်ထားကာ၊ နိုင်ငံအစိုးရများ အနေနှင့် လူ့အခွင့်အရေးကို မတော်မတရားနှောင့်ယှက်ထိပါးမှုများမရှိအောင် ပိတ်ပင်တားမြစ်ပေးသော အားဖြင့် လူ့အခွင့်အရေး “မြှင့်တင်မှုကိုလေးစား”ရန် ပြဌာန်းပေးထားပေသည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်း (UDHR)သည် လူ့အခွင့်အရေး“ရရှိရေးအတွက် တိုးတက်ရရှိအောင် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း”ပြုရန်လည်း ပြဌာန်းထားသေးသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ အစိုးရများအနေနှင့်တိုင်းပြည် ၏ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အဆင့်မည်မျှပင်ရှိစေ၊ လူ့အခွင့်အရေးများရရှိစေရေးအတွက် တစ်ဆင့်ပြီး တစ်ဆင့် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သွားရမည်ဟူ၍ဖြစ်ပါသည်။^{၃၉} ဤတာဝန်တွင် အများပြည်သူများ အတွက်ငွေကြေးသုံးစွဲမှု၊စီးပွားရေးနှင့်ပတ်သက်သောအစိုးရစည်းမျဉ်းဥပဒေများ၊အခြေခံကျသောအများ ပြည်သူဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများနှင့်အခြေခံအဆောက်အအုံ၊ အခွန်ကောက်ခံမှု၊ စီးပွားရေး နှင့်ပတ်သက်၍ ဘဏ္ဍာငွေကြေးခွဲဝေသတ်မှတ်ပေးသော အစီအမံများစသည့်ကိစ္စရပ်များ ပါဝင်နိုင်ပါသည်။ ဤမူအရဆို လျှင် စီးပွားရေးဘုရားမမျှတမှုနှင့် ကွာဟမှုများဖြစ်ပွားစေသောမူဝါဒများ၊ စနစ်များကို ခွင့်ပြုထားခြင်း သို့မဟုတ် တမင်ကျင့်သုံးခြင်းမပြုရချေ။ မြန်မာနိုင်ငံသည် တလျှောက်လုံးမှာ အခြေခံလူမှုဝန်ဆောင်မှု များအတွက် အရင်းအမြစ်များ လုံလောက်စွာခွဲဝေသတ်မှတ်ပေးခဲ့ထားခြင်း အကျင့်ပျက်ခြစားမှု ကြောင့် တိုင်းပြည်၏ အများပြည်သူဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများ ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးနေသည်ကို ခွင့်ပြုထား ခြင်း၊ ထိုသို့ဝန်ဆောင်မှုများပေးရမည့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ တည်ဆောက်ပုံများကို ဂရုမစိုက်ဘဲ ပစ်ထား ခြင်းအားဖြင့် ဤမူများကိုလျစ်လျူရှုနေပါသည်။ ယခုအစီရင်ခံစာက မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကျင့်ပျက်ခြစားပြီး မတော်မတရားပြုသော အခွန်ကောက်ခံမှုများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုဖြည့်ဆည်းပေးခြင်းမရှိပုံတို့ကြောင့် ဤ အခြေခံမူများနှင့် စည်းဘောင်တို့ကို လျစ်လျူရှုနေသည့် အဆင့်သို့ရောက်နေကြောင်းကြိုးပမ်းဖော်ပြထား ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ရေဖြူမြို့နယ်မှ ပြောင်းရွှေ့လာသူ အိမ်ထောင်စု တစ်ခု (ရေဖြူ၊ တနင်္သာရီတိုင်း)

ဆင်းရဲစွာ နေထိုင်နေရသူများ၏ လူနေမှုအဆင့်အတန်း တိုးတက်ကောင်းမွန်ရေးအတွက် နိုင်ငံအစိုးရများ၏ အစီအမံများ ရေးဆွဲချမှတ်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတကာ အသိအမြင်သည်လည်း အလွန်သိသိသာသာ တိုးတက်ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်။ ကုလသမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံ အားလုံးအနေနှင့်လည်း လူအား လုံး ဂုဏ်သိက္ခာရှိရှိ နေနိုင်ရေးအတွက် အနိမ့်ဆုံးရှိအပ်သော အခြေအနေများကို အာမခံနိုင်ရန်ဆောင်

၃၉။ ကုလသမဂ္ဂစီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့်ယဉ်ကျေးမှု အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ အထူးစုံစမ်းအစီရင်ခံစာပြသူ the UN Special Rapporteur on Economic, Social and Cultural Rights (ESCR) ဒဏ်နီရယ်တုက်(Danilo Turk) က မှတ်ချက်ပြုသည့်အတိုင်း “နိုင်ငံများသည် သူတို့၏စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အဆင့်အတန်းမည်သို့ ရှိနေသည်ဖြစ်စေ၊ လူတိုင်းအတွက် အသက်ရှင်ရပ်တည်နိုင်ရန် သေချာဆောင်ရွက်ပေးရမည့်တာဝန်ရှိပါသည်။”

ရွက်သွားမည်ဟု မျှော်လင့်ထားပါသည်။ အကြောင်းမှာ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းနှင့် လူသားအားလုံး အပေါ် လူ့အခွင့်အရေးကို ခံစားစေနိုင်သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခွင့်သည် လူ့အခွင့်အရေးနှင့်ခွဲခြား၍မရနိုင်ဟု ကုလသမဂ္ဂက (၁၉၈၆) ခုနှစ်တွင် ကြေညာထားခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခွင့်ဆိုင်ရာ ကြေညာစာတမ်း၏ နိဒါန်း (The Preamble of the Declaration of Right to Development) ၌ “ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ဆိုသည်မှာ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် နိုင်ငံရေးတို့ ပါဝင်သော ဖက်စုံဖြစ်စဉ်တစ်ရပ်ဖြစ်ပြီး၊ ပြည်သူတစ်ရပ်လုံးနှင့် တစ်ဦးချင်းပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးတို့အနေနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလုပ်ငန်းတွင်လည်းကောင်း၊ ထိုလုပ်ငန်း၏ အကျိုးကျေးဇူးများကို မျှတစွာခွဲဝေရာ၌လည်းကောင်း မိမိတို့၏တက်ကြွ၊ လွတ်လပ်ပြီး၊ အဓိပ္ပာယ်ရှိသော ပါဝင်မှုပေါ်မူတည်လျက် ဘဝအခြေအနေတိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန် ရည်ရွယ်သည်”ဟု ဖော်ပြထားသည်။

နိုင်ငံသားတို့၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုလည်းရှိ၊ တာဝန်ယူမှုလည်းရှိသော ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာလုပ်ငန်းတာဝန်များသည် စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများကို ဖြည့်ဆည်းပေးစရာ လက်သုံးကိရိယာတစ်ရပ်ဖြစ်သည် ဟုဆိုနိုင်ပြီး၊ နိုင်ငံ အစိုးရအားလည်း တန်းတူမညီမျှမှု လျှော့ချခြင်းနှင့် အရင်းအမြစ်များကို ဤအခွင့်အရေးများ တိုး၍တိုး၍ရရှိရေးဆီသို့ဦးတည်လျက် ချမှတ်ခဲ့ဝေပေးခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်စေနိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ဘဏ္ဍာရေးမူဝါဒများကြောင့် အများပြည်သူတို့သည် ဂုဏ်သိက္ခာရှိရှိနေနိုင်ရေးအတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော အခြေခံစားဝတ်နေရေး ပစ္စည်းများလက်လွှတ်ဆုံးရှုံးနေကြရပြီး၊ ထိုမှနေ၍ လူ့အခွင့်အရေးရရှိရေး အခြေအနေသည် ပို၍ဆိုးရွားလာခဲ့သည်။ (နအဖ) စစ်အစိုးရသည် မတော်မတရားသဖြင့် ပစ္စည်းဥစ္စာသိမ်းခြင်း၊ အဓမ္မလုပ်အားစေခိုင်းခြင်း လုပ်ရပ်တို့ကို အစဉ်တစိုက် ကျူးလွန်လုပ်ဆောင်နေပါသည်။ လုပ်ရပ်နှစ်မျိုးစလုံးသည် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ ဖြစ်သည့်အပြင် ဝင်ငွေဆုတ်ယုတ် ကျဆင်းမှုကိုလည်းဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ဝင်ငွေဆုတ်ယုတ်ကျဆင်းမှုကြောင့် လုံလောက်သော လူနေမှုအဆင့်အတန်းဖြင့် နေထိုင်နိုင်ခွင့်ကို ထိခိုက်နစ်နာစေပါ သည်။

(နအဖ) စစ်အစိုးရ အခွန်ကောက်ခံရေးစနစ်အတွင်း အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများ

“နောက်တော့ သူတို့က ရွာသားတွေကို စစ်လားဆေးလား၊ ခြိမ်းလားခြောက်လားလုပ်ပြီး အခွန်ပေးရမယ်။မပေးရင်တရားစွဲခံရမယ်လို့ပြောပါတယ်။ရွာသားတွေကတရားစွဲခံရမှာကို ကြောက်တော့ ရွာထဲမှာငွေလိုက်စုပြီး၊ ရဲတွေကို ငွေကျပ် (၅၀,၀၀၀) ပေးလိုက်ကြတယ်။ အကြိမ်ဘယ်လောက်ရှိပြီလဲ ဆိုတာ ကျနော်မမှတ်မိပေမယ့်၊ သူတို့အလိုရှိတဲ့အခါ အမြဲ လာလာပြီး ကောက်နေကျပဲ။ ဒီကိစ္စနဲ့ ပတ်သက်လို့ ဘယ်လိုလုပ်ရမလဲဆိုတာ မသိတော့ သူတို့တောင်းရင် ကျနော်တို့က ပေးလိုက်ရတာပဲ။”^{၃၉}

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခွန်ကောက်ခံရေးစနစ်သည် အကျင့်ပျက် ခြစားမှုများဖြင့် ပြည့်နှက်နေကာ ဤခြစားမှုများကြောင့် လူ့အခွင့်အရေးမှာထိခိုက်နေလျက်ရှိသည်။ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုကြောင့် မရှိမဖြစ် လိုအပ်သော အများပြည်သူဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများ ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်စွမ်းမှာ အစိုးရတွင်လျော့ပါးသွား ရပြီး၊ ထိုမှနေ၍ ၎င်းသည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခွင့်ကို အနှောင့်အယှက်ပြုသည်ဟု ကုလသမဂ္ဂဖွံ့ဖြိုးရေး အစီအစဉ် သုတေသနပြုချက်က ကောက်ချက်ချထားပါသည်။ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလူ့ အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်းတွင်ထည့်သွင်းထားသော လူသားတို့၏ စိတ်ကူးမျှော်မှန်းချက်များအဖို့

၃၉၃ PWO (2009) “ဦးပန်ကောက်ကျေးရွာတွင် သစ်တောပြုန်းတီးမှုနှင့် မတရားအခွန်ကောက်ခံနေမှုများ”၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ Martus Bulletin

အကျင့်သိက္ခာလည်းကင်းမဲ့၊ တရားမျှတမှုလည်းကင်းမဲ့သည့်အပြင်၊ စက်ဆုပ်ရွံရှာဖွယ်လည်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုးလိမ့်။ အစည်းအဝေး၏ လေ့လာတွေ့ရှိချက်များ၌^{၃၉၄} ရှုတ်ချထားသည့်အပြင်၊ လူသားအားလုံးသည် အကျင့်ပျက်ခြစားမှုကင်းလွတ်သော လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်တွင် နေထိုင်ရန်အခြေခံလူ့အခွင့်အရေးတစ်ရပ်ရှိသည်ဟူသော သဘောတူညီချက်ကိုအတည်ပြုခဲ့သည်။ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုသည် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကိုလည်း ထိခိုက်နစ်နာစေပါသည်။ အကြောင်းမှာ ၎င်းသည် ကမောက်ကမမှုများနှင့် အရာမထင်မှုများ ဖြစ်ပွားစေသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် တရား မဝင်ပေးကမ်းရမှုများလုပ် ရခြင်း၊ အစိုးရအရာရှိများနှင့် သဘောတူညီချက်ရယူရာ၌ ကုန်ကျစရိတ်ရှိခြင်းတို့ကြောင့် အများပြည်သူတို့၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှာ ကုန်ကျစရိတ်တိုးစေပါသည်။ နေရာအနှံ့ဖြစ်ပွားနေသော အကျင့်ပျက်ခြစားမှုကြောင့် တန်းတူညီမျှမှုလည်းမရှိ၊ ဂုဏ်သိက္ခာလည်း မရှိနိုင်သဖြင့် အကျင့်ပျက်ခြစားမှုသည် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုကို အားပေးသည့်အပြင် ကျူးလွန်ရာလည်း ရောက်ကြောင်းကို အသိအမှတ်ပြုထားရန်လည်း အရေးကြီးပါသည်။ ဤ အချက်ကို ကုလသမဂ္ဂသဘောတူစာချုပ်အဖွဲ့များနှင့် ကုလသမဂ္ဂအထူးအစီအစဉ်များက အသိအမှတ်ပြုပါသည်။ နေရာအနှံ့အကျင့်ပျက်ခြစားနေမှုကြောင့် အစိုးရများမှာ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ဝတ္တရားများကို လေးစားလိုက်နာနိုင်စွမ်း၊ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးနိုင်စွမ်းနှင့် ဖော်ဆောင်ပေးနိုင်စွမ်းများ လျော့ပါးရကြောင်း၎င်းတို့က ကောက်ချက်ချထားပါသည်။^{၃၉၅}

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုအကြောင်းကို (Heritage Foundation) ဟာရီတီချီဖောင်ဒေးရှင်းက ဖော်ပြထားသည့်အပြင် ဝေါစထရီဂျာနယ် (Wall Street Journal) ၏ (၂၀၁၀)ခုနှစ် စီးပွားရေးလွတ်လပ်မှုအညွှန်း (Index of Economic freedom) ၌ မြန်မာနိုင်ငံမှာ စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များ ကိစ္စတွင်အကြီးအကျယ် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်သော နှိပ်ကွပ်အုပ်ချုပ်မှုရှိနေကြောင်းနှင့် အကျင့်ပျက်ခြစားခြင်း ကင်းရှင်းမှု အလွန်အားနည်းနေကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ ဂျာနယ်က မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးလွတ်လပ်ခွင့်ဆိုင်ရာရမှတ်ကို (၃၆.၇)အဖြစ် သတ်မှတ်ပေးထားပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအဆင့်ကိုနိုင်ငံပေါင်း (၁၇၉) နိုင်ငံအနက် အဆင့် (၁၇၅)အဖြစ် သတ်မှတ်ပေးထားသည်။^{၃၉၆} မြန်မာနိုင်ငံသည်ကုလသမဂ္ဂ၏ အကျင့်ပျက်ခြစားမှု ဆန့်ကျင်ရေးသဘောတူညီချက်စာချုပ် (UN Coonvention against Corruption – UNCAC) ကို (၂၀၀၅)ခုနှစ်က လက်မှတ်ရေးထိုးထားခဲ့သည်(အတည်မပြုသေး)။ ဤသဘောတူစာချုပ်အရ အစိုးရများသည် အများပြည်သူဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများနှင့် ဘဏ္ဍာငွေကြေးများကိစ္စများတွင် ထိရောက်မှု၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့်တာဝန်ခံမှုရှိအောင် အာမခံရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းများသည် ကျင့်ဝတ်ဥပဒေကိုလိုက်နာခြင်း၊ ဘဏ္ဍာရေးကိစ္စရပ်များ၊ အခြားကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ ထုတ်ဖော်ရှင်းလင်းခြင်း၊ သင့်တော်စွာချမှတ်ထားသော စည်းကမ်းများကိုနာခံခြင်းတို့ရှိရမည်။ (UNCAC)က လာဘ်စားခြင်း၊ အာဏာအလွဲသုံးစားပြုခြင်း၊ တရားမဝင်နည်းဖြင့် ချမ်းသာအောင်လုပ်ခြင်း၊ တရားစီရင်မှုကို အနှောင့်အယှက်ပေးခြင်းတို့ကို ပိတ်ပင်တားမြစ်ထားသည်။ သို့သော်လည်းအဆိုပါကိစ္စများသည် မတော်မတရားအခွန်ကောက်ခံခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ (ND-Burma)၏ စုဆောင်းရရှိထားသော အချက်အလက်များတွင် ထပ်ပြန်တလဲလဲဖြစ် ပွားနေကြောင်းတွေ့ရသည့် ရာဇဝတ်မှုများဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ဤလုပ်ရပ်များသည် ခွဲခြားဆက်ဆံမှု၊ တန်းတူညီမျှမှုတို့နှင့် ပတ်သက်သောအဓိကလူ့အခွင့်အရေးမှုများနှင့်လည်း ဖီလာဆန့်ကျင်ဖြစ်နေပါသည်။ လူပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းသည် ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းအရာရှိများ၏ တန်းတူညီမျှဆက်ဆံမှုကို ခံယူခွင့်ရှိသည့်အပြင် အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများကိုလည်းတန်းတူညီမျှ

၃၉၄ ဆိုးလိ လေ့လာတွေ့ရှိချက်များ။ (၁၀-ကြိမ်မြောက် အကျင့်ပျက်ခြစားမှုကိစ္စရပ်ဆိုင်ရာကော်မတီ၏ ညီလာခံ)၊ ဆိုးလိမြို့၊ မေလ ၂၀၀၃ ခုနှစ်။
 ၃၉၅ (See, for example, statements by the Committee on Economic, Social and Cultural Rights that “states face serious problems of corruption, which have negative effects on the full exercise of rights covered by the Covenant [ICESCR]” E/C.12/1/ADD.91(CESCR, 2003, para. 12); and by the Committee on the Rights of the Child that it “remains concerned at the negative impact corruption may have on the allocation of already limited resources to effectively improve the promotion and protection of children’s rights, including their right to education and health” CRC/C/COG/CO/1 para 14. See also the statement by the UN Special Rapporteur on independence of judges and lawyers in E/CN.4/2006/52/Add.4. para 96).

၃၉၆ <http://www.heritage.org/index/Country/Burma>

ခံစားခွင့်ရှိသည်။ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခွန်ကောက်ခံရေးစနစ်တွင်းမှာရှိနေပြီး၊ ဤ စနစ်တွင် အစိုးရအရာရှိများက မိမိတို့၏အာဏာကို ကိုယ်ကျိုးအတွက်အလွဲသုံးစားပြုကြရာ၊ အများ ပြည်သူတို့အပို့ ဗဟိုအစိုးရသတ်မှတ်ထားသောအခွန်၊ အခများထက်ပို၍ကြီးလေးစွာပေးဆောင်ကြရပြီး၊ မိမိတို့၏ ဘဝဆက်လက်ရပ်တည်ရေးအတွက် အနိုင်ကျင့်ငွေတောင်းခြင်းနှင့် လာဘ်စားခြင်းတို့ကို ငြိမ်ခံ နေကြရသည်။^{၃၉၇} အများပြည်သူတို့သည်အခွန်၊ အခအတွက်(သာဓကအားဖြင့် အခန်းအနားများ၊ တည် ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းစီမံကိန်းများ)ဟူသော အကြောင်းပြချက်ဖြင့် တောင်းခံလာသည်များအတွက်ပစ္စည်း နှင့်ငွေများကိုလည်းကောင်း၊ အဓမ္မလုပ်အားစေခိုင်းခြင်း၊ ကလေးသူငယ်များကို စစ်တပ်ထဲသွင်းခြင်း၊ အသေးအဖွဲ့ပြစ်မှုများအတွက် ထောင်ချခြင်းရန်တို့မှ လွတ်အောင် လာဘ်ငွေများကိုလည်းကောင်းပေး ဆောင်နေကြရသည်။^{၃၉၈} ဤ အနိုင်ကျင့်ငွေတောင်းခြင်းနှင့် အကျင့်ပျက်ခြစားခြင်းတို့သည် အများပြည်သူ တို့၏ ဖွံ့ဖြိုးခွင့်ရရှိနိုင်စွမ်းအပေါ် တိုက်ရိုက်အကျိုးသက်ရောက်ပါသည်။ အကြောင်းမှာ မိသားစုဝင်ငွေ လျော့သွားခြင်းအကျိုးဆက်မှနေ၍ စားစရာမလုံခြင်းနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမလုပ်ငန်းများ ဆုတ် ယုတ်သွားခြင်းတို့ ဖြစ်တတ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် အများပြည်သူတို့သည် ကျန်းမာရေးနှင့် ပညာရေးဝန်ဆောင်မှုကဲ့သို့သော အခြေခံဝန်ဆောင်မှုများ ရရှိရေးအတွက်လည်း အပိုကြေး သို့မဟုတ် လာဘ်ငွေများကို အမြဲလိုလိုပေးနေကြရသည်။ ဤကဲ့သို့သော အကျင့်ပျက်ခြစားမှုလုပ်ရပ်များကိုခွင့်ပြု ထားခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခွန်ကောက်ခံရေး စနစ်တွင်ရှိနေပြီဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် စီးပွား ရေး၊ လူမှုရေးနှင့်ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများရရှိရေးအတွက် တိုးတက်လုပ်ဆောင်ခြင်းမရှိချေ။

“သူတို့က ကျနော်တို့ကို နည်းပေါင်းစုံနဲ့ ခြိမ်းခြောက်မှာဆိုတော့ ကျနော်တို့က မပေးဘဲနေ လို့မရဘူး။ သူပုန့်ဘက်သားတွေ၊ အစိုးရ ဆန့်ကျင်ရေးသမားတွေ၊ အတိုက်အခံတွေ ဘာညာနဲ့ ကျနော်တို့ကို စွပ်စွဲချင်တိုင်း စွပ်စွဲကြတယ်။ အဲဒီအမှု တွေနဲ့ စွပ်စွဲခံလိုက်ရပြီဆိုရင် ကျနော်တို့ရဲ့အိမ်တွေ၊ ဥယျာဉ်တွေပျက်စီးဆုံးရှုံးသွားမယ့်အပြင် အခနဲ့မသင့်ရင် လူတောင် ဒုက္ခရောက်သွားလိမ့်မယ်။ ဒါကြောင့်မို့ ရွာသားတွေဆီက သူတို့ဘာဘဲ တောင်းတောင်းဘာ မှမပြောဘဲ၊ ပေးလိုက်တာဘဲကောင်းတယ်။ ရွာသားတွေဆီက ဒီလိုအနိုင်ကျင့်ငွေတောင်းနေ တော့ အာဏာပိုင်တွေနဲ့၊ ရွာလူကြီးကိုပေးနိုင်ဖို့ ကျနော်တို့မှာ ငွေတိုးပေးစားတဲ့လူတွေ ဆီကနေ ငွေချေးကြရတယ်။ တချို့လူတွေကျတော့ ဆွေမျိုးတွေ၊ ညီအစ်ကိုမောင်နှမတွေ ဆီကနေ ချေးယူကြရတယ်။ ကျနော်နဲ့ပတ်သက်လို့ပြောရရင်တော့၊ သူတို့ငွေလာကောက် တော့၊ ကျနော်မှာပိုက်ဆံတစ်ပြားမှမရှိဘူး။ ကျနော်မိတ်ဆွေ တယောက်ဆီကနေ ငွေချေးပြီး၊ နောက်မှအတိုးနဲ့ ပြန်ဆပ်လိုက်ရတယ်။”^{၃၉၉}

၃၉၇ PWO (2009) “နစ်နာစွာနှင့် မန်ဆတ်ကျေးရွာများတွင် အရက်ရောင်းချမှုအပေါ် အခွန်တိုးမြှင့် ကောက်ခံနေမှု” နှစ်ခမ်းမြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ Martus
 ၃၉၈ မြန်မာ့အသံစာအုပ်၊ ၃၀ ဥပဒေသဘာဝနာမည်
 ၃၉၉ Burma Issues (2008) “(နအဖ) က ကရင်နီလူထု ပုဂ္ဂလိကပိုင် ပစ္စည်းများကို လုယက်ခဲ့ခြင်း”။ ဒီမောဆိုမြို့နယ်၊ လွိုင်ကော်ခရိုင်၊ ကရင်နီပြည်နယ်။
 Martus Bulletin, 15 February; KNG (2009) “မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်း ကချင်ပြည်နယ်တွင် ငွေညစ်တောင်းခံမှုက ကစားနည်းတစ်ခုသဖွယ်ဖြစ်နေခြင်း”။
 မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်၊ မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ Kachin News Group, 22 May - <http://www.bnionline.net/news/kng/6314-extortion-name-of-the-game-in-burmas-northern-kachin-state.html> - accessed 2 March 2010. HURFOM (2007) “မြို့နယ်အာဏာပိုင်များက ဆန်စက်ပိုင်ရှင် ၁၀၀
 ကျော်ကို စစ်တပ်အတွက် ဂိုကွာ ပေးဆောင်ရန် တောင်းဆိုခြင်း”။ မုဒုံမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ Martus Bulletin, 9-15 June 2007;
 KNG (2009) “မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်း ကချင်ပြည်နယ်တွင်ငွေညစ်တောင်းခံမှုကကစားနည်းတစ်ခုသဖွယ်ဖြစ်နေခြင်း”။ မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်၊ မြစ်ကြီးနား
 ခရိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်။ Kachin News Group, 22 May - <http://www.bnionline.net/news/kng/6314-extortion-name-of-the-game-in-burmas-northern-kachin-state.html> - accessed 2 March 2010; Tin Soe (2010) “စစ်တပ်အင်ဂျင်နီယာတပ်က ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် လူခိုက်ရိုက်သဖွယ်
 ကျူးလွန်ပြုမူနေခြင်း”။ မောင်းတောမြို့နယ်၊ မောင်းတောခရိုင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ Kaladan Press, 12 January - <http://www.bnionline.net/news/kaladan/7658-army-engineering-unit-operate-like-gangsters-in-northern-arakan.html> - accessed 1 March 2010.
 ၃၉၉ ERI (2006) “မိမိတို့ကသူတို့အလိုရှိသော အချိန်တိုင်း၌ပေးနေကြရခြင်း၊ မိမိတို့အစာအိမ်အတွက် ဗိုက်ဟောင်းလောင်းနှင့် နေထိုင်နေရခြင်း”။
 ရေးမြို့နယ်၊ မွန်ပြည်နယ်။ Martus Bulletin

မြန်မာနိုင်ငံသည် ၎င်း၏ အခွန်ကောက်ခံရေးစနစ်တွင် အကျင့်ပျက်ခြစားသော လုပ်ရပ်များကို ခွင့်ပြုထားခြင်းနှင့် ဤလုပ်ရပ်များကိုဟန့်တားရန် အစီအမံများ မချမှတ်ဘဲနေခြင်းအားဖြင့် မြန်မာပြည် သူတို့အပေါ် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေစေလျက်ရှိသည်။

“အမတော်ကြေး(လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးအတွက်ချေးငွေ) ရဖို့အတွက် ကျေးရွာအုပ်စု တိုင်းက လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး အုပ်ချုပ်ရေး မန်နေဂျာကိုကျပ် (၂၀,၀၀၀)၊ လက်ထောက်မန် မေးဂျာကို (၃,၀၀၀)၊ အုပ်ချုပ်ရေး အတွင်းရေးမှူး (၂) ယောက်ကို (၂,၀၀၀) စီ၊ လယ်ယာစိုက် ပျိုးရေး အုပ်ချုပ်ရေးဌာနရဲ့ ထောက်ခံစာအတွက် (၈,၀၀၀)၊မြေတိုင်းဌာနရဲ့ထောက်ခံစာ အတွက် နောက်ထပ် (၈,၀၀၀)ပေးရပါတယ်။ လယ်သမားတစ်ယောက်စီက လျှောက်လွှာ ပုံစံအတွက် (၅၀၀)နဲ့ လျှောက်လွှာပုံစံဖြည့်ခံအတွက် (၁၀၀)ကျပ် ပေးရပါတယ်။ ပြီးတော့ ကျေးရွာအုပ်စုအနေနဲ့ စာရင်းစစ်ခံအတွက် နောက်ထပ်(၁၅,၀၀၀) ပေးရပါသေးတယ်။”^{၄၀၀}

ငွေကြေး၊ ပစ္စည်းနှင့်လုပ်အားတို့ကိုဆင့်ဆို တောင်းယူခြင်း၏နောက်ကွယ်၌ သွယ်ဝိုက်၍သော် လည်းကောင်း တိုက်ရိုက်အားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အကြမ်းဖက်မည်ဟူသောခြိမ်းခြောက်မှုများရှိနေ ပါသည်။ ဤသို့သော အန္တရာယ်များရှိနေသည့်ကြားကပင် အချို့ရွာများမှရွာသားများက အပေးရသက် သာအောင်နည်းမျိုးစုံကျင့်သုံးကြသည်။ တစ်ခါတရံ၌ရွာလူကြီးများက လျှော့ပေါ့ပေးရေးအတွက်စစ်တပ်မှ ပုဂ္ဂိုလ်များအား အသနားခံပြီး၊ ရအောင်ပြောဆိုနိုင်ကြသည်။ ကျေးရွာအပေါ် ဆင့်ဆိုထားသည်တို့ကို လျှော့ပေါ့ပေးရန်အတွက်အရာရှိများအား လာဘ်ထိုးခြင်းလည်း ပါဝင်ကောင်းပါဝင်နိုင်သည်။ တောင်းဆို သည့် ပမာဏလျော့သွားစေရန်အတွက် ကျေးရွာ၏ လူဦးရေ၊ သို့မဟုတ် အိမ်ထောင်စုဦးရေကို လိမ်ညာ၍ လျှော့ပေါ့တင်ပြသည့် အခါမျိုးလည်းရှိသည်။ ဤသို့ဖြင့် တစ်ရွာလုံးခြုံ၍တောင်းယူသော ပမာဏကို လျော့သွားစေပါသည်။ ပိုသောငွေကို ရွာသားများ အချင်းချင်းခွဲဝေယူကြခြင်း သို့တည်းမဟုတ် ဤ ငွေဖြင့် ပို၍ချို့တဲ့နွမ်းပါးသူများဖြစ်သည့် မုဆိုးမဦးစီးသည့် အိမ်ထောင်စုကိုသော်လည်းကောင်း၊ မိဘမဲ့ကလေး များကိုသော်လည်းကောင်း သူတို့ပေးဆောင်ရမည့်ဝန်ကို သက်သာစေသည်။ သို့ဖြစ်ရာ အကူအညီ၊ သို့မဟုတ် ဖွံ့ဖြိုးရေးအထောက်အပံ့များပေးသော အဖွဲ့အစည်းများအနေနှင့်ရွာသားများကသူတို့ အပေါ် အခွန်ကောက်ခံမှု လျော့နည်းသွားစေရန် ဤကဲ့သို့သော လုပ်ဆောင်ချက်များကို မထိခိုက်အောင်သတိ ထားရန်အရေးကြီးပါသည်။ သာဓကအားဖြင့်ဆိုရပါလျှင်တမင်လိမ်လည်ဖော်ပြထားသောနယ်မြေသတင်း အချက်အလက်များ (အထက်ပါဥပမာအရ)နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော လူဦးရေအမှန်တကယ်မည်မျှ ရှိသည်ကိုသိနိုင်သည့် မှတ်ပုံတင်သည့် လုပ်ငန်းများလုပ်ခြင်း၊ မှတ်ပုံတင်လုပ်ငန်းကို အထောက်အပံ့ပေး ခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။ အထက်ဖော်ပြပါနည်းများနှင့် ပတ်သက်၍ အသေးစိတ်အချက်အလက်များကို ကရင်လူ့ အခွင့်အရေးအဖွဲ့ (Karen Human Rights Group)က လေ့လာတွေ့ရှိထားပါ သည်။^{၄၀၁}

၄၀၀ Burma Human Rights Yearbook 2008, Human Rights Documentation Unit, November 2009

၄၀၁ KHRG (2008) “ကျေးရွာလုပ်ငန်းဌာန။ စစ်တပ်လွှမ်းမိုးထားသော ကရင်ပြည်နယ်တွင်ကျေးလက်အခွင့်အရေးများနှင့် ခုခံဆန့်ကျင်မှုများ” အစီရင် ခံစာ။ “Village Agency: Rural rights and resistance in a militarized Karen State”

ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်မှုကို မတော်မတရား ဟန့်တားနှောင့်ယှက်ခြင်းနှင့် လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးစေခြင်း

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်း (UDHR) ၏ပုဒ်မ (၁၁၇)

၁။ လူတိုင်းသည် လူတစ်ဦးချင်းအနေနှင့် သော်လည်းကောင်း၊ အခြားသူများနှင့် သင်းပင်းဖွဲ့၍သော်လည်းကောင်း ပစ္စည်းဥစ္စာပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသည်။

၂။ မည်သူမျှ သူတပါး၏ ပစ္စည်းဥစ္စာပိုင်ဆိုင်မှုကို မတော်မတရားသဖြင့် လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးစေခြင်းမပြုရ။

“ဒါမတရားဘူး။ လွန်ခဲ့တဲ့ မေလတုန်းက ကျနော့်ရာဘာခြံကို သူတို့သိမ်းခဲ့လို့ ကျနော့် မိသားစုက သူတို့ကို ပိုက်ဆံပေးခဲ့ရတယ်။ ကျနော့်ရာဘာခြံကို ပြန်လိုချင်ရင် ပိုက်ဆံပေးရမယ်ဆိုလို့၊ ကျနော်ငွေ (၅၀၀,၀၀၀)ကျော် ပေးခဲ့ရတယ်။ ဒီကိစ္စမှာ တခြား(လူ) တစ်ယောက် ဆီက ကျနော် ငွေ (၄၀၀,၀၀၀)ကို အတိုးကြီးပေးပြီး ချေးယူခဲ့ရတယ်။”^{၄၀၂}

(နအဖ) စစ်အစိုးရ၊ ၎င်း၏ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် (တစ်ခါတရံ) လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများက ပစ္စည်းဥစ္စာပိုင်ဆိုင်ခွင့်ကို ချိုးဖျက်ကာ၊ မြေယာ၊ အိုးအိမ်နှင့် အခြားပိုင်ဆိုင်မှု ပစ္စည်းဥစ္စာများကို ဆီလျော်သော ဥပဒေမရှိပါဘဲလျက် မတော်မတရားသိမ်းယူကြသည်။ အများပြည်သူတို့၏ ဤကဲ့သို့သောပစ္စည်းများကိုသိမ်းယူခြင်း အတိုင်းအဆကြီးမားစွာ ဖြစ်ပေါ်နေသောကြောင့် ပြည်သူတို့၏အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့် လူနေမှုအဆင့်အတန်းတို့ကို ထိခိုက်စေပါသည်။ အခွန်ကောက်ခံခြင်းကိစ္စတွင် ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းဥစ္စာကိုထိပါးခြင်းသည် မတော်မတရားလုပ်သည့်သဘော၊ သို့မဟုတ် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုသဘောမသက်ရောက်စေရ၊ ကျိုးကြောင်းမျှတညီညွတ်မှုရှိရမည့်အပြင်၊ လူပုဂ္ဂိုလ်မှာအဆမတန်ဝန်ကြီးလေးခြင်းမရှိစေရဟု နိုင်ငံတကာဥပဒေများကဖော်ပြထားပါသည်။ ဤဥပဒေကို ပြည်တွင်းဥပဒေမှာထည့်သွင်းသင့်သည့်အပြင်၊ မျှတ- သင့်တော်သော ကျင့်ထုံးများပါထည့်သွင်းပြီးလျှင် သင့်တော်သောအာဏာပိုင်အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့က ကိုင်တွယ်ကျင့်သုံးသင့်သည်။^{၄၀၃} သို့ရာတွင် လျော်ကြေးမပေးဘဲ မြေယာနှင့်အခြားပိုင်ဆိုင်ပစ္စည်းများကို အတင်းအဓမ္မသိမ်းယူမှုများ ဆက်တိုက်လုပ်ဆောင်နေခြင်းအားဖြင့် ဤမှုများကိုဆက်တိုက်ချိုးဖောက်နေသော အခွန်ကောက်ခံရေးစနစ်ကို (ND- Burma)မှ ကောက်ခံထားသည့် အချက်အလက်များတွင် မြင်တွေ့နေရပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပစ္စည်းဥစ္စာပိုင်ဆိုင်ခွင့်သည် အလွန်အားနည်းနေပြီး၊ မြေယာကိုလည်းပိုင်ဆိုင်ခွင့်မပြုချေ။ တချို့အခြေအနေမျိုးတွင်သာ မြေယာကိုအသုံးပြုခွင့်ရှိသည်။ မြေယာများကိုသိမ်းယူပြီး၊ စစ်စခန်းနှင့် စစ်လေ့ကျင့်ရေးကွင်းအတွက်လည်းကောင်း၊ စစ်သားများ၏အပိုဆောင်းရိက္ခာထုတ်လုပ်ရေးအတွက်လည်းကောင်း အသုံးပြုနေကြသည်။ ထောက်ပံ့ရေးလိုအပ်ချက်များကိုနယ်မြေအလိုက် ကိုယ့်အားကိုယ်ကိုး ဖြည့်ဆည်းကြရမည်ဟု စစ်တပ်များကိုညွှန်ကြားချက်ထုတ်ဆင့်ပြီးနောက် မိမိရပ်တည်ရေးအတွက် စစ်တပ်ကရွာသားပိုင်ပစ္စည်းများသိမ်းယူသည်ကို အရေးမယူဘဲနေခဲ့သော (၁၉၉၇)ခုနှစ်ကစ၍ အဆိုပါမတော်မတရားမှုများသည်အနံ့အပြားဖြစ်လာခဲ့ပြီး၊ ပို၍လည်း များလာနေလျက်ရှိသည်။ ကြက်ဆူပင်များစိုက်ပျိုးရေး၊ ရေအားလျှပ်စစ်ဆည်စီမံကိန်း၊ အဝေးပြေးလမ်းမများဖောက်လုပ်ရေးကဲ့သို့သော ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းကြီးများအတွက်လည်း မြေယာများအသိမ်းခံကြရသည်။ လူမျိုးစုများနှင့် ပတ်သက်သော လူ့အခွင့်အရေးအစီရင်ခံစာအများအပြားတွင် မြေယာသိမ်းယူမှုများအကြောင်းကို မှတ်တမ်းပြုဖော်ပြထားကြပါသည်။^{၄၀၄}

၄၀၂ HURFOM (2009) “စစ်အစိုးရက ဘီးလင်းမြို့နယ်တွင် ငွေညစ်တောင်းဆိုခံရသည့်နစ်နာရသူနှင့်တွေ့ဆုံခြင်း”။ မွန်ပြည်နယ်။ Martus Bulletin, [http://www.echr.coe.int/library/DIGDOC/DG2/HRHAND/DG2-EN-HRHAND-04\(2003\).pdf](http://www.echr.coe.int/library/DIGDOC/DG2/HRHAND/DG2-EN-HRHAND-04(2003).pdf)
၄၀၃ AASYC & PYO & MYPO (2009) “မိမိတို့မြေများကိုသိမ်းပိုက်ထားခြင်း”။ “Holding our ground”, AASTY (2010) “မြေသိမ်းပိုက်မှုအပေါ်အထွေထွေအမြင်”။ “Overview of Land Confiscation”, The Arakan Oil Watch (2010) “The Shwe Gas bulletin” Vol 3, Issue 10, Amnesty international

အသိမ်းခံရသော ပစ္စည်းဥစ္စာများတွင် အသိမ်းခံရသူ ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ သီးနှံခင်း၊ ကျွဲနွားတိရစ္ဆာန်နှင့် စက်ကိရိယာများကဲ့သို့သော အခြားပိုင်ဆိုင်ပစ္စည်းများအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ကျေးလက်တောရွာများ၌ မတန်တဆအခွန်ကောက်ခြင်း၊ ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းများသိမ်းယူခြင်းနှင့် အခြားနည်းများဖြင့် အရင်းအမြစ် ပစ္စည်းများကိုချုပ်ကိုင်ထားခြင်းတို့ကြောင့်တောင်သူလယ်သမားတို့သည်အခြေခံလိုအပ်ချက်များရရှိရေး အတွက် ကုန်းရုန်းရှာဖွေနေကြရသည်။ တောင်သူလယ်သမားများသည် စပါးကိုပေါက်ဈေးနှုန်းထက် နိမ့်သော ဈေးနှုန်းဖြင့် စစ်တပ်သို့ခွဲတမ်းအတိုင်း ရောင်းနေကြရသေးသည့်အပြင်၊ မြေယာအရည်အသွေး အဆုတ်ယုတ်ခံလျက် တစ်နှစ်လျှင်စပါးကို နှစ်သီးစိုက်ကြရသည်။ ဤသို့မလုပ်ပါက လယ်ယာမြေအသိမ်း ခံကြရနိုင်ပြီး၊ လယ်မြေများကို ပြန်ရစရာနည်းလမ်းလည်းမရှိချေ။^{၄၀၅} ဤအဖြစ်မျိုးသည် စစ်တပ်၏ဖိနှိပ်မှု ပို၍ ပြင်းထန်သော မြန်မာနိုင်ငံ၏ အစွန်အဖျားနယ်မြေများ၌ အထူးသဖြင့်အဖြစ်များသည်။

“အဲဒီတုန်းက ကျနော်တို့မြို့မှာ နေ့တိုင်းဘဲ မော်တော်ဆိုင်ကယ် အသိမ်းခံရတာတွေချည်းပဲ ဖြစ်နေတယ်။ ရွာသားတွေဟာ ဒဏ်ငွေအကြီးအကျယ် အရိုက်ခံရမှာကို ကြောက်နေကြ တယ်။ယာဉ်ထိမ်းရဲတွေကရွာပြင်မှာပုန်းစောင့်နေပြီး၊ဘွားကန်ထွက်လာကြတတ်ကြတယ်။ ဒါကြောင့် သူတို့ဟာ ဓါးပြဲတွေနဲ့ တော်တော်တူတယ်။ ခိုးကြောင် ခိုးဝှက်လုပ်ပြီးဖမ်း၊ ဖမ်းပြီး တောမှ ရွာသားတွေကို ခြိမ်းခြောက်ပြီး ဒဏ်ငွေတောင်းကြတယ်။”^{၄၀၆}

စစ်ဆေးရေးစခန်းတွင် တာဝန်ကျသူ၏ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးနှင့် လူမျိုးရေးအရ ဆက်ဆံရေးပေါ်မူတည်ပြီး အခွန် ကောက်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် ဒဏ်ရိုက်ခြင်းပြုတတ်သော စစ်ဆေးရေး ဂိတ်စခန်းမျိုး၌ လူမျိုးစုဖြစ်ခြင်း ကြောင့်ပစ်မှတ်ထားပါလျှင် ဤသို့ မတော်မတရားပစ္စည်းသိမ်းသောစရိုက်သည် ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း အဆင့်သို့ရောက်သွားနိုင်ပါသည်။^{၄၀၇} ထို့အပြင် အများပြည်သူတို့၏ ပိုင်ဆိုင်မှု ပစ္စည်းများကိုရွှေ့ပြောင်း ရာ၌လည်း အခွန်ကောက်ခံရေးစနစ်တွင် နယ်မြေဒေသ အလိုက် မညီမျှမှုများ တိုး၍ ဖြစ်ပွားနေလျက်ရှိရာ၊ နယ်စပ်ပြည်နယ်များမှ အရပ်သားပြည်သူတို့သည် ပို၍ကြီးလေးသော အခွန်ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို ထမ်းဆောင် နေကြရသည်။

လုပ်ကိုင်စားနေရသောမြေကို လျော်ကြေး အလုံအလောက် မပေးဘဲသိမ်းယူခြင်းကြောင့်ဝင်ငွေ ဆုတ်ယုတ်သွားခြင်း၊ သို့မဟုတ်ဝင်ငွေပြတ်လပ်သွားခြင်းဖြစ်ပွားကာ၊ ထိုမှတဆင့် ရိက္ခာလုံခြုံမှုနှင့် ပညာ ရေး၊ ကျန်းမာရေး ဝန်ဆောင်မှုများရရှိနိုင်မှုတို့သည် ခြိမ်းခြောက်ခံနေကြရသည်။ ထိုသို့ ဝင်ငွေရှာ ခြင်း

(2010) “မြန်မာနိုင်ငံတွင် တိုင်းရင်းသား တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများကို ဖိနှိပ်နေခြင်း”။

၄၀၅ Moo Ko Htee (2008) “မဖြစ်နိုင်သည့် မစ်ရှင်၊ မြန်မာ စစ်အစိုးရလက်အောက်တွင် အသက်ရှင်နေထိုင်ရခြင်း”။ www.burmaissues.org/En

၄၀၆ Burma Human Rights Yearbook 2008, Human Rights Documentation Unit, November 2009

၄၀၇ TSYO (2009) “ကားပိုင်ရှင်များထံမှ အခွန်အပိုများကောက်ခံနေခြင်း”။ မူဆယ်နှင့်နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၊ မူဆယ်ခရိုင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ Martus Bulletin, 10 September; HURFOM (2010) “၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် (ဒီကေဘီအေ)၏ ငွေညစ်တောင်းခံမှုကြောင့် ကော့ကရိတ်မြို့တွင်ခက်ခဲနေကြခြင်း”။ ကော့ကရိတ်မြို့နယ်၊ ကော့ကရိတ်ခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ 18 February- <http://rehmonnya.org/archives/979#more-979> - accessed 26 February 2010; Mehm Oa, Tuka (2010) “ရေမြို့နယ်တွင် စစ်ဆေးရေးဂိတ်များကြောင့် ကားမောင်းသူများ၏ ဝင်ငွေလျော့ကျစေခြင်း”။ ရေမြို့နယ်၊ မော်လမြိုင်ခရိုင်။ Independent Mon News Agency, 18 January - <http://www.bnionline.net/news/imna/7699-checkpoints-cut-truck-driver-income-in-ye-township.html> - accessed 1 March 2010; HURFOM (2009) “စစ်အစိုးရကဘီးလင်းမြို့နယ်တွင် ငွေညစ်တောင်းဆိုင်ခံရသည့်နှစ်နာရီသွင်းခွန်ဆုခံခြင်း”။ ဘီးလင်းမြို့နယ်၊ သထုံခရိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။ Martus Bulletin, 1 October; HURFOM (2009) “မြဝတီမြို့သားများ ဆန်ဝေ့တွင် ခိုက်ရန် ဖြစ်ပွားကြခြင်း”။ မြဝတီမြို့နယ်၊ ကော့ကရိတ်ခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ Martus Bulletin, 10 October; HURFOM (2009) “(ဒီကေဘီအေ) အဖွဲ့က ကျေးရွာလူထုများထံမှ ငွေနှင့် တားနပ်ရိက္ခာများ လုယူနေကြခြင်း”။ ကြာအင်း ဆိပ်ကြီးမြို့နယ်၊ ကော့ကရိတ်ခရိုင်၊ ကရင်ပြည်နယ်။ Martus Bulletin, 9 September; HURFOM (2009) “ကျေးရွာလူထုများ က (နအဖ) စစ်အစိုးရ စစ်သားများနှင့် သူပုန်အဖွဲ့များကို အတင်းအကျပ် ငွေပေးဆောင်နေရခြင်း”။ ရေမြို့မြို့နယ်၊ ထားဝယ်ခရိုင်၊ တနင်္သာရီတိုင်း။ 7 August.

သက္ကန်သည် ပစ္စည်းဥစ္စာပိုင်ဆိုင်ခွင့်ကို ချိုးဖောက်ရာ ရောက်သည်သာမက ၎င်းကြောင့် ဖြစ်ပွားလာသော ဝင်ငွေဆုံးရှုံးမှုသည် လုံလောက်သော လူနေမှုအဆင့်အတန်းရရှိခွင့် ချိုးဖောက်ခြင်းကိုလည်း အားပေးရာ လည်း ကျရောက်နိုင်ပါသည်။

ဆင်းရဲစွာနေထိုင်ကြရသည့် မိသားစုများ (မွန်ပြည်နယ်) (HREIB)

အတင်းအဓမ္မလုပ်အားစေခိုင်းမှု

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်း (UDHR) ၏ပုဒ်မ (၄)

မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်ကိုမျှကျေးကျွန်မပြုရ။ ကျေးကျွန်ပြုခြင်း၊ ကျွန်ုပ်တို့ကူးခြင်းသဏ္ဌာန်မှန်သမျှကို ပိတ်ပင်တားမြစ်ရမည်။

“ပိုက်လိုင်း စီမံကိန်းလုပ်တော့ ကျနော်တို့က တစ်လမှာသတင်းပတ်တစ်ပတ်နဲ့၊ (၃) လလောက် အခမဲ့အလုပ်လုပ်ပေးခဲ့ရပါတယ်။ ကိုယ့်ရိက္ခာကိုယ်ယူသွားခဲ့ကြရပါတယ်။ တကယ်လို့ ကိုယ်သွားမလုပ်နိုင်ဘူးဆိုရင် လူစားရှာထည့်ပေးရပါတယ်။ တခြားလူ တစ်ယောက်ယောက်ကို ငှားရပါတယ်။ လူငှားခက တော်တော်ဈေးကြီးပါတယ်။ (တစ်နေ့) ကျပ် (၃,၀၀၀) ပေးရပါတယ်။ ဒါကြောင့်မို့လည်း ပိုက်လိုင်းဆောက်ရာမှာ မိန်းမတွေနဲ့ ကလေးတွေ အလုပ်သမားအဖြစ်နဲ့ ပါနေကြတာပေါ့။”^{၄၀၈}

အဓမ္မလုပ်အားပေးခိုင်းစေခြင်း၊ မွန်ပြည်နယ်။ (HREIB)

အတင်းအဓမ္မလုပ်အားစေခိုင်းမှုသည် အများပြည်သူတို့ထံမှ အရင်းအမြစ်များထုတ်ယူရ၍ (နအဖ) စစ်အစိုးရကျင့်သုံးနေသော အခြားနည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ အဓမ္မလုပ်အားစေခိုင်းမှုသည် ၎င်းကိုယ်တိုင်က လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု တစ်ခုဖြစ်သည့်အပြင်၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခွင့်နှင့် ဖူလုံသောလူနေမှု အဆင့်အတန်း ရရှိခွင့်တို့ကိုပါထိခိုက်စေပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် အဓမ္မလုပ်အားစေခိုင်းမှုကို ပိတ်ပင်တားမြစ်သော နိုင်ငံတကာအလုပ်သမားအဖွဲ့ သဘောတူညီချက် အမှတ်-၂၉ (International Labour Organization Convention No. 29)ကို သဘောတူခဲ့ပြီး၊ ဤလုပ်ရပ်ကို တရားမဝင်ကြောင်း(၂၀၀၀) ခုနှစ်တွင် အမိန့်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် အဓမ္မလုပ်အားစေခိုင်းမှုသည် စစ်တပ်၏ မူဝါဒနှင့် အလေ့

^{၄၀၈} HURFOM (2009) “စုပုံနေသောအညစ်အကြေးများ။ ကန်ဘောက်- မြိုင်ကလေးဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းတလျှောက် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ” အစီရင်ခံစာ။ “Laid Waste: Human Rights along the Kanbawk to Maying Kalay gas pipeline”

အကျင့်အဖြစ် ဆက်လက်ရှိနေရာ၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအလုပ်သမားအဖွဲ့ချုပ် (ILO)နှင့် အဖွဲ့အစည်း အတော်များများက မြန်မာနိုင်ငံသည် ဤသဘောတူညီချက်ကို အကြိမ်ပေါင်းမြောက်များစွာ ချိုးဖောက်ခဲ့ကြောင်း စွပ်စွဲထားသည်။^{၄၀}

ဤအစီရင်ခံစာတွင် အဓမ္မလုပ်အားစေခိုင်းမှုနှင့်ပတ်သက်၍ အလေးထားတင်ပြနေရခြင်းမှာ ၎င်းသည် ၁၀၀ ရာခိုင်နှုန်း အခွန်ကောက်ခံရာရောက်ပြီး၊ ၎င်းကြောင့် အများပြည်သူတို့အဖို့ မိမိတို့၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၊ သို့မဟုတ် လယ်ယာလုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်နိုင်ခြင်း မရှိသောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ အလုပ် ပျက်ခြင်း၊ လုပ်အားပေးမသွားရအောင် လာဘ်ပေးရခြင်းတို့ကြောင့် ဝင်ငွေအကြီးအကျယ်ဆုံးရှုံးမဖြစ်စေ သော ဤအဓမ္မလုပ်အားစေခိုင်းမှုသည် နေရာအနှံ့အပြားမှာ ဆက်လက်ရှိနေသေးကြောင်း၊ (ND Burma) နှင့် အခြားအဖွဲ့အစည်းများ၏ စုဆောင်းရရှိထားသော အချက်အလက်များအရသိရှိရပါသည်။ သာဓက အားဖြင့်ဖော်ပြရပါလျှင်၊ (၂၀၀၉)ခုနှစ်က မွန်ပြည်နယ်၊ သထုံမြို့နယ်တွင်ရွာပေါင်း(၄,၀၀၀)ခန့် သည် စစ်တပ်ထံသို့ စစ်သားအဖြစ် ဆွဲသွင်းမခံရရေးအတွက် တစ်ရွာလျှင် ကျပ် (၃,၀၀၀,၀၀၀) နှင့် (၅,၂၀၀,၀၀၀) အကြားပေးခဲ့ကြရသည်။^{၄၁} ကရင်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့၌လူငယ်၊ လူရွယ်များ စစ်တပ်ထံသို့ ဆွဲသွင်းမခံရရေးအတွက်ကျေးရွာများက မြန်မာစစ်တပ်၊ သို့မဟုတ်အပစ် အခတ်ရပ်စဲရေး အဖွဲ့များကို ဒဏ်ကြေးပေးနေကြရသည်။^{၄၂} ထို့အပြင် ဤနည်းဖြင့် အဓမ္မလုပ်အားစေခိုင်းခြင်း ခံရသူများ သည် ရေရှည်ကာယကျန်းမာရေးနှင့် စိတ်ကျန်းမာရေးတို့ကိုထိခိုက်စေသည့် ကြမ်းတမ်းသောလုပ်ငန်း ခွင်အခြေအနေထဲတွင် အလုပ်လုပ်ကြရသဖြင့် ၎င်းတို့၏ထုတ်လုပ်ရေး စွမ်းရည်ကျဆင်းကာ၊ ထိုမှတဆင့် ဝင်ငွေဆုံးရှုံးသည့်အဖြစ်သို့လည်း ရောက်နိုင်ပါသည်။ အများပြည်သူတို့အဖို့ ဤအကြမ်းဖက်မှုပြနာကို ဖြေရှင်းရေးနှင့်ပတ်သက်၍ တိုင်ကြားစရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းမရှိချေ။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် (၁၉၂၃) ခုနှစ်၊ နိုင်ငံတော်အစိုးရ လျှို့ဝှက်ချက်ဥပဒေက လျှို့ဝှက်ချက်အဖြစ် နိုင်ငံတော်အစိုးရ သတ်မှတ်ထားသော သတင်းအချက်အလက်များကို ရရှိထားသူမည်သူမဆို ပြစ်မှုကျူးလွန်ရာရောက်သည်ဟုဆိုထားပြီး၊ အဓမ္မလုပ်အားစေခိုင်းမှု အကြောင်း “မဟုတ်မမှန် တိုင်ကြား”သူအဖြစ်ယူဆရသူကို(နအဖ)စစ်အစိုးရ က တရားစွဲဆိုသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

“ဒီတစ်လလုံးလုံး တစ်အိမ်မှာ တယောက်ထွက်ပြီး ရာဘာခြံထဲမှာအလုပ်လုပ်ခဲ့ကြရတယ်။ လူတိုင်းလုပ်ငန်းခွင်ထဲမှာ လိုအပ်တဲ့ဓားတို့၊ ပေါက်တူးတို့ကိုယူသွားကြရတယ်။ အလုပ်ခွင်ထဲ မှာစားဖို့အတွက် သီတင်းတစ်ပတ်စာရိက္ခာကိုလည်း ယူသွားကြရတယ်။ ပျပ်ကွက်တဲ့လူကို ဒဏ်ငွေကျပ်(၂,၀၀၀)ရှိက်ပြီး၊ စစ်စခန်းထဲက အချုပ်ခန်းထဲကိုပို့တယ်။ ဒီရာဘာခြံတွေက ကျနော်တို့တွေရဲ့ လုပ်ငန်းတွေပါ။ လုပ်ခွင်ထဲမှာအလုပ်လုပ်ရတာ လူပေါင်း(၃၀၀)လောက်ရှိ တယ်။ အဲဒီအထဲမှာ (၅၀)ကျော် လောက်က မိန်းမတွေ၊ (၂၀) ကျော်က သူတို့မိဘတွေအစား လာတဲ့ ကျောင်းသားတွေ၊ ယောက်ျားက (၄)ယောက်လောက်ပဲ (သက်ကြီးရွယ်အိုတွေ)။

၄၀ International Labour Office (2010-06-17 GB.307/6) “GB March 2010 (307th session): Developments concerning the question of the observance by the Government of Myanmar of the Forced Labour Convention, 1930 (No. 29)” KHRG (2006) “လူသားထက်အဆင့်နိမ့်ကျခြင်း။ ကချင်ပြည်နယ် ၂၀၀၅-၂၀၀၆ ခုနှစ်ထိုးစစ်အတွင်း ဆင်ခေါ်ခံရသည့်ပေါ်တာများ”။ www.khrgh.org/khrgh2006/khrgh0603.html, KHRG (2006) “အရိပ်အောက်၌ ရင်သန်နေရခြင်း။ သထုံခရိုင်ကိုထိန်းချုပ်ရန် ဆောင်ရွက်နေသည့် စစ်ဆင်ရေးတွင်အကျယ်အပြန့်၊ စစ်တပ်အင်အားတိုးချဲ့ချထားခြင်းများနှင့် အဓမ္မလုပ် အားကိုစနစ်တကျအသုံးပြုနေမှု”။ www.khrgh.org/khrgh2006/khrgh0601a.htm, Burma Issues (2005) “အကျဉ်းထောင်မှသည့် ရှေ့တန်းသို့”။ www.burmaissues.org/En/reports/porters.html, ERI (2009) “အမှားကို ပြုနေကြခြင်း”။ “Getting it Wrong”, ERI (2009) “တိုတယ်၏ သက်ရောက်မှု”။ “Total Impact”, Burma Issues (2006) “jrifonhae&m ypfwfaejcif;” “Shoot on Sight” <http://www.burmaissues.org/En/reports/shootonsight.html>

၄၁ KHRG (2009) “ဗားအရိုင်တွင် ဒီကောဘီအေအဖွဲ့က ငွေညစ်တောင်းဆိုနေမှုများနှင့် ချုပ်ချယ်ကန့်သတ်နေမှုများ”။ Karen Human Rights Group, 16 March, p.3 - <http://www.khrgh.org/khrgh2009/khrgh09f4.pdf> - accessed 23 March 2010; KHRG (2009) “သထုံခရိုင်တွင် ခေါင်းပုံဖြတ်သောမိန့်ပုံများနှင့် ကျေးရွာလူထုများ၏ တုံ့ပြန်မှု”။ သထုံခရိုင်။ Karen Human Rights Group, 25 November - <http://www.khrgh.org/khrgh2009/khrgh09f20.pdf> - accessed 23 March 2010.

၄၂ KHRG (2009) “သထုံခရိုင်တွင်ခေါင်းပုံဖြတ်သော မိန့်ပုံများနှင့် ကျေးရွာလူထုများ၏တုံ့ပြန်မှု”။ သထုံခရိုင်။ Karen Human Rights Group, 25 November - <http://www.khrgh.org/khrgh2009/khrgh09f20.pdf> - accessed 23 March 2010.

သီတင်းတစ်ပတ်ကြာ အလုပ်လုပ်နေတဲ့အချိန်အတောအတွင်းမှာ စစ်တပ်ကကျနော်တို့ကို ဘာတစ်ခုမှမကျွေးဘူး။ ရေတောင်မတိုက်ဘူး။ အလုပ်လုပ်တဲ့အတွက် ပိုက်ဆံလည်းမပေးဘူး။”^{၄၁၂}

အလားတူပင် ကလေးစစ်သားစုဆောင်းခြင်းကိုလည်း အရင်းအမြစ်ထုတ်ယူသော နည်းလမ်းတစ်ရပ်အဖြစ် ကျင့်သုံးတတ်သည်။ ဤသို့ဖြင့် ဝင်ငွေဆုံးရှုံးမှု ဖြစ်စေပါသည်။ ကလေးစစ်သားအသုံးပြုမှုသည် ကလေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်(Convention on the Rights of the Child) ၏ ပုဒ်မ(၃၈)နှင့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခတွင်ကလေးများကိုထည့်သွင်းအသုံးချခြင်းနှင့်ပတ်သက်သောကလေးအခွင့်အရေး သဘောတူညီချက် (Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the involvement of children in armed conflict)တို့ကို ချိုးဖောက်ရာရောက်ပါသည်။ ဤ သဘောတူညီချက်နှစ်ခုစလုံးကိုမြန်မာနိုင်ငံကလက်ခံသဘောတူခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုအဖြစ် ကလေးစစ်သားစုဆောင်းခြင်းအကြောင်း အသေးစိတ်တင်ပြသော အစီရင်ခံစာအများအပြားရှိပါသည်။^{၄၁၃} (ND Burma) အနေနှင့် ဤအစီရင်ခံစာတွင် ဖြည့်စွက်တင်ပြလိုသည်မှာ ကလေးကိုစစ်တပ်ထဲ ဆွဲမသွင်း အောင် သို့မဟုတ် ကလေးကို ပြန်ရအောင် လာဘ်ထိုးရခြင်းနှင့် အိမ်တွင်ကလေး၏ အထောက်အကူဆုံးရှုံးခြင်းအားဖြင့် ကလေး စစ်သားစုဆောင်းမှုသည် အဓမ္မလုပ်အား စေခိုင်းမှုနည်း တူပင်ဝင်ငွေဆုံးရှုံးမှုဖြစ်စေကြောင်း၊ ထို့အပြင်ကလေး၏ ပညာရေးဆုံးရှုံးမှုလည်း ဖြစ်စေကြောင်းတို့ပင်ဖြစ်ပါသည်။

“ဧရာဝတီတိုင်း၊ ဘိုကလေးမြို့နယ်က ကျောင်းသားငယ်လေး တစ်ယောက်ကို စစ်တပ်ထဲ ဆွဲသွင်းတော့၊ ကလေးရဲ့မိဘတွေက ကလေးကိုစစ်တပ်ထဲကနေ ပြန်နှုတ်ယူဘိုအတွက် ပိုက်ဆံပေးလိုက်ရတယ်။ ကောင်လေးက အသက် (၁၅) နှစ်၊ (၂၀၀၉) ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ (၁၆)ရက်နေ့ညနေက ပျောက်သွားခဲ့တာ။ သူ့ကိုစစ်တပ်စခန်းထဲကတခြားကလေးတွေကြား ထဲမှာရှာတွေ့ခဲ့တယ်။ သူ့ကို ပြန်လွှတ်ပေးဖို့အတွက် ငွေကျပ် (၅၀၀,၀၀၀) ပေးရမယ်လို့ စစ်တပ်ထဲကလူတွေကပြောတယ်။ ကောင်လေးမိဘတွေမှာ ပိုက်ဆံပါမလာတော့သူတို့ မြို့ကို ပိုက်ဆံပြန်ယူခဲ့ရတယ်။”^{၄၁၄}

မူလုံသော လူနေမှုအဆင့်အတန်း

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်း (UDHR) ၏ပုဒ်မ (၂၂)

လူ့အဖွဲ့အစည်းဝင် တစ်ဦးအနေနှင့် လူတိုင်းသည် လူမှုရေးလုံခြုံခွင့်ရှိပြီး၊ နိုင်ငံအသီးသီး၏ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် အရင်းအမြစ်များ ထို့အပြင်၊ ၎င်း၏ပုဂ္ဂိုလ်ရေး ဂုဏ်သိက္ခာ၊ ၎င်း၏လွတ်လပ်စွာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတို့အတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ၏ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် အရင်းအမြစ်များနှင့်အညီ အမျိုးသားရေးလုပ်ဆောင်မှု၊ နိုင်ငံတကာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတို့အား ဖြင့် လူမှုရေးလုံခြုံမှုကို ရရှိပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

၄၁၂ နမူနာ (၂၀၀၆) “အကယ်၍ တစ်စုံတစ်ဦးကပျက်ကွက်လျှင် ၂၀၀၀ကျပ်ပေးရမည်။ စခန်းရှိ အချုပ်သို့ပို့ဆောင်ရမည်။ ပုဏ္ဏားကျွန်းမြို့နယ်။ ရခိုင်ပြည်နယ်။ Martus Bulletin

၄၁၃ HREIB (2008) “မေ့လျော့ခံနေရသော ၁၀။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခအတွင်း ထိခိုက်နစ်နာရသော ကလေးများ”၊ www.hreib.com/images/pb/childrightsreport2008.pdf, HREIB (2006) “(နအဖ) တပ်မတော်အတွင်းရှိ ကလေးစစ်သားများ”၊ www.hreib.com/images/pb/cstreport.pdf, Yoma3 (2009) “ကလေးစစ်သားများ။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဝမ်းနည်းဖွယ်ကလေးများ”၊

၄၁၄ “စစ်တပ်အတွက်သွပ်သွင်းခံရသည့် ကလေးကိုငွေပေးပြီးနောက်ပြန်လည်ရွေးယူခြင်း”မှ ထုတ်နှုတ်ထားပါသည်။ Yoma 3 Internet News 2009 (www.Yoma3.org)

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်း (UDHR) ၏ ပုဒ်မ (၂၅)

- ၁။ လူတိုင်းသည် ၎င်းနှင့်တကွ ၎င်း၏မိသားစုတို့၏ ကျန်းမာရေး၊ ကောင်းမွန်စွာနေထိုင်နိုင်ရေးတို့ အတွက် စားစရာ၊ အဝတ်အထည်၊ နေအိမ်၊ ဆေးဝါးကုသမှုနှင့် အခြားလိုအပ်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများ အပါအဝင် လုံလောက်သော လူနေမှုအဆင့်အတန်းကို ရရှိခွင့်ရှိသည်။ ထို့အပြင်၊ အလုပ်လက်မဲ့ ဖြစ်နေသောအခါ၌ဖြစ်စေ၊ မကျန်းမာသောအခါ၌ဖြစ်စေ၊ မစွမ်းမသန်ဖြစ်နေသောအခါ၌ဖြစ်စေ၊ မုဆိုး မဖြစ်နေသော အခါ၌ဖြစ်စေ၊ အိုမင်းမစွမ်းဖြစ်နေသော အခါ၌ဖြစ်စေ၊ မိမိမစွမ်းသာသောအခြေ အနေမှာ အခြားတစ်နည်းနည်းအရ အသက်ရှင်ရပ်တည်စရာ ကင်းမဲ့သောအခါ၌ဖြစ်စေ၊ လုံခြုံမှု ခံစားခွင့်ရှိရမည်။
- ၂။ မိခင်ဘဝနှင့်ကလေးသူငယ်ဘဝတွင် အထူးစောင့်ရှောက်မှုနှင့် အထူးအကူအညီတို့ကို ခံစားခွင့် ရှိသည်။ ထိမ်းမြားလက်ထပ်ထားသောမိဘများမှ မွေးဖွားလာခဲ့သည်ဖြစ်စေ၊ ထိမ်းမြားလက် ထပ်ခြင်းမရှိသော မိဘများမှ မွေးဖွားလာခဲ့သည်ဖြစ်စေ၊ ကလေးသူငယ်အားလုံးသည် အလားတူ သော လူမှုရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို ခံစားခွင့်ရှိသည်။

ကမ္ဘာ့လူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်း (UDHR)က အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများခံ စားခွင့် အပါအဝင်ဖူလုံသော လူနေမှုအဆင့်အတန်းရရှိခွင့်ကို ပြဆိုထားသည်။ ထို့ပြင်မြန်မာ နိုင်ငံက သဘောတူခဲ့သော ကလေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက် (Convention on the Rights of the Child) ကလည်း ကလေးသူငယ်တစ်ဦးသည် ဖူလုံသောလူနေမှုအဆင့်အတန်း၊ ပညာရေးနှင့် ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုတို့ကို ခံစားခွင့်ရှိသည်ဟုဖော်ပြထားသည်။ ဖူလုံသော လူနေမှုအဆင့်အတန်းရရှိခွင့်သည် (နအဖ)စစ်အစိုးရက မိမိ၏ပြည်သူတို့ထံမှ အခွန်ဘဏ္ဍာငွေရယူရာ၌ကျင့်သုံးသောနည်းလမ်း (ဆိုလို သည်မှာ အကျင့်ပျက်ခြစားသော အခွန်ကောက်ခံရေးစနစ်၊ ပစ္စည်းဥစ္စာသိမ်းယူခြင်းနှင့် အဓမ္မလုပ်အား စေခိုင်းခြင်းစနစ်ဖြစ်သည်)ကြောင့် ထိခိုက်နေလျက်ရှိသည်။ ဤစနစ်၏ စီးပွားရေးဆိုင်ရာဆိုးကျိုးသက် ရောက်မှုများကို ဤအစီရင်ခံစာ၏ အခန်း (၁) နှင့် (၂) တို့တွင် ပိုင်းခြားသုံးသပ် ပြထားခဲ့ပါသည်။ ထို့ အပြင်၊ လူ့အခွင့်အရေးအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုများအကြောင်းကို လေ့လာရာ၌လည်း မိမိတို့သည် ဤအခွန်များ သုံးစွဲရေးနှင့်ပတ်သက်သော(နအဖ)စစ်အစိုးရ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များက မြန်မာပြည်သူတို့၏ လူ့အခွင့်အရေးများအပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကိုလည်း အကျဉ်းရှုံးဖော်ပြထားပါသည်။ ဤ ပိုင်းခြားသုံးသပ်ချက်သည် စီးပွားရေးဆိုင်ရာပိုင်းခြားသုံးသပ်ချက် ဘောင်ထက်ကျော်လွန်နေပါသည်။ သို့ ရာတွင် ပညာရေးနှင့်ကျန်းမာရေးဝန်ဆောင်မှုတို့အတွက် အရင်းအမြစ်ကို ဤမျိုးစဉ်းမျှသာသုံးစွဲရန် မြန်မာနိုင်ငံစစ်အစိုးရ၏ဆုံးဖြတ်ချက်သည် ပြည်သူတို့၏ ဤဝန်ဆောင်မှုများ တန်းတူရရှိခွင့်ကို အကြီး အကျယ်ထိခိုက်စေပါသည်။ ပညာရေးလောကတွင် အနှံ့အပြားဖြစ်ပွားနေသော အကျင့်ပျက်ခြစားမှုနှင့် အနိုင်ကျင့်ငွေတောင်းမှုတို့ အကြောင်းကို (ND-Burma)အဖွဲ့၏ အချက်အလက်များတွင် အထူးတလည် မှတ်တမ်းပြုထားပါသည်။ လူ့အခွင့်အရေးရှုထောင့်မှကြည့်လျှင် မြန်မာနိုင်ငံပြည်သူတို့၏ လူနေမှုအဆင့် အတန်းသည် အခွန်ကောက်ခံမှုမှနေ၍ ဖြစ်ပွားလာသော ဝင်ငွေဆုတ်ယုတ်ကျဆင်းမှုကြောင့်ထိခိုက်ရုံ သာမကဤဝန်ဆောင်မှုများအတွက်(နအဖ)စစ်အစိုးရ၏မဖြစ်စလောက်သုံးစွဲမှုမှနေ၍ဖြစ်ပေါ်လာသော ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးဝန်ဆောင်မှု မဖြစ်စလောက်ရရှိမှုကြောင့်လည်း ပို၍ထိခိုက်နစ်နာခဲ့ပါသည်။ လူ့ အခွင့်အရေးအပေါ် ဤ အကျိုးသက်ရောက်မှုများအကြောင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ယခုအစီရင်ခံစာတွင်လေ့ လာထားသည်ထက်ပို၍ ဆက်လက်လေ့လာသွားရန် လိုအပ်နေပါသည်။ ဤ အကြောင်းအရာများထဲမှ အချို့ကို အဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုးက ဆက်လက်၍ အစီရင်ခံစာတင်ပြထားပြီးဖြစ်ပါသည်။^{၄၁}

၄၁ TYSO (2010) “အလင်းမဲ့ဘဝ”အစီရင်ခံစာ။ ရရှိနိုင်သည့်နယ်။ [www.palaungland.org/wpcontent/uploads/2010/Report/ED/Education%20Pub-
lication%20Report.pdf](http://www.palaungland.org/wpcontent/uploads/2010/Report/ED/Education%20Publication%20Report.pdf), Burma Issues (2008), “Living Ghosts” www.burmaissues.org/En/reports/livingghosts.html, Burma Issues (1998)

မွန်ပြည်နယ်တွင် ဆင်းဆင်းရဲရဲ နေထိုင်နေရရှာသော
မိသားစု (HURFOM)

(NDBurma) အဖွဲ့နှင့် အခြား သတင်းအချက်အလက်များအရ ဆိုလျှင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်သူတို့သည် လူနေမှုအဆင့် အတန်းနိမ့်ကျနေကြောင်းနှင့် ဤသို့နိမ့်ကျသည့်အဖြစ်သို့ ရောက်အောင် အပြစ်ကျူးလွန်သူသည် ပြည်သူတို့မှာ ပစ္စည်းဥစ္စာနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းတို့ လက်လွှတ်သွားအောင် မတော်မတရားလုပ်သော အကျင့်ပျက်အခွန်ကောက်ခံရေးစနစ်ပင်ဖြစ်ကြောင်း တင်ပြထားသည်။ ဤအစီရင်ခံစာ၏ အပိုင်း(၁)မှာဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်းပင်၊ အခွန်ကောက်ခံသောအဆင့်သည် ပြည်သူတို့အား ကြွေးတင်ခြင်း၊ ဆင်းရဲမွဲပြာကျသွားခြင်းအဖြစ်သို့ ရောက်သွားစေလောက်အောင် ပြည်သူတို့၏ ဝင်ငွေကို အကြီးအကျယ်ဆုတ်ယုတ်သွားစေသည့် အဆင့်မျိုးဖြစ်သည်။ ပူးတွဲ ကုလသမဂ္ဂဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ် (UNDP) (မြန်မာအစိုးရက အိမ်ထောင်စုများ၏ ၂၀၀၇-ခုနှစ် လူနေမှု အခြေအနေအကဲဖြတ်ချက် စစ်တမ်းကောက်ယူမှုမှာ ပူးပေါင်းပါဝင်ခဲ့သည်)က ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှုန်းကို ၂၃ ရာခိုင်နှုန်း သတ်မှတ်ဖော်ပြထားခဲ့သည်။ ကျေးလက်ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှုန်း (၃၆)ရာခိုင်နှုန်းက ဖြို့ပြဆင်းရဲမွဲတေမှုနှုန်း (၂၂)ရာခိုင်နှုန်းထက် ပိုများနေသည်ကို တွေ့ရှိကြရမည်ဖြစ်သည်။ (UNDP)က ထုတ်ပြန်သော နောက်ဆုံး ထုတ်(၂၀၀၇) ခုနှစ်၊ လူသားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုညွှန်းကိန်း၌ စစ်တမ်းကောက်ယူခြင်းခံရသော နိုင်ငံပေါင်း(၁၈၂) နိုင်ငံအနက် မြန်မာနိုင်ငံ၏အဆင့်ကို (၁၃၈)အဖြစ်သတ်မှတ်ပေးခဲ့သည်။^{၁၁၆} အစိုးရ၏ထောက်ပံ့မှု မလုံလောက်ခြင်းကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အစားအစာနှင့် ရေချို့တဲ့ပုံကို ချင်း လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့နှင့် အာရှဥပဒေရေးရာရင်းမြစ်ဌာန (Asian Legal Resource Centre)ကဲ့သို့သော အဖွဲ့အစည်းများက ပြဿနာတစ်ရပ်အဖြစ် တင်ပြလာခဲ့သည်မှာ နှစ်ပေါင်းများစွာကြာခဲ့ပြီဖြစ်ပါသည်။^{၁၁၇}

၄၁၆
၄၁၇

“ဖယ်ချန်ထားခံရသော ကရင်လူထုများအတွက်ပညာရေး”၊ www.burmaissues.org/En/reports/educationfor.html, HURFOM (2009) “စီးပွားရေးပျက်သုဉ်းရခြင်း၊ မွန်ပြည်နယ်တွင် အခွန်ကောက်ခံမှု၊ ငွေညစ်တောင်းယူမှုနှင့် အမိန့်ပေးစခန်းနေမှုများ”၊ <http://rehmonnya.org/archives/686>, BPHWT (2006) “နာတာရှည်အရေးပေါ် အခြေအနေ”အစီရင်ခံစာ။ “Chronic Emergency”, [www.backpackteam.org/wp-content/uploads/reports/ChronicEmergency\(English%20version\).pdf](http://www.backpackteam.org/wp-content/uploads/reports/ChronicEmergency(English%20version).pdf), ABFSU (2000) “သက္ကရာဇ် ၂၀၀၀ ပညာရေးအစီရင်ခံစာ၊ ငါတို့၏ ဦးခေါင်းသည်သွေးတို့ဖြင့်ချင်းချင်းနီ၏၊ သို့သော် ညွတ်ကားမညွတ်”၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပညာရေးနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်အပေါ် စိန်ခံနေမှုများ။ “Year 2000 Education Report” http://burmalibrary.org/docs/ABFSUedu_report.pdf, Over Heads are Bloody but Unbowed, Suppression of Educational Freedoms in Burma, December 1992, <http://www.article19.org/pdfs/publications/burma-educational-freedoms.pdf>

Asian Development Bank & Myanmar factsheet April 2010

“အရေးပေါ် အခြေအနေ။ မြန်မာနိုင်ငံချင်းပြည်နယ်တွင် အစားအစာရှားပါးခြင်းနှင့် ငတ်မွတ်နေခြင်း။ ၂၀၀၈”။ Critical Point- Food Scarcity and hunger in Burma’s Chin State <http://www.chro.ca/publications/special-reports.html>, Written statement* submitted by Asian Legal Resource Centre (ALRC), COMMISSION ON HUMAN RIGHTS Fifty-ninth session Item 10 of the provisional agenda E/CN.4/2003/NGO/84 10 March 2003, May 2010, Yoma3 Internet News, May 2010 www.mizzima.com

“(၂၀၀၇) ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ (၁) ရက်နေ့က ရခိုင်ပြည်နယ်၊ မောင်းတောမြို့နယ်၊ ဘောလိဘဇားမှာ ဝမ်းပျက်ဝမ်းလျှော ရောဂါတွေဖြစ်ပွားတယ်လို့ သတင်းရပါတယ်။ ရာသီဥတုအခြေအနေ ရုတ်တရက် ပြောင်းသွားတာကြောင့် ဖြစ်ပွားတာလို့ယူဆရပါတယ်။ ရောဂါကူး စက်ခံရတဲ့ လူအတော်များများကို ဘောလိဘဇားမှာရှိတဲ့ ဆေးခန်းကို ပို့ခဲ့ကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် လူနာတွေကို ဘာမှ ဟုတ်တိပတ်တိလုပ် မပေးနိုင်ပါဘူး။ ဓါတ်ဆားထုပ်နဲ့ အရေးကြီးတဲ့ဆေးဝါးတွေ မလုံ လောက်လို့ပါ။ နိုဝင်ဘာလ (၆) ရက်နဲ့ (၈) ရက်အတွင်းမှာ ဝမ်းပျက်ဝမ်းလျှော ရောဂါဖြစ်တဲ့လူနာ (၄) ယောက်သေဆုံး သွားခဲ့ပါတယ်။”^{၄၁၈}

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဘဏ္ဍာရေးမူဝါဒကြောင့် တောင်သူလယ်သမားတို့သည် မိမိတို့၏အခြေခံလိုအပ်ချက်များ ရရှိရေးအတွက် ကုန်းရုန်းရှာဖွေနေကြရသည်။ တောင်သူလယ်သမားများသည် စပါးကို ပေါက်ဈေးနှုန်းထက် နိမ့်သောဈေးနှုန်းဖြင့် စစ်တပ်သို့ခွဲတမ်းအတိုင်း ရောင်းနေကြရသေးသည့်အပြင်၊ မြေယာအရည်အသွေး အဆုတ်ယုတ်ခံလျက် တစ်နှစ်လျှင်စပါးကိုနှစ်သီးစိုက်ကြရသည်။ ဤသို့လုပ်ခြင်းမပြုပါက လယ်ယာမြေအသိမ်းခံကြရသည်။ တစ်ခါတရံ ကြေးနွံနှစ်ကြရသည်လည်းရှိသည်။^{၄၁၉} ဤ အဖြစ်မျိုးသည် စစ်တပ်၏ ဖိနှိပ်မှုပုံစံပြောင်းလဲနေသော တိုင်းပြည်၏ အစွန်အဖျားနယ်မြေများ၌ အထူးသဖြင့် အဖြစ်များသည်။

“လွှစက်ပိုင်ရှင်အနေနဲ့ ကျနော် ကျပ် (၆၀,၀၀၀)ကနေ(၈၀,၀၀၀)အထိ အခွန်ကောက်တဲ့ လူအပေါ် မူတည်ပြီး၊ ပေးရပါတယ်။ ကျနော်တို့ရွာနားက မီးရထားဘူတာရုံနဲ့ ကပ်လျက် ရဲစခန်းကလည်း ကျနော်တို့က ငွေတောင်းပါတယ်။ တချို့လတွေမှာဆိုရင် ကျပ် (၁၀၀,၀၀၀)ကျော်လောက်ကုန်ပါတယ်။ သစ်ခွဲသမားအနေနဲ့ တစ်လမှာ ကျပ် (၆၀,၀၀၀)၊ (၇၀,၀၀၀) လောက်ရပါတယ်။ ဒီထဲမှာ ဓါတ်ဆီဖိုးလဲပါသေးတယ်။ ဒါနဲ့ အခွန်မပေးနိုင်တော့ရင် ဒုက္ခရောက်ရချည်ရဲ့ဆိုပြီး ကျနော်ရွာကထွက်လာခဲ့ပါ တယ်။”^{၄၂၀}

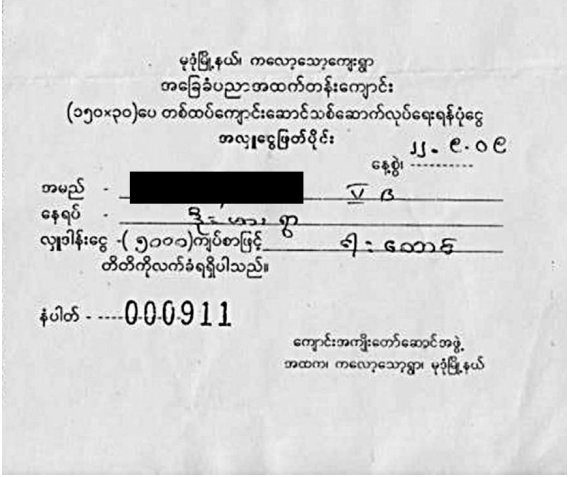
လူနေမှုအဆင့်အတန်းအပေါ် သက်ရောက်မှု ပြင်းထန်လွန်းလှသောကြောင့် လူအတော်များများအဖို့ ပြည်ပသို့ထွက်သွားရသည့်အဖြစ်သို့ ရောက်သွားတတ်ပါသည်။ ပြည်ပသို့ထွက်ခွာခြင်း အကြောင်းနှင့်ပတ်သက်သော လေ့လာချက်များအရ သိရသည်မှာ ဆင်းရဲကျပ်တည်းသည်ထက် ကျပ်တည်းလာနေခြင်း၊ လုပ်ကိုင်စားစရာ အခွင့်အလမ်း မရှိခြင်း၊ အနိုင်ကျင့် ငွေတောင်းခြင်းနှင့် မတော်မတရား အခွန်ကောက်ခံခြင်းတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံမှလူများ ပြည်ပသို့ထွက်ခွာအောင်တွန်းပို့သော အကြောင်းအချက်များအနက်အရေးအပါဆုံး အကြောင်းအချက်များဖြစ်သည်။^{၄၂၁}

ရေဖြူမြို့နယ်မှ ထွက်ပြေးနေသော ကျေးရွာလူထုများ၊ တနင်္သာရီတိုင်း (HURFOM)

၄၁၈ Burma Human Right Yearbook 2007 by the Human Rights Documentation Unit, Chapter 7
 ၄၁၉ Moo Ko Htee (2008) “မဖြစ်နိုင်သည့် မစ်ရှင်။ မြန်မာစစ်အစိုးရ လက်အောက်တွင် ရှင်သန်နေထိုင်ရခြင်း”၊ www.burmaissues.org/En
 ၄၂၀ HURFOM (2009) “စီးပွားရေးကျပ်တည်းမှုများနှင့် ရိက္ခာပြတ်လပ်မှုများဖြစ်ပွားလာခြင်း”၊ ကလိန်အောင်မြို့နယ်ခွဲ၊ တနင်္သာရီတိုင်း။ Martus Bulletin, 10 March.
 ၄၂၁ Sean Turnell, Alison Vicary and Wylie Bradford for Burma Economic Watch, “Migrant Worker Remittances and Burma: An Economic Analysis of Survey Results” “ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများ၏ ပြန်လွှဲငွေနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၊ စစ်တမ်း ကောက်ယူမှု ရလဒ်များကို စီးပွားရေးအရသုံးသပ်မှု”။ Andrew

(နအဖ) စစ်အစိုးရက ပညာရေးတွင် မဖြစ်စေလောက်သော ပမာဏဖြစ်သည့် နိုင်ငံ ၏စုစုပေါင်း အမျိုးသားထွက်ကုန်တန်ဖိုး(GDP) ၏ (၀.၉) ရာခိုင်နှုန်းသာသုံးစွဲခြင်းကြောင့် ကျောင်းများသည် အများပြည်သူတို့ထံမှ ငွေ ကောက်ခံကြရပါ။ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများတ သိကြီးဖြစ်ပွားလာခဲ့သည်။ အချို့သောသူများ အတွက် ဤစားရိတ်များသည် အလွန်ကြီး မြင့်လှသောကြောင့် ကလေးများကျောင်းမနေ နိုင်တော့သည့်အဖြစ်သို့ ရောက်ခဲ့ရသည်။ (နအဖ)စစ်အစိုးရသည် ပညာရေးဝန်ဆောင်မှု ကို အလုံအလောက် မပေးဘဲထားခြင်းအား ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကျောင်းများတွင်အကျင့် ပျက်ခြစားမှုကို ခွင့်ပြုထားပြီး၊ ပညာသင်ယူခွင့် ကိုထိခိုက်စေခြင်း အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကလေးအခွင့်အရေးသဘောတူညီချက် (CRC)က အတိအကျ ခွင့်ပြုထားသော မြန်မာနိုင်ငံမှကလေးများ၏ ပညာသင်ယူခွင့်ကို မလေးစားမလိုက်နာဘဲနေ လျက်ရှိသည်။ မိသားစုများသည် ကလေးများကျောင်းနေနိုင်ရေးအတွက် အပိုကြေးနှင့် အခွန်များကိုမပေးမနေရပေး နေကြရကြောင်း (ND- Burma) အဖွဲ့၏ အချက်အလက်များအရတွေ့ရှိရသည်။ ကြေးများတွင် ကျောင်း မှာသင်မပေးသော အဓိကသင်ရိုးကို သင်ပေးရခြင်းအတွက် ဆရာ / ဆရာမများကို ပေးရသောအခကြေး ငွေ၊ အစိုးရထုတ်ပေးသော ကျောင်းသုံးပစ္စည်းကရိယာများကို ဝယ်ရသောငွေကြေး၊ ကျောင်းဆောင်သစ် များဆောက်လုပ်ရေးအတွက်ထည့်ရသော “အလှူငွေ” တို့အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ဤသို့အခကြေးငွေပေးရ ခြင်းသည် မူလတန်းကျောင်းများမှာပင် ဖြစ်ပွားနေပါသည်။ မူလတန်းပညာရေးသည် အခမဲ့ဖြစ်ရမည်ဟု ကလေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာသဘောတူညီချက် (CRC)က ဆိုထားသည့်တိုင်၊ မူလတန်းကျောင်းများ၌ မပေးမနေရ ပေးနေရသောအခနှင့်ကြေးများသည် တစ်နှစ်လျှင် ကျပ် (၆၀,၀၀၀) မှ (၁၀၀,၀၀၀) (အမေရိ ကန်ဒေါ်လာ ၁၀၀ ခန့်) အထိရှိနေသည်။ အချို့သော ကျေးရွာလူထုများအဖို့ ဤကြေးများသည် ကြီးမြင့် လွန်းလှသောကြောင့် ကလေးများ ကျောင်းမနေနိုင်ကြရချေ။ ကျောင်းအတော်များများ၌ဆရာနှင့် ကျောင်းသားများအတွက် အခြေခံအကျဆုံး ကျောင်းသုံးပစ္စည်းများချို့တဲ့နေသဖြင့် ကျောင်းသားမိဘများ ကစာအုပ်၊ မင်တံကဲ့သို့သောကျောင်းသုံးပစ္စည်းများအတွက် မတန်တဆဈေးနှုန်းဖြင့်ကျခံနေကြရသည်။

ကျောင်းဆောင်သစ် ဆောက်လုပ်ရေးအတွက်ကြေး ကျပ် (၅,၀၀၀) ပေးရသည်။ (HURFOM)

“ကျနော်တို့ကလေးက ပထမတန်းရောက်နေပါရက်နဲ့ ကျနော်တို့မှာ ကျောင်းဝင်ကြေး မတတ်နိုင်လို့ ကလေးကကျောင်းမနေနိုင်ခဲ့ပါဘူး။ တစ်ခါတလေ၊ ပိုက်ဆံမရှိတဲ့အခါ ပိုက် ဆံမပေးနိုင်လို့ (၂)ရက် (၃)ရက်လောက် ဆိုင်းပေးပါလို့ပြောရပါတယ်။ တစ်ခါတလေ ကျတော့လည်း အိမ်နီးနားချင်းတွေဆီကချေးပြီး၊ ပေးရတာပေါ့။ ကျနော်လခ ကျပ် (၃၂, ၀၀၀)နဲ့ ကလေးတွေရဲ့ကျောင်းစားရိတ်မပေး နိုင်ရုံမက၊ စားဝတ်နေရေးအတွက်တောင် မတတ်နိုင်ပါဘူး။ ဒီခေတ်ထဲမှာ ပိုက်ဆံကုန်စရာတွေ ဒီလောက်များနေတော့၊ တခြားလို အပ်ချက်တွေအတွက် မသုံးနိုင်ပါဘူး။ ဒါဟာအခွန်ကောက်တာပဲ၊ ဒါကိုကျနော်တို့က မပေး ဘဲနေလို့လည်းမရဘူး၊ သူတို့တောင်းတာထက် လျော့ပြီးပေးလို့လည်းမရဘူး။ ဘာဖြစ် လို့လည်းဆိုတော့ ကျောင်းမှာတာဝန်ရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က ကောက်နေတာကိုး။ ဒါကြောင့်

Bosson “Forced Migration/Internal Displacement in Burma with an Emphasis on Government Controlled areas” “မြန်မာနိုင်ငံတွင် အတင်းအကျပ် ရွှေ့ပြောင်းရခြင်းနှင့် ပြည်တွင်း ရွှေ့ပြောင်းရမှု။ အစိုးရထိန်းချုပ်ထားသော နေရာများကို အလေးထားလေ့လာခြင်း”။

မို့ ကိုယ့်ကလေးကို ကျောင်းမထားဘဲမနေဘူးဆိုရင် သူတို့တောင်းတာကိုကျနော်တို့ ပေးရမှာပဲ။ ကျနော်တို့ရွာမှာဆိုရင် ကျောင်းဝင်ကြေးမပေးနိုင်ကြလို့၊ ကလေးအတော်များ များကျောင်းမနေကြဘူး။ ကလေးအတော်များဟာ ငယ်ငယ်လေးတွေရှိသေးပေမယ့်၊ သူတို့မိဘတွေကို အလုပ်ပိုင်းကူလုပ်ပေးဖို့အတွက် ကျောင်းထွက်လိုက်ကြရပါတယ်။”^{၄၂၂}

“ကျနော်ကလေးတွေ(၅)တန်းတက်မယ်ဆိုရင်၊ တခြားကျောင်းကို ပြောင်းတက်ရပါတယ်။ ကျောင်းပြောင်းလက်မှတ် အတွက် ကျပ် (၂,၅၀၀)၊ (၅)တန်းကျောင်းဝင်ကြေးအတွက် ကျပ် (၉,၀၀၀)၊ လေ့ကျင့်ခန်းစာအုပ်ကြေးအတွက် ကျပ်(၁,၅၀၀)ပေးရပြီး၊ လိုတဲ့စာအုပ်အား လုံးကို ရောင်းတာမဟုတ်တော့ ကျောင်းဆီကပဲ နောက်ထပ် လေ့ကျင့်ခန်းစာအုပ်တွေဝယ်ရ ပါတယ်။ အဲဒီအတွက် ကျပ်(၁,၇၀၀)။ ပြီးတော့၊ စာရေးကရိယာကြေး၊ ဖတ်စာအုပ်ကြေး တွေလည်းပေးရပါသေးတယ်။ အဲဒါတွေက ပုဂ္ဂလိကဆိုင်တွေကဈေးနှုန်းထက်အများကြီး ပိုကြီးပါတယ်။ အဲဒီကြေးတွေအတွက် ပိုက်ဆံအကုန်အကျများတာနဲ့၊ ကျနော်လည်း ကျနော်ကလေးကိုကျောင်းကထုတ်လိုက်ပြီး၊ သူ့အစ်မနဲ့အတူရာဘာခြံထဲမှာအလုပ်သွား လုပ်ခိုင်းခဲ့ပါတယ်။ သူ့အစ်မက(၇)တန်းမှာ တက်နေတုန်း ကျောင်းထွက်ထားတာပါ။”

မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည်ကမ္ဘာပေါ်တွင်ရှိရှိသမျှတိုင်းပြည်များထဲတွင်ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု နှင့်ပတ်သက်၍ ပြည်တွင်းထုတ်လုပ်မှု တန်ဖိုးစုစုပေါင်း (GDP) ၏ အချိုးအစားအနည်းဆုံး သုံးစွဲပါသည်။ ကျန်းမာရေးအသုံးစားရိတ်သည် (GDP)၏ ၀.၅ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်သည်။ ဤသို့သုံးစွဲခြင်း၏ အကျိုးသက် ရောက်မှုများကို အများပြည်သူတို့၏ နေထိုင်မှုဘဝတွင်မြင်တွေ့နိုင်ပါသည်။ မွေးကင်းစကလေးသေဆုံး မှုနှုန်းသည် မြင့်မြင့်နေလျက်ရှိပြီး၊ ကလေး(၁၀)ယောက်မွေးလျှင်(၁)ယောက်သေဆုံးသည်ဟု ခန့်မှန်းရ သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကလေးသူငယ်များ၏ ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော်သည် နာတာရှည် အာဟာရချို့တဲ့မှု ရောဂါစွဲကပ်ခံစားနေရသည်။ တိုင်းပြည်တဝှမ်းလုံးရှိ အသက်(၅)နှစ်အောက် ကလေးသူငယ်များ၏ ၃၂ ရာခိုင်နှုန်းသည်ကိုယ်အလေးချိန်လည်းမပြည့်ကြီးထွားမှုလည်းနောင်နွေးနေသည်။ ကိုယ်ခံအားကျရောဂါ (HIV/AIDS)တပ်ရောဂါသည် မြန်မာနိုင်ငံပြည်သူတို့အား အကြီးအကျယ်ခြိမ်းခြောက်နေသည်။ (၂၀၀၇)ခုနှစ် အတွင်းက၊ မြန်မာနိုင်ငံမှ(AIDS) ရောဂါသည် (၂၅,၀၀၀) ခန့်သေဆုံးခဲ့သည်။ ကိုယ်ခံအား ကျရောဂါအတွက်ကာကွယ်ဆေး(Anti-Retroviral Therapy) ဆေးနှင့်သင့်တော်သော ကုသမှုတို့ဖြင့် တားဆီးနိုင်ပါလျက် ယခုလိုသေဆုံးကြရခြင်းဖြစ်သည်။^{၄၂၃} တီဘီရောဂါနှင့် ငှက်ဖျားရောဂါတို့သည်လည်း ကျန်းမာရေးအတွက် ကြီးမားသောအန္တရာယ်ကြီးများဖြစ်ပြီး၊ ငှက်ဖျားရောဂါသည် သေဆုံးမှုနှုန်းအများ ဆုံးဖြစ် စေသောရောဂါဖြစ်သည့်အပြင် ကလေးများမှာအလွန်အဖြစ်များသည်။^{၄၂၄} လူ့သက်တမ်း၊ ပညာ အရည်အချင်း၊ ညှိနှိုင်းတွက်ချက်ထားပြီးအမှန်တကယ်ဝင်ငွေတို့ကို တိုင်းတာသတ်မှတ်သော(UN DP) ၏ လူသားတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုညွှန်းကိန်း (Human Development Index) က (၂၀၀၆) ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံပေါင်း(၁၇၇) နိုင်ငံအနက် မြန်မာနိုင်ငံကို အဆင့်(၁၃၀)အဖြစ်သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ဆေးဝါးကုသမှုစားရိတ်အလွန်ကြီးပြီး၊ ကျေးရွာများတွင် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုလည်းမရနိုင်ချေ။ ဆေးဝါးကုသမှုစားရိတ်ကိုလည်းမတတ် နိုင်ကြသဖြင့်၊ သေရေးရှင်ရေး အရေးကြီးသောဆေးဝါးကုသမှုအတွက် ရှိသမျှပစ္စည်းကိုအဆုံးခံကာ ဖြစ်

၄၂၂ PWO (2009) “နမ့်ခမ်းမြို့နယ်တွင် ပညာရေးအတွက် အခွန်ကောက်ခံနေခြင်း”၊ ရှမ်းပြည်နယ်။ Martus Bulletin
 ၄၂၃ <http://www.msf.org/source/countries/asia/myanmar/2008/PreventableFate/PreventableFateReport.pdf>
 ၄၂၄ <http://www.who.int>

ညစ်ပြီး စားရိတ်ရှာကြံကြရသည်။

“ကျမယောက်ျားက ကင်ဆာရောဂါဒဏ်(၃)နှစ်ခံခဲ့ရပါတယ်။ ကျမယောက်ျားရဲ့အသက်ကိုကယ်ဖို့အတွက် ဆေးကုရအောင်လယ်မြေ (၄)ဧကနဲ့ ငါးဖမ်းပိုက် (၂)ဖုံကို ကျမတို့ရောင်းခဲ့ရပါတယ်။ အဲဒီတုန်းက ဒေသပေါက်ဈေးနဲ့ လယ်မြေ တစ်ဧကကို ကျပ် (၇၀,၀၀၀) ပတ်ဝန်းကျင်နဲ့ ငါးဖမ်းပိုက်အကြီးတစ်ဖုံကို ကျပ်(၂၅,၀၀၀)ရပါတယ်။ လယ်မြေ(၄)ဧကနဲ့ ငါးဖမ်းပိုက် (၂)ဖုံရောင်းလိုက်တာ၊ ငွေကျပ် (၃၅၀,၀၀၀)လောက်ရပါတယ်။ မြို့မှာ ဆေးသွားကုဖို့အတွက်ဆိုတော့လက်စွပ်တို့၊ ဆွဲကြိုးတို့လို ရွှေတချို့ကိုလည်း ရောင်းလိုက်ရပါတယ်။ ဒါ့အပြင် အိမ်နီးနားချင်တွေ့ဆီကလည်း ပိုက်ဆံချေးရပါသေးတယ်။ ကျမယောက်ျားရဲ့အသက်ကို ကယ်ဖို့အတွက် ငွေ(၆၀၀,၀၀၀)ကျော်လောက် အကုန်ခံခဲ့ရပါတယ်။ ဒါပေမယ့်မကယ်နိုင်ခဲ့ပါဘူး။ သူကဒီကျွန်းမှာဆိုရင် တော်တော်ကောင်းတဲ့ လူတယောက်ပါ။ ဒီတော့သူ့ကို လူတိုင်းကတော်တော်ခင်ကြပါတယ်။”^{၄၂၅}

အများပြည်သူတို့ ငွေကြေးတတ်နိုင်ဖွယ်လည်းရှိ၊ အလှမ်းမှီနိုင်ဖွယ်လည်းရှိသော ကျန်မာရေးစောင့်ရှောက်ရေး၊ ပညာရေးနှင့် လူမှုလုံခြုံရေးခံစားခွင့်များ ရရှိစေရန်အတွက် အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍတွင် အလေးအနက်ထား၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် အပူတပြင်းလိုအပ်နေကြောင်း ကုလသမဂ္ဂလူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အထူးသံတမန် တောမတ် အိုဟေး ကွင်တားနား (Thomas Ojea Quintana) က မကြာသေးမီကပင်ပြောကြားခဲ့ပါသည်။^{၄၂၆} ကျန်မာရေးနှင့်ပညာရေးဝန်ဆောင်မှုများကိုအလုံအလောက်ဖြည့်ဆည်းပေးရေးတွင် (နအဖ) စစ်အစိုးရ၏ ပျက်ကွက်မှုအကြောင်းနှင့် ဤပျက်ကွက်မှုက မြန်မာနိုင်ငံပြည်သူတို့အပေါ် သက်ရောက်မှုများ အကြောင်းတို့ကိုပို၍ အသေးစိတ်ကျကျ စုံစမ်းလေ့လာသွားရန်လိုအပ်ပါသည်။ အခွန်ကောက်ခံရေး စနစ်တစ်ခုသည် ကြိုတင်သိရှိနိုင်ခြင်းရှိရမည်၊ ပွင့်လင်းမြင်သာရမည်၊ တာဝန်ခံမှုရှိရမည်၊ စနစ်တကျ ဥပဒေသတ်မှတ်ထားခြင်းရှိရမည် သာမကတရားမျှတမှုလည်းရှိရပါမည်။ ဤစနစ်တွင် အခွန်ကောက်ခံခြင်းနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းနည်းနာများ ပါရှိရမည်သာမက အများပြည်သူတို့အကျိုးအတွက်တာဝန်သိ၊ ထိထိရောက်ရောက် ငွေကြေးသုံးစွဲမှုလည်းပါရှိရပါမည်။

၄၂၅ RI (2010) “မအေးကျွန်းရှိ ရခိုင်ဒေသခံပြည်သူများက ရွှေသဘာဝဓာတ်ငွေ့ စီမံကိန်းနှင့်ပတ်သက်၍ သူတို့၏လယ်မြေများလျော်ကြေးမရဘဲ သိမ်းယူခံရ မည်ကို စိုးရိမ်နေကြခြင်း”၊ ရခိုင်ပြည်နယ်။ Martus Bulletin

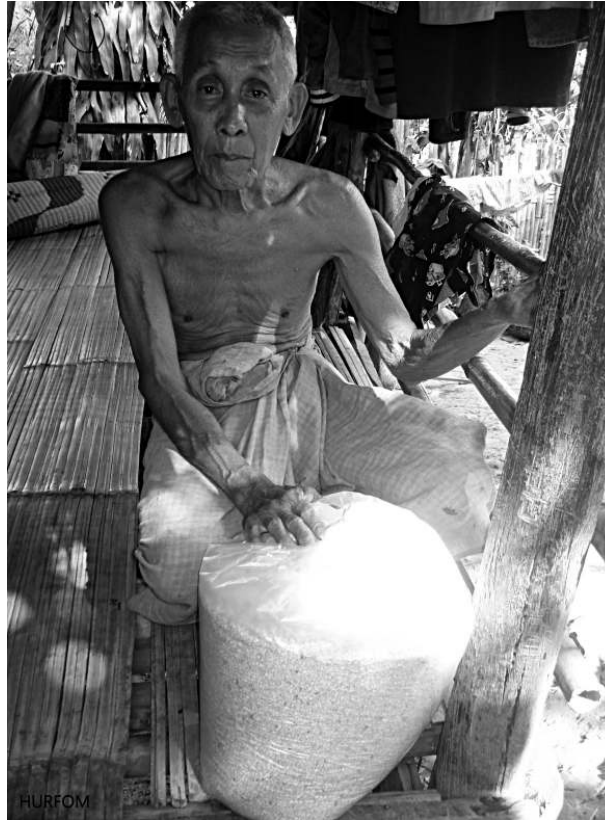
၄၂၆ Human Rights Council (13th Session) Progress report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar, Tomás Ojea Quintana 10 march 2010

နအဖ၊ နယ်မြေခံအာဏာပိုင်တို့မှ အမျိုးမျိုးသောညှင်းပန်းနှိပ်စက်မှုများကိုမခံနိုင်၍ မွန်ပြည်သစ်ပါတီ
အုပ်ချုပ်ရာနေရာသစ်သို့ မိဘများနှင့်အတူ ရောက်ရှိလာခဲ့ကြသည့်ကလေးများ
(ရေး အရှေ့ဘက်၊ မွန်ပြည်နယ်) (HURFOM)

နိဂုံး

“မြန်မာနိုင်ငံက ပြည်သူတွေက ဆင်းရဲပါတယ်။ ဒါပေမယ့်လည်း သူတို့ကိုဖိနှိပ်ထားတဲ့ အစိုးရက မဆင်းရဲပါဘူး။”^{၄၂}

“ကျနော် မိသားစုအတွက် စားဖို့ဆန်တောင် လုံလောက်အောင် မဝယ်နိုင်ပါဘူး။ ကျနော် ၄-၅ ပြည် (တစ်ပြည်လျှင် ၂.၅ ကီလိုဂရမ်) လောက်ပဲဝယ်နိုင်ပါတယ်။” (သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်၊ မွန်ပြည်နယ်)

မြန်မာနိုင်ငံသည် ၎င်းပိုင်ဆိုင်သည့် သဘာဝသယံဇာတများနှင့် လူသားအရင်းအမြစ်များဖြင့် မိမိကိုယ်ပိုင် ထူထူထောင်ထောင် ရပ်တည်နိုင်သင့်သည်။ တစ်ချိန်က အရှေ့တောင်အာရှတွင် အချမ်းသာအကြွယ်ဝဆုံး နိုင်ငံတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့ပြီး၊ ကမ္ဘာ့အဓိက ဆန်တင်ပို့သည့်နိုင်ငံလည်းဖြစ်ခဲ့ဖူးသည်။ (၁၉၅၀) ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတို့၏ လူတစ်ဦးချင်းဝင်ငွေ (GDP per capita) နှင့် တွက်ချက်လျှင် တန်းတူနီးပါးရှိနေခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံတစ်ခုလုံးနှင့် ပြည်သူလူထုအများစုမှာဆင်းရဲချွတ်ခြုံကျသွားခဲ့ရပြီး၊ အာဏာပိုင်များက အကျင့်ပျက်ခြစားကာ အတင်းအဓမ္မအခွန်ကောက်ခံသည့် စနစ်ကို ဖိနှိပ်ရေးကိရိယာတစ်ခုအဖြစ်အသုံးပြု၍ တရားမဝင်အုပ်ချုပ်ရေး သက်ဆိုးရှည်စေရေးအတွက် ဆောင်ရွက်နေသည်။ ဆယ်စုနှစ်များစွာကြာ စစ်အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် လွှဲချော်သည့်စီမံခန့်ခွဲမှုများ၊ အကျယ်အပြန့်ဖြစ်ပေါ်နေသည့် အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများကြောင့် တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာနှင့် ဆင်းရဲမွဲတေလာခဲ့သည်။ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုများလည်း ချွတ်ခြုံကျအောင်နိမ့်ကျနေပြီး၊ ပညာရေးအဆင့်အတန်းလည်းနိမ့်ကျလာခဲ့သည်။ အခြေခံအဆောက်အအုံများလည်း ညံ့ဖျင်းဆိုးရွားနေပြီး၊ စီးပွားရေးအခြေအနေ

^{၄၂} Sean Turnell Burma Isn't Broke “The junta, not a lack of resources, is to blame for the people's poverty”. online.wsj.com, AUGUST 6, 2009,

လည်းဆက်လက်ကျဆင်းနေလျက်ရှိသည်။ ကျန်းမာရေး၊ အာဟာရရရှိမှုနှင့် ပညာရေးကိစ္စများကလူတိုင်း ရရှိသင့်သည့် အခွင့်အရေးတစ်ခုထက်စာလျှင် လူနည်းစုသာခံစားနိုင်သော အထူးအခွင့်အရေးဖြစ်လာခဲ့ သည်။ သို့အတွက်ကြောင့် လူအများက နိစ္စဓူဝအသက်ရှင်ရပ်တည်နိုင်ရေးအတွက်သာလုံး ပမ်းနေကြရ သောကြောင့် ထိန်းချုပ်ရန်ပို၍လွယ်ကူလာခဲ့သည်။ ဤသို့ အခြေခံအခွင့်အရေးများ ငြင်းပယ်ချိုးဖောက် ခံရသောကြောင့် လူနေမှုအဆင့်အတန်းအလွန်အမင်းနိမ့်ကျလာပြီး၊ မြန်မာပြည်သူများဆင်းရဲတွင်းနက် လာခဲ့သည်။ နိုင်ငံတစ်ခုလုံးက မသေရုံရှင်သန်ရပ်တည်နေရသည့် စီးပွားရေးအခြေအနေတွင် လူအများ စု၏ဘဝများထဲမှ ခေါင်းပုံဖြတ်ထုတ်ယူသောစရိတ်များဖြင့် စစ်တပ်အင်အားကို ချဲ့ထွင်ကြီးထွားစေခဲ့သည်။ ဤသို့ဖြင့် ပြည်သူအများ ဘဝဆင်းရဲပျက်ယွင်းခဲ့ရသည်။^{၄၂၀}

(ND-Burma) အဖွဲ့မှ ကောက်ယူစုဆောင်းနိုင်ခဲ့သော သတင်းအချက်အလက်များအရ အခွန် ကောက်ခံမှုစနစ်တွင် အကျင့် ပျက်ခြစားမှုလုပ်ရပ်များ ရောပြွမ်းနေပြီး၊ ၎င်းသည်ကုလသမဂ္ဂ (UNCAC) နိုင်ငံတကာသဘောတူညီချက်စာချုပ်နှင့် အခြားလူ့အခွင့်အရေးအများအပြားကို ချိုးဖောက်နေရာ ရောက်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပွားနေသည့် အကျင့်ပျက်ခြစားမှု ရောပြွမ်းနေသော အခွန်စနစ်၏ ထိခိုက်သက်ရောက်မှုများအားလုံးကို အကဲဖြတ်ရန်မဖြစ်နိုင်ပါ။ သို့သော်လည်း ယေဘုယျမြင်သာသည့် အချက်များအနေနှင့် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍမှထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်းကျဆင်းသွားပြီး၊ စီးပွားရေးအရအကျိုးအမြတ် ဖြစ်ထွန်းနိုင်သော အပြန်အလှန်ဖလှယ်မှုများလည်း ကျဆင်းလျော့နည်းသွားခဲ့ရသည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများလည်း ကျဆင်းသွားခဲ့ရသည်။ ဤအချက်များ ပေါင်းဆုံသည့်အခါ စီးပွားရေးတစ်စုံလုံး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ကျဆင်းသွားပြီး၊ လူနေမှုအဆင့်အတန်း ကျဆင်းလာရသည်။ ထို့အပြင်လူအများ၏ လူတန်းစေ့အဆင့်မီ နေထိုင်နိုင်မှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုရရှိပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးများလည်း ငြင်းပယ်ချိုးဖောက်ခံနေရ သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတဝှမ်းဖြစ်ပေါ်နေသည့် အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန်အတွက်ဆိုလျှင် ဥပဒေနည်းကျအုပ်ချုပ်မှုကို မြှင့်တင်ကျင့်သုံးရမည်ဖြစ်ပြီး၊ မည်သည့်အစိုးရအရာရှိများမဆို အပြစ်ပေး အရေးယူခံရခြင်းမရှိဘဲတရားလက်လွှတ်ပြုမှုနိုင်ခွင့်ရနေခြင်းကိုနိဂုံးချုပ်အဆုံးသတ်စေရန်ထိရောက်သည့် စောင့်ကြည့်ထိန်းသိမ်းမှုများ ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်နေသည်။ အုပ်ချုပ်ရေးကိစ္စများကို ပြစ်တင်ဝေဖန်မှု အတွက် စိုးရိမ်ထိတ်လန့်လျှက် ဆောင်ရွက်နေသောအခြေအနေများကို အဆုံးသတ်စေရန်လိုအပ် သည်။^{၄၂၁} ကုလသမဂ္ဂ၏ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အထူးစုံစမ်းလေ့လာတင်ပြသူ အရာရှိတောမတ် အိုဟေး ကွင်တာနာ (Thomas Ojea Quintana)က ပြောခဲ့ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် (နအဖ) စစ်အစိုးရကြောင့် ဖြစ်ပွားနေသည့် စနစ်တကျနှင့်အကျယ်အပြန့် ဖြစ်ပွားနေသည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများရှိနေပြီး၊ အချို့ကိစ္စများသည်လူသားမျိုးနွယ်တစ်ရပ်လုံးအပေါ်ကျူးလွန်ချိုးဖောက်သည့်ရာဇဝတ်ပြစ်မှုများအဆင့် တိုင် သက်ရောက်မှုရှိနေနိုင်ကြောင်း ဝေဖန်ပြောဆိုခဲ့သည်။^{၄၂၂} သို့အတွက်ကြောင့် ကုလသမဂ္ဂလေ့လာ စုံစမ်းရေးကော်မရှင်တစ်ခု ဖွဲ့စည်းသင့်ကြောင်းလည်း သူကတောင်းဆိုခဲ့သည်။ (ND-Burma) အဖွဲ့၏ အချက်အလက်များအရလည်း (နအဖ)စစ်အစိုးရက အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများနှင့်အတူ အဓမ္မလုပ်အား ခိုင်းစေမှု၊ ပြည်သူအများထံမှ ပိုင်ဆိုင်မှုအရင်းမြစ်များ ရယူနေမှုတို့သည်အကျယ်အပြန့် ဖြစ်ပေါ်နေသည့် အလျောက် ဤအကြံပြုချက်ကို ထပ်ဆင့်ထောက်ခံလိုပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးစံနှုန်းများနှင့် လျော်ညီသည့်၊ နိုင်ငံတကာ လက်ခံထားသောစံနှုန်းများ နှင့်ကိုက်ညီသည့် အခွန်စနစ်သစ် တစ်ရပ် လိုအပ်နေပြီး၊ ပြည်သူအများအပေါ်

၄၂၀ Myo Nyunt & Nancy Hudson-Rodd, 2002, 'Burma development: Hostage of the Junta', Asian Exchange Vol. 17, No. 2 (2001)/ Vol. 18, No. 1 (2002), pp. 151-176, Hong Kong: ARENA Press

၄၂၁ Richard Goode (1984) Government Finance in Developing Countries, Washington, Brookings Institution.

၄၂၂ Human Rights Council (13th Session) Progress report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar, Tomás Ojea Quintana 10 March 2010

ပညာပေးမှုများနှင့် အပြန်အလှန် ဆွေးနွေးငြင်းခုံခွင့်များလည်း လိုအပ်နေပါသည်။ လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံတွင် ကောက်ခံနေသည့် အခွန်များသည် ပြည်သူများ အကျိုးရှိစေရေးအတွက် လူထုဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများ အတွက် ခွဲဝေချထားသုံးစွဲခြင်းမရှိဘဲ၊ ပြည်သူလူထုအများက လိုလားနေသည့် ကိစ္စများအတွက်လည်း သုံးစွဲမှုမရှိပါ။ အခွန်စနစ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုနှင့်အတူ အခြားကိစ္စများဖြစ်သည့် စရင်းဇယားထိန်းသိမ်းမှုစနစ်၊ တရားဥပဒေစနစ်၊ အခွန်အုပ်ချုပ်ရေး၊ အစိုးရစနစ်အတွင်း ဘဏ္ဍာရေးဆက်ဆံမှုကိစ္စများကိုလည်း တစ်ပြိုင်နက်တည်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲသင့်ပါသည်။ မူဝါဒအသစ်များ ချမှတ်ရေးဆွဲသင့်ပြီး၊ တရားဝင်အဖြစ်ပြဌာန်းကာ၊ ၎င်းပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကိုထိရောက်စွာ၊ မျှတစွာဆောင်ရွက်အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မည့် အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားများ တပ်ဆင်ပေးရမည်ဖြစ်ပါသည်။^{၄၃၀} ဤပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကိစ္စများတွင် နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏အာဏာကို နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးနယ်ပယ်များတွင် ကန့်သတ်ရန်လည်း လိုအပ်လာပြီး၊ မြန်မာစစ်တပ် (တပ်မတော်)နှင့် အခြားသောလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ အခွန်ကောက်ခံမှုကိစ္စများတွင်အကျယ်အပြန့် ပါဝင်ပတ်သက်နေကြသည့် အခြေအနေကိုလည်း ရပ်ဆိုင်းရန်လိုအပ်ပါသည်။ အနိမ့်ဆုံး အခွန်စနစ် ပြုပြင် ပြောင်းလဲရေးကိစ္စများတွင် အောက်ပါအချက်များပါဝင်သင့်ပါသည်။^{၄၃၂}

- ❑ စစ်အသုံးစရိတ်နှင့် ဆက်စပ်ပံ့ပိုးနေသည့် ဖွဲ့စည်းပုံယန္တရားများအတွက် အသုံးစရိတ်လျှော့ချရန်၊ တပ်မတော်ရှိ စစ်သားအများစုကို အင်အားလျှော့ချရန်နှင့် စစ်တပ်ကိုလက်ရှိ ပံ့ပိုးမှုနည်းလမ်းအဖြစ်ကျင့်သုံးနေသည့် “မြေအပေါ်မှီခိုရပ်တည်နေသည့်” မူဝါဒရုပ်သိမ်းရန်၊ စစ်တပ်အတွက် ဘဏ္ဍာထောက်ပံ့ရေးကိစ္စများကို ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုပြုရန်။
- ❑ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများဖြစ်ပေါ်စေသည့်၊ အရင်းအမြစ်များကို ဖြုန်းတီးသလို ဖြစ်နေစေသည့် အစိုးရ၏ ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းကြီးများကိုရပ်ဆိုင်းရန်၊ (အထူးသဖြင့် ဇီဝလောင်စာ ကြက်ဆူပင် စီမံကိန်းမျိုး ဖြစ်သည်။)
- ❑ (အဓမ္မလုပ်အားအပါအဝင်) ရုပ်ဝတ္ထုဖြင့်ပါ ပေးဆောင်စေသော နိုင်ငံတော်အစိုးရအတွက် အတင်းအကျပ် အခွန် ကောက်ခံနေသည့်စနစ်ကို ရပ်ဆိုင်းရန်၊ ငွေသားဖြင့် အခွန်အတင်းအကျပ်ကောက်ခံနေမှုများ အားလုံးကိုလည်း ရပ်ဆိုင်းရန်၊
- ❑ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများအတွက် လိုင်စင်ချမှတ်ပေးမှု နည်းလမ်းသစ်များ အကောင်အထည်ဖော်ရန်၊ (အကြောင်းမှာ ယခုအခွန်ကောက်ခံနေမှုစနစ်သည် အတင်းအကျပ် ငွေညှစ်တောင်းဆိုမှုများ၊ အဓမ္မဒဏ်တပ်မှုများကို ဖြစ်စေပါသည်။)
- ❑ လွတ်လပ်စွာတွေးခေါ်ခွင့်၊ ဖော်ပြပြောဆိုခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာစုရုံးခွင့်၊ အတင်းအဓမ္မဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံရမှုများမှ ကင်းလွတ်စွာနေထိုင်နိုင်ခွင့်အပါအဝင် လူ့အခွင့်အရေးနှင့် နိုင်ငံသားအခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံနေရမှုများကိုရပ်ဆိုင်း၍ ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့်စီးပွားရေးမူဝါဒကိစ္စများတွင် ဆွေးနွေးငြင်းခုံခွင့်များ ခွင့်ပြုရန်။
- ❑ သဘာဝ အရင်းအမြစ်ရောင်းချမှုမှ ရရှိလာသော ဘဏ္ဍာဝင်ငွေများကို အစိုးရဘတ်ဂျက် (ရသုံးဘဏ္ဍာငွေ) စရင်းထဲ ဝင်ရောက်လာစေရေးအတွက် သေချာစေရန်။
- ❑ ပြည်သူအများ ကောင်းကျိုးချမ်းသာနှင့် ဝန်ဆောင်မှုကိစ္စများအတွက် ဘဏ္ဍာငွေများပြန်လည်ခွဲ

^{၄၃၀} Richard Goode (1984) Government Finance in Developing Countries, Washington, Brookings Institution; Wayne Thirsk (1997) “Overview: The Substance and Process of Tax Reform in Eight Developing Countries,” In Wayne Thirsk (ed) Tax Reform in Developing Countries, Washington, World Bank.

^{၄၃၂} For a more detailed look at tax reform in Burma see Appendix “The Basics of Tax Reform by Alison Vicary”

ဝေချထားသုံးစွဲရန်နှင့်စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများအပါအဝင် လူ့ အခွင့်အရေးများကို အထူးတိုးတက်မြှင့် တင်ပေးရန်။

- ❑ အစိုးရအသုံးစရိတ် စာရင်းဇယားများကို ပြန်လည်ထုတ်ပြန်ဖြန့်ချိပေးရန်၊ (သို့မှသာ မြန်မာပြည် သူများအနေနှင့် ဘဏ္ဍာငွေများကိုမည်သို့မည်ပုံ သုံးစွဲနေကြသည်ကို သိရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။)
- ❑ အခွန်စနစ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို ဒီမိုကရေစီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့်အတူတကွ အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရန် အကြံပြုလိုပါသည်။

အခွန်စနစ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုသည် လက်ရှိနိုင်ငံအတွင်းဖြစ်ပေါ်နေသည့် အခြေအနေများကိုထည့် သွင်းစဉ်းစားရန်လိုအပ်ပြီး၊ အခွန်စနစ်ရှင်းလင်းလွယ်ကူစေရေးနှင့် လူအများလိုက်နာရန် လွယ်ကူမည့်လုပ် ငန်းဆောင်တာများချမှတ်ပါက ပိုမိုအောင်မြင်ရန် အကြောင်းရှိပါသည်။^{၄၃၃} အခြားနိုင်ငံများတွင်အောင်မြင် စွာဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် နည်းစနစ်ပိုင်းဆိုင်ရာအရ ခေါင်းဆောင်မှုအခန်း ကဏ္ဍအပြင်၊ နိုင်ငံရေးအရဆန္ဒပြင်းပြမှုလည်း သက်ဆိုင်နေခဲ့ပါသည်။^{၄၃၄} မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ (နအဖ)စစ် အစိုးရသည် မူဝါဒများနှင့်ပတ်သက်၍ နိုင်ငံရေးအရတွက်ချက်နေသူဖြစ်ပြီး၊ သူတို့၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ အရင်းအမြစ်များနှင့်နိုင်ငံရေးစနစ်အပေါ်တွင်သူတို့၏ထိန်းချုပ်မှုပိုမိုခိုင်မာစေရန်သာရည်ရွယ်နေပါသည်။ ယခုတည်ရှိနေသည့် အခင်းအကျင်းသည် ပြည်သူလူထုအများ ပါဝင်ပတ်သက်နိုင်မှုကို ခွင့်ပြုထားခြင်းမရှိ ဘဲ၊ (နအဖ) စစ်အစိုးရ၏ အကျိုးစီးပွားကိုသာ ဗဟိုပြုစဉ်းစားနေပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဒီမိုကရေစီအတိုက် အခံအင်အားစုများအနေနှင့် အခွန်စနစ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကိစ္စများအတွက်စတင်ဆွေးနွေးကြရန်အရေး ကြီးနေပြီဖြစ်၍၊ သင့်လျော်သည့်မူဝါဒများလည်း အဆင်သင့်ပြင်ဆင်ထားရှိသင့်ပြီ ဖြစ်ပါသည်။ မည်သို့ ပင်ဖြစ်စေ အမှန်တကယ်အခွန်စနစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကိစ္စများ လုပ်ဆောင်တော့မည်ဆိုလျှင် အမှန် တကယ် ဒီမိုကရေစီရေးအရ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကိစ္စများလည်းလိုအပ်ပါသည်။ (၂၀၀၈)ခုနှစ်၊ မြန်မာ နိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ စစ်တပ်ကကိုယ်စားလှယ်အမတ်နေရာ ၂၅ရာခိုင်နှုန်းကို ရယူထား မည်ဖြစ်ပြီး၊ သို့ဆိုလျှင်(၂၀၁၀)ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲပြီးသည့်တိုင် နိုင်ငံအများလက်ခံထားသည့်စံနှုန်းများ၊ မူဝါဒများနှင့် လျော်ညီသည့် အခွန်စနစ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ဆောင်မည်ဆိုလျှင်ပင် စစ်တပ်က ဤ သို့ ကြိုးပမ်းမှုမှန်သမျှကို ဖျက်လိုဖျက်ဆီးပြုနေဦးမည်သာဖြစ်သည်။ သို့အတွက်ကြောင့် မြန်မာပြည်သူများ ခံစားနေရသည့် စီးပွားရေးအရဆင်းရဲဒုက္ခများနှင့် ၎င်းနှင့်သက်ဆိုင်နေသည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု များ ချုပ်ငြိမ်းစေရေးအတွက် အခွန်စနစ်ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုကို ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုနှင့် အတူတကွ လုပ်ဆောင်သင့်ပါကြောင်း။

၄၃၃ Birger Nerre (2001) "The Concept of Tax Culture," in National Tax Association, Proceedings 94th Annual Conference. , Malcolm Gillis (1989) "Comprehensive Tax Reform: The Indonesia Experience 1981-1988," In Malcolm Gillis (eds) Tax Reform in Developing Countries, Durham NC, Duke University Press.

၄၃၄ Miguel Urrutia and Setsuko Yukawa (1989) "Economic Growth, Fiscal Policy and Democracy," In Miguel Urrutia, Shinichi Ichimura and Setsuko Yukawa (eds) The Political Economy of Fiscal Policy, Tokyo, United Nations University.

အတိုကောက် ဝေါဟာရများနှင့် မြန်မာအခေါ်အဝေါ်များ

(AAPPB)	နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများ ကူညီစောင့်ရှောက်ရေးအသင်း
(AASYC)	ရခိုင်ပြည်လုံးဆိုင်ရာ ကျောင်းသားနှင့် လူငယ်များအစည်းအရုံး
(ASEAN)	အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများအသင်း
(DKBA)	တိုးတက်သောဗုဒ္ဓဘာသာ ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံး
(GONGO)	အစိုးရက ကမထကပြုဖွဲ့စည်းထားပေးသည့် လူထုလူတန်းစားအဖွဲ့များ
(HRDU)	လူ့အခွင့်အရေး မှတ်တမ်းတင်ဌာန
(HREIB)	လူ့အခွင့်အရေးပညာပေးဌာန (မြန်မာနိုင်ငံ)
(HURFOM)	မွန်ပြည် လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း
(IMNA)	လွတ်လပ်သော မွန်သတင်းအေဂျင်စီ
(KIO)	ကချင်လွတ်လပ်ရေးအဖွဲ့
(KNG)	ကချင်သတင်းဌာန
(KSWDC)	ကရင်နီလူမှု ဖူလုံရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကော်မီတီ
Kyat	မြန်မာနိုင်ငံ၌ သုံးစွဲသောငွေကြေး
(KWAT)	ကချင် အမျိုးသမီးအစည်းအရုံး ထိုင်းနိုင်ငံ
(LWO)	လားဟူအမျိုးသမီး အစည်းအရုံး
(MMCWA)	မြန်မာနိုင်ငံ မိခင်နှင့် ကလေးစောင့်ရှောက်ရေးအသင်း
(MWFA)	မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသမီးရေးရာအဖွဲ့ချုပ်
(MYPO)	တိုးတက်သော မွန်လူငယ်များအစည်းအရုံး
(NMSP)	မွန်ပြည်သစ်ပါတီ
(PWO)	ပလောင်အမျိုးသမီး အစည်းအရုံး
(Pyi)	မြန်မာ့အတိုင်းအတာယူနစ်။ တစ်ပြည်လျှင် ၂. ၅ ကီလိုဂရမ်ရှိသည်။
(PYNG)	ပလောင်လူငယ်လုပ်ငန်းကွန်ရက်

(PYO)	ပဒိုလူငယ်အဖွဲ့
(SHAN)	ရှမ်းသံတော်ဆင့်သတင်းဌာန
(SLORC)	နိုင်ငံတော် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့
(SPDC)	နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ
Tatmadaw	မြန်မာစစ်အစိုးရ၏ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့ (တပ်မတော်)
(TPDC)	မြို့နယ်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ
(TSYO)	တအာင်း ကျောင်းသားနှင့် လူငယ်များအစည်းအရုံး
(USDA)	ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအသင်း
Ya Ya Ka/ VPDC ရပ်ကွက်/ ကျေးရွာ အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ	

အခွန်စနစ် အခြေခံပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးမူများ^{၄၁}

အယ်လီဆင် ဗစ်ကရေး (Alison Vicary)

မြန်မာနိုင်ငံသည် ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်နှင့် လျော်ညီသည့် အခွန်စနစ်သစ်တစ်ရပ် လိုအပ်နေပါသည်။ သို့သော်လည်း မည်သည့်အခွန်စနစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုမဆို နိုင်ငံ၏လက်ရှိအခြေအနေကိုအသေအချာထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စစ်နိုင်ငံသဖွယ်ဖြစ်နေသည့် လက်တွေ့အခြေအနေတွင် ကျိုးကြောင်းဆီလျော်သည့် မည်သည့်အခွန်စနစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုမျိုးမဆို အောင်မြင်ဖွယ်အကြောင်းမမြင်မိပါ။ ပြည်သူအများ အကျိုးဖြစ်ထွန်းရန်ထက်စာလျှင် စစ်တပ်ကိုသာပို၍ အကျိုးရှိစေမည်ဖြစ်သည်။ ယခု အခွန်စနစ် အခြေခံပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးမူများတွင် လက်ရှိစစ်အစိုးရ အောက်၌ပင် အဓိပ္ပါယ်ရှိသော အခွန်စနစ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု ဖြစ်ပေါ်လာစေရေးအတွက် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည့် အနည်းအကျဉ်းသော ဖြစ်နိုင်ခြေများကို အလေးပေးတင်ပြထားပါသည်။

၁။ ကောင်းမွန်သည့် မူဝါဒများ ချမှတ်ရန် လိုအပ်သည်။ သက်သေအထောက်အထားများအရ ကောင်းမွန်သည့် အခွန်စနစ်ဒီဇိုင်းပုံစံများတွင် အချက်အလက်အချို့ ဆက်စပ်နေပါသည်။

- အခွန်စနစ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု ပုံစံဒီဇိုင်းသည်တွေးခေါ်စဉ်းစားမှုအရ ရှင်းလင်းမြင်သာနေသင့်သည်။
- အခွန်စနစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအတွက် အစိုးရအတွင်းပိုင်း၌ နိုင်ငံရေးအရဆန္ဒပြင်းပြထက်သန်မှုရှိနေရမည်။ ဤသို့ အခွန်စနစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအတွက် မည်သူက မူဝါဒအသစ်အတွက် တာဝန်ခံမည်၊ တာဝန်ယူမည်ကိုလည်း သေချာရှိနေသင့်သည်။
- အခွန်စနစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု လေ့လာမှုများသည်အရေးပါသည့် ပညာပေးရေး လုပ်ငန်းအစီအစဉ်အဖြစ် အသုံးပြုသင့်ပြီး၊ အကျယ်အပြန့်ဖြန့်ဝေသင့်သည်။ ဤကိစ္စများတွင် အခွန်စနစ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကိစ္စများနှင့်ပတ်သက်၍ လူအများကဆွေးနွေးငြင်းခုံမှုရှိလာမည်ဖြစ်ပြီး၊ လူအများက သူတို့ကိုယ်တိုင်ပါဝင်ပတ်သက် ပိုင်ဆိုင်သည်ဟူသော ခံစားမှုရလာစေမည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ အစိုးရယန္တရားဗျူရိုကရေစီမှ ကင်းလွတ်၍မည်သို့သော မူဝါဒပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုမဆို ဖြစ်နိုင်ခြေမရှိပေ။ အစိုးရယန္တရားအတွင်း၌ပင် လွတ်လပ်စွာဆွေးနွေးငြင်းခုံခွင့်ရရန်မှာ ဖြစ်နိုင်ခြေအခွင့်အလမ်းမရှိဘဲ၊ ဖိနှိပ်အရေးယူမှုများသာကြုံရမည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိပြည်သူများမှာ မူဝါဒချမှတ်မှု၌မည်သည့်အခန်းကဏ္ဍကမျှပါဝင်ခွင့်မရှိဘဲ၊ လွတ်လပ်စွာ ဆွေးနွေးနိုင်ခွင့်၊ ငြင်းခုံတင်ပြနိုင်ခွင့်အတွက် ဖွင့်ထားပေးသော လုပ်ထုံးစနစ်များလည်းရှိမနေချေ။
- အကယ်၍ တောင်းဆိုလာပါက နိုင်ငံရပ်ခြားမှ အကြံပေးမှုများ ပြုနိုင်သော်လည်း၊ မတောင်းဆိုဘဲ အကြံပြုမှုမျိုးကို လက်ခံလိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။
- အခွန်စနစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုသည် ဖက်စုံပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့်အတူ ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်ပြီး၊ အထူးသဖြင့် စာရင်းဇယားထိန်းသိမ်းမှု၊ တရားဥပဒေစနစ်၊ အခွန်စနစ်အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် အစိုးရဌာနများအတွင်း ဘဏ္ဍာရေးစနစ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့်အတူ ဆက်စပ်ဆောင်ရွက်ရန်အရေးကြီးပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအခြေအနေ၌မူ အခွန်စနစ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများမဆောင်ရွက်မီ၌ နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏အာဏာကို နိုင်ငံရေးအရရော၊ စီးပွားရေးအရပါ လျော့ချမှုများနှင့်ပါ ဆက်စပ်ဆောင်ရွက်

^{၄၁} Bird, Richard (2003) "Administrative Dimensions of Tax Reform," Practical Issues of Tax Policy in Developing Countries, World Bank, 28 April

ရန် လိုအပ်ပါသည်။

၂။ ဤမူဝါဒများကို တရားဝင် ပြဋ္ဌာန်းရန် လိုအပ်သည်။

- ဤကိစ္စ၌ ကျွမ်းကျင်မှု ပညာရှင်ဆိုင်ရာအသေးစိတ်ကိစ္စများ အလေးပေးဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပြီး၊ မိမိတို့ စဉ်းစား ထားချက်ကို ဥပဒေများ၊ စည်းမျဉ်းများ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအဖြစ် ဆက်လက်ပြဋ္ဌာန်းရန်လိုအပ်သည်။
- ဤကိစ္စအတွက်အစိုးရယန္တရားဗျူရိုကရေစီစနစ်အတွင်း၌ ဌာနယူနစ်(၃)မျိုးလိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။
 - အခွန်စနစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းနိုင်ရေးအတွက် မူကြမ်းရေးဆွဲမည့် အဖွဲ့အစည်း ယူနစ်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဤသို့သော အဖွဲ့အစည်း ယူနစ်မျိုးက အသားမကျလှပါ။ အကြောင်း မှာမူဝါဒအများစုမှာ အစိုးရယန္တရား အခြားဌာနယူနစ်များမှ ပြင်ပအကြံဉာဏ် ထည့်သွင်းမှု အနည်းငယ်မျှနှင့်သာ ဆောင်ရွက်နေခြင်းဖြစ်သည်။
 - အချက်အလက်သတင်းများ ကောက်ယူစုဆောင်းရန်နှင့်သုံးသပ်ရန် အဖွဲ့အစည်းယူနစ်။ လက်ရှိအခြေအနေတွင် ဤသို့သောယူနစ်မျိုးက လုပ်ငန်းတာဝန်ကို ထမ်းဆောင်ရန်ဖြစ်နိုင် ခြေမရှိပေ။ အဓိပ္ပါယ်ရှိသည့် သတင်းအချက်အလက်ကောက်ယူစုဆောင်းမှုနှင့် သုံးသပ်မှုပြု မည်ဆိုလျှင် စစ်တပ်နှင့်အခြားသော လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များက ကောက်ခံနေသည့်အခွန်များ ကိုလည်း ထည့်သွင်းရမည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စစ်အာဏာရှင်အုပ်ချုပ်ရေးနှင့်အတူ တည်ရှိနေသည့် အကြမ်းဖက်ခြိမ်းခြောက်မှုများကြောင့် ဤသို့အချက် အလက်ကောက်ယူ စုဆောင်းမှုများကိုဟန့်တားစေလိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင်သတင်းအချက်အလက်ကောက်ယူ စုဆောင်းမှုများတွင်မြန်မာအစိုးရဌာနများက ‘တရားမဝင်’ ကောက်ယူနေကြသည့်အခွန်များ ကို ဖယ်ချန်ထား၍ ဖော်ပြကြဦးမည်ဖြစ်သည်။
 - အခွန်စနစ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် အမြဲတစေကြံဆ၊ အစီအစဉ်ရေးဆွဲနေမည့်အဖွဲ့ အစည်းယူနစ်။ ဤအဖွဲ့တွင် စီးပွားရေးပညာရှင်များ၊ ရှေ့နေဥပဒေပညာရှင်များ၊ စာရင်းအင်း ပညာရှင်များ လိုအပ်မည် ဖြစ်သည်။
- မြန်မာနိုင်ငံ အခြေအနေ၌မူ မူဝါဒအပြောင်းအလဲ လုပ်မည်ဆိုလျှင် (နအဖ) စစ်အစိုးရအဖွဲ့၏ ထိပ်ပိုင်းခေါင်းဆောင်က ဆုံးဖြတ်အာဏာပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဤခေါင်းဆောင်မှု၏ အကျိုးစီး ပွားကိုထိခိုက်ဆုတ်ယုတ်စေမည့် အခွန်စနစ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုမျိုးကို ဆုံးဖြတ်ချမှတ်မည်ဆိုသည်မှာ မဖြစ်နိုင်သလောက် ရှိနေပါသည်။

၃။ ဤမူဝါဒများကို အကောင်အထည်ဖော်စေရမည် ဖြစ်သည်။

- ဤကိစ္စတွင် မူဝါဒများ ထိရောက်စွာနှင့် မျှတစွာအကောင်အထည်ဖော်ရေးအတွက် အစိုးရအုပ်ချုပ် ရေး ယန္တရားဗျူရိုကရေစီလိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။
- ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွင် အခွန်စနစ်စီမံအုပ်ချုပ်နေသည့် ဌာနများမှ ထောက်ခံပံ့ပိုးမှုနှင့် စိတ်အားတက်

ကြွစွာပါဝင်ပံ့ပိုးမှုလည်း လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။ ဤအစိုးရဌာနအတွင်းရှိ ဝန်ထမ်းများတစ်ဦးချင်းစီ တွင် အခွန်စနစ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအတွက် မက်လုံးစိတ်ဝင်စားမှုရှိရမည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာအစိုးရ ယန္တရားဌာနများတွင် မည်သူတစ်ဦးကမျှ မည်သည့်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ လုပ်ဆောင်ရန်မက်လုံး ရှိမနေပါ။ မြန်မာနိုင်ငံဒေသအများအပြားတွင် ဒေသခံဗျူရိုကရက်အရာရှိများ၏ အကြောက်တရား နှင့် သီးခြားလွတ်လပ်စွာဦးဆောင်ရန်စွမ်းဆောင်ရည်မရှိမှုကြောင့် စစ်တပ်(တပ်မတော်က) လုပ်ပိုင် ခွင့်ရနေစေသည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ မလုပ်ဆောင်ရန် အခွင့်အလမ်းပေးထားပြီး၊ ဒေသခံစစ်တပ် ၏ အကျိုးစီးပွားနှင့် ထိပ်တိုက်မတွေ့မိစေရန် ရှောင်လွှဲ၍နေသာသလိုနေကြသည်။

- ဆိုးရွားညံ့ဖျင်းသည့် အခွန်စနစ်ကို အုပ်ချုပ်စီမံအခြေခံမှစ၍ ပြုပြင်ပြောင်းလဲလျှင်ဖြင့်လည်း တိုး တက်လာဦးမည် မဟုတ်ပေ။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အခွန်စနစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု မလုပ်ဆောင်မီ၌ အခြေခံ အခွန်စနစ် ဖွဲ့စည်းထားပုံနှင့် အခွန်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကိုလည်း အသစ်တဖန်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် လိုအပ်နေပါသေးသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အခွန်စနစ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးနှင့် ၎င်း၏နောက်ဆက်တွဲအကျိုးဆက်များဆိုင်ရာ သင် ခန်းစာများ

လက်ရှိ စစ်အစိုးရအောက်တွင် အခွန်စနစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုမှာ မဖြစ်နိုင်သလောက်ရှိသည်။ အရေးပါသည့်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ လုပ်ဆောင်လာမည်ဆိုလျှင် အစိုးရ၊ (နအဖ၏အောက်ခြေရှိအာဏာ ပိုင်အဖွဲ့အစည်းများအပါအဝင်) ပတ်သက်နေရာ များပြားလှစွာသောဌာနများ၊ အေဂျင်စီများ၊ အခြား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ၏ ငွေဝင်ငွေလမ်းများကို ထိခိုက်သက်ရောက်မှု ရှိလာစေတော့မည်ဖြစ်သည်။ ဤနေရာတွင် ပြဿနာမှာ(နအဖ)စစ်တပ်နှင့် အခွန်ကောက်ခံရာတွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေကြသည့်အစိုးရ နှင့်သက်ဆိုင်နေသည့် အခြားသောဌာနများစွာက ဥပဒေဘောင်ပြင်ပတွင် ဆောင်ရွက်နေကြခြင်းဖြစ် သည်။ သို့အတွက်ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင်အဓိကကျသည့် နိုင်ငံရေးအရပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများမလုပ် ဆောင်ဘဲ၊ အောက်တွင်ဖော်ပြထားသည့်အခွန်စနစ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု အခြေခံများ၊ စဉ်းစားချက်များကိုကြို တင်လုပ်ဆောင်မည်ဆိုလျှင်လည်းဖြစ်နိုင်ဖွယ် အကြောင်းမမြင်မိပါချေ။

၁။ ကောင်းမွန်သည့် အခွန်စနစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုသည် မူဝါဒကောင်းရုံမျှသာမဟုတ်။ ကောင်းမွန် သည့် အခွန်စနစ်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် အသုံးစရိတ်များ ကောင်းမွန်စွာခွဲဝေကျင့်သုံးသည့် မူဝါဒများလည်းလို အပ်ပါသည်။^{၄၆} မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူကောင်းမွန်သည့် အခွန်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးရှိမနေပါ။ အထင်ရှားဆုံး ပြဿ နာမှာ စစ်တပ်နှင့်အခြားသောလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များက အခွန်စည်းကြပ်ကောက်ခံရာမှာအကျယ်အပြန့် ပါဝင်ပတ်သက်နေကြခြင်းဖြစ်သည်။ ဤပြဿနာကို အောင်မြင်စွာဖြေရှင်းလျှော့ချနိုင်ခြင်းမရှိဘဲ၊ ဖြေရှင်း နိုင်မည်မဟုတ်ချေ။ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အခွန်ဘဏ္ဍာငွေများကို ပြည်သူအများလိုလားတောင့်တ အပ်သည့်ကိစ္စများတွင် ခွဲဝေသုံးစွဲနေခြင်းမဟုတ်ပေ။ ဤသို့ ဆောင်ရွက်ရမည့်အစား ပုဂ္ဂလိကဝင်ငွေများ အဖြစ်အိပ်ထဲထည့်နေပြီး၊ ထုတ်လုပ်မှု အကျိုးမဖြစ်ထွန်းစေသည့် စစ်တပ်နှင့်ရဲဖန်ရဲခါ ဆိုးကျိုးဖျက်ဆီးမှု ပင်ဖြစ်စေသည့်ကိစ္စများတွင် နေရာလွှဲပြောင်းအသုံးချနေကြသည်။ ထို့အပြင် အရင်းအမြစ်များကိုထိန်း ချုပ်မှုနှင့် လူထုများကို ဖိနှိပ်ဆက်ဆံနေမှုများလည်းရှိနေသေးပြန်သည်။

^{၄၆} Richard Goode (1984) Government Finance in Developing Countries, Washington, Brookings Institution; Wayne Thirsk (1997) "Overview: The Substance and Process of Tax Reform in Eight Developing Countries," In Wayne Thirsk (ed) Tax Reform in Developing Countries, Washington, World Bank.

၂။ အသက်အရွယ်၊ ဒေသ၊ ဝင်ငွေ အနေအထားအလိုက် စိတ်ဝင်စားမှု မတူကွဲပြားစွာရှိနေနိုင်ပြီး၊ အချို့လူအုပ်စုများမှာ အုပ်စုခွဲခြားမှုအမျိုးမျိုးအတွင်းထပ်၍ပါဝင်နေကြသည်။ အခွန်စနစ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု ဆိုင်ရာကိစ္စအားလုံးသည် နိုင်ငံရေးအရတွက်ချက်ဆောင်ရွက်မှုများဖြစ်ပြီး၊ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်လျှင် (သို့မဟုတ်မည်သို့မျှ မလုပ်ဆောင်ဘဲနေလျှင်) ဖြစ်လာမည့် တန်ဖိုးပေးဆပ်ရမည့် အကျိုးအမြတ်များကို ချိန်၍တွက်ဆနေကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မူဝါဒများနှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်ငံရေးအရတွက်ချက်စဉ်းစားနေသူမှာ (နအဖ)စစ်အစိုးရဖြစ်ပြီး သူတို့ကအရင်းအမြစ်နှင့် နိုင်ငံရေးစနစ်အပေါ် ထိန်းချုပ်နိုင်မှုရရှိစေရေးအပေါ်တွင်သာ ဦးတည်ချက်ထားဆောင်ရွက်နေကြသည်။ သူတို့စဉ်းစားချက်မှာ လက်ရှိနိုင်ငံရေးအခြေအနေအောက်၌ (နအဖ) စစ်အုပ်စု အကျိုးစီးပွားကာကွယ်ထားရေး၊ တည်မြဲနေရေးသာဖြစ်သည်။

၃။ အောင်မြင်မှုရရှိရန် အရေးပါသည့် လိုအပ်ချက်တစ်ခုမှာ နိုင်ငံရေးအရပြင်းပြသောဆန္ဒရှိရန်ပင်ဖြစ်သည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ဆောင်သူများကစံပြအဖြစ် နေထိုင်ပြုရန်လိုအပ်ပြီး၊ သူတို့၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို ဤကိစ္စအတွက် ရှေ့တန်းတင်ဆောင်ရွက်သူများလည်းလိုအပ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ အာဏာရှိနေသူများအတွင်း၌ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး သိသာထင်ရှားသည့်လုပ်ငန်းများ (အခွန်စနစ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဖြစ်စေ၊ အခြားကိစ္စဖြစ်စေ)ကို ဆောင်ရွက်မည့်နိုင်ငံရေးဆန္ဒရှိသူ တစ်ဦးတစ်ယောက်မျှမတွေ့ရှိကြရသေးပါ။ အောင်မြင်သည့်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရန်မူဝါဒချမှတ်သူများအတွင်း၌ အမာခံကေဒါများနှင့် တည်ရှိနေဆဲစနစ်အပေါ် အသေးစိတ်ကိစ္စများကျွမ်းကျင်နဲ့စပ်သည့် ပညာရှင်များ၊ တာဝန်ယူတာဝန်ခံဆောင်ရွက်လိုသူများ လိုအပ်ပါသည်။ အခြားနိုင်ငံများတွင် အောင်မြင်ခဲ့သည့်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းများ၌ နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်သူတက္ကနိကရက်များ ဦးဆောင်ခဲ့ကြပြီး၊ နိုင်ငံရေးဆန္ဒအရ ကျားကန်ပုံပေးခဲ့ကြပါသည်။^{၄၃}

၄။ အခွန်ဆိုင်ရာမူဝါဒတွင် ရုပ်ချည်းပြောင်းလဲမှု လုပ်ဆောင်ခြင်းသည်၊ တဖြည်းဖြည်းချင်းတစ်တို့တစ်တို့ဖြင့် ပြောင်းလဲသည်ထက်စာလျှင် ပိုမိုကောင်းမွန်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ အခြေအနေ၌မူ အတိုက်အခံအင်အားစုများဖြစ်စေ၊ သို့မဟုတ် ပြင်ပနိုင်ငံကဖြစ်စေ အစိုးရပြောင်းလဲသည့်အချိန်၌ အခွန်ကိစ္စပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကိုပါ ဆွေးနွေးရန်လိုအပ်လိမ့်မည်ဖြစ်သည်။^{၄၄} အခွန်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကိစ္စ အောင်မြင်စေရန်အတွက် ပြည်တွင်းမှမိမိတို့ကိုယ်တိုင် အဆိုပြုတင်ပြသည့် ပြည်တွင်းပိုင်ဆိုင်မှုဖြစ်ရန်လည်းလိုအပ်ပါသည်။ အခွန်ကိစ္စပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို အချိန်ရင့်မှည့်မှသာ ဆောင်ရွက်အောင်မြင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် အစိုးရသစ်အာဏာရရှိလာချိန်၊ အဓိကဘဏ္ဍာဝင်ငွေဆိုင်ရာ ပြဿနာများတွေ့ရှိလာချိန်မျိုးတွင်ဖြစ်သည်။ သို့အတွက်ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိအတိုက်အခံအင်အားစုများအနေနှင့် သင့်လျော်သည့် မူဝါဒများ အဆင်သင့်ပြင်ဆင်ထားရှိရေးသည် အထူးအရေးကြီးလှပါသည်။^{၄၅}

၅။ ပွင့်လင်းမှု၊ အကြံဉာဏ်ရယူ တိုင်ပင်မှု၊ ဆွေးနွေးမှုများသည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို အထောက်အကူ ပြုပါသည်။ အခွန်အုပ်ချုပ်စီမံသည့်ဌာနများနှင့် ပြည်သူများကို ပညာပေးရန်လိုအပ်ပြီး၊ ထိုသူများကလည်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကိုလက်ခံရန်လိုအပ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏လက်ရှိအခြေအနေအောက်တွင် ဤအခြေအနေမဖြစ်နိုင်ပါ။ သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံပြင်ပတွင်ရှိနေသည့် ပြည်သူများနှင့် စတင်နိုင်ပါသည်။

၄၃ Miguel Urrutia and Setsuko Yukawa (1989) "Economic Growth, Fiscal Policy and Democracy," In Miguel Urrutia, Shinichi Ichimura and Setsuko Yukawa (eds) The Political Economy of Fiscal Policy, Tokyo, United Nations University.
 ၄၄ Richard Goode (1984) Government Finance in Developing Countries, Washington, Brookings Institution.
 ၄၅ Wayne Thirsk (1997) "Overview: The Substance and Process of Tax Reform in Eight Developing Countries," In Wayne Thirsk (ed) Tax Reform in Developing Countries, Washington, World Bank.

၆။ မဲပေးနိုင်သည်ထက်စာလျှင် နိုင်ငံသားပြည်သူများက မူဝါဒများအပေါ် ဩဇာလွှမ်းမိုးနိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းလိုအပ်ပြီး၊ အောက်ပါ အချက်အလက်များပါဝင်စေသင့်ပါသည်။

- မူဝါဒများအဆိုတင်သွင်းနိုင်ရန်နှင့် မူဝါဒဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးငြင်းခုံမှုများကို ဩဇာသက်ရောက်နိုင်စေရန် ဖိအားပေးရေးအုပ်စုများ စည်းရုံးနိုင်ခြင်း၊ ထောက်ခံပံ့ပိုးနိုင်ခြင်း။
- ကျွမ်းကျင်သူ အကြံပေးများခန့်အပ်ထားနိုင်ပြီး၊ ဥပဒေမူကြမ်း ရေးဆွဲရေးအဆင့်၌ သူတို့၏ စိတ်စင်စားမှု အကျိုးစီးပွားကို ကိုယ်စားပြုတင်ပြနိုင်ခြင်း။
- အုပ်ချုပ်စီမံမှု အကောင်အထည်ဖော်သည့်အဆင့် သို့မဟုတ် ဥပဒေကြောင်းဆိုင်ရာအဆင့် များ၌သူတို့၏ကိစ္စများ ကိုတင်ပြနိုင်ခြင်း။
- အခွန်ရှောင်သည့် တရားဝင်နှင့် တရားမဝင်နည်းများကို ရှာဖွေနိုင်ခြင်း။
- အခွန်ကြောင်းရာ ဥပဒေဆုံးဖြတ်မှုများမှ သူတို့၏ လူပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် သူတို့၏ ပိုင်ဆိုင်မှုများကိုဖယ်ရှားနိုင်ခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။

၇။ အခွန်ကိစ္စအုပ်ချုပ်စီမံရေးကို ရိုးရှင်းလွယ်ကူအောင် ပြုနိုင်သည့်အခါ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကိစ္စများသည် ပို၍အောင်မြင်ဖွယ်ရှိပါသည်။ လူအများက ပို၍လိုက်နာဖွယ်လည်းရှိပါသည်။ အဆင့်နိမ့်သည့် အုပ်ချုပ်စီမံရေးစနစ်နှင့်အလုပ်ဖြစ်နိုင်သည့်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် ယေဘုယျအားဖြင့်ပို၍ အောင်မြင်ရန် အကြောင်းရှိပါသည်။^{၄၄၀} မြန်မာနိုင်ငံ အခြေအနေ၌မူအခွန်စနစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက်အလွန်အမင်းနိမ့်ကျနေသည့် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် သူတို့ကိုပံ့ပိုးသည့်အဖွဲ့အစည်း အင်စတီကျူးရှင်းများဖြစ်နေသည့်အတွက်ကြောင့် အခွန်စနစ်ကို ရိုးရှင်းရှင်းပင်ထားရှိသင့်ပါသည်။

၈။ အခွန်စနစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသည် နိုင်ငံ၏လက်ရှိအခြေအနေကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လိုအပ်ပါသည်။^{၄၄၁} ဆိုလိုသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံ အခြေအနေ၌အခွန်စနစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသည်ပို၍ကြီးမားကျယ်ပြန့်သည့် မူဝါဒအပြောင်းအလဲများနှင့်အတူ ဖြစ်ပေါ်ရန်လည်းလိုအပ်ပါသည်။

၉။ အကျင့်ပျက် ခြစားမှုသည် ပလိပ်ရောဂါဆိုးသဖွယ်ဖြစ်ပြီး၊ (မြန်မာနိုင်ငံအခြေအနေ၌ ပို၍ဆိုးရွားနေပါသည်။)ဖြစ်နိုင်သမျှ တားဆီးကာကွယ်သင့်ပါသည်။ ဥပဒေများကို လွယ်ကူအောင်ပြင်ဆင်ခြင်း၊ အုပ်ချုပ်စီမံခန့်ခွဲမှုများတွင် မိမိလုပ်ရပ်အတွက် အရှက်အကြောက်မရှိ ဆောင်ရွက်နေနိုင်သောအခြေအနေကို လျှော့ချရန် လိုအပ်ပါသည်။^{၄၄၂}

အခွန်စနစ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် (အနိမ့်ဆုံး)အခြားအခြေခံ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလို အပ်ချက်များ

၁။ ကျိုးကြောင်းဆီလျော်သော အခွန်မူဝါဒ ဒီဇိုင်းပုံစံ၊ စနစ်တကျ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်း သတ်မှတ်ခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းကိစ္စများတွင် စစ်တပ်ကိုအခြေခံကျကျ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန်လိုအပ်ပါသည်။ အောက်ဖော်ပြပါအချက်များကို အနိမ့်ဆုံးစစ်တပ်အတွက် ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

၄၄၀ Malcolm Gillis (1989) "Comprehensive Tax Reform: The Indonesia Experience 1981-1988," In Malcolm Gillis (eds) Tax Reform in Developing Countries, Durham NC, Duke University Press.
၄၄၁ Birger Nerre (2001) "The Concept of Tax Culture," in National Tax Association, Proceedings 94th Annual Conference.
၄၄၂ Richard Goode (1984) Government Finance in Developing Countries, Washington, Brookings Institution.

- (က) တပ်မတော်ရှိ စစ်သားအများစုကို တပ်မှ အင်အားလျှော့ချခြင်း။
- (ခ) စစ်တပ်ကို ဘဏ္ဍာထောက်ပံ့နေသည့် ကိစ္စကိုဗဟိုမှချုပ်ကိုင်ခြင်းနှင့် “မြေအပေါ် မှီခိုရပ်တည်နေသည့်” မူဝါဒကို မကျင့်သုံးစေခြင်း။
- (ဂ) စစ်တပ်ကို ကျွမ်းကျင်အရည်အချင်းရှိသည့် စစ်တပ်အဖြစ်ပြောင်းလဲရေး။ (အောက်ခြေအဆင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို လက်ရောင်းစေရေး)

၂။ ကျိုးကြောင်းဆီလျော်သော အခွန်မူဝါဒဒီဇိုင်းပုံစံ၊ စနစ်တကျ ဥပဒေပြဌာန်းသတ်မှတ်ခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းကိစ္စများသည်ဘဏ္ဍာငွေအသုံးဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအပေါ်တွင်လည်း အခြေတည်နေပါသည်။

- (က) သဘာဝ အရင်းအမြစ်များ ရောင်းချရာမှ ရရှိသော အခွန်ဘဏ္ဍာများ အစိုးရ၏ ရ-သုံး ငွေစရင်း ဘတ်ဂျက်အတွင်း ရောက်ရှိလာစေရေးအတွက် သေချာဆောင်ရွက်ရန်။
- (ခ) စစ်တပ်နှင့် ၎င်းကိုပံ့ပိုးနေသည့် အဖွဲ့အစည်းများအတွက် အသုံးစရိတ်များလျှော့ချရန်။
- (ဂ) မြန်မာပြည်သူလူထုများက လိုလားနေသည့်အတိုင်း အများပြည်သူကောင်းကျိုးနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် အသုံးစရိတ်များ လွှဲပြောင်းသုံးစွဲစေရန်။ ထို့အပြင် ဤအချက်သည် ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်အတွက် လိုအပ်ချက်လည်းဖြစ်ပါသည်။
- (ဃ) အစိုးရအသုံးစရိတ်စာရင်းဇယားများကို ပြန်လည်ထုတ်ပြန်ဖြန့်ချိပေးရန်၊ (သို့မှသာ မြန်မာပြည်သူများအနေနှင့် ဘဏ္ဍာငွေများကို မည်သို့မည်ပုံသုံးစွဲနေကြသည်ကို သိရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။)

၃။ ကျိုးကြောင်းဆီလျော်သော အခွန်မူဝါဒ ဒီဇိုင်းပုံစံ၊ စနစ်တကျဥပဒေပြဌာန်းသတ်မှတ်ခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းကိစ္စများတွင် မြန်မာအစိုးရအနေနှင့် စီးပွားရေးစနစ်တစ်ခုလုံးနှင့် ပြည်သူများ၏ ဘဝများအပေါ်မည်မျှ လွှမ်းမိုးစွက်ဖက်ချယ်လှယ်နေသည်ဆိုသည့်ကိစ္စများအပေါ် အခြေခံကျကျပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ဆောင်ရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။

- (က) လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများဖြစ်ပေါ်စေသည့် အရင်းအမြစ်များကို ဖြန့်တီးသလို ဖြစ်နေစေသည့် အစိုးရ၏ ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းကြီးများကိုရပ်ဆိုင်းရန်၊ (အထူးသဖြင့်ဇီဝလောင်စာ ကြက်ဆူပင်စီမံကိန်းမျိုးဖြစ်သည်။) ထိုမျှမက ဤဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းလုပ်ငန်းကြီးများသည် နိုင်ငံတော်အစိုးရအနေနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအတွင်း ကျူးကျော်စွက်ဖက်ရာလည်း ကျရောက်ပါသည်။
- (ခ) (အဓမ္မလုပ်အားအပါအဝင်) ရုပ်ဝတ္ထုဖြင့်ပါပေးဆောင်စေသော နိုင်ငံတော်အစိုးရအတွက်အတင်းအကျပ်အခွန်ကောက် ခံနေသည့်စနစ်ကိုရပ်ဆိုင်းရန်၊ ငွေသားဖြင့်အခွန်အတင်းအကျပ်ကောက်ခံနေမှုများ အားလုံးကိုလည်းရပ်ဆိုင်းရန်၊
- (ဂ) ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများအတွက် လိုင်စင်ချမှတ်ပေးမှု နည်းလမ်းသစ်များ အကောင်အထည်ဖော်ရန်၊ (အကြောင်းမှာ ယခုအခွန်ကောက်ခံနေမှုစနစ်သည် အတင်းအကျပ်ငွေညစ်တောင်းဆိုမှုများ၊ အဓမ္မဒဏ်တပ်မှုများကို ဖြစ်စေပါသည်။)
- (ဃ) မူဝါဒဆိုင်ရာကိစ္စများကို လွတ်လပ်ပွင့်လင်းစွာ ဆွေးနွေးခွင့်ရှိသည့် ဝန်းကျင် (အနိမ့်ဆုံး

အစိုးရယန္တရားဗျူရိုကရေစီအတွင်း၌) ဖန်တီးပေးရန်။ လူအများကဖမ်းဆီးနှိပ်စက်ခံရမည်၊ ထောင်ချခံရမည်ကို ကြောက်ရွံ့နေရန်မလိုအပ်ဘဲဆွေးနွေးငြင်းခုံရန်နှင့် ရှိသင့်ပါသည်။

၄။ ခေတ်မီအခွန်စနစ်အတွက် အဖွဲ့အစည်း၊ အင်စတီကျူးရှင်းများကို ယေဘုယျဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေမှု လိုအပ်ပါသည်။ ဤကိစ္စတွင်အောက်ဖော်ပြပါ အချက်များပါဝင်ပါသည်။

(က) အလုပ်ကောင်းစွာ လည်ပတ်သောစာပို့စနစ်။

(ခ) ခေတ်မီစာရင်းဇယား ထိန်းသိမ်းမှုစနစ်။

(ဂ) ဘဏ်လုပ်ငန်းကဏ္ဍကို ချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချပွင့်လင်းစေခြင်းနှင့် ခေတ်သစ်ဘဏ်စနစ်ဖွံ့ဖြိုးစေရန်။

(ဃ) စစ်တပ်ကိုဦးမကျိုးသည်၊ စစ်တပ်ကမချုပ်ကိုင်နိုင်သည့် ကျွမ်းကျင်မှုပြည့်ဝသော အုပ်ချုပ်ရေး ယန္တရားဗျူရိုကရေစီနှင့် စွမ်းဆောင်မှုကောင်းသည့်အပေါ် ရာထူးတိုးပေးသည့်စနစ်။

(င) နောက်ဆုံးအနေနှင့်လွတ်လပ်စွာဖော်ပြပြောဆိုခွင့်ရှိစေရန်လိုအပ်ပြီး၊ ကျိုးကြောင်းဆီလျော်သည့် စိပွားရေးမူဝါဒများ ဖြစ်စေရန်အတွက် ဆွေးနွေးငြင်းခုံမှုများ ရှိရန်လိုအပ်ပါသည်။

(ND-Burma) နှင့် ကွန်ရက်အဖွဲ့ဝင် အဖွဲ့အစည်းများ

လူ့အခွင့်အရေးမှတ်တမ်းကွန်ရက် (မြန်မာနိုင်ငံ)

ND-Burma

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူ့အခွင့်အရေးကိစ္စဆောင်ရွက်နေကြသော အဖွဲ့အစည်းများ လူ့အခွင့်အရေးမှတ်တမ်းပြုခြင်းလုပ်ငန်းတွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်ကြရေးအတွက် နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်သည့် အဖွဲ့အစည်း (၂၀၀၃)ခုနှစ်တွင် လူ့အခွင့်အရေးမှတ်တမ်းကွန်ရက် (ND-Burma) ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။ အဖွဲ့အစည်း ၁၃- ခုပါဝင်သော (ND-Burma) အဖွဲ့ဝင်များစုပေါင်းကာ မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများတွင် မည်သို့သောဒုက္ခဒေသာများ ခံစားရန်ကန့်သတ်ရန်အကြောင်း အဖြစ်မှန်အမှန်တရားကို အသုံးပြုကာ၊ လောလောဆယ်တွင် စည်းရုံးတိုက်တွန်းတင်ပြခြင်းနည်းလမ်းဖြင့် စစ်အစိုးရ၏အာဏာကိုစုပေါင်းစိန်ခေါ်ရန်ကြိုးစားနေကြပါသည်။ ထို့အပြင် နိုင်ငံရေးအသွင်ကူးပြောင်းရေး ကာလတွင်တရားမျှတမှုနှင့် တာဝန်ယူ/တာဝန်ခံမှုရှိသော လုပ်ဆောင်ချက် အစီအစဉ်များအတွက်လည်း ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားရန်ကြိုးပမ်းနေပါသည်။ (ND-Burma) အဖွဲ့ကကွင်းဆင်း သတင်းအချက်အလက်ကောက်ယူမှုဆိုင်ရာ သင်တန်းများ၊ အဖွဲ့ဝင်များကပေးပို့လာသည့် သတင်းအချက်အလက်များကို ဘီနီတက်ခ် (Benetech) က တီထွင်ထားသည့် အများလွတ်လပ်စွာအခမဲ့သုံးစွဲနိုင်သည့် ဆော့ဖ်ဝဲယာစနစ်ဖြစ်သော မားတပ်စ်စနစ် (Martus) အသုံးပြု၍ ဒေတာဘေ့စ် သိုလှောင်ထားမှုစနစ်အတွင်းထည့်သွင်းခြင်း၊ (ND-Burma) သည်၎င်း၏ အဖွဲ့ဝင်များနှင့် အခြားဒေသဆိုင်ရာ၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ ကမ်ပိန်းလှုပ်ရှားမှုများနှင့်ပူးပေါင်း၍ တိုက်တွန်းစည်းရုံးမှုများ ဆောင်ရွက်နေပါသည်။

မျှော်မှန်းချက် (Vision)

ငြိမ်းချမ်း၍ ဒီမိုကရေစီထွန်းကားသော မြန်မာနိုင်ငံအဖြစ်သို့ အသွင်ကူးပြောင်းရေးတွင် အမှန်တရားနှင့် တရားမျှတမှုကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်နိုင်ရန်။

ရည်ရွယ်ချက် (Mission)

လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ စုဆောင်းမှတ်တမ်းတင်ထားသော ဒေတာဘေ့စ် သိုလှောင်မှုစနစ် တစ်ရပ်ပေါ်ထွက်လာစေရေးအတွက် စုပေါင်း ဆောင်ရွက်ကြရန်။

ရေတို ရည်ရွယ်ချက်ပန်းတိုင် (Short-term Goal)

(ND-Burma) ၏ အဖွဲ့ဝင်များနှင့် အခြားစည်းရုံးတိုက်တွန်းနေကြသည့် အဖွဲ့များအတွက် အရည်အသွေးမြင့်၍ အရေအတွက်များသော လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုဆိုင်ရာ အချက်အလက်များရရှိနိုင်စေရန်။

ရေရှည် ရည်ရွယ်ချက်ပန်းတိုင် (Long-term Goal)

တိကျသောသမိုင်းမှတ်တမ်းအဖြစ် ဖွံ့ဖြိုးလာစေရန်နှင့် အနာဂတ်ဒီမိုကရေစီ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဤမှတ်တမ်းများမှ ဆွဲထုတ်အသုံးပြုနိုင်သော အသွင်ကူးပြောင်းရေးဆိုင်ရာ တရားမျှတမှုလုပ်ငန်းစဉ်များ ထွက်ပေါ်လာစေရန်။

၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင်ဒီမိုကရေစီလှုပ်ရှားမှုကို စစ်အစိုးရက အကြမ်းဖက်ရက်စက်စွာဖြိုခွဲချေမှုန်းခဲ့ချိန်မှစ၍ လူထောင်ပေါင်းများစွာ အဓမ္မဖမ်းဆီးနှိပ်စက်ခံရပြီး၊ သူတို့၏ ယုံကြည်ချက်နှင့် နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများကြောင့် နှစ်ရည်ထောင်ဒဏ်များချမှတ်ခံခဲ့ရသည်။ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားအဖြစ်မှ လွတ်မြောက်လာပြီးသည့်တိုင် ထိုသူများမှာဆက်လက်၍ မတရားပြုမှုများခံစားနေကြရဆဲဖြစ်သည်။ စစ်အစိုးရက ယခင် နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားဟောင်းများကို နောက်ထပ်နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများထဲ မပါဝင်နိုင်စေရန်ခြိမ်းခြောက်ခြင်း၊ နှိပ်ကွပ်ခြင်းများပြုနေသည်။ ဥပမာအားဖြင့်- ၁၉၈၈ ခုနှစ် ဒီမိုကရေစီအရေးတော်ပုံကဲ့သို့သော နိုင်ငံအတွင်း နိုင်ငံရေးအရအရေးပါသည့် အချိန်များတွင် ယခင် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားဟောင်းများကို ပြန်လည်ဖမ်းဆီးခြင်း၊ နှိပ်စက်ညှဉ်းပမ်းခြင်း၊ အကြောင်းမဲ့ထိန်းသိမ်းထားခြင်းမျိုးလည်းရှိသည်။ စစ်အစိုးရက နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားဟောင်းများကို လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းမှ ဖယ်ကျဉ်ထားနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်နေပြီး၊ ဥပမာအားဖြင့်- ထိုသူများကို စီးပွားရေးနှင့် ပညာရေးအခွင့်အလမ်းများကိုလည်း ငြင်းပယ်ထားတတ်သည်။

ဤအကြောင်းအချက်များကြောင့် ယခင်နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားဟောင်းများစွာမှာ ပြည်ပသို့ ထွက် ပြေးလာခဲ့ကြရသည်။ ယခင်ကထောင်တွင်းတွင် နှစ်ပေါင်းများစွာကျခံခဲ့ကြရသူ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားဟောင်းများက သူတို့ဘဝတူအကျဉ်းသားများကို ယခင်ကတည်းက ပြန်လည်ကူညီပံ့ပိုးပေးခဲ့ကြသည်။ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများ ကူညီစောင့်ရှောက်ရေးအသင်း(မြန်မာနိုင်ငံ)(AAPPB)ကို ယခင် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား ဟောင်းများက ၂၀၀၀ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၂၃ ရက်နေ့(ကျောင်းသားခေါင်းဆောင်ကိုမင်းကိုနိုင် ကိုဖမ်းဆီးခြင်း ၁၁-နှစ်မြောက်နေ့)တွင်တည်ထောင်ခဲ့ကြသည်။ (AAPPB)သည် သီးခြားလွတ်လပ်သည့် အကျိုး အမြတ်မယူသော အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်။

(www.aappb.org) (www.fbppn.net)

၁၉၈၈ ခုနှစ်၊ စစ်အာဏာသိမ်းမှုအပြီး ဒီမိုကရေစီအရေး လှုပ်ရှားသူများသည် စစ်အစိုးရက အကြမ်းဖက် ဖြိုခွဲချေမှုန်းမှုနှင့် အဓမ္မဖမ်းဆီးထောင်ချ နှိပ်စက်ခံရမည့်အရေးမှ လွတ်မြောက်နိုင်ရန် နယ်စပ်ဒေသများသို့ ထွက်ပြေးလာခဲ့ကြရသည်။ ရခိုင်ပြည်လုံးဆိုင်ရာကျောင်းသားသမဂ္ဂ (AASU) (၁၉၈၈) နှင့် ရခိုင်ကျောင်းသားများကွန်ဂရက် (ASC) (၁၉၉၄) တို့က ရခိုင်ပြည်လုံးဆိုင်ရာ ကျောင်းသားလူငယ်များကွန်ဂရက် (AASYC) ကို ၁၉၉၅ ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။

(AASYC) အဖွဲ့၏ ဦးတည်ချက်

မြန်မာနိုင်ငံသည် စစ်မှန်သည့် ဖက်ဒရယ် ဒီမိုကရက်တစ် ပြည်ထောင်စုတခု ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် ရည်ရွယ်ပြီး၊ နိုင်ငံသားတိုင်း၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတိုင်း လွတ်လပ်မှု၊ တန်းတူညီမျှမှု၊ လူမှုတရားမျှတမများကို ခံစားနိုင်ခွင့်နှင့် အခွင့်အလမ်းများ ရှိစေရမည်ဖြစ်သည်။

(AASYC) အဖွဲ့၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များ

ဤသို့ မျှော်မြင်ချက်ကို ပြည့်မြောက်စေရန်အတွက် -

၁။ ပြည်သူများ၏ တက်ကြွသော၊ အသိတရားပြည့်ဝသော၊ အဓိပ္ပါယ်ရှိသော ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုများမှ တဆင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏နိုင်ငံရေး၊ လူမှု-စီးပွားရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုကဏ္ဍများတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအရနှင့် အဖွဲ့အစည်းလုပ်ငန်းကျင့်သုံးပုံဆိုင်ရာစနစ်များအရ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများဖြစ်ပေါ်လာစေရန် ဆောင်ရွက်သွားမည်။ ဤသို့ဆောင်ရွက်ရာ၌ အောက်ခြေလူထုများကို အသိပညာပေးခြင်း၊ ခွန်အားအာဏာမြှင့်တင်ပေးခြင်းနည်းဖြင့် ဆောင်ရွက်သွားမည်။

၂။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိနိုင်ငံရေး၊ လူမှု-စီးပွားရေး ဆုတ်ယုတ်ကျဆင်းနေသည့် အခြေအနေများသည် ကမ္ဘာကြီး၏လုံခြုံရေးနှင့် တည်ငြိမ်ရေးအပေါ်ထိခိုက်သက်ရောက်မှု ရှိစေကြောင်းထောက်ပြပြီး၊ နိုင်ငံတကာမိသားစုသို့အပြုသဘောထိတွေ့ဆက်ဆံမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် တိုက်တွန်းစည်းရုံးသွားမည်။

၃။ နိုင်ငံရေးဦးဆောင်မှုတွင် မျိုးဆက်သစ်များ ဖွံ့ဖြိုးပါဝင်ဦးဆောင်လာနိုင်စေရန် မြှင့်တင် ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ပြီး၊ သူတို့၏ အခွင့်အရေးများကိုသိမြင်၍ အနာဂတ်ဒီမိုကရေစီ အသွင်ကူးပြောင်းရေးနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် တာဝန်ယူသွားနိုင်ရေးကို ရည်ရွယ်သည်။

အောက်ဖော်ပြပါ အချက်များသည် (AASYC) အဖွဲ့၏ အဓိက ရည်ရွယ်ချက်များဖြစ်သည်။

၁။ ရခိုင်ကျောင်းသားများနှင့်လူငယ်များအကြားကိုယ်ခန္ဓာကျန်းမာသန်စွမ်းရေး၊ အသိဉာဏ်မြှင့်မားရေး၊ ကိုယ်ကျင့်တရား မြင့်မားရေးနှင့် လူမှု-စီးပွားရေး အခြေအနေများ၊ မိတ်သဟာယ ဆက်ဆံရေးတိုးမြှင့်လာစေရန်။

၂။ ရခိုင်ပြည်နယ်၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန်။

၃။ ရခိုင်လူမျိုးများအကြား အမျိုးသား သွေးစည်းညီညွတ်ရေး တည်ဆောက်ရန်။

၄။ ကိုလိုနီနယ်ချဲ့စနစ် ပုံစံအမျိုးမျိုး၊ လူမျိုးကြီးဝါဒနှင့် အာဏာရှင်စနစ်ကို နှိပ်ချုပ်အဆုံးသတ်စေရန်။

၅။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအားလုံး အဖိနှိပ်ခံဘဝမှ လွတ်မြောက်စေရန်။

၆။ ဒီမိုကရေစီရရှိရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးကို လေးစားလိုက်နာကျင့်သုံးရေး။

၇။ ရခိုင်ပြည်နယ် ကိုယ့်ကြံ့ခိုင်မှုကိုယ်ဖန်တီးပိုင်ခွင့် ရရှိရေးတို့ဖြစ်သည်။

www.aasyc.org

မြန်မာရေးရာအဖွဲ့

Burma Issues

မြန်မာရေးရာအဖွဲ့ (Burma Issues) သည် အကျိုးအမြတ်မယူသည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ဖြစ်ပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့ပိုင်းဒေသတွင် အခြေခံပြည်သူလူထုများကို ပညာပေးရေးလုပ်ငန်းများနှင့် စွမ်းအင်အာဏာမြှင့်တင်ပေးရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ရန်စိတ်ပိုင်းဖြတ် သံန္နိဋ္ဌာန်ပြုထားကြသည့် မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့ပိုင်းဒေသမှ တိုင်းရင်းသားလူငယ်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ ထို့ အပြင်လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို မှတ်တမ်းတင်ခြင်း၊ အောက်ခြေလူထု လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံတကာမိသားစုအကြားပေါင်းကူး

ဆက်စပ်ပေးခြင်းတို့ ဆောင်ရွက်နေကြသည်။

မိမိတို့၏ လုပ်ငန်းများတွင်-

- **အောက်ခြေထု စွမ်းအားအာဏာ မြင့်လာစေရေး။** ။ မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်တွင်းစစ် ဖြစ်ပွားနေရာ ဒေသရှိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများကို ပညာပေးရေး လုပ်ငန်းများနှင့် စွမ်းအင်အာဏာ မြှင့်တင်ရေး လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်နေသည်။ အရွယ်ရောက်ပြီးသူ လူကြီးများနှင့် ကလေးများအားလုံးကို နိုင်ငံ သားတို့၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရေး၊ ခေါင်းဆောင်မှု၊ ဝေဖန်ပိုင်းခြားသောတွေးခေါ်မှုနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအရ ဂုဏ်ယူတတ်စေရေးဆိုင်ရာ သဘောတရားများကို ပညာပေးနေသည်။
- **လှုပ်ရှားမှုအတွက် သတင်းအချက်အလက် ပံ့ပိုးပေးခြင်း။** ။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများ၊ ဗီဒီယို၊ ဓာတ်ပုံ များမှနေ၍ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကိုမှတ်တမ်းတင်ခြင်း၊
- **ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် လှုပ်ရှားမှုများ ဆောင်ရွက်ခြင်း ။** ။ နိုင်ငံတကာမိသားစုထံသို့ အခြေအနေနှင့် ပတ်သက်၍ ပိုမိုသိမြင်လာစေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ပါဝင်သည်။

www.burmaissue.org

မြေကမ္ဘာအခွင့်အရေး အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလှုပ်ရှားမှုအဖွဲ့

ERI

ရည်ရွယ်ချက်အပေါ် ဖော်ပြချက်

မြေကမ္ဘာအခွင့်အရေး အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လှုပ်ရှားမှုအဖွဲ့ (EarthRights International) သည် အစိုးရမဟုတ်သည့် အဖွဲ့အစည်း၊ အကျိုးအမြတ်မယူသည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး ဥပဒေအင်အား အစွမ်းနှင့်ပြည့်သူများ၏အာဏာကိုပေါင်းစည်း၍ မြေကမ္ဘာအခွင့်အရေးကိုကာကွယ်ရန်ရည်ရွယ်ပါသည်။ မိမိတို့အနေနှင့် မြေကမ္ဘာအခွင့်အရေး ကျူးလွန်ချိုးဖောက်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍ အချက်အလက်ရှာဖွေ ခြင်း၊ ကျူးလွန်သူများအပေါ် ဥပဒေအရအရေးယူဆောင်ရွက်မှုများ အထူးပြုဆောင်ရွက်နေသည့် အပြင် အောက်ခြေထုနှင့် ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းခေါင်းဆောင်များကို လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးခြင်း၊ တိုက်တွန်းနှိုးဆော် မှုပြုသည့် ကမ်ပိန်းလှုပ်ရှားမှုများ ဆောင်ရွက်နေပါသည်။ ဤမဟာဗျူဟာများမှနေ၍ (ERI) အဖွဲ့အနေ နှင့် မြေကမ္ဘာအခွင့်အရေး ကျူးလွန်ချိုးဖောက်မှုများကို နှိပ်ချုပ်ရပ်တန့်စေရန်ရည်ရွယ်ပါသည်။ အမှန် တကယ်ပြည်သူများအတွက် အဖြေထုတ်ရှာဖွေပေးခြင်း၊ မိမိတို့ရပ်တည်လှုပ်ရှားရာနေရာ လူမှုအဖွဲ့ အစည်းများတွင် လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးခြင်းနှင့် မြှင့်တင်ခြင်းများ ဆောင်ရွက်ပါသည်။

မည်သည့်လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်နေသနည်း။

- မိမိတို့ကလူ့အခွင့်အရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် ဖောက်ဖျက်ကျူးလွန်မှုများကို မိမိတို့နှင့် အခြားအဖွဲ့အစည်းများ လုံခြုံစွာလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နိုင်သောနိုင်ငံများတွင် မှတ်တမ်းတင်ခြင်းပြုပါ သည်။ အခွင့်အရေးဖောက်ဖျက်ကျူးလွန်မှုများကိုကမ်ပိန်းလှုပ်ရှားမှုများ၊ အစီရင်ခံစာများနှင့်ဆောင်း ပါးများမှတစ်ဆင့်ဖော်ထုတ်ဖွင့်ချခြင်းနှင့် လူအများသိရှိလာအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းပြုပါသည်။

- မိမိတို့က မြေကမ္ဘာအခွင့်အရေးအပေါ်လှုပ်ရှားလာစေရန် လူ့အခွင့်အရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ရေးရာ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများ၏ လူမှုအသိုက်အဝန်းများကို စည်းရုံးစုစည်းပါသည်။ မိမိတို့က ဤ လှုပ်ရှားမှုတွင် ရှေ့တန်းကဦးဆောင်၍ ကော်ပိုရေးရှင်းကြီးများကို သင့်လျော်မျှတသည့် လူ့အခွင့် အရေးများ၊ လုပ်အားအသုံးချမှု၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်မှုများအပေါ် ထိုသူတို့ မည်သည့်နေရာတွင် စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်နေသည်ဖြစ်စေ၊ တာဝန်ခံမှုရှိလာစေရန် လှုပ်ရှားဆောင်ရွက် ပါသည်။
- မိမိတို့က ကမ္ဘာတဝှမ်းရှိသူတို့၏ မြေကမ္ဘာအခွင့်အရေးများကို အစိုးရများနှင့် နိုင်ငံတကာကော်ပိုရေး ရှင်းကြီးများက ချိုးဖောက်ခံရမှုအတွက် ၎င်းပြည်သူများကိုယ်စား အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏တရား ခုံရုံးများတွင် တရားစွဲဆိုရင်ဆိုင်စေခြင်းပြုပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြေကမ္ဘာအခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံ ရသည့် ကျေးရွာလူထုများအတွက် မိမိတို့ကမရှိစဖူး ထူးခြားသည့်ဒီနှင့် ယူနိုက်တက်ကုမ္ပဏီအကြား အမှု (Doe V. Unocal Corp.)ကို စွဲဆိုတင်ပြနိုင် ခဲ့ပါသည်။
- မိမိတို့က(အထူးသဖြင့် ဖိနှိပ်သောအစိုးရများအောက်ရှိ) ပြည်သူများကို သူတို့၏ မြေကမ္ဘာအခွင့် အရေးများနှင့် နစ်နာမှုများအပေါ် ကုသပုံလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို သင်ကြားပေးပါသည်။ မိမိတို့က ကျေးရွာသူ အမျိုးသမီးများနှင့် ဒုက္ခသည်အမျိုးသမီးများကို ကုလသမဂ္ဂနှင့် အခြားသော နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများ ရှေ့မှောက်တွင် သက်သေထွက်ဆိုနိုင်ရန် လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးခြင်းပြုပါသည်။ မိမိတို့က အရှေ့တောင်အာရှဒေသရှိ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများအတွက် မြေကမ္ဘာအခွင့်အရေးသင် တန်းကျောင်းကို ဖွင့်လှစ်ထားပါသည်။
- မိမိတို့က နစ်နာခဲ့ရသူ ပြည်သူများနှင့်အတူ တိုက်တွန်းနှိုးဆော်မှုများပြုပြီး၊ ပိုမိုကောင်းမွန်သော မြေ ကမ္ဘာအခွင့်အရေးကာကွယ်မှုရရှိစေရန်၊ ဒေသဆိုင်ရာမှသည် နိုင်ငံတကာအထိ အဆင့်တိုင်း၌ တိုက်ပွဲ ဝင်နေပါသည်။

www.rarthrights.org

ချင်းလူ့အခွင့်အရေး အဖွဲ့အစည်း

CHRO

ချင်းလူ့အခွင့်အရေး အဖွဲ့အစည်း (CHRO)သည် အစိုးရနှင့် မသက်ဆိုင်သည့် အကျိုးအမြတ် မယူသည့် တိုက်တွန်းစည်းရုံးနေသော အဖွဲ့တစ်ခုဖြစ်ပြီး၊ ကနေဒါနိုင်ငံတွင်တရားဝင် မှတ်ပုံတင်ထားပါ သည်။ ၎င်းကို ၁၉၉၅ ခုနှစ်က အိန္ဒိယ-မြန်မာ နယ်စပ်တွင် မြန်မာပြည် ဒီမိုကရေစီအရေးအတွက်လိုလား ဆန္ဒပြင်းပြသူ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများဖြင့် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ထို့နောက် မြန်မာစစ်အစိုးရက ချင်းပြည်သူလူ ထုများအပေါ် ကျူးလွန်ချိုးဖောက်နေသော ယခင်ကသတင်းများတွင် ဖော်ပြခြင်းမရှိခဲ့သည့် လူ့အခွင့် အရေးချိုးဖောက်မှုများကို နိုင်ငံတကာက ပိုမိုသိရှိလာအောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ (CH RO)၏ လုပ်ငန်းများကိုစောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းနှင့် မှတ်တမ်းတင်ခြင်းမျှသာမကတော့ဘဲ၊ ချဲ့ထွင်လာခဲ့ သည်။ နိုင်ငံတကာကို အာရုံထားသောတိုက်တွန်းစည်းရုံးမှုများ၊ အရည်အသွေးမြင့်တင်ရေးသင်တန်း များ၊ အောက်ခြေထုပြည်သူများ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များကို ထောက်ခံပံ့ပိုးပေးခြင်းများလည်း ဆောင်ရွက် ခဲ့သည်။ (CHRO)သည် အဓိကအားဖြင့် ချင်းပြည်သူများအတွက် လူမှုအခွင့်အရေးအခြေခံသည့်စည်း ရုံးလှုံ့ဆော်နေသော အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

www.chro.ca

လူ့အခွင့်အရေး မှတ်တမ်းတင်ဌာန (HRDU) သည် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားညွှန်ပေါင်းအစိုးရ (NCGUB) ၏ သုတေသနနှင့် မှတ်တမ်းတင်ဌာနတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ လူ့အခွင့်အရေး မှတ်တမ်းတင်ဌာန(HRDU)ကို မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့အပြားပြည်သူများတွင် လူ့အခွင့်အရေးနှင့် ပတ်သက်၍ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသော အခြေအနေများကို မှတ်တမ်းတင်ပြုစုနိုင်ရန် ကနဦးဖွဲ့စည်းခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတကာကအသိအမှတ်ပြုထားသည့် လူ့အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးရန်နှင့်မြှင့်တင်ပေးရန်ရည်ရွယ်ပြီး၊ ဤအခွင့်အရေးများသည် လူမျိုး၊ အသားအရောင်၊ မျိုးနွယ်စု၊ တိုင်းရင်းသား၊ ဘာသာယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုမရွေး ခံစားနိုင်သည့်မွေးရာပါအခွင့်အရေးများလည်းဖြစ်ပါသည်။

enquiries.hrdu@gmail.com

လူ့အခွင့်အရေးပညာပေးဌာန(မြန်မာနိုင်ငံ) (HREIB) သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူ့အခွင့်အရေးပညာပေးကိစ္စများဆောင်ရွက်နေသည့် အစိုးရနှင့်မသက်ဆိုင်သော၊ အကျိုးအမြတ်မယူသည့်အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းက အောက်ခြေထုပြည်သူများနှင့်ရပ်ရွာခေါင်းဆောင်များအတွက် အထွေထွေသောသင်တန်းများနှင့် စည်းရုံးတိုက်တွန်းရေးအစီအစဉ်များဆောင်ရွက်နေပြီး၊ ပြည်သူများကို လူမှုရေးအသွင်ကူးပြောင်းမှုတွင် တက်ကြွစွာပါဝင်လာစေရန်အတွက် ခွန်အားအာဏာမြှင့်တင်ပေးရန်၊ လူသားအားလုံးအတွက် လူ့အခွင့်အရေးဟူသည့် ယဉ်ကျေးမှုထွန်းကားလာစေရန် ဆောင်ရွက်နေပါသည်။ ၂၀၀၀-ခုနှစ်တွင် စတင်တည်ထောင်ခဲ့ပြီး၊ အောက်ခြေထုရပ်ရွာပြည်သူ့ခေါင်းဆောင်များ၊ အမျိုးသမီးများ၊ လိင်မှုပိုင်းဆိုင်ရာအရ လူနည်းစုများ၊ လူငယ်များကိုခွန်အားအာဏာ တိုးမြှင့်လာစေရန်အတွက် လူအများပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုရှိသည့် သင်ကြားနည်းနာဖြင့်ပို့ချနေပြီး၊ သူတို့က နောက်ပိုင်းတွင် ကိုယ်တိုင်သင်တန်းဆရာများဖြစ်လာစေရန်ရည်ရွယ်သင်ကြားပေးနေပါသည်။ (HREIB)က မျှော်မြင်ထားသည်မှာလူ့အခွင့်အရေးကိစ္စများအားလုံးကိုလေးစားလိုက်နာ၍ လူသားအားလုံးအတွက် လူ့အခွင့်အရေးမြှင့်တင်ပေးသော၊ ငြိမ်းချမ်းသော၊ သည်ခံမှုတရားပြည့်သော၊ ဒီမိုကရေစီနည်းကျသည့် မြန်မာနိုင်ငံတည်ထောင်နိုင်ရန်အတွက် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာပညာပေးမှုကို လူမှုအဖွဲ့အစည်းအတွင်း စနစ်တကျဖွဲ့စည်းထည့်သွင်းစေရမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းကဲ့သို့ပညာပေးသည့် အဖွဲ့အစည်းများသည် ဤသို့သောနိုင်ငံတော်တည်ထောင်နိုင်ရန် အင်အားကောင်းသည့် လက်နက်ကိရိယာများလည်း ဖြစ်သည်။

www.hreib.com, www.hreib.net

မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း(HURFOM)သည်အစိုးရနှင့်မပတ်သက်သည့်တိုင်းနိုင်ငံအခြေစိုက် လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့တစ်ရပ်ဖြစ်ပြီး၊ မြန်မာအစိုးရက နိုင်ငံ၏အရှေ့ပိုင်းနှင့် တောင်ပိုင်းဒေသများတွင် ကျူးလွန်ချိုးဖောက်နေသည့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများကို အလေးထားမှတ်တမ်းတင်နေပါသည်။ ၁၉၉၅ခုနှစ်တွင်မြန်မာအစိုးရနှင့်အကြီးဆုံးမွန်နိုင်ငံရေးပါတီအကြား တိုက်ခိုက်နေသည့်စစ်ပွဲများအပစ်အခတ်ရပ်စဲပြီးသည့်နောက်ပိုင်း၌ မွန်လူငယ်များ၊ ကျောင်းသားများ၊ ရပ်ရွာခေါင်းဆောင်များနှင့် ဖွဲ့စည်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ အပစ်အခတ်ရပ်စဲပြီးသော်လည်း ဆက်လက်၍အကျယ်အပြန့်ဖြစ်ပွားနေသည့် အရပ်သားပြည်သူများအပေါ် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို (HURFOM) ကမှတ်တမ်းတင်နေပါသည်။

(HURFOM)၏ အဓိက ရည်ရွယ်ချက်များမှာ-

- မွန်ပြည်နယ်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ အခြားတောင်ပိုင်းဒေသများတွင် လူ့အခွင့်အရေး အခြေအနေကိုစောင့်ကြည့်လေ့လာရန်။
- မြန်မာပြည်သူများအားလုံးအတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကာကွယ်ပေးရန်နှင့် မြှင့်တင်ပေးရန်တို့ဖြစ်သည်။

(HURFOM)က လစဉ် မွန်ဖိုရမ်ဂျာနယ်ကို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေနေပြီး၊ အွန်လိုင်းဖော်ပြမှုလည်းပြုပါသည်။ ၎င်းဂျာနယ်တွင် သတင်းများ၊ ပိုမိုရှည်သည့်အစီရင်ခံစာများ၊ မြန်မာနိုင်ငံတောင်ပိုင်းတွင် ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေသေးသည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများအပေါ်သုံးသပ်မှုများလည်းပါဝင်သည်။(HURFOM) က မကြာခဏ ဆိုသလို ဖြစ်ရပ်ဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာများ၊ သုံးသပ်ဝေဖန်ချက်နှင့် အခြားဆောင်းပါးများကိုလည်း အင်တာနက်ဝက်ဘ်ဆိုဒ်ပေါ်တွင်ဖော်ပြပါသည်။ လူ့အခွင့်အရေးမှတ်တမ်းကွန်ရက် အဖွဲ့ (မြန်မာနိုင်ငံ) (ND-Burma) ၏ အဖွဲ့ဝင် ဖြစ်သည်နှင့်အညီ (HURFOM) က အမှန်တရားနှင့်တရားမျှတမှု၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင်ငြိမ်းချမ်းစွာ ဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းမှု ဖြစ်ပေါ်လာစေရေးအတွက် လူ့အခွင့်အရေးမှတ်တမ်းတင်ခြင်း ကိစ္စများကိုပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နေလျက် ရှိပါသည်။

www.rehmonnya.org, www.monland.org

ကချင်အမျိုးသမီးအစည်းအရုံး ထိုင်းနိုင်ငံ

KWAT

ကချင်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ အဖက်ဖက်မှဆိုးရွားနိမ့်ကျလာနေသော နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး အခြေအနေများကြောင့်များစွာသော ကချင်လူမျိုးများအထူးသဖြင့် လူငယ်လူရွယ်များသည် အမိမြေမှ ထွက်ခွာလာကြပြီး နိုင်ငံရပ်ခြားတွင်ပြန့်ကျဲအခြေချနေထိုင်နေကြရပါသည်။ အကြောင်းအမျိုးမျိုးဖြင့်ထိုင်းနိုင်ငံအတွင်းသို့ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်နေကြသော ကချင်လူမျိုးများ အရေအတွက်သည် နှစ်စဉ်နှင့်အမျှ တိုးတက် များပြားလာနေပါသည်။ ထိုသို့များလာသည်နှင့်အမျှ ထိုင်းနိုင်ငံအတွင်းရှိ ကချင်လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းအတွင်း ပြဿနာများမှာလည်း များပြားလာနေပါသည်။ အမျိုးသမီးများ၏ပြဿနာများကို အချင်းချင်း စုစည်း၍ဖြေရှင်းနိုင်ရန် အရေးပေါ်လိုအပ်နေသည့် အချက်ကိုအကြောင်းပြု၍ ကချင်အမျိုးသမီးအစည်းအရုံး (ထိုင်းနိုင်ငံ) ကို (၁၉၉၉) ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ (၉) ရက်နေ့တွင်ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။

မျှော်မြင်ချက်

ကချင်အမျိုးသမီးများကိုယ်စား ဆောင်ရွက်လှုပ်ရှားနေသည့် အကျိုးအမြတ်မယူသည့်အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ဖြစ်သည်နှင့်အညီ ကချင်ပြည်နယ်အတွင်း မည်သည့်ပုံစံနှင့်မဆို ခွဲခြားဖိနှိပ်ဆက်ဆံမှုများ အဆုံးသတ်စေရန်၊ အမျိုးသမီးများအားလုံးဒေသဆိုင်ရာ၊ နိုင်ငံအဆင့်နှင့် နိုင်ငံတကာအဆင့်များတွင် ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ပိုင်ခွင့်ရှိသည့်အနေအထားအထိ ခွန်အားအာဏာတိုးမြှင့်လာစေရန်၊ ကချင်ကလေးငယ်များအားလုံး သူတို့အရည်အချင်းရှိသည့်အတိုင်း အပြည့်အဝတိုးတက်စေရေး အခွင့်အလမ်းရရှိလာစေရန်မျှော်မြင်ထားပါသည်။

ဦးတည်ချက်

အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးများ၏ဘဝ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်အတွက် အမျိုးသမီးများကို အရည်အသွေး မြှင့်တင်ပေးရန်နှင့် အဆင့်အတန်း တိုးတက်လာစေရန်။

မဟာဗျူဟာမြောက် ရည်မှန်းချက်များ

- ၁။ အမျိုးသမီးများ၏ အခွင့်အရေး၊ ကလေးအခွင့်အရေးနှင့် ကျား-မ တန်းတူရေးဆိုင်ရာကိစ္စများကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ရန်။
- ၂။ နိုင်ငံရေးကိစ္စများနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး၊ အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အမျိုးသမီးများ ပိုမိုပါဝင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခွင့်ရရှိရေးအတွက် အရည်အသွေးမြှင့်တင်ပေးရန်။
- ၃။ လူကုန်ကူးရောင်းချမှု အပါအဝင် အမျိုးသမီးများကို နည်းမျိုးစုံဖြင့် အကြမ်းဖက်မှုများကို ဆန့်ကျင်ကာ ကွယ်ပေးသွားရန်။
- ၄။ ကျန်းမာရေး ကုသမှုများနှင့် ကျန်းမာရေး ပညာပေးမှုဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများ ပံ့ပိုးသွားရန်။
- ၅။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးဆိုင်ရာ အသိတရားများ အမျိုးသမီးထုအတွင်း တိုးတက်ပြန့်ပွားလာ စေရန်။

(KWAT) အဖွဲ့၏ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များတွင် မှတ်တမ်းနှင့် သုတေသနလုပ်ငန်း၊ အရည်အသွေးမြှင့်တင်ပေးရေး အစီအစဉ်များ၊ လူကုန်ကူးမှုတိုက်ဖျက်ရေးအစီအစဉ်၊ ကျန်းမာရေး၊ ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများကိစ္စ၊ ဝင်ငွေဖန်တီးပေးရေးနှင့် တိုက်တွန်းစည်းရုံးမှု လုပ်ငန်းစဉ်များပါဝင်သည်။

www.kachinwomen.org

လားဟူ အမျိုးသမီးအစည်းအရုံး

LWO

၁၉၉၇ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ၃၀ ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံမှ ထိုင်းနိုင်ငံသို့ ရောက်ရှိလာကြသည့် လားဟူအမျိုးသမီးများက အမျိုးသမီးအဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်ကို ထိုင်းနိုင်ငံ၊ လားဟူကျေးရွာတွင် ထူထောင်ခဲ့ကြပြီး၊ လားဟူအမျိုးသမီးအစည်းအရုံးဟု အမည်မှည့်ခေါ်ခဲ့ပါသည်။ မိမိတို့က အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးများ၏ လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန် ဖွဲ့စည်းခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး၊ လားဟူအမျိုးသမီးအစည်းအရုံး နှင့် နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေး၊ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် ခေါင်းဆောင်မှုအခန်းကဏ္ဍများတွင် ခွန်အား အာဏာ မြင့်လာစေရေးအတွက် ပညာပေးခြင်း၊ လေ့ကျင့်ပေးခြင်း၊ အရည်အသွေးမြှင့်တင်ပေးခြင်း၊ အမျိုးသမီးများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရေး အစီအစဉ်များဖြင့် ဆောင်ရွက်နေပါသည်။

Email: lwo2003@yahoo.com

ပလောင်အမျိုးသမီးအစည်းအရုံး

PWO

ပလောင် အမျိုးသမီးအစည်းအရုံးက ယုံကြည်သည်မှာ အမျိုးသမီးများ၏ အခွင့်အရေးကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် နိုင်ငံရေးနှင့် လူမှုရေးလုပ်ငန်းစဉ်အဆင့်တိုင်း၌ အမျိုးသမီးများပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုရှိစေခြင်းဖြင့် တရားမျှတသော လူ့ဘောင်တစ်ရပ်ကို တည်ဆောက်နိုင်ပါသည်။

အခြားသော ပလောင်အဖွဲ့အစည်းများအတွင်း အမျိုးသမီးများ၏ တက်ကြွစွာပူးပေါင်းပါဝင်မှု ရှားပါးနေသည်ကို အဖြေရှာသည့်အနေဖြင့် ပလောင်အမျိုးသမီးအစည်းအရုံး(PWO)ကို (၂၀၀၀)ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလတွင် စတင်တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။ ပလောင်အမျိုးသမီးအစည်းအရုံးသည် အမျိုးသမီးများအား ပညာပေးရန်နှင့် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ပေးရန် ရည်ရွယ်ဖွဲ့စည်းခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သို့မှသာ လျှင်၊ သူတို့၏ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်ကို ပိုမိုခိုင်မာစွာကျင့်သုံးလာနိုင်ပြီး၊ လူမှုအဖွဲ့အစည်းအတွင်းတန်းတူ

ရည်တူ ပါဝင်ဆောင်ရွက်လာနိုင်စေရန် ဖြစ်ပါသည်။

ပလောင်အမျိုးသမီးအစည်းအရုံးက ပလောင်အမျိုးသမီးများနှင့် ၎င်းတို့၏လူမှုအသိုင်းအဝိုင်း အတွင်းလူ့အခွင့်အရေးနှင့် လိင်မှုဆိုင်ရာအရ တန်းတူညီမျှခွင့်ရရေးဆိုင်ရာ သင်တန်းများပို့ချပေးခဲ့ပါ သည်။ နိုင်ငံတကာနှင့် ဒေသဆိုင်ရာအဆင့်တွင် ပလောင်ပြည်သူများအကြောင်းနှင့် ၎င်းတို့၏သမိုင်း ကြောင်း၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဗဟုသုတများတိုးပွားလာစေရန်၊ ပလောင်လူထုများခံစားနေရသော လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံနေမှုများကို ပိုမိုသိရှိလာစေရန် ဆောင်ရွက်နေပါသည်။ ထို့အပြင် ပလောင် ဒေသအတွင်း၌ လူထုကျန်းမာရေးစီမံကိန်းများကိုလည်း စတင်ဆောင်ရွက်နေပါသည်။

ဦးတည်ချက်

ပလောင် အမျိုးသမီးအစည်းအရုံးသည် ပလောင်အမျိုးသမီးများ၏ လူမှုရေးအဆင့်အတန်းတိုး မြှင့်လာစေရေးအတွက် ခွန်အားအာဏာမြှင့်တင်ပေးရန်၊ တန်းတူညီမျှသော၊ ငြိမ်းချမ်းသော၊ တရားမျှတ သည့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ် ဖြစ်ပေါ်လာစေရေးအတွက် ဆောင်ရွက်နေသည့် အဖွဲ့အစည်း ။

ရည်ရွယ်ချက်များ

ပလောင်အမျိုးသမီးများ၏ အဆင့်အတန်း ပိုမိုတိုးတက်ရရှိစေရန်နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရာ အဆင့်များ၌ အမျိုးသမီးများ၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့် ပိုမိုရရှိလာစေရန်။

- ပလောင်အမျိုးသားစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန်။
- မြန်မာနိုင်ငံဒီမိုကရေစီရရှိရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးရရှိစေရန်အတွက်၊ ဒီမိုကရေစီလှုပ်ရှားမှုတွင် ပါ ဝင်လုပ်ဆောင်ရန်။
- အခြားအမျိုးသမီးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆက်သွယ်၍ အမျိုးသမီးများ တန်းတူညီမျှအခွင့်အရေးရရှိ ရေးအတွက်အတူတကွ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရန်။

www.palaungwomen.com

တအာင်း ကျောင်းသားလူငယ်များအစည်းအရုံး

TSYO

၁၉၆၃ ခုနှစ်တွင် တအာင်း (ပလောင်) ပြည်သူများ၏ ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်နှင့် တန်းတူအခွင့် အရေးကို တိုက်ပွဲဝင်ရန် ပလောင်ပြည်နယ်လွှတ်မြောက်ရေးပါတီ (PSLP)ကို ဖွဲ့စည်း၍ စတင်လှုပ်ရှားခဲ့ သည်။ ၁၉၉၁ ခုနှစ်တွင် ၎င်းကမြန်မာစစ်အစိုးရနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီခဲ့သည်။ နောက် ပိုင်းတွင် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးသဘောတူညီချက်ကိုမကျေနပ်သူ၊ လက်မခံလိုသူ (PSLP) ခေါင်းဆောင် များက ပလောင်ပြည်နယ်လွှတ်မြောက်ရေးတပ်ဦး (PSLF) ကို ၁၉၉၂ ခုနှစ်၌ ကရင်ပြည်နယ်မာနယ် ပလောင်ဒေသတွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြသည်။

(PSLF) အဖွဲ့ဝင်အချို့က တအာင်းလူငယ်များကို ပံ့ပိုးထောက်ခံလိုကြပြီး၊ ပလောင်လူငယ် အစည်းအရုံး (PSYO)ကို ထိုင်း-မြန်မာနယ်စပ်တွင် ၁၉၉၈ ခုနှစ်က ဖွဲ့စည်းပေးခဲ့သည်။ ၎င်းနှစ်နောက်ပိုင်း တွင် အဖွဲ့အမည်ကို ပလောင်လူငယ်လုပ်ငန်းကွန်ရက် (PYNG) အဖြစ် ၁၉၉၈ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၂၇ ရက်နေ့ ဒုတိယအကြိမ် အစည်းအဝေးတွင် အမည်ပြောင်းလဲခဲ့သည်။

၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် (PYNG) ဒုတိယကွန်ဂရက်ကိုကျင်းပခဲ့ပြီး အဖွဲ့အမည်ကို တအာင်းကျောင်းသားလူငယ်များ အစည်းအရုံး (TSYO) အဖြစ် အမည်ပြောင်းရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ ပလောင်ဟုမြန်မာဘာသာအားဖြင့် ခေါ်ဆိုသော်လည်း မိမိတို့က မိမိတို့ဘာသာစကားဖြင့် “တအာင်း” ဟု ခေါ်ဆိုနေသေးသည်ကို ထင်ဟပ်ဖော်ပြလို၍ ဖြစ်သည်။

(TSYO) ၏ ဦးတည်ချက်တွင် ငြိမ်းချမ်းရေး၊ တရားမျှတရေး၊ တန်းတူညီမျှရေးအတွက်လုပ်ဆောင်သွားရန် ဖြစ်ပြီး ဖက်ဒရယ် ဒီမိုကရက်တစ် မြန်မာနိုင်ငံ တည်ဆောက်သွားရန်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် တအာင်းကျောင်းသားများ၊ လူငယ်များနှင့် တအာင်းပြည်သူများ၏ဘဝမြှင့်တက်လာစေရန်ဆောင်ရွက်သွားမည် ဖြစ်သည်။

www.palaungland.org

ရိုးမ (၃) သတင်းဌာန

Yoma3

ထိုင်း-မြန်မာနယ်စပ်တွင် နေထိုင်ကြသည့် ဒီမိုကရေစီအရေး လှုပ်ရှားသူများက ၁၉၉၈ ခုနှစ်တွင် ရိုးမ(၃)သတင်းဌာနကို တည်ထောင်ခဲ့ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း သတင်းမီဒီယာများကို အမှောင်ချုပ်တံဆိပ်ထားခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်နေရသည့် လစ်ဟာချက်ကွက်လပ်ကို ဖြည့်ဆည်းနိုင်ရန် ရည်ရွယ်၍ ဤ အဖွဲ့အစည်းကို တည်ထောင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

၁၉၉၈ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလတွင် ထိုင်းနယ်စပ်ရှိ စံခရပူရီမြို့တွင် မိမိတို့ကပထမဦးဆုံး၃-လ တကြိမ်ထုတ်ရိုးမ (၃) သတင်းဌာနကို ထုတ်ဝေဖြန့်ချိခဲ့သည်။ လွတ်လပ်သော လူ့ဘောင်အဖွဲ့ (OSI) နော်ဝေ-မြန်မာကောင်စီ (Norwegian Burma Council)၊ မြန်မာစီမံကိန်း (Burma Project) အဖွဲ့တို့က အမှတ်စဉ်-၈ ထုတ်ဝေဖြန့်ချိမှု (၂၀၀၁ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ)တိုင်အောင် ငွေကြေးထောက်ပံ့ကူညီပေးခဲ့ကြသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် အကူအညီများရပ်တန့်သွားခဲ့သည်။

မိမိတို့ သတင်းစာစောင်ပါအချက်အလက်များကို လူ့အခွင့်အရေး အဖွဲ့အစည်းများ၊ မြန်မာနှင့် နိုင်ငံတကာသတင်းဌာနများကို ဖြန့်ဝေခဲ့သကဲ့သို့ ပြည်သူအများထံလည်းဖြန့်ချိပေးခဲ့သည်။ လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့အစည်းအများအပြားက အားထားရသည့် သတင်းရင်းမြစ်တစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်လက်ခံခဲ့ကြသလို၊ ရေဒီယိုသတင်းဌာနများ၊ နယ်စပ်အခြေစိုက် သတင်းဌာနများကလည်း အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။

ထိုင်းစစ်တပ်နှင့် မြန်မာစစ်တပ်များက မိမိတို့၏ ကွင်းဆင်းသတင်းထောက်များကို ပစ်ခတ်သတ်ဖြတ်ခဲ့ကြသည့်အတွက် အရင်းအနှီးကြီးမားစွာလည်း ပေးဆပ်ခဲ့ကြရသည်။ ၂၀၀၀ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၉ ရက်နေ့တွင် ထိုင်းနိုင်ငံတောင်ပိုင်းရှိ စစ်သားများက ကိုဝင်းမြင့်ကို ထိုင်းနိုင်ငံတောင်ပိုင်း၊ ကမာပူလောဒေသရှိ ကရင်လူမျိုးများကို အဓမ္မပြောင်းရွှေ့စေမှုနှင့် ပတ်သက်၍သတင်းရယူနေစဉ် ပစ်ခတ်သတ်ဖြတ်ခံခဲ့ရသည်။ ၂၀၀၀ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၉ ရက်နေ့တွင် မိမိတို့သတင်းထောက် ၂-ဦးဖြစ်သည့် စိုင်းဝင်းထွဋ်နှင့် ကိုဉာဏ်စိုးတို့ကို မွန်ပြည်နယ်၊ ရေးမြို့နယ်၊ ကျောက်တိုင်ကျေးရွာတွင် မြန်မာအစိုးရ စစ်တပ်များကဖမ်းဆီးပြီး အကျဉ်းရုံးကွပ်မျက်ခဲ့သည်။

ထိုင်းနိုင်ငံဖက်အခြမ်းတွင် နေထိုင်ကြသည့် မိမိတို့သတင်းဌာန၏ စာတည်းများသည်လည်း မလုံခြုံသည့် အနေအထားကိုခံစားနေကြရသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံအတွင်း မိမိတို့သတင်းထောက်များသည် တရားဝင်ရပ်တည်ခွင့်မရှိဘဲ လုပ်ကိုင်နေကြရသည့်အလျှောက် ထိုင်းအစိုးရက ဖိနှိပ်ဖြိုခွဲခြင်းနှင့် အဓမ္မရွှေ့ပြောင်းနေရာချထားခြင်းများ ကြုံတွေ့ကြရသည်။ ၂၀၀၂ ခုနှစ် စံခရပူရီမြို့တွင်နေထိုင်စဉ် ဤဖြစ်ရပ်မျိုး

ကြုံတွေ့ခဲ့ရပြီး၊ ထိုအချိန်မှစ၍ သတင်းဌာနကို ထိုင်းနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းဒေသသို့ ပြောင်းရွှေ့အခြေချခဲ့ကြရသည်။

www.yoma3.org

---|||---